Justerat torsdagen den 18 december 2014

Annika Sandström Mikael Sundesten Inger Strömbom

§ 170
Inledning, närvaro och beslutsförhet

Ordföranden förklarade sammanträdet för öppnat.

Ordföranden konstaterade att 137 ledamöter var närvarande och 12 ledamöter var frånvarande. Närvaroförteckning enligt bilaga A.

§ 171
Kungörelse och annonsering

Inleddes kl. 10.07 och avslutades kl. 10.07.

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 4 december 2014 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 9 december 2014 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 12 december 2014 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 172
Justering

Inleddes kl. 10.08 och avslutades kl. 10.08.

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdets protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras torsdagen den 18 december 2014.

§ 173
Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 14 oktober 2018 till ny ledamot i valkrets 3 efter Stella Fare (FP) utse Pär Hommerberg (FP) och till nya ersättare efter Hommerberg utse Gustav Nordin (FP), valkrets 1, Cecilia Tunberger (FP), valkrets 2, Margaretha Herthelius (FP), valkrets 3, Sabine Pettersson (FP), valkrets 4, Vera Rehnfeldt (FP), valkrets 5 och Tobias Davidsson, valkrets 6, till ny ersättare i valkrets 6 efter Inga Osbjer (FP) utse Katariina Güven (FP) och till ny ersättare i valkrets 1 efter Olle Burell (S) utse Magnus Nilsson (S)
LS 1410-1202, 1410-1234, 1410-1237

Inleddes kl. 10.08 och avslutades kl. 10.08.

Efter förslag från ordförande lades anmälan till handlingarna.

§ 174
Annonsering av landstingsfullmäktige under 2015 (förslag 82)
LS 1409-1060

Inleddes kl. 10.08 och avslutades kl. 10.09.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att tillkännagivande om landstingsfullmäktiges sammanträden samt protokollsjusteringar under 2015 ska införas i Dagens Nyheter, Länstidningen Södertälje, Metro, Norrtelje Tidning, Svenska Dagbladet samt Nynäshamns Posten.

§ 175
Entledigande av styrelseledamöter i Locum AB, Storstockholms lokaltrafik AB, Waxholms ångfartygs AB och Landstingshuset i Stockholm AB (förslag 83)
LS 1411-1310

Inleddes kl. 10.09 och avslutades kl. 10.09.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att entlediga samtliga valda styrelseledamöter och suppleanter i Locum AB från och med den 1 januari 2015

att entlediga samtliga valda styrelseledamöter och suppleanter i AB Storstockholms lokaltrafik från och med den 1 januari 2015

att entlediga samtliga valda styrelseledamöter och suppleanter i Waxholms Ångfartygs AB från och med den 1 januari 2015

att entlediga samtliga valda styrelseledamöter och suppleanter i Landstingshuset i Stockholm AB från och med den 1 januari 2015.

§ 176
Ändring av arbetsordning för landstingsfullmäktige och reglemente för landstingsstyrelse och nämnder (förslag 84)
LS 1410-1211

Inleddes kl. 10.09 och avslutades kl. 10.10.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa reglemente för landstingsstyrelse och nämnder i enlighet med vad som framgår av landstingsdirektörens förslag

att fastställa arbetsordningen för landstingsfullmäktige i Stockholms läns landsting i enlighet med vad som framgår av landstingsdirektörens förslag

att reglementet för landstingsstyrelse och nämnder respektive arbetsordningen för fullmäktige ska gälla från och med den dag då det beslutats av landstingsfullmäktige

§ 177
Ekonomisk förstärkning till Skärgårdsstiftelsen 2014 (förslag 85)
LS 1408-0921

Anf. 1

Inleddes kl. 10.10 och avslutades kl. 10.12.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att förstärka Skärgårdsstiftelsens kapital med 39 658 677 kronor, motsvarande det belopp som stiftelsens pensionsförpliktelser inklusive särskild löneskatt kommer att uppgå till per den 31 december 2014.

§ 178
Mål och budget för år 2015 och plan för åren 2016-2017 samt investeringsbudget för år 2015 och inriktningsnivåer för planåren 2016-2019 för Stockholms läns landsting (förslag 86)
LS 1403-0399, 1409-1068

Inleddes kl. 10.12 och avslutades kl. 10.30.

Ordföranden informerade om villkoren för tjänstgöringen under behandlingen av budgetärendet, att byte av tjänstgörande endast fick ske mellan de olika debattblocken efter beslut av ordföranden samt att växeltjänstgöring endast fick förekomma vid eventuell jävsituation. Fullmäktige godkände även att överläggningarna skulle ske utifrån den frivilliga överenskommelse som slutits mellan partierna.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att ärendet skulle behandlas enligt följande.

Inledning med allmänpolitiskdebatt om ärendet i dess helhet. Därefter med följande uppdelning.

(1) Allmänpolitisk debatt, inkl. Landstingsstyrelsen, övergripande

(2) Trafiknämnden (inkl. AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB, färdtjänst)

(3) Tillväxt, region och miljö

(4) Kulturnämnden

(5) Revisorskollegiet

(6) Hälso- och sjukvården (inkl. HSN, sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje, Patientnämnden och tandvård)

(7) Forskning och innovation

(8) Personalfrågor

(9) Landstingsstyrelsen, övrigt (inkl. investeringsfrågor och fastighetsfrågor m.m.)

Avslutning

Allmänpolitisk debatt

Anf. 2-66

Inleddes kl. 10.13 och avslutades kl. 13.40.

I debatten yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl, Erika Ullberg, Susanne Nordling, Anna Starbrink, Håkan Jörnehed och Ella Bohlin, Dan Kareliusson, landstingsråden Gustav Hemming, Kristoffer Tamsons, Nanna Wikholm och Dag Larsson, Gunilla Roxby Cromvall, Tomas Eriksson, landstingsrådet Daniel Forslund, Karl Henriksson, Stefan Bergström, landstingsrådet Marie Ljungberg Schött, Malin Karlsson, Ninos Maraha, Pia Ortiz Venegas, landstingsrådet Jens Sjöström, Marie-Helena Fjällås, Anna Sehlin samt Vivianne Gunnarsson.

Landstingsstyrelsen, övergripande

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till landstingsstyrelsens säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Trafiknämnden (inkl. AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB, färdtjänst)

Anf. 67-175

Inleddes kl. 13.40 och avslutades kl. 18.16.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Kristoffer Tamsons och Nanna Wikholm, Malin Karlsson, Sara Svanström, Gunilla Roxby Cromvall, Karl Henriksson, Rickard Wall, Lukas Forslund, Staffan Olsson, Sven-Inge Nylund, Anna Sehlin, Bosse Andersson, Lennart Kalderén, Mia Wallgren, Leif Gripestam, Conny Fogelström, Susanne Lund, Arin Karapet, Joakim Spångberg, Viktor Ellström, Mikael T. Eriksson, Niklas Gladh, Christoffer Fagerberg, Pia Ortiz Venegas, Fredrik Wallén, Sahir Drammeh, Curre Hansson, Kjell Jansson, Vivianne Gunnarsson, Lars Tunberg, Christina Blom-Andersson samt Hans Andersson.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till landstingsstyrelsens säryrkande, på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag och taxor framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Tillväxt- och regionplanenämnden

Anf. 176-204

Inleddes kl. 18.30 och avslutades kl. 20.18.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Gustav Hemming och Jens Sjöström, Charlotte Broberg, Tomas Eriksson, Mattias Lönnqvist, Anna Sehlin, Maria Fälth, Ulf Landström, Pehr Granfalk, Meeri Wasberg, Amanda Palmstierna, Thomas Magnusson, Christina Eklund, Carina Paulsson, Thomas Bengtsson, landstingsrådet Nanna Wikholm samt Freddie Lundqvist.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Kulturnämnden

Anf. 205-221

Inleddes kl. 20.21 och avslutades kl. 21.22.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Starbrink, Robert Johansson, Rickard Wessman, Tomas Melin, Kerstin Burman, Fredrik Wallén, Henrik Vinge, Fredrik Lindståhl, Benjamin Dousa, landstingsrådet Jens Sjöström samt Aviva Barczewska.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

4) avslag respektive bifall till yrkandet ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Revisorskollegiet

Anf. 222

Inleddes kl. 21.23 och avslutades kl. 21.24.

I ärendet yttrade sig fullmäktiges ordförande Annika Sandström.

YRKANDEN

1) bifall med instämmande av M-, FP-, KD-, C-, S-, MP- och V-ledamöterna till revisionens budgetberednings förslag på sätt som framgår av bilaga 1

Fullmäktige beslutade bifalla revisionens budgetberednings förslag.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Sammanträdesdagen avslutades kl. 21.25.

Sammanträdet den 17 december 2014 inleddes kl. 10.06 varvid ordföranden konstaterade att 146 ledamöter var närvarande och 3 ledamöter var frånvarande. Närvaroförteckning enligt bilaga B.

Ordföranden informerade sedan om villkoren för tjänstgöringen under behandlingen av budgetärendet, att byte av tjänstgörande endast fick ske mellan de olika debattblocken efter beslut av ordföranden samt att växeltjänstgöring endast fick förekomma vid eventuell jäv-situation. Fullmäktige godkände även att överläggningarna skulle ske utifrån den frivilliga överenskommelse som slutits mellan partierna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl. Sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje, Patientnämnden samt tandvård)

Inleddes kl. 10.06 och avslutades kl. 16.45. Anf. 223-370

I ärendet yttrade sig landstingsråden Anna Starbrink, Dag Larsson, Marie Ljungberg Schött, Susanne Nordling, Håkan Jörnehed och Ella Bohlin, Per Carlberg, Karin Fälldin, Lotta Lindblad Söderman, landstingsrådet Jens Sjöström, Michel Silvestri, landstingsrådet Daniel Forslund, Amelie Tarschys Ingre, Pia Ortiz Venegas, Kent Ivarsson, Gunilla Helmerson, Petra Larsson, Shadi Larsson, Hans Andersson, Isabelle Flygare, Inger Akalla, Jonas Lindberg, Olle Reichenberg, Christina Enocson Mårtensson, Marie-Helena Fjällås, Tove Sander, Shakhlo Altieva, Maria Fälth, Viktor Harju, Johan Sjölander, Ifra Degmo Mohamed, Thorbjörn Larsson, Dan Kareliusson, Saousan Al Merai, Catarina Carbell, Lars Harms Ringdahl, Petteri Louhema, Cecilia Löfgreen, landstingsrådet Gustav Hemming, Karin Michal, Jessica Ericsson, Birgitta Sevefjord, Alfonso Morales, Adriana Haximustafa, Tara Twana, Sandra Ivanovic, Hanna Stymne Bratt, Catharina Wahlgren, Pia Helleday, Eleonor Eriksson, Eva Lannerö, Anna Bredin, Arvid Öhlin, Anne-Marie Larsson samt Fredrik Saweståhl.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag och patientavgifter samt andra avgifter framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Forskning och innovation

Inleddes kl. 16.46. och avslutades kl. 17.52. Anf. 371-391

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Peter Carpelan, Viktor Harju, landstingsrådet Daniel Forslund, Michel Silvestri, Petteri Louhema, Thorbjörn Larsson, landstingsrådet Gustav Hemming, Thomas Eriksson, landstingsrådet Erika Ullberg, Lars Harms-Ringdahl samt Birgitta Sevefjord.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Personalfrågor

Inleddes kl. 17.53 och avslutades kl. 19.25. Anf. 392-419

I ärendet yttrade sig landstingsråden Peter Carpelan, Jens Sjöström och Susanne Nordling, Ninos Maraha, landstingsrådet Håkan Jörnehed, Aram El Khoury, Karin Fälldin, Johan Sjölander, Sandra Ivanovic, Jonas Lindberg, Rickard Wessman samt Michel Silvestri.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Landstingsstyrelsen, övrigt

Inleddes kl. 19.26 och avslutades kl. 20.30 Anf. 420-446

I ärendet yttrade sig landstingsråden Paul Lindquist och Erika Ullberg, Tomas Eriksson, Rolf Lindell, Ninos Maraha, Gunilla Roxby Cromvall, Aram El Khoury, landstingsråden Gustav Hemming, Torbjörn Rosdahl och Nanna Wikholm, Vivianne Gunnarsson, Viktor Harju, Lars Tunberg samt Karl Henriksson.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden konstaterade härefter att under överläggningarna framställda säryrkanden och yrkanden beträffande förslaget till mål och budget för år 2015 och plan för åren 2016-2017 samt investeringsbudget för år 2015 och inriktningsnivåer för planåren 2016-2019 för Stockholms läns landsting behandlats, varvid fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag samt revisionens budgetberednings förslag.

De återstående delarna av budgeten, som inte behandlats och beslutats under de olika blocken togs sedan upp till behandling.

Följande yrkanden förelåg

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till S-ledamöternas förslag

3) bifall till MP-ledamöternas förslag

4) bifall till V-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, V-ledamöterna och MP-ledamöterna till förmån för respektive partigrupps budgetförslag.

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat

1 *att* fastställa landstingsstyrelsens förslag till mål och budget för Stockholms läns landsting för år 2015 samt flerårsberäkningar för åren 2016–2017

2 *att* fastställa landstingsstyrelsens förslag till resultatbudget, balansbudget och finansieringsbudget för år 2015 och planer för åren 2016–2017

3 *att* fastställa landstingsstyrelsens förslag till investeringsbudget för år 2015 med inriktningsnivåer för planåren 2016–2019

4 *att* fastställa skattesatsen för Stockholms läns landsting för år 2015 till 12,10 kronor per skattekrona

5 *att* fastställa landstingsbidrag och resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag

6 *att* fastställa landstingsstyrelsens förslag till taxor och avgifter för år 2015

7 *att* godkänna förslag till tidplan för budgetprocess 2016 samt tillhörande direktiv

8 *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att till landstingsstyrelsen avlämna månadsrapporter, prognoser, tertialrapport, delårsrapport, årsbokslut, medarbetarrapporter, miljörapporter, årsredovisning och övriga erforderliga underlag till landstingets koncernbokslut och övrig uppföljning i enlighet med de anvisningar som landstingsdirektören utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

9 *att* bemyndiga landstingsstyrelsen att göra justeringar av teknisk art avseende denna budget

10 *att* åberopa synnerliga skäl för att upprätta en budget där intäkterna inte överstiger kostnaderna för år 2015 och planer för åren 2016-2017 med hänsyn till de omställningskostnader som planeras inom ramen för framtidens hälso- och sjukvård

11 *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att utforma sina respektive slutliga budgetar i enlighet med vad budget 2015 medger

12 *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att senast den 30 januari 2015 överlämna behandlad slutlig budget till landstingsstyrelsen i enlighet med de anvisningar som landstingsdirektören utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

13 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att anmäla slutlig budget 2015 till landstingsfullmäktige vid fullmäktigesammanträdet den 17 mars 2015

14 *att* med upphävande av 11 § i principöverenskommelsen mellan landstinget och kommunerna av verksamheter som bedrivs av landstingets omsorgsnämnd från den 27 maj 1994, överlåta ansvaret för utförandet av hälso- och sjukvård i bostad med särskild service och daglig verksamhet (LSS-boende) från landstinget till respektive kommun i länet från den 1 oktober 2015 samt att landstinget senast den 30 november 2015 ska ersätta kommunerna med motsvarande 92/365 av skatteväxlingens värde år 2015

15 *att* godkänna inriktningen av förändringar i vårdutbudet, som redovisas i Framtidsplanen tredje steget i genomförande i enlighet med LS 1409-1068

16 *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utreda förändringar i Södersjukhusets uppdrag i enlighet med de målsättningar, förutsättningar och behov som beskrivs i Framtidsplan för hälso- och sjukvården

17 *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att ta fram en ny gemensam avsiktsförklaring med Södersjukhuset med anledning av förändring av sjukhusets uppdrag

18 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och styrelserna för Södertälje sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Danderyds sjukhus AB, Karolinska Universitetssjukhuset samt Stockholms läns sjukvårdsområde att fortsätta arbetet med utveckling av Framtidsplan för hälso- och sjukvården, som redovisas i Framtidsplanen tredje steget i genomförandet i enlighet med LS 1409-1068

19 *att* godkänna avrapportering av arbetet med framtidens hälso- och sjukvård, som redovisas i Framtidsplanen tredje steget i genomförandet i enlighet med LS 1409-1068

20 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utarbeta förslag till former och organisation för viss somatisk specialistvård utanför akutsjukhusen, som redovisas i Framtidsplanen tredje steget i genomförandet i enlighet med LS 1409-1068

21 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att under år 2015 redovisa handlingsplan för satsningar inom eHälsa och informationsförsörjning som syftar till att säkerställa Framtidsplanens målbild och genomförande, som redovisas i Framtidsplanen tredje steget i genomförandet i enlighet med
LS 1409-1068

22 *att* godkänna inriktningen av investeringar i lokaler och utrustning för hälso- och sjukvården som anges i den tioåriga plan, som redovisas i Framtidsplanen tredje steget i genomförandet i enlighet med LS 1409-1068

23 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda möjligheterna att sälja något eller några av de mindre landstingsägda sjukhusens fastigheter, som redovisas i Framtidsplanen tredje steget i genomförandet i enlighet med LS 1409-1068

24 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra en uppföljning av regionens utveckling med utgångspunkt i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2010

25 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att föreslå en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen som ska ersätta den nu gällande regionala utvecklingsplanen, RUFS 2010

26 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att föreslå en samverkansmodell med näringslivet för forskning, utveckling och innovation

27 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda och föreslå vilka delar av hälso- och sjukvården som ska utgöra universitetssjukvård i enlighet det nya nationella avtalet mellan svenska staten och vissa landsting om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, ALF-avtalet

28 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda behov av och förutsättningar för att stärka den kliniska prövningsverksamheten inom Stockholms läns landsting

29 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda och föreslå ett sammanhängande innovationssystem för Stockholms läns landstings verksamheter

30 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda och föreslå hur register och databaser kan integreras för att ge stöd åt klinisk forskning

31 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utarbeta en handlingsplan för hållbar IT inom vård för åren 2016–2018

32 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utarbeta en övergripande plan för hållbar energianvändning

33 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att föreslå ett nytt miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting som ska ersätta Miljöutmaning 2016

34 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att göra en översyn av policy och riktlinjer för säkerhet inom Stockholms läns landsting och vid behov återkomma med förslag på förbättringar

35 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utarbeta förslag till lönepolicy för Stockholms läns landsting

36 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att fortsätta lönesatsningen på specialist-utbildade sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och barnmorskor i förlossningsvården

37 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att fortsätta satsningen på specialistutbildning för sjuksköterskor med studielön inom definierade bristområden

38 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra särskilda utbildnings- och introduktionsinsatser för undersköterskor på akutsjukhusen inom definierade bristområden

39 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att leda, styra och samordna processen kring investeringar avseende medicinteknisk utrustning, inventarier och informations- och kommunikationsteknik kopplat till de strategiska fastighetsinvesteringarna vid Danderyds Sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB samt Karolinska Universitetssjukhuset

40 *att* godkänna att styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB gör en prisjustering i enlighet med hemställan, motsvarande en ökning med 2,5 procent för år 2015

41 *att* godkänna försäljning av fastigheten Ekerö Tappström 1:40 för 127 miljoner kronor till Carlshof Fastighetsholding AB

42 *att* uppdra åt trafiknämnden att inkomma med underlag för genomförandebeslut avseende ny bussdepå i Ekerö kommun

43 *att* objektet Miljöbussar utgår från investeringsbudget 2015 och plan 2016-2019

44 *att* till följd av att objektet Miljöbussar utgår från investeringsbudget 2015 och plan 2016–2019 uppdra åt trafiknämnden att vidta nödvändiga justeringar av investeringsbudget 2015 och plan 2016–2019 inom trafiknämndens fastställda investeringsutrymme senast i samband med inrapportering av slutlig budget 2015

45 *att* i underlag till investeringsbeslut införa specifika driftskostnadskalkyler som beskriver ekonomiska konsekvenser för berörda verksamheter i form av tillkommande hyres- och kapitalkostnader, reducerade kostnader i samband med effektivare flöden och förändrade arbetsprocesser samt investeringens påverkan på löpande driftskostnader

46 *att* fatta inriktningsbeslut för de investeringsobjekt som anges i bilaga 21.7 Beslutsbilaga specificerade investeringar

47 *att* fatta genomförandebeslut för de investeringsobjekt som anges i bilaga 21.7 Beslutsbilaga specificerade investeringar

48 *att* uppdra åt trafiknämnden att, i samråd med landstingsstyrelsen, utreda tillkommande investeringsbehov för befintlig tunnelbana, bytespunkter samt angränsande anläggningar med anledning av beslutad överenskommelse om utbyggnad av tunnelbana i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling

49 *att* uppdra åt trafiknämnden att senarelägga genomförandet av sammanbindningen av Spårväg city mellan linje 7 och Lidingöbanan i Ropsten till efter år 2019 samt att utreda möjligheterna till etappvis trafikstart till Frihamnen och vid tillräckligt stor redovisad nytta lämna förslag på beslut avseende en sådan lösning med trafikstart före år 2019

50 *att* uppdra åt trafiknämnden att se över ambitionsnivåer avseende beslutade och planerade investeringar för perioden 2015–2019 samt föreslå nödvändiga förändringar avseende berörda objekts tid, ekonomi och kvalitet samt därtill hörande konsekvensanalys

51 *att* uppdra åt trafiknämnden att utreda förutsättningar och kostnader för införande av helautomatisk drift på tunnelbanans röda linje samt eventuella konsekvenser som detta kan medföra

52 *att* uppdra åt trafiknämnden att tillsätta en parlamentarisk utredning för att se över framtidens biljettsystem i kollektivtrafiken vad avser priser, zoner och biljettsystem.

att för år 2015 fastställa budgetramen under rubriken - Landstingsrevisorerna, innefattande dels ett landstingsbidrag om 31,4 mkr samt en intäkt på totalt 3 mkr som landstingsrevisorerna äger rätt att debitera de landstingsägda bolagen,

att för planåren 2016-2017 fastställa budgetramen under rubriken – Landstingsrevisorerna, innefattande dels ett landstingsbidrag om 32,0 mkr respektive 32,6 mkr, dels för respektive planår en intäkt om totalt 3 mkr, vilket landstingsrevisorerna äger rätt att debitera de landstingsägda bolagen.

att för år 2015 samt för planåren 2016-2017 under rubriken Landstingsrevisorerna anslå 200 tkr varje år som en ram för investeringar.

§ 179
Uppdatering av finanspolicy för Stockholms läns landsting (förslag 87)
LS 1406-0777

Inleddes kl. 20.34 och avslutades kl. 20.34.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna finanspolicy för Stockholms läns landsting enligt landstingsdirektörens förslag, att gälla från och med den 1 januari 2015.

§ 180
Valärenden (förslag 88 och 89)
LS 1408-0924, 1409-1000, 1409-1001, 1409-1008, 1409-1058, 1410-1076, 1410-1078, 1410-1096, 1410-1120, 1410-1142, 1410-1154, 1410-1169, 1410-1175, 1410-1177, 1410-1213, 1411-1324, 1411-1325, 1411-1326, 1411-1327, 1411-1393, 1412-1415, 1412-1439, 1412-1474

Inleddes kl. 20.35 och avslutades kl. 20.48.

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Rasmus Törnblom (M) från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 2 samt för Alexandra Mossberg (KD) från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 1.

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag framlagt vid ordinarie sammanträde den 16 december 2014

att följande ordning för ersättares inträde skall gälla mandatperioden 2015 - 2018 för de val där fullmäktige har att fastställa inträdesordningen:

För ledamot tillhörande nedanstående partigrupp	inträder ersättarna i nedan angiven partigruppsordning
M	**M, FP, KD, C**
FP	**FP, KD, C, M**
KD	**KD, C, M, FP**
C	**C, M, FP, KD**
S	**S, MP, V**

MP	**MP, S, V**
V	**V, S, MP**
SD	**SD**

Inom partigrupp inträder ersättarna i den ordning de upptagits i protokollet.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag framlagt vid ordinarie sammanträde den 16 december 2014

Bordlagda val

Revisorsgrupp I för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018
Revisorer

(KD) Lena Samuelsson
(S) Kenneth Strömberg
(S) Joakim Jonsson

Revisorsgrupp II för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018
Revisorer

(C) Fredrik Bojerud
1 plats för majoriteten bordläggs
(S) Hans-Erik Salomonsson
(S) Leni Björklund

Revisorsgrupp III för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018
Revisorer

(KD) Michael Stjernström
1 plats för majoriteten bordläggs
(S) Gunilla Jerlinger
(S) Roine Hangvar
(MP) Erik Wallin

Revisorskollegium för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter	Ersättare
(KD) Michael Stjernström	(KD) Lena Samuelsson
(S) Kenneth Strömberg	(S) Leni Björklund
(S) Gunilla Jerlinger	(S) Joakim Jonsson
(S) Hans-Erik Salomonsson	(S) Roine Hangvar
	(MP) Erik Wallin
	(V) Bordläggs
	(SD) Ulrika Ekengren

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Lundquist och Assarsson inträder ersättarna Brodin, Cronvall Morén, Nyberg och Samuelsson; För ledamöterna Bergstig och Ifvarsson inträder ersättarna Nyberg, Samuelsson, Brodin och Cronvall Morén; För ledamoten Stjernström inträder ersättarna Samuelsson, Brodin, Cronvall Morén och Nyberg; För ledamoten Bojerud

inträder ersättarna Brodin, Cronvall Morén, Nyberg och Samuelsson; För ledamöterna Strömberg, Jerlinger och Salomonsson inträder ersättarna Björklund, Jonsson, Hangvar, Wallin och (V); För ledamoten Stenhaugen inträder ersättarna Wallin, Björklund, Jonsson, Hangvar och (V); För ledamoten Törngren inträder ersättarna (V), Björklund, Jonsson, Hangvar och Wallin.

Stiftelsen Vira Bruk för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2015

Lekmannarevisor

(M) Lena Cronwall-Morén

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2015

Lekmannarevisor

(M) Karin Brodin

Stockholms Konserthusstiftelse för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2015

Lekmannarevisor

(M) Lars Joakim Lundquist

Stiftelsen Stockholms läns museum från tid då revisionsberättelse avgivits för år 2014 intill motsvarande tidpunkt efter närmast följande allmänna val

Lekmannarevisor

(M) Lars Joakim Lundquist

Kommunalförbundet för Avancerad Strålbehandling för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Lekmannarevisor

(M) Berit Assarsson

Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes sjukvård och omsorg för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Lekmannarevisorer

(S) Joakim Jonsson

Samordningsförbundet Botkyrka Huddinge och Salem för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Lekmannarevisor

(M) Karin Brodin

Samordningsförbundet Nacka för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Lekmannarevisor

(M) Berit Assarsson

Samordningsförbundet Södertälje för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Lekmannarevisor

(M) Karin Brodin

Samordningsförbundet Södra Roslagen för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Lekmannarevisor

(M) Lena Cronwall-Morén

Samordningsförbundet Värmdö för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Lekmannarevisor

(M) Berit Assarsson

Samordningsförbundet Östra Södertörn för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Lekmannarevisor

(M) Berit Assarsson

Stockholmsregionens Europakontor AB för tiden intill dess ordinarie bolagsstämma hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet

Lekmannarevisor

(M) Lars Joakim Lundquist

Stockholmsregionens Europaförening för tiden intill dess ordinarie föreningsstämma hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet

Ersättare för lekmannarevisor

(S) Bordläggs

Mälardalstrafik AB för granskning av räkenskaper och förvaltning för år 2015

Lekmannarevisor

(M) Lars Joakim Lundquist

Revisionens budgetberedning

Ledamot

(S) Bordläggs

Landstingsstyrelsen för tiden 17 december 2014 intill det sammanträde då val av styrelse förrättas efter nästkommande allmänna val av fullmäktige

Ersättare

(S) Robert Johansson

Valberedningen för tiden 17 december 2014 - 14 oktober 2018

Ledamöter

(S) Johan Sjölander
(S) Bordläggs

Hälso- och Sjukvårdsnämnden för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Ledamöter		Ersättare	
(KD)	Ella Bohlin	(KD)	Maria Fälth
(S)	Dag Larsson	(KD)	Margaretha Åkerberg
(S)	Tove Sander	(S)	Jens Sjöström
(S)	Petra Larsson	(S)	Johan Sjölander
(S)	Victor Harju	(S)	Hanna Stymne Bratt
(S)	Adriana Haxhimustafa	(S)	Nina Portocarrero Flores
		(S)	Anders Lönnberg
		(S)	Christina Enocson Mårtensson

2:e vice ordförande

(S) Dag Larsson

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna valda ersättarna:

För ledamöterna Ljungberg Schött, Akalla, Helmerson, Lindblad Söderman, Reichenberg och Löfgreen inträder ersättarna Larsson, Ekeståhl, Gustavsson, Paulsson, Wallensten, Ericsson, Andersson, Fälth, Åkerberg och Ivarsson; För ledamöterna Starbrink och Tarschys Ingre inträder ersättarna Ericsson, Andersson, Fälth, Åkerberg, Ivarsson, Larsson, Ekeståhl, Gustavsson, Paulsson och Wallensten; För ledamoten Bohlin inträder ersättarna Fälth, Åkerberg, Ivarsson, Larsson, Ekeståhl, Gustavsson, Paulsson, Wallensten Ericsson och Andersson; För ledamoten Fälldin inträder ersättarna Ivarsson, Larsson, Ekeståhl, Gustavsson, Paulsson, Wallensten, Ericsson, Andersson, Fälth och Åkerberg; För ledamöterna Larsson D, Sander, Larsson P, Harju och Haxhimustafa inträder ersättarna Sjöström, Sjölander, Stymne Bratt, Portocarrero Flores, Lönnberg, Fjällås, Larsson S och Burman; För ledamöterna Nordling och Silvestri inträder ersättarna Fjällås, Larsson S, Sjöström, Sjölander, Stymne Bratt, Portocarrero Flores, Lönnberg och Burman; För ledamöterna Jörnehed och Ortiz Venegas inträder ersättarna Burman, Sjöström, Sjölander, Stymne Bratt, Portocarrero Flores, Lönnberg, Fjällås och Larsson S; För ledamoten Bengtsson inträder ersättaren Landström.

Trafiknämnden för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Ledamöter		Ersättare	
(KD)	Karl Henriksson	(KD)	Fredrik Wallén
(S)	Nanna Wikholm	(KD)	Christina Blom-Andersson
(S)	Sven-Inge Nylund	(S)	Conny Fogelström
(S)	Stefan Johansson	(S)	Alexander Petersson
(S)	Ayla Efterkhari	(S)	Arzu Alan
(S)	Susanne Lund	(S)	Joakim Spångberg
(S)	Elof Hansjons	(S)	Annika Andersson Ribbing

2:e vice ordförande

(S) Nanna Wikholm

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna valda ersättarna:

För ledamöterna Tamsons, Kalderén, Gripestam, Sjöblom, Bouveng och Berglund inträder ersättarna Eriksson, Olsson, Karapet, Mårtensson, Persson, Tunberg, Wallén, Blom-Andersson, Andersson och Gripenstam; För ledamöterna Svanström och Fagerberg inträder ersättarna Persson, Tunberg, Wallén, Blom-Andersson, Andersson, Gripenstam, Eriksson, Olsson, Karapet och Mårtensson; För ledamoten Henriksson inträder ersättarna Wallén, Blom-Andersson, Andersson, Gripenstam, Eriksson, Olsson, Karapet, Mårtensson, Persson och Tunberg; För ledamoten Forslund inträder ersättarna Andersson, Gripenstam, Eriksson, Olsson, Karapet, Mårtensson, Persson, Tunberg, Wallén och Blom-Andersson; För ledamöterna Wikholm, Nylund, Johansson, Efterkhari, Lund och Hansjons inträder ersättarna Fogelström, Petersson, Alan, Spångberg, Andersson Ribbing, Gunnarsson, Edelman, Thidevall och Sehlin; För ledamöterna Karlsson och Gladh inträder ersättarna Gunnarsson, Edelman, Thidevall, Fogelström, Petersson, Alan, Spångberg, Andersson Ribbing och Sehlin; För ledamoten Roxby Cromvall inträder ersättarna Sehlin, Fogelström, Petersson, Alan, Spångberg, Andersson Ribbing, Gunnarsson, Edelman och Thidevall; För ledamoten Wall inträder ersättaren Blomqvist.

Tillväxt- och regionplanenämnden för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Ledamöter		Ersättare	
(KD)	Lennart Nilsson	(KD)	Carl-Johan Schiller
(S)	Jens Sjöström	(S)	Meeri Wasberg
(S)	Johnny Nadérus	(S)	Jan Valeskog
(S)	Carina Paulsson	(S)	Freddie Lundqvist
(S)	Emma Lidell	(S)	Olle Jansson

2:e vice ordförande

(S) Jens Sjöström

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Broberg, Granfalk, Igelström och Eklund inträder ersättarna Lithborn, Bucht, Holmberg, Franzén, Davidsson, Schiller och Olander; För ledamoten Lönnqvist inträder ersättarna Franzén, Davidsson, Schiller, Olander, Lithborn, Bucht och Holmberg; För ledamoten Nilsson inträder ersättarna Schiller, Olander, Lithborn, Bucht, Holmberg, Franzén och Davidsson; För ledamoten Hemming inträder ersättarna Olander, Lithborn, Bucht, Holmberg, Franzén, Davidsson och Schiller; För ledamöterna Sjöström, Nadérus, Paulsson och Lidell inträder ersättarna Wasberg, Valeskog, Lundqvist, Jansson, Fijen Pascay och Magnusson; För ledamoten Eriksson inträder ersättarna Fijen Pascay, Wasberg, Valeskog, Lundqvist, Jansson och Magnusson; För ledamoten Sehlin inträder ersättarna Magnusson, Wasberg, Valeskog, Lundqvist, Jansson och Fijen Pascay.

Kulturnämnden för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Ledamöter		Ersättare	
(KD)	Lennart Nilsson	(S)	Lilja Johansson Lindfors
(S)	Robert Johansson	(S)	Moa Neuman
(S)	Adnan Can		
(S)	Bim Eriksson		

2:e vice ordförande

(S) Robert Johansson

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Wessman, Lärnestad och Dousa inträder ersättarna Gustafsson, Bicen, Alam, Ternström och Lindståhl; För ledamoten Orselius-Dahl inträder ersättarna Ternström, Lindståhl, Gustafsson, Bicen och Alam; För ledamoten Nilsson inträder ersättarna Lindståhl, Gustafsson, Bicen, Alam och Ternström; För ledamöterna Johansson, Can och Eriksson inträder ersättarna Johansson Lindfors, Neuman, Barczewska och Burman; För ledamoten Melin inträder ersättarna Barczewska, Johansson Lindfors, Neuman och Burman.

Patientnämnden för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Ledamöter		Ersättare	
(KD)	Eva Lannerö	(KD)	Tina Teljstedt
	1 plats för majoriteten bordläggs	(S)	Annett Haaf
(S)	Elenor Eriksson		
(S)	Kerstin Mannerquist		

Ordförande		Vice Ordförande	
(KD)	Eva Lannerö	(S)	Elenor Eriksson

Ordning för ersättares inträde mellan de för Kristdemokraterna, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Helleday och Lärnestad inträder ersättarna Teljstedt och Sandlund; För ledamoten Huss inträder ersättarna Teljstedt och Sandlund; För ledamoten Lannerö inträder ersättarna Teljstedt och Sandlund; För ledamöterna Eriksson och Mannerquist inträder ersättarna Haaf och Ulin Karlsson; För ledamoten Lars Harms Ringdahl inträder ersättarna Haaf och Ulin Karlsson.

Sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Ledamöter		Ersättare	
(S)	Hanna Stymne Bratt	(KD)	Eva von Wovern
(S)	Thore Nyman	(S)	Leif Pettersson
		(S)	Godsi Zolfagarbegi

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Kristdemokraterna, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamoten Langby inträder ersättarna Björndahl, Holst och von Wowern; För ledamoten Tunberg inträder ersättarna von Wowern, Björndahl och Holst; För ledamoten Olander inträder ersättarna Björndahl, Holst och von Wowern; för ledamöterna Stymne Bratt och Nyman inträder ersättarna Pettersson, Zolfagarbegi och Wahlgren; För ledamoten Annerbäck inträder ersättarna Pettersson, Zolfagarbegi och Wahlgren.

att till Norrtälje kommun nominera

Hanna Stymne Bratt (S) till 2:e vice ordförande i Sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje

Stämmoombud att företräda landstinget på bolagsstämmor i hel-, delägda och indirekt ägda aktiebolag samt stiftelser för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ombud

(KD) Ella Bohlin
1 plats för majoriteten bordläggs
1 plats för majoriteten bordläggs

Kommunalförbundet för Avancerad Strålbehandling för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Ersättare

(S) Anders Lönnberg

Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes sjukvård och omsorg för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Erika Ullberg

Samordningsförbundet Botkyrka Huddinge och Salem för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Robert Aslan

Samordningsförbundet Nacka för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Maria Kjellsdotter Ryding

Samordningsförbundet Södertälje för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Linda Älegård

Samordningsförbundet Södra Roslagen för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Anette Dahlgren

Samordningsförbundet Värmdö för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Gunnar Lindqvist

Samordningsförbundet Östra Södertörn för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Barbro Nordgren

Stockholmsregionens Europaförening för tiden från ordinarie föreningsstämma som följer närmast efter det val till kommun- och landstingsfullmäktige inom Stockholms län intill slutet av den ordinarie föreningsstämma som följer efter nästa val till fullmäktigeförsamlingarna

Ledamöter

(C) Gustav Hemming
(S) Emil Högberg

Mälardalsrådet för tiden 17 december 2014 intill slutet av ordinarie årsstämma 2015

Ledamot tillika vice ordförande i styrelsen

Erika Ullberg (efter Helene Hellmark Knutsson)

Mälardalsrådet för tiden från ordinarie rådsmöte 2015 intill slutet av ordinarie rådsmöte 2019

Ledamöter		Personliga ersättare	
(KD)	Karl Henriksson	(M)	vald 141118
(C)	Anders Olander	(M)	vald 141118
(S)	Erika Ullberg	(S)	Bordläggs
(S)	Bordläggs	(S)	Viktor Harju
(S)	Jens Sjöström	(S)	Bordläggs
(MP)	Susanne Nordling	(MP)	Thomas Bengtsson

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter		Ersättare	
(S)	Staffan Holmberg	(KD)	Eva Lannerö
(S)	Curre Hansson	(S)	Olle Jansson
		(S)	Ulrika Lorentzi

Stockholms läns museum för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter		Ersättare	
(S)	Robert Johansson	(KD)	Sonia Lunnergård
(S)	Swapna Sharma	(S)	Emma Almgren
		(S)	Pär Elfström

Stiftelsen Clara för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter

(S) Anders Lönnberg
(-) Helena Thunander Holmstedt
(-) Ulf Brandt
(-) Ingmar Zeigler
(-) Gunnel Forsberg
(-) Bordläggs

Stiftelsen Vetenskapsstaden för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter

(-) Toivo Heinsoo
(-) Jan Andersson

Stockholms Konserthusstiftelse för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter

(-) Hans Dalborg
(-) Ingemar Ziegler
(S) Sylvia Lindgren

Ordförande

(-) Jens Spendrup

Stiftelsen Vira bruk för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Elisabeth Karlstedt

Stiftelsen Göransgården för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Ulf Holmlund

Ericastiftelsen för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamot

(S) Pia Zetterberg

Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter	Ersättare
(KD) Ella Bohlin	(S) Märtha Dahlberg
(S) Anna Amundberg	(S) Fanny Gustafsson
(S) Christos Tsoukatos	

Stockholms läns hemslöjdsförening för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamot	Ersättare
(S) Bordläggs	1 plats för majoriteten bordläggs

Centrum för Molekylär Medicin för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Ledamot

(-) Sten Erik Jacobsen

Förvaltningsrätten i Stockholm för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Nämndemän för (M)

Kristina	Berggren	Åke	Persson
Henrik	Berglund	Per-Martin	Pettersson
Christina	Bäckman	Anna	Pettersson
Bengt	Carlsson	Therese	Rennerfelt
Marie-Louise	Hallström	Yvonne	Riddervik
Jan-Erik	Leijon	Anna Koskela	Rutland
Susanne	Lindström	Louise	Schönberg
Katarina	Lundin	Magnus	Svensson
Viktor	Molander	Ingemar	Syring

Vesta	Valestany	Andrei	Ignat
Ewa	Vallin	Gunnar	Lundström
Jon	Värja	Lars	Berglund
Ann Charlotte	Zaar	Stefan	Göstasson
Michael	Haglund	Bengt	Svenvall
Agneta	Hagström		

Nämndemän för (KD)

Anders Novak	Anita Svedberg
Susanne Tornell	Andrea Larsson
Hanna Bergström	Daniel Karlsson
Maria Wilhelmson	Pia Oscarsson
Johanna Holmdahl	Lisa Sabelsjö
Ingela Selin	Ulla Salmi
Jenny Thorbjörnsson	Andre Fagerman
Bo Björksten	

Nämndemän för (C) = 3 nämndemän bordläggs

Lisa Holmgren	Erland Westberg
Bo Nilsson	Margareta Cantell
Per Åke Evén	Christina Linderholm
Gösta Rappe	Maria Bojerud
Caroline Blomberg	Anne-Christine Carlberg
Karin Nordblom	Petter Hedberg
Siv-Marie Skarp-Andersson	Erik Olandersson
Carita Wallman Larsson	Urban Lennartsson
Åke Uddén	Agneta Samfors
Lena Vilmar	Marcela Arosenius
Bengt Nylander	Linus Törneberg
Britt Synnerholm	Kerstin Arvidsson
Agneta Clavering	Lars-Owe Larsson
Karin Simonsson	Malin Nordstrand

Nämndemän för (S) = 1 nämndeman bordläggs

Nämndemän för (V) = 20 nämndemän bordläggs

Inger Persson	Kerstin Fagerholm Söderberg
Åke Hellberg	Thomas Boucher
Annacarin Wallin	Ronnie Andersson
Gunnel Landström	Klara Ernemo
Pelle Börjesson	Babar Rehman
Isabella Robertsdotter	Bertil Sten
Barbro Waara	Eva Bolin
Kate Karlsson	Abbas Shokrolahi
Carin Thåström	Jan Wattsgård
Birgitta Henriksson	Lars Wiklund
Maria Ahumada	Peder Edström
Peter Laine	Margareta Jonze
Annacarin Wallin	Göran Johansson
Kerstin Denckert	Mohibul Ezdani Khan
Wiveca Holst	Jonas Lindgren
Matts Mattsson	Inger Stark

Berit Axelsson Eva Eklund Warnke

Nämndemän för (SD) = 28 nämndemän bordläggs

Sergiusz Lach
Jerry Scherwall
David Bergqvist
Leonid Yurkovskiy
Björn Lindgren

Förvaltningsrätten i Uppsala för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Nämndemän

(M) Bert Löfqvist
(C) Mårten Fintling
(V) Bordläggs

Svea hovrätt för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Nämndemän för (M)

Louise	Åstrand
Maria	Kvarnheden
Inger	Linge
Christer	Lydig
Henrik	Sandström
Sara	Sixten Karlberg
Yvonne	Svengard
Annette	Tagesson
Pia	Wahren

Nämndemän för (KD)

Joel Green
Bertil Fredriksson
Leif Hallberg
Gunilla Slörner Oljeqvist

Nämndemän för (C)

Anne-Marie Karlsson
Kjell-Erik Börjesson
Bengt Ericsson
Laila Hjortsberg
Monika Serrander
Ellinor Moberg
Christina Brofalk
Anne-Charlotte Bäckander

Nämndemän för (S) = 1 nämndeman bordläggs

Nämndemän för (V) = 2 nämndeman bordläggs

Hans Marcusson
Christer Nilsson
Maja Bukovac
Laila Leyman
Peter Laine
Jan Bäckström
Samira Österberg
Brit Rundberg
Sonia Qureshi
Mohibul Ezdani Khan
Viktor Martin Svärd
Enrico Badiali

Kammarrätten för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2015

Nämndemän för (M)

Maria Sjögren
Natalia Ringblom

Nämndemän för (KD)

Sara Skyttedal

Nämndemän för (C)

Siv Ramsell
Hans Kjellman

Nämndemän för (S) = 1 nämndeman bordläggs

Nämndemän för (V)

Bo Persson
Barkat Hussain
Kennet Fontaine

Övervakningsnämnden Stockholms första för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Ledamöter	Ersättare
(M) Bordläggs	(M) Bordläggs
(FP) Margaretha Herthelius	(C) Magnus Magnusson
1 plats för oppositionen bordläggs	1 plats för oppositionen bordläggs

Övervakningsnämnden Stockholms andra för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Ledamöter	Ersättare
(M) Svante Erlandsson	(M) Bordläggs
1 plats för majoriteten bordläggs	(FP) Gunilla Thorsson
1 plats för oppositionen bordläggs	1 plats för oppositionen bordläggs

Övervakningsnämnden Södertörn för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Ledamöter	Ersättare
(M) Bordläggs	(M) Bordläggs
(FP) Stig Sandahl	1 plats för majoriteten bordläggs
(S) Christina Lyngå	(S) Salwa Barsoum

Övervakningsnämnden Sollentuna för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Ledamöter	Ersättare
(M) Christina Gardos	(M) Torsten Sjögren
(C) Christina Brofalk	(FP) Moa Rasmusson
(S) Kristina Embäck	(S) Sara Nilsson

Bordlagda nomineringar

Fullmäktige nominerade enligt valberedningens förslag

Viltförvaltningsdelegationen för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter	Ersättare
(M) Ingmar Wallén	(M) Madeleine Eriksson
(C) Börje Karlsson	(KD) Kjell Wingmyr
(S) Lena Dahlström	(MP) Ylva M Larsson
(S) Kristian Krassman	

Nordiska skärgårdssamarbetets råd för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Ledamöter	Personliga ersättare
(C) Gustav Hemming	1 plats för majoriteten bordläggs
1 plats för oppositionen bordläggs	1 plats för oppositionen bordläggs

Val

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Landstingshuset i Stockholm AB för tiden 1 januari 2015 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2015

Ledamöter	Suppleanter
(M) Torbjörn Rosdahl	(M) Peter Carpelan
(M) Marie Ljungberg Schött	(M) Paul Lindquist
(M) Kristoffer Tamsons	(M) Pehr Granfalk
(FP) Ninos Maraha	(FP) Anna Starbrink
(KD) Aram El Khoury	(C) Gustav Hemming
(S) Erika Ullberg	(S) Nanna Wikholm
(S) Tara Twana	(S) Tove Sander

(S) Anders Lönnberg (MP) Vivianne Gunnarsson
(MP) Tomas Eriksson (V) Gunilla Roxby Cromvall

Ordförande 1:e vice ordförande 2:e vice ordförande

(M) Torbjörn Rosdahl (FP) Ninos Maraha (S) Erika Ullberg

Ordning för suppleanters inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet valda suppleanterna:

För ledamöterna Rosdahl, Ljungberg Schött och Tamsons inträder ersättarna Carpelan, Lindquist, Granfalk, Starbrink och Hemming; För ledamoten Maraha inträder ersättarna Starbrink, Hemming, Carpelan, Lindquist och Granfalk; För ledamoten El Khoury inträder ersättarna Hemming, Carpelan, Lindquist, Granfalk och Starbrink; För ledamöterna Ullberg, Twana och Lönnberg inträder ersättarna Wikholm, Sander, Gunnarsson och Roxby Cromvall; För ledamoten Eriksson inträder Gunnarsson, Wikholm, Sander och Roxby Cromvall.

AB Storstockholms Lokaltrafik för tiden 1 januari 2015 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2015

Ledamöter

(M) Kristoffer Tamsons, tillika ordförande
(FP) Sara Svanström, tillika 1:e vice ordförande
(S) Nanna Wikholm, tillika 2:e vice ordförande

Waxholms Ångfartygs AB för tiden 1 januari 2015 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2015

Ledamöter

(M) Kristoffer Tamsons, tillika ordförande
(FP) Sara Svanström, tillika 1:e vice ordförande
(S) Nanna Wikholm, tillika 2:e vice ordförande

Val till styrelse för Locum AB bordlades vid valberedningens sammanträde den 16 december 2014 och tas upp igen för behandling vid valberedningens extra sammanträde den 17 december 2014.

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens arbetsutskotts förslag välja

SLL Internfinans AB för tiden 16 december 2014 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2015

Ledamot och tillika vice ordförande

(S) Erika Ullberg (efter Helene Hellmark Knutsson)

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens ägarutskotts förslag välja

Styrelsen för Karolinska universitetssjukhuset för tiden 1 januari - 31 december 2015

Ledamöter

(-) Anders Ekblom
(-) Mikael Lövgren
(-) Anette Holm
(-) Hans Winberg
(-) Siv Svensson
(-) Kerstin Tham
(-) Catarina Andersson Forsman

Ordförande

(-) Anders Ekblom

Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde för tiden 1 januari - 31 december 2015

Ledamöter

(-) Agneta Dreber
(-) Anders Danielsson
(-) Lennart Jonasson
(-) Billie Pettersson
(-) Ann-Christine Jenvén
(-) Inger Ros

Ordförande

(-) Agneta Dreber

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag framlagt vid extra sammanträde den 17 december 2014

Bordlagda val och nomineringar

Locum AB för tiden 1 januari 2015 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2015

Ledamöter	Suppleanter
(M) Paul Lindquist	(M) Björn Samuelsson
(M) Martina Mossberg	(M) Maria Elgstrand
(FP) Lars Tunberg	(FP) Lena Hallerby
(KD) Yusuf Aydin	(C) Margareta Cantell
(S) Rolf Lindell	(S) Lowisa Anderzon
(S) Sven Andersson	(S) Roger Svalhede
(S) Carina Paulsson	(S) Solveig Holmgren

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
(M) Paul Lindquist	(FP) Lars Tunberg	(S) Rolf Lindell

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Socialdemokraterna valda ersättarna:

För ledamöterna Lindquist och Mossberg och inträder ersättarna Samuelsson, Elgstrand, Hallerby och Cantell; För ledamoten Tunberg inträder ersättarna Hallerby, Cantell, Samuelsson och Elgstrand; För ledamoten Aydin inträder ersättarna Cantell, Samuelsson, Elgstrand och Hallerby; För ledamöterna Lindell, Andersson och Paulsson inträder ersättarna Anderzon, Svalhede och Holmgren.

Övervakningsnämnden Stockholms andra för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Ledamot

(KD) Inga-Lill Engelmark Schönning

Övervakningsnämnden Södertörn för tiden 1 januari 2015 – 31 december 2018

Ersättare

(KD) Anders Tiger

Nordiska skärgårdssamarbetets råd för tiden 1 januari 2015 - 31 december 2018

Personlig ersättare för Gustav Hemming

(KD) Eva Lannerö

§ 181
Anmälan av nya motioner
LS 1412-1499, 1412-1500

Inleddes kl. 20.48 och avslutades kl. 20.48.

Nr 2014:13 av Nanna Wikholm (S) om en BRT-modell för Stockholm

Nr 2014:14 av Dag Larsson (S) m.fl. om åtgärder för effektivare behandling av KOL-patienter

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 182
Anmälan av nya interpellationer
LS 1412-1471, 1412-1472, 1412-1473

Inleddes kl. 20.49 och avslutades kl. 20.50.

Nr 2014:15 av Robert Johansson (S) om psykoterapi i landstinget som inte överensstämmer med vetenskap och beprövad erfarenhet

Nr 2014:16 av Nanna Wikholm (S) om SL:s dystra ekonomi och aviserade besparingar

Nr 2014:17 av Vivianne Gunnarsson (MP) om Nya Lidingöbron

Interpellationerna ska besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning Anf. 447-455

Under denna punkt yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl, Erika Ullberg, Susanne Nordling, Anna Starbrink, Håkan Jörnehed och Ella Bohlin, Dan Kareliusson, landstingsrådet Gustav Hemming samt fullmäktiges ordförande Annika Sandström.

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 21.14.

Vid protokollet

Elisabeth Angard Levander

Karin Mikaelsson

Anföranden vid Stockholms läns landstings fullmäktiges budgetmöte den 16–17 november 2014

§ 177 Ekonomisk förstärkning till Skärgårdsstiftelsen 2014

Anförande nr 1
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Ekonomisk förstärkning till Skärgårdsstiftelsen är ju dagens punkt. Det är viktigt med ordning och reda i ekonomin såväl för landstinget som för Skärgårdsstiftelsen. Vi gruppledare i Alliansen lovade redan i somras att vi, om vi fick förtroendet att fortsätta att styra landstinget, skulle se till att lösa Skärgårdsstiftelsens pensionsskuld.

Anledningen till pensionsskulden är att nya redovisningsregler gör att Skärgårdsstiftelsen från och med år 2014 måste redovisa sitt pensionsåtagande till de anställda som en skuld i sin balansräkning i stället för som en ansvarsförbindelse. Detta innebär att stiftelsens egna kapital som helhet förbrukas.

För att detta inte ska ske kommer landstinget i årsbokslutet för år 2014 att förstärka Skärgårdsstiftelsens kapital med ett belopp som motsvarar Skärgårdsstiftelsens pensionsförpliktelser inklusive särskild löneskatt.

Förstärkningen kommer att genomföras genom nedskrivningar av delar av de lån som Skärgårdsstiftelsen sedan tidigare har från landstinget, och som en konsekvens kommer stiftelsens räntekostnader att minska med drygt en miljon kronor under perioden 2015–2018. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

§ 178 Mål och budget för år 2015 och plan för åren 2016-2017 samt investeringsbudget för år 2015 och inriktningsnivåer för planåren 2016-2019 för Stockholms läns landsting

Allmänpolitisk debatt

O r d f ö r a n d e n : Då har vi kommit till huvudnumret för dagens debatt – ekonomin. Debatten är indelad i olika block. Nu börjar vi med den allmänpolitiska debatten. Det som är nytt är att vi fattar beslut om skattesatsen i samband med detta. Så har vi inte gjort tidigare, men så kommer det nu att bli.

Vissa regler gäller för ledamöters och inkommande ersättares tjänstgöring. Man kan byta tjänstgörande ledamot mellan blocken, inte under ett block. Det går alltså inte att komma för sent till den här typen av tjänstgöring.

Det finns en ändringsbilaga, och den är utsänd. Den gäller att-sats nr 60 på s. 31 och 61 i yrkandebilagan.

Därmed kan vi ta oss an debatten om den viktiga budgeten, och jag hoppas att det sker med respekt för varandras åsikter och hoppas att det ska bli en spännande och glad budgetdebatt. Kanske jultomten kommer på besök i morgon, man vet aldrig.

Anförande nr 2
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill först, innan jag talar i den allmänpolitiska debatten, tacka alla som har varit inblandade i att vi har det här underlaget, ett mycket bra budgetunderlag! Jag tackar alla tjänstemän på ekonomiavdelningar som har tagit fram siffrorna! Jag vill tacka alla politiska tjänstemän och alla politiker som sedan har bearbetat den här budgeten så att den nu kan presenteras från de olika partierna! Jag ser också fram emot en debatt som ska präglas av seriositet och då vi också kan bryta våra åsikter.

Vi kan konstatera att det har gått ett par månader sedan valet, men det är först i dag och i morgon som den nya mandatperioden börjar här på allvar. Det är med budgeten som vi styr landstingets alla verksamheter, det är i budgeten vi stakar ut kursen för framtiden så som *vi* vill att den ska se ut – Alliansen i sitt förslag som också är landstingsstyrelsens, oppositionens partier i sina respektive budgetförslag.

Utanför våra dörrar är en ny valkampanj på gång, men också här inne är det faktiskt valet som är aktuellt – de sista delarna av valet i september ska falla på plats. Det har varit olika politiska alternativ som har stått emot varandra och som väljarna har bedömt utifrån deras förtjänster.

Jag ska inte här och nu recensera oppositionens valprogram, men Alliansen gick för tredje gången till val på ordning och reda i finanserna, en politik för att arbete ska löna sig och för att det är bättre att fler betalar låg skatt än att några få betalar hög skatt.

Vi gick till val på kvalitet i verksamheterna, på att vård ska ges i tid och att patienterna själva ska ha möjlighet att påverka vården genom vårdval i olika former.

Vi gick till val på löftet om en utbyggd tunnelbana och en kollektivtrafik med tillräckliga resurser att se till att tåget, bussen eller spårvagnen kommer i tid och att resenärerna är nöjda – men också på löftet att kommunikationerna i sin helhet är viktiga för en storstadsregion som Stockholms län.

Det innebär att även lokalflyget på Bromma och byggandet av Förbifart Stockholm är viktiga delar av regionens infrastruktur även om vi inte äger alla besluten i den här församlingen.

Därför är det också dessa ledmotiv som är viktiga för Alliansen när vi lägger fram mandatperiodens första budget.

Budgeten omfattar som sagt hela landstingets hela verksamhet inte bara i år, utan genom rambesluten också flera år framöver. Det tål att påpekas att vi i väldigt mycket är överens. Vi vill alla ha god sjukvård och välfungerande kollektivtrafik i hela Stockholms län, men det finns också viktiga delar som skiljer oss åt.

Det är naturligt att vi, när vi debatterar budgeten och inriktningen för de kommande åren, fokuserar just på skillnaderna, på de frågor där vi faktiskt har olika grundinställning. Det är bra att skillnaderna blir belysta, men när vi går ut härifrån om två dagar så är jag övertygad om att vi har varit överens om ungefär 90 procent av de beslut som vi då har fattat. Det kan vara skönt att tänka på under julledigheten att vi har varit överens om så mycket.

Vi har som sagt haft val, och Alliansen har för tredje gången fått ansvaret för landstingets verksamhet. Detta är i och för sig historiskt, men det är viktigt att ha i åtanke att denna tredje mandatperiod skiljer sig från de båda tidigare. Vi, liksom många andra landsting och kommuner i landet, har en parlamentarisk situation där inget block har egen majoritet.

Alliansen fortsätter att styra Stockholms läns landsting, men vi är väl medvetna om att vi utan majoritet behöver vara mer lyhörda för oppositionens önskemål. Vi har också tagit ett antal steg för att förändra den politiska organisationen för att kunna ha en bredare beredning av viktiga ärenden.

Vi har i landstinget inte samma regler som de som gäller i riksdagen, där budgetlagen kräver att beslut om budgeten ska tas som helhet. Däremot måste vi följa kommunallagens krav att fullmäktige endast får fatta beslut om en budget i balans. Det innebär att intäkterna måste överstiga kostnaderna.

Det finns utrymme för att kunna planera verksamheten på flera års sikt och göra reservationer för framtida kostnader. Detta har både jag och mina företrädare sagt i flera år under bokslutsdebatterna när vi har gjort avsättningar i miljardklassen för att klara av den omställning av landstingets vård som behövs när Nya Karolinska Solna tas i bruk och hela arbetet med Framtidens hälso- och sjukvård.

Nu är det dags att göra det som vi har talat om under flera år. Snart är Dagen kommen, som det heter i juletid, och under väntan på ankomsten av det stora miraklet tar vi dessa reserverade medel i anspråk – med andra ord, eller på budgetspråk, justeras årets resultat av synnerliga skäl.

De 5,3 miljarder kronor som landstingsfullmäktige under åren 2012–2014 har beslutat att reservera för att möta kommande års omstruktureringskostnader börjar i och med 2015 års budget att användas. I Alliansens budgetförslag används 562 miljoner kronor av de reserverade medlen till att möta sådana omställningskostnader. Det ger ett resultat enligt balanskravet på 53 miljoner kronor.

Vi lever, som bekant, i en föränderlig värld. Såväl det förslag till budget som landstingsstyrelsen har ställt sig bakom som oppositionens olika budgetförslag har byggt på förutsättningen att regeringens budgetförslag skulle vinna omröstningen i riksdagen.

Detta påverkar naturligtvis på olika sätt förutsättningarna för landstingets budget. Alla partier ska nu ha fått den analys som landstingets ekonomidirektör har gjort av effekterna för landstinget av att riksdagen antog Alliansens budgetförslag i stället för regeringens.

Av detta underlag framgår att landstingets resultat påverkas negativt med 13 miljoner kronor år 2015. Jag nämnde nyss att vi hade räknat med ett överskott på 53 miljoner kronor. Det här innebär att det i stället blir ett överskott på 40 miljoner kronor för år 2015.

Från och med år 2016 skulle landstingets resultat påverkas positivt med 175 miljoner kronor om Alliansens budget även nästa år får igenom sitt förslag i riksdagen. Det beror på att det kommunala inkomstutjämningssystem som riksdagen beslutade om för ett år sedan får fortsätta att gälla även framöver.

Ekonomidirektörens analys visar även att det finns en mängd faktorer utöver statsbudgeten som påverkar landstingets budgetprognoser. Framför allt har marknadsräntorna sjunkit sedan landstingsdirektören överlämnade sitt budgetunderlag, vilket minskar landstingets kapitalkostnader.

Med detta sagt är det viktigt att i budgetdebatten och i budgetbesluten hålla kommunallagens krav om en balanserad budget i bakhuvudet. Vi har från Alliansens sida lyckats visa överskott under de år som vi har haft ansvar för landstingets ekonomi. Vi lägger nu ytterligare ett budgetförslag som inte bara är i balans utan som också har goda förutsättningar att leda till att vi kan uppvisa svarta siffror i bokslutet.

Om vi ska tala om svarta siffror krävs emellertid både ordning och reda och ett visst mått av disciplin. Vi ser från Alliansens sida budgeten som en helhet, där delarna passar ihop som ett stort pussel. Därför ser vi de säryrkanden som har inkommit från oppositionen som, i bästa fall, goda ambitioner. Om man har ett tusenbitarspussel – eller kanske ett åttiotvåmiljarderbitarspussel – så är det svårt att lägga till nya bitar även om de är vackra och fina. Motivet fungerar bättre utan tillägg av bitar som hör hemma i ett annat sammanhang.

Därför avser vi från Alliansens sida att inte rösta för enskilda utbrutna att-satser ur oppositionens budgetar, inte ens om de i och för sig kan vara tänkvärda eller intressanta förslag.

Låt mig efter dessa ord om förutsättningarna för budgetdebatten återvända till budgetens innehåll.

Ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling. Det är ordning i landstingets samlade finanser som leder till att vi kan fortsätta att göra historiskt stora satsningar på sjukvård och kollektivtrafik, våra kärnområden. Tillgänglighet, valfrihet och kvalitet fortsätter att vara våra viktigaste ledord.

Under år 2015 kommer sjukvården att få ett ytterligare tillskott med över 2 miljarder kronor och kollektivtrafiken en utökad budget med 500 miljoner kronor. Det innebär att sjukvården tillförs närmare 53 miljarder kronor och trafiken närmare 9 miljarder kronor av skattemedel under år 2015. Det är hisnande stora summor skattepengar som måste förvaltas väl. Vi föreslår inga taxeförändringar inom kollektivtrafiken och endast smärre justeringar av sjukvårdens taxor.

Det är värt att ta det en gång till, eftersom det, när man läser tidningar eller oppositionens utspel, ibland framstår som att landstinget skulle skära ner resurserna till våra väsentliga verksamheter. Så är det alltså inte – mycket till skillnad från hur det är i vår omvärld.

Vi omges av både stater i Europa och landsting och regioner i Sverige som vet vad nedskärningar och ekonomiska svårigheter vill säga, men i Stockholms läns landsting ökar vi ännu en gång resurserna till våra verksamheter – och vi ökar med åtskilliga miljarder.

Att det sedan finns önskemål om ytterligare resurser är inte ett dugg konstigt. Alla vill ha mer resurser, och om man är intresserad av att ens egen verksamhet ska utvecklas så är det naturligt att man vill ha mycket större resurser. Men på samma sätt som de önskelistor som mina barnbarn skriver till tomten är mycket längre och innehåller många fler önskningar än vad tomten förmår att infria på julaftons kväll så kommer alltid de samlade önskemålen från verksamheterna och personalföreträdarna att vara större än vad de totala resurserna kan medge. Att det finns önskemål är jättebra! Vad skulle vår verksamhet betyda om det inte fanns några ambitioner! Det är så det ska vara, men det är vår uppgift att kunna prioritera.

Men vår uppgift som beslutsfattare är inte att tillfredsställa allas önskemål, utan att prioritera och göra avvägningar. Och det är vår uppgift att säga till en verksamhet som har ett uppdrag och en budget att budgeten ska följas och att den avtalade vården ska levereras. Det är oerhört tydligt.

Under år 2014 har framför allt våra akutsjukhus haft alldeles för höga kostnadsökningar som inte är långsiktigt hållbara. Under åren framöver klarar inte landstinget högre kostnadsökningar än cirka 3,5 procent. Detta krävs om vi ska klara av att bära kapitalkostnaderna för den investeringsplan som vi redan har fattat beslut om utan att behöva höja skatten. Eftersom landstingsbidragen till sjukvården ökar med drygt 4 procent under år 2015 i vårt budgetförslag måste den följaktligen öka något långsammare än 3 procent

åren 2016 och 2017. Det ger ett genomsnitt på 3,5 procent. Det är inte dåligt – 53 miljarder och 3,5 procent eller 9 miljarder och 3,5 procent. Det är många landsting och regioner som skulle vara avundsjuka på oss.

Nu kommer vi till skattesatsen. Landstingets viktigaste intäktskälla är skatter på arbetsinkomster från de invånare som bor och verkar i Stockholmsregionen. Stockholms befolkning och sysselsättning växer stadigt och det gör även skatteintäkterna.

Att skatteintäkterna växer i takt med befolknings- och prisutvecklingen är inte självklart. Alliansens arbetslinje har fått genomslag på alla beslutsnivåer i Stockholmsregionen under de två senaste mandatperioderna. Även under år 2015 kommer landet nu att regeras med en Alliansbudget med inriktning på jobb och företagande. Det är bra även för landstingets ekonomi!

Om ett sådant klimat ska bevaras så krävs det att alla nivåer bidrar till att inte i onödan höja skattetrycket. De pengar som tillhör medborgarna ska vi inte ta mer än nödvändigt av. Det är både en principsak och en fråga om att behålla drivkrafter så att fler går till jobbet och fler väljer att arbeta mer.

Vi föreslår därför en oförändrad skattesats på kronor 12:10. Det innebär också att budgeten, som alltid, innehåller prioriteringar för att pengarna ska räcka till.

Socialdemokraterna föreslår också oförändrad skattesats, medan Miljöpartiet vill höja skatten med 20 öre och Vänsterpartiet med hela 25 öre – ören som sammanräknat blir till hundralappar eller tusenlappar för den som ska betala. En sådan skattehöjning gör det mindre lönsamt att arbeta.

Miljöpartiet tar dessutom även i den här budgeten till det tveksamma greppet att tillgodoräkna sig intäkter från trängselskatter på hela 760 miljoner kronor – det är inte pengar som tillfaller landstinget utan staten – men de använder dem inte till investeringar i kollektivtrafik. Det är alltså en underfinansierad budget.

Från Alliansens sida tror vi mer på verkliga pengar än på tricksande för att få budgeten att gå ihop. Om vi ska lyckas med den viktiga uppgiften att bygga ut vår kollektivtrafik så måste detta tas på större allvar än att leka med låtsaspengar!

Fru ordförande, vi har framför oss två dagar av spännande debatter som förhoppningsvis kan verka upplysande för landstingets ledamöter, för åhörarna och för allmänheten om de alternativ som landstingspolitiken i Stockholm erbjuder.

Jag hoppas på intressanta diskussioner och visioner från alla partier och vill avsluta med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 3
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande, ledamöter åhörare! ”Den fria kulturens värde är att den är just fri. Den har kraft att förändra samhället.”

Det säger den framgångsrika affärsmannen Daniel Sachs. Han är vid sidan av VD också ordförande för Dramaten och aktiv i rörelsen #höjdinröst, vars syfte är att öka valdeltagandet och alla människors delaktighet.

För mig är personer som Daniel Sachs förebilder som visar betydelsen av samarbete och respekt mellan politik, näringsliv, civilsamhälle och det fria kulturlivet. Han understryker allas vår roll och vårt ansvar för att bidra till samhällets holistiska utveckling.

Jag tror att den fria kulturen påverkar våra värderingar och vår samhällsutveckling på ett ovärderligt sätt utan att vi alltid är medvetna om det. Stockholms läns landsting har ett viktigt ansvar för att stötta konsten och kulturen, allt från film till folkbildning och givetvis Konserthuset.

Inom konsten finns också ett begrepp som heter skenperspektiv. Jag tycker att det passar bra att tala om det när vi nu ska ha två dagars fullmatad debatt om tillståndet i Stockholms läns landsting. Skenperspektiv är en teknik som inom måleriet vill lura ögat att tro att bildrummet är en fortsättning på det reella rummet. Upphovsmannen vill åstadkomma illusionen av ett rumsligt djup, fastän bilden egentligen är helt platt.

Skenperspektiv är ett ord som jag tyvärr kom att tänka på när Torbjörn Rosdahl talade. Självfallet ska man tala om allt som är bra, som fungerar väl och som vi alla är så stolta över. Vi har hängivna medarbetare och utomordentliga förutsättningar i vår fina region. Men vi får inte måla en falsk fasad. Vi måste också prata om problemen, de problem som är högst verkliga och som det finns ett politiskt ansvar för här inne.

Landstinget har en skrämmande hög kostnadsökning, var tionde vårdplats är stängd och det saknas en strategisk plan för kompetensförsörjningen. Oroliga havande och födande kvinnor kan inte vara trygga i förvissningen om att de kommer att får plats när det är dags att möta sin nya familjemedlem. Alliansen bryter vallöftet om att öppna förlossning på S:t Göran år 2017, och oron är stor att det inte tillkommer tillräckligt många nya medicinska förlossningsplatser i länet just nu. Inte heller har den reella valfriheten för kvinnorna ökat. De barnmorskeledda förlossningsplatserna har inte ökat på tio år, tvärtom riskerar de att minska på BB Södra nu.

Jag har besökt ett antal vårdcentraler, drivna av landstinget likväl som av exempelvis Capio. Inte någon enda anställd säger: ”Så bra ni styr primärvården från landstinget! Vilket bra ersättningssystem vi har! Det ger mig mer tid för patienten.” Tvärtom säger de: ”Ska ni inte göra något? Ser ni inte hur vi har det?”

Vi måste också skapa förutsättningar för jämlik vård över länet, mellan bostadsområden och mellan individer. I dag uppvisar femtiofemåringar i ett område samma sjukdomsbild som den som sjuttiofemåringarna uppvisar i ett annat område.

Det finns ingen motsättning mellan patientcentrerad vård och ett socioekonomiskt mer jämlikt system. Det går att förena individuell och reell valfrihet med ett vårdsystem som faktiskt utjämnar hälsoklyftor.

Fuck cancer, står det på mångas armband numera. Det är så sorgligt att samtidigt se att cancervården går på knäna. Kompetensförsörjningen främst gällande sjuksköterskor är sårbar. Den kroniska platsbristen får förödande konsekvenser för enskilda familjer. I fredags träffade jag och sjukvårdsministern en mamma på barnonkologen på Karolinska sjukhuset Solna. Hon hade förlorat sin dotter i cancer och var nu där med sin son som hade insjuknat i samma sjukdom. Ofattbart! Sällsynt. Medmänskligt vidrigt!

Jag kan inte för en sekund inbilla mig att jag förstår hennes förtvivlan, men jag kan skämmas ögonen ur mig över att vi har skickat den familjen till ett annat sjukhus i ett annat län för cytostatikabehandling därför att vi har platsbrist.

Den dåliga synkroniseringen mellan IT-systemen gör också att familjen får klämkäcka frågor: Har du något syskon som väntar där hemma? Personalen på det andra sjukhuset vet inte vad den här familjen precis har gått igenom. Jag kommer aldrig att glömma den här berättelsen!

Jag tycker att detta förpliktigar oss här inne att hela tiden se till att ge rätt förutsättningar för att vår egen sjukvård självklart ska kunna hand om våra cancersjuka barn. Annars är vi moraliskt bankrutta i det här landstinget.

Det som förändrats och som är bra inför den här mandatperioden är den förstärkta ägarstyrningen av våra akutsjukhus. Det är tillsammans med återinförandet av regionplanenämnden och personalutskottet strategiska organisationsförändringar. Det är ett viktigt steg, men det räcker inte om vi ska råda bot på den strukturkollaps som faktiskt präglar det här landstinget.

Jag är helt övertygad om att vi måste se över ersättningssystemen för akutsjukhusen. Vi måste sluta detaljstyra. Vi politiker ska säga vad – professionen ska säga hur. Vi ska ställa krav och följa upp men också ge möjligheter att organisera på bästa sätt.

Ersättningssystemen har också visat sig vara avgörande när det gäller att främja innovation, forskning, utveckling – ett viktigt område som vi ska tala mer om i morgon.

Jag framhåller gärna det som är positivt, det som vi ska värna och utveckla, det som vi definitivt borde prata om och samarbeta mer om i det här landstinget, men vi ska som sagt var inte ha något skenperspektiv när det gäller det som inte fungerar bra. Det gäller i sjukvården lika väl som i kollektivtrafiken.

Vår spår- och busstrafik är avgörande för jobb, tillväxt, minskad miljöpåverkan, fungerande arbetspendling och ökat bostadsbyggande. Tyvärr ser vi dystra siffror som vi kommer att tala mer om i dag. Det saknas närmare 8 miljarder kronor i investeringsbudgeten för trafikinvesteringar. Det är ingen slump att det numera inte går att läsa i ert dokument om Spårväg Citys sammankoppling med Lidingöbanan eller etapp 2 av uppgraderingen av Roslagsbanan. Det är precis de projekt som vi har sagt att det saknas samhällsekonomiska beräkningar för. Vore det inte ärligt om ni pratade om att ni också ser att pengarna inte räcker till, att vi måste prioritera i stället för att låtsas som om alla vidlyftiga vallöften faktiskt kommer att genomföras?

Vi socialdemokrater vill satsa 300 miljoner kronor mer på sjukvården än vad Alliansen gör i sitt förslag. Hur finansierar vi det? Jo, vi gör det bland annat genom att skära 600 miljoner kronor i kostnaderna för konsulter. Det är jättemycket pengar. Det kan man inte räkna in första eller andra månaden. Ärligt talat, vet ni hur mycket landstinget lägger på konsultkostnader på ett enda år? Svaret är: över 2 miljarder kronor. Det motsvarar 3 968 sjuksköterskejänster per år! Samtidigt som vi har vi skenande konsultkostnader ser vi hur förvaltningar växer och sväller. En ren beställarorganisation som SL har mer än 600 anställda. Det får ni gärna ta ansvar för och berätta för mig varför det ska vara på det sättet. Jag lägger hellre pengarna på hälso- och sjukvården.

Det är 500 miljoner som saknas. Det är bra, Torbjörn, att du refererar till kommunallagen. Det är den som gör att vi måste ha nollresultat. Jag tror inte att man ska sälja kyrksilvret för att köpa oblat, jag tycker att det är okej att man tar från det egna kapitalet ett år. Men vilken sannolikhetens prägel tycker du det bär när ni inte har nått 3,5 procents kostnadsutveckling annat än vid två ynka tillfällen de senaste tio åren! Nu menar ni att vi från och med i år ska gå från en kostnadsutveckling på över 6 procent till 1 procent för att klara den här budgeten. Det är klart att vi ser att detta är ett kroniskt underskott som kräver helt andra åtgärder.

Avslutningsvis vill jag säga att vi behöver mer blocköverskridande samarbete – på riktigt, inte något man säger till tidningen, utan något som man gör i det här huset, gärna varje dag, varje vecka. Jag tycker att er politiska majoritet är ungefär lika stabil som det är att luta sig mot ett duschdraperi, och jag tycker att det är självklart att det är dags att börja göra saker och ting annorlunda. Definitionen på idioti är att göra precis samma sak som man har gjort

tidigare och förvänta sig ett annat utfall. Om det vill jag gärna prata mer om. Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetalternativet!

Tack för att ni har lyssnat trots att lunginflammationen bär sina spår!

Anförande nr 4
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, presidium, fullmäktiges ledamöter och åhörare! Miljöpartiet vill att Stockholmsregionen ska vara en modern, mänsklig och miljösmart region att verka och att leva i. De politiska beslut som vi fattar här i dag ska vara långsiktigt hållbara så att både nuvarande och kommande generationer ges förutsättningar att leva väl.

Landstingets resurser ska fördelas rättvist utifrån människors behov oavsett ålder, kön, socioekonomiska förutsättningar, funktionshinder, etnicitet och sexuell läggning.

Vi i Miljöpartiet vill på allvar genomföra omställningen till en hållbar region. Våra satsningar är därför på en mänsklig hälso- och sjukvård som är modern, hälsofrämjande, jämlik och med hög tillgänglighet som utgår från individernas behov av vård i livets olika skeden.

Modern och attraktiv kollektivtrafik, det ska vara smidigt och enkelt att åka kollektivt både på land och till sjöss. Kollektivtrafiken ska vara välutbyggd, ha öppna spärrlinjer, ett kort för alla resor och trafikvärdar som finns där för dig.

Vi vill ha en klimatsmart och hållbar Stockholmsregion som investerar för att minska regionens sårbarhet och närodlad mat och färre kemikalier, och vi vill ha en hållbar ekonomi som innebär långsiktigt ekologiskt, ekonomiskt och socialt ansvarstagande.

Genom att använda våra resurser på rätt sätt skapar vi välfärd i dag och goda förutsättningar för dem som följer efter oss, ett rikt och mångfasetterat kulturliv för ökad hälsa, demokratiutveckling och antirasism och för kulturens villkorslösa egenvärde.

Alla vi som sitter här i landstingets fullmäktige har ansvar för att tjäna medborgarna i Stockholms län. Det finns ett antal utmaningar som vi behöver ta på allvar.

Det ekonomiska läget. Hur står det egentligen till med landstingets ekonomi? Vi pratar om kris på akutsjukhusen och i förlossningsvården, det är två exempel. Det är så till den milda grad att personalen uppmanas att hålla tyst om saken. Vi behöver sätta stopp för nedskärningar och generella besparingskrav. Målet är Framtidens Hälso- och Sjukvård, med stora initialer, men just nu går både våra patienter och personal på knäna. De kommer i kläm i den omstöpning som pågår av hälso- och sjukvården.

Miljöpartiet vill att vården ska planeras så att sjukvårdspersonalens rätt till fritid och deras återhämtning respekteras. Vi anser också i Miljöpartiet att en skattehöjning om 20 öre behövs för att vi till exempel ska kunna trygga cancervården för Lilly och andra cancersjuka barn, och för att vårdens medarbetare själva inte ska bli sjuka av att ha ett jobb utan återhämtning och också för att tillgodose behovet av en barnmorska per födande kvinna – för medborgarnas, personalens och för patientsäkerhetens skull.

Kollektivtrafiken minskar sin tillgänglighet när den i stället behöver öka sin attraktion och göra det som den är till för, nämligen att avlasta våra vägar och serva Stockholmarnas resande till och från i det dagliga livet. Vi i Miljöpartiet anser att trängselskatterna ska gå till att bygga ut kollektivtrafiken, inte till att bygga motorväg. Det är vad stockholmarna sade i folkomröstningen om införandet av trängselskatten.

Som det ser ut nu måste Alliansen göra nedskärningar i kollektivtrafikinvesteringar på hela 7,6 miljarder de närmaste åren. Det är enkelt att se att landstinget och trafiknämnden behöver trängselskattepengarna för att få ekonomin att gå ihop.

Så till det parlamentariska läget. Ja, det är lite av ett sluttande plan för demokratin. Det är verkligen dags att släppa den politiska prestigen. Efter valet valde Alliansen att fortsätta att styra landstinget i minoritet. Miljöpartiet beklagar detta beslut. Att tricksa med systemet och på så sätt skapa sig majoritet i nämnder, bolag och landstingsstyrelsen genom ordförandens utslagsröst ställer väldigt höga krav på landstingets moderatledda minoritetsstyre att hitta nya sätt att samarbeta och styra landstinget och att inte missbruka detta utan använda sin utslagsröst i yttersta undantagsfall.

Jag är ny, och det här är min första budgetdebatt i landstingsfullmäktige, men jag är här för att ta ansvar för att driva Stockholms läns landsting framåt. Jag hoppas på en konstruktiv dialog över alla gränser och att vi här i fullmäktige salen ser till att förvalta det förtroende som vi har fått från medborgarna på bästa sätt de kommande fyra åren.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 5
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi har ett nytt politiskt landskap i Sverige, och om några månader kan detta landskap ha skiftat igen. Men tack och lov bestämmer vi en hel del själva här i landstingsfullmäktige. Och i landstingspolitiken och i den budget som vi nu ska anta så måste hälsa vara högst prioriterat.

Fru ordförande, vi har lagt ett budgetförslag med förbättrad hälsa för medborgarna i fokus och stabil landstingsekonomi, väl fungerande hälso- och sjukvård och en kulturpolitik och en kollektivtrafik som verktyg för att uppnå detta.

Patientens makt och inflytande över sin egen vård och sin egen vardag är central för att stötta hälsan och välbefinnandet. Den tillfälliga regeringens ambitioner att försämra valfriheten har dess bättre schabblats bort! Jag tänker i min nya roll som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden arbeta för att utveckla valfriheten och skapa förutsättningar för fler, inte färre, aktörer att erbjuda vård.

Vad kan du ha att läsa som är så viktigt? Den frågan fick Gerd Johansson när hon som patient i geriatriken bad att få sin trasiga lampa utbytt. Gerd accepterade inte detta bemötande utan berättade modigt om sina upplevelser – otrivsam miljö, tråkig mat och en attityd som om att hon nog inte riktigt själv vet vad hon kan och vill. Just den upplevelsen delar nog tyvärr Gerd med många andra, men hennes berättelse har bidragit till att öka medvetenheten både hos oss som är politiker och i sjukvården.

En slutsats, något som jag ska arbeta för, det är att du och jag, vi ska få fortsätta att vara hela och fullvärdiga människor, de människor som vi är, även när vi blir sjuka. Vi ska aldrig någonsin reduceras till att bara vara en patient eller en diagnos.

Gerd har inspirerat mig att arbeta vidare med fler angelägna frågor för att göra sjukvården värdig och mänsklig. En sådan är att skapa läkande vårdmiljöer nu när vi bygger Framtidens hälso- och sjukvård med de stora investeringarna, men också måltiderna, konsten och kulturen ska ha plats i sjukvården.

Jag blir glad när jag hör oppositionsföreträdare tala om och betona kulturens roll. Det bådar gott för en intressant debatt framåt kvällen.

Åter till Gerd. Det viktigaste som hon har lärt oss tror jag ändå är att utveckla ledarskapet, det lokala ledarskapet, det centrala ledarskapet i alla led, men också att ständigt arbeta för en positiv kultur i hela organisationen.

Ingen kan vara nöjd när barn som behöver sin cancervård i Stockholm måste resa till Uppsala eller Linköping för att få behandling. Jag delar helt Erikas bild av detta. Självklart måste Astrid Lindgrens barnsjukhus först och främst se till att barnen får den medicinskt bästa vården. Nu har det ibland inneburit resor och vistelser borta, men ALB måste öka sin egen kapacitet och öppna fler vårdplatser. Det har de också gjort på senare tid, men man har en bra bit kvar till målet.

Jag har personligen fört en dialog med Barncancerfonden och med föräldrar till barn med cancer, även föräldrar som har fått resa iväg med sina barn. Jag försäkrar mig om att de nu får vara delaktiga i arbetet och vara med och forma den här viktiga processen. Det är en högt prioriterad uppgift för såväl sjukhuset som för hälso- och sjukvårdsnämnden att utveckla barncancervården. Konstruktiva förslag från alla partier ska vi med glädje diskutera för att ta fler viktiga steg framåt.

Ledamöter, en tillgänglig sjukvård med god kvalitet är en förutsättning för att hjälpa människor att återfå sin hälsa, men hälsa i sig skapas inte främst inom vården. På den punkten måste samhällets olika delar verka och dra i samma riktning.

En fungerande kollektivtrafik som minskar stress ger mer tid och högre livskvalitet för invånarna. Det är ett gott skäl att fullfölja planerna på utbyggnaden av tunnelbanan och att fortsätta spårvägnätets utveckling där bland annat 4:ans busslinje i innerstaden bör bli spårväg. Från Folkpartiets sida ser vi också gärna en förlängning av den röda tunnelbane-linjen norrut mot Täby–Arninge.

Men det behövs inte bara ny trafik. De stationer och hållplatser som vi har måste också vara trivsamma och får inte förslummas. Ett steg som vi tar mot en trivsammare miljö i kollektivtrafiken är de rökfria perrongerna i tunnelbanan.

Men även bilen behövs för att många människor ska få sin vardag att fungera. Den osäkerhet som råder rörande förbifarten och det slöseri som regeringen ägnar sig åt genom att förhala beslutet skadar vår region. Uppehållet har hittills kostat skattebetalarna över 200 miljoner kronor, 4 miljoner kronor varje dag som går till ingenting. Vi får inte en endaste meter ny räls, inte en växel, inte ens en liten närtrafikbuss för de här pengarna! Pengarna försvinner. Regeringen kastar bort dem!

Stockholms län är Sveriges ekonomiska motor, och den här motorn fungerar bäst om vi släpper upp handbromsen för förbifarten, Slussen och Bromma flygfält, gasar kraftigt när det gäller kollektivtrafikutbyggnaden och håller ratten stadigt mot framtiden – för varken kraftiga höger- eller vänstersvängar är den bästa vägen framåt.

Jag ser fram emot två dagar av intensiv debatt om hälso- och sjukvård, trafik, kulturpolitik och säkert mycket annat. När vi sedan går till beslut har vi med alliansbudgeten möjlighet att få en inriktning på plats som motsvarar regionens och invånarnas behov. Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 6
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Vänsterpartiets budgetförslag heter Låt hela länet leva. Vårt budgetförslag är en hållbar budget i balans, hållbar ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv, hållbar socialt, ekologiskt och ekonomiskt. Vänsterpartiet finansierar välfärden gemensamt genom skatt. Vi väljer att höja

landstingsskatten med 25 öre. Det innebär att vi tillför landstinget inkomster om 1,3 miljarder kronor.

Ja, vi gör det valet när vi ser en sjukvård som går på knäna, personal som springer allt fortare, vårdpersonal som slutar i protest, en sjukvård med hela 300 stängda vårdplatser, stängda vårdplatser för barn som är svårt sjuka i cancer. Karolinska sjukhuset blöder ekonomiskt. Det finns en kollektivtrafik där trängseln blir allt värre. Landstinget behöver resurser.

Medelklassupproret säger: Vi har fått nog av skattesänkningar, vi vill ha en välfärd att lita på. För oss vänsterpartister är det den riktiga vägen att gå. När vi nu till exempel i storstäderna möts av diakoniupproret som påvisar att folk svälter när de har betalat hyran. Det kom nya rapporter om ökad barnfattigdom. I det läget menar vi att vi måste ta ansvar i den parlamentariska församling som vi folkvalda befinner oss i just nu. Vi föreslår exempelvis avgiftsfri akutsjukvård för barn, avgiftsfritt resande för barn upp till 12 års ålder, avgiftsfri kollektivtrafik för pensionärer under lågtrafik.

Vi vänsterpartister vi tycker om rött, men inte röda siffror som i Alliansens budget. Vänsterpartiet lägger ett realistiskt budgetförslag, och vi räknar inte in de pengar som vi inte har här i landstinget men som vi gärna skulle vilja ha – jag tänker på trängselavgifterna. Jag tänker också på de pengar, resurser och satsningar som skulle ha kommit medborgarna i länet till del om statsminister Stefan Löfvens budget fått bifall. Det är barnmorskesatsningen, professionsmiljarden, de 2 miljonerna till Preventell som nu försvann och avgiftsfria mediciner till barn.

Det var ju ett landstingsval i september. Valresultatet sade att invånarna vill ha något annat än den politik som har förts här i landstinget de senaste åren. På något annat sätt kan jag inte tolka de här åren med privatiseringar och utförsäljningar. Det parti som har varit tydligast med den politiken, Moderaterna, backade rejält.

Inför valet lovade alla partier att vi skulle få både vägar och utbyggd kollektivtrafik, men om jag förstår saken rätt så ska SL ställa in tusen turer per dygn därför att pengarna inte räcker. Motivet är att spara 250 miljoner kronor, det motsvarar 1 procent av kostnaderna för Förbifart Stockholm. Vänsterpartiet anser att dessa förbifartsmiljarder borde ha använts till någonting vettigare, alltså till infrastruktur som är tillgänglig för alla stockholmare och som är förenlig med klimatmålen.

Ordförande och fullmäktigeledamöter, låt oss sia lite om framtiden eftersom det här är den första budgetdebatten på den här mandatperioden. Vad kommer under mandatperioden vara populärt att tala om här i fullmäktigesalen? Jag tror att från borgerligt håll kommer som nummer ett att skylla på regeringen Löfven, som nummer två kommer det att vara Stockholms stads fel och som nummer tre kommer antagligen skatteutjämningssystemet att komma tillbaka som ett hett ämne här i salen.

Utanför landstingssalen har det ju blivit regeringskris, och det ska bli extraval och TV-programmet Uppdrag granskning har granskat alla turer kring Nya Karolinska sjukhuset. Eftersom vi alla säkert har sett Uppdrag granskning-programmet förstår vi att S:et i NKS inte längre står för sjukhus utan för skattesmitare och skandal.

Vänsterpartiet menar att det är hög tid för landstinget att agera inte minst mot Price Waterhouse Cooper som uppenbarligen hjälper till med avancerade skatteupplägg för olika företag. Det är inte rimligt att delar av landstingets skattepengar, cirka 20 miljoner kronor i samband med upphandlingen av NKS, går till ett företag vars etik och moral borde ifrågasättas.

Vänsterpartiet föreslår exempelvis i vårt budgetförslag att vi ska införa avgiftsfri akutsjukvård för barn. Det kostar 11 miljoner kronor per år. Ställ det emot de 20 miljonerna som försvinner till skatteparadiset Luxemburg! Denna tråkiga historia visar väl att när storkapital är inblandade välfärden så bryr det sig enbart om vinster och sina ägaruttag. Det visar att det i Luxemburg är profiten som gäller, storkapitalet körs över, folkvalda politiker, invånare i Stockholm och vårt nybyggda sjukhus.

Detta är ännu ett exempel som visar varför Vänsterpartiet inte vill att vi ska ha profithungriga företag i välfärden. Då kommer vi ju snart inte att kunna möta våra medborgare i länet längre utan att skämmas.

Men Vänsterpartiet, vi möter gärna våra invånare i länet med vårt budgetförslag. Vi föreslår att landstinget i sin uppförandekod ska införa att företag som vill verka inom Stockholms läns landsting inte ska få ha säte i skatteparadis, så som man har gjort i Malmö stad och bland annat i Landstinget i Kalmar län.

Det är svårt här i dag, när man på morgonen har tittat på ABC, där man visar en hemligt filmad föredragning på Karolinska sjukhuset där de säger: Ni ska inte gå ut med uppgifterna om de ekonomiska förutsättningarna på Karolinska före valet. Det börjar likna en spionhistoria. Jag får också signaler om att man ifrågasätter varför vårdpersonal är ute och debatterar vårdfrågor. Man ifrågasätter också att Vårdförbundets ordförande skrev under artikeln om Södra BB.

Jag skulle rekommendera att landstinget omedelbart får en intensivkurs i meddelarfrihet.

Nu ska vi debattera, och budgetförslag ska ställas mot varandra i dagarna två. Vi ska förrätta några val också – det höll jag på att glömma. Vi ska välja ny styrelseordförande för Karolinska sjukhuset. Den nuvarande har suttit knappt ett år. Han har fått lämna posten då han har blandat ihop den privata företagarrollen med sitt offentliga åtagande. Inför de utmaningar som Karolinska sjukhuset står inför inte minst ekonomiskt är det olyckligt med den turbulens som har uppstått på ordförandeposten. Det liknar rena katapultstolen.

För drygt ett år sedan lämnade Vänsterpartiet som enda parti en skarp protest, med bland annat krav på sluten omröstning här i fullmäktige, med anledning av förslaget att välja Båtelson till ordförande i Karolinska sjukhusets styrelse. Att utse en av landets främsta privatiseringsivrare till ordförande ansåg vi var ett skamligt sätt att bakvägen låta privata aktörer styra över Sveriges viktigaste akutsjukhus.

Se hur det gick! Vi fick rätt i våra farhågor. Om det var storkapitalet i Luxemburg så var det väl lillkapitalet som nästlade in sig i KS styrelse. Lär er av den historien! Lyssna på Vänsterpartiet!

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag, för ett jämlikt och jämställt län, där hela länet ges förutsättningar att leva.

Anförande nr 7
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Presidium, ärade ledamöter i fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till Alliansens förslag till budget för 2015.

Väljarna har gett oss i Alliansen mandat att fortsätta med de förändringar och förbättringar av vården och kollektivtrafiken som vi presenterade före valet. Det innebär att många av de kristdemokratiska vallöften som vi avgav kommer att kunna infrias. Jag vill särskilt nämna möjlighet till specialisering inom primärvården, vårdval för IVF, behandlingsgaranti inom

barncancervården och barnmorskeledda enheter. Ingen familj som har drabbats av ett cancerbesked ska behöva lämna länet för behandling om man inte vill.

Alliansen ger valuta för skattepengarna: trygghet, kvalitet, patientmakt och tillgänglighet inom sjukvården, med tillhörande sund ekonomi. Det är vad vi ger väljarna tillbaka. Vårt fortsatta mål är att öka medborgarnas inflytande över sina skattepengar. Politiker ska inte detaljstyra och komma med pekpinnar. Därför är utökade valmöjligheter, större frihet för individen och fler områden med vårdval en fortsatt betydelsefull del i vår strävan att flytta makt från politiker till medborgare.

Den rödgröna regeringen har försökt avskaffa valfriheten. Det gick så där. Efter hård kritik från Lagrådet och från fack och profession fick den beryktade propositionen om att skrota LOV dras tillbaka.

På nationell nivå har den rödgröna regeringen misslyckats, och nu går vi mot ett extraval och ett mycket osäkert politiskt läge. Det har varit bjudningar med armbågen. Här i Stockholms län är vi oroade över det avstannade bygget av Förbifarten, som hindrar jobb, tillväxt och utveckling av vår region. Debaclet kring Bromma och Slussen gör inte situationen bättre.

Förtroendet för den allians som har styrt landstinget och som nu inleder sin tredje mandatperiod är obrutet, liksom det ömsesidiga förtroendet oss fyra partier emellan. Vi trivs ihop och kommer överens.

Det finns självfallet områden som kräver en bred politisk uppslutning, inte bara för att få genomslag utan också för bärkraften över tid. Ett sådant område är hälso- och sjukvårdspolitiken, som ibland kallas välfärdens absolut viktigaste område. Det är en insikt som är viktig inte minst i ljuset av att Stockholm växer rekordsnabbt just nu.

Att den demografiska utvecklingen ser ut som den gör beror dels på att fler väljer att flytta till vårt län, dels på att vi lever längre. Båda sakerna är roliga och positiva, men de ställer högre krav på vårdgivarna att klara att leverera sjukvård. Med en mer avancerad sjukvård och högre kvalitet på behandlingarna minskar den tid som en patient är tvungen att tillbringa på ett sjukhus. Det betyder möjligheter att bli frisk snabbare, tack vare nya och bättre behandlingsmetoder.

Alliansens budget för 2015, som vi diskuterar i dag, syftar till att skapa en patientnära vård med patientens behov samt tillgänglighet och kvalitet främst. Runt detta har vi den högspecialiserade vården, den avancerade sjukvården. Men det är den vård som patienten oftast behöver som ska finnas allra närmast henne.

Patienten ska inte behöva åka till akuten titt och tätt. Det ska finnas ett gott första omhändertagande i primärvården, hos husläkaren. Vid till exempel lättare åkommor är det bättre att patienten tas om hand av primärvården än av akutsjukvården. Det är bra för den patient som har en lättare åkomma eller lättare besvär men också för den som behöver avancerad vård inne på akutsjukhuset.

Framtidens utmaningar i Stockholm handlar mycket om den demografiska utvecklingen, att det blir allt färre som ska försörja allt fler. Det påverkar förstås sjukvården, eftersom vi är beroende av intäkter i form av skatter. En högre medelålder leder också till större behov av vård.

Vi sökte i valet mandat för att fortsätta driva framtidens hälso- och sjukvård just med denna vetskap. Nu när vi har fått det mandatet och det förtroendet kommer vi att genomföra och leverera.

Allt fler kommer att befinna sig i åldrar där vård- och omsorgsbehovet är som allra störst. Prognosen är att vi till 2020 här i länet kommer att vara ungefär 400 000 pensionärer. Om resurserna ska räcka till mer sjukvård för fler människor måste vi i Alliansens budget för 2015 ta ett samlat grepp på det som just nu sker.

Det nya universitetssjukhuset NKS byggs, och hela sjukvårdssystemet utvecklas för att komma närmare patienten. Det är det vi kallar nätverkssjukvård. I korthet innebär det att det blir mer av patientmakt och patientinvolvering och att vården kommer närmare patienten och organiseras runt patienten.

Socialdemokraterna beskriver i sitt budgetförslag vården som ett tillstånd av konstant kris. Jag vänder mig mot den bilden. Jag träffar nästan dagligen vårdpersonal som älskar sitt jobb och som gör enastående insatser, och jag träffar patienter som är nöjda med den vård som ges i Stockholm. Naturligtvis finns det förbättringspotential inom många områden, men att svartmåla och misskreditera vården på det här sättet gynnar inte någon.

Socialdemokraterna kritiserar oss för en svällande administration. Det är nödvändigt att effektivisera landstingets verksamheter i alla led, om vi ska klara ekonomin. Därför föreslår vi i vårt förslag att de centrala förvaltningarna ska minska sina kostnader med 400 miljoner kronor på två år. Socialdemokraterna å sin sida ska tillsätta kommissioner och råd i mängder. Hur det skulle minska administrationen är en gåta för mig. Om det är något som Socialdemokraterna verkar vara bra på just nu är det haveri.

Vänsterpartiet måste ha tagit på sig tomteskägget när de skrev sitt budgetförslag. Här delas det ut klappar. Det är två nya sjukhus, en doula till alla födande och helt nya tjänster som ska inrättas både inom trafiken och inom vården. En 25-öring i skattehöjning räcker inte på långa vägar, om Vänsterpartiet ens är intresserat av att få ekonomin att gå ihop.

Men det märkligaste förslaget av alla är ändå arbetstidsförkortningen inom akutsjukvården och förlossningen. Just i de verksamheter som kanske har det största behovet av fler händer är det inte rimligt att personalen ska gå hem två timmar tidigare varje dag. De centrala funktionerna är avgörande för att vården ska fungera.

Alliansens budget sätter en ekonomi i balans i fokus. Starka finanser är en förutsättning för att landstinget på lång sikt ska kunna förse ett växande antal stockholmare med en sjukvård och en kollektivtrafik som har hög tillgänglighet och håller god kvalitet.

Stockholm har som bekant en av de högsta landstingsskatterna i landet. Även om Alliansens budget nu styr kan vi vänta att de statliga skatterna kommer att öka.

Akutsjukhusen har inte en ekonomi helt i balans – det vet vi. Här behöver vi hjälpas åt med lösningar. Det är dock viktigt att komma ihåg att det totala underskottet är endast 0,7 procent av akutsjukhusens totala omsättning. Det är hanterbart, och det kan vi klara. De akutsjukhus som nu berörs ska få i uppdrag att i samband med årsbokslutet återkomma med en redovisning av genomförda åtgärder och de ekonomiska effekterna av dessa.

I vår budget föreslår vi ett nytt slags avtal med en tydlig ekonomisk ram för perioden 2015–2019 som tydliggör vilken kostnadsmassa och vilken produktion som verksamheten ska ha. Det årliga effektiviseringskravet på 2 procent för sjukhusen har ifrågasatts, och där har vi i Alliansen lyssnat. Det kravet är nu borta.

Självklart ska vi också fortsättningsvis sträva efter att arbeta för att alla medarbetare ska uppmuntras att hitta smartare sätt att jobba och uppmuntra innovation. Men då ska vi komma ihåg att sjukhusen får ersättning inte bara för ökade volymer och priser utan för också teknikutveckling. Sammantaget har akutsjukhusens årliga ersättning på det sättet

höjts med 6 miljarder kronor sedan Alliansen tillträdde 2006 eller med 50 procent, från 12 till 18 miljarder kronor.

Sett till landet är vi här i Stockholm det landsting som satsar allra mest på våra akutsjukhus. Det är enligt mig inte en helt rättvisande bild att prata om stora besparingar i vården när det i själva verket handlar om historiskt stora satsningar.

Vi ligger efter med upprustning av våra sjukhus – det ska erkännas. Investeringsbudgeten kommer att vara något ansträngd under den närmaste perioden 2016–2018. En orsak är att man inte alltid har hunnit med de programarbeten som behövs i tid eller har mäktat med de tekniska justeringar som är nödvändiga när det visar sig att verkligheten inte stämmer med ritningarna. Det arbetet ska nu få större tyngd, så att visionen om framtidens hälso- och sjukvård kan förverkligas helt enligt plan.

Inför 2015–2018 kommer Alliansen att fortsätta att gå från ord till handling och slutföra många av de viktiga och nödvändiga investeringar som vi står inför i regionen. Jag vill i det sammanhanget bara påminna om att vi investerar sex gånger mer än Region Skåne och fyra gånger mer än Västra Götalandsregionen i reda pengar.

Men siffror, planer och skattesatser i alla ära: Det handlar om människor, och vi är som politiker i förtroendebranschen. Från politikens håll har vi ett tydligt uppdrag från väljarna, att se till att god vård kan ges i tid och att det finns en fungerande kollektivtrafik.

Jag avser att ta ansvar för framtidens vårdbehov inom mina områden men också ta ansvar för helheten. Jag är särskilt stolt över att vi planerar vården i hela Stockholms län, oavsett om vi talar om vårdcentraler, sjukhus eller akutsjukhus.

Jag ser fram mot en god budgetdebatt där vi håller en hög nivå.

Anförande nr 8
Dan Kareliusson (SD): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Så har vi sverigedemokrater tagit plats i den här församlingen, som vi tycker är en mycket fin församling. Det är ju Sveriges näst största.

Det har varit en lång väg innan vi har kommit hit. Vi har också tagit plats i Stockholms stad. Det är en inbrytning som är väldigt glädjande för våra väljare och vårt parti, och vi som är ledamöter här har tagit på oss ett stort ansvar.

Det förtroende som vi har fått kommer vi att förvalta med största ansvarskänsla. Vi kommer också att i varje beslut noga överväga konsekvenserna för medborgarna i länet, kanske mer än övriga partier här i församlingen.

Våra framgångar i tidigare val och det val som var i september är nog ett bevis på att medborgarna börjar förstå vilka problem som Sverige står inför. Det verkar som om det är vi som kommer att vara de som uppmärksammar övriga partier på det.

Vi väntar nästa år en invandring på 100 000 – med anhöriga kanske 300 000. I länet har man räknat med att 40 000 ska komma, varav över hälften från andra länder.

Vi kan då titta på hela den inriktning som har varit. De här människorna ska beredas plats även i det här länet. Det innebär att många som redan finns här får stå tillbaka. Det gäller bostäder, skolor och inte minst det som berör oss här i landstinget: sjukvården.

Var finns dessa kostnader? Vi hittar inte i någon budget de kostnaderna och vad detta kan innebära. Vi ser inte att det har redovisats någonstans. Kanske det är problemet med att för mycket folk söker sig till akutmottagningarna exempelvis eller belastar vården väldigt konstant. Vi har inte i någon av budgetarna hittat att man har tagit upp detta. Vi har tittat på Socialdemokraternas, Alliansens, Miljöpartiets och Vänsterns budgetar. Då utgår vi naturligtvis från att de kostnader som kommer – och som dessutom kommer att accelerera – är inräknade.

Vi har ingen egen budget i år. Vi är ännu inte installerade här i Landstingshuset. Vi räknar med att vårt kansli ska vara i funktion i januari. Till nästa års budgetarbete kommer vi att ha helt andra förutsättningar att delta.

Det är klart att ni alla talar väl om era budgetar. Ingen av de budgetar som finns skulle vara en katastrof för landstinget. Men den politiska inriktningen borde vara annorlunda.

För oss finns det alltså något bra i varje budget. Men vi kan inte plocka ut enskilda saker ur budgetarna utan måste göra ett val. Här i fullmäktige finns för närvarande tre grupperingar. Det är de rödgröna, Alliansen och så vi sverigedemokrater. Ingen har majoritet.

Om inget parti går över blockgränsen blir det vi sverigedemokrater med våra nio mandat som blir vågmästare. Vi får därmed ett mycket stort ansvar för att fatta beslut i ärenden som vi tidigare troligen inte har fått delta i att utforma. Den situationen är inget som vi önskar oss.

Vi anser att det är rimligt att övriga partier vänder sig till oss i förväg, så att vi noga får ta del av de beslut och ärenden som ni tänker lägga fram. Om inte måste vi, utan att ha ett bra underlag, fatta ett eget beslut, som någon av sidorna kommer att förlora på respektive vinna på. Oavsett den politiska inriktningen kommer landstinget ändå att fungera.

Det är klart att vi helst ser att det blir en öppning och ett samarbete, för det är ju stora problem som landstinget står inför, inte minst det jag påpekade: en folktillströmning som tydligen inte har uppmärksammats riktigt.

Anförande nr 9
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande, kära fullmäktigeledamöter! Invånarna i både Stockholms län och övriga Sverige har under de senaste månaderna och veckorna fått en praktisk grundkurs i statskunskap, när valresultatet inte gav något av de stora blocken egen majoritet i riksdagen. Samma sak gäller här i landstinget.

När väljarna inte behagar ge förutsättningar för bekväma majoritetsstyren ställer det större krav på politiker. Men det är egentligen inga orimliga krav, även om man ibland får det intrycket. Om partier avhåller sig från att rösta mot sin uppfattning och därtill är öppna för en rimlig och hederlig dialog med utgångspunkt i sakfrågorna kan inga förslag som inte någorlunda svarar mot en majoritets uppfattning få gehör.

Ska man våga sig på en tolkning av valresultatet i riksdagen, landstinget och alla andra församlingar där nu varken Alliansen eller de rödgröna har fått en majoritet av väljarnas röster, är det att väljarna inte vill se stora förändringar. Det finns inget radikalt förändringsmandat – inte i riksdagen och inte i landstinget, inte åt det rödgröna hållet, inte åt en forcerad allianspolitik och definitivt inte åt Sverigedemokraternas håll. Just nu har väljarna beställt försiktighet och konsolidering.

Det finns utmaningar med det parlamentariska läget – otvivelaktigt är det så. Men i bästa fall kan det leda till bredare lösningar, längre framförhållning och sakligare granskning av förslagen. Allt hänger faktiskt på oss i den här salen. Vill vi påverka politiken? Är vi beredda att ge och ta och inte bara begära kapitulation från den andra sidan?

Låt mig framhålla att Alliansens ambition är att i viktiga framtidsfrågor skapa förutsättningar för en bra dialog över blockgränsen. Det speglas i flera förslag om relativt förutsättningslösa utredningar om viktiga framtidsfrågor, som taxorna i kollektivtrafiken och ytterligare tunnelbaneutbyggnad.

Fru ordförande! Med detta sagt om det parlamentariska läget vill jag ändå uttrycka min glädje över att Centerpartiet åter presenterar en landstingsbudget efter en valframgång och därmed med större styrka, större ansvar och tydligare centergrön färgläggning av alliansbudgetens förslag.

Arbetet med utbyggnaden av Stockholms kollektivtrafik fortsätter, med spårutbyggnad, förberedelser för den nya tunnelbanan och satsningar för att stärka sambanden mellan cykel och kollektivtrafik. Det är också strålande att Alliansens budgetförslag initierar en strategisk tunnelbaneutredning för att förbereda ytterligare tunnelbaneutbyggnader samt att budgeten anger att stombusslinjerna ska bli snabbusslinjer och att snabbusslinjer ska förberedas också för Förbifarten. Allt detta är viktiga valfrågor för Centerpartiet.

Förhoppningsvis blir 2015 ett genombrott för pendelbåtstrafik på Mälaren. Båtpendling innebär att resemöjligheterna kan ökas utan att nya vägar eller spår behöver anläggas. Det handlar om ett uppskattat trafikslag som fungerar utmärkt som komplement till cykeltrafik. Centerpartiets ambition är att Stockholm ska bli Europas elbåtshuvudstad.

Fru ordförande! Om vi vill ha en levade skärgård och en skärgård som är tillgänglig för besökare från alla delar av vårt län och från alla befolkningsgrupper är Skärgårdsstiftelsen en oerhört viktig aktör. Efter en rad år av grundligt arbete med att skapa bra styrning och bättre överblick över renoveringsbehoven och att öka de egna intäkterna – år som har varit mycket krävande för stiftelsens duktiga medarbetare – kommer nu ett efterlängtat flerårsavtal med substantiella resurstillskott. Även med landstingsmått mätt är detta en betydande satsning. Den bär lika mycket vittne om det förtroende som Skärgårdsstiftelsen har byggt upp under de här åren som om invånarnas och landstingets starka engagemang för att vår vackra skärgård ska leva.

Fru ordförande! Vi har börjat vänja oss vid dystra budskap från internationella klimatförhandlingar. Inte heller i Lima skönjs de framsteg som behövs för att styra undan en klimatkatastrof. Det är särskilt frustrerande eftersom kloka internationella marknadslösningar skulle kunna lägga om kursen till hållbarhet för en löjligt låg kostnad jämfört med de kostnader som klimatförändringarna redan i dag orsakar världsekonomin.

Men det finns en motkraft mot den hopplösheten, och det är de framsteg som hela tiden byggs upp underifrån, inte minst från städer, regioner och kommuner, för att inte tala om många företag.

Stockholmsregionen och Stockholms läns landsting är en del av denna motkraft. Hela tiden höjer vi ambitionsnivån, och under 2015 ska arbetet med ett nytt, ännu tuffare miljöprogram inledas. I Alliansens budgetförslag anger vi några målsättningar som vi vill ska arbetas in, bland annat att kollektivtrafiken i huvudsak ska vara fossilfri till år 2020.

Stockholmsregionen är sannolikt redan i dag en av de storstadsregioner som är världsledande i att kombinera ambitiöst och framgångsrikt miljöarbete med en dynamisk, välståndsskapande tillväxt. Det är en utveckling som Centerpartiet och Alliansen kraftfullt vill stärka, för fortfarande är vägen lång till verklig hållbarhet.

I den nya budgeten fullföljs tidigare beslut om att en regional klimatfärdsplan 2050 ska arbetas in i nya RUFS, att planeringssambandet mellan bostäder och kollektivtrafikutbyggnad ska stärkas och att det länsövergripande arbetet med att förstärka cykelpendlingen i regionen ska ges högre prioritet.

Vårt mål är att Stockholmsregionen ska vara grön, spännande, innovativ och attraktiv och därmed generera jobb och resurser till välfärden. Men ekologisk hållbarhet kan i en demokrati uppnås enbart om politiken samtidigt är ekonomiskt och socialt hållbar.

Fru ordförande! Vänsterpartiets fanatiska kamp för att driva ut våra duktiga vårdföretag ur välfärden har starkt bidragit till att i praktiken fälla en regering. Men det är svårt att tycka synd om regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet, för de har gjort allt för att under åtta års tid hjälpa Vänsterpartiet att få fyr på den brasa som nu bränner deras händer, detta trots att åtminstone Socialdemokraterna i de politiska dokumentens finstilta text inte alls tycker särskilt illa om välfärdsföretag.

Ett tag såg det riktigt illa ut inte bara för duktiga välfärdsföretagare och deras anställda utan även för patienterna och deras rätt att välja och för skattebetalarna, som har fått mer och bättre vård för pengarna. Nu är sannolikt det värsta över, om inte ett vänsterpartistiskt valunder skulle ske i mars, vilket efter opinionsundersökningarna är något osannolikt.

Här i landstinget borde det ändå finnas förutsättningar för ett mer konstruktivt samarbete i frågor som rör vårdval, ersättningssystem, patientmakt och innovationer. Vi inser också att allt inte är perfekt. En strävan efter vårdval och ersättningssystem som stärker fokus på vårdens kvalitet, helhet och resultat verkar faktiskt förena åtminstone Alliansen och Socialdemokraterna. Även insikten att en alltför långt driven detaljreglering gör det svårt att utveckla innovationer i vården eller erbjuda exempelvis primärvård som anpassas till olika grupper, som äldre, verkar vara en gemensam analys.

Jag hoppas också att åtminstone Socialdemokraterna och Miljöpartiet ska ställa upp bakom alliansförslaget om vårdval för fertilitetsvården, för att öka valfriheten och minska de långa köerna för alla ofrivilligt barnlösa. Det är en fråga som Centerpartiet har drivit i två valrörelser.

Fru ordförande! Till sist hade jag – när jag började fundera på det här anförandet – tänkt fråga Erika Ullberg var de 400 miljoner kronor som Socialdemokraterna i valrörelsen utlovade till Stockholms läns landsting tog vägen. Hur vi än har räknat på regeringens budgetförslag kan vi inte få det till annat än 57 miljoner år 2015 och till och med minus för 2016.

Fast nu kom det ju ett annat brev i stället, med en klok alliansbudget för fler jobb och hållbar tillväxt. Fler jobb och hållbar tillväxt är, fru ordförande, naturligtvis den viktigaste framtidsfrågan för den långsiktiga finansieringen av vård, tunnelbana och skärgårdsstiftelse.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 10
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Torbjörn Rosdahl! Du talade om dig själv som jultomte. Men problemet är att nissarna säger upp sig, gråter över gröten och köper klappar på krita. Det är strukturella problem i tomteverkstaden. Snart får föräldrarna betala väldigt mycket för de tunna paket som trycks ned i skorstenen.

En god julklapp till Stockholms läns landsting hade väl ändå varit mer statliga satsningar, en professionsmiljard och satsningar på cancervård och förlossningsvård. Men det har partivännerna i riksdagen tyvärr röstat ned.

Du beskrev själv att utgifterna inte får vara större än intäkterna. Men det är precis vad de är i vårt landsting. Det är därför ni måste ta en halv miljard av det egna kapitalet för att täcka hålen. Som du själv beskrev det: Ni trodde att ni skulle få ett resultat på 53 miljoner, men så blir det ju inte nu, när riksdagen har röstat som man har gjort, utan det blir lägre.

Då undrar jag: Tycker du att det är bra att staten inte tillskjuter mer medel till vårt landsting? Behöver vi inte pengarna till hälso- och sjukvården, till kollektivtrafiken och till stadsutvecklingen? Och varför ska inte barn få fria läkemedel?

Anförande nr 11
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Tack för frågorna! Jag är faktiskt jultomte, fast barnbarnen har avslöjat mig. Men i den här församlingen är jag seriös och är finanslandstingsråd.

När det gäller framtidens hälso- och sjukvård är det en halv miljard som vi har kommit överens i revisionen. När det är synnerliga skäl ska de kunna användas när framtidens hälso- och sjukvård börjar träda i kraft. Där befinner vi oss nu. Gör inte så enkla politiska poäng av det!

Beträffande de 400 miljoner från Socialdemokraterna som Gustav inte hittade men som i alla fall i teorin fanns i de 2 miljarder som skulle komma från regeringen genom den budget som inte gick igenom: Det skulle alltid vara välkommet, men man ska komma ihåg att vi anslår över 2 miljarder själva. Det var 2 miljarder för hela riket, men i Stockholms läns landsting lägger vi över 2 miljarder. Det är ett bra tillskott.

Visst behöver vi alltid mer pengar. Men när alliansregeringens budget gick igenom fattades det 13 miljoner. Det är felräkningspengar på de 85 miljarder som vi har. Vi lider inte alltför mycket av detta.

Anförande nr 12
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack, men jag gillar inte riktigt det svaret. Tycker du att det är bra att vi har en regering som prioriterar mer pengar till hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, stadsutveckling och fria läkemedel till barn? Eller vill du ha mindre pengar, som ni får nu, när alliansregeringen tillsammans med Sverigedemokraterna har röstat emot regeringens budget?

Jag känner inte riktigt att du svarade på det. Man kan säga: Ja, vi behöver mer pengar, fast det är felräkningspengar, fast jag vet egentligen inte. Jag vet inte riktigt om det är trovärdigt.

Jag tycker att den regering som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har bildat har visat en viktig riktning. Men du får gärna återkomma till detta.

Jag vill också ha en kommentar till om du tycker att det är skäligt att vi lägger 2 miljarder på konsulter och att det saknas 7,8 miljarder till trafikinvesteringar. Du kommenterade inte vad ni vill skära på.

Sedan måste jag också fråga: Tycker du att det är bra att Sverigedemokraterna säger att det är de som nu har fått makten, eftersom ni har satt er i minoritetsstyre? Känns det bra, tycker du?

Anförande nr 13
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Alla har i princip sagt att vi ska försöka hålla en seriös debatt, och jag kommer att hålla det löftet.

2 miljarder i konsultkostnader är mycket pengar. Men att ta bort det direkt från den 1 januari är inte realistiskt.

Att spara 7 miljarder, som ni säger, är inte rätt. Det var den tomtelista som jag pratade om – önskelistan från förvaltningen. Om vi fick 37 miljarder vore det kul. Men nu fick vi ”bara” 30 miljarder. Det var inga besparingar. Det gäller också projekt som skjuts lite framåt i tiden. Det gäller även hälso- och sjukvården. Det handlar om ungefär 6 miljarder som ni tydligen inte har upptäckt än.

När det gäller jobb: Alliansens regering prioriterar jobb. Det måste vara mycket bättre än att höja skatter och lura pensionärer. En tredjedel skulle få sänkt skatt och resten inte. Det är bra att alliansregeringens politik fungerar.

Anförande nr 14
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Förra gången, Torbjörn, hade du och jag en diskussion om halvårsbokslutet. Då sade du att du glömde detta med 300 stängda vårdplatser. Men du är väldigt bra på att säga att det är ordning och reda i finanserna.

Jag frågade till vilket pris man har nått detta. Gå in på Facebooksidan Stöd våra sjuksköterskor från i går på Södersjukhuset! Då ser du den bild jag visar nu. Vad svarar du? Kan verkligen de ansvariga anse att detta är patientsäker vård? De beskriver i går att det är kaos på akuten. Säger du då ”Vi har ändå ordning och reda i finanserna”? Är det vad du svarar dem?

Anförande nr 15
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Ordning och reda i finanserna är faktiskt grunden till allt gott. Vi har brist på välutbildad personal och jobbar stenhårt för att den personal som finns ska vara välutbildad och ska kunna vara mer hos patienterna. Våra duktiga sjuksköterskor och duktiga läkare ska kunna vara mer hos patienterna. Vi måste jobba smartare – inte springa fortare eller ha fler händer, som någon sade. Vi ska ta till oss de forskningsresultat som finns mycket snabbare och på det sättet öka vår produktivitet.

Beträffande kaos på akuten: Vi bygger ut, men det blir överklaganden på flera ställen när vi ska bygga nya akutplatser. Att vi har mottagningar och att vi har investeringspengar för att bygga ut akutsjukhusen och akutmottagningarna tycker jag känns väldigt bra.

Anförande nr 16
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Men problemet är ju att du har styrt i åtta år och att detta är verkligheten. De säger nu att botten är nådd. Du har styrt. Det verkar inte fungera med de verktyg som du har haft i åtta år. Nu är detta verklighetsbilden.

Det räcker inte med att bara säga ”ordning och reda i finanserna”. Ni måste ha fel finansiering, eftersom verkligheten ser ut så här. Det är därför att du inte vill höja skatten eller tillföra mer resurser. Eller vad är det annars?

Vi ser här verkligheten efter åtta år – jag visar en bild över hur det ser ut på SÖS-akuten.

Anförande nr 17
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Höja skatten är det minst lämpliga sättet. Då har man fått en intäkt för tillfället, men man har inte löst några av de strukturella utmaningar som finns.

De 1,3 miljarder som Vänsterpartiet får in genom höjd skatt ska räcka till allt! Det är löjligt att ens låtsas att det fungerar. 1,3 miljarder är jättemycket pengar, men det kan inte räcka till kollektivtrafik, akutsjukhus och så vidare. Det är inte seriöst.

Man kan gå på som du, Håkan, prata om åtta år och säga att det inte fungerar. Men vi hörde nyss vad Ella Bohlin sade. När du är ute möter du en helt annan värld. Någonstans måste man väl balansera kritiken.

Det finns många som hamnar mellan stolarna, och det är viktigt att man verkligen löser problemen. Men att säga att allt är kaos är inte seriöst.

Anförande nr 18
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Torbjörn Rosdahl! Du talar om ordning och reda i finanserna. Men jag lägger till ett ”eller” – en fungerande Stockholmsregion med fungerande kollektivtrafik och hälso- och sjukvård. Just nu är det inte en fungerande Stockholmsregion för våra nyinflyttade och för våra nuvarande medborgare. Det är neddragningar på akutsjukhusen. Det är neddragningar i kollektivtrafiken. Det är 1 000 avgångar i kollektivtrafiken som är indragna, och framtida projekt läggs på is.

Du hänvisar till jobblinjen. Förvaltningen har nu en prognos när det gäller inhyrd personal för oktober 2014 på 443 miljoner. Ni har i er budget lagt 190 miljoner för inhyrd personal inom hälso- och sjukvården. Det kommer inte att hålla. Vår personal, våra patienter och våra resenärer behöver bättre service och behöver bättre tillgång till både hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Vi behöver ha en fungerande verksamhet – inte bara finanserna i balans.

Anförande nr 19
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Så här är det, Susanne. Vi har en trafikpolitisk debatt om en eller ett par timmar, och då tar vi upp de här frågorna, tycker jag. Man kan inte ställa ordning och reda mot en fungerande kollektivtrafik. Hur diskuterar man då?

Det jag försöker få fram är: Ni har tricksat med 760 miljoner från trängselskatten som vi inte rår över. Det är ett önsketänkande. Tänk, nu sitter ni i regeringen. Det sade ni förra gången. Men när vi kommer in i regeringen fixar vi de här pengarna. Nu sitter ni i en regering som inte fungerar, och ni kan inte heller flytta pengarna.

Önsketänkande räcker inte. Kalle Anka-pengar fungerar inte. Ni måste använda ett seriöst underlag, men det har ni inte i er budget. Därför kommenterar jag inte Miljöpartiet mer än så.

Anförande nr 20
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Önsketänkande? Det kom från Stockholms medborgare! Önsketänkandet var att få en fungerande och utbyggd kollektivtrafik. Det var därför pengar från trängselavgifterna skulle användas. Det var det Stockholms medborgare bad om: Hjälp oss, så att vi kan röra oss i vårt dagliga liv!

När det gäller hälso- och sjukvården och driftbudgeten och ordning och reda i finanserna: Det svarade du inte på. Hälso- och sjukvården har fortfarande problem. Frågan om tillgång till avgångar inom kollektivtrafiken svarade du inte heller på. Det är inom ramen för drift – inte investeringar.

Anförande nr 21
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Jag vill replikera på Erika Ullberg. Konsten är bred, och med en stor palett borde det finnas något mellan termerna ”skenperspektiv” och ”svartmålning”. Visst är problembeskrivningen viktig, men en påfallande liten del av din talartid ägnades åt problemlösning. Ni vill sluta detaljstyra men vill ha fler politiska möten. Ni vill ta tillbaka en mängd beslut från patienter och profession till politikerna.

Vi talar gärna om lösningar. Men kom med förslag, så kan vi nog diskutera vidare!

Anförande nr 22
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Nu blev det jättespännande. Det lät som om Torbjörn Rosdahl erbjöd mig hans roll som finanslandstingsråd i majoritet. Jag skulle hemskt gärna axla den manteln. Jag tror nämligen att det är då man tar initiativ till blocköverskridande samtal för att hitta de nya lösningar som vi efterfrågar.

Jag tror att ekonomin är grunden. Det är också därför som vi i ödmjukhet efterfrågar fler lösningar än vad ni har presenterat i den här bibban papper, som dessvärre rätt mycket liknar det ni har gjort i åtta år, vilket har försatt oss i situationen med en skenande kostnadsutveckling.

Lösningen pratar jag väldigt gärna om. Men så länge ni gör anspråk på att vara majoritet kan man önska lite ödmjukhet och lite kreativitet i de förslag som ni lägger fram.

Anförande nr 23
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Erika Ullberg! Jag uppskattar att diskutera politik över blockgränsen. Men jag har svårt att se hur du ordnar Alliansens budget, som faktiskt innehåller mycket av öppningar för gemensamma diskussioner, till exempel när det gäller strategisk tunnelbaneutbyggnad och taxorna i kollektivtrafiken. Budgeten kan generellt i sin inriktning knappast beskrivas som något slags forcerad ideologisk politik som går långt utanför det mandat som finns i den här församlingen. Därtill har vi riggat en politisk organisation som syftar till att skapa bra möjligheter att i beredningar och i annan form diskutera de politiska förslagen.

Jag tycker inte att du ska beskriva det så att Alliansen försöker göra gällande att vi skulle kunna styra landstinget och inte behövde bry oss om oppositionen i något avseende. Jag tycker inte att den verklighetsbilden stämmer på de politiska förslag som vi har lagt fram.

Anförande nr 24
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack, Gustav! I mångt och mycket delar vi inte bara problemformuleringar utan också lösningar. Det tänkte jag återkomma till när jag tar replik på dig.

Jag ser att många saker som ni gör är bra. Det var också det jag valde att säga om exempelvis strategiska förändringar av organisationen, som vi är helt överens om.

Problemet är att det inte finns någon vilja att titta på ersättningssystemen för vare sig primärvården eller akutsjukhusen. Där ser vi att man anpassar sig efter den verklighet som man har, det vill säga ersättningssystemen påverkar oerhört mycket hur man organiserar vården. Dessutom ser vi att det finns en ideologisk låsning i att inte utvärdera en del hårdvara och dess konsekvenser.

Det är två konkreta exempel där vi saknar ödmjukhet och lösningsorientering. Men Centern får gärna bidra med det till Alliansen.

Anförande nr 25
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Erika! Jag har med intresse tagit del av Socialdemokraternas olika förslag på hur kostnaderna ska minska på de centrala förvaltningarna. Jag tycker att det finns mycket bra som ligger i linje med det vi redan har gett uppdrag till landstingsdirektören om och nu också har presenterat i vårt budgetförslag. Jag tror att vi kan hitta gemensamma vägar för att komma framåt i den riktningen.

Men jag skulle vilja att du, Erika, säger vilka konsulter det är som ska bort. Ni avfärdar konsulter som gör värdefulla insatser. Är det vårdcoacherna som ska bort? Det är de som till exempel jobbar mot KOL-patienter eller gör insatser mot barnfetma. Det tycker inte jag.

Frågan är om ni vågar arbeta mot ett gemensamt it-system utan att ha it-konsulter. Kan vi bygga tunnelbana, Citybanan, spårvägar, snabbussar och pendelbåt utan den expertkunskap som de här konsulterna har? Jag tror inte det.

Det finns definitivt utrymme för att minska kostnaden för förvaltningarna. Men att skära 600 miljoner på ett enda bräde är inte hållbart. Det kommer inte att leda till ökad kvalitet i vare sig trafiken eller vården. Jag tror att det kommer att leda till ökade kostnader på sikt.

Frågan är: Vilka konsulter är det som ska bort?

Anförande nr 26
Landstingsrådet U l l b e r g (S): När du, Ella, talade hörde jag med intresse att du pratade om effektiviseringar, som också ni ser behov av. Sedan kan man prata om nivåerna och hur fort det går.

Vi ser att vi betalar över 2 miljarder årligen för konsulter samtidigt som förvaltningarna sväller. Det handlar om 1 100 anställda på hälso- och sjukvårdsförvaltningen och över 600 på SL. Det är rena beställarorganisationer som har tillåtits bli väldigt stora.

Jag tycker ändå att de som jobbar inom hälso- och sjukvården kan börja fundera över om inte kroppen är lite oproportionerlig, att huvudet är något stort och att kroppen något svag. Jag vill gärna fortsätta att diskutera det.

Anförande nr 27
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! I alliansbudgeten kör man vidare precis som om ingenting har hänt. Du och jag, Anna, är väldigt överens om att det inte är bra vård att skicka de svårt cancersjuka barn som du pratade om till Uppsala eller Linköping. Men när man börjar titta på varför det ser ut så här ser man att det har varit så i sju år. Att man skickar iväg dessa barn har mer och mer blivit ett normaltillstånd.

Då lägger ni en budget som kör vidare på samma sätt. Vad är det som gör att du den här gången ska lyckas slippa skicka iväg dessa barn? Vi ska ta hand om våra svårt cancersjuka själva här i Stockholm. Då kanske man skulle behöva andra kreativa lösningar. Det är min fråga till Anna.

Anförande nr 28
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Tack för frågan, Håkan! När det gäller situationen på Astrid Lindgrens barnsjukhus för de cancersjuka barnen tror jag att vi alla delar insikten att det behövs förändringar. Men det finns inte en enda snabb lösning i form av skattehöjningar eller något sådant, Håkan, utan det krävs en hel rad olika lösningar. Mycket av det arbetar sjukhuset med i det tydliga uppdrag som de har från hälso- och sjukvårdsnämnden.

Det handlar om att lösa personalsituationen på kreativa sätt, att se till att använda kompetensen på rätt sätt, att rekrytera nya sjuksköterskor men också se till att utbilda sjuksköterskor och att avlasta sjuksköterskor, till exempel med farmaceuter, med administrativa krafter som kan avlasta. Det är bara några exempel.

Sjukhuset arbetar med detta och har bildat en grupp där även Barncancerfonden finns representerad. Jag kommer att följa frågan och fortsätter gärna att diskutera den med dig, Håkan. Ja, naturligtvis kommer jag inte bara att följa den utan driva på och träffa de personer som måste göra det konkreta arbetet.

Men du får inte *ett* svar om *en* lösning, för det är många lösningar som krävs.

Anförande nr 29
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Då är min fråga till dig, Anna: Varför har ni inte gjort dessa saker tidigare, om det har varit så här i sju år?

När man tittar vidare på detta ser man att barnonkologin begärde resurser för flera år sedan men inte fick det. Nu i höst har vi sett att sjuksköterskor skriver om att patientsäkerheten är hotad vid Astrid Lindgrens barnsjukhus. Då kommer ni med en budget som ska köra som om ingenting har hänt.

Jag är orolig för de här barnen.

Anförande nr 30
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Astrid Lindgrens barnsjukhus har sedan i höstas ett tydligt uppdrag att lösa det här problemet. Det uppdraget har de naturligtvis haft tidigare också. De producerar ju inte den vård som beställs. Men det löser vi inte på något annat sätt än genom att pressa på och stödja dem i det viktiga och kreativa arbete som behövs där.

Astrid Lindgrens barnsjukhus, hela Karolinska sjukhuset och för övrigt alla andra sjukhus också får varje år en kraftig uppräkning av de ekonomiska resurserna, så det är inte där problemet sitter i dag, utan det handlar om att det är svårt att rekrytera sjuksköterskor och att sjuksköterskor har slutat där, av många olika skäl.

Anförande nr 31
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Det har varit ett val, och nu är det första budgetdebatten efter valresultatet. Jag vet att du, Ella, sade att du ville ge ingångslöner för nyutexaminerade sjuksköterskor på 26 000 kronor. Men jag hittar inte det i budgeten. På vilken sida står det vallöftet från Kristdemokraterna?

Anförande nr 32
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Det är fantastiskt att du tillskriver Kristdemokraterna så väldigt mycket makt. Men vi är fyra partier som samarbetar. Man får ge och ta.

Jag är väldigt glad och stolt över att vi i den här budgeten fortsätter den satsning på höjda löner för dem som specialiserar sig, bland annat till barnmorskor och biomedicinska analytiker. Vi fortsätter den lönesatsningen. Jag har träffat många barnmorskor till exempel inom förlossningsvården som tycker: Det här syns verkligen i lönekuvertet.

Anförande nr 33
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Tack för svaret, Ella!

Centern måste jag ställa en fråga till. Gustav pratar om välfärdsföretag och annat som var bra. Det jag tog upp i mitt inledningsanförande – de 20 miljoner som går till Luxemburg – är det okej för Centerpartiet, eller vill ni göra något åt det?

Anförande nr 34
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Du känner mycket väl till att Alliansen inte är för att man skatteplanerar på det viset. Jag tror också att vårt finanslandstingsråd har varit tydlig på den punkten.

Du pratade mycket om etik och moral i ditt anförande. Jag skulle vilja fråga dig: Tycker du att det är okej att blanda ihop vad som är tillfälliga kostnader och vad som är driftbudget? Det gjorde du åtskilliga gånger i ditt anförande, när du ville finansiera bland annat mycket stora årliga kostnader med just de 20 miljonerna.

Anförande nr 35
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Nu pratar vi om de 20 miljoner som går till Luxemburg. Då frågar jag: Vill du verka för att avbryta samarbetet med Pricewaterhousecoopers? Det är ju de som har sett till att det har blivit så här. Kommer du att verka för att de försvinner från landstinget?

Det bör vi väl kunna begära när vi ska träffa våra medborgare. Sådant här får ju inte förekomma. Det är oetiskt.

Anförande nr 36
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag tror inte mina öron. Menar Håkan Jörnehed att vi för 20 *miljoners* skull ska riva upp en affär som omfattar ett sjukhus för nästan 20 *miljarder*? Det är bara korkat, dumt och otroligt oansvarigt i förhållande till väljarna.

Anförande nr 37
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Gustav! Jag lovade att återkomma till dig. Jag vet att vi har en samsyn när det gäller behovet av en modern busstrafik. Nu vill inte finanslandstingsrådet prata om de 7,8 miljarder som saknas i trafikinvesteringar, även om vi kan se vilka två objekt som är slopade.

Men vi blir lite fundersamma över hur Centerpartiet kan ha gått med på att lägga 40 miljoner kronor på att utreda frågan om buss 4 till spårväg när du har sagt att Centerpartiet inte ska medverka till några fler spårvagnsinvesteringar i innerstaden. Tycker du inte att det är lite dyrt med 40 miljoner?

Anförande nr 38
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Nej, inte om utredningen kommer fram till något som är bra, värdefullt och värt att genomföra. Utredningen kommer inte bara att se på en spårvägslösning för buss 4 utan även se på andra sätt att möta den oerhört viktiga utmaningen att snabbt få ökad kapacitet i vårt stombussystem.

Anförande nr 39
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! I går mötte företrädare för vårt landsting företrädare för vänsterregeringen och vänsterstyret i Stockholms stad. På dagordningen stod frågan om Förbifart Stockholms framtid. Mötet kan sägas ha blivit något av kulmen på en höst kantad av oroligheter kring denna en av vår regions stora framtidssatsningar.

Landstinget stod vid mötet fast vid det vi hela tiden har sagt: Ingångna överenskommelser gäller. Stoppa slöseriet! Återstarta bygget!

Resultatet: Infrastrukturministern lät meddela att någon grund för förhandling inte förelåg och Stockholms stad att där inte fanns något att förhandla om, för så var fallet – inga pengar att förhandla om. Ett nytt regeringsbeslut ska därför nu fattas under galgen, får sägas, då regeringen inte heller i riksdagen har stöd för sin politik i frågan.

Om bygget nu återstartas är det inte bara Alliansen i Stockholms läns landstings förtjänst. Alla som har vägrat vika sig och som har stått upp för Stockholmsregionen och stått på sig har del i framgången.

Men vi är inte där ännu. Det finns budgetbeslut vi ska fatta under dessa två dagar som har påverkan på denna fråga. Om regeringen återigen får för sig att tricksa och försöka stoppa och fördröja vår förbifart är det bara ännu ett skäl till att byta regering vid extravalet i vår.

Ordförande, landstingsfullmäktige! Stockholms läns landsting samlas i två dagar till budgetbeslut. Med detta kommer vårt ansvar att fatta beslut som möjliggör för vårt län att växa och utvecklas, särskilt inom våra huvudområden sjukvård och kollektivtrafik. Det är en stark Stockholmsregion vi kan blicka ut över, med hög tillväxt och hög sysselsättning, med ett bostadsbyggande som vi inte sett motsvarande omfattning av sedan miljonprogrammets dagar och med flera viktiga satsningar för framtiden inom räckhåll. Faktum är att när EU rankar sina inte mindre än 271 olika regioner kommer Stockholmsregionen på åttonde plats, detta med en bruttoregionalprodukt som är 67 procent högre än EU:s genomsnitt. Stockholmsregionen växer också snabbt, snabbare än snart sagt varje annan storstadsregion i Europa. Vi blir fler, och med detta blir vi starkare, om vi ser till att bejaka tillväxten på rätt sätt.

Vi har i vår församling att vårda och utveckla den här starka utvecklingen, en stark position som samtidigt inte har kommit av sig självt. Det är inte slumpen som styr Stockholmsregionen. Den starka utvecklingen är resultatet av en politik som sett ett Stockholm som vill växa och som låter Stockholm växa. Den är resultatet av att vi i landstinget och i kommuner runt om i detta län stått upp för värden – för det är där politik börjar – som arbete och företagsamhet, tillväxt och utveckling, frihet och trygghet.

Alliansen lägger nu fram sin nionde budget i detta landsting. Det är vår nionde budget i balans, för vi vet vad som händer om man tricksar och försöker fixa med ekonomin på ett sätt som inte är hållbart. Då väntar nedskärningar som går ut över Stockholmsregionens utveckling och tillväxt.

Vi fortsätter också det mödosamma arbetet med att steg för steg, ansvarsfullt och med människors bästa för ögonen göra vardagen lite bättre och framtiden lite ljusare. Vi satsar fortsatt på en hälso- och sjukvård av hög kvalitet, där patienten får mer att säga till om, och vi håller vårdköerna borta. Vi fortsätter också att satsa på en kollektivtrafik att lita på, där vi kombinerar en idé om att ta hand om det vi har med en idé om att bygga ut, förstärka och förbättra.

Ansvar, så stavas den politik som gör att vi kan förstärka vårdvalet, förbättra tillgängligheten och korta vårdköerna. Så stavas den politik som gör det möjligt att år för år förbättra kundnöjdheten och punktligheten i Sveriges bäst utbyggda kollektivtrafik. Det är också denna politik som gör att vi kan samla detta län till historiska satsningar, som Nya Karolinska Solna, Citybanans färdigställande och den största utbyggnaden av tunnelbanan på 40 år.

Samtidigt saknas inte utmaningar. Det markeras också mycket tydligt i Alliansens budget. Det är utmaningar som att hantera kostnadsutveckling och prioriteringar, att se till att vi också i morgon och på några års sikt har ordning och reda i landstingets ekonomi. Så läggs grunden för framtiden.

Finns då hot mot denna starka utveckling i Stockholmsregionen och Stockholms läns landsting? Ja, tyvärr måste jag konstatera att det gör det, och de är efter höstens val fler än på länge. Vi ser det inte minst i en regering, den så kallade sammanbrottsregeringen, förlåt, samarbetsregeringen, som inte bara rasat genom duschdraperiet och rivit ned duschslangen, handfatet och spräckt kaklet utan som nu hjälplöst ligger på badrumsgolvet och kippar efter andan, pekar hand och säger att det är någon annans fel. Det syns i en regering som fortsatt och trots detta fall träter inbördes om fortsatta skattehöjningar och tillväxtfientlighet, som hotar Förbifart Stockholm, Bromma flygplats och våra planer på utbyggd tunnelbana. Och det syns i Stockholms stad, där Slussen dras i långbänk, där stopp för valfrihet i välfärden och skattehöjningar dras fram ur hatten. Detta i stark kontrast till vad vissa partier som nu ingår i detta styre lovade i valrörelsen.

Tyvärr finns också hot i denna församling, för här finns partier som lägger fram skarpa förslag om höjda skatter och minskad valfrihet i sjukvården. Här finns partier som skjuter från höften med skarpa förslag som riskerar att underminera kollektivtrafikens ekonomi med över en miljard kronor. Jag ska återkomma till detta i eftermiddagens debatt om trafiken. Och här finns partier som lovar allt till alla för pengar de inte har, aldrig har haft och aldrig kommer att ha.

Ordförande, landstingsfullmäktige! Mot detta står fortsatt en samlad, genomarbetad och genomförbar alliansbudget stark, ansvarfull och tydlig. Vi har alla i den här församlingen att under dessa två dagar debattera men också välja väg för det kommande året. De beslut vi var och en väljer att fatta i varje enskild votering avgör om vi kommande år ska fortsätta att bygga sjukvården och kollektivtrafiken starkare med fortsatt ordning och reda i ekonomin,

för det är där allting börjar, eller om vi ska välja en annan väg, en gropigare, otryggare och betydligt svajigare väg. Valet borde vara enkelt. Bifall till landstingsstyrelsens förslag och Alliansens budget!

Anförande nr 40
Landstingsrådet W i k h o l m (S): När vi hade frågestund vid fullmäktigesammanträdet för någon månad sedan var Kristoffer snäll och påminde mig om att man som en god oppositionspolitiker ska fundera på hur man uttrycker sig och inte skjuta sig själv i foten. Jag antar att det beror på att du funderar ganska mycket på vad det innebär att vara oppositionspolitiker, för du ägnar mycket tid och kraft åt att vara just oppositionspolitiker mot Sveriges regering och den valda majoriteten i Stockholms kommun. Jag tycker att det är lite tråkigt när vi här i salen har så stora utmaningar som vi måste ta hand om, med de vikande biljettintäkterna för SL och med de investeringar som inte blir av. Jag skulle hemskt gärna vara majoritetspolitiker. Det är ju tyvärr inte du heller, men du sitter i ledningen för det här landstinget, och jag skulle hellre se att du tog lite mer av din tid till att faktiskt vara majoritetspolitiker och inte agera opposition mot annan politik.

Men jag har en fråga: Har du som ledande politiker här funderat på vilka fler effekter den nedröstade budgeten får, till exempel på våra pendeltågsresenärer och på tågunderhållet, när vi inte får de 1,2 miljarder som vi har längtat efter i ökat tågunderhåll? Vet du något om vilka delar som Trafikverket prioriterar bort och hur det slår mot våra pendeltågsresenärer?

Anförande nr 41
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det jag vet är att den tidigare alliansregeringen både har täppte igen de hål som det tidigare rödgröna samarbetet på nationell nivå lämnade efter sig 2006 och satsade historiska belopp på att rätta till, bygga ut och förbättra den svenska järnvägen. Nu överlevde ju inte Stefan Löfvens budgetförslag speciellt många veckor. Av den orsaken har vi inte kunnat ha en dialog om vad de förslagen skulle kunna innebära, om de ens var finansierade och fanns i verkligheten. Det jag däremot vet är att Trafikverket får de pengar man har äskat även med Alliansens förslag till budget, som nu har röstats igenom på riksnivå.

Anförande nr 42
Landstingsrådet W i k h o l m (S): För vår regions tillväxt är det inte bara vårt län som spelar roll utan även samarbetet med övriga Mälardalen. Det tycker jag är viktigt att säga i en övergripande allmänpolitisk debatt. När vi var på det senaste sammanträdet i Mälardalstrafik AB fick vi dragningar om sådana viktiga spårunderhållsinvesteringar som skulle ha gjorts men som inte blir av och som gör att restiderna blir längre. Jag skulle tycka att det var väldigt intressant och väldigt viktigt om du kunde ta reda på vad som prioriteras. I går till exempel stod jag en halvtimme extra på Stockholms central på grund av spårproblemen. Det tycker jag vore ett seriöst sätt att hantera den fallna budgeten på i Stockholm, för Stockholmspendlarnas bästa.

Anförande nr 43
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Nanna Wikholm! Vi får säkert skäl att återkomma till varandra om hur och på vilket sätt vi bör uppvakta eller förhålla oss till den nu sittande expeditionsministären på nationell nivå om det nu i vinter skulle visa sig att infrastrukturministern inte tar sitt ansvar.

Anförande nr 44
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! Jag vet egentligen inte om detta är en replik, det kanske snarast är ett tack. Jag skulle vilja tacka Kristoffer Tamsons för att han ändå talar från hjärtat om vikten av att hålla ordning på landstingets ekonomi. Vi vet vad som händer om man inte har ordning på ekonomin. Då väntar nedskärningar, sade Tomsons med allvarsord. Jag tar till mig det. Jag kan lova dig, Kristoffer, att vi ska hjälpas åt att se till att Ralph Lédels och Elwe Nilssons landstingsekonomiska politik aldrig återvänder till den här salen. Tack, Kristoffer!

Anförande nr 45
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Ordförande, fullmäktige! Du talar om en kollektivtrafik att lita på, Kristoffer, om tillförlitlighet. Vi har just mötts av revisorernas rapport om att vi inte kan mäta det på något sätt. Menar du nu att också de som reser med barnvagn och med rullstol kommer att kunna lita på att de kommer med nästa buss?

Anförande nr 46
Landstingsrådet T a m s o n s (M): En rak fråga får ett rakt svar. Det är vår ambition, precis som du är medveten om, att brett politiskt och med den tydlighet som vi tidigare har arbetat med tillgänglighetsfrågorna i kollektivtrafiken fortsätta det arbetet med målsättningen att ha en kollektivtrafik som är öppen och tillgänglig för alla och som är möjlig att nyttja för alla som behöver den.

Anförande nr 47
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! Jag tycker att det har varit en väldigt bra debatt så här långt som har handlat om landstingets utmaningar och landstingets ekonomiska läge. Jag tycker ändå att man ska ha klart för sig att vi egentligen har tre arbetsuppgifter som jag tror att vi alla tillsammans på olika vis försöker att hantera och som medborgarna har gett oss i uppdrag att sköta.

Den första är att se till att vi har en fungerande sjukvård. Den andra är att se till att vi har en fungerande kollektivtrafik i Stockholms län. Och den tredje är att se till att vi kan göra det med de pengar som medborgarna har anförtrott oss och se till att plus och minus går ihop. Eftersom jag särskilt följer sjukvården kan jag säga att jag tycker att många gör ett berömvärt arbete i sjukvården som förtjänar stor uppskattning. Samtidigt kan jag konstatera att jag inte tycker att vi har nått ända fram och inte har nått målet fullt ut.

Det är klart att man, om man exempelvis får rapporter, som i dag på morgonen, om att vi har en beläggning på Karolinska sjukhuset om 102 procent och att det är överbelagt på våra akutmottagningar därför att de inte vet hur de ska få in patienterna på de överfulla sjukhusen, när vi vet att vi har 200 stängda vårdplatser och att vi har en situation där sjukhusen i Stockholmsregionen inte kan sägas fungera, inser att vi står inför vissa tuffa utmaningar framöver.

Häromdagen kom två mycket intressanta rapporter från Socialstyrelsen. En handlar om cancersjukvården, som jag ska prata om senare, och en handlar om hur det står till med väntetiderna. När man tar del av dem och jämför Stockholmsregionens sjukhus med andra sjukhus i Sverige blir man än mer bekymrad. Vi kan konstatera att Södersjukhuset och Karolinska sjukhuset är bland de sämsta på att leva upp till fyratimmarsgarantin. Du ska inte behöva sitta mer än fyra timmar på akutmottagningen. Vi kan också konstatera att Södersjukhuset är landets sämsta sjukhus när det handlar om att komma in på sjukhuset och få träffa en läkare. Kalix är landets bästa sjukhus. Våra sjukhus står inför mycket tuffa verksamhetsmässiga utmaningar.

Då ser vi inför 2015 och framöver att det med nu gällande sjukvårdsavtal ska genomföras 2 procents rationaliseringar på samtliga sjukhus och att det ska genomföras kraftfulla besparingar på verksamheterna runt om på våra sjukhus. Då kan man fundera: Kommer situationen att förbättras av dessa kraftfulla besparingar eller kommer situationen att bli än värre? Sjukhusen klarar inte jobbet samtidigt som sjukhusen står inför en mycket tuff ekonomisk utmaning.

Per Anders Flordal gjorde en utredning för ett par år sedan där han konstaterade att i Stockholm har vi 2 procents befolkningsökning om året. Samtidigt har andelen nybesökare på våra sjukhus ökat med 6 procent om året. Per Anders Flordal pekar på att om vi ska stoppa den kraftfulla ökningen av besökare på våra sjukhus bör vi se till att vi har en fungerande primärvård i hela länet. Ser vi till att Vårdval Stockholm fungerar i hela Stockholm, inte bara i Danderyd och Täby utan också i Botkyrka och Rågsved, så att medborgarna kan lita på primärvården, tror jag att vi både har mycket verksamhet att spara in och också kan se till att våra sjukhus får rimligare arbetsförutsättningar framöver.

Anförande nr 48
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Vi har samlats här i dag till vad jag skulle säga är en av de viktigaste budgetdebatterna på flera år i Stockholms läns landsting. De orosmoln som vi från Miljöpartiets sida och från resterande oppositionens sida egentligen har varnat för under flera år när det gäller landstingets ekonomi ser vi nu kommer allt närmare i tid, och oroliga tider kräver mer av oss politiker.

Under de senaste månaderna har ordet på alla politikers läppar varit ”ansvar”. Man säger att man själv kommer att ta ansvar eller tar ansvar, men framför allt är det alltid någon annan som också ska ta ansvar. Jag skulle i det här sammanhanget faktiskt vilja rikta ett visst beröm till Gustav Hemming som i sitt anförande gav intryck av att i alla fall ha tittat sig runt i salen och kunnat räkna ihop att det här sitter 72 ledamöter för Alliansens partier och 68 ledamöter för de rödgröna partierna, det vill säga har dragit slutsatsen att inget block har fått väljarnas förtroende. Att ta ansvar i ett sådant läge anser vi från Miljöpartiets sida inte är någon enmanssport, inte från en enskild person eller enskilt parti, utan ett kollektivt beslut.

Från Miljöpartiets sida sticker vi däremot inte under stol med att vi ser som vårt främsta ansvar att tjäna de generationer som kommer efter oss lika mycket som de som finns här i dag. Det innebär att vi konsekvent står upp för en politik där vi inte lämnar ekonomiska eller miljömässiga skulder efter oss, precis på samma sätt som vi är tydliga med att vi välkomnar alla nya invånare till Stockholms län, oavsett varifrån eller hur de kommer hit.

Vi ser det också som vårt ansvar att visa på en politik där det finns resurser för att människor ska vara friska och förbli friska så länge som möjligt, där de som är sjuka får vård i tid och inte drabbas av onödiga skador under sin sjukhusvistelse och där vården fördelas utifrån behov jämlikt över länet.

Vi ser det dessutom som vårt ansvar att driva en politik där vi klarar av att bygga ut sjukhus och kollektivtrafik i den takt som krävs för att vi ska klara av att ge den service till våra medborgare som de förväntar sig och har rätt att ställa krav på, det vill säga precis det som Torbjörn Rosdahl menar att Alliansen gick till val på men som vi nu successivt ser skjuts fram eller tas bort ur Alliansens budgetförslag.

Det är utifrån den här uppfattningen om vad det innebär att ta ansvar som vi tydligt pekar på att intäkterna från trängselavgifterna måste användas för att bygga ut kollektivtrafiken, för att vi ska kunna täppa igen det hål på 7,8 miljarder som finns i SL:s investeringsbudget, därför att klimatfrågan kräver att vi tar ansvar och agerar i dag. Allt annat vore ansvarslöst.

Det är utifrån den här grunden som vi ser att landstinget behöver ha ett årligt ekonomiskt överskott som är större än det som kan räknas som felräkningspengar i vår budget, annars kommer väldigt små ekonomiska störningar att få väldigt stora effekter i vår budget. Jag kan nog säga att varken Moses eller Anders Borg eller någon annan husgud hade varit imponerad över att vi nu börjar äta ur ladorna redan i slutet av de goda åren, innan de svåra åren ens har börjat.

Det är utifrån den här definitionen av ansvar och den verklighet som vi ser framför oss som vi konsekvent har sagt att de styrinstrument som vi har använt för att styra våra akutsjukhus inte har fungerat. Jag är glad över att Alliansen i alla fall har valt att lyssna på den delen i vår kritik, som innebär att de tvåprocentiga årliga effektiviseringarna har försvunnit.

Det är också utifrån den här definitionen av ansvar som vi inser att vi inte kan ligga kvar på en kostnadsökningstakt långt över de 3,7 procent som vi alla här inser att vi behöver komma ned till för att kunna klara av att genomföra det som vi ser som framtidens behov.

Senast vi hade budgetdebatt i den här församlingen stod dåvarande landstingsrådet upp och pratade om att hon gärna hade stått dagarna i ända i den här salen om det hade varit så att budgetdebatten på riktigt hade handlat om hur vi tillsammans i en öppen dialog kunde komma fram till konstruktiva lösningar på hur vi tar ansvar för utvecklingen av Stockholms län. Från Miljöpartiets sida är vi även i dag och fortsatt beredda att föra konstruktiva samtal kring de politiska utmaningar som landstinget står inför. Vi är beredda att ta ansvar här och nu, i dag, i morgon och under hela mandatperioden.

Med de orden vill jag yrka bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 49
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Herr ordförande! Man brukar säga att kunskap är makt. Det kan vara kunskap för oss som beslutsfattare och politiker att fatta kloka beslut. Det kan vara kunskap för de forskare på KI som tar fram de nya behandlingsmetoder som vi behöver i vården. Det kan vara kunskap för personalen som arbetar ute i våra verksamheter att kunna fatta kloka beslut, ge oss den bästa vården och driva trafiken på det bästa sättet.

I vården kan man säga att kunskap även handlar om patientmakt. För mig som liberal är synsättet på patienten en väldigt viktig del. Patientmakten är ett ledord, att se patienten som en kunnig och kompetent individ som ska ges alla förutsättningar att påverka sin egen situation, därför måste vi investera i kunskapsstöd för alla dessa personer. Om patienten ska kunna utöva sina patienträttigheter, kunna vara delaktig i sin egen vård, kunna fatta informerade beslut krävs information och kunskap. Det kan vara information om sin egen vårdplanering. Det kan vara information om remissen har blivit färdigbehandlad och godkänd. Det kan vara information om vilka läkemedel man äter, vilken läkemedelslista man har och vad som står skrivet i den egna patientjournalen. Det kan vara information om vilken kvalitet min vårdgivare, min vårdcentral eller en vårdgivare i ett annat län, kan erbjuda.

En delaktig, påläst patient behöver få fler smarta kunskapsstöd för att kunna utöva sina patienträttigheter. Landstinget behöver därför höja ambitionsnivån när det handlar om investeringar i fler och smartare e-hälsotjänster för länets patienter. Det behövs, för trycket är väldigt hårt. Varje månad använder 2,4 miljoner stockholmare Vårdguiden på nätet. Ytterligare 200 000 använder ungdomsmottagningen på nätet varje månad. 91 000 stockholmare ringer 1177 för att få råd om sin vård. Var fjärde stockholmare har i dag anslutit sig till den smarta e-tjänst som finns inom Mina vårdkontakter och kan där förnya recept eller annat. Därför vill jag att SLL ska gå i bräschen för e-hälsoutvecklingen i Sverige. Vi ska fortsätta utveckla de tjänster som vi driver för länets medborgare, men också för

landets medborgare. Vi ska öppna upp nya vägar för vården. Vi ska göra vården mer tillgänglig i Stockholmarnas vardag genom dessa smarta tjänster. Jag ser framför mig att vi ska satsa väldigt mycket mer på nya tjänster. Detta har vi också skrivit om i Alliansens budget. Det handlar om att göra journalen tillgänglig på nätet för patienterna för ökad trygghet. Det handlar om att kanske kunna boka nya typer av möten med vården via videosamtal eller helt andra möten via e-tjänster. Det handlar om att kunna rapportera sina egna hälsodata till vården. Några av er kanske köper årets julklapp, ett hälsoarmband där man kan mäta mycket av sin hälsa. Det måste vården kunna ta emot och släppa in patienter att samskapa information för framtidens vård.

Avslutningsvis är det så att vi också måste vara säkra på att patienterna vet att personalen har den information, den kunskap och det kunskapsstöd som behövs för att kunna fatta informerade beslut. Därför ökar vi också tempot i arbetet med att ge vårdpersonalen de mest intelligenta användarvänliga beslutsstöd som finns. Vi håller nu på med ett stort skifte i vården där vi byter ut närmare ett tusen datorer varje vecka inom SLL fram till mars månad. Det ger ambulanssjukvården nya stöd för att kunna jobba mobilt, kunna komma åt information och dokumentera ute på fältet. Det skapar nya möjligheter att hantera röntgenbilder. Inte minst tar vi nu steget och börjar arbetet med att definiera framtidens patientinformationssystem, inte bara ett nytt journalsystem utan ett nytt system som verkligen ger vården det stöd som behövs. Här kommer vi att samverka med andra regioner. Vi kommer att ta stora steg framåt, för ett modernt landsting som ska hantera både en växande befolkning och ett ökande kostnadstryck behöver moderna verktyg för att möta sina medborgare, moderna verktyg som gör vårdpersonalens vardag mycket bättre. Vi har inte råd att inte investera i ny teknik. Teknik sparar tid, sparar pengar och sparar liv. Låt oss fortsätta de investeringarna i framtiden.

Anförande nr 50
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande och ledamöter som inte är ute och äter! Nu blir det trafik. Låt hela det geografiska länet leva, oavsett plånbokens tjocklek, jämställt och utifrån ålder. Vi ska ha ett rättvist län: samma skatt, samma rättigheter och samma avgifter. Varje år föds 30 000 barn här i Stockholms län. Vi välkomnar alla dessa underbara ungar. Men i dag får många av de här barnen inte plats på bussen därför att deras föräldrar vägras gå ombord med barnvagnen. Det är fullt, buss efter buss. De missar för barnets del viktiga läkarbesök och annat. Detta trots att vi aldrig någonsin tagit beslut i trafiknämnden eller här i landstingsfullmäktige om att de som reser med barnvagn, rullator eller rullstol ska komma först i andra hand om plats möjligtvis finns och utifall att.

Det är en stor del av vårt län som är försörjt endast med bussar. Jag tror att det är 43 procent av alla kollektivtrafikresenärer som reser med buss. Andra alternativ för dem finns inte alltid, förutom för dem som bor i Stockholms innerstad. Vi har i många år underlåtit att bygga ut den kollektiva trafiken. Nu som först har beslut tagits om utbyggnad av tunnelbanan till Nacka med mera. Det är bra, men det räcker inte. Det hjälper inte alla andra som bor i andra delar av vårt län. Vi behöver se hela länet. Vi behöver låta hela länet leva. Vi behöver insatser nu. Vi är många som trängs på tunnelbana, buss, pendel och tvärbanor.

Det är just bussresenärerna som nu riskerar att få indragna busslinjer och minskad turtäthet därför att vi har detta gigantiska underskott i trafiken. Det är inte att skapa ett robust system för alla som är beroende av att åka till sitt arbete, till skola och till sin bostad. Det är att slå sönder våra invånares livspussel. Därför behöver vi trängselavgifterna för att bygga ut vår kollektiva trafik, precis som Miljöpartiet tidigare har sagt helt i enlighet med den folkomröstning som gjordes. Vi behöver den finansieringen, för vi behöver bygga ut nu.

Vi i Vänsterpartiet tar ansvar för ekonomin och investeringsbehovet. Vi lägger fram en budget i balans. Vi lägger med vår skattehöjning in 500 miljoner kronor till det underskott som faktiskt är dolt i den alliansbudget som ni lägger fram. Vi tar också ansvar för att långsiktigt bygga ut tunnelbana, men vi tillför också medel för att på kort sikt, inom två år, ha trådbussar i trafik. Trådbussen är tillgänglig för alla, även för dem som reser med barn och barnvagn och för dem som behöver förflyttningshjälpmedel. Den har samma kapacitet som spårvagnen. Man kan justera den med lite högre turtäthet. Det är rimligt att bygga detta system i Stockholm i dag, därför att kostnaden för det, nu när vi står inför så gigantiska investeringar, hör och häpna, bara är en femtondel av vad det kostar att anlägga en spårvagnslinje. Varje investeringskrona är värdefull nu när vi behöver bygga ut så mycket. Den skulle också kunna vara på plats inom två år, till skillnad mot om vi bygger spårväg som kanske skulle vara på plats om sju–nio år.

Avslutningsvis, Torbjörn Rosdahl, kan jag säga att vi höjer skatten med 25 öre och vi står för det. Det ger 50 kronor mer i skatt för den som tjänar 20 000 kronor och det ger 62:50 mer i månaden för den som tjänar 25 000, för övrigt det krav som vi har på att sjuksköterskor ska ha som ingångslön. Den lilla höjningen med så här lite pengar innebär att det inte blir något budgetunderskott på 500 miljoner kronor. Vi kan ge sjuksköterskorna en ingångslön på 25 000, enhetstaxan åter och införa betalningsfria besök för barn i akutsjukvården. Vi inför fria resor för pensionärer under lågtrafik och vi kan göra en kraftig utbyggnad av kollektivtrafiken. Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 51
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Ordförande, ledamöter! Det är inte många ledamöter här, men så är det i lunchtider. Jag tänkte säga några ord framför allt om mitt huvudområde, trafiken. Det är lite lätt så att man blir hemmablind, att vi bara pratar om det som är landstingets stora uppdrag, sjukvården och trafiken, framför allt kollektivtrafiken, men vi som landsting har en viktig roll i att skapa förutsättningar för jobb, företagande och tillväxt överlag. Våra politiska beslut inom vården, trafiken och även inom kulturen påverkar Stockholms attraktionskraft och därmed jobben och tillväxten i Stockholm och hela landet.

En viktig del av det här är förstås landstingets satsningar på utbyggd kollektivtrafik, och jag är stolt över de satsningar som vi planerar. Ska kollektivtrafiken fungera som ett fullgott alternativ till bilen behöver den fungera för hela livet, inte bara för de långa resorna till och från jobbet, där vi redan i dag har en väldigt hög kollektivtrafikandel. Det verkliga resandet består ofta av en lång rad kortare resor. Man lämnar och hämtar barn, man handlar, man uträttar ärenden. Vi måste ha en kollektivtrafik som hjälper oss att få ihop livspusslet. För att nå dit måste vi satsa på att höja tillförlitligheten, att bygga ut kollektivtrafiksystemet och att förbättra servicen.

Men jag vill också vara tydlig med att Stockholm behöver både vägar och spår. Det räcker inte att bara satsa på kollektivtrafiken. När jag hör en del som vill föra över alla pengar som ska satsas på vägtrafiken till kollektivtrafiken tycker jag att vi måste vara tydliga här. Det är inte rimligt att man fortfarande om 10–15 år måste åka genom Stockholms innerstad om man ska åka bil eller buss mellan norra och södra Stockholm. Förbifarten behövs. Vi måste sätta stopp för stoppet. Jag tycker därför att det är bra att Kristoffer Tamsons och Torbjörn Rosdahl har gett ett tydligt besked till infrastrukturministern. Vi behöver satsa på hela Stockholms trafiksystem om vi ska kunna leva upp till de krav vi har på oss att se till att vi har en tillväxt, ett jobbskapande och ett företagsskapande för framtiden.

Anförande nr 52
Stefan Bergström (C): Ordförande, landstingsledamöter och åhörare! Vilken fantastisk möjlighet det är att få vara med och påverka och ta politiskt ansvar i Europas snabbast växande storstadsregion. Det är också en utmaning som ställer stora krav på alla oss 149 landstingsledamöter här inne att säkerställa tillgången till en ännu bättre kollektivtrafik och sjukvård, inte bara i Stockholms innerstad utan också på platser som till exempel Hallonbergen, Hallunda och Hallstavik.

För oss i Centerpartiet är det lika viktigt att arbeta för den gröna staden som att arbeta för bra möjligheter att leva, verka eller vistas också i vår storstadsnära landsbygd och skärgård samt en ännu bättre växelverkan mellan dessa olika områden. Hela länet ska ges förutsättningar att leva efter sina villkor samtidigt som vi också ser att tillgång till olika typer av värdefulla miljöer i vår närhet är en förutsättning för god livskvalitet åt oss numera drygt två miljoner länsbor.

Jag vill passa på att tacka alla er som arbetar i vården och kollektivtrafiken, både ni som är födda här och ni som har sökt er hit från vår planets olika delar för att viga era liv åt att varje dag vara landstingets viktigaste resurs, personalen.

Jag vill avsluta med att understryka att Centerpartiet är ett människovänligt parti, därför ser vi alltid våra länsinvånare, oavsett vilka de är eller varifrån de kommer, som en tillgång och aldrig som ett problem.

Anförande nr 53
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Ordförande, ledamöter! Under några minuter tänker jag påminna er om att framtiden är här. År 2015 betyder att vi är framme vid en milstolpe, en milstolpe som kommer att få stor betydelse för varje patient och för varje vårdgivare i Stockholms län, få betydelse i en positiv bemärkelse, för det är nu som vi sjösätter den vision som vi har arbetat med i bred politisk enighet sedan 2011, nämligen Framtidens hälso- och sjukvård. Det är en vision som sätter patienten i centrum. Det är en vision som flyttar ut stora delar av vården närmare patienten, där mer behandling sker i öppen vård, där det blir en större samverkan genom det som vi kallar nätverksjukvård som gör att varje vårdgivare tvingas samarbeta och samverka runt sin patient. Det blir en mer högspecialiserad och renodlad vård inne på akutsjukhusen.

För att säkerställa en ekonomi i balans och en ändamålsenlig hälso- och sjukvård krävs nya arbetssätt och nya investeringar som leder till en effektivare vård. Nuvarande resurser i vården måste vi faktiskt bli bättre på att använda på rätt sätt. Den kostnadsökningstakt som har funnits måste minska, inte minst inne på akutsjukhusen. I 2015 års budget anslås 52,9 miljarder kronor till sjukvården. Det är 4,1 procent mer än 2014 och inte alls någon besparing, som jag hörde någon säga förut. Det här är mycket pengar, men det gäller att använda dem oerhört effektivt, och det gör vi i Alliansens budget. Det är en ansvarstagande budget. Det är en väl avvägd budget. Den styr så att vården ska utföras av den vårdgivare och på den vårdnivå som är allra bäst lämpad att ta hand om den enskilda patientens behov. Det är en vinst för patienten. Det är en vinst för samhället och inte minst för de medarbetare som får utnyttja den kompetens de har på allra bästa sätt.

NKS slår snart upp sina portar. Det är ett modern, högspecialiserat sjukhus. Vi moderniserar alla andra akutsjukhus också. Det görs stora renoveringar, ombyggnationer och utbyggnader. Det här är en fantastisk utveckling och den behöver så klart också en väl utbyggd vård utanför sjukhusen, därför fortsätter vi att utveckla närsjukvården med specialistläkare som finns nära patienten. Vi utvecklar den geriatriska vården så att den blir ännu bättre anpassad till de specifika sjukdomar som vi alla får när vi åldras.

Psykiatrin behöver i ännu större utsträckning bli en naturlig del av den nätverkssjukvård som finns runt varje patient. Primärvården måste förstås fortsätta att vara grundtryggheten, finnas nära och vara lätt tillgänglig. För många patienter är 1177 Vårdguiden den första hjälpen, ibland till egenvård, ibland för att hitta rätt i den vård som erbjuds.

Vi behöver också fortsätta att utveckla vårdvalet. Det är en del av framtidens hälso- och sjukvård. Vårdvalet har faktiskt på ett framgångsrikt sätt minskat vårdköerna. Det har gett patienterna fler vårdgivare att välja mellan och det har gett personalen fler arbetsgivare att välja mellan. Det är egentligen helt fantastiskt.

Sjukvården i Stockholms län är mycket god. Det finns förbättringsutrymme, men vi behöver också producera mer vård för att möta befolkningsökningen. Därför är vi nu framme vid införandet av Framtidens hälso- och sjukvård som kanske är vår största satsning på sjukvård någonsin. Vi går en oerhört spännande framtid till mötes, och den framtiden är redan här.

Anförande nr 54
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Fullmäktige, åhörare och fullmäktigeledamöter som äter lunch! De kanske också hör via tv. Det kan man hoppas på. Det är ändå trevligt att se er som är här.

Vi kan inte ställa ordning och reda mot fungerande kollektivtrafik, sade vårt finanslandstingsråd i morse. Det är verkligen alldeles riktigt. Tyvärr är det så i Stockholms läns landsting nu, tycker jag, att oordning och oreda i SL:s ekonomi står emot investeringar och drift i kollektivtrafiken. Vi har hört flera talare prata om vår stad som växer och de utmaningar som det för med sig. Kollektivtrafiken i Stockholm i vår tid kanske behövs mer än någonsin.

Samtidigt står vi här med en budget som faktiskt innebär neddragningar och bortprioriteringar. Ordning och reda i SL:s ekonomi behövs för att vi ska ha råd med de investeringar som behövs och den drift vi har. Det betyder att vi inte har råd med biljettintäkter som missar budgeten flera år i rad. Vi har inte råd med minskad produktivitet i busstrafiken. Vi har inte råd med investeringar som inte ökar resandet och inte bidrar till regionens utveckling ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Vi har inte råd med prestigeprojekt och ideologiska skygglappar. Som vi var inne på förut har vi inte heller råd, tycker jag, med en statlig budget som skär ned tågunderhållet och riskerar trafiken för våra pendeltågsresenärer. Vi har inte råd med bristande samverkan och vi har inte råd med konsultkostnader på 2 miljarder kronor.

Ella Bohlin frågade också förut vilka konsultkostnader vi ska få bort. Ett exempel på sådant som jag verkligen inte tycker att vi behöver är de konsulter som var med och sjösatte en stor sjötrafikupphandling. Det kanske är ett tydligt exempel, ett case, på hur det inte ska fungera i Stockholms läns landsting. I stället för samverkan, i stället för rådgörande med dem som är berörda sätter man i gång ett särskilt projekt, styrt av konsulter, och lägger 20 miljoner av landstingets kronor på det och på att försöka komma överens inom Alliansen. Där lärde man sig sedan att det är mycket bättre att lyssna över blockgränserna och börja samtala med både dem som berörs och dem som har idéer om trafiken så att man inte behöver lägga så mycket pengar på konsultkostnader. Vi kan lösa saker mer i dialog och kanske utan de dyra managementkonsulterna.

Tyvärr är det samma saker som ligger till grund för dagens budget. Men jag tror att vi kan jobba mer tillsammans. Vi ser fortfarande Moderaternas krångliga taxesystem som har försatt SL i en svår ekonomisk situation. Vi har fortfarande prestigeprojekt och lägger mycket mer pengar på en stor spårvagnsutredning än på den strategiska tunnelbaneutredning vi vill ha. Med vår budget skulle vi i stället satsa på enklare resande för

fler betalande resenärer. Genom samverkan med kommuner, trafikutövare och experter vill vi att vi gör rätt investeringar, ökar produktiviteten och ökar kollektivtrafikens andel av resandet. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budget.

Anförande nr 55
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting ska vara modern och attraktiv. Det ska vara smidigt och enkelt att åka både på land och på vatten. För att klara detta behövs det kraftfulla åtgärder för att nå målet om fördubblad kollektivtrafikandel. Steget behöver tas fullt ut för att komma till rätta med trängseln i tunnelbanan, öka framkomligheten för bussarna på vägarna och skapa fler tvärförbindelser.

I valrörelsen 2014 lovade Moderaterna att deras planer på utbyggd kollektivtrafik var realistiska och fullt finansierade. På grund av den snäva budget som landstinget har i Stockholms län har vi i Miljöpartiet varit ärliga med att det inte finns pengar till både motorvägsbyggen och väl utbyggd kollektivtrafik. Alliansen fortsatte att vidhålla att väljarna inte skulle behöva välja mellan utbyggd kollektivtrafik och motorväg. De skulle få både glass och godis. I medierna har vi kunnat läsa den senaste tiden att resenärerna kan få tusen indragna bussturer om dagen och glesare trafik i tunnelbanan. Det är några konsekvenser av Alliansens budget. I sin investeringsplan har man en justeringspost där det saknas 7,6 miljarder och man har också bantat ned med 250 miljoner kronor. Det som Alliansen däremot inte skriver ut är vilka neddragningar som ska göras. Nu vill jag att ni ska ta chansen och berätta vad konsekvenserna blir.

Någon slags balans, fortsatt upprustning, Spårväg City och upprustning av röda linjen är exempel på utlovade satsningar som stockholmarna nu får vänta på. Förbifart Stockholm kommer att kosta omkring 32 miljarder kronor. Att alla intäkterna från trängselskatten ska gå dit i stället för att satsa på kollektivtrafiken tycker Alliansen i landstinget är väldigt viktigt.

Vi sägs ofta vara eniga här inne om vikten av att kollektivtrafiken ska ta en större andel av resandet. Det råder stor samsyn om att den enda möjligheten att hantera trängseln i trafiken och att nå regionens klimatmål är att kollektivtrafiken tar andelar på privatbilismens bekostnad. Det är helt enkelt inte möjligt att alla i Stockholm ska sitta i var sin egen bil på väg till och från jobbet. Hur bidrar då Förbifart Stockholm till detta och andra viktiga samhällsmål? Om detta kan man läsa en hel del i det dokument som är en samlad effektbedömning. Bland annat kan man läsa att motorvägen ökar klimatutsläppen, gör flera sjuka av dålig luft och leder till att antalet trafikolyckor med döda och svårt skadade ökar. Med Förbifart Stockholm kommer också kollektivtrafikens andel av resandet att minska. Det som ni kan se på skärmen svart på rött visar just det. Vilket mandat har vi som landstingspolitiker att verka för en sådan monsterstor investering, vars resultat blir att kollektivtrafikandelarna sjunker?

Att bygga Spårväg City, öka kapaciteten på Roslagsbanan och få tätare trafik på den röda linjen är stora spårinvesteringar, men de kan också slutföras på relativt kort tid. För en växande Stockholmsregion är det helt avgörande att dessa projekt kommer i gång och får fortsätta. Moderaterna hänvisar till satsningar på tunnelbaneutbyggnaden, men det dröjer länge innan nya tunnelbanelinjer är på plats.

Som det ser ut nu ska intäkterna från alla dagens trängselskatter gå till att finansiera Förbifart Stockholm de närmaste 40 åren. Miljöpartiet har sträckt ut en hand till Alliansen för att omförhandla finansieringsmodellen så att trängselavgifterna skulle kunna fördelas jämt mellan väg och kollektivtrafik. Men Alliansen har sagt nej till förhandlingar och sitter därför i en situation där de varken har pengar eller en trygg majoritet att fatta beslut utifrån.

Om Alliansen inte vill omförhandla trängselskatten ser vi nu en början på en nedgång inom kollektivtrafiken. Det förtroende som Alliansen har fått av väljarna innebär att hen ska kunna räkna med att komma fram till jobbet och att också komma fram i tid. Hoppet att kunna resa med en kollektivtrafik som ska vara snabb, smidig, trygg och säker och kunna ta sig fram i Stockholm grusar nu Alliansen.

Miljöpartiet kommer med sitt förslag till landstingsbudget att tillföra de medel som Stockholms läns landsting behöver för att just utveckla kollektivtrafiken. Vi har också ekonomiska möjligheter att utöka framför allt busstrafiken och inte dra ned den. Vår utgångspunkt är att trängselskatterna ska gå till kollektivtrafiken. Allt annat än detta ser vi som ett svek mot en region som är i enormt behov av en samlad lösning för trafiken, en lösning som både klarar framkomlighet och miljöambitioner.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 56
N i n o s M a r a h a (FP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi befinner oss i en expansiv fas just nu. Vårt län växer så att det knakar och andelen barn och äldre ökar i snabbare takt än den övriga befolkningen. Det ställer höga krav på vår kollektivtrafik och på vår hälso- och sjukvård. Det möter vi i Alliansen med historiskt stora investeringar i våra invånares hälsa och i vår regions tillväxt.

Landstinget är en stor organisation som är kraftigt decentraliserad. Det i sin tur ställer särskilda krav på hur vi styr landstinget . Vi har vässat ägarstrukturen. Det är bra. Men mot bakgrund av att kostnaderna ökar i en snabbare takt än intäkterna är det särskilt viktigt att vi som prioritet nummer ett har att hålla kostnadsökningen på en rimlig nivå. Då går det inte att skrika efter mer pengar eller mer personal varje gång vi ser ett problem. I stället måste vi lägga energi på att förnya organisationen och på att utveckla ledarskapet. Landstinget får mer resurser än någonsin tidigare. Nu måste vi minska administrationen och effektivisera vården genom vårt sätt att arbeta. Landstinget måste bli bättre på att forma nya arbetssätt som minskar den administrativa bördan och som främjar mötet med patienterna. Det är också viktigt att vi börjar implementera de modeller och de strategier som finns i framtidsplanen på ett mycket bättre sätt. Jag tänker till exempel på nätverksmodellen som ger patienten bättre vård och mer inflytande samtidigt som vården blir mer kostnadseffektiv.

Det är onekligen spännande tider just nu när vi går från idé till handling, från tanke till genomförande i framtidsplanen. Visst, akutsjukhusen går med förluster och vårdproduktionen minskar där, men där finns också mer personal än som funnits tidigare. Nu krävs smartare sätt att bemanna och styra mot bättre vård. Visst, vissa vårdval kostar mer än andra. Men vi får inte glömma att frihetsreformer alltid har kostat, så är det med patienternas ökade valfrihet. Nu ska vi se till att utveckla vårdvalen så att de ännu bättre främjar kvalitet och ökad jämlikhet. Ett viktigt vårdval som jag ser fram emot att följa är första linjens psykiatri. Arbetet mot den psykiska ohälsan måste ske på flera plan, och det här vårdvalet blir ett viktigt instrument.

Samtidigt kan jag inte låta bli att kommentera det faktum att Socialdemokraterna gör sig lustiga över att Alliansens regeringsbudget försämrar landstingets resultat med 13 miljoner kronor nästa år och missar att nämna att det här förbättrar resultatet 2016 med 175 miljoner kronor. Just det, landstingets omsättning är 85 miljarder kronor.

Anförande nr 57
Pia Ortiz Venegas (V): Jag ska börja med att ställa några frågor till Dan Kareliusson från Sverigedemokraterna. Du sade att du inte hittar någonting i några av de andra partiernas budgetar när det gäller invandring. Invandringen till Stockholm skulle vara ett stort problem. Jag vet inte om du, precis som din partiledning, har lite svårt att definiera vad invandring är för någonting. Det har ju varit en ganska aktuell fråga de senaste dagarna. Den invandring du påstår sker i Stockholm består av 40 000 personer, och så säger du att mer än hälften av dem kommer från andra länder. Men vad är de andra för invandrare då, om de inte kommer från andra länder?

Det verkar som om du har lite svårt att definiera den här gruppen över huvud taget. Du säger att många av dem söker akutsjukvård – jag vet inte vad du grundar det på – att många belastar vården väldigt konstant. Men när vi tittar på vilka det egentligen är som orsakar befolkningsökningen i det här länet ser vi att 30 000 av dem är nyfödda barn. Det kanske inte är så konstigt att de faktiskt söker akutsjukvård eller belastar vården väldigt konstant. Är det dem du vill spara in på?

Jag måste säga att jag ser fram emot din kommande budget för att se hur du ska lösa den problematiken, för vi kan väl inte gärna be folk att knipa igen och sluta föda barn i det här länet.

Sedan har vi tomtefar Torbjörn Rosdahl som nu har knådat budgeten till någon slags fortune cookie där han har stakat ut framtiden med ordning och reda i finanserna. Jag har öppnat kakan och läst inuti och där är verkligheten en helt annan. Synnerliga skäl behövs för att täcka upp ett underskott på över en halv miljard kronor. Det kallar inte jag ordning i finanserna. Man har inte gjort någonting åt den skenande kostnadsutvecklingen, utom att låtsas att den faktiskt inte finns.

Vänsterpartiet tar ansvar för ekonomin. Vi storsatsar på sjuksköterskor för att kunna bemanna de stängda vårdplatser som finns och minska kostnaderna för inhyrd personal. Vi satsar på trådbussar i stället för spårvagnar. Där sparar vi miljarder i investeringskostnader, och vi kan dessutom få i gång trafiken bra mycket tidigare än om vi bygger för spårvagn. Och vi har en budget i god balans utan låtsaspengar.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 58
Landstingsrådet Sjöström (S): Ordförande, ledamöter och åhörare, åtminstone ni som finns i salen, men naturligtvis även de som intar sin lunch! Jag skulle ändå vilja börja med att replikera något på Ninos inlägg alldeles nyss. Jag kan naturligtvis förstå att frihetsreformer kostar pengar. Jag tycker ändå att det är ett lite märkligt uttalande att i anslutning till de underskott som finns på våra akutsjukhus ange det som ett skäl snarare än att granska vad man har skapat för system och varför inte exempelvis bemanningen på våra sjukhus har fungerat under de åtta år som man har haft regeringsinnehavet. Det tycker jag är en mer relevant frågeställning och att komma med lösningar på hur bemanningen ska se ut för att vi inte ska ha stängda vårdplatser och skenande kostnader.

Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är nu snart åtta år sedan Ansvarskommittén under ledning av Mats Svegfors överlämnade sitt slutbetänkande om förändrad uppgifts- och ansvarsfördelning för en bättre fungerande samhällsorganisation. Det var ett omfattande analysarbete som ledde fram till en rad förslag om förbättringar och tydligare ansvarsfördelning, där bland annat frågan om en mer sammanhållen regional utveckling fanns med. Kommittén konstaterade följande om den dåvarande situationen, 2007: ”Ansvaret för uppgifter med anknytning till regional utveckling är i dag splittrat på alltför

många aktörer, och uppgiftsfördelningen varierar från län till län.” Vidare skriver man: ”Följden har blivit en fragmenterad tillväxt- och utvecklingspolitik samt en svag och svåröverskådlig regional samhällsorganisation.”

Jag tror att många av oss kan uppleva att denna analys fortfarande äger relevans åtta nio år senare i vår region. Ett direktvalt regionparlament skulle förbättra förutsättningarna för att ta ett helhetsgrepp om regionens framtida utveckling. Redan 1999, alltså åtta år tidigare, startade det så kallade regionförsöket som sedan ledde fram till att Region Skåne och Västra Götalandsregionen bildades och permanentades 2001. Våra nordiska grannländer har genomfört liknande reformer, och Finland införde så kallade landskapförbund redan 1994 för att sammanföra olika ansvar för regional utveckling i samma organisation.

Tyvärr kom ju den fortsatta regionbildningen i Sverige av sig under de åtta alliansåren vid regeringsmakten. I Stockholm har politiska låsningar gjort att vi inte ens har ansökt om att få genomföra ett regionbildande.

I dag tror jag att vi är flera här inne som är överens om att våra förutsättningar för tillväxt och utveckling behöver förstärkas. Bostadsbristen, trängseln på våra vägar och i kollektivtrafiken får negativa konsekvenser för länets invånare och hämmar möjligheten till jobb och tillväxt i Stockholmsregionen. Bristerna i transportsystemen gör att miljömålen inte nås samt leder till miljarder i ökade kostnader för näringsliv och det övriga samhället. I dag är ansvaret för dessa frågor splittrat på alltför många aktörer. Den nya regionen ska ges ansvaret för såväl kollektivtrafik som vägtrafik, liksom befogenheter att besluta om miljöstyrande avgifter och ta ett samlat ansvar för att de regionala miljömålen uppnås.

Majoritetsskiftet i Stockholms stad har nu skapat öppningar i den tidigare låsta frågan. Vi har en socialdemokratiskt ledd regering som uttalar sig positivt till nya regionbildningar. Vi socialdemokrater har länge pekat på behovet av en regionbildning, och i Stockholms läns landsting finns i dag, det vet vi, ett brett politiskt stöd på båda sidor blockgränsen för att också ta initiativet. Det är nu dags att också bilda Region Stockholm.

Ordförande! Jag yrkar därmed bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 59
Ninos Maraha (FP): En kort replik till Jens Sjöström. Det är viktigt att hålla isär primärvården och akutsjukvården. De är olika system – som dock måste bli bättre på att samverka.

I mitt anförande tog jag upp det faktum att Vårdvalet har ökat patienternas valfrihet och patienternas tillgänglighet till öppenvården, samtidigt som jag pekade på de problem som finns i akutsjukhusen och som vi måste jobba med för att det ska bli en bättre helhet. Jag lyfte också fram nätverksmodellen som ett viktigt sätt att arbeta för att utveckla hälso- och sjukvården.

Men vi kan återkomma till hur vi ska utveckla ledarskapet och personalpolitiken i kommande block.

Anförande nr 60
Marie-Helena Fjällås (MP): Ordförande, åhörare – även alla hungriga ute i restaurangen! Nu är det många som har pratat om de stora och ganska akuta satsningar som vi behöver göra för sjukvården, kollektivtrafiken och miljön i det här landstinget. Jag fick min första inbjudan till en AT-mässa häromdagen och sökte mitt första underläkarvikariat i går. Det börjar bli ganska tydligt för mig att ganska snart kommer inte mitt ansvar för

sjukvården att vara som sjukvårdspolitiker utan som läkare. Därför tänkte jag ta tillfället i akt att nu jobba så mycket jag bara kan, för att jag i framtiden ska ha så lite att göra som möjligt. Jag är trots allt miljöpartist!

Vi kan redan nu förutspå ökade kostnader för bland annat en hel del livsstilsrelaterade sjukdomar. Vi ser ökande barnfetma, vi ser problem med allt fler unga som röker trots en tidigare nedåtgående trend, och vi ser också en ökning av könssjukdomar bland våra unga. Ett mer inriktat förebyggande arbete skulle kunna hjälpa oss att komma över de investeringar vi kommer att behöva göra förr eller senare för att möta de ökande behoven.

Vi ser ett ökat behov av samverkan mellan kommuner, landsting och andra myndigheter för att kunna tillgodose de här personernas kommande behov inte bara av att få en diagnos med tillhörande läkemedel utan även av andra insatser som stöd från socialtjänst eller stöd från Försäkringskassan vid sjukskrivning. Här kommer innovationslandstingsrådet att få en väldigt stor roll, för vi kommer att behöva hitta nya sätt att samverka mellan landsting, kommuner och myndigheter och nya former för att belöna samverkan och att mäta effekter och kvalitet som tar hänsyn till hur pass väl olika aktörer samverkar med varandra, inte bara tittar på vad landstingen själva gör.

Därmed kommer jag över på sociala investeringar, som förvisso inte ger någon avkastning direkt men som är en satsning och en investering i våra medborgare, som ju som finanslandstingsrådet sade tidigare är vårt allra viktigaste kapital.

Det är förstås ett risktagande att göra investeringar, men en än större risk att inte göra något alls för att förebygga de sjukdomar som kommer att ge oss ökade kostnader i framtiden. Kan vi ändra framtida beteenden, har vi också möjligheter att minska de kostnaderna. Det finns ett par bra exempel i landstinget där man har gjort sociala investeringar, bland annat mot barnfetma i socialt utsatta områden.

Skillnaden mot en förebyggande insats i allmänhet är att en social investering riktar sig mot tydligt avgränsade grupper av individer och att dess effekter både kan och ska följas upp och mätas över tid så att man kan göra en utvärdering av hur pass kostnadseffektiv just den insatsen var.

Fördelen med att ha pengarna i en fond är att man vet att de pengarna faktiskt kommer att gå till de definierade grupperna, alldeles oavsett konjunkturer och vilken politisk majoritet som just då sitter. Samtidigt som man inrättar en sådan fond måste man naturligtvis också hitta strukturerade system för att ta hand om idéer och förbättringar som våra medborgare och medarbetare har – de är ganska många både vad gäller sjukvård, miljö och kollektivtrafik.

Vi har i Miljöpartiets budget ett förslag om att inrätta en social investeringsfond på en halv miljard över en tioårsperiod. Syftet med den är att förbättra folkhälsan för vår framtida vuxna befolkning, men förhoppningsvis också för deras barn och barnbarn. Dels är investeringar i våra medborgare långsiktiga investeringar i landstingets ekonomi, men framför allt är de en investering i människors livskvalitet.

Anförande nr 61
Anna Sehlin (V): Fru ordförande, åhörare och landstingsledamöter! Nu är det flera som har pratat om ett stort investeringsobjekt, Förbifart Stockholm, och jag kan inte låta bli att prata om det jag också. Jag tycker att Förbifart Stockholm hör till den allmänpolitiska debatten, därför att det är ett så stort projekt, det är så mycket pengar det handlar om och det får så stora konsekvenser för Stockholmsregionen.

Jag skulle kalla Förbifart Stockholm för ett kortsiktigt projekt. Det kanske ingen håller med mig om. När man pratar om stora investeringar så brukar det vara på lång sikt – man planerar under lång tid och sedan sätter man spaden i jorden. Tunnelbanesatsningar är långsiktiga satsningar. Men Förbifart Stockholm kommer att vara en kortsiktig lösning på de infrastrukturproblem som vi har i dag. Norra länken öppnades alldeles nyligen. Första dagen var det köer! Det var likadant när Södra länken öppnades, då var det köer första dagen. Och jag tror att när Förbifart Stockholm en dag öppnar så kommer att vara köer där också första dagen. Det är ingen lösning på det långsiktiga problemet med för lite utrymme i vägtrafiken.

Det är däremot tunnelbanesatsningarna, som också Alliansen är med på. De satsar ju på tunnelbana, det måste vi ge dem! Nio nya stationer, 19 kilometer tunnelbana – det är en långsiktig satsning, det är vägen att gå!

Förbifarten blir det, fick jag reda på i går, ingen omförhandling om – Kristoffer Tamsons var inne på det – för landstinget tar inte emot de pengarna, som vi verkligen skulle behöva!

Vänsterpartiet lägger ett realistiskt budgetförslag, vi tar inte med trängselavgiftspengarna i vårt budgetförslag – men vi skulle väldigt, väldigt gärna vilja ha dem, och vi skulle väldigt gärna vilja se en omförhandling och se ett omtag när man tittar på trängselavgifterna. Jag skulle säga att det är en inlåsning där också.

Vi bygger Förbifart Stockholm med alla intäkterna från trängselavgifterna, men vi vill också att kollektivtrafiken ska öka så att vi får den finansieringen att gå ihop. Skulle vi i stället lägga de pengarna på tunnelbanetrafik och nya tunnelbanelinjer så skulle vi ha en *långsiktig* lösning på infrastrukturproblemen i Stockholm. Då skulle trängselavgifterna gå till kollektivtrafiken, så att fler skulle kunna åka kollektivt. Det kallar jag långsiktighet. Men nu bygger man in sig i en kortsiktig, ohållbar lösning – och då har vi inte ens snuddat vid klimatproblemen! Gustav Hemming kanske tog upp det lite, lite grann, men annars har vi bara pratat om ekonomin och inte om klimatet.

Förbifart Stockholm är oerhört kortsiktig. Det var ett oerhört tråkigt besked vi fick i går, en trist avslutning på det här året!

Som avslutning på mitt lilla anförande yrkar jag så klart bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 6 2
V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! På en minut och sex sekunder ska jag berätta en spännande historia. Jag har hittat 5 miljarder åt Torbjörn Rosdahl!

Vårdskadorna är ett stort problem, och mycket budgetpåverkande. Mer än 9 procent av patienterna i Stockholms län drabbas av vårdrelaterade infektioner. Enligt Sveriges Kommuner och landsting står vårdskador för mer än 10 procent av sjukvårdskostnaderna. Sjukvårdskostnaderna i Stockholms läns landsting är runt 54 miljarder kronor i årets budget, och 10 procent av det blir 5,4 miljarder kronor. Det är en ofattbart stor summa, som är onödig om man gör rätt från början – onödigt lidande för patienterna och en otroligt märklig kostnadsallokering.

Det är svårt att tänka sig att någon skulle fortsätta att göra så stora fel i sin verksamhet år efter år utan att på allvar försöka hitta möjligheter att förbättra. Det går ju! Det visar sig att det går att hitta landsting där vårdskadorna endast utgör 2,5 procent. Då skulle vi bekosta det med 1,35 miljarder. Det är mycket pengar det med, men mycket mindre än 5,4 miljarder.

Jag yrkar bifall till vår budget. Jag hoppas att Torbjörn Rosdahl kan sträcka ut handen och i att-sats 9 säga ja till en utredning av hur vi kan minska kostnadstakten i vårt landsting.

Anförande nr 63
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Låt mig uppehålla mig en stund kring den stora debatt som har pågått under hösten som handlar om invandring och integration.

Stockholms län är en region präglad av mångfald, i ett land vars välstånd bygger på öppenhet. Vår region har i alla tider varit en internationell mötesplats för handel, kultur och religion. Vår största tillgång, menar jag, är människorna som bor i vår region. Här kan vi bygga ett liv tillsammans – ett liv där vi mer ser till vart vi är på väg, inte så mycket var vi kommer ifrån.

Att fler människor kan få bo och verka i Stockholm och Sverige är något i grunden positivt. Det stärker välståndet, det stärker välfärden. Utan invandringen stannar både Stockholm och Sverige. Det blir sällan så tydligt som i landstingets verksamheter. I kollektivtrafiken blir det uppenbart – var tredje busschaufför i Sverige har utländsk bakgrund – men det gäller minst lika mycket i vården, där det till exempel handlar om var tredje läkare. Och nu blir det ännu tydligare i Stockholm.

Ordförande! Var fjärde anställd i landstinget har utländsk bakgrund, fyra av tio specialistläkare, var tredje biomedicinsk analytiker, fler än var femte undersköterska och sjuksköterska och nästan var femte psykolog i landstingets sjukvård har rötter utomlands.

Sverige mår helt enkelt bättre av invandring – inte bara för den mångfald som det ger av människor, kulturer, idéer, erfarenheter och kompetens, nej det är väldigt mycket påtagligare än så: utan invandrare stannar svensk hälso- och sjukvård!

Som liberal står jag upp för det öppna Sverige, för att vi som medmänniskor ger skydd till människor på flykt. Men det ska erkännas, som hälso- och sjukvårdslandstingsråd tvekar jag inte heller att lyfta fram värdet för Sverige av invandringen och den kompetens som den medför till hälso- och sjukvården. Tillsammans blir vi fler och bättre. Jobb heter nyckeln till integration, och i vården finns jobben. Två av tre nyanställda har utländsk bakgrund. Det kunde varit ännu fler. Tusentals människor med utländsk vårdutbildning kan i dag inte jobba i den svenska sjukvården. Det tar för lång tid att få sin vårdutbildning bedömd och godkänd. Tiden har fördubblats på några år. Det måste vi ändra på. Vi måste arbeta tillsammans, olika aktörer – landstinget, Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen med flera – för att så snabbt som möjligt ge människor möjlighet att arbeta och få utnyttja sin kompetens fullt ut, för att försörja sig själva och för att göra Sverige och den svenska sjukvården ännu bättre.

Låt oss här i Stockholms läns landsting stå upp för respekten för varje individ och för toleransen inför det vi tycker är lite annorlunda! Låt oss se styrkan i mångfalden! Vi är många partier i den här salen som jag vet delar den uppfattningen, och i det sammanhanget finns det ingen vågmästare!

Låt oss också se utmaningarna i integrationsarbetet och tillsammans flytta fram positionerna för att därigenom både tillvarata kompetensen bättre och säkra vår välfärd – och så bifaller vi landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 64
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag skulle vilja börja där Anna Starbrink slutade, för jag delar i allt väsentligt det Anna Starbrink sade. Jag tror också att i en situation där vi står med 260 stängda vårdplatser, där 80 procent av pensionärerna som besöker Södersjukhusets akutmottagning får uppleva att vårdgarantin inte fungerar, alltså väntetid inom fyra timmar, blir det helt orimligt om det ”rimliga” kravet är att vi inte ska ha invandrare i sjukvården! Om man sätter i gång en jakt på invandrare i sjukvården och försöker få invandrare att sluta arbeta i Stockholms sjukvård, då kommer vi att hamna i en än värre vårdsituation än den vi redan befinner oss i. Det är helt orimligt. Invandrarna behövs för att se till att vi kan få Stockholms sjukvård att åtminstone hjälpligt hanka sig fram.

Det här landstinget står också inför ett antal stora utmaningar framöver. Några av dem har nämnts lite grann och i förbigående, men jag vill ändå säga att i en situation där vi har 8 procents ökning av bemanningskostnaderna, samtidigt som produktionen på våra sjukhus faller, så blir man ju bekymrad. Jag har varit ute och pratat en del med sjukhusledningar och med fackliga företrädare nu under hösten, och de förstår också allvaret i den här situationen. Det de säger till mig är att det är bra med lönesatsningar på specialistsjuksköterskorna, men det räcker inte. Problemet är att akutsjukhusen numera har svårt att konkurrera med andra arbetsgivare när det gäller vårdpersonal. Och det är klart att om man kan få jobb på en liten firma ute på stan där man får mer betalt och slipper jobba helg, så blir det kanske till slut mer attraktivt att jobba på ett sådant litet företag än på ett storsjukhus där man tvingas jobba varannan helg och jobba mycket övertid till en väldigt dålig lön. Vi behöver fundera över hur lönesättningen och lönepolitiken ser ut på våra sjukhus, och då räcker det inte med bara specialistlönesatsningar.

Men det handlar också om att se att sjukhusen fungerar i ett system tillsammans med andra vårdgivare. Jag har funderat ganska mycket på hur hela den här biten ser ut. Vi måste hålla kontroll på kostnadsutvecklingen, men det handlar också om att förstå att bara besparingar inte kommer att lösa situationen utan vi måste förstå hur sjukhusen arbetar i hela vårdsystemet.

Vi har en situation där den köpta vårdens kostnader ökar med 7 procent om året. Det finns de som är religiösa vårdvalsanhängare, som tror att i alla situationer så löser vårdval alla problem. Men aldrig någonsin får man höra ett ljud om att vårdvalssystemen också måste hålla kostnadsramar och ligga inom ramarna för det som skattebetalarna är beredda att betala. Och om man startar nya vårdvalssystem och därmed ger företagare ute på stan fri dragningsrätt på skattebetalarnas pengar, då kommer sjukvårdens ekonomi inte att hänga ihop.

Sjukhuskrisen är strukturell. Den beror på att vi har ett illa fungerande vårdsystem i Stockholmsregionen. Sjukhusledningarna, som ofta av Alliansföreträdare beskylls för att vara ansvariga för detta, och andra gör så gott de kan för att i en nästan omöjlig situation hantera det som vi har i Stockholm för närvarande.

Vi behöver fundera på hur vårdsystemet fungerar totalt sett i Stockholm. Vi behöver bland annat fundera på hur primärvården fungerar i Stockholm. Det är faktiskt som så att i vissa delar av Stockholmsregionen litar ungefär hälften av medborgarna på sin lokala vårdcentral – i andra delar av Stockholmsregionen litar 90 procent av medborgarna på sin lokala vårdcentral. I de områden där bara hälften litar på sin lokala vårdcentral är det inte så konstigt om man väljer att åka in till storsjukhuset och därmed förvärra de problem och de utmaningar som storsjukhuset har att hantera.

Primärvård, akut omhändertagande utanför sjukhusen och sjukhus som fungerar i ett vårdsystem behöver vi utarbeta. Det kommer inte den här budgeten att lösa, men vi socialdemokrater är beredda att samarbeta med andra partier som vill att vården ska fungera i det här länet. Vi sträcker ut en hand – det har vi gjort på många håll och kanter, men vi gör det även här – därför att vi ser de här utmaningarna och vi hoppas att vi ska få utrymme att föra en mer långsiktig diskussion om hur man ska hantera ett problem som inte löses bara genom det här budgetbeslutet.

Därmed yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 65
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Tack så mycket, ordförande! I mitt inledningsanförande hann jag inte med att kommentera två viktiga frågor. Den första är naturligtvis de stora infrastrukturfrågorna i vår region, där jag upplever en olycklig ingång från framför allt Miljöpartiets och Vänsterpartiets sida att göra ekonomisk tillväxt och radikalt minskad miljöpåverkan till varandras fiender genom att pressa en symbolpolitik på en förkrossande majoritet både bland väljare och bland politiska partier, när det faktiskt finns mycket smartare sätt att jobba för att få bort de fossila bränslena från både biltrafiken och flygtrafiken, och när det ändå är så att vi kommer att behöva arbeta hårt för att få en trängselsnål trafikapparat i Stockholmsregionen och alla partier faktiskt arbetar åt det hållet.

S, MP och V håller ihop en olycklig, ganska trasig fasad i den här debatten genom att samlas kring att trängselskatten bör gå till något annat än Förbifarten. Det här förtjänar att granskas, för så länge Socialdemokraterna inte handfast lägger upp lika mycket pengar som man tar från trängselskatten till Förbifarten på bordet är det en meningslös diskussion. Det är ju endast så som Socialdemokraterna kan få ihop sitt berättigade stöd för en nödvändig förstärkning av vägsystemet i regionen med kritiken av Alliansens finansiering av det här paketet. Det där borde ni socialdemokrater lämna bakom er. Jag tror att MP och V verkligen gör den rödgröna sidan en stor otjänst genom att binda den här typen av symbolpolitik till framgångsmöjligheterna för ett samarbete inom er sida.

Sedan gäller det förstås integrationsfrågorna. Detta är en storstadsregion, och en storstad är till sin karaktär en fri och öppen plats. Vi är en storstadsregion med en stor attraktivitet, en stor innovationslusta och en stor mångfald just därför att vi har varit öppna mot omvärlden. Jag tror att det blir väldigt svårt att säkra Stockholmsregionens framgång som inte minst en innovativ och spännande region, om man går in för en restriktiv invandringspolitik. Jag tror att om det är någon del av Sverige som verkligen har allra störst nytta av den invandring vi har i Sverige så är det faktiskt Stockholmsregionen – även om det naturligtvis också finns utmaningar.

Återigen bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 66
A n n a S e h l i n (V): Det här blir lite av en replik till Gustav Hemming om symbolpolitiken. Jag tror inte att man kan kalla 30 miljarder i ett infrastrukturprojekt för symbolpolitik. Det är en symbol – ja – men det är inte symbolpolitik. Det är ett projekt som snart kommer att vara reellt, med entreprenader som fortsätter, med tunnlar som byggs, med sprängningar – men det låser in vår region i helt fel riktning, och vi är så klart väldigt kritiska till det projektet i Vänsterpartiet.

Trafiknämnden

Anförande nr 67
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Resor och rörelser formar oss människor och bygger våra samhällen. Resor skapar inte bara grund för egen utveckling och mänskliga möten utan också för tillväxt och framsteg i stort. Det gäller både i det stora och i det lilla. Vi är alla ett resultat av de resor vi företagit eller som våra släkter företagit före oss.

För över 70 år sedan flydde en liten familj i en liten båt undan nationalsocialism och kommunism över den kalla och stormiga Östersjön. De kom till Sverige. De kom så småningom till Stockholms län, till vad som skulle bli deras fristad och den plats på jorden jag, tack vare deras resa, kan kalla mitt hem.

Min egen resa har måhända inte varit lika dramatisk. Stormarnas Östersjön har jag bara behövt möta på Finlandsbåtar. Min livsresa är i stället en resa genom stora delar av Stockholms län, och påtagligt ofta löper den hand i hand med vår kollektivtrafik: med buss 780 från Nykvarn till Södertälje, med pendeltåget från Södertälje till Sundbyberg, med blå linjens tunnelbana till Stockholm för byte till grön linje till Sankt Eriksplan – där fångas delar av vad som är jag. Denna resa genom kollektivtrafiken delar jag med många andra som bor, lever och verkar i Stockholmsregionen.

Det är kända fakta, men de tål att upprepas. Varje dag reser nästan 800 000 människor med kollektivtrafiken i Stockholms län. Dagligen sker runt 2,8 miljoner resor med vår kollektivtrafik – och det är en kollektivtrafik som saknar motsvarighet i Sverige och i stora delar av vår omvärld.

För bara drygt 26 kronor om dagen har du möjlighet att fritt resa med tunnelbanan, pendeltåget, lokalbanorna och runt 500 busslinjer i hela länet. Till det kommer pendelbåtar, sjötrafik och en färdtjänst som är viktig både sett till sin omfattning och sitt innehåll.

Vi har en bra kollektivtrafik i Stockholms län. För det talar nu inte bara de tekniska system den omfattar, utan – ännu viktigare – för det talar människors upplevelser. Så sent som i november i år var vi faktiskt uppe och tangerade rekordet, 79 procent nöjda resenärer.

Allt detta ska vi vara stolta över. Det är något som har byggts mödosamt under lång tid och många gånger i brett politiskt samförstånd i Stockholms läns landsting. Samtidigt ger det oss inga skäl att slå oss till ro. Mer finns att göra. Människor har rätt att kräva mer av oss, och ska vi lyckas i den ambitionen finns tre viktiga utgångspunkter för arbetet.

För det första: Vi måste klara av att ta hand om det vi har. Vi måste se till att vi långsiktigt klarar drift och underhåll, så att vi klarar kraven på en kollektivtrafik som är hel, ren, trygg och punktlig.

För det andra: Vi måste klara av att kraftsamla för att bygga nytt för att lösa dagens och morgondagens krav i en snabbt växande Stockholmsregion. Här ligger nu två centrala satsningar framför oss, dels att landa färdigställandet av Citybanan, dels att med framgång starta utbyggnaden av tunnelbanan, att vi till sist ska lyckas få spaden i marken och borren i berget för den största utbyggnaden av tunnelbanan som skett i detta län på över 40 år. Detta för att bara nämna två satsningar för fortsatt tillväxt, arbeten, bostadsbyggande och utveckling som är centrala för att förbättra kollektivtrafiken för människor i vår region.

För det tredje måste vi klara av att se kollektivtrafikens roll i en växande Stockholmsregion – en region som växer snabbare än nära nog någon annan region i Europa. Den tid är förbi då kollektivtrafik var något man kunde kasta in fritt i tanke och handling när vi byggde våra

samhällen, då den kunde ses isolerat som något som enkom handlade om att människor skulle ta sig från punkt A till punkt B. I vår tid är kollektivtrafik i stället mycket av navet i vad som möjliggör för Stockholmsregionen att fungera, som möjliggör för oss att växa och utvecklas och får människors vardag att gå ihop.

Enrique Peñalosa, Bogotàs tidigare borgmästare, har uttryckt det på ett träffande sätt: I vår tid avgörs inte rikedom och ett samhälles utveckling av hur många som har råd att köpa bil utan av hur många som väljer att resa kollektivt. Ligger det någonting i detta, ja då ställs helt nya krav på oss – krav på att i tanke, dialog och beslut låta kollektivtrafiken spela en huvudroll när vi formar och planerar för hur framtidens Stockholmsregion ska byggas.

Ordförande, landstingsfullmäktige! I allt detta – att ta hand om det vi har, att kraftsamla för att bygga nytt och att se kollektivtrafikens nyckelroll i samhällsbygget – ligger tre saker jag hoppas det finns en bred uppslutning kring här i denna församling och något som vi bara klarar om vi också orkar stå för vad som utgör ramarna för framgång i ett sådant arbete, nämligen att över tid orka ta ansvar för ekonomin. I detta ligger att vi både ska säkra intäkter och ständigt försöka arbeta smartare, att se över både administration och kostnader för hur vi arbetar med både trafik, investeringar, drift och underhåll – inte för att spara pengar utan för att resenärer och skattebetalare ska få bästa möjliga trafik för de pengar de anslår till landstinget varje år. Inte minst blir detta viktiga frågor kommande år för att vi långsiktigt ska klara av att bygga i den takt som vi vill och som den här regionen behöver, och för att hålla en kollektivtrafik samman som i sin tur håller Stockholmsregionen samman.

Alliansens budget handlar om detta. Totalt samlar vi satsningar som innebär att kollektivtrafiken tillförs en halv miljard nästa år, totalt med biljettintäkterna handlar det om cirka 750 miljoner kronor. Samtidigt tillförs 7,3 miljarder kronor till viktiga framtidsinvesteringar som utbyggd tunnelbana, utbyggd Tvärbana och upprustad Roslagsbana. Vi satsar på nya vagnar, vi satsar på trygghet och vi gör en viktig satsning för att rusta kollektivtrafiken med nya hissar och rulltrappor.

Och vi gör allt detta, och mycket annat, med den tydliga inriktningen att just ta ansvar – ansvar för helheten över tid – och samtidigt öppna för att vi långsiktigt ska kunna inleda dialoger och samtal om flera viktiga framtidsfrågor. En av dem utgörs av vår del i Sverigebygget eller det som nu kallas Sverigeförhandlingen, där vi ska göra vårt för att konstruktivt delta i planeringen av nästa steg i tunnelbanans utbyggnad och gärna också bidra med hur vi ska ha det med höghastighetsbanor i Sverige i framtiden. I det arbetet kommer Stockholms läns landsting att spela en väldigt viktig roll.

En annan del handlar om att öppna för ett samlat grepp med regelrätta regionala åtgärdsstudier som kompletterar den vi redan har på gång, som handlar om behoven och möjligheterna för kollektivtrafiken på lite sikt så att vi brett och i bra samförstånd kan landa rätt trafik på rätt plats i rätt tid och till rätt pris.

En tredje fråga handlar om vårt behov av att ta ett långsiktigt och samlat grepp om morgondagens taxe- och biljettsystem – grunden för att vi ska klara intäktssäkringen till kollektivtrafiken, grunden för att klara allting annat vi lovar. Det handlar om att säkra intäkter över tid och därtill fånga ett system som är enkelt, tillgängligt och rättvist. Det här är någonting som Alliansen föreslår ska ske ansvarsfullt, brett, samlat och inom ramarna för en parlamentarisk utredning här i landstinget.

Till sist – det ska inte glömmas: Vi har att stå upp för Stockholmsregionen då andra verkar ge efter för krafter som vill förhindra vår utveckling. Det handlar om människors möjligheter, jobben och tillväxten, men också om konkreta frågor som Förbifart Stockholm, Bromma flygplats och Slussen. Där andra säger: Nej, stopp, fördröj! – där säger vi: Ja, bygg, kör i gång!

Med detta samlar vi oss nu till beslut om trafiken för kommande år. Med detta tar vi nu nya steg på resan mot en ännu bättre Stockholmsregion – en Stockholmsregion som vill växa och ska få växa, med både Förbifart och utbyggd tunnelbana. Så bidrar vi till människors möjligheter till resor och rörelser i vår region i vår tid – inte till nytta bara för oss som bor, lever och verkar här i dag utan också för morgondagens invånare här i Stockholms län och ytterst för hela Sveriges växtkraft.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 68
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Fullmäktige, åhörare! Stockholm är en av de städer som växer snabbast i hela Europa – det har vi hört nästan till leda de här dagarna. Men jag tror att det är väldigt positivt, och jag tror att urbaniseringen kan vara en väldigt positiv kraft över huvud taget, för staden som sådan kan vara en av de lösningar vi har på våra gemensamma problem och på våra gemensamma utmaningar.

I staden kan möten ske som driver innovationer, i staden kan människor – i alla fall på ett idealt plan – hitta ett arbete som passar just hens kompetens i en större arbetsmarknad, och i staden kan vi resa klimatsmart och effektivt. Men för att staden ska bli det är kollektivtrafiken ett helt avgörande nödvändigt redskap både för att, när vi ska bygga alla dessa bostäder som behövs, kunna garantera att medborgarna kan ta sig till jobbet och att det är bra, inte farligt, att det kommer upp ett hus bredvid mitt med trevliga nya grannar därför att kapaciteten i tunnelbanan räcker till, och för att vi ska klara arbetspendlingen och transportsektorn.

Vi som är ansvariga för kollektivtrafiken, vi landstingspolitiker här i Stockholm, har helt enkelt möjlighet att skriva historia! Vi kan forma det språng regionens utveckling och vi är mitt uppe i och bidra till att Stockholmsregionen görs till en global förebild för hållbar utveckling. Det är vägen för att möta våra gemensamma utmaningar.

Vi är alltså i ett läge där Stockholmsregionen behöver kollektivtrafik mer än någonsin och att den ska öka både i resande, utbud och kapacitet – ett läge där också den mest inbitne bilist förstår behovet av mer kollektivtrafik.

Men i det läget står vi faktiskt också här i en landstingssal där det finns en budget på landstingets bord som innebär neddragningar och bortprioriteringar. Som ett resultat av åtta års Moderatlett styre har vi kostnader som överstiger biljettintäktsprognoserna och där vi ser att de justeras ned varje månad, vi ser att produktiviteten sjunker och trängseln ökar i tunnelbanan, vi ser att prestigeprojekt väljs i stället för samhällsinvesteringar och vi ser en budget på landstingets bord där man tvingas dra i nödbromsen. 250 miljoner kronor ska sparas bort på driften av bussar och tunnelbanor. DN har visat i sina beräkningar att det innebär 1 000 bussturer om dagen. Så vid tusen tidpunkter varje dag är det flera tusen resenärer som får se sin buss gå från tiominuterstrafik till halvtimmes- eller tjugominuterstrafik. De som trängs i tunnelbanan kan få ännu fler att trängas med.

Jag tycker att det hade varit bättre om vi här i dag hade vetat vilka besparingar det är som ska göras, vilka turer det är som skärs bort. Nu skapas i stället oro och för hela länets kollektivtrafikresenärer – är det min buss som är borttagen, eller är det den utlovade pendeltågstrafiken till Bro som dras in, eller är det nattrafiken som dras in? Jag tycker att det hade varit mer ärligt mot stockholmarna om det hade varit tydligt.

Orsaken till att man på kort sikt paniksparar är ju att vi inte har tagit tag i de långsiktiga utmaningarna, att vi inte har tagit tag i kostnadsutvecklingen och sett till att vi har nått en högre produktivitet i busstrafiken, att vi inte har åtgärdat att intäkterna inte ökar som vi vill.

250 miljoner förra året missade vi budget med. I år lutar det åt 150 miljoner, och för nästa år, den budget som vi behandlar nu, ökar intäkterna nästan inte alls.

Då måste vi ju se vad vi kan göra åt de här strukturella problemen. Jag är övertygad om att ett enklare biljettsystem är en av lösningarna. Vi borde ta bort de ideologiska skygglapparna. Zongränserna som vi har i kollektivtrafiken i dag berör 1 procent av SL:s biljettintäkter – men de drabbar 100 procent av SL:s resenärer med sitt krångel.

Jag tycker i mångt och mycket att Kristoffer Tamsons anförande var väldigt bra, men det hade varit intressant att ännu mer beröra den budget som ligger på fullmäktiges bord. Jag tror att mer av samverkan är en av lösningarna framåt, för att till exempel nå en högre produktivitet i busstrafiken, om vi samverkar med våra kommuner så att bussarna kommer fram så kanske de projekt vi vill ha kommer fram snabbare, och om vi börjar, eller fortsätter, att prioritera de trafikslag som verkligen ger ett ökat resande och verkligen ger en hållbar utveckling.

Då är tunnelbanesatsningen central. Det gör att vi kan utnyttja Citybanan som byggs, när den väl kommer i gång, helt centralt. Men då måste vi också våga prioritera att det är det vi utreder på längre sikt. Det sägs att vi ska ha en strategisk tunnelbaneutredning som vi har krävt i många, många år – men det finns inga pengar till det i den budget som ligger på landstingets bord i dag. I stället finns det 40 miljoner till en spårvagnslinje 4. De pengarna skulle ju kunna användas till att börja titta på lila linjen, eller kapacitetsökningar i närtid. Det skulle kunna göras redan i dag!

Vi tror vi att genom bättre samverkan med kommuner, trafikutövare och experter kan prioritera dessa investeringar och öka produktiviteten och kollektivtrafikens andel av resandet. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 69
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi i Miljöpartiet tycker att det ska vara smidigt och enkelt att åka kollektivt, och det gäller både på land och på vatten. Men vi ser att det behövs kraftfulla åtgärder för att nå målet om fördubblad kollektivtrafikandel. I det budgetförslag som vi lägger fram i dag visar vi hur intäkterna från trängselskatten skulle kunna komma kollektivtrafiken till nytta.

Landstinget befinner sig i en svår ekonomisk situation. Den moderatledda styrande minoriteten lägger fram en budget där det saknas pengar för både drift och investeringar till kollektivtrafik som behövs i ett växande län.

Vi i Miljöpartiet var först med att lyfta bussbanor här i Stockholm, och vi är glada att se att det i dagsläget är flera partier som vill vara med och driva på detta. Tillsammans banar vi väg för superbussar.

En modern infrastruktur kan ge lägre investeringskostnader och tätare turer än det som behövs när det gäller tunnelbanan.

Vi vill ta bort de obegripliga zongränserna gällande biljettsystemet. Vi vill skapa förutsättningar för att kollektivtrafik och cykel ska fungera tillsammans – och där har vi en del att jobba på!

En öppen och trygg resenärsmiljö är en förutsättning för att fler ska kunna välja att bli resenärer i kollektivtrafiken. I den kommande upphandlingen av färdtjänsten ska vi ställa högre krav på kvalitet och sjysta arbetsvillkor. För oss är det också viktigt med en fungerande person- och godstrafik till sjöss. Det är en förutsättning för en levande skärgård.

Vi ser i dag att det saknas pengar, och vi har ännu inte fått svar på frågan om vilka nedskärningar ni i Alliansen tänker göra. Det svaret vill vi ha här i dag.

Jag yrkar bifall Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 70
S a r a S v a n s t r ö m (FP): Ordförande! Att resa kollektivt är smart inte enbart ur miljöperspektiv utan även ur trängselperspektiv. Att Stockholmsregionen växer är ju väldigt roligt, men det är också en stor utmaning. Men det handlar också om att bygga fler bostäder och att ordna fler förskoleplatser. Kanske handlar det även om det som är mer landstingets ansvar, det vill säga att se till att det finns en väl utbyggd kollektivtrafik.

För Folkpartiet måste ambitionen vara att kollektivtrafiken ska vara förstahandsvalet för alla i Stockholm, oavsett om det handlar om att man ska ta sig till jobbet, till och från träningen eller ta sig hem från krogen.

När några av mina elever i ämnet teknik fick fria händer att planera och bygga framtidens stad valde de en i min värld oväntad lösning. De bestämde att man från och till hela staden skulle kunna åka kollektivt eller med cykel. Eventuella transporter, som de faktiskt hade reducerat, tyckte de skulle ske när det inte var rusningstrafik. Annars skulle det på de få vägar som fanns endast gå att cykla eller åka med elektriskt drivna bussar.

Det intressanta är att dessa femtonåringar, trots sina nytagna moppekort, inte såg något konstigt i eller att det var ett annorlunda sätt som de planerade sin framtida stad på. Det som vi i dag tänker är futuristiskt, och kanske mer hemmahörande i en science fictionfilm som jag tittade på när jag var yngre, är sådant som faktiskt dagens unga kan argumentera för både ur ett resursperspektiv, ett miljöperspektiv och ett effektivitetsperspektiv.

Vi som har möjligheten att påverka kollektivtrafiken i dag kanske önskar att vi kunde börja från ett tomt blad i stället för att behöva utgå från den successiva utbyggnad av infrastruktur och kollektivtrafiken som har skett det senaste seklet och som till vissa delar redan har haft sitt bäst före-datum.

Samtidigt har Stockholm en charm. Stockholm har förändrats och utvecklats i takt med att befolkningen har ökat och samhället förändrats. De olika tidsåldrarna lever ju faktiskt sida vid sida, vilket är charmigt.

Det faktum att viktiga satsningar i regel tar tio till femton år att genomföra gör ju att vi måste tänka långsiktigt att göra investeringar som på både kort och lång sikt kan leda till de kapacitetsökningar som vi alla är överens om måste ske. Med den budget som Alliansen har lagt förslag om kommer vi en bit på väg. Jag skulle särskilt vilja betona några satsningar som också har nämnts.

De kommande åren påbörjas flera stora spårprojekt såsom blå linjens utbyggnad. Vi gör en uppgradering av den röda tunnelbanelinjen, och Tvärbanan byggs ut ytterligare både på den södra sida och på den norra sidan. Vi kommer även att konvertera, om det är möjligt, busslinje till spårvägslinje, och dessutom ökar faktiskt turtätheten för i alla fall skärgårdstrafiken. Vi gör också en större satsning på att öka försöken med pendelbåtslinjer.

Vi gör också en översyn på fler områden för att öka kvaliteten och kundnöjdheten för att kunna möta framtidens behov. Det gäller bland annat framtida förlängningar av tunnelbanan i såväl den södra som den norra länsdelen, en översyn av biljettsystemet som även Kristoffer har berört och en utredning om att skapa en mer flexibel och bättre färdtjänst.

Kommande år gör vi också investeringar i befintlig kollektivtrafik för att både förbättra informationen till resenärerna och för att öka punktligheten. Vi avsätter medel för upprustning av stationer för både hissar och rulltrappor. Vi inför rökförbud på perronger och avser att testa flexibla busshållplatser nattetid.

Alla dessa projekt må vara små och inte kosta så mycket men väldigt angelägna för att kollektivtrafiken ska bli mer attraktiv. Att endast 37 procent av stockholmarna väljer att resa kollektivt kan vi ju inte vara nöjda med!

Även om en utbyggd och tillförlitlig kollektivtrafik är en förutsättning för att Stockholm ska förbli en dynamisk region är resurserna inte oändliga, vilket flera talare redan har nämnt. Då måste vi göra prioriteringar.

Vilka är då skillnaderna mellan Alliansens budgetförslag och övriga partiers? Vi är ju överens om många av de satsningar som vi måste göra. Ja, nu kanske jag tar mig friheten att recensera de andra partiernas budgetförslag, men jag har läst igenom dem och fått mina intryck.

När jag läste Miljöpartiets budgetförslag så känns det som att resonemanget är att om vi sänker biljettpriset radikalt inklusive på båtresor, om vi tar bort spärrarna i tunnelbanan och inför fritt Wi-fi så blir det mesta bra i kollektivtrafiken.

Vänsterpartiet har många konkreta och för mig, som är ny inom kollektivtrafik, är det nya förslag inom kollektivtrafiken vilket jag tror är värda att diskutera. Problemet är ändå att de anser att egen regi är lösningen på allt.

Till sist några ord om Socialdemokraternas budgetförslag. Många av skrivningarna genomsyras av att man tycker att pengarna ska användas rätt och effektivt, för här ska vi inte slösa med skattebetalarnas pengar! Jag håller helt med, det går dock inte hand i hand med hur Socialdemokraterna på både i regeringen och i Stockholms stadshus har hanterat stora infrastrukturprojekt, både Slussen och förbifarten som har diskuterats här tidigare. Avbrotten innebär ju att vi spolar ner miljontals kronor varje dag vilket också fördyrar projekten.

När jag läste Socialdemokraternas förslag blev jag också förvånad över att man ändrat ståndpunkt gällande Spårväg Syd. I Stockholms stadshus, där Socialdemokraterna faktiskt styr, står det i budgeten att man anser att Spårväg Syd är en viktig investering för utvecklingen i södra Stockholm. Det här verkar vara en fråga som Socialdemokraterna i landstinget nu har ändrat uppfattning i, och därför vill jag vara tydlig med att jag delar den åsikt som Socialdemokraterna i Stockholms stadshus har.

Det finns dock en del orosmoment kopplade till trafiknämndens budget som jag tror att vi kan enas om här i fullmäktige. Resandeandelen har inte ökat i den takt som vi vill, biljettintäkterna har sjunkit, vi har en kostnadsökningsutveckling som är alarmerande, och flera av de projekt som vi både planerar och har i förstudier blir ofta mycket dyrare än det var tänkt.

I de här frågorna hoppas jag att vi de kommande åren kommer att kunna ha en mycket mer konstruktiv diskussion och arbeta fram förslag och förändringar som vi kan enas om, i alla fall en stor mängd partier i den här församlingen, för det skulle skapa en långsiktighet som vi behöver här för att kunna trygga den framtida försörjningen med kollektivtrafik. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsen förslag till budget!

Anförande nr 71
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, Sara! Jag vet inte riktigt om jag hängde med riktigt i det du sade om energi, men vi i Vänsterpartiet har väldigt mycket energi – så är det.

Vi i Vänsterpartiet låter hela länet leva. Vi gör det också möjligt att leva i hela länet, också så vitt gäller kollektivtrafik. Det är därför som vi genomför satsningar som ”enhetstaxan tillbaka”. Vi anser att avgifterna ska vara rättvisa. Samma skatt gäller för oss alla länsbor i Stockholms län, och därför är det för oss självklart att det ska vara samma pris på kollektiva resor oavsett om man köper enkelbiljett eller har råd med ett månadskort – vi ska inte glömma bort att många i vårt län faktiskt inte har råd att köpa månadskort.

Det finns en orättvisa i och med att man bor i olika kommuner. Kristoffer Tamsons, du pratade om tunnelbana i Stockholms innerstad, men mer än hälften av länsborna bor inte i Stockholms kommun.

Barn har ingen inkomst och barn reser ofta ensamma med kollektivtrafiken i dagsläget. Det är också så att föräldrarna har tränat barnen på att klara resor till och från skolan. Vi vet ju att barn inte är mogna att cykla i trafiken, med de kan åka kollektivt.

Vi har läst många tidningsnotiser om att barn har slängts av bussen för att de har tappat bort skolkortet. Barn är vår framtid, för oss i Vänsterpartiet är det därför självklart att barn under tolv års ålder ska resa avgiftsfritt, även när de reser ensamma – det är ju föräldrarnas ansvar som har sett till att de klarar att göra den här resan. Vår vision är faktiskt att höja åldersgränsen, för barn är man ju till dess att man är 18 år, och artonåringar har inte heller någon egen inkomst. Det klarar vi inte av i den här budgeten.

En annan grupp som vi nämner är pensionärerna. Pensionerna är alldeles för låga. Kvinnor i synnerhet har mycket låga pensioner, och då tänker jag framför allt på kvinnor som har ägnat sitt liv åt att arbeta i offentlig sektor, till exempel inom sjukvården. Det finns naturligtvis män som också har mycket låg pension. Många pensionärer har inte råd att köpa månadskort, om än rabatterat. Jag känner många som verkligen tittar varje månad på vilken resa de kan betala den här månaden. Vi har ju lite kapacitet över under lågtrafik, och därför tycker vi att vi ska göra som man gör i Göteborg: under lågtrafik kan vi ha fria resor för pensionärer. För oss i Vänsterpartiet är resor också en mänsklig rättighet.

Ute i länet är andelen som reser kollektivt mycket lågt. Det beror ju på att tvärförbindelser inte finns och att turtätheten är låg. Enkelbiljetterna är mycket dyra i Alliansens styre. Därför väljer många att i stället ta bilen. Vi i Vänsterpartiet skulle därför vilja införa försök och se vad det är som händer om vi inför klimattaxa på linjer med lågt resandeunderlag. Kan vi då få fler att ställa bilen och i stället ta bussen som ändå går.

Vår skärgårdsbefolkning behöver stöd för att fortsätta att bo och verka i skärgården. För varje år ser vi statistik som visar att antalet som bor i skärgården minskar. Vi vet också att vår vackra skärgård behöver fler besökare. Då hamnar man i en win–win-situation. Därför låter vi i Vänsterpartiet SL-taxan gälla även i skärgården under större delen av året som faktiskt är vinterhalvåret. Vår vision är självklart att skärgårdstrafiken är en del av den kollektiva trafiken, men vi måste köpa in lite fler båtar innan det är möjligt att även göra så under sommarhalvåret.

Vi i Vänsterpartiet bygger ut kollektivtrafiken. Vi bygger ut den miljövänligare, snabbare, billigare och smartare. Nu tjatar jag om trådbussar igen, bara så att ni vet. Med vår gigantiska tillväxt – både när det gäller nyinflyttade och födda bebisar, 30 000 per år – så måste vi bygga ut snabbt nu, men också smart för framtiden. Därför är varje investerad

krona oerhört viktig, inte minst för de stora underskott som faktiskt finns både inom trafiken och inom sjukvården, både när det gäller driften och när det gäller investeringar.

Ju mer lån vi tar desto större räntebetalningar får vi, och då måste vi väga varje objekt som vi satsar på väldigt noga.

Sara, du talade om dina elevers framtidsversion. Jag gillar också elbussar. El är ju väldigt miljövändligt, men vi har trådbussar och vi har spårvagnar. De är tillgängliga, de har flera barnvagns- och rullatorplatser och har mer plats för matkassar och bagage. Som jag sagt tidigare så är det i dag väldigt många som faktiskt inte kommer med på bussen. Bussen är ofta det enda alternativet för den resan. Därför behöver vi titta på vilka trafikslag vi har ute i systemet och mäta hur många som faktiskt inte kommer med. Det är inte heller bara den första bussen man inte kommer med på utan även den som kommer därpå och den som kommer därefter.

Ja, trådbuss kostar en femtondedel av vad det kostar att anlägga en spårvägslinje. Det är ju också ett alternativ för oss nu när vi måste bygga ut den kollektiva trafiken så snabbt och mycket. Byggtiden är – jag har sagt det förut och jag tjatar om igen – två år. Om två år skulle vi kunna ha trådbusslinjer i trafik om vi fattar beslutet här i dag. Det är sju till nio års byggtid för en spårvägslinje. Jag gillar spårvägar också men det ena utesluter inte det andra. När ska vi i Stockholm klara av att riva upp Hornsgatan, när ska vi klara av att ta det trafikkaos som blir följden även för gångtrafikanter? Nej, det där tycker jag är dumt. Vi har alternativ som kan göra att vi får miljövänlig och mycket tillgänglig kollektivtrafik.

En röst på Vänsterpartiets budgetförslag innebär att vi om två år har färdiga linjer, linje Syd som går mellan Flemingsberg, Huddinge sjukhus, Skärholmen, Älvsjö och vidare till Globen och också genom Östberga som är som en blind fläck på vår karta. Om två år skulle vi kunna ha Nackalinjen i drift från Orminge via Nacka Forum, Sickla och Hammarby sjöstad till Globen. Då avlastar vi också Nacka- och Värmdöbussarna under ombyggnaden av Slussen, något som vi behöver göra. Sist men inte minst, varför inte ha en trådbusslinje i stället för busslinje 4?

Då, fullmäktige, har vi i Vänsterpartiet fortfarande investeringsmedel över, för vi använder dem som har konverterat linje 4. Vi skulle kunna bygga ännu fler trådbusslinjer, varför inte under Hässelbygrenens ombyggnad, när vi måste slussa över massor av människor, och då köra den redan från Åkermyntan eller längre ut som nu bara är bussförsörjd. Sist men inte minst så måste vi ju så klart ha fredade körfält på riktigt såvitt gäller Bergslagsvägen och utbyggnaden av Hässelbygrenen.

Vi behöver fler bytespunkter. Om två år är Citybanna klar. Då kan en hel del människor faktiskt gå över till pendeltåget i stället för att ta tunnelbanan som ju är knökfull. Därför satsar vi. Förutom all utbyggnad av tunnelbanan vill vi i närtid bygga ut en linje från Hagsätra till Älvsjö. Jag tror att 1,8 km inte kommer att innebära en särskilt stor kostnad.

När jag talar om tunnelbanan vill jag säga att vi tycker att landstinget, när vi ändå tar greppet om blå Linjen, också kan låta den gå i ringlinje Akalla–Barkarby–Hjulsta. Jag tror att den sista snutten bara är 1,6 km. Därmed underlättar vi också för alla resenärer som i dag finns mellan Rinkeby, Tensta och Kista och de överfulla bussar och de konflikter som i dag uppstår för dem som åker med barnvagn till exempel.

Vi förlänger också tunnelbanan från Skarpnäck till Älta, för i Älta kan man bygga mycket fler bostäder, och det är en bristvara i vår region. Vi bygger också en pendeltågsstation i Rågsved. Det är ju ett jättestort hopp mellan Farsta och Älvsjö. Då kan man kliva om till grön linje och i och med det kan Rågsved utvecklas till en väldigt bra plats att bo på. Vi är så klart med på alla utbyggnader av tunnelbanelinjer!

Jag ska nu snart sluta mitt anförande, men jag ska på slutet nämna något väldigt viktigt. En tredjedel av dem som reser med tunnelbanan är faktiskt rädda för att ramla på spåret. Flera synskadade personer har ramlat ned på spåret och dött. Vi kan inte bara ha en nollvision om att ingen ska skadas eller dödas inom kollektiva trafiken, vi måste göra verklighet av det nu! Därför säger vi i Vänsterpartiet att vi bygger plattformsväggar, ungefär två meter höga, och börja prioritera de tio stationer där trängseln är som värst. På så sätt kan vi bygga bort den stora otryggheten. Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 72
Karl Henriksson (KD): Herr ordförande, ledamöter! När jag åkte in till staden i morse åkte jag tillsammans med en gammal kollega från den tid då jag arbetade inom kollektivtrafiken. Han gav mig en kinesisk lyckönskning: Må du slippa leva i spännande tider!

Men, ärligt talat, som trafikpolitiker är det ju oerhört mycket roligare att leva i spännande tider då det händer väldigt mycket. Stockholm växer så det knakar och vi har en kollektivtrafik där vi måste satsa på att bygga ut den på olika sätt för att generationen som var före oss faktiskt inte har gjort speciellt mycket. Vi har en jätteutmaning och behöver göra storsatsningar på Stockholms kollektivtrafik för att vi ska kunna leverera den trafik som Stockholm behöver för jobben och för tillväxten och för att familjernas livspussel ska gå ihop.

Jag vill därför börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för nästa år, ett förslag som faktiskt innebär fortsatta storsatsningar på Stockholms kollektivtrafik!

För att vi ska kunna få världens bästa kollektivtrafik behöver vi höja tillförlitligheten, bygga ut kollektivtrafiksystemen och förbättra servicen, vilket jag nämnde i mitt anförande under den allmänpolitiska debatten. Det är precis det som den här kollektivtrafikbudgeten handlar om. Att höja tillförlitligheten handlar förstås om bättre underhåll av spår och fordon men också om fler bussfiler så att bussarna slipper sitta fast i bilköer. Det handlar också om satsning på rulltrappor och hissar som alltför ofta står stilla på våra tunnelbane- och pendeltågsstationer, vilket är ett jätteproblem inte minst för den som har en funktionsnedsättning eller om man ska försöka resa med barnvagn.

När det gäller utbyggd kollektivtrafik ska jag inte nämna alla satsningar som vi faktiskt håller på med, för jag har bara drygt 20 minuter kvar av taletiden. Vi satsar på nya tunnelbaneträckningar och uppgraderingar av nuvarande tunnelbanelinjer. Vi satsar på nya och utbyggda spårvägar och på nya pendeltågsstationer. Vi förbereder för nattrafik och tätare trafik för pendeltågen. Vi satsar på nya pendelbåtslinjer, tre stycken nya på försök på Mälaren som vi jobbar med, och vi satsar på nya busslinjer. Det är så vi kristdemokrater vill ha det. Det finns inte ett universalrecept för alla resor, utan vi måste använda alla verktyg i verktygslådan. Rätt verktyg på rätt plats!

Därför är jag glad över att vi inte enbart satsar på att bygga ut tunnelbanan, även om den tunnelbanesatsning som vi genomför med 25,7 miljarder för att bygga ut tunnelbanan med nio stationer och konvertera Hagsätralinjen till blå linje är oerhört viktiga. Men det är också viktigt att vi avsätter pengar för viktiga spårvägssatsningar, såsom utbyggnad av Tvärbanan och att utreda konvertering av 4:ans busslinje till spårvägslinje, vilket på sikt är en nödvändighet för att vi ska få tillräcklig kapacitet på landets i särklass mest trafikerade busslinje.

Gunilla Roxby Cromvall frågade: när ska vi kunna gräva upp Hornsgatan? Det är naturligtvis en utmaning att göra den här konverteringen. Vi måste jobba smartare vid utbyggnaden av spårvägar än vad vi har gjort hittills. Vi måste bli bättre på att jobba effektivt så att det blir så

små störningar som möjligt i trafiksystemet både vad gäller biltrafiken och vad gäller kollektivtrafiken.

För att göra det enklare att få ihop livspusslet måste vi också förbättra servicen, till exempel med bättre Internetuppkoppling ombord så att vi får världens bäst uppkopplade resenärer, men vi måste också jobba med sjysta toaletter på stationerna och med fler butiker och annan service i anslutning till de viktiga knutpunkterna. Det ska gå smidigt att resa kollektivt, och man ska vinna tid jämfört med att köra runt i egen bil. Det här är avgörande för att kollektivtrafiken ska vara konkurrenskraftig.

Tillförlitligheten, kapaciteten och servicen är alltså de tre huvudproblem som vi kristdemokrater har identifierat.

När jag läste oppositionens budgetförslag, inte minst de yrkanden som ska ställas under särskild proposition, verkar de partierna ha sett något annat problem, nämligen att SL skulle få in alldeles för mycket i intäkter från biljettförsäljningen. Vi hör dem klaga på att det saknas pengar, men förslagen handlar nästan enbart om hur man ska kunna minska SL:s inkomster. Även om gratis kan låta trevligt så tänker jag inte låta det gå ut över trafikens kvalitet.

Sanningen är den att SL behöver öka sina biljettintäkter om vi verkligen ska ha råd med alla de satsningar som måste göras! I stället för spretiga och ogenomtänkta förslag som minskar SL:s intäkter stöder jag förslaget om tillsättande av en parlamentarisk utredning där alla partier är representerade. Den ska gå igenom taxesystemet för både land- och sjötrafiken och komma tillbaka till oss med ett genomtänkt och förankrat förslag som ska kunna fungera för lång tid framåt oavsett politisk kulör i landstingsledningen. Det, mina vänner, är en utsträckt hand, det är samarbetspolitik! Jag tror att det är vad vi här i landstinget behöver. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens och Alliansens förslag!

Anförande nr 73
Rickard Wall (SD): Presidium, ledamöter! Sverigedemokraterna tar plats i den här församlingen med ambitionen och förmågan att fungera som det politiska smörjmedlet i processen, arbetet med att utveckla vår framtida kollektivtrafik.

Orsaken till att vi kan göra det är att samarbete ligger i vår ideologi, ligger i vår ryggrad. Samarbete är ingenting som vi skriker efter när vi tycker att den parlamentariska situationen kräver det, och sedan, när vi har majoriteten, så drar vi oss tillbaka och bara voterar.

Samarbete, ja, det är vår livsanda! Detta står i motsats till konfliktideologier, till exempel sådana på högerkanten där vill man ha kamp mellan samhällsstrukturer. Det ska vara kamp mellan nationer! Kamp mellan raser! Kamp mellan folk! Det säger vi nej till!

På vänsterkanten ska det vara kamp inom samhällena. Det ska vara kamp mellan ekonomiska klasser! Det ska vara kamp mellan kön och vad nu allt de här människorna hittar på att bråka om!

Sverigedemokraterna har en fast övertygelse om att det som driver människorna framåt, det som leder mänskligheten framåt är samarbete mellan människor. Och det är ju en bra ideologisk grund att stå på när man nu ska hålla på med kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting. Här är detta särskilt angeläget.

Vi ser trafikfrågorna ur ett systemperspektiv. Vi ser till exempel att vi i Stockholms läns landsting har transportbehov, här finns transportefterfrågan. Människor vill resa hit och dit. Ja, då ser vi det här lite som ett optimeringsproblem. Vi ska nu se till att vi ordnar olika

färdmedel, olika tider och så vidare så att vi får det totalt sett bästa möjliga utfallet till lägsta möjliga kostnad. Det här kräver ju samarbete!

Vi här i landstinget har bara ansvaret för i huvudsak kollektivtrafiken. Om vi bara fokuserar på kollektivtrafiken blir det suboptimering inom kollektivtrafiken och de olika områdena. Det är klart att vi måste samarbeta med olika aktörer.

Ett sådant exempel dök upp på Vägverket för ungefär tio år sedan. På den tiden var Vägverket uppdelat i sju olika regioner. Det visade sig att i ungefär hälften av regionerna fungerade samarbetet bra. Ett exempel var Skåne, för där hade man en motpart på länsstyrelsen, man hade en länsstyrelse. På andra ställen, till exempel i Mälardalen, fungerade planeringsarbetet sämre för där hade man länsstyrelser i Västmanland, Södermanland och all vad det nu var. Organisationsfrågor ur ett samarbetsperspektiv är alltså viktigt för Sverigedemokraterna att ta uti med. Vi vill samarbeta.

Nu till lite mer övergripande frågor. Det jag kallar Zahivis lag säger att under årtusendena har människan hela tiden avsatt, av sina 24 timmar per dygn, ungefär lika mycket tid till att transportera sig, till att resa. Det som har hänt är förstås att vi reser längre för varje århundrade till följd av med den tekniska utvecklingen. Det här är en utveckling som Sverigedemokraterna bejakar. Det är jättebra. Min morfar, Olle Bull, berättade för barnbarnen att när han var tolv år – sommaren 1914 för övrigt, av alla tillfällen – så gjorde han sitt livs första resa, han fick åka tåg till Södertälje. Nu rör vi oss kors och tvärs över världen. Det är ju bra, det är ju härligt! Vi ska ta för oss av livet! Det är livskvalitet.

Sedan kommer vi till frågan om olika färdmedel. Då har vi samma positiva syn. Sverigedemokraterna står för det positiva samhället i motsats till dem som säger: Nja, nja, vi ska inte flyga! Nja, nja, vi ska inte åka bil. Det där är inte Sverigedemokraternas politik.

Samtidigt så är vi nu i Stockholm och vi sysslar med Stockholms problem och fokuserar lite på just själva Stockholm, så vi Sverigedemokrater kan vår matematik. Nu ska jag visa några bilder. Vi har ett utgångsläge, en stad som ser ut så där. Vi har en stad och här arbetar det människor. Här har vi en stad och så kommer det inpendlare på morgonen. Det finns ett visst antal människor som arbetar i den här staden och det finns ett visst antal inpendlare.

Nu tänker vi oss att staden fördubblas i storlek i vad det gäller antalet arbetsplatser i city. Förutsatt att arbetsplatstätheten är densamma så har nu ytan fördubblats – men omkretsen har inte fördubblats, den har bara ökat med ca 50 procent. Det är matematik helt enkelt, för en yta ökar i proportion till radien upphöjt till två, medan omkretsen bara ökar i proportion två gånger radien. Slutsatsen är alltså den, att när en stad växer så ökar mer eller mindre oundvikligen vägtrafikträngseln. Det här är vi medvetna om. Sedan kan man ju faktiskt i en viss given situation förbättra situation lite grand.

All trafik här går ju inte från ytterområden in till city, det finns en del genomfartstrafik. Och titta, då kan vi bli av med den genomfartstrafiken om vi bygger en förbifart till exempel.

Men ändå har vi Sverigedemokrater förstått att det nog inte går att alla ska åka bil i Stockholm. Det gör det inte. Vi är också medvetna om att man inte kan bygga bort vägtrafikträngsel genom att bygga nya vägar. Det kan man lite slarvigt förklara med att vi alla förstår att bilfabrikerna kan spotta ut många fler bilar än vad samhället förmår bygga vägar för. Det är i det närmaste självklart.

Vi har fått exempel på det, Södra länken var ett sådant exempel. Den stockades igen på en gång. Enligt Downs–Thomsons paradox så kan det faktiskt till och med bli så att om vi bygger en ny väg eller ökar en väg från två filer till fyra så kan vi faktiskt öka vägtrafikträngseln.

Jag kan inte gå igenom den här figuren i detalj, men den visar att utifrån resultat från förre professor Mohring så ska den här linjen gå upp, så här har vi jämvikt med lägre trängsel och så hamnar vi i en situation med högre trängsel i vägtrafiksystemet.

Det är nog alltså så att vi måste satsa på kollektivtrafiken. Det är ju lämpligt nu när det är lite av vår uppgift här att göra det. Vi kan alltså inte åka individuellt allihop utan måste satsa på kollektivtrafiken.

Då kommer nästa fråga. Om vi nu tycker att det nog är ganska bra om människor åker kollektivt, ska vi då skrida till verket med piskan eller moroten? Ska vi sätta upp hinder för bilisterna eller ska vi göra så som Sverigedemokraterna vill? Ska vi skapa en attraktiv kollektivtrafik så att människor, bilister, väljer att åka kollektivt som fritt val?

Vi ser det goda samhället, det positiva samhället på så sätt att bilisten ute i förorten har en bil i garaget, men på morgonen säger han glatt: Jag tar kollektivtrafiken för den tar mig jättebra till staden, jag låter min bil stå i garaget. Eller ska vi använda piskan som får folk att säga: Nu har de hindrat mig, jag kan inte komma fram med min bil, de har satt stopp här, det är gågator där och så vidare. I det läget är hela vår mentalitet positiv, livsbejakande. Det är klart att det ska vara moroten som styr.

Lite i anknytning till det kommer frågan: Ska vi använda regleringar eller ekonomiska incitament när vi försöker åstadkomma det här? De här verktygen ligger förstås i huvudsak på kommunal och nationell nivå, men ändå, i förekommande fall, förespråkar vi förstås ekonomiska incitament framför regleringar. Vi menar att regleringar i allmänhet blir trubbiga. De är trubbiga, de slår alltför grovt.

Jag tar ett exempel från neutral planhalva. Med ekonomiska incitament kan vi närma oss frågan om dubbdäcksförbud på Hornsgatan. Genom att man införde dubbdäcksförbud så har man minskat antalet bilar som använder dubbdäck till bara 30 procent. Då har man minskat ordentligt, men fortfarande är det några som använder dubbdäck där. Då tvingar man alltså människor att bli lagbrytare. De vill inte det, men eftersom de av olika skäl anser att det är så pass nödvändigt så kör de ändå med dubbdäck på Hornsgatan.

Om man har ekonomiska incitament, till exempel en avgift, så kan den som är väldigt angelägen om att använda sina dubbdäck få betala en avgift för det och så sätter man avgiften på en sådan nivå att vi ändå får en acceptabel frekvens av dubbdäcksanvändningen på Hornsgatan.

Från ekonomiska incitament är steget ganska kort till samhällsekonomi. Sverigedemokraterna menar att den samhällsekonomiska kalkylen ska utgöra ett viktigt beslutsunderlag inom kollektivtrafikpolitiken. Därför blir vi faktiskt lite förvånade när vi läser en rapport, en utredning om båtpendling i Stockholm, den kom i maj förra året. Det är tydligen trafiknämnden själv som har gjort den.

Jag måste säga att under alla år här tror jag aldrig att jag har läst en utredning med en samhällsekonomisk kalkyl där man kommer till så fullständigt urusla nettonuvärdeskvoter! Innehållet i den här rapporten säger att båtpendling i Stockholm är att kasta pengarna i sjön, enligt den samhällsekonomiska kalkylen!

Jaha, tänkte jag, då är saken klar. Och sedan verkar det som om politikerna åker med båtarna i alla fall! Det måste då tolkas på så sätt att den samhällsekonomiska bedömningen trots allt är positiv, om väl inte den samhällsekonomiska kalkylen är det. Ja, då är vi från Sverigedemokraternas sida intresserade av att veta hur man går från den negativa kalkylen till den positiva bedömningen. Därmed är vi också inne lite grand på vad Sverigedemokraterna ska göra inom trafikområdet, åtminstone under nästa år.

Vi accepterar att vi är nya här. Vi ska inte komma hit och tro att vi vet allting. Vi kommer nu under år 2015 att sitta och lyssna och lära och se. Det kanske är bra, för år 2015 råkar vara lite grand av ett mellanår inom trafikpolitiken. Enhetstaxan skjuter man till en parlamentarisk utredning. Såvitt jag vet ska spaden inte sättas i marken för några stora projekt under år 2015, så just 2015 kanske det passar att vi tar det lite lugnt.

Däremot ser vi framöver stora frågetecken vad gäller den finansiella situationen, vi ser många stora frågetecken. Det är inte bara vi Sverigedemokrater som har upptäckt det. Det ser man även i de andra budgetförslagen som vi har tittat på. Vi har, som sagt, finansiella utmaningar. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har sina lösningar: höj skatten. Socialdemokraterna vill ha effektivare, smartare styrning, samverkansmiljöer, tydligare ägar-beställare-utförarmodeller, aktivare arbetsgivarpolitik, stark ägarstyrning, effektivitetskommission, innovationsråd, etableringsstatistik, kompetensförsörjningsplan… oj, jisses! Alliansen går in för besparingar, olika effektivitetsbeting.

Egentligen följer ju de budgetförslag som vi ser i landstinget de gamla traditionella politiska ideologierna. Det är lite så.

Vänstern vill möta de kommande ekonomiska problemen genom att höja skatten. Både Sverigedemokrater och Alliansen vill ju egentligen trimma verksamheten, det är det man säger egentligen. Man vill trimma verksamheterna och få dem mer effektiva och mer kostnadseffektiva och så vidare. Alliansen tror på marknadslösningar. De säger att man ska spara, och överlåter till verksamheterna, marknaderna, att själva sköta om besparingarna, processerna och effektiviseringarna, medan Socialdemokraterna vill gå in och peta och styra på alla möjliga och omöjliga sätt genom att själva gripa in i marknaden. Det här ligger helt i linje med den politiska ideologin.

Då är frågan: Sverigedemokraterna, vad tycker vi? Vi har inte lagt något budgetförslag för vi har inte haft tid. Men Sverigedemokraterna är ett mittenparti, så om vi ska positionera oss så ligger vi ungefär där.

Om vi tittar lite framåt på Sverigedemokraternas position, så vill vi titta på verksamheterna ur ett brett perspektiv. Sverigedemokraterna är ju vidsynta, eller hur? Ett exempel gäller frågan om Stockholms läns landsting ska vara leverantör av kollektivtrafik, av hälso- och sjukvård och vara effektiva och duktiga sådana, eller om ska vi ägna oss åt fördelningspolitik? Ska vi till exempel ge gratis SL-kort till hemlösa? Är det vår uppgift?

Nu har jag fått höra att man i Stadshuset gör så att man inkluderar SL-kort i försörjningsstödsnormen och så köper Stockholms stad SL-kort från oss. De som behöver SL-kort, de får SL-kort. Samtidigt är det någon annan som betalar oss för våra SL-kort. Det är alltså en principiell fråga. Ska vi bedriva fördelningspolitik eller ska vi lämna det till finansdepartementet och kommunen? Det är också sådant som vi är beredda att sitta och lyssna och lära oss om.

Om vi nu lägger ihop pusselbitarna av det som vi har sett så ser vi indragna bussturer. Det bekymrar oss en hel del. Vi ser inte det som en positiv utveckling av kollektivtrafiken. Sedan ser vi att man sjösätter enligt kalkylen samhällsekonomiskt olönsamma pendlarbåtar och så ger man gratis SL-resor till exempelvis hemlösa. Då undrar vi: är det en väl avvägd kollektivtrafikpolitik i en ansträngd ekonomisk situation?

Nåväl, mer viktigt för oss är den framtida inriktningen. Det som i princip är grunden för en stad av Stockholms storlek är helt enkelt att radiella linjer ska gå på spår där det finns ett högt passagerarunderlag, tvärförbindelser ska gå på buss eftersom passagerarunderlaget där helt enkelt är mindre. Det är grundregeln. Sedan kan man tänka sig avvikelser från det, beroende på olika situationer.

Vi har tittat i de olika budgetförslagen, och sett att bland annat Socialdemokraterna återkommer till det gamla konceptet BRT, Bus Rapid Transit. Jag slår in öppna dörrar, för det här kan ni naturligtvis bättre än jag, men jag skulle ändå vilja slå ett slag för att BRT inte är samma sak som de här superbussarna som man introducerade i Malmö i somras. De har tre stycken segment. Jag utgår från att alla i trafiknämnden har varit där och provåkt med bussarna så ni känner till det, men jag kan berätta för er som inte har gjort det att det alltså är så att den här bussen är konstruerad av styr- och reglertekniker och en massa andra fantastiska ingenjörer så den går som en tusenfoting runt skarpa kurvor och hörn. Utmana den här bussen på en match genom Gamla stan, Svartmangatan och Kåkbrinken, ta din cykel och utmana dem! Den där rackar'n, den slår dig. Den är helt fantastisk!

Detta är något som kommer. Vi ska inte hålla på och tala om för trafiknämnden hur saker och ting ska skötas, men vi tycker kanske att man bör titta lite grand på det där. Mina informationskanaler i det här fallet är Transportforum här i januari. Då kommer ett helt gäng från Malmö som ansvarar för det här bussprojektet hit och informerar. Därifrån får jag mina informationer. Det kanske kan vara någonting för någon annan också.

Sammanfattningsvis vill jag bara säga att vi ser frågetecken i framtiden, men just under år 2015 kan vi nog lunka på som vi har gjort de senaste åtta åren.

Anförande nr 74
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tänkte ta några sekunders andningspaus efter denna exposé, ett rekordlångt anförande, och föra oss tillbaka till trafiknämnden och trafikfrågorna i Stockholm.

I går morse rapporterade Karin Berggren på Radio Stockholms trafikredaktion om rekordlånga bilköer. Hon berättade om trafikstörningar och köer från Kallhäll i norr och Gubbängsmotet i söder. Infarten från Värmdöleden till Södra länken stängdes kl. 07:55 fick vi höra på radion, och några minuter senare stängdes även infarten från Gullmarsplan. Sedermera blev hela Södra länken stängd. Vidare rapporterade Karin på trafikreaktionen att den spårbundna trafiken flöt på bra utan större avvikelser.

Gårdagens trafikrapport var ingen ovanlig sådan. Den lät ungefär som de brukar låta. Vägarna in mot staden i rusningstrafik är, som bekant, ofta fullpackade med köer, inte minst när det är kallt, regnigt och ruskigt, när alla cyklister ställer undan cyklarna och man inte vill stå och vänta på kollektivtrafiken.

Alla som har intresserat sig för trafikforskning eller kanske varit i en stad som Dallas eller i EU-sätet Bryssel vet att lösningen inte är att bygga fler bilvägar eller filer in mot staden. Om man vill att trafiken ska flyta på bra, eller ”utan större avvikelser” som Karin på trafikredaktionen säger, då är det kapacitetsstarka spårbundna lösningar som ska prioriteras. Att tydligt dedicera körfält för kollektivtrafiken är ett annat möjligt sätt att prioritera en tillförlitlig kollektivtrafik.

Hand i hand med detta måste ett intelligent stadsplanerande följa så att inte vi i kommunerna planerar nya bostadsområden som ökar bilarnas andel av resandet.

Vi ska göra kollektivtrafiken till det självklara valet för fler stockholmare. Detta är en viktig framtidsfråga som i mångt och mycket kommer att forma vilken typ av stad som Stockholm kommer att vara i framtiden.

Ett viktigt steg i utvecklandet av framtidens Stockholm tas i och med den här budgeten. Med den nya förvaltningen för utbyggd tunnelbana och den överenskommelse som Alliansregeringen träffade med kommuner och landstinget tar vi ett helhetsgrepp på smart

stadsbyggande och modernt resande. När vi nu också taggar upp landstingets roll i regionplaneringen så är det en tydlig signal om att vi vill se mer av samordning mellan landsting, stat och kommuner för att fortsätta att bygga vidare på Stockholms position som ett miljöföredöme i världen.

Alliansens budgetförslag är grönt, och det är svårt att se några politiska beslut som gör mer för miljön än dem som ökar attraktionen i kollektivtrafiken och bidrar till att fler människor reser kollektivt. Den enskilt största insats som vi här i landstinget gör för miljön är därför förbättringar och utbyggnader av kollektivtrafiken.

Förbättringar sker både genom långsiktiga och snabba lösningar för att öka kapaciteten. Citybanan och röda linjens uppgradering är exempel på långsiktiga lösningar, medan satsningar på framkomligheten för stombusslinjerna går snabbare att genomföra.

När vi nu gör den största utbyggnaden av tunnelbanan på fyrtio år så är det naturligtvis glädjande för oss i Centerpartiet. Ett tag var det ganska ensamt att bära T-tröjan med det grönblå laget, men nu är vi fullt lag och framme vid delmål. Blå linjen förlängs till Barkarby och Nacka, och en helt ny sträckning, gula linjen, byggs till Arenastaden via Hagastaden och Nya Karolinska. Dessutom tillsätter vi en strategisk tunnelbaneutredning. I Centerpartiet har vi ambitionen att även kunna fatta beslut om ytterligare tunnelbaneutbyggnader under kommande mandatperiod.

Kollektivtrafiken är nyckeln till regionens utveckling och tillväxt. Och även detta år står vi i talarstolen och vittnar om att Stockholms län växer i rekordtakt. Varje dag väljer nästan 800 000 resenärer att resa kollektivt. För att ännu fler människor ska välja att åka kollektivt i stället för att resa med bil så måste kollektivtrafiken vara punktlig, tillgänglig och kapacitetsstark.

Vi som resenärer måste kunna lita på att bussen, båten, spårvagnen, tunnelbanan och pendeltåget kommer i tid. Därför ska landstinget fortsätta med satsningar för att öka punktligheten ytterligare. Tillsammans med lärosäten och näringsliv ska landstinget ta på sig ledartröjan för innovativa lösningar och ny teknik när det gäller framtidens kollektivtrafik, transportslag och bränslen.

Kollektivtrafiken ska vara det miljövänligaste sättet att resa, och ambitionen är att den på sikt ska bli helt utsläppsfri. För att nå detta mål arbetar landstinget vidare för att öka andelen förnybara drivmedel inom både land- och sjötrafiken, vilket minskar utsläppen av koldioxid och skadliga partiklar.

Det ska vara enkelt att resa kollektivt och att köpa biljett. Biljettsystemet ska vara användarvänligt och lättbegripligt oavsett om du är vaneresenär eller besökare. Därför behöver våra biljett- och betalsystem moderniseras. Med syftet att förenkla och samtidigt säkerställa intäkter tillsätter vi därför en genomgripande utredning med uppdrag att se över framtidens biljettsystem i kollektivtrafiken.

Det är ingen hemlighet att Centerpartiet har förespråkat förändringar kring såväl zoner som biljettsystem. I den här utredningen kan vi vända på alla stenar, belysa för- och nackdelar och sedan slutligen landa i valet av framtidens biljettsystem. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 75
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Jag vill först tacka Kristoffer Tamsons för ett intressant och i många stycken bra anförande. Särskilt vill jag tacka för att ni till slut har lärt er vad det här uttalandet innebär, det som Erika har upprepat under ganska många år om rätt

trafikslag, på rätt plats, i rätt tid och till rätt pris. Det misslyckades din företrädare med, och han pratade i stället ganska mycket om att vi behöver mer av allt. En bra landstingspolitiker ska nog vilja ha mer av allt, tror jag, annars har vi nog fått fel uppdrag.

En bra landstingspolitiker måste nämligen kunna prioritera, eftersom vi inte kommer att kunna få mer av allt. I det avseendet ser jag positiva delar i er budget där ni har närmat er oss, mer om hur det ligger till på investeringssidan. Jag tycker ändå att det är ganska oklart vad som ryms inom det förslag till investeringsbudget som nu ligger på fullmäktiges bord. Jag vill också ställa en fråga: I den här andan av att vilja komma överens om investeringar och i den här andan då ni har övergivit tunnelbanemotståndet och då ni ansluter er till en tunnelbaneberedning, vore det då inte bättre att vi hade en strategisk tunnelbaneutredning för 40 miljoner än att vi lägger de pengarna på 4:ans busslinje?

Anförande nr 76
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vi är ju tydliga med den inriktning som vi ser beträffande prioriteringarna under kommande år. Först kommer uppgiften att klara av en utbyggnad av tunnelbana, den största tunnelbaneutbyggnaden på fyrtio år. Därefter kommer att vi framgångsrikt ska landa färdigställandet av Citybanan som är central för att pendeltågstrafiken i Stockholmsregionen ska kunna växa och utvecklas.

Till detta har vi en lång rad andra investeringar som pekas ut i vårt budgetförslag. Men vi är också väldigt tydliga med att vi från trafiknämndens sida under kommande år behöver se över ambitionsnivåer avseende beslutade och planerade investeringar för perioden 2015–2019 och där föreslå nödvändiga förändringar både avseende tid, ekonomi, kvalitet och konsekvensanalys kopplat till detta.

Varför landar vi i just den typen av resonemang? Jo, därför att det inte bara är så att vi bygger för vår egen skull. De investeringar som vi gör är ofta kopplade till berörda kommuner, till deras bostadsbyggande, deras arbetsplatser och deras planarbete. De måste lyckas med det enligt den tidsram och enligt de utfästelser som de har gett till oss. Det vet vi att man väldigt ofta misslyckas med. Därför behöver vi göra en sådan genomlysning. Den är den här budgeten en inledning på.

Anförande nr 77
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Det där lät väl också klokt, men det framgick kanske inte så väldigt tydligt vad som inte kommer att bli av. Jag tycker, och det har vi tyckt länge, att det i allra högsta grad är rimligt att inte bygga ut Spårväg City innan det faktiskt bor människor i området som ska använda den. Om det är det som ert budgetförslag innebär, så tycker jag att det är bra om det står och uttalas tydligt och klart.

Vi står nu inför en situation där kapitalkostnaderna för kollektivtrafiken också ökar, och även om vi skulle vilja investera i alla projekt så kommer vi inte att kunna göra det. Vi måste prioritera det som bygger regionen hållbar på lång sikt, det som ökar kollektivtrafikens andel av resandet, det som ger SL nya intäkter och det som får fler att ställa bilen och det som förbättrar arbetspendlingen.

Jag ger er en chans till. Det här är budgeten över vad vi ska prioritera nästa år. Då tycker jag att det är bra om du är tydlig med vad vi ska prioritera nästa år, inte bara säger att vi ska se över eftersom allt inte får plats. Nej, det förstår jag, men vad är det då som du vill ta bort?

Vi kan säkert komma överens om de saker som vi har tyckt tidigare, att Spårväg City inte behövs förrän det faktiskt bor människor där och att vi kommer väldigt långt med Roslagsbanans etapp 1 och kanske kan vänta med etapp 2. Om du vill ta den utsträckta handen så är vi beredda att göra upp om det.

Anförande nr 78
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Om Nanna Wikholm hade läst vårt budgetförslag och de beslut som landstingsstyrelsen har fattat hade hon sett att det vad gäller Spårväg City står tydligt att vi uppdrar till trafiknämnden att senarelägga genomförandet av sammanbindningen av Spårväg City, linje 7, med Lidingöbanan i Ropsten ett år, fram till år 2019. Det har landstingsstyrelsen fattat beslut om i enlighet med Alliansens budget, så det är redan klarlagt. Du sitter mig veterligen i landstingsstyrelsen.

Den övriga frågan tänker jag återkommer till Nanna Wikholm om i ett senare replikskifte. Men du kan redan nu börja fundera kring svaret på frågan hur du ska klara trafiknämndens kommande budget med 420 miljoner kronor mindre än Alliansen har i sin budget.

Anförande nr 79
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Ordförande, fullmäktige! Så bra, Kristoffer, att du svarade på en av Nannas frågor. Jag har två frågor till dig.

Hur tänker du kring det tapp av biljetter som vi har? Vi får ju inte människor att köpa biljetter som det behövs. I svensk kollektivtrafik finns målet att fördubbla andelen som reser kollektivt. Hur tänker du att vi ska lägga till rätta, så att fler köper biljetter och vi inte har detta tapp?

Den andra frågan gäller en budget i balans. Den frågan har lyfts upp här förut. Det är en väldig oro ute i länet nu. Vad är det som kommer att tas bort? Vilka busslinjer och turer gäller det? När får vi i trafiknämnden reda på vad som tas bort?

Anförande nr 80
Landstingsrådet T a m s o n s (M): För Vänsterpartiets vetskap: Vi utökar kollektivtrafikens ramar på driftsidan med 750 miljoner kronor nästa år och tillför 7,3 miljarder kronor till nya investeringar.

Biljettutmaningen är kopplad till en lång rad olika saker som av historiska skäl kopplas till felprognoser och annat. Jag hoppas och tror att vi i den parlamentariska utredning som vi ska tillsätta ska kunna ta ett bra helhetsgrepp för att få en samlad strategi och en samlad idé kring ett biljettsystem som upplevs vara effektivt när det gäller intäktssäkring men också upplevs som rättvist och vältillgängligt för invånarna.

Anförande nr 81
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Kristoffer! Då återstår den andra frågan. 750 miljoner kronor i budgeten talar du om. Innebär det att inga linjer kommer att dras tillbaka och att turtätheten inte kommer att försämras någonstans? Är det vad du står här och säger? Är det löftet som våra resenärer får?

Anförande nr 82
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Vi har från ett år till ett annat, för att långsiktigt ta ansvar för det här länets utveckling, att ständigt se över hur vi kan bedriva bästa möjliga kollektivtrafik för de resurser som människor betalar in till detta landsting i form av landstingsskatt och biljettintäkter. Det arbetet innebär att vi har att se över vilken trafik som bedrivs var, för att se till att vi möter var människor reser och hur människor reser.

Det är ingen neddragning nästa år med alliansen, utan det är en utökning av trafiknämndens ramar på 750 miljoner kronor.

Däremot kan jag ställa en fråga till Vänsterpartiet och Gunilla Roxby Cromvall i ett ämne som jag ämnar återkomma till i replikskiftet med dig: Vilken trafik ska Vänsterpartiet dra ned på? Ni har ju 824 miljoner kronor mindre i er budget för trafiken nästa år i förhållande till Alliansen.

F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n: Då går vi över till repliker på Nanna Wikholms anförande.

Anförande nr 83
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Upp flyga orden, men tanken ibland stilla står. Eller som Konrad Adenauer sade en gång: Det är mänskligt att då och då var förvirrad, men att ständigt vara förvirrad är socialdemokratiskt.

Vi har de senaste dagarna och veckorna kunnat höra Socialdemokraterna anklaga Alliansen för att vilja dra ned på kollektivtrafiken, trots att vi har förslag som innebär att vi utökar kollektivtrafikens ramar med 750 miljoner kronor nästa år.

Däremot räknade jag igenom Socialdemokraternas förslag till budget och kunde konstatera att ni via olika taxeexperiment och annat, utifrån de beräkningar som vi har låtit göra, kommer att dränera kollektivtrafikens resurser med över 500 miljoner kronor.

Nanna Wikholm lovade att de 250 miljoner kronor som trafikförvaltningen ville ha utöver dem som Alliansen föreslår var något som Socialdemokraterna skulle anslå i sin budget. De anslog 110 miljoner kronor av dem. Alltså saknas 140 miljoner kronor, utifrån det Nanna Wikholm beräknar som en neddragning. Till detta kommer den halva miljarden i förhållande till Alliansens budgetförslag.

När vi räknar ihop detta ser vi att det saknas 440 miljoner kronor i Socialdemokraternas driftsbudget för kollektivtrafiken i förhållande till Alliansens. Vilka busslinjer är det som Nanna Wikholm och Socialdemokraterna, med ert förslag, ser framför sig ska dras ned? Vilken trafik är det som nästa år inte ska bedrivas, om er politik röstas igenom i denna församling?

Anförande nr 84
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Tack för frågan! Vi har sagt att vi vill införa en kostnadseffektiv enhetstaxa, som ett svar på att man under föregående år missade budgeten för intäkter med 450 miljoner kronor, att man i år missar budgeten för biljettintäkter med 150 miljoner kronor och att man inte räknar upp dem särskilt mycket nästa år. Då brukar vi få sådana här frågor. Det är bakgrunden.

För några år sedan skulle enhetstaxan kosta 200 miljoner kronor, sade ni. Något år senare var det 300 miljoner kronor. Förra året tror jag att det var 400 miljoner kronor. Nu har ni kommit upp i 500 miljoner kronor som enhetstaxan ska kosta. Det är lite tramsigt, måste jag säga.

1 procent av SL:s biljettintäkter berörs av zoner – bara 1 procent. Det handlar inte om 500 miljoner, utan det är betydligt mindre. Dessutom försvinner inte alla de intäkterna, utan det gäller resor över en zongräns. Det rör sig kanske på sin höjd om ungefär 60 miljoner kronor, kanske lite mer.

Mot det får vi ett ökat resande. Det är människor som inte reser i dag, som gör att du missar prognoserna för biljettintäkter månad efter månad. Det är det som gör att biljettintäktstappet i september var 130 miljoner och blir 150 miljoner en månad senare. Det är den verklighet som du står inför.

Jag vet inte om vi ska diskutera detta i nästa budgetdebatt. Då kanske vi har utrett tillsammans, om det blir en utredning. Då kanske det är 600 miljoner som enhetstaxan ska kosta. När vi införde den och hade den i bruk – den var populär bland stockholmare – kostade den 100 miljoner. Hur kan det flera år senare kosta så vansinnigt mycket mer? Det verkar vara ett sätt att ha skräckpropaganda mot bra socialdemokratiska förslag.

Anförande nr 85
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Det saknas 250 miljoner kronor i trafikförvaltningens budget, säger Socialdemokraterna och Nanna Wikholm. De anslår 110 miljoner kronor. Alltså saknas väl enligt ert sätt att resonera alltjämt 140 miljoner kronor.

De oberoende beräkningar som har gjorts kring ett enhetstaxeförslag, i kombination med de andra taxeförändringar som ni föreslår i er budget, landar på i runda slängar en halv miljard kronor i kostnader inklusive överströmningseffekter och annat som man bör räkna med när man tittar på experiment och justeringar i taxesystemet på det sätt som ni föreslår.

Någonstans mellan 420 och 440 miljoner kronor saknas i förhållande till Alliansens budget. Vilken trafik ska ni dra ned på?

Anförande nr 86
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Jag tolkar det som att du var ganska nöjd med svaret beträffande enhetstaxan, eftersom du i stället valde att gå in i den andra frågan.

Vi gör i vår budget förstärkningar till exempel genom att försöka få fler att använda företagskort. Vi gör också förstärkningar för att få en ökad produktivitet. Det är det som gör att er budget inte går ihop. Det har inte blivit en ökad produktivitet i busstrafiken, och kostnaderna har stuckit iväg. Bussarna fastnar helt enkelt i köer därför vi inte är tillräckligt bra på att diskutera med kommunerna för att få fram fler bussar och kanske kunna ha färre bussar som går runt eftersom de går runt fortare.

Vi är helt övertygade om att det går att komma åt de strukturella problemen med en busstrafik som fastnar i köer om vi på allvar börjar samverka med andra. Där har du något som man från vår sida kanske skulle kunna kalla besparing – men inte beträffande turtäthet och inte beträffande sämre resenärsupplevelse, utan kanske i en bättre resenärsupplevelse, eftersom vi lyckas ta tag i problemen med bättre turtäthet.

Det tror vi att vi kan göra genom en betydligt bättre dialog med länets kommuner, så att bussarna kommer fram. Jag vet att den nya majoriteten i Stockholms stad, som jag tycker gör många spännande saker, är väldigt intresserad av hur vi till exempel skulle kunna få fram bussarna i innerstaden betydligt bättre.

Anförande nr 87
K a r l H e n r i k s s o n (KD): I och med att Kristoffer redan har ställt de viktiga frågorna om de urgröpta intäkterna för SL-trafiken – det är ett stort problem för Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets politik – och vi väl inte kommer att få så mycket mer svar från Nanna framöver, tänkte jag i stället fråga om det som du är mycket tydlig med att ni inte vill satsa på, nämligen Roslagsbanans andra etapp.

Där finns det flera delar, men en del som känns oerhört viktig i etapp 2 är satsningen på att äntligen få tillgängliga tåg inom Roslagsbanans trafik. De är ju en katastrof i dag.

Då är en konkret fråga till Nanna: Säger ni fortfarande nej till satsningen att vi ska ha tillgängliga tåg på Roslagsbanan, eller vill ni ha nya tåg?

Anförande nr 88
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Som jag har sagt förut behövs det prioriteringar i den här budgeten. Ett svar fick vi förut: Precis som vi har bedömt det har Alliansen prioritet bort fortsättningen av Spårväg City.

Vi tolkar också budgetunderlagen så att Alliansen skjuter på det som kallas etapp 2 av Roslagsbanan. Vi har tillsammans med andra kämpat länge för att vi ska få en bra och stabil kvartstrafik på Roslagsbanan. Det är viktigt med bra trafik i Stockholm nordost.

Jag blir nästan förvirrad av frågan. Som jag tolkar budgetunderlagen är vi överens om att detta inte kommer att ske nu. Frågan blir snarare till dig, Karl Henriksson: Ska ni prioritera detta eller inte?

Anförande nr 89
K a r l H e n r i k s s o n (KD): För Kristdemokraternas del är det oerhört viktigt att vi får en kollektivtrafik som man kan använda även om man har en funktionsnedsättning. Det betyder att vi kommer att behöva göra satsningar på nya tåg på Roslagsbanan.

Man ska framöver kunna använda Roslagsbanan även om man har en funktionsnedsättning och bor i Österåker, Vallentuna, Täby eller Danderyd – kommuner där man är beroende av den här trafiken. Jag ser fram emot att det ska komma till stånd och hoppas att Socialdemokraterna kommer att överge sitt motstånd mot nya, tillgängliga tåg på Roslagsbanan.

Anförande nr 90
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Det är klart att vi inte har något motstånd mot tillgänglig trafik i Stockholms län. Jag är helt övertygad om att samtliga ledamöter i den här församlingen är för att vi ska ha tillgänglig trafik i Stockholms län.

Det vi har diskuterat är vad som är mest samhällsekonomiskt lönsamt för att utveckla trafiken till nordostsektorn. Vi tycker att man borde ha gjort en ordentlig, gedigen utvärdering: Är det detta som kallas Roslagsbanans etapp 2, eller är det en ungefär lika stor

kostnad för att förlänga tunnelbanan till Täby som hade varit bäst på medellång sikt? Där tycker väl Folkpartiet mer som jag, om jag minns rätt.

Anförande nr 91
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Miljöpartiet ägnar sig åt ett dubbelt reptrick i sitt budgetförslag. Å ena sidan hävdar man att mer pengar ska satsas på kollektivtrafiken. Å andra sidan underminerar man trafiknämndens budget med totalt 800 miljoner kronor när det gäller de olika taxejusteringar som man föreslår.

Samtidigt tillgodoräknar man sig pengar från trängselskatten, vilket uppgår till 760 miljoner kronor. Det är en fråga som mig veterligen de gröna på riksnivå inte ser som någon framförhandlad väg med Stefan Löfven och de övriga i den nu sittande ”expeditionsministären”.

Totalt, när jag räknar ihop detta, saknas det i förhållande till Alliansens budgetförslag för trafikförvaltningen nästa år 956 miljoner kronor i Miljöpartiets budgetförslag. Vilken trafik tänker ni dra ned på nästa år? Vilka busslinjer är det som inte längre ska existera? Med den här typen av budgetjusteringar handlar det ju inte om indragna turer. Vad händer med pendeltågstrafiken och tunnelbaneutbyggnaden med Miljöpartiets budget?

Anförande nr 92
M a l i n K a r l s s o n (MP): Tack, Tamsons, härligt! Så här tänker vi när det gäller kollektivtrafiken. Vi ser att den trafiken behöver prioriteras, och vi har sträckt fram händerna till er ett antal gånger för att åstadkomma lösningar för en finansiering.

Vi kan se på ansvarsdelen i dagsläget. Det är Alliansen i ett större minoritetsstyre som har tagit på sig ansvaret för att leda landstinget framåt. Vi ser att ni har en justeringspost där det saknas 7,6 miljarder och där man också har bantat bort 250 miljoner.

Här i dag – som ledande i ett lite större minoritetsstyre – har ni fortfarande inte tagit ansvar för det ni själva har skrivit. Därför tycker jag att det på ett sätt är oansvarigt att skriva ut att det hänger på oss i oppositionen. Det vi har lagt fram är att det i dagsläget finns pengar i trängselskatterna och att man kan finansiera kollektivtrafiken med de pengarna – om man vill. Det ligger framdukat att kunna göra det i dag, i går och i morgon.

Ta ditt ansvar!

Anförande nr 93
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Miljöpartiet saknar 956 miljoner kronor i sitt budgetförslag i landstinget när det gäller kollektivtrafiken för nästa år. Det är nästan en miljard kronor i förhållande till Alliansens budgetförslag. Skulle ert förslag gå igenom skulle det vänta nedskärningar av drakoniska mått i vår kollektivtrafik.

Jag är i dag glad och tacksam att ni tillhör minoriteten i minoriteten.

Anförande nr 94
M a l i n K a r l s s o n (MP): Då är min fråga tillbaka: Vad tänker ni dra ned på i kollektivtrafiken? Ni är i ett lite större minoritetsstyre än vi rödgröna. I dagsläget har vi inte fått något svar.

Anförande nr 95
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Vi satsar 750 miljoner kronor mer på driften av kollektivtrafiken nästa år. I förhållande till våra 750 miljoner kronor skär Miljöpartiet ned kollektivtrafiken med 956 miljoner kronor. Vem står för mer kollektivtrafik, och vem står för mindre?

Anförande nr 96
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Jag tänkte inte komma med några stora, kniviga frågor till Sara, utan jag tänkte hälsa henne varmt välkommen till trafiknämnden. Jag tycker att det var ett bra och intressant anförande och är glad att du hade läst vår budget och tagit del av den. Som jag tolkar det var kritiken mot Socialdemokraterna inte så mycket mot just oss, så jag tror att vi kan samarbeta jättebra.

Anförande nr 97
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vänsterpartiet ägnar sig inte åt det dubbla reptrick som Miljöpartiet använder. Men när vi räknar igenom deras förslag – med olika taxeförändringar, utfästelser och löften om fri och gratis trafik till alla och envar – får vi det likväl till att Vänsterpartiet i förhållande till Alliansens budget för trafiknämnden nästa år drar ned budgeten med 824 miljoner kronor, som inte är finansierat.

Frågan går då till Vänsterpartiet: Vilken trafik ska bort?

Anförande nr 98
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Tack för frågan, Kristoffer! Även jag får naturligtvis hälsa Sara välkommen till trafiknämnden.

Kristoffer! Du kanske inte hörde riktigt när jag talade och berättade att vi höjer skatten med 25 öre. Det innebär att den som tjänar 25 000 kronor, som vi vill att sjuksköterskorna ska få, kommer att betala 62:50 kronor mer i skatt i månaden. De som tjänar 20 000 kronor, vilket väldigt många ungdomar och yngre personer gör, kommer att få 50 kronor mer i skatt.

När vi lägger vår budget gör vi precis som man ska göra här i landstinget: Vi ber ekonomiavdelningen i landstingsstyrelsens förvaltning och också trafikförvaltningen att räkna ut vad förslagen kommer att kosta.

Vi har lagt en budget totalt i balans. Med vår skattehöjning gör vi stora satsningar på sjukvården. Vi lägger in 500 miljoner kronor i det svarta hål som finns som underskott i budgeten. Vi satsar på klimattaxa, alltså linjer med lågt resandeunderlag, där man kan resa fritt vissa tider. Vi tar bort spärrarna. Vi installerar tio plattformsväggar på de mest frekventa trängselstationerna. Vi inför fria resor för pensionärer under lågtrafik. Vi inför också fria resor för barn upp till 12 år.

Tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna inför vi enhetstaxa. Vi står än så länge ensamma med att SL-kortet ska gälla också i skärgårdstrafiken under lågsäsong.

Vi har mycket, och vi har fått svar från vår förvaltning. Jag undrar vilka räknenissar du använder dig av så här i juletid. Eller ska jag citera Peps Persson: Är det falsk matematik?

Anförande nr 99
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Jag kan bara konstatera att de totala förändringar som ni föreslår inom ramarna för landstingets budget inte täcks av er skattehöjning och att det för trafiknämnden i praktiken kvarstår motsvarande 824 miljoner kronor i förhållande till Alliansen som ni inte har finansierat.

Anförande nr 100
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Nu blev det väldigt allvarligt, Kristoffer. Du säger alltså att trafikförvaltningen och vår ekonomiförvaltning ljuger när de räknar ut vad olika satsningar kommer att kosta och att ni i Moderaterna har någon annan räknenisse som tar fram sanningen. Det tycker jag är ytterst allvarligt.

Alla partier använder sig väl av precis samma system. Vi ber våra förvaltningar att räkna på vårt förslag, och efter det gör vi våra prioriteringar. För oss i Vänsterpartiet är det självklart att lägga en budget i balans.

Anförande nr 101
L u k a s F o r s l u n d (C): Herr ordförande! Du, Gunilla, har precis som jag sett ljuset vad gäller kapacitetsstarka bussar med dedikerade körfält. Det jag undrar lite över är varför du alltid pratar om att hänga på trådar inne i städerna, när teknikutvecklingen gör att bussarna inte alls behöver ha de trådar som man har i Bratislava på bussarna från 60-talet. Det finns ju bussar som kan laddas upp och gå upp till 10 kilometer på en laddning mellan busshållplatserna. Vadan denna trådbussfäbless?

Trafiklandstingsrådet citerade den stora stadsplaneraren Enrique Peñalosa från Bogotá som också är rådgivare åt borgmästaren i New York och många andra ständer. Han har också sett fördelarna med buss och brukar säga: Trams are cute, but buses are efficient.

Anförande nr 102
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Lukas! Jag tror att vi kanske kan se samma sak, du och jag. Jag tänker också att elbussar är väldigt intressanta på kortare sträckor. Det beror på vilken sträcka och vilken kapacitet det handlar om. Jag tror på superbussar, och jag tror på BRT-bussar. Jag tror att de här bussarna ska användas på olika sträckor.

När jag pratar om trådbussar pratar jag om det i stället för spårvagn, eftersom det är så mycket billigare. Men naturligtvis pratar jag inte om trådbussar från Tyresö in till Stockholm eller från Norrtälje in till Stockholm. Jag tror att vi måste se mångfalden av de lösningar som finns och de miljövinster som finns.

Anförande nr 103
L u k a s F o r s l u n d (C): Då är det lite klarare. Jag tror att vi båda ser kostnadseffektiviteten och att det finns platser i Stockholm där man verkligen kan göra detta.

Anförande nr 104
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Kristoffer har redan varit inne på frågan om ekonomin. En viktig fråga som man alltid undrar över när man läser Vänsterpartiets budgetar är ju hur de egentligen får ihop alla avgiftssänkningar. Men utöver avgiftssänkningarna, som leder till lägre biljettintäkter, säger ni också att spärrarna ska slopas. Det är även den här gången en viktig del av er politik.

Då är frågan: Hur mycket räknar ni med att fuskåkningen kommer att öka om man inte längre behöver visa biljett i en spärr?

Anförande nr 105
Gunilla Roxby Cromvall (V): Vad gäller ekonomi tänkte jag inte återupprepa det jag precis har sagt.

Vad gäller att slopa spärrar förutsätter vi naturligtvis att alla fortfarande betalar för sig. Vi vill ha ett helt annat system med informatörer och kontrollanter som hela tiden kontrollerar på ett trevligt sätt. Det är många städer i världen som har gjort det, och vi vet att spärrarna bara hindrar oss som har matkassar, barnvagnar eller annat. Fuskåkningen i vårt system kommer absolut inte att öka.

Men jag undrar vad du tycker om barn och pensionärer och deras kostnader för kollektivtrafiken. Är det inte en viktig grupp också för Kristdemokraterna?

Anförande nr 106
Karl Henriksson (KD): Vi ser här ett bra exempel på att Gunilla Roxby Cromvalls och Vänsterpartiets politik inte är realistisk. Anledningen till att de allra flesta städer faktiskt har spärrar i någon form är att de städer som inte har spärrar i någon form har väldigt mycket högre fuskåkning. Det är ett objektivt faktum. Vi i Sverige kan se hur det ser ut med fuskåkningen i Stockholm jämfört med hur det ser ut i Göteborg. Det är en himmelsvid skillnad.

Om man tar bort spärrarna kommer fuskåkningen att öka dramatiskt, och det kommer att betyda att biljettintäkterna sjunker för SL, vilket gör att vi inte kan köra lika många bussar, trådbussar, tunnelbanetåg eller vad det är vi vill köra. Det är något som ni måste svara på. Hur ska ni lösa det problemet?

För vår del har vi sagt att vi inte tänker göra några insatser som sänker intäkterna för SL. Däremot är vi positiva till en långsiktig utredning av hur framtidens taxesystem ska se ut, och där utgår jag från att vi ska öka intäkterna.

Anförande nr 107
Gunilla Roxby Cromvall (V): Vi i Vänsterpartiet tillåter inte heller fuskåkning.

Jag kan berätta för dig att jag var i Zürich, där det är helt öppna spärrar, och där har de 1 procents fuskåkning, alltså mindre än vad vi har här i Stockholms läns landsting, med de smällande, hårda glasdörrsspärrarna.

Anförande nr 108
Landstingsrådet Wikholm (S): Både i repliken till Gunilla och även tidigare har du, Lukas Forslund, pratat intressant om stora bussar och hur vi får fram busstrafiken. Du har också pratat bra om hur ni länge har jobbat för tunnelbana. Du nämnde att det nu ska bli en strategisk tunnelbaneutredning. Men när ska det ske? Det finns inga pengar till det i den här budgeten. När kommer utredningen?

Och hade det inte varit roligt om vi hade avsatt 40 miljoner till en strategisk tunnelbaneutredning i stället för att utreda buss 4? Tycker du inte det?

Anförande nr 109
Lukas Forslund (C): Jag tror att vår kompetenta förvaltning kan jobba på ganska bra, och dessutom har vi en helt ny förvaltning som har ett stort kunnande och kommer att behöva arbetsuppgifter vid sidan av det vi redan har beslutat om. De kommer att titta på de dragningar som sker och har även möjlighet att blicka framöver. Det tror jag absolut kommer att finnas.

Beträffande det du är inne på om buss 4 har vi sagt att man tillsätter en utredning som tittar på detta, och då gör man det enligt den fyrstegsprincip som finns i Trafikverkets regler. Man tittar på de olika behoven. Det är såklart viktigt att göra en utredning som även tittar på alternativ. Sedan får vi se vad utredningen landar i.

Anförande nr 110
Staffan Olsson (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Hittills i år har Stockholms läns befolkning ökat med ca 35 000 personer. Den kan just i dag ha passerat 2,2 miljoner invånare. Av ökningen består 25 000 personer av nettot av människor som väljer att flytta till Stockholm för att arbeta eller studera.

I mitten av 70-talet uppgick länets befolkning till 1,5 miljoner invånare. Det är 700 000 fler invånare som har tillkommit sedan 1975. Om man räknar lite förstår man dynamiken. På 70-talet kom det *en* buss om dagen med nyinflyttade till Stockholm, men sedan 00-talet har turtätheten ökat till *två* fyllda bussar med nyinflyttade, 365 dagar om året.

Investeringarna i kollektivtrafiken har inte hållit samma takt som befolkningstillväxten. Se på tunnelbanan! År 1975 var samma år som tunnelbanans blå linje öppnades. Sedan dess har endast ett fåtal stationer tillkommit. Spårbundet är lättare sagt än gjort, om man tittar i backspegeln.

Ett trendbrott har kommit med Alliansen. Under de senaste åtta åren har mer än 16 000 meter spår byggts. Det står i kontrast till de sammanlagt 0,0 meter spår som byggdes då Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet senast satt vid makten.

Under alliansstyret har vi vant oss vid ordning och reda i ekonomin, en budget i balans och att nya resurser år efter år tillförs kollektivtrafiken. God ekonomi har möjliggjort de historiska satsningarna på ny tunnelbana och Förbifarten, satsningar som är beslutade och finansierade, satsningar som stockholmarna förväntar sig ska utgöra viktiga delar av framtidens kollektivtrafik för Stockholmsregionen.

Som Kungsholmsbo ser jag fram mot dagen då genomfartstrafik inte i onödan leds rakt genom min stadsdel utan att utrymme i stället frigörs på Essingeleden för smarta pendellösningar mellan norr och söder med miljöeffektiva bussar. Alla trafikslag behövs, eftersom de samverkar, avlastar och kompletterar varandra. Lösningar som passar på det ena stället passar inte på det andra.

Genom den nya politiska organisationen tar vi nu ett samlat helhetsgrepp kring trafikförsörjningsprogrammet, så att det kan fungera som en ledstjärna för hur kollektivtrafiken ska utvecklas de kommande åren i Stockholms län. Prognoserna har förändrats, och utvecklingen har gått fortare än vi har kunnat förutse, varför vi hela tiden måste vara villiga att ompröva gamla sanningar, ta nya initiativ och se nya, kreativa lösningar.

Ett konkret mål som finns redan nu är att 5 procentenheter fler resenärer ska resa med kollektivtrafiken i relation till alla som reser med motorburna fordon. Det är en ökad marknadsandel för kollektivresandet, helt enkelt.

Ett annat mål är att höja kvaliteten för resenärerna ur olika aspekter, helst mätbara. Det har visat sig att god kvalitet är den faktor som gör att resenärerna väljer kollektivtrafiken framför bilen. Men om trafiken inte fungerar har priset på biljetten liten eller knappast någon betydelse alls för att attrahera nya resenärer.

Resurser för satsningar på kollektivtrafik kan skapas bara genom ordning och reda i landstingets ekonomi. Med god planering och flexibelt tänkande kan vi se till att våra resurser används på effektivast möjliga sätt.

Ordförande! Med de orden vill jag yrka bifall till Alliansens gemensamma budgetförslag.

Anförande nr 111
Sven-Inge Nylund (S): Ordförande! Landstinget har fullt ansvar för kollektivtrafiken i Stockholms län. Men ska vi kunna nå målen i budgeten måste vi ha en bra samverkan med kommunerna. Kommunerna är ju vår allra mest betydelsefulla samarbetspartner när det gäller trafiken och mycket annat.

Tyvärr har samarbetet mellan landstinget och kommunerna om trafiken inte fungerat särskilt bra. Så har det varit under en lång följd av år. År 2012 fick SL ett påpekande från revisorerna om att det behövs bättre samverkan med kommunerna om trafikplaneringen. Men det verkar inte ha hänt så mycket, för min bild är att kommunerna fortfarande är missnöjda.

Ett exempel är trafikförändringarna inför 2015. Där verkar processen ha varit oklar. Många kommuner blev rejält uppretade, inte bara över neddragningarna utan också över hur processen hade gått till.

Har man inte en bra process, när landstinget har hela finansieringen, riskerar man att kommunerna reduceras till kravställare. Det blir de naturligtvis på sina medborgares vägnar när de inte känner sig involverade. Men beslutsfattarna i kommunerna är kloka och erfarna. De vet att det inte finns obegränsat med resurser. De vet av egen erfarenhet att det krävs hårda prioriteringar om det ska bli bästa möjliga verksamhet för pengarna.

De synpunkter som jag har hört från kommunerna är att de är beredda att ställa upp på högsta nivå, med kommunstyrelseordförande, kommundirektör med flera. Men när de gör det får de ofta träffa landstingsrepresentanter på lägre nivå som informerar men som inte har mandat att diskutera och komma överens.

De tycker också att det kommer upp för lite av stora, långsiktiga, strategiska samverkansfrågor. De mer detaljerade frågorna behöver det också samrådas om. Men när det gäller till exempel turtäthet tycker de att de alltför ofta hänvisas till de upphandlade bussbolagen, när de egentligen vill tala med beställaren. Det är ju beställaren – landstinget – som har det yttersta ansvaret gentemot medborgare och gentemot viktiga samarbetspartner.

Detta är egentligen inte svårt att lösa, om viljan finns. Det har funnits processer på andra områden där landstinget har agerat på ett annat sätt och mött uppskattning bland kommunerna. Det finns mycket att vinna i att få en effektivare trafik för pengarna i budgeten. Vi skulle kunna få igenom viktiga projekt snabbare och bättre och få fram våra bussar snabbare i trafiken. Och vi skulle få kommuner och medborgare som är nöjda med landstinget. Det blir viktigt för att få uppslutning bakom landstinget som det som landstinget borde vara: folkstyrelseorganet med ansvar för regionens utveckling.

Att få en bra samverkan kostar i stort sett ingenting i pengar. Det är det underbara med just den här förändringen. Men samtidigt kräver det att man bryr sig och är engagerad och att man är beredd att lägga en del tid.

Kristoffer Tamsons är ny som trafiklandstingsråd och har chansen att göra en nystart, med en samverkan med kommunerna som är systematisk och strukturerad, som bedrivs i former som man ser till att komma överens om med kommunsidan, så att det sker en verklig dialog på beslutsfattande nivå om strategiska och långsiktiga frågor, som omfattar alla kommuner, inte bara några, och där man också hittar en form, kanske i någon annan konstellation, för att klara ut mer jordnära men ändå viktiga kortsiktiga frågor.

Min fråga är: Är du, Kristoffer Tamsons, beredd att lägga tid och engagemang på en nystart för ett samarbete med kommunerna i trafikfrågor?

Anförande nr 112
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Tack för det, Sven-Inge Nylund, och välkommen tillbaka till landstingspolitiken!

Jag tror att detta är en av våra absolut största frågor att hantera under kommande år, om vi ser på hur ska kunna nå en samsyn kring vart Stockholmsregionen ska ta vägen. Då handlar det om att bjuda till från bägge håll och även hitta bra och konstruktiva former för detta, där vi, som du säger, kan hitta former för de löpande samråd som rör tidtabeller och enskilda bussturer men också kan hantera de strategiska frågorna.

Jag har börjat sondera terrängen och har redan haft samtal med många kommunstyrelseordförande, och jag lägger detta till grund för hur jag ser framför mig att vi ska kunna konkretisera och formalisera den typen av dialog.

Tack för en mycket bra fråga!

Anförande nr 113
S v e n - I n g e N y l u n d (S): Jag tackar för beskedet. Om vi gör verklighet av detta i majoritet och opposition tillsammans och tillsammans med förvaltningen tror jag att det kan bli väldigt bra för landstinget.

Anförande nr 114
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Miljöpartiet var bland de första att lyfta fram bussförarna i Stockholm. Det viktiga, om vi ser till åtgärderna, är att vi kommer igång snabbt. Vi kan inte vänta på ett perfekt BRT-system som ska utredas under flera år, utan vi måste dra igång förbättringarna direkt.

Det vi kan skapa förbättringar för nu är framkomlighet och påstigning genom alla dörrar samt skapa dialog med kommunerna för att bygga bort de ställen där bussen ofta fastnar. På sikt behövs sammanhängande och egna körfält. Stombusslinjerna måste få en mycket bättre koppling till spårtrafiken. Om vi får till en effektivare omstigning med kortare avstånd och mycket bättre information om var och när bussen går, då blir det mer effektivt.

Vi är också positiva till tunnelbaneutbyggnaden. Men Stockholm behöver också en helt ny tunnelbanelinje med modern teknik med förarlösa tåg som exempelvis i Köpenhamn och Paris. En modern infrastruktur kan ge lägre investeringskostnader och kan ge oss tätare turer.

En möjlig linje för en modernare tunnelbanetrafik hade kunnat vara den gula linjen, som nu planeras mellan Hagastaden och Odenplan. Den linjen borde inte ha slutstation vid Odenplan utan fortsätta därifrån söderut mot Liljeholmen.

Tyvärr har Alliansen redan valt en lösning där någon fortsättning på linjen söderut inte är möjlig. Det finns helt enkelt inte utrymme i marken att komma vidare söderut. Om man frågar trafikförvaltningen är detta solklart redan nu. Men Alliansen skriver ändå i sin budget att frågan om en fortsättning söderut ska utredas. Då är min fråga: Om svaret redan finns, vad är det ni ska utreda?

Vi rödgröna är överens om enhetstaxa. Vi har i dag ett alldeles för krångligt biljettsystem. Enhetstaxa minskar barriäreffekterna och tar bort de obegripliga zongränserna. Priserna för att resa kollektivt har under lång tid ökat betydligt snabbare än andra priser i samhället. Det är helt orimligt i ett läge då alla säger sig vilja gynna det klimatsmarta resesättet. Därför är vi i Miljöpartiet stolta över att vi står för en sänkning av priset på 30-dagarskortet. Vi i Miljöpartiet tänker på hela resan.

Vi är väldigt engagerade i cykelfrågorna – det handlar om helhetsperspektivet. Det finns mycket kvar att göra för att kollektivtrafiken och cykeln ska fungera väl tillsammans. Vid större hållplatser och knutpunkter ska till exempel cykelparkering erbjudas i väderskyddade utrymmen, så att det blir attraktivt att cykla.

Landstinget också ska ta ansvar för att utveckla lånecykelsystemet även till lokaliseringar utanför Stockholms stads innerstad. Vi ser också att lånecyklar borde finnas i kranskommuner med stora bytespunkter. Det bör möjliggöras i samband med upphandling av bussväderskydden, för att även få naturliga platser för cykelparkeringar i kollektivtrafiknära lägen. Även nu behöver kommunerna involveras i ett tidigt skede, i de fall bygglov behövs för att ställa upp cyklarna.

Min fråga kring detta är: För ni någon dialog med kommunerna och på vilket sätt?

Miljöpartiets kollektivtrafikpolitik vill sätta resenären i centrum. En öppen och trygg resenärsmiljö är en förutsättning för att vi ska få fler resenärer. Som resenär ska man inte behöva svettas på sommaren eller frysa på vintern när man reser i kollektivtrafiken. Ingen ska heller bli klämd eller fastna i glasspärrar som slår igen.

Den information som finns ska vara tydlig och korrekt. Mer personal ska vara ute bland resenärerna för ökad trygghet och vid behov av information, i stället för att sitta inne i spärrkurer.

Hissar och rulltrappor ska fungera – det är vi alla överens om. Vi tycker inte om kisshissar, så därför ska det finnas fler toaletter på fler stationer. Hur ska ni i Alliansen se till att dessa hissar och rulltrappor fungerar varje dag, och hur ska ni få dem att bli fräscha?

Det saknas som sagt pengar i Alliansen budgetförslag, och det är fortfarande väldigt otydligt vilka nedskärningar som ni tänker göra. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 115
Lukas Forslund (C): Fru ordförande! Du var inne på att snabba upp bussarna. Du känner säkert till det projekt som vi har haft i Stockholm med snabba 4:an, där man har prövat några av de saker du var inne på: påstigning fram och bak, att ta bort vissa hållplatser så att bussen inte stannar hela tiden och dedikerade körfält.

Ett problem är dock att det inte räcker med att rita en bussfil i gatan för att det ska gå riktigt fort. Det står parkerade bilar där, och det stannas och körs i de körfälten ändå. Någonstans är en lärdom att det behövs en ännu tydligare dedikering för bussar på de körfält där vi ska prioritera bussar.

Vad gäller gula linjens dragning söderut tror vi i Centerpartiet att det vore jättebra och driver den frågan. Men jag tror inte att sista ordet är sagt kring de tekniska lösningarna för det. Vi har som sagt en helt ny förvaltning som ska titta ganska förutsättningslöst på framtiden. Vi får väl se om man verkligen delar den uppfattning som du har fått av trafikförvaltningen i dag. Förhoppningsvis går det att göra detta i en framtid, för det tror jag skulle vara jättebra.

Anförande nr 116
Malin Karlsson (MP): Tack, Lukas! Det är väl jättebra att vi allesammans driver på frågan om bussar och ser till att framkomligheten ska bli en av de viktigaste bitarna för att jobba fram hela den process som finns framöver.

När det gäller gula linjen har jag fått det svar som jag fått från trafikförvaltningen. Du kan gärna få prata lite mer om vad ni specifikt tänker utreda i den delen, det svar som ni inte har fått i dag.

Anförande nr 117
Lukas Forslund (C): Jag kan bara kort säga: Det fanns de som sade att det inte gick att dra linjen till Sofia, eftersom det fanns räddningstunnlar, vattentunnlar och annat, men uppenbarligen går det. Det är ett otroligt komplicerat system under Stockholm. När man drar tunnlar tittar man på Stockholm Vattens samlingskarta och ser hur det ser ut. Det finns många hemliga tunnlar och så vidare.

Jag tror att man kan lösa det. Jag har inte sett den analys som du säger gör detta omöjligt. Vi får återkomma till detta när vi tittar på utredningen. Jag kan inte säga exakt vd utredningen kommer att borra i, men jag hoppas på det bästa.

Anförande nr 118
Anna Sehlin (V): Fru ordförande! Alliansens budget just nu är ingen valbudget – det har vi förstått av nedskärningar och annat. Jag skulle säga att det är en budget som speglar det parlamentariska läget: Alliansen kom precis i mål, som majoritetsminoritet, och lade en budget utifrån de förutsättningarna.

Jag har svårt med detta ”budget i balans”, som man läser på var och varannan sida i Alliansen budget, för det är en budget i obalans. Men man hänvisar till speciella omständigheter, med Nya Karolinska Solna, som är ett projekt som har funnits med under lång tid. Att det är en speciell omständighet är lite märkligt för mig.

Vi har varit inne på att det finns en stor osäkerhet om vilka objekt som kommer att försvinna inom kollektivtrafiken på grund av denna svajiga budget. Jag har läst Alliansens budget och verkligen försökt förstå vilka objekt som försvinner. Jag har också läst: ”För att uppnå en budget i balans för 2015 krävs ett åtstramningsprogram. Omprioriteringar krävs för att beslutade satsningar ska kunna inrymmas i budgeten och den stigande kostnadsutvecklingen ska kunna hanteras.”

Det jag däremot inte har fått veta i dag – förutom detta med Spårväg City, för det står ju tydligt i investeringsplanen – är just vilka objekt som kommer att försvinna. Jag tänker att det är problematiskt just för kommunerna. Vi har pratat lite grann om kommunsamråden som inte fungerar, indragna turer som kommer plötsligt och så vidare. För kommunerna är det jättesvårt att planera sin bostadsutbyggnad och sina stadsutvecklingsområden när de inte vet vilken kollektivtrafik som kommer att finnas när invånarna flyttar in.

Som vi alla vet tar det tid att bygga kollektivtrafik. Det tar tid att bygga spår. Tvärbanan har tagit tid att bygga. Nu är den dragen till Solna station, vilket är jättebra. Men det är osäkert med till exempel utbyggnaden till Kista.

Jag tror att det är jättesvårt för kommunerna att planera, speciellt eftersom vi inte har ett övergripande bostadsansvar i länet. Där tycker jag att Vänsterpartiets förslag med trådbussar är ett snabbt och enkelt sätt för kommunerna att veta att det åtminstone kommer bra busstrafik.

Det behöver inte vara det enda. Men man kan tänka att det i ett första steg kommer bra, kapacitetsstark busstrafik för dem som flyttar in i nya bostäder. Bygga vill vi ju – det har vi på något sätt bestämt oss för med den nya Stockholmsöverenskommelsen med 78 000 bostäder, så det kommer ju att byggas. Men det ska byggas inte bara utmed tunnelbanan utan även på andra ställen i länet, och där måste det finnas kapacitetsstark kollektivtrafik när de första flyttar in.

Jag tycker att det är ett problem med Norra Djurgårdsstaden. Det finns ju tunnelbana där, men Spårväg City försenas, och hopkopplingen med Lidingöbanan försenas också.

Jag instämmer i mycket av det Lukas säger, att man ska försöka vara lite pådrivande och försöka få ett hållbart tänk i utbyggnaden av kollektivtrafiken, som ska gå hand i hand med bostäder.

Då har vi min stora käpphäst, Förbifart Stockholm. Den går helt på tvärs med det hållbara tänket, att man bygger bostäder med bra kollektivtrafik. Förbifart Stockholm kommer att generera nya bostäder – så är det. Och som en del säger kommer den också att ha kollektivtrafik. Men den eventuella kollektivtrafiken på Förbifart Stockholm är inte den kollektivtrafik som man kan önska.

Förbifart Stockholm missar alla viktiga målpunkter för kollektivtrafiken. Den kommer inte att fungera som en kollektivtrafiknod. Den kommer inte heller att fungera som en arbetsplats med god arbetsmiljö för de busschaufförer som ska köra på länken, för luftkvaliteten kommer inte att vara tillräckligt bra.

Där lägger man 30 miljarder på något som verkligen inte gynnar vare sig bostäder eller kollektivtrafiksamband, och man låser fast regionen i ett bilberoende. De nya människor som bor i de nya bostäderna som byggs utmed Förbifarten ska alltså åka bil – det är tanken.

Centerpartiet har verkligen lagt in det hållbara tänket. Men jag undrar: Hur grejar ni det? Det är svårt. Jag vet att ni är en del av en allians. Men hur grejar ni det tänket, när vi lägger så mycket pengar, 30 miljarder, på något som inte gynnar kollektivtrafiken och inte gynnar ett hållbart bostadsbyggande? Det har jag väldigt svårt att förstå – just i det här läget, när vi har en budget som är lite skral. Det är inga stora satsningar. Det är superbra med rulltrappor och superbra med hissar. Men det svajar lite när det gäller de nya utbyggnaderna. Det är en fråga till Centerpartiet.

Sedan kan jag inte låta bli att ta upp buss 4. Försöket med högre framkomlighet för buss 4 är mycket lovvärt. Man måste omdisponera det befintliga utrymmet så att bussarna kommer fram. Men vad gör man nu, med det försöket? Nu ska vi utreda om det ska bli spårvagn. Men under tiden kan man väl tänka sig att ta bort de hållplatser som man tog bort under försöket och liksom försöker applicera det man lärde på linje 4 också på de andra stombusslinjerna, i väntan på att man till exempel bygger spårvagn.

Stanna inte nu, Alliansen, under kör vidare! Ta vara på de lärdomar som ni har! Bättre framkomlighet är verkligen kostnadseffektivt, för där använder man ett befintligt utrymme – inga nya vägar utan bara omdisponeringar. Ta chansen! Sitt inte och vänta!

Som jag var inne på i början: Den här budgeten andas lite nederlag. Det är lite nerförsbacke. En liten uppmaning: Kör på med de saker som ändå är bra och positiva och som ni har lyft fram! Och skippa Förbifarten!

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 119
Lukas Forslund (C): Fru ordförande! Jag trodde inte att jag skulle behöva debattera det som Göran Persson i söndags kallade pubertal trofépolitik: Förbifarten. Debatten om den rullar vidare, och om den tvistar de lärde.

Jag kan bara upprepa att det finns ett behov av att leda trafik utanför Stockholms innerstad, trafik som i dag går genom Stockholms innerstad. Det finns en logistikbransch som i dag delar upp sin marknad i norr och söder och gör omlastningar eftersom det inte går att köra genom staden.

Det kommer att finnas ett behov, det kommer att rulla bilar, och vi ska dedikera körfält för kollektivtrafik – det kommer jag att kämpa för. Att Förbifarten inte skulle ha några bilar på sig tror jag inte på.

Du säger att det som svampar kommer att växa upp en massa nya, perifera bostadsområden. Det kommer inte att bli särskilt många trafikplatser som blir punkter som Rusta- och Kvantumbutikerna dyker upp kring och som får villamattor runt omkring sig. Det är ganska få sådana platser. Det är väldigt långa sträckningar.

Jag tror att Förbifarten kommer att kunna leda trafik runt, och därför får vi ihop det.

Anförande nr 120
Anna Sehlin (V): För att vara kostnadseffektiv skulle man ha använt dåvarande Vägverkets, nuvarande Trafikverkets, fyrstegsprincip och sett på: Hur kan man använda det befintliga vägutrymmet på bästa sätt utan att göra en stor investering? Då är trängselavgifter på Essingeleden det allra första steg man tar – innan man bygger en 30-miljarderstrafiklösning – just för att få framkomligheten att fungera bättre.

Anförande nr 121
Lukas Forslund (C): Jag noterar bara att när ni nu håller på att ge med er i denna fråga har också prislappen justerats ned. Trafikborgarrådet i Stockholms stad använde alltid siffran 60 miljarder, men nu är ni i alla fall nere på 30 miljarder, så det kryper ju nedåt.

Anförande nr 122
Anna Sehlin (V): Jag har alltid – oavsett utredning – konsekvent använt siffran 30 miljarder. Det fanns en utredning där man sade att det kunde vara uppåt 60 miljarder. Men siffran 30 miljarder brukar jag använda.

Anförande nr 123
Karl Henriksson (KD): Ordförande! Anna Sehlin tog upp en viktig fråga kring fyrans buss och den framkomlighetssatsning som har gjorts för den. Även om jag ser att vi på sikt kommer att ha ett behov av att göra om den till en spårväg för att ytterligare öka kapaciteten tycker jag, och Kristdemokraterna ska jag säga, att den framkomlighetssatsning som har gjorts på fyran har varit väldigt viktig. Jag tror att vi snarare borde gå vidare med att utveckla den ytterligare i det här skedet. Vi borde ha en satsning på fyran där den har kollektivtrafikkörfält hela vägen och där den har full signalprioritering, för vi behöver den kapacitet som bussen kan ge.

Sedan kommer det inte att räcka hela vägen. Med tanke på vilken resandebehovsökning vi har framöver kommer de här 18-metersbussarna, 24-metersbussarna eller vad man nu kan tänka sig i framtiden inte att räcka fullt ut. Då kommer vi att behöva spårväg. Men vi ska göra allt som står i vår makt för att fyran ska få så god framkomlighet som möjligt. Vi ska också tillämpa de här principerna på övriga stombusslinjer, även om det i de flesta av de fallen inte är fullt lika akut som det är med fyran.

Vi ska satsa på framkomlighet för busstrafiken så gott det går.

Anförande nr 124
Bosse Andersson (C): Fru ordförande! Som väldigt många nu har konstaterat växer Stockholmsregionen. Det är två SL-bussar per dag, 40 000 invånare varje år. Vi växer så det knakar, snabbast i Europa och så vidare. Vi har hört det många gånger. Ni har också hört och säkert själva sagt att det medför stora utmaningar. Flera bostäder behöver byggas, flera skolor behöver byggas och mer infrastruktur behövs. Alla vi här i salen är rörande överens och jag ser fram emot ytterligare en mandatperiod med beslut om stora viktiga investeringar i tunnelbana och spårtrafik.

Men allt är inte bara stora miljardinvesteringar i nya spår. Vi måste också ta hand om det vi redan har. Många stationer och terminaler är i dag rent ut sagt i dåligt skick. Det måste vara trevligt och tryggt att resa kollektivt, och då måste man värna om våra stationsmiljöer. Stillastående hissar och rulltrappor ska åtgärdas så snabbt som möjligt för att man ska kunna känna sig trygg. Man ska kunna resa med rullstol, rullator och barnvagn från dörr till dörr.

Jag tycker också att fler ytor på våra pendeltågsstationer och tunnelbanestationer ska utnyttjas för konst och andra kulturyttringar för att öka trivseln och användandet av ytor som i dag står outnyttjade. Vi måste se möjligheterna i att göra stationsmiljöerna trevligare. Jag är därför extra glad i dag att kunna yrka bifall till en landstingsbudget där vi tar ett samlat grepp om stationer i tunnelbane- och pendeltågstrafiken och ser över behovet av upprustning, tillgänglighet, trygghet och nya ned- och uppgångar.

Fru ordförande! Utanför tullarna har vi också problem att ta tag i. I dag finansierar vi ledbussar som ofta går med en eller två passagerare på landsbygden. Det är varken ekonomiskt eller miljömässigt hållbart. Anledningen till att det är så få passagerare är antagligen att avgångarna är för få och att familjen i stället väljer bilen. Om du kan ringa och beställa din resa när det passar ger det resenären bättre service, miljön gynnas och det ger ekonomin ett uppsving. Jag och Centerpartiet tror att det finns stor potential för att ge

boende i länets ytterområden möjlighet att utnyttja kollektivtrafiken med nya innovationer. Att Alliansen därför nu tittar på hur vi kan införa anropsstyrd kollektivtrafik på landsbygden är väldigt bra, och jag och Centerpartiet har varit drivande för det. Vi behöver rätt trafik på rätt plats, och vi måste tänka nytt och innovativt för att skapa mer användarvänliga, gröna och energieffektiva lösningar. Samarbete med länets kommuner är avgörande för att lyckas. Hälften av vårt läns kommuner jobbar i dag med innovativa lösningar för att kunna tillgodose sina kollektivbehov. Där måste vi vara inlyssnande och se till att vi tar upp de yrkanden som de har.

Fru ordförande! Med de här orden vill jag till sist yrka bifall till förslaget om en parlamentarisk utredning av taxe- och biljettsystemet. Stockholms läns kollektivtrafikresenärer förtjänar ett enkelt och långsiktigt biljettsystem som styr mot att fler väljer kollektivtrafik framför bilen och att intäkterna säkras. Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 125
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill bara kort säga att vi i Miljöpartiet välkomnar att Centerpartiet och Alliansen är för att dra den gula linjen och att den får fortsätta söderut efter Odenplan.

Anförande nr 126
Lennart Kalderén (M): Fru ordförande! Med den här budgeten är jag med och lägger fram Alliansens nionde raka budget i balans. Man behöver ha ordning på pengarna om man ska kunna leverera tunnelbaneturer och ökad turtäthet på pendeltågen.

Jag tänkte egentligen inskränka mig till att bli lite provinsiell. Södertörn har i dagarna uppgraderats till att vara en ö och Sveriges tredje största ö. Med denna uppgradering följer ju också att vi i Stockholms län därmed måste ha Sveriges bästa skärgårdstrafik till Södertörn. Det känns bra. Men även en ö som Södertörn, som väl är den södra fjärdedelen av Stockholms län eller någonting sådant, måste bindas ihop med resten av länet. Då vill jag egentligen bara fästa uppmärksamheten på några förbättringar som väntar oss under den här mandatperioden och som gläder mig särskilt.

Vi kommer 2017 att kunna få tiominuterstrafik på pendeltågen. Jag kommer ihåg när det var halvtimmestrafik och man stod och frös på diverse stationer. Nu står man ofta inomhus och väntar på pendeltåget och behöver inte vänta speciellt länge. Vi kommer också, och det är en lite förbisedd del av tunnelbaneutbyggnaden, att få en anslutning av blå linjen från Sofia station mot Gullmarsplan, vilket förbättrar bytesmöjligheterna och minskar trycket på tunnelbanetrafiken genom staden, den gröna och röda linjen.

Fru ordförande! Stockholms län behöver Förbifarten. Jag vill bara säga till Anna Sehlin, som jag hörde förut, att du är rent nihilistisk i ditt sätt att förneka verkligheten och vad verkligheten kräver av oss politiker. Jag har nästan aldrig upplevt ett sådant tunnelseende, tror jag. Vi behöver Förbifarten och vi behöver, när Förbifarten är färdigbyggd, ha många elbilar på Förbifarten. Det är så jag ser framtiden. Förbifarten behövs för att binda ihop Stockholms södra och norra länsdelar. Förbifarten behövs för att hantverkarna från Järfälla ska kunna söka nya marknader, kanske nere i Haninge. Förbifarten behövs för att jobbpendlare från Huddinge ska kunna pendla till Sollentuna på kanske mindre än en timme per dag. Förbifarten behövs för att flygresenärer som åker från Södertälje till Arlanda, om de inte väljer att ta tåget, ska kunna köra till Arlanda utan att behöva lägga på en eller halvannan timme beroende på osäkerheten när det gäller trafiken genom staden. Förbifarten behövs för att godschaufförен från Jönköping ska kunna ta sig upp till Gävle utan att passera en väl packad Essingeled.

Jag skulle faktiskt vilja rikta en vädjan till Socialdemokraterna i dag: Befria er från det förlamande ok ni har när ni inte kan säga ja till Förbifarten! I dag går ni emot väljarna. På torsdag kommer det att visa sig att er linje är emot Sveriges riksdagsmajoritet och ni går emot era egna väljare. Ta er ur det här! Vill ni samarbeta så börja med att infria den politik ni har gått till val på.

Därmed vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 127
Anna Sehlin (V): Förbifart Stockholm kommer att omöjliggöra att vi når klimatmålen. Klimatmålen är ändå någonting som vi har enats om i det här landet att vi ska försöka nå. Förbifart Stockholm kommer att leda till en gles region som blir svårförsörjd med kollektivtrafik. Förbifarten bygger in oss i ett bilberoende. Förbifarten minskar tillgängligheten, skulle jag säga. Den ökar tillgängligheten med bil, men minskar tillgängligheten med kollektivtrafik. Förbifarten kostar 30 miljarder och låser upp trängselavgifterna i 30–40 år beroende på hur man räknar. Det finns en rad problem med Förbifart Stockholm.

Det är inte bara jag som säger det. Jag tycker att ni ska gå ut klockan sex och träffa lite andra människor som oftast inte är partipolitiskt aktiva, en del är det, som tycker som jag och som många, många andra att Förbifarten verkligen är totalt vansinne.

Anförande nr 128
Lennart Kalderén (M): Jag hade egentligen tänkt mig en längre replik, men jag låter dina sista ord ligga kvar, för jag tycker att de är så pass avslöjande för vad du och ditt parti har för attityd till den här typen av tillväxtinvesteringar, att Förbifarten är vansinne. Du och ditt parti är ganska ensamma om att tro det.

Anförande nr 129
Anna Sehlin (V): Gå ut klockan sex så får ni se hur ensamma vi är!

Anförande nr 130
Mia Wallgren (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tänkte ägna ett par minuter åt det bästa beslutet under hela den tidigare mandatperioden. Det är beslutet om utbyggd tunnelbana. Vi har inledningsvis hört ett jättefint tal, tyckte jag, av Kristoffer Tamsons, där han berättade om sin resa sedan många år tillbaka. Jag har gjort ungefär detsamma och rest kollektivt här i Stockholmstrakten sedan 1970-talet, från söder till norr, från väster till öster och tillbaka till söder, med alla typer av trafikslag.

Den efterlängtade utbyggnaden av tunnelbanan ger så otroligt många vinster, inte bara de uppenbara vinsterna för dem som inte redan har tunnelbana, till exempel Nacka, där jag bor för tillfället, utan också för dem i andra änden. De blå stationerna på andra sidan så att säga vinner också på Nackaförlängningen.

Sedan har vi andra utbyggnationer också, till Barkarby och från Odenplan till Arenastaden. Den gröna linjen blir blå och binder ihop systemet. Vilken otrolig vinst, inte bara för oss som åker blått i framtiden utan för alla i hela Stockholmstrakten. Det kommer att avlasta Slussen enormt och T-centralen också. Vi kommer att få jättebra vinster av detta.

Under min resa, och jag föreställer mig under Kristoffer Tamsons och många andras som sitter här, har trafikmönstret förändrats. Det är inte bara det att vi blir så många fler i regionen, som talare efter talare poängterar, utan det är också faktiskt så att vi har ändrat resandet lite grann. Jag tänker exempelvis på alla barn och ungdomar som förr i tiden gick i den skola som var närmast deras hem men nu många gånger förflyttar sig därför att de har möjligheten att välja en annan skola som bättre motsvarar de egna önskemålen.

Tunnelbanan ska vara snabb, trygg och säker. Ibland fokuserar man mest på hur lång tid det tar att transportera sig från stationen a till stationen b, men i själva verket använder man väldigt mycket tid på omstigningsplatser, på perronger, i hissar, om de ens finns, i rulltrappor, som ofta står still, och i vänthallar. Där har vi alla möjligheter att göra ett bättre bygge, ett bygge som ska hålla oerhört lång tid framöver. Det här arbetet ser jag verkligen fram emot och att vi ska få en fin upplevelse på alla våra nya tunnelbanestationer. I framtiden kommer jag att ta tunnelbanan till jobbet och mina barn kommer att fortsätta att ta tunnelbanan till skolan, och sedermera till jobbet naturligtvis, och till fritiden, och vi kommer att ha trevligt under tiden.

Anförande 131
Leif Gripestam (M): Fru ordförande! För nio år sedan gick de sex nordostkommunerna samman och bestämde sig för att utveckla vår del av regionen. Vi ska bygga bostäder, vi ska bygga arbetsplatser och vi måste naturligtvis transportera oss. Vi såg allt detta som ett sammanhang. Det var stor enighet. Vi har börjat bygga bostäder. Välkommen till Täby centrum och köp en fika hos Dunkin' Donuts om ni har intresse för det. Vi ser hur bostäderna poppar upp ur marken och vi jobbar hårt på att få fler arbetsplatser.

Pulsådern för hela utvecklingen av nordostsektorn är Roslagsbanan. Jag är väldigt tacksam för att Alliansen fortsätter att styra Stockholms läns landsting, därför att det finns hot mot Roslagsbanan. Jag hörde att Socialdemokraternas oppositionsråd här har tolkat in i Alliansens budget hur hela Roslagsbanan ska skjutas på framtiden. Jag kan konstatera att du har fel, och det är jag väldigt tacksam för, därför att Roslagsbanan är fullständigt nödvändig för utvecklingen. Om man inte genomför etapp 2 av Roslagsbanan ökar inte kapaciteten. Då har vi samma kapacitet som tidigare och åker omkring i tåg som snart ramlar isär. Vi måste utveckla fordonsflottan. Det är bara att konstatera fakta. Det är naturligtvis mycket viktigt inte bara för Täby utan även för Vallentuna och Österåker. Alla kommunerna är beroende av Roslagsbanan då den går långa sträckor, och den går att utveckla. Jag är som sagt tacksam för att Alliansen får fortsätta att utveckla vår region när det gäller kollektivtrafik.

Sedan är det också så att alliansregeringen, som tyvärr lämnade in i september, har pekat ut gul tunnelbana mot nordostsektorn. Det är någonting som ingår i Sverigeförhandlingen om framtiden. Vi kommer naturligtvis att medverka i den utvecklingen, men det kommer att ta mycket lång tid. Man måste ha respekt för att det tar väldigt lång tid att bygga tunnelbana. Därför ser vi det här i två steg. Först ska Roslagsbanan utvecklas. Det är det som gör att vi får en utvecklad kollektivtrafik under de kommande åren. I framtiden hittar vi andra lösningar. Vi står upp för att Stockholmsregionen ska utvecklas. Vi bygger bostäder. Vi hjälper till med utvecklingen, alltså är det nödvändigt med en ökad kapacitet på Roslagsbanan.

Dessutom är det så att vi i nordost älskar Förbifarten, vi älskar Bromma flygplats och vi älskar en utvecklad Slussen.

Anförande nr 132
Conny Fogelström (S): Tack, Leif, för ett engagerat inlägg. Jag vet mycket väl hur du brinner för Roslagsbanans utbyggnad. Vi har haft många diskussioner i Täby fullmäktige om det är väl investerade pengar eller om pengarna ska läggas på tunnelbana i stället. Den debatten kan vi lämna därhän.

Det jag blir något konfunderad över är att den budget som ni har lagt fram för beslut här i dag är identisk med den budget som förvaltningschefen har lagt fram. Där finns inte de här pengarna, de här investeringsmiljarderna för etapp 2. Då måste följdfrågan bli: Var någonstans ska du hitta de pengarna, eftersom de inte finns med i er egen budget?

Anförande nr 133
Leif Gripestam (M): Roslagsbanan utvecklas i etapper. Det finns rätt många steg som pågår. Ungefär 2 miljarder är redan investerade. Vi bör alltså se till att verkställa det som är planerat. Vi ser redan hur vissa delar är försenade. Det kan hända att fler saker blir försenade, men helheten måste verkställas. Annars får vi ingen ökad kapacitet. Socialdemokraternas drömvärld är att vi ska stoppa Roslagsbanans utveckling och att vi ska få en tunnelbana någon gång i framtiden. Det är inte det svar som väljarna ute i nordostsektorn behöver. De behöver kollektivtrafik i ett kortare perspektiv än så om vi nu ska verkställa alla de bostäder som är planerade. Bara i Täby är det 11 000 de närmaste 15 åren. Det är en snabb utveckling. Det kräver kollektivtrafik. Vi har gjort exakt det som man säger. Vi planerar utvecklingen av kollektivtrafik parallellt med utvecklingen av bostäder. Det gäller att se till att de bitar som gör att kapaciteten ökar verkställs i den takt som krävs.

Anförande nr 134
Conny Fogelström (S): Jag är den första att ha full respekt för det resonemanget. Det är klart att det finns en hel del sanning i att det är bra att man fullföljer ett projekt som man har initierat, men jag tolkar ändå detta inlägg från dig, Leif Gripestam, som att det är någon slags vädjan till ditt eget trafiklandstingsråd eller möjligen finanslandstingsråd om att de här pengarna ska tas någon annanstans ifrån. Varifrån är fortfarande oklart. Jag vet ju att du hemma i vårt fullmäktige brukar prata om att vi har tryckpressar i byrålådan hemma. Jag vet inte om det finns sådana också på moderatkansliet här i landstinget.

Anförande nr 135
Leif Gripestam (M): Fru ordförande! Det var ett väldigt tydligt besked från Socialdemokraterna. Bor man i nordostsektorn kan man glömma utbyggd kollektivtrafik under överskådlig tid. Det är ganska tråkigt, tycker jag, men vi i Alliansen kommer att leverera detta.

Anförande nr 136
Susanne Lund (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har redan berört betalningssystem och taxefrågor flera gånger i dag, men jag skulle vilja passa på att slå ett slag för enkelheten. Ämnet kollektivtrafik är som bekant ett väldigt komplext område. Det har vi hört i debatten i dag. Det är mycket omfattande. Det är långsiktiga investeringar. Det är mycket logistik och det är många trafikslag och aspekter som man måste ta hänsyn till i trafikverksamheten.

Men vi kan inte ha ett lika komplicerat förhållningssätt när det gäller individen, den enskilde resenären. Här måste vi tänka och göra precis tvärtom, göra det så enkelt som möjligt att resa och att välja kollektivtrafiken. Med en kollektivtrafikandel som är så låg som 36–37 procent behövs verkligen alla insatser för att attrahera fler resenärer. Att välja

kollektivtrafiken före bilen behöver också bli ett mer naturligt alternativ för det Stockholm som växer, som alla nämner i sina inlägg. Då får det inte vara eller upplevas som det minsta krångligt.

Vi har flera gånger i dag konstaterat att kostnaderna ökar och att resandet inte ökar i önskvärd utsträckning. Vi måste förstås arbeta vidare på att övertyga fler människor att resa med SL, och att locka fler resenärer handlar givetvis om en rad olika faktorer. Alternativet till bilen måste ju vara att utbudet är bra. Det ska vara pålitligt. Det ska vara rejäl turtäthet, inte för mycket trängsel, rent och snyggt. Det ska också vara tryggt och tillgängligt, bara för att nämna några aspekter.

En väldigt viktig faktor är också att det ska vara enkelt att lösa en biljett. Det är där den praktiska resan inleds. Det ska inte vara så att man på stående fot ska behöva räkna ut hur man vill resa vid just det tillfället eller hur man ska ha sin dag, att tvingas till förval, att göra extra knapptryckningar och kanske läsa flera instruktioner etcetera. Enkelhet förespråkas alltså.

Alla de som nu har ett 30-dagarskort kan som bekant resa fritt i hela SL-trafiken i Stockholms län. Det är förhållandevis smidigt och enkelt. Men för dem som reser mer sällan är det krångligt. Man måste hålla reda på zonerna och priset. Ibland måste man programmera om kortet eller kanske till och med ha en hel bunt kort med sig, beroende på vilken resa man ska göra. Vi tycker inte att det är att förenkla resandet, tvärtom. Det komplicerar och krånglar till det. Det har nog landstinget inte råd med. Vi har också nämnt flera gånger i dag att förra årets biljettintäkter blev 450 miljoner lägre än som budgeterats, och prognoserna för det här året pekar också på stora förluster i just biljettintäkterna. Det är klart att vi behöver nya betalande resenärer. De intäkter som SL får är genom dyrare biljetter när människor reser mellan zoner, och de är ganska begränsade och utgör ungefär 1 procent av de totala biljettintäkterna.

Vi är övertygade om att vi behöver överge det här zonsystemet som uppenbart inte ger fler resenärer och som hotar SL:s biljettintäkter. Då måste vi titta på alla möjligheter att kraftigt öka resandet. Vi vill underlätta för resenärerna genom att ha en enhetstaxa som kan locka fler medborgare till kollektivtrafiken och som vänder siffrorna uppåt för biljettintäkterna genom ett enklare resande utan zoner.

Den parlamentariska utredning som föreslås kommer säkert att titta närmare på de här sakerna förstås, men utredningar tar ju tid och jag uppfattar det som att det här bör göras med stor skyndsamhet.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 137
Arin Karapet (M): Fru ordförande, fullmäktige och ärade åhörare! Landstingets kärnverksamhet är vård och trafik. Nu är det trafikdebatt. Det är två saker som bara ska funka, enligt väljarna, och även när vi själva använder oss av kollektivtrafiken. Det är kvalitet, det är punktlighet, det är tillgänglighet och trygghet. Nu har vi lagt fram en alliansbudget som är i balans. Det är inte så att vi allianspolitiker inte vill påskynda många investeringar, att vi lever i en önskevärld och hade sagt att även om vi hade haft pengarna hade vi inte satsat på det här bara för att. Vi måste också anpassa oss till verkligheten. Det här är de pengar vi kan förhålla oss till i dag. Det gäller att ha en budget i balans. Vi har gått till val på den politiken. Väljarna har gett oss det mandatet.

Vi har ett socialdemokratiskt parti som går till val på det ena, men så fort de samarbetar med någon annan glömmer de bort vad de har lovat sina väljare, och så har de låst fast sig i ett hörn. Det ser vi bland annat när det gäller Förbifart Stockholm. Jag kan meddela Vänsterpartiet och Miljöpartiet att det inte finns något motsatsförhållande mellan vägar och kollektivtrafik. Vi kan se till att de vägar vi bygger i och med Förbifart Stockholm även kan användas av kollektivtrafiken.

Men för att få folk att välja kollektivtrafiken handlar det om att de vet att det funkar. Man ska ta sig till jobbet. Man kanske tar sig till sin träning. Man ska ta sig hem. Man har småbarn som man ska hämta från dagis. Avgörande är den plats man bor på. Jag bor till exempel på Kungsholmen och jag jobbar i Arninge. Skulle jag ta kollektivtrafiken skulle det ta en och en halv timme. Det är därför jag väljer bilen, för att jag tjänar ca en timme på detta. Men i framtiden hoppas jag kunna ta tunnelbanan till Arninge, om min arbetsplats är kvar där.

För att få fler resenärer ska vi inte ha en prisdumpning som Socialdemokraterna föreslår. Man kan inte lägga fram ett förslag i en budget som utgår från att det kanske blir kostnadsneutralt. Det är oansvarigt. Därför yrkar jag bifall till Alliansens budgetförslag. Ökad kvalitet ger ökat resande.

Anförande nr 138
J o a k i m S p å n g b e r g (S): Ordförande! Julen nalkas, så även vintern. För mig som kollektivtrafikpendlare infinner sig snart en prekär situation. I samband med första snön och den första kylan infinner sig ofta det välkända och traditionsenliga pendeltågskaoset. Det handlar inte bara om de tillfällen varje år då man stänger av hela pendeltågslinjen och det sedan blir större störningar under hela dagen, utan även om små förseningar på mellan 5 och 15 minuter. De försvårar pendlingen för oss som bor i kommunerna ute i länet. Senast förra veckan, i måndags, hade vi stora förseningar mellan Södra station och Årstaberg.

Till grund för det här ligger ett undermåligt underhåll och eftersatta investeringar i pendeltågstrafiken och järnvägstrafiken. Att se till pendlarnas vardag och se till att den fungerar är centralt för att få den här regionens tillväxt att fortsätta öka. Det är centralt för att säkerställa en rörlig arbetsmarknad. Den illa fungerande pendeltågstrafiken hindrar människor från att bo och jobba i hela länet. Den dåliga tillförlitligheten i pendeltågstrafiken är en stor bromskloss för regionen. Visst är det så att även vi som bor ute i länet ska kunna komma till jobbet?

Pendeltågstrafiken har länge varit SL:s sorgebarn med återkommande störningar och lägre kundnöjdhet än övrig kollektivtrafik. Revisionen har påpekat att trafiknämnden bör kvalitetssäkra trafikentreprenörernas rapportering om punktlighet och utförd trafik i pendeltågstrafiken genom kontroller av entreprenörernas rapportering, eftersom det saknas metoder för att mäta dessa faktorer.

Klart är dock att det här är problem som inte landstinget ensamt kan lösa. Om man tittar på statistiken och ser över vad det är som faktiskt orsakar problemen ser man att det är brister i Trafikverkets anläggningar och deras underhåll. Vi socialdemokrater har utlyst större fokus på arbetspendlarnas situation och har menat att regeringen borde tillsätta en pendlarkommission för att säkra fungerande arbetspendling. Det var mot bakgrund av den situationen som regeringen föreslog ett ökat järnvägsunderhåll för 10 miljarder. Men nu blev det inte regeringens budget som gick igenom utan det var oppositionens, Alliansens, med stöd av Sverigedemokraterna. I siffror betyder det alltså att 5 miljarder mindre går till järnvägsunderhållet under mandatperioden. Det kommer så klart även att drabba våra pendeltåg. Jag hoppas att vi enigt här inne kan lyfta fram situationen för våra riksdagspolitiker och för Trafikverket. Vi har vår regerings öra. Frågan till Alliansens

företrädare är nu: Vad gör ni för att lyfta fram tillförlitlighetsproblemen? Står ni på den strandade pendlarens sida i vinter?

Anförande nr 139
Viktor Ellström (S): Fru ordförande! Det är kul att för första gången stå i denna talarstol som en del av landstingsfullmäktige. Det är en dröm som har gått i uppfyllelse. Men jag önskar att det hade varit under andra omständigheter. Alliansens beslut att stödja sig på Sverigedemokraterna för att fälla regeringen har kastat in landet i en situation där det står inför omval, och här i denna sal sluter sig de borgerliga partierna samman för att försöka bromsa in Stockholms tillväxt.

Jag är ny i landstingsfullmäktige och detaljerna i det som Moderaterna har klubbat igenom här under åtta år vid rodret har jag ej haft möjlighet att granska. Men något måste ju vara fel om vi skär ned med tusen bussturer samtidigt som Stockholms län växer med 40 000 invånare per år. En full stombuss tar, enligt våra normer för en acceptabel trängsel, ca 75 personer. Om alla 40 000 nya stockholmare, vuxna som barn, ska ta bussen till och från jobbet och skolan varje dag innebär det ca 1 060 bussturer. Det vill säga att den mängd bussturer som ni vill ta bort motsvarar ungefär behovet av de nya bussturerna för att hänga med befolkningsutvecklingen. Det är inte så konstigt att fler väljer att ta bilen när ni ställer om och styr på det här sättet. Det är inte konstigt att den moderata ledamot som nyss stod i talarstolen – jag kommer inte ihåg vad du heter – också väljer att ta bilen från Kungsholmen.

Kristoffer Tamsons! Vilka busslinjer är det du väljer att dra ned på? Vilka blir drabbade? Var finns behovet som er allians väljer att ignorera? Är det de boende på Finnberget i Nacka, vars bussar redan nu slutar gå kl. 20.15 på kvällarna? Därefter måste de gå 15 minuter i uppförsbacke för att ta sig hem, trots att de bor centralt, tätt och i ett växande område? Är det de som inte får fler avgångar? Hur har ni tänkt?

Jag tänkte avsluta med att säga: För övrigt anser jag att NK-expressen är vår tids sämsta investering. Jag är glad att ni har stoppat utbyggnaden av den. Där hoppas jag att våra partier kan komma överens om att inte sätta fler dyra spårvagnsprojekt framför en kapacitetsutbyggnad av kollektivtrafiken i stort.

Anförande nr 140
Landstingsrådet Tamsons (M): Med ditt sätt att argumentera och den bild du precis har visat ska frågorna riktas till dig själv och ditt eget parti. Med en neddragning på 140 miljoner på busstrafiken, vilka busslinjer och bussturer är det som ska dras in? Med en total budgetram som är över en halv miljard mindre än Alliansens för kollektivtrafiken i Stockholms län, vilken kollektivtrafik är det Socialdemokraterna kommer att slakta på detta enhetstaxealtare för att få råd med sin politik?

Anförande nr 141
Viktor Ellström (S): Det är alltid kul när man möter Moderaternas citytricks, som ni har sysslat med sedan Alliansen bildades. Det är intressant. Det är ett fenomen i svensk politik. Ni är fan duktiga på det. Men att beställa en utredning, ge egna parametrar för den och sedan kalla det för socialdemokratisk politik är inte sant. Det är ett lite löjligt och tafatt beteende. Vår politik går ut på att vi bland annat vill se till att vi får in pengar. Biljettförsäljningen har ju totalt havererat under ert styre. Det är det vår politik är till för att fixa.

Anförande nr 142
Landstingsrådet Tamsons (M): Ni lovade 250 miljoner mer till kollektivtrafiken i förhållande till Alliansen i just den artikel i Dagens Nyheter som du visade på. Det blev 110, som sedan slaktades med de egna politiska förslagen à 540–550 miljoner. Det blev alltså en ganska rejäl minusprislapp på kollektivtrafiken med er politik. Inte heller du kunde alltså svara på vilka busslinjer och vilka nedskärningar det är som Socialdemokraterna sett framför sig med den politik ni har presenterat och lagt fram.

Anförande nr 143
Viktor Ellström (S): Citytricks hör fortfarande inte till vår politik. Nu är frågan till dig: Vilka bussar är det du vill ta bort? Är det de på Finnberget så att de som bor där ska behöva gå uppför berget i vinter? Är det gamlingarna? Hur har du tänkt?

Anförande nr 144
Landstingsrådet Tamsons (M): Nackdelen med att avsluta ett replikskifte med en fråga är att jag får sista ordet. Frågan ska som sagt inte riktas till mig. Det är du och Socialdemokraterna som är svaret skyldiga. Jag tänker inte ställa någon fråga. Jag kan bara konstatera att det inte finns något svar.

Anförande nr 145
Mikael T Eriksson (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag skulle vilja ta tillfället i akt och prata lite om en fråga som inte har berörts så himla mycket hittills, men som är en ganska viktig fråga som vi har att ta ansvar för här i landstinget. Det är naturligtvis färdtjänsten, alltså möjligheten för människor att kunna förflytta sig till möten med doktorn eller till möten med släkt och vänner. Det är en ganska viktig, fundamental del i människovärdet och någonting som är oerhört viktigt i vår verksamhet. Det är vad färdtjänst i grunden handlar om, att alla människor ska kunna resa, även de som har svårt att på egen hand transportera sig. Därmed står också den enskilda människans behov i centrum för färdtjänstpolitiken.

Vårt ansvar och det löfte som vi har givit är att få på plats en organisation som levererar en effektiv service med hög tillförlitlighet, hög kundnöjdhet och, lika viktigt, en trygg resa. Det är höga ambitioner som också förpliktar. De förpliktar till en genomlysning av hela vårt sätt att arbeta och vilka krav som vi ska ställa för att nå våra mål och förväntningar, till en trygg och likvärdig ansökningsprocess i hela länet oavsett var någonstans man bor, en ansökningsprocess som dessutom tar sin utgångspunkt i den enskilda människans behov. Alla har vi rätt att bli sedda för de människor som vi är och de individuella behov som vi har.

Det är två saker som jag ser fram emot att under nästa år jobba mycket med. Färdtjänsten har flera utmaningar utöver behovet att individualiseras och sätta människan i centrum. Vi har ett it-system från 80-talet som det knappt går att få service på längre. Vi har en ganska stor effektivitetsvinst att hämta hem om vi kan modernisera vår it-service.

Jag nämnde tidigare tryggheten i att möta en chaufför som hittar, som förstår och dessutom gör sig förstådd, en färdtjänst som präglas av högre kvalitet i servicen. Den som inte känner sig förstådd eller litar på att chauffören hittar blir orolig och upplever att färdtjänsten inte fungerar som den ska. Jag tog i dag emot glädjande siffror som visar på att vår kundnöjdhet för november är 89 procent bland dem som använder sig av vår färdtjänst. Det är väldigt bra, men det betyder också att det finns ytterligare utrymme att förbättra sig inom. Även tidspassningen på 95 procent kan man tycka är bra, men även den behöver naturligtvis bli mycket bättre.

Jag är glad och stolt över att tillhöra en allians av partier som har lyssnat in och sett behoven av att jobba vidare med färdtjänsten för att få på plats en modern färdtjänst som våra kunder är nöjda med. Jag ser därför fram emot att kommande år arbeta med en djuplodande utredning som ska söka svar på frågorna hur färdtjänsten i Stockholms län ska bli och leverera en effektiv service med hög tillförlitlighet, hög kundnöjdhet och en trygg resa.

När jag tittar på den budget som vi har lagt fram ser jag ett finansierat förslag som dessutom innehåller visioner för hur vi ska gå vidare med vår organisation. Bredvid den ligger tre olika och ofinansierade förslag. Då undrar jag naturligtvis vilken trovärdighet man egentligen har när man inte ens med sina naturliga samarbetspartners lyckas komma fram till gemensamma visioner för hur vi ska utveckla vår service till medborgarna i landstinget. Men jag hoppas att det inte är fallet när vi i nämnden kommer att arbeta framåt under året. Jag hoppas att vi där kan lägga olika partipolitiska hänsyn åt sidan och sluta oss samman för att leverera det som jag tror att våra invånare förväntar sig mest. Jag tror att de förväntar sig att vi inte ska göra politik av de människor som är beroende av färdtjänsten. Jag tror att de förväntar sig att vi ska ge dem Sveriges bästa och modernaste färdtjänst. Därför yrkar jag bifall till Alliansens budgetförslag.

Anförande nr 146
Conny Fogelström (S):Fru ordförande! Jag får väl börja med att tacka Mikael Eriksson för hans anförande. Det låter intressant och det låter spännande. Jag kan väl säga att hade du haft ansvar för färdtjänstfrågorna i Moderaterna 2012 när vi skrev vår linjemotion hade den säkert blivit bifallen. Nu blev den inte det, men du och jag får väl fortsätta att samarbeta om de här frågorna i färdtjänstberedningen den kommande mandatperioden.

I det här inlägget tänkte jag, precis som Eriksson, uteslutande uppehålla mig kring färdtjänsten, en för många medborgare oerhört viktig verksamhet som landstinget dock behandlat på tok för styvmoderligt under ganska många år nu. Dagens situation för färdtjänsten är nämligen mycket problematisk. Verksamheten fungerar inte särskilt bra. Den stora anledningen finns i det oligopol där två stora taxiföretag, med samma ägare, ansvarar för så mycket som 98 procent av all färdtjänst i vår region. De små lokala åkerierna, som ofta är väldigt populära hos resenärerna på grund av sin lokala närvaro och ibland även personkännedom, har effektivt uteslutits eftersom de två stora företagens prisdumpning omöjliggör för dem att delta i anbudsgivningen. Bolag med sjysta villkor och kollektivavtal har effektivt stängts ute. Man frågar sig: Vart tog mångfalden vägen i Alliansens färdtjänst i Stockholm?

Man behöver inte heller vara någon Einstein för att inse att låga anbud har fått rätt allvarliga konsekvenser för färdtjänstens kvalitet. Beställda bilar som aldrig dyker upp. Bilar som kommer men alldeles för sent därför att de inte hittar fram till den som har beställt. Äldre medborgare som blir avlämnade på fel plats. Klagomålen på färdtjänsten har ökat från drygt 13 400 år 2009 till 26 000 i dag. Så här kan det helt enkelt inte få fortsätta. Visst måste väl vi förtroendevalda ha högre ambitioner än så här när det gäller färdtjänsten.

Vi måste helt enkelt kunna arbeta mer intresserat och initierat med den här verksamheten. Vi måste ställa högre kvalitetskrav vid nästa upphandling. Och vi måste bli bättre på att följa upp att den färdtjänst som vi faktiskt betalar för också levereras. I grund och botten handlar det om medborgarnas förtroende för verksamheten. Här borde inte råda några ideologiska motsättningar mellan oss och den allians som styr landstinget. Om detta borde vi kunna samarbeta över blockgränsen, och jag välkomnar det initiativ som Eriksson tar här. Allt annat vore givetvis att slarva med skattebetalarnas pengar.

Vi socialdemokrater har en politik för en bättre färdtjänst som vi gärna delar med oss av och samarbetar kring. Vi måste få till en politisk helhetssyn på verksamheten, ett tydligare dörr-till-dörrtänk helt enkelt. För oss är fem punkter särskilt angelägna. Vi vill sätta kvalitet före prispress i den kommande upphandlingen av färdtjänsten. Handläggningstiderna måste helt enkelt kortas. Vi vill att det ska ställas större krav på bra bemötande från dem som levererar färdtjänst. Vi vill ställa högre krav på lokalkännedom i växeln och bland de chaufförer som hämtar och kör våra medborgare. Ingen ska behöva vänta längre än nödvändigt och ingen ska behöva hamna på fel ställe. Vi vill återupprätta en fungerande samverkan med brukarnas organisationer och se till att återkopplingen till dessa blir bättre. Vi vill att landstinget ska ställa krav på kollektivavtal hos de bolag som får i uppdrag att leverera färdtjänst i framtiden.

I höstens valrörelse var det flera av Alliansens företrädare som utlovade både högre kvalitet i färdtjänsten och sociala krav i samband med upphandlingar. Tyvärr har inte jag kunnat hitta någonting av detta i Alliansens budgetförslag för 2015. Det bekymrar mig ganska mycket, därför att det här trots allt handlar om en verksamhet som vänder sig till vårt samhälles äldre och sköraste medborgare. Vi socialdemokrater är helt övertygade om att en bättre samverkan med kommunerna, med trafikutövare, med experter och fackliga organisationer skulle leda till att vi i landstinget skulle uppnå både betydligt högre kvalitet inom färdtjänsten och fler nöjda äldre medborgare än vi har i dag.

Jag har en fråga till Kristoffer Tamsons, som är nytt trafiklandstingsråd, och jag har vissa förhoppningar med tanke på det inlägg som Mikael Eriksson höll alldeles nyss. Färdtjänsten kostar väldigt mycket pengar. Vi vet att den inte fungerar särskilt väl. Någonstans måste det vara en morot att styra över så många resor som möjligt till den reguljära SL-trafiken. Men det finns det ett tillgänglighetsproblem med det. Fram till 2010 fanns det någonting som hette OTA, offentligt tillgänglighetsarbete. Det var ett samarbete mellan berörda kommuner där SL kör trafik, SL och färdtjänsten. Man byggde helt enkelt bort de hinder som fanns för handikappade att resa med den reguljära kollektivtrafiken. Skulle du, Kristoffer Tamsons, vara intresserad av att starta ett nytt sådant arbete för att på det sättet kunna styra över fler resande från färdtjänst till SL och på det sättet faktiskt spara en hel del pengar?

Anförande nr 147
Mikael T Eriksson (M): Ordförande! Tack för det inlägget, Conny! Jag vill börja med att prata lite om den verklighetsbeskrivning som du ger. Jag tror att man ska förhålla sig till de fakta som finns på bordet när vi lyssnar till de människor som använder sig av våra tjänster och vad de tycker om dem. Det är helt sant att det finns en utvecklingspotential i färdtjänsten, men när vi lyssnar på vad människor säger kan vi notera att i november var 89 procent av kunderna nöjda. Vi ser också att tidspassningen är uppe i 95 procent. Det är klart att vi ska prata om utmaningar, men man får inte formulera en verklighetsbeskrivning som inte är sann. Då tror jag att man också landar fel i de lösningar som man föreslår.

Jag vill också ta upp frågan om mångfald. Det är svårt att i ena fallet vilja ha mångfald och i andra fallet vilja införa särkrav som effektivt utelåser en ganska stor andel möjliga utförare, som småföretag och enskilda åkare som skulle kunna bidra till en bättre färdtjänst. Däremot välkomnar jag den inriktning som också du tycks ha, att vi ska kunna hitta en gemensam grund för att fortsätta utveckla vår färdtjänst. Det tror jag är allra viktigast att konstatera i det här sammanhanget för att vi tillsammans ska kunna få på plats en bred överenskommelse om hur färdtjänsten kan utvecklas för våra kunders bästa.

Anförande nr 148
Conny Fogelström (S): Det är klart att vi inte har några andra ambitioner än att vi ska få en så bra färdtjänst som möjligt till mest effektivt använda pengar. Som jag sade i tidigare inlägg är det samhällets mest sköra personer som vi pratar om. Det måste helt enkelt vara högre kvalitet. Därför hoppas jag att ni på något sätt, precis som vi, tycker att vi i den upphandling som nu står för dörren inte enbart ska titta på prisfrågan och på prispressen utan att vi också tittar på tillgänglighetsfrågor, bemötandefrågor och andra saker.

Jag vitsordar mycket gärna att kundnöjdheten är relativt hög inom färdtjänsten, högre än i övrig kollektivtrafik. Men den har de facto sjunkit något det senaste året och det tycker jag att vi behöver ta på allvar. Sedan vet vi också att det finns människor som har slutat att resa med färdtjänsten helt och hållet eftersom de inte är nöjda med den leverans de har fått.

Anförande nr 149
Landstingsrådet Tamsons (M): Vi är ett stort parti med många som ska få sin talartid så du får ett kort svar: Självklart!

Anförande nr 150
Conny Fogelström (S): Det låter bra. Då finns det utrymme för konstruktiva lösningar. Tack för det!

Anförande nr 151
Niklas Gladh (MP): Ordförande! Att kunna resa och ta del av samhället är en viktig del av alla människors liv. För de flesta av oss är det en enkel självklarhet. Vi har här i länet en relativt väl utbyggd kollektivtrafik och vi kan nå de flesta delar av länet med tunnelbana, pendeltåg eller buss. Men för en del personer fungerar det inte så här. De har som det heter väsentliga svårigheter att åka med den allmänna kollektivtrafiken. För dessa resenärer är färdtjänsten en jättestor och viktig del i deras liv för att de ska kunna arbeta, hälsa på vänner, delta i fackliga eller politiska möten eller annat.

Eftersom de här personerna har större behov än de flesta av oss andra är det också extra noga att transporterna fungerar som de ska i vardagen. Därför tycker jag att det är bra att ha höga ambitioner för färdtjänsten. Jag välkomnar också, som förre talaren, det som Mikael T Eriksson säger om den utsträckta handen. Det tycker jag visar på en ny och god anda från moderat håll som jag inte riktigt känner igen sedan tidigare. Det lovar gott, för det är inte okej att vänta på en färdtjänsttaxi som inte kommer eller att bli dåligt bemött av trötta och stressade förare som kanske inte ens hittar rätt. Vi kan se att det tyvärr är många som känner att de får en alldeles för dålig service på flera olika sätt. Samtidigt som det finns en stor grupp som är nöjd har vi dessa resenärer som stöter på problem ideligen. Vi måste alltså jobba och sträva efter att bli ännu bättre än vi är i dag.

I samband med den kommande färdtjänstupphandlingen finns det möjligheter att påverka kvaliteten. För oss i Miljöpartiet är det självklart att vi ska ställa höga kvalitetskrav i samband med upphandlingen. Det här gäller miljömässigt men inte minst socialt. Vi anser att Stockholms läns landsting ska vara en föregångare, och givetvis ska vi ställa krav på taxibolagen att de ska ge sina förare sjysta och bra villkor så att de kan utföra ett bra jobb. Det är ju våra färdtjänstresenärer som möter dessa förare och som ska kunna förvänta sig service på hög nivå. Därför planerar vi framöver att ställa krav på kollektivavtal eller liknande vid kommande upphandlingar.

För att upprätthålla kvaliteten och för att vi som politiker och tjänstemännen ska få en fortlöpande god bild över hur färdtjänsten fungerar är det mycket viktigt att vi har en utvecklad dialog och samverkan med brukarorganisationerna. Deras erfarenheter och kunskaper är ovärderliga för oss som ska fatta besluten om hur vi ska utveckla resandet för att det ska bli bättre och bättre.

Att den allmänna kollektivtrafiken, tåg, buss och tunnelbana, blir mer tillgängliga är mycket positivt. Samtidigt ökar kravet på tillgänglighet hela tiden, eftersom det blir fler färdtjänstresenärer som åker med den vanliga kollektivtrafiken. Då blir det också känsligare för stopp eller andra störningar i denna kollektivtrafik. Ett exempel på hur krångligt det kan bli för en färdtjänstresenär i den vanliga kollektivtrafiken är läget vid Tullinge pendeltågsstation, som jag passerar mer eller mindre dagligen. Där är hissen avstängd sedan ett par veckor. Den ska bytas ut. Det är förstås bra att vi förnyar hissarna, men den enda möjligheten att ta sig till spärren och plattformen är nu via en smal och trång trappa. Det är en alltför trång trappa under rusningstrafik då inte ens vi vanliga, rörliga resenärer kan mötas i den. Det blir givetvis en omöjlighet om man har svårigheter att röra sig i trappor. Den enda informationen som finns vid stationen är att hissen väntas vara klar vecka 5 år 2015, så det är bara att vänta. Det finns ingen som helst information om hur man gör i stället, tar buss till någon annan station eller taxi och begär ersättning. Inte heller reseplaneraren på nätet, om man har en sådan telefon att man kan nå den, ger något svar utan säger att hissen är avstängd. Man når ju inte heller upp till spärrvakten, som finns ovanför trapporna. Här finns det mycket att göra, och frågan hur man ser på garantin för rulltrappor och hissar framöver ska bli spännande att följa.

I takt med att vi gör kollektivtrafiken tillgängligare måste vi med andra ord ställa ännu högre krav på tillgängligheten i samband med störningar i den ordinarie trafiken. Vid akuta störningar har jag full förståelse för att det uppstår problem, men när det är planerade störningar eller längre stopp, som i fallet med hissen, har jag inte samma förståelse.

För oss i Miljöpartiet är det självklart att sätta resenären, och då menar vi alla resenärer, i centrum när vi pratar om förbättrad tillgänglighet i trafiken. Som jag sade i inledningen är rätten och möjligheten att resa en viktig del i varje människas vardag. Därmed yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag till budget.

Anförande nr 152
Christoffer Fagerberg (FP): Fru ordförande! När det handlar om trafikdebatten tycker jag att visionen om den multipolära staden eller multipolära regionen är en otroligt viktig del av hur vi planerar och hur vi ser på trafik och stadsutveckling. Den multipolära staden är ju lite av en teoretisk helig ko, men lösningarna är väldigt konkreta. Det handlar om tvärförbindelser. Det handlar om att strukturera och ha en vision för staden som är lite annorlunda än vi har sett den de tidigare hundra åren ungefär.

Vad krävs då? Jo, bland annat krävs att vi bygger Spårväg Syd och att vi fortsätter att utveckla tvärspårvägar. Då tycker jag att det är ett jättestort problem när Socialdemokraterna i sin budget skriver ”Spårvägsplaner har blivit käppen som stoppar hjulet i utvecklingen för Stockholms kollektivtrafik.” Det är ett falsarium att olika trafikslag egentligen i någon större utsträckning skulle stå emot varandra. Allt som oftast finns det ett trafikslag som är bättre än ett annat för en given lösning. Det är ingen som föreslår att vi ska bygga spårväg i stället för tunnelbana till Nacka. Det är hittills i alla fall ingen som har föreslagit att vi ska bygga tunnelbana mellan Kungens Kurva och Flemingsberg, men man skulle kunna bygga en spårväg. Det är för att olika trafikslag passar på olika ställen.

Ett sådant förhållningssätt går det ju inte att göra sexiga och roliga rubriker på. Det är inte jättesexigt att säga var sak på sin plats, men det är det bästa för Stockholm. Därför tycker jag att Alliansens budget är så fantastisk, för här har vi satsningar på tunnelbana där det behövs, på buss och på spårvagnar där det behövs.

När man ändå är ute och pratar om just Kungens Kurva och Huddinge tycker jag att det är helt orimligt att den smidigaste vägen däremellan ska gå via Stockholms central. Det är det egentligen alldeles oavsett om man delar visionen om den multipolära staden eller inte. Det är sjukt opraktiskt för alla som bor och jobbar i Huddinge och ska ta sig antingen till Heron City för rekreation eller om man jobbar i Kungens Kurva, i Skärholmen eller liknande.

Vi behöver en vision där vi jobbar för att stadsutvecklingen ska handla om att möta våra invånares behov. Då gäller det att stå upp för tvärkommunikationer. Där hoppas jag att sossarna lär sig en liten läxa, att ni tänker om och tänker rätt och i nästa budget åter trumfar för att ni också vill utreda och fortsätta arbetet med att förverkliga Spårväg Syd.

Jag skulle också vilja prata lite om färdtjänsten, som jag tycker har tagits upp alldeles för lite i den här debatten. Jag tycker att det handlar om mer än kollektivtrafikens samhällsekonomiska lönsamhet. Färdtjänsten handlar om en grundläggande liberal princip, att alla människor, oavsett tur eller otur i det genetiska lotteriet eller tur eller otur i sin livsbana, ska kunna ta sig vart man vill och när man vill. Därför vill jag jobba för ett friare resande och för att fler ska ha möjlighet att ta sig med den ordinarie kollektivtrafiken, och har man inte den möjligheten så ska vi jobba för ett ännu friare resande. Här tycker jag att Alliansen tar ett stort steg i rätt riktning och att vi måste få en utredning om hur vi kan åstadkomma friare resande.

Med de orden skulle jag vilja säga: ”John Rolls would approve this budget, and so do I.” Bifall till Alliansens budget!

Anförande nr 153
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack, Christoffer! Det är roligt att ni använder det här uttrycket, som vi socialdemokrater hela tiden har slagits för: rätt trafikslag på rätt plats i rätt tid till rätt pris. Vi känner att käppen som var något i vägen för att se lite nyktert på de här frågorna hade ämbetet tidigare i majoriteten möjligtvis var något för religiös när det gäller just spårvagnar. Vi tycker ju precis som du beskriver att man också behöver tvärkommunikationer och att man då ska välja just rätt trafikslag på rätt plats i rätt tid till rätt pris.

Just när det gäller Spårväg Syd, som är väldigt angelägen eftersom den knyter samman två regionala kärnor, har tyvärr inte dialogen med kommunen hängt med. Jag känner nästan att jag borde anmäla jäv, för jag bor nära en av de framtida stationerna. Vi som reser där med busstrafiken som i dag går minst var femte minut i rusning vill inte ha sämre turtäthet. Så som det ser ut med planeringen just nu måste Huddinge kommun komma i gång med planeringen för att en spårvagn ska vara möjlig. Det hoppas vi på, eftersom vi alla ser det här behovet att komplettera bussen med något ännu mer kapacitetsstarkt – på gummihjul eller spår, det viktigaste är ju resenärernas bästa, eller hur?

Anförande nr 154
C h r i s t o f f e r F a g e r b e r g (FP): Ja, fast ni pratar ofta om rätt trafikslag på rätt plats men när det sedan kommer till kritan hör vi bara tunnelbana, tunnelbana, tunnelbana. Ni argumenterar emot att vi ska ta steg 2 på Roslagsbanan, ni argumenterar emot Spårväg Syd och ni uttrycker er som att spårvagnar är käppar i hjulen. Det tycker jag inte är att ta ansvar, och jag tycker inte att det är att i praktiken säga rätt trafikslag på rätt plats.

Däremot tycker jag att det är precis vad vi gör med Alliansens budget, och därför tycker jag att alla ska bifalla Alliansens budget.

Anförande nr 155
Landstingsrådet Ullberg (S): Ja, Christoffer, jag tycker vi ska bifalla *principen* om rätt trafikslag på rätt plats i rätt tid till rätt pris.

När det gäller vad vi borde rösta för kan jag till exempel se att för en 40 miljoners utredning av en ny innerstadsspårväg som skulle lamslå framkomligheten i innerstaden medan man konverterar 4:ans buss till spårväg finns det varken pengar eller stöd inom Alliansen. Så låt oss se nyktert även på det spårvagnsprojektet!

Anförande nr 156
Christoffer Fagerberg (FP): Ja, fast här är det återigen en argumentation mot att utreda en spårvägslösning, i Stockholms innerstad i det här fallet. Nu ser vi återigen att Socialdemokraternas enda svar är att tunnelbana i praktiken är det enda de föreslår, på punkt efter punkt – oavsett om vi pratar om 4:an inne i stan, om Spårväg Syd eller om Tvärspårvägen.

Sedan vet vi ju också att alla de olika linjerna som Sossarna har dragit både i valrörelsen och tidigare kostar ofantligt mycket mer än vad det finns rum för i deras budget, i vår budget eller för den delen i någon realistisk framtid. Så tror man på principen om rätt trafikslag på rätt plats i rätt tid till rätt pengamängd, då är det Alliansens budget!

Anförande nr 157
Pia Ortiz Venegas (V): Tack, fru ordförande! Jag ska prata om färdtjänst. Att få möjlighet att vara delaktig i samhället är en rättighet. Vi beslutsfattare har ett tungt ansvar att göra samhället tillgängligt för alla. Färdtjänsten är en viktig pusselbit i det.

Vi hörde tidigare Karl Henriksson säga att han vill ha en kollektivtrafik som hjälper oss att få ihop vårt livspussel. Då vill jag fråga Karl: Visst ska väl det gälla även våra färdtjänstresenärer? Men hur kan vi då begränsa antalet resor och bestämma vilka resor som är värda att göra? Under 2014 har vi sett att till och med förtroendevalda har nekats att resa till sina möten med färdtjänsten!

Färdtjänsten är en del av kollektivtrafiken, och det ska självklart gälla samma villkor i färdtjänsten som för alla oss andra som åker kollektivt. När jag kliver på bussen är det ingen som ifrågasätter mitt resande. När jag köper mitt månadskort ger det mig möjlighet att resa dit jag vill när jag vill, utan att bli ifrågasatt. Vänsterpartiet har i sin budget därför fri tilldelning av resor inom färdtjänsten. Det är för att få livspusslet att kunna fungera även för våra färdtjänstresenärer. Det är en viktig principfråga, och det kan faktiskt genomföras till relativt låg kostnad.

Ett annat problem i färdtjänsten är samplaneringen eller den så kallade samåkningen. För den enskilde resenären är nämligen samplaneringen oplanerad. Inte förrän man sätter sig i bilen får man veta att fler ska hämtas upp och omvägar ska tas. Återigen, Karl, här har vi ställt till med problem för våra färdtjänstresenärer i deras livspussel. Samplaneringens konsekvenser behöver faktiskt utredas. Det pågår en utredning just nu om färdtjänstens framtid, och dessutom pågår förstudier inför upphandlingen 2016. Där nämns samåkningen som någonting positivt, som sparar oss flera hundra miljoner kronor per år. Men då har man totalt glömt bort att räkna kostnaderna för samplaneringen, i form av IT-system, call center och en massa administration.

Vänsterpartiets vision om framtidens färdtjänst är en färdtjänst med fri tilldelning av resor och utan oplanerad samåkning.

Slutligen, Karl Henriksson: För mindre än ett år sedan stod du i talarstolen och lovade krav på kollektivavtal i den kommande färdtjänstupphandlingen. Du gick även ut i media, och du bjöd in Transportarbetareförbundet på möte där du ställde de här löftena. Det ska bli jätteintressant att se hur du och ditt parti kommer att rösta i dag när säryrkandet kommer upp om att faktiskt kräva kollektivavtal i upphandlingen av färdtjänst 2016!

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 158
Karl Henriksson (KD): Tack, fru ordförande! Det var ju ett antal frågor som ställdes till mig personligen, så det är väl bäst att jag försöker svara på dem så gott det går.

Det är naturligtvis så att livspusseltänkandet är jätteviktigt även när vi ser på färdtjänsten och färdtjänstresenärernas möjligheter, och en väldigt viktig del i detta är att faktiskt göra den vanliga kollektivtrafiken tillgänglig för alla resenärer. Det är någonting som verkligen utökar möjligheterna att få livspusslet att gå ihop för många människor med olika funktionsnedsättningar.

När det gäller samplaneringen ska man se att färdtjänsten är en typ av kollektivtrafik, och det är naturligt att man har olika typer av samåkning. Men vi ser också att dagens samåkningssystem inte fungerar tillräckligt bra. Därför är jag oerhört glad över att vi har fattat beslut om att jobba fram nya IT-system för hela färdtjänstens verksamhet, inklusive samåkningen, för man kan göra det bättre än i dag. Man ska inte känna att man har en oplanerad samåkning utan man ska när man gör beställningen få veta hur lång tid resan kommer att ta så att man kan planera sitt liv utifrån det. Livspusslet ska gå ihop även för personer med funktionsnedsättning.

Jag är väldigt positiv till kollektivavtal – men vi har ingen laglig möjlighet att ställa krav på kollektivavtal i de upphandlingar vi gör. Däremot har vi möjlighet att ställa sociala krav, och det vill jag att vi gör i den kommande färdtjänstupphandlingen. Jag tycker att det är viktigt att taxichaufförer har en rimlig lön och att de har pensioner och försäkringar utifrån det som står i kollektivavtalen, och det fortsätter vi att jobba för.

Anförande nr 159
Pia Ortiz Venegas (V): Karl, jag har bara en minut kvar så jag får prata fort.

Vi har visst lagliga möjligheter att kräva kollektivavtal. I en debatt i Almedalen fick jag till och med höra en kommunpolitiker som sade: Ge den jurist sparken som påstår detta! Du har fel helt enkelt, det finns visst lagliga möjligheter till det.

När det sedan gäller tillgänglighetsanpassningen av kollektivtrafiken – ja, den är jätteviktig, den är angelägen, den är väldigt bra och den går framåt. Men för färdtjänstresenärer handlar kollektivtrafik om ett dörr-till-dörr-perspektiv. Det hjälper inte att tunnelbanan är anpassad, om du inte kan ta dig från stationen till den dörr eller port du ska till. Det är där problemet till stor del ligger i dag.

När det gäller fri tilldelning hörde jag inte riktigt något svar. Det hade ju varit trevligt om du hade haft en åsikt om det.

Vad gäller samåkningen får jag väl bara tacka och ta emot, att du också är negativ till oplanerad samåkning. Jag ser nu fram emot ett borttagande av den i framtidens färdtjänst.

Anförande nr 160
Karl Henriksson (KD): Pia var liksom jag med i en hearing som Transport arrangerade under valrörelsen, där faktiskt fackets representanter, deras experter och kännare på området, var väldigt tydliga med att det inte går att ställa krav på kollektivavtal – det strider mot europeisk rätt – men däremot var man också tydlig med att ställa krav på villkor motsvarande kollektivavtal, och det är någonting som jag och Kristdemokraterna jobbar för att vi ska göra i kommande upphandlingar.

Anförande nr 161
Fredrik Wallén (KD): Tack, fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det var ju roligt att debatten åtminstone delvis gled över på färdtjänsten, för jag som nybliven ledamot av denna illustra församling tillika föreslagen ordförande för trafiknämndens färdtjänstberedning under 2015 passar på att så här under julruschen praktisera i färdtjänsten. Jag kommer närmast att följa verksamheten där igen nu på fredag denna vecka. Jag är glad att jag har fått den möjligheten, så här på väg in i ett nytt uppdrag, att få följa denna verksamhet som för dem som behöver den är så viktig för att kunna ta del av kulturliv, sällskapsliv och inte minst arbetsliv – ja, över huvud taget i grund och botten kunna få vardagslivet att fungera. Färdtjänsten är helt enkelt livsviktig!

Sedan är inte alltid, har jag hunnit lära mig, färdtjänsten helt enkel. Bland annat vill jag i färdtjänstberedningen arbeta för en färdtjänst där brukaren har ett stort inflytande. Jag tycker till exempel att rullstolstaxi – detta mycket lyckade Alliansinitiativ – är ett föredöme i det avseendet, ett föredöme som åtminstone har hunnit ge mig inspiration nu när vi ska jobba med upphandlingar och utvärderingar kring färdtjänsten under den kommande mandatperioden.

Ett av de mest spännande inslagen i färdtjänstutredningen som jag har hunnit ta del av är för resten möjligheten att föra över hela tillståndsprocessen till landstinget. Jag tror att det kommer att kunna göra hela hanteringen mer enhetlig mellan länets kommuner, men framför allt bör det kunna göra ansökningsprocessen för de enskilda invånarna snabbare och enklare.

Det var lite lyckat att det kom upp i både några inlägg och replikskiften – jag vill också passa på att bryta en lans för tillgänglighetsfrågorna inom hela länets kollektivtrafik. Jag upplever att det är ett område där det sker mycket, men det finns också mycket att göra. Bland annat satsar vi i Alliansens budget på att få trasiga hissar och rulltrappor att åtgärdas fortare. Det är en hel vetenskap, sådant där som har med teknik att göra – det handlar inte bara om att säga att det ska göras, och det är inte heller så enkelt som att säga att man har pengar för att det ska göras utan det måste också så att säga skapas logistik för att det ska göras. Men vi satsar på det.

Även städning av tågsätt, stationer och inte minst hissar – och för resten övriga trygghets- och säkerhetsfrågor – är viktiga faktorer för tillgänglighet. Tillgänglighet innebär ju inte bara att man rent faktiskt kan åka med bussen eller med tåget, utan det ska kännas tillräckligt tryggt och trivsamt att göra det så att man också väljer den modellen.

På fredag den här veckan ska jag själv följa hur vi just nu arbetar med ledsagning i kollektivtrafiken och de satsningar vi gör för att bygga ut och förbättra just ledsagning och det vi kallar resecoacher. Det vill jag särskilt nämna, för det är något jag hoppas få jobba med och utveckla under de kommande fyra åren.

SL-trafiken ska vara till för alla, och med årets budgetförslag från Alliansen tycker jag vi tar viktiga steg i den riktningen. Med det skulle jag vilja avsluta detta mitt första anförande i denna trivsamma församling med att yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 162
Sahir Drammeh (MP): Tack, fru ordförande, landstingsfullmäktigeförsamlingen och åhörare! Jag kommer att prata lite grann om färdtjänst. Jag har jobbat med taxi i över 20 år och vill nu börja jobba med färdtjänst – jag sitter i färdtjänstberedningen – och se vad jag kan hjälpa till med.

Hur vi skapar ett nytt samhälle när det gäller kollektivtrafik för alla, särskilt färdtjänst, är något vi måste fundera över. Den som reser med färdtjänst måste kunna lita på att bilen kommer i tid och att allt fungerar som det ska. Färdtjänst är till för personer som på grund av funktionshinder har svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer.

65 procent av färdtjänstresenärerna är kvinnor, och vi behöver ha ett tydligt fokus på jämställdhet när vi pratar om färdtjänst.

Alla färdtjänstupphandlingar måste genomföras baserat på kvalitet och måste följas av en noggrann uppföljning och utvärdering. För oss miljöpartister är det viktigt att företagen som lämnar anbud till färdtjänst måste se till att deras förare ska ha sjysta villkor, annars finns det risk för dumpning av priset, som i sin tur leder till dålig kvalitet för våra färdtjänstkunder. Därför bör vi framöver ställa krav på kvalitet genom kollektivavtal eller liknande vid kommande upphandling. Vi måste kunna kräva kollektivavtal. Vid färdtjänstupphandlingen ska följande uppdrag vara med:

- vänligt bemötande och att bilen är på plats efter kundens behov
- pålitlighet – att hålla vad man lovar och inte lova något man inte kan hålla
- tillgänglighet – man ska ta ansvar
- service – man ska vara hjälpsam, ha servicekänsla och kunna ställa kunden i fokus
- miljö – man tar ansvar på lokal, nationell och global nivå.

Vi ser färdtjänstresorna samlat i olika terminaler och hållplatser när bilen inte kommer fram av olika orsaker, till exempel att föraren inte hittar kunden, att call center inte hittar en ledig bil till kunden eftersom föraren som tog körningen sedan tackade nej för att han ville ha en annan körning eller att bilen inte kom fram på grund av trängsel, och så vidare.

För de allra flesta fungerar färdtjänsten bra, men vi måste sträva efter att bli ännu bättre. 98 procent av de företag som kör färdtjänst ägs av samma ägare, och vi tror att det inte är bra konkurrens. Vi måste titta igenom det.

Till sist: För oss i Miljöpartiet innebär det snedvriden konkurrens och ger betydligt sämre miljö att inte låta taxi och färdtjänst åka i bussfilerna. Enligt dagens lagstiftning uppfattas taxi som en del av kollektivtrafiken.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 163
Lukas Forslund (C): Tack, fru ordförande – nu blir det åka av, på en minut och 30 sekunder! Jag ska prata om sjötrafik.

I dag blev jag och sisådär 500 000 andra stockholmare klassificerade som öbor, när allting söder om Gullmarsplan ner till Södertälje enligt Statistiska Centralbyrån blir en ö större än Orust, så vi har landets tredje största ö! Men det är inte därför jag kommer att bli den som tar över den berömda styråran i sjötrafikberedningen, utan det ska jag göra för att Centerpartiet tror väldigt mycket på att vi kan utveckla sjötrafiken. Vi tror att sjötrafiken har en jätteviktig roll i utvecklandet av livskraftiga miljöer i det som faktiskt är en glesbygd nära stan. Om man inte har en bra sjötrafik så kommer inga familjer att flytta hit och bo kvar, vi kommer inte att kunna ha några skolor och vi kommer inte att ha någon service. Så det är en jätteviktig fråga som jag kommer att få syssla med i sjötrafikberedningen tillsammans med mina kolleger från alla partier.

Vidare kommer vi att satsa på pendelbåtslinjer även inne i stan – vi har ju tre nya linjer på gång. Elbåtar tror vi mycket på. Jag kommer att få möjlighet att komma tillbaks till de här frågorna många, många gånger. Jag tackar för förtroendet.

Anförande nr 164
C u r r e H a n s s o n (S): Kära vänner! Jag hade tänkt fortsätta där Lukas slutade, nämligen med att prata lite om sjötrafik, för där kommer vi tydligen att kampera ihop framöver.

Vi blandar ju stort och smått under de här dagarna – stora ekonomiska beslut och mindre. Det finns några saker som inte omsätter så mycket pengar men som är väldigt viktiga för hela regionen. Vi ger oss ut i vår glesbygd, och jag tror att de allra flesta stockholmare älskar sin skärgårdstrafik och sitt Waxholmsbolag. Det ligger liksom i blodet för oss stockholmare att skärgården och Waxholmsbolagets trafik ut till skärgården, det sitter långt in i hjärtat hos oss.

Först och främst är den en livlina för dem som bor ute i glesbygden, till och från stan eller till och från fastlandet. Det är en livlina för näringslivet och det är en livlina för befolkningen. Men samtidigt är det en väldig möjlighet för oss att ta oss dit ut. Jag har själv seglat sedan jag var liten grabb, jag har alltid varit i skärgården under mitt vuxna liv och jag åker gärna dit ut fortsättningsvis. Det är en helt fantastisk upplevelse att få komma dit ut. Den som blundar någon sekund och tänker på skärgården tror jag ser de vita Waxholmsbåtarna framför sig. Det är bara positiva vibbar man får kring det hela.

Waxholmsbolaget finns egentligen överallt, ända från havsörnarnas hemland uppåt Roslagen och ner till marinreservatet på Nåttarö – överallt tar vi oss ut i skärgården med Waxholmsbolaget. Det har ett oöverträffat varumärke. Jag träffar ibland sådana där varumärkesmänniskor som pratar om Waxholmsbolaget som att det nästan kan jämföras med Hammarby – och då är det högt! Och när man tittar på kundnöjdheten ligger Waxholmsbolaget i topp.

Allt det här finns det enighet om, lite mera nu än under förra mandatperioden, när Moderaterna slog sina soloturer när det gällde upphandlingen av skärgårdstrafiken. Mot slutet blev det ändå så att mittenpartierna tuffade till sig rejält och hela ärendet försvann plötsligt. Det var en helt onödig solotur. I sista stund stoppades den. Det skapade onödiga konflikter och det skapade en olycklig opinion, men så tuffade mittenpartierna till sig som tur är, och nu är vi tillbaka på ruta ett. En ny skärgårdsupphandling ska till, en ny förstudie är gjord och nu finns det en lite bredare enighet. Då är förhoppningen att det nya moderatgänget, som kanske också är lite tilltufsade efter valet, också kan ställa upp och vara med i den breda enigheten.

För oss socialdemokrater vill jag bara säga att vad som är viktigt inför fortsättningen är att fullfölja den här upphandlingen, att vi bland annat behåller Strömkajen som en viktig del, att vi koppar ihop centrala stan med skärgården, att vi värnar det kulturhistoriska tonnaget

och att vi ser till att få ett personalövertagande så att också personalen kan känna sig trygg framöver.

Jag hoppas som sagt att ni kan ställa upp på att se till att frågan kommer till ett avslut under den här mandatperioden och under de närmaste åren.

Anförande nr 165
Kjell Jansson (M): Fru ordförande, landstingsfullmäktige! Det är mitt första inlägg här som nyvald ledamot. Jag kommer också att sitta i sjötrafikberedningen, som vice ordförande för Moderaterna. Jag är skärgårdsbo sedan fem generationer – hör du det, Curre Hansson? – så jag har viss erfarenhet av hur skärgårdstrafiken fungerar. Min farfar hade skutor, dessutom, som körde mellan Blidö och Strandvägen och upp i Mälaren.

Begreppet levande skärgård har vi hört talas om i 40 år. Det hörde jag redan när jag var grabb. Just från den här församlingen var det mycket sådana tongångar. Sedan har det väl gått så där med de begreppen. Det har varit mycket diskussioner och mycket ansatser med bidrag, som inte var så lyckade. För i skärgården bor det entreprenörer, där är folk vana att klara sig själva och man har prestige, man vill inte ha hjälp av någon.

Däremot är förutsättningar för en levande skärgård bra infrastruktur, bra basfunktioner med post och affär och ett starkt företagande som grund. Stommen i näringslivet bygger på entreprenadverksamheten. Det byggs så det knakar där ute och folk jobbar sex sju dagar i veckan. Sjötrafiken är då viktig för att skärgården ska fungera.

Trafiknämnden har tagit beslut om en ny upphandling – 3 000 timmar mer trafik, det tycker jag är jättebra. Nu gäller det att vi prioriterar rätt i sjötrafikberedningen inför kommande upphandling. Jag tror att det är viktigt att vi lyssnar av, både med skärgårdsbor och med rederier, för de har väldigt god erfarenhet av vad som är lämpligt att köra och inte. Ofta är det ju så att vi i den här församlingen har färdiga lösningar på hur vi ska köra båt, åt alla möjliga håll. Det är alltså viktigt att prioritera rätt, och i min värld ska vi prioritera de fastboende i första hand, turisterna i andra hand. Det finns fler som kör turister, till exempel Strömma Kanalbolaget och Cinderella, med stor framgång och innovation, men jag tror att det är viktigt att vi med skattemedel prioriterar fastboende och stomtrafik i första hand.

Har vi möjlighet att förlänga sommartidtabellen några veckor tror jag det vore jättebra. Då kanske vi kan få de anläggningar som håller på med turistverksamhet att leva lite bättre. Det kommer i alla fall att bli tungt vintertid.

Det är också viktigt att synka trafiken med skolskjutsar mellan redarna, och ibland tror jag kommunerna måste vara med och medfinansiera detta. Det gör vi bland annat uppe i Norrtälje med några turer från Gräskö till Köpmanholms skola.

Kan vi få till stånd en robust och bra båttrafik till våra kärnöar, har vi bra förutsättningar för en levande skärgård.

Båtpendlingen, som det också finns förslag på att utveckla mellan stadens delar, tror jag är jättebra och ger effektivare och kortare restider. Stockholm växer som sagt med två bussar om dagen – en från BB och en med människor från övriga delar av världen och andra delar av landet. Jag tror att vi också ska titta vidare på båtpendlingen till våra kranskommuner, om det är möjligt. Ungefär en timme är ju den tid man klarar att pendla.

Det har diskuterats investeringar i tonnage och båtar. Jag vet att det är en ny isbåt på väg upp till norra skärgården, och det tackar vi för. Annars tror jag att mycket av investeringar i båtar kan entreprenörerna göra, det behöver inte landsting och skattebetalare göra. Ger man

längre och bra avtal till de rederier som ska köra så kan de också investera i tonnage utan att skattebetalarna behöver göra det direkt.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget, men jag vill även trycka på att jag ser fram emot att man bygger ut Roslagsbanan i nordost.

Anförande nr 166
Vivianne Gunnarsson (MP): Fru ordförande, ledamöter! Jaha, nu har vi hållit på i fyra timmar och då är det dags för båttrafiken. Det är ungefär den parentesen som det brukar vara. Jag var andre vice ordförande förra mandatperioden och kommer väl att fortsätta att vara det den här mandatperioden, har jag förstått.

Det är jätteviktigt att vi funderar på hur vi nu ska bygga ut båttrafiken. En fungerande person- och godstrafik till sjöss är ju en förutsättning för en levande skärgård. Utan skärgårdstrafiken skulle skärgården snabbt bli avfolkad och troligen också igenväxt. Med färre människor följer nedgång i kulturen. Förfallet kan ske mycket snabbt, det ser vi på många öar i dag. Jag tror att de flesta av oss i stället vill se skärgården blomstra och dra till sig liv och besökare året runt. Då måste servicen i kollektivtrafiken fungera. Jag tror inte heller att vi ska ställa upp en motsättning mellan fastboende och turister eller andra som vistas i skärgården, utan det är viktigt att det finns olika typer av människor som kommer ut i skärgården och har olika intressen.

Den nya upphandlingen av skärgårdstrafiken, som påbörjas under 2015, kommer att innebära förbättringar. Bland annat kommer trafiken att utökas med 3 000 timmar. Den här gången, till skillnad från den misslyckade upphandlingen under föregående år, har skärgårdskommunerna, intresseföreningarna och olika nyttjare i skärgården fått vara med från början och de har fått lämna synpunkter. Vi har också tillsammans introducerat en referensgrupp i sjötrafikberedningen. Nu har faktiskt samtliga partier blivit överens om tågordningen vid den här upphandlingen. Då önskar jag att samma goda anda ska prägla fortsättningen av upphandlingsproceduren och utvecklingen av skärgårdstrafiken i framtiden.

Båtpendlingen bör kunna öka, både till och från skärgården men också citynära i Stockholm. Nya linjer med tvärförbindelser behövs både i Mälaren och i Saltsjön. Pendelbåtstrafiken bör kopplas till sjönära bostäder, och även till verksamheter som ligger sjönära förstås. Därför bör nuvarande och kommande pendlingsönskemål och behov analyseras så att Stockholms vattenvägar kan bidra till en ökad kapacitet i kollektivtrafiken. Det kommer att vara lönsamt att använda vattenvägarna i framtiden, även om den samhällsekonomiska vinsten i de utredningar som gjorts hittills inte har visat sig så bra. Det har ofta varit så i sådana här utredningar – även Tvärspårvägen till Hammarby Sjöstad visade sig vara samhällsekonomiskt olönsam när man gjorde utredningen, men i dag är den ett av de mest lönsamma kollektivtrafikprojekt vi har gjort. Jag tror att det kan bli så även med båtpendlingen.

Men det är också viktigt att vi lyckas modernisera flottan. Visst ska vi ha kvar våra gamla fartyg som extra museifartyg, men vi behöver ha en ny och moderniserad fartygsflotta. Den behöver bli mer miljöanpassad. Det är också viktigt att vi kan delta i utvecklingen av nya fartyg som kommer. Jag skulle önska att vi kunde delta i några forskningsprojekt tillsammans med EU, för det finns pengar där att hämta för just sådana saker.

Fartygen har ju lång livslängd, och därför är det viktigt att noga tänka igenom prestanda, bränsleanvändning och bränsletyp redan från början. Landstinget uppnår det mål som majoriteten satt för koldioxidutsläppen – även om vi i Miljöpartiet tycker att vi borde gå fortare fram så uppnås i alla fall det som man har beslutat om i dag – men inte för

båttrafiken. Här är det mycket, mycket sämre. Landstinget bör i större utsträckning än i dag ligga i framkant när det gäller miljöbränslen för skärgårdstrafiken – ja, för all sjötrafik som landstinget svarar för. Vi väntar med nyfikenhet på den plan för utfasning av fossila bränslen som Alliansen har aviserat i sin budget. Nu kan inte Lukas svara, men det skulle vara roligt om någon annan kanske kan svara på om det finns någon mera detaljerad plan för utfasningen.

All landstingets sjötrafik ska vara tillgänglighetsanpassad. Det gäller även angöringspunkterna. Sjötrafiken ska vara kopplad till landtrafik. I dag har i många fall bytespunkterna eftersatt kvalitet. De har inte toaletter, de har inte regnskydd, de har inte parkeringsplatser för bilar, som man kanske måste hitta för att komma till en bra anslutning. Anvisningar om bussanslutningar och parkeringsplatser måste finnas på själva båtarna. Jag tänker mig att man aviserar när man kommer, och när man sedan kliver av vid en viss brygga så vet man att där finns en parkeringsplats, och man ska gå si och så för att komma till busshållplatsen. Servicen vid omstigning måste förbättras och Stockholms läns landsting ska ta ansvar för att samordna och delfinansiera infrastrukturen vid bytespunkter och andra bryggor inom kollektivtrafiken på vatten. Miljöpartiet lägger 65 miljoner kronor för att visa att vi vill satsa på just den här utvecklingen. Vi tror nämligen att landstinget ska hjälpa till och medfinansiera den här utvecklingen, så att vi får en modernisering. I annat fall kommer vi att i framtiden ligga fast vid en dålig angöring och för få passagerare på grund av det.

Ett led i att jämställa kollektivtrafiken till lands och till sjöss är att ha samma taxa oavsett färdmedel. Miljöpartiet anser att samma kort och samma taxa ska gälla. Vi är lite misstänksamma till den parlamentariska utredningen. Det är klart att vi får delta i den och se hur det kommer att gå till, men vi tycker att det är väldigt viktigt att vi har en gemensam taxa både till sjöss och till lands.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag och till den att-sats om förbättrad infrastruktur som jag just nämnde, där vi har lagt 65 miljoner kronor. Jag yrkar också bifall till att-satsen om att utvidga giltigheten för SL:s periodkort till att omfatta även båttrafiken.

Anförande nr 167
L a r s T h u n b e r g (FP): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholms kraftiga tillväxt och våra egna ambitioner reflekteras i den föreslagna budgeten. Det är enorma investeringsbelopp och stora resursförstärkningar till både sjukvård och trafik.

Även om kostnadsutvecklingstakten är allvarlig då det innebär att vi måste satsa extra hårt på styrning och effektivisering, anser jag att vi bör anlägga ett samhällsekonomiskt synsätt. Detta skulle kunna uttryckas som att friska människor som åker enkelt i en väl fungerande kollektivtrafik till sina arbeten naturligtvis är ett stort samhällsekonomiskt plus, även om det inte precis syns i vår budget. Jag är alltså för den höga ambitionsnivån.

Det stora tunnelbaneprojektet som vi har beslutat om innebär ju att det blir 19 kilometer ny tunnelbana, nio nya stationer – i och för sig en investering på 25,7 miljarder. Men det är väldigt långa ledtider i sådana här processer, och för min och Folkpartiets del hade vi naturligtvis tyckt att det hade varit skönt om tunnelbanan till Täby och Arninge redan hade varit beslutad – speciellt som halva tunneln redan finns. Nu blir det i stället ännu mer angeläget att följa utredningsarbetet och trycka på där så hårt vi bara kan. Vi i Folkpartiet anser naturligtvis också att det är viktigt med Roslagsbanans utbyggnad och etapp 2.

I tillägg till det här skulle jag gärna vilja säga att jag tycker att man ibland hör lite bilfientliga synpunkter här inne. Även om jag förstår miljöproblemen med biltrafik och vi här kanske i första hand sysslar med kollektivtrafik, så vill jag säga att bilen är ett frihetsinstrument, ett

oöverträffat frihetsredskap. Det finns nästan ingenting som ger så stor frihet som en bra bil. Och häromdagen lanserades en bil som är baserad på vätgas. Avgaserna från den bilen är ren vattenånga!

Anförande nr 168
Christina Blom-Andersson (KD): Fru ordförande! Jag är lite nygammal här i landstinget – jag tror att det är tolv år sedan jag sist stod här i talarstolen, så det känns lite extra spännande att vara här i dag.

Vi alla bor ju i ett län som är oerhört vackert. Vi har många gröna ytor och vi har mycket blått vatten, både i skärgården och inne i Mälaren. Jag vill mycket kort passa på och uttrycka min stora glädje över Alliansens satsning på smarta pendelbåtslösningar, både i skärgården och i Mälaren. Den kommande upphandlingen av skärgårdstrafiken kommer att ge betydligt mer hållbar trafik till sjöss, och det kommer att innebära snabbare och smartare resor som knyter ihop vårt län även i skärgårdskommunerna.

Jag, som också bor på en ö, som heter Ekerö – vi har för övrigt, tror jag, 440 öar i vår kommun – är särskilt stolt och glad över att vi äntligen, äntligen får tillbaka vår pendelbåt som ska gå från Ekerö till centrala Stockholm. Det är över 20 år sedan sist vi kunde åka båt till jobbet. Den här pendelbåten hoppas jag det ska gå att åka med på SL-taxa. Det kommer att göra att fler kommer att ställa sina bilar, och det kommer att göra att miljön blir bättre och att trafiksystemet blir mindre sårbart. Liknande lösningar kommer att underlätta för boende i olika delar i västra Stockholm – och det är ju så trevligt att åka båt, hörni!

Fru ordförande! Det är en av många orsaker till att jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 169
Sara Svanström (FP): Tack, fru ordförande! Vi har ju diskuterat en del om skärgårdstrafiken, och där vill jag hålla med det många har sagt om vikten av att vi verkligen har en bra och väl utbyggd skärgårdstrafik, både för dem som bor i skärgården och för dem som vill besöka den. Med den nya, eller något förändrade, upphandlingen tror jag också att vi har alla möjligheter att leva upp till de ambitionerna.

Men som Vivianne Gunnarsson var inne på handlar det inte bara om turtäthet, utan vi måste se till hela resan för dem som befinner sig i skärgården och vill komma till Stockholms innerstad eller vice versa. Det handlar alltså både om hur vi har det med väderskydd, hur vi informerar om hur du kan byta trafikslag, möjligheter att parkera men också att den konventionella kollektivtrafiken faktiskt är samordnad med båttrafiken. På många ställen är det så, men till exempel vid skiften av tidtabeller brukar det ställa till en del problem. Ett sådant exempel är den pendlingsbåt som går till Lidingö – när man går över till vintertidtabell så går det inte längre att kombinera med kollektivtrafik.

Detta om skärgårdstrafiken. Jag tänkte också ta upp en annan viktig fråga, nämligen möjligheterna att kombinera olika typer av färdslag. Det handlar både om att kunna ta bilen en bit för att sedan byta till kollektivtrafiken eller kanske kombinera cykel med kollektivtrafik – något som Malin Karlsson pratade en del om. Trängseln gör det i dag faktiskt omöjligt att ta med sig sin cykel i tunnelbanan i rusningstrafik, och även klockan tolv kan det vara ganska många som reser. Då måste ambitionen vara att det i alla fall ska vara lätt att parkera i samband med kollektivtrafik, och den parkeringen ska både vara trygg kvällstid och även trygg för cykeln, så att man har den kvar. Men i det långa loppet måste faktiskt ambitionen vara att man ska kunna ta med sig sin cykel i kollektivtrafiken.

För mig tar det 80 minuter att åka enkel resa till jobbet om jag väljer att åka kollektivtrafik men det tar mig 70 minuter om jag cyklar. För mig skulle det vara en otrolig möjlighet om jag kunde cykla delar av sträckan. Att cykla 52 kilometer varje dag är inte någonting man alltid kan göra. Man kanske är förkyld, eller det kanske är kallt och regnigt, och då kanske man vill cykla 10 kilometer. Att då kunna kombinera cykel med kollektivtrafik vore en stor vinst inte bara för mig utan för många stockholmare, tror jag. Vi vet ju alla hur mycket cyklandet ökar i Stockholmsregionen.

Nå, där är vi inte än, utan vi har en lång bit kvar att gå innan vi kan leva upp till den ambitionen. Men vi får absolut inte glömma bort det!

Nu har debatten varit lång, och jag har tidigare yrkat bifall till Alliansens förslag – men jag gör det återigen.

Anförande nr 170
Vivianne Gunnarsson (MP): Sara Svanström, jättebra förslag och idéer som du har! Särskilt tycker jag om kombinationen mellan olika färdslag och att du tycker att det ska vara bättre service – men vi kan inte se några som helst pengar i er budget. Var har ni era satsningar i reda pengar, och var har ni planeringen för detta?

Anförande nr 171
Sara Svanström (FP): Det står i själva vår budgettext, men det är sant att det inte står något exakt belopp utan det är något som vi kommer att behöva arbeta med och någonting som vi i trafiknämnden får se till, att den typen av insatser och projekt initieras.

Anförande nr 172
Vivianne Gunnarsson (MP): Jättebra! Då hoppas jag att vi kan samarbeta om det så att det i nästa budget ligger minst 65 miljoner kronor!

Anförande nr 173
Landstingsrådet Wikholm (S): Jag tänkte så här efter en lång debatt tacka för en intressant och åtminstone i vissa delar klargörande debatt, i huvudsak i en konstruktiv ton. Det är trevligt med sådana trafikdebatter här i landstinget.

En hel del besked är jag glad för. Jag är glad för att trafiklandstingsrådet vill fördjupa samarbetet med kommunerna och svarade positivt på Sven-Inge Nylund. Det var viktiga inlägg, inte minst vad gäller färdtjänsten och tillgänglighetsarbetet tillsammans med kommunerna. Jag tror att det är oerhört viktigt för att utveckla vår trafik tillsammans.

Jag är också väldigt glad åt Karl Henrikssons besked om att vi bör kräva villkoren i kollektivavtal när vi handlar upp ny färdtjänst. Situationen med ett oligopol där 98 procent av marknaden har samma ägare – som dessutom får ganska mycket kritik – gynnar ingen.

Jag är också väldigt glad åt den breda uppslutning som det nu finns kring att vi ska bygga ut tunnelbanan i den här regionen.

Några besked är jag lite besviken på, kanske framför allt över att de inte verkar ges. Det känns som om det är nästan bara vi som har pratat om pendeltågen i dag, fast det är ett väldigt stort och viktigt trafikslag där vi vet att det finns många missnöjda resenärer och stora problem med tillförlitligheten – och där vi dessutom ser att det finns risker för att det

inte förbättras, när en efterlängtad satsning på underhåll som regeringens budget innehöll, med 5 miljarder för hela mandatperioden, inte blir av.

Men det är saker och ting som inte blir av i och med den här budgeten också. Det är kanske det jag är mest besviken på att vi inte har fått besked, fast vi från alla partier har bett om tydliga besked om vilka turer det är som ska dras ned – är det i tunnelbanan, är det i busstrafiken, eller är det lite på alla ställen? Svaret vi har fått är i stället att eftersom ni tror att ni ska möta en del av det här glappet på 250 miljoner kronor med ökad produktivitet så ska vi svara på vad vi ska ta bort! Ja, vi vill möta *en del av* underskottet med ökad produktivitet. Det är en lösning som vi har presenterat. Men ni har inte presenterat en enda lösning på hur ni ska möta glappet på 250 miljoner mellan intäkter och kostnader i trafiknämndens budget. Vad är det som ska tas bort – eller har ni någon annan mirakelmedicin? Vilka bussar är det, vilken turtäthet är det, och hur tror ni att detta påverkar den långsiktiga utvecklingen av Stockholms län?

Jag vill återigen yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 174
Landstingsrådet T a m s o n s (M): ”Jag litar på att du missförstår mig”, sade Oscar Wilde. Jag ska inte förlänga den här debatten. Vi har olika uppfattningar om saker och ting. Jag kan konstatera att det finns många svar kvar att ge från oppositionens sida när det handlar om vilka neddragningar som där väntar på grund av underfinansierade budgetalternativ.

Men framför allt skulle jag vilja fånga någonting som jag tycker har varit väldigt positivt i denna debatt, och det är att det finns en stor och bred samsyn kring att den här regionen behöver sin kollektivtrafik för att fungera. Många gånger är vi så ivriga i vår vilja att bygga ut kollektivtrafiken att vi har en mängd olika idéer och tankar, som ju också kommer till uttryck i våra budgetförslag, som faktiskt inte alltid kan förverkligas eller realiseras på kort tid utan, som vi alla vet, behöver sina utredningar och sin finansiering för att så småningom komma på plats. Ibland kanske till och med andra, bättre tekniska lösningar dyker upp på vägen, som vi ska välja i stället. Men ambitionen finns där, och viljan finns där. Jag tycker att det finns någonting fantastiskt i just detta, därför att det är inte fallet överallt i vår omvärld att man politiskt kan diskutera trafikfrågor på detta sätt när det gäller just kollektivtrafiken.

Visst finns det sådant som skiljer oss åt – här och var skiljer det oss väldigt mycket åt. Det gäller delvis synen på ekonomin, som en del av oss har varit inne på, delvis synen på taxesystem och annat. En del av det har vi skäl att föra en dialog om under året som kommer inom de samverkansformer, utredningar och annat som förhoppningsvis ska kunna starta vid årsskiftet.

En annan sak som så klart skiljer oss åt är Förbifarten. Bara under den debatt om trafik vi har haft denna eftermiddag har stillastående av Förbifarten kostat skattebetalarna 700 000 kronor. Det är ett uttryck för pengar som skulle kunnat användas just till att bygga ut kollektivtrafiken i stället.

Som sagt, tack för en bra debatt! Tack för en, tycker jag, god dialog kring väldigt viktiga framtidsfrågor! Tack för att det finns en vilja att stå upp för Stockholmsregionen, för viljan att bygga ut vår trafik och för viljan att göra människors vardag i denna region lite enklare och lite bättre!

Nu är det strax dags att gå till beslut, och jag hoppas att vi ska kunna vara lika kloka som vi har varit under debatten när vi fattar besluten.

Med detta vill jag tacka för debatten och önska alla trafikpolitiker i detta landsting en God Jul och ett Gott Nytt År, om vi inte har skäl att höras innan dess.

Anförande nr 175
H a n s A n d e r s s o n (FP): Jag såg att jag hade lite talartid kvar, så jag tänkte bara nämna det att den dag jag ser en buss där jag bor har det hänt en trafikolycka på väg 77.

Det spelar nu inte mig någon roll, men för dem som har funktionsnedsättningar av olika anledningar – födsel, ålder eller något annat – gäller det att färdtjänsten fungerar för att samhället ska vara tillgängligt. Vi har sett i handlingarna att det ska tillsättas en färdtjänstutredning som ska jobba under 2015, och det är ett jätteviktigt uppdrag för de människor som behöver de tjänsterna – speciellt i den del av länet jag kommer ifrån, Norrtälje, som är 3 procent av populationen och 33 procent av ytan. Det ställer liksom lite annorlunda krav på upphandlingen, speciellt att det går relativt snabbt när man vill ha en färdtjänstutredning. Det gör vi själva i kommunen; sedan ska det vidimeras här i Landstingshuset.

I somras var det ett antal personer som fick vänta väldigt länge. När man då kontaktade förvaltningen hänvisades man till att det finns busstationer och tunnelbanestationer som kan vara lite tillgängliga – men bor man i Herräng har man ungefär nio mil till närmaste tunnelbanestation, så det alternativet är ganska svårt att välja för en äldre människa som har hamnat i ett sjukdomstillstånd och kanske känner otrygghet i vardagen.

Jag vill bara framföra det till färdtjänstutredningen, att det är ett viktigt uppdrag att se till de områden som inte är till hundra procent urbana. Hur ska man se till att de människor som fortfarande befolkar de landsändarna får en trygghet i vardagen? Det är ett mycket viktigt uppdrag.

Jag kan nämna att jag själv har en son som har stora funktionsnedsättningar. Det var väl sagt med lite ironi, men den som kom och hämtade min son sade så här: ”För att komma ut hit borde man ha vildmarkstillägg!” I stället för granar var han väl mera van att se gatlysen.

Jag tror att det kan vara bra om färdtjänstutredningen noterar att det finns områden som inte är urbana.

F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n: Vi har fått information om att det uppenbarligen finns olika versioner av yrkandehäftet. Det är mycket olyckligt. I en version finns en del av Vänsterpartiets yrkande tydligen inte med. Därför har ni inte uppfattat en del av de yrkanden som har lämnats in.

Till i morgon ska vi se till att alla har den senaste versionen. Det är beklagligt att vi inte upptäckte detta förrän under eftermiddagen.

Tillväxt, region och miljö

Anförande nr 176
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande och fullmäktigekamrater! Stockholm är ju en väldigt framgångsrik region som placerar sig bra trots sin litenhet när det gäller attraktionskraft, innovationskraft, företagsamhet, miljö och många andra saker. Men den har också svagheter. Det är en liten region vid internationell jämförelse, och Sverige är ett perifert beläget land – det är förhållanden som man behöver ha i åtanke.

Vår vision från Centerpartiets och Alliansens sida är ju att Stockholmsregionen ska vara en attraktiv, innovativ, grön region med hållbar utveckling. Koordinering och regionalt ledarskap i de regionala frågorna är viktigare än någonsin när Stockholmsregionen växer så snabbt som den nu gör. Att vara den snabbast växande regionen i Europa ger fantastiska möjligheter, men samtidigt får vi inte blunda för de risker som det kan medföra om regionens aktörer inte hänger med. Jag uppmuntrar gärna till läsning av Handelskammarens rapport, som de publicerade för en dryg vecka sedan, om de risker som också finns i den här i grunden positiva paletten.

Om vi inte klarar att ha en resurseffektiv och miljösmart planering av infrastruktur och transport och bostäder så blir följden – om vi inte passar oss – kvävande köer, föroreningar, sänkt livskvalitet och skövling av Stockholmsregionens unika gröna och blå karaktär. Och om vi inte klarar av de sociala utmaningarna i ett socialt bostadsbyggande och hög utbildningsnivå och med egenmakt för invånarna så kommer den ekonomiska utvecklingen snart att bli lidande.

Vi får heller inte glömma att det omvända gäller. Utan företag som växer, utan fler jobb, utan tillväxt i ekonomin, utan innovationer så blir det väldigt svårt att se hur sociala och ekologiska mål ska kunna nås eller ha en uppbackning. De här tre delarna av hållbarheten hänger verkligen intimt samman. Och man kan inte bedriva en stark miljöpolitik utan att också bedriva stark ekonomisk politik.

Den gällande utvecklingsplanen är mer aktuell än någonsin. Det finns ett starkt stöd för Rufs:ens principer om flerkärnighet, klimatarbete och sambandet mellan kollektivtrafik och tätt bostadsbyggande. Under det här året, 2015, kommer arbetet med att utarbeta en ny Rufs att inledas, men det arbetet kommer i mycket att bygga på den gamla Rufs:en, det som är bra i den gamla Rufs:en, även om det med all sannolikhet också kommer att göras tydliga tillägg och förstärkningar. Alliansen skriver i budgeten för år 2015 att arbetet med en ny Rufs bland annat ska fokusera på att Stockholmsregionen ska vara världsledande när det gäller att kombinera tillväxt och hållbar miljö.

Målet att vi ska stödja det nationella arbetet för en fossilfri fordonsflotta är en tuff ambition som alltså inte bara handlar om landstinget egna bussar utan även om den privata fordonsflottan. Bostadsbyggande och kollektivtrafik ska gå hand i hand. Vi ska ge stöd och investeringar i innovationskluster och utbildning och förstärka Stockholm som en innovativ region. Vi ska värna Stockholmsregionens gröna och blå värden. Ett tillägg som vi talade om redan under förra budgetdebatten, inför 2014 års budget, var att vi kommer att utarbeta en regional klimatfärdplan 2050 för att ge större kraft åt regionens klimatarbete mellan olika aktörer.

Men det handlar inte bara om att den nya Rufs:en ska kompletteras och utvecklas när det gäller innehåll. Det handlar också om hur vi kan skapa tydligare åtaganden mellan regionens parter för att uppnå de mål och strategier som finns i Rufs. Här finns både en hemläxa för landstinget att göra när det gäller att se till att vi dels får en Rufs som passar de utmaningar som vi från ett landstingsperspektiv ser, dels ser till att våra insatser inom olika politikområden stärker de gemensamma åtaganden som krävs för att vi ska få en god utveckling i regionen. Och det ska koordineras med andra aktörer.

Jag vill i det här sammanhanget också nämna det arbete som redan pågår med att utveckla regionens förmåga att nyttiggöra sig EU:s olika fonder på olika sätt mellan olika aktörer.

En väldigt bra utgångspunkt är den historiska tunnelbaneöverenskommelse som landstinget, staten och fyra av länets kommuner skrev under förra året. Vi kan hämta bra inspiration där för hur bostadsbyggande och resurser för investeringar kan ökas genom medfinansiering från de ökade mark- och fastighetsvärden som investeringarna skapar.

Den här modellen garanterar också att resurserna faktiskt används där de ger bäst hävstångseffekt för att stödja en god utveckling. De kopplar också ihop just olika aktörers handlingsplaner i gemensam riktning. Jag tycker att det här arbetssättet mycket väl kan tänkas överföras till forskning, innovationsarbete, sjukvård och kultur.

Den nya regionala utvecklingsplanen ska också innehålla strategier för hållbar tillväxt och bostadsbyggande på landsbygden och i skärgården. Stockholm är en storstadsregion, och det är vi väldigt stolta över, men det är också Sveriges tredje största landsbygdsregion, och en landsbygdsregion med den kanske mest extrema landsbygden i Sverige i form av vår skärgård. Vi behöver bli bättre på att hitta synergierna mellan storstadsregionen och landsbygds- och skärgårdslänet. Här finns livskvalitetsvärden, företagsmöjligheter och en unik bredd i både tänkbara livsstilar och boendemiljöer som vi faktiskt kan bli mycket bättre på att ta till vara.

Vi har redan tidigare diskuterat olika delar av skärgårdspolitiken, men jag vill ändå nämna både den stora satsningen på Skärgårdsstiftelsen, den nord–sydliga båtförbindelsen, den förlängda sommartidtabellen för att stödja näringsutvecklingen i skärgården, förstås den nya upphandlingen av sjötrafiken och att själva syftet med att samla sjötrafik och andra skärgårdsfrågor under samma rotels tak ju är att vi ska få till stånd en bättre koordinering av de skärgårdspolitiska ambitionerna och sjötrafikambitionerna.

Jag har pratat en del här om hållbarhetsfrågorna, om vikten av att ekonomisk och ekologisk hållbarhet går hand i hand. Jag vill verkligen betona att det är ett misstag att göra ekonomisk tillväxt och radikalt minskad miljöpåverkan till varandras fiender.

Bromma flygplats och förbifarten blir sådana här trånga sektorer som jag faktiskt tror skadar miljöarbetet. Projekten som sådana, förbifarten som sådan, har inte den stora miljöpåverkan som den tillskrivs om man titta på de analyser som görs. Det finns många myter om detta.

Min övertygelse är att en så perifert belägen region som Stockholmsregionen verkligen också behöver flyget i framtiden om vi ska vara en attraktiv region för forskning, näringsliv och inte minst för alla de invånare som har släkt och vänner i olika delar av världen. Däremot behöver vi inte de fossila, klimatförstörande bränslena för att driva flygplanen. Mycket arbete sker redan här och nu på området att minska flygtrafikens klimatpåverkan – det arbetet kan vi också vara en part i.

Vad gäller vägtransporter är det precis samma samband. Vi behöver förbifarten för att klara trängseln, men allra viktigast är att vi får bort fossilbränslet från vägtrafiken. I den frågan kan vi också från regionens sida bidra till arbetet även om huvudansvaret är nationellt. Det var helt nödvändigt att planera transportsnålt och öka cykel- och kollektivtrafikandelar. Förbifarten bör aldrig bli full.

Jag ska också säga några ord om vårt miljöarbete. Stockholms läns landsting blev ju år 2013 utnämnt till Sveriges miljöbästa landsting. Vi har ju nått vårt tuffaste mål, 75 procent förnybart i kollektivtrafiken två år förtid. Vi har många andra goda miljöresultat, men det finns så mycket mer att göra innan landstingets verksamhet verkligen är fullt ut hållbart.

En av de nyheter som jag är väldigt stolt över och som vi kommer att arbeta in i det nya programmet är ju att vi i vår livsmedelsupphandling kommer att ställa krav på minskad användning av antibiotika. Vi jobbar redan med de här frågorna inom vården, men vi kan inte med den ena handen bekämpa en onödig antibiotikaanvändning och samtidigt genom vår upphandling stödja den mest vansinniga delen av antibiotikaanvändningen, nämligen den som sker inom jordbruket i många länder i vår omvärld.

Därför presenterar nu Alliansen ett budgetförslag som innehåller krav på att den mat som upphandlas av landstinget ska ha minst samma miljö- och djurskyddskrav som de krav som gäller inom svenskt jordbruk.

Vi kommer alltså att stärka miljöarbetet. Landstinget kommer att ta sitt ansvar för att stärka den viktiga regionala utblicken och den viktiga regionala koordineringen i den här regionen framöver, vilket verkligen behövs när regionen växer så snabbt. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 177
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tack, Gustav, för en bra och inspirerande inledning! Jag tror att vi kan se fram emot ett antal goda samarbetsområden under de kommande åren.

Vi lever och verkar i en på många sätt fantastisk region med enorma möjligheter. Stockholmsregionen befinner sig, som vi har talat om tidigare i dag, i stark expansion, och varje år växer vår befolkning med 40 000 nya invånare. Stockholmsregionen växer också ekonomiskt, och vi har en god grund att stå på för utvecklad forskning, innovationskraft och hållbar tillväxt.

Vi har också förutsättningar att skapa en region där välståndet fortsätter att öka, men där välfärdsökningen också måste komma alla till del så att regionen inte slits isär ekonomiskt och socialt, och det ska ske med höjda ambitioner på miljö- och klimatområdet.

Stockholmsregionens utveckling och förmåga att ta till vara sin potential är också avgörande för hela landets utveckling. En hämmad utveckling av vår region riskerar att leda till försämrad internationell konkurrenskraft och attraktivitet för Sverige som land.

En regions förmåga att växa och utvecklas handlar om vår förmåga här inne att se vilka möjligheter vi har, vilka tillgångar som i dag inte tas till vara och vilka brister som i dag hindrar utvecklingen.

Vi är en region där alla behövs och måste få känna sig behövda, och ingen ska lämnas efter. Det är en region där vår glesbygd, vår skärgård och våra urbana miljöer måste ses som tillgångar för varandra, där bostadsområdet eller platsen som du kommer från inte ska påverka dina livsförutsättningar eller möjlighet att påverka samhället. Stockholm ska vara den attraktiva, hållbart gröna och jämlika tillväxtregionen.

Utvecklingen måste därför bygga på social sammanhållning och jämlika livschanser, frihet från diskriminering, tanken att alla invånares kraft och vilja att bidra till samhällets utveckling tas till vara – men tvärtom ökar i dag skillnaderna, och det är exempelvis stora olikheter i möjligheten att komma in på arbetsmarknaden som beror på ditt ursprung.

Stockholmsregionens utveckling ska bygga på gröna värden där värnandet av miljön och positiv klimatpåverkan måste vara vägledande för oss alla. Om vi ska vara världens mest miljövänliga storstadsregion måste vi ställa höga miljökrav. Då kan vi också bli ett världsledande nav för miljö- och klimatforskning, innovation och grön omställning.

Vi ska vara en gemensam forsknings- utbildnings- bostads- och arbetsmarknadsregion på riktigt. Investeringar i fler nya tunnelbanelinjer, BRT-lösningar, busslinjer och vägtrafik behövs. Vi måste öka ansträngningarna att binda ihop den norra och södra länsdelen med fler kollektiv- och vägtrafikförbindelser för ökade resandeströmmar. Ett återinförande av enhetstaxan, som vi nyss debatterade, skapar mer jämlika förutsättningar för ökat kollektivtrafikresande och gynnar hela regionen. Vi vet att företag väljer etableringar i

strategiska lägen, att tillgången till kommunikationer ofta avgör och att restider påverkar den enskilda människans möjligheter att få ihop sitt livspussel.

Men vi behöver också bra flyg- och tågförbindelser med vår omvärld för att vara en attraktiv region och både bo och verka i.

Antalet platser för högre utbildning behöver naturligtvis också öka i vårt län, därför har vi också kravet på att Södertörns högskola snarast ska ges universitetsstatus och också ges jämlika forskningsmöjligheter med andra lärosäten.

Vi behöver fler strategiska innovations- och näringslivsmiljöer tillsammans med forskning, miljöer där enskilda forskare, innovatörer och entreprenörer möts och där sammanhang skapas och också bidrar till att forskning och innovationer omsätts i produktion så att vi därmed får fler arbetstillfällen till vår region. Det stora misslyckandet i ungdoms-arbetslösheten kräver handlingskraft för att skapa fler arbetstillfällen.

Det ska vara attraktivt och enkelt att flytta in i vår region och även att kunna stanna kvar när man avslutat sin utbildning, flyttat hemifrån eller vill ändra sitt boende. Bostadsbristen är i dag ett påtagligt problem för många människor men också för företag, lärosäten och forskningsinstitutioner i vår region. Även om vi det här året kan summera ett stort antal nya bostäder så måste en hög bostadsproduktion också kunna upprätthållas på lång sikt. Därför behöver vi upprätthålla målet om 300 000 nya bostäder fram till år 2030 och föra samtal om utbyggd kollektivtrafik och vägtrafik.

Stockholmsregionens attraktivitet, sociala sammanhållning och demokratiutveckling består också i tillgången till ett rikt och aktivt kulturliv. Möjligheten att enkelt ta del av kultur men också att vara verksam och delaktig som kulturskapare är därför en gemensam fråga för hela regionen. Den kulturella utvecklingen är bärande för att människor ska trivas och känna livsinnehåll. Kulturlivet har också en roll som mötesplats där kreatörer, entreprenörer och kulturarbetare träffas och inspireras. De kulturella och kreativa näringarnas utveckling i vår region är därför också en naturlig utveckling av ett rikt kulturskapande. För såväl kulturlivet som näringarnas utveckling måste dessa frågor också skyndsamt få en strategiskt regional samordning i vårt län.

Vi socialdemokrater tror på Stockholmsregionen och dess invånare, men vi måste också hantera de inlåsningseffekter som riskerar att dämpa utvecklingen. Vi Socialdemokraterna tror på Stockholmsregionens möjligheter, och det är därför hög tid att skapa en gemensam region för bättre samordning av regionens utveckling. Vi har länge pekat på behovet av en sådan regionbildning. I Stockholms läns landsting finns i dag ett brett politiskt stöd på sidor om blockgränsen för att nu ta steget och bilda Region Stockholm.

Vi Socialdemokraterna står för en sammanhållen region där klimatpåverkan minimeras och människors livschanser maximeras. Det är vägen till hållbar regional tillväxt.

Ordförande! Jag yrkar därmed bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 178
Charlotte Broberg (M): Ordförande, landstingsledamöter! Stockholmsregionen präglas verkligen av tillväxt. Stockholmsregionen växer, och vi är verkligen på väldigt många sätt Sveriges tillväxtmotor.

Stockholmsregionen är också den region där Alliansen – i landstinget – är större än de rödgröna. Moderaterna är också största parti. När man lyssnar på debatten tidigare i dag kan man ibland få en något annan uppfattning.

Jag tänkte prata lite mer om just detta med tillväxt, för det tycker jag är oerhört viktigt. Man kan säga att det finns tre olika aspekter på detta med tillväxt. Först och främst handlar det om befolkningstillväxten, för det är grunden för allt.

Det nämndes tidigare att det är två fulla SL-bussar med nya invånare som rullar in i länet varje dag. Det är en gammal men mycket bra liknelse för vad det egentligen handlar om. I de bussarna sitter det folk från andra delar av Sverige men också från andra delar av världen. Det är kanske inte så många som en del tror som kommer från andra delar av Sverige. Jag kommer visserligen från en annan del av Sverige, vilket man kanske kan höra på min dialekt. Men de flesta gör inte det längre. Den gamla myten som fanns förr om att Stockholm skulle dränera övriga Sverige på en massa människor stämmer inte längre. Merparten som sitter i de här bussarna – eller kanske ligger i dem – är nyfödda, så de kan inte sitta än, även om det kanske är en lite annorlunda liknelse. Så ser det ut.

När vi antog den förra regionplanen – vi är nu på väg in i en ny regionplan – i maj 2010 fanns det faktiskt befolkningsprognoser som innebar att vi skulle växa med 15 000–20 000 människor per år i Stockholmsregionen. Ett halvår senare, vid årsskiftet, hade vi klara siffror på att vi växte nästan dubbelt så mycket som den höga siffran. Då fick vi också revidera prognoserna, och sedan dess har vi växt med 35 000–40 000 människor varje år.

Att vi växer gör att vi får ett betydligt större behov av bostäder. Det är inte så konstigt. Man måste ha någonstans att bo, även om just de nyfödda oftast kan flytta in hos någon. Det är också den andra aspekt som jag vill nämna när vi pratar om detta med tillväxt.

Detta ledde till att landstinget fick i uppdrag av regeringen att se på bostadsbehovet och kartlägga det. Det gjorde också Stockholms läns landsting i samråd med alla kommuner i länet. Jag tycker att vi kom fram till ett mycket bra resultat. Vi hade faktiskt ett mål. Ni socialdemokrater skriver i er budget, vilket Jens också nämnde, att ni vill ha ett mål på 300 000 nya bostäder. I kartläggningen kom vi fram till att behovet var mellan 179 000 och 319 000 bostäder och valde att använda ett spann. Man skulle kunna säga att ni ligger 19 000 lägre än vad vi sade i den kartläggningen.

Det innebär att man ska bygga mellan 9 000 och 16 000 bostäder per år. Det är något som vi ärligt kan säga att vi har legat ganska långt ifrån. Men det är väl lite som med ketchup. Man står där med flaskan och absolut inget händer, men plötsligt säger det ”plopp” och så kommer all ketchup. Det börjar vi närma oss nu. Ganska nyligen pratar man om att bostadsbyggandet faktiskt ligger i takt med befolkningsutvecklingen. Om man ser till de siffror som gäller helår och gäller för 2013 ser man att det påbörjades 11 488 nya bostäder, vilket var en ökning jämfört med 2012 med hela 70 procent.

Därutöver har vi också på gång en helt ny tunnelbana, som bara den ska innebära 78 000 nya bostäder i anknytning till tunnelbanan. Det tycker jag är ett alldeles utmärkt exempel, som Gustav också nämnde, på hur vi bör jobba mycket mer.

Det tredje exemplet vad gäller tillväxt gäller just transporterna. Då vill jag understryka att transporter för mig handlar om både vägar och kollektivtrafik. Det handlar alltså om både Förbifarten och en utbyggd tunnelbana.

Jag vet inte om det har blivit någon demonstration här. Det sades att folk skulle komma hit. Det har varit mycket påståenden här i talarstolen om att många tycker att detta med Förbifarten är en ganska dåligt idé. Då tycker jag att man ska ta del av den valutvärdering som har gjorts av TMR, som är helt oberoende i det här sammanhanget och som har ställt frågor till stockholmarna alldeles nyligen, i samband med valet. Hela åtta av tio stockholmare sade att de faktiskt vill ha Förbifarten. Ta gärna del av den undersökningen!

När det gäller utbyggd tunnelbana är stödet ännu större, för hela nio av tio stockholmare vill ha en utbyggd tunnelbana. Det är som sagt nio nya stationer som är aktuella. En av de stationerna kommer också att finnas vid vårt nya sjukhus som är på gång. Det kan också ses som ett exempel på detta med tillväxten.

Det finns många olika aspekter på detta med tillväxt. Om man ska prata mer om transporter kan man nämna flyget. Vi behöver Arlanda, men vi behöver också Bromma.

Jag vill också nämna cykling. Det är en ganska liten aspekt, men jag tycker i alla fall att detta är viktigt. Det sparar yta och sparar tid, och det är också bra för hälsa och miljö.

Alliansens budgetförslag heter också *En budget för hälsa och tillväxt*. Det tycker jag är ledord som jag gärna skulle se på den regionplan som vi ska påbörja arbetet med nu och som ska handla om regionen framöver. Då tycker jag att detta med tillväxt är något som vi ska hålla i. Jag hoppas att det kan bli ett ledord. Jag tror att vi kan bli helt överens om just hållbar tillväxt. Det är ju viktigt att de sakerna går ihop. Tillväxt behövs för att vi ska nå våra klimatmål – det är fullständig nödvändigt.

Med det vill jag yrka bifall till Alliansens budgetförslag, *En budget för hälsa och tillväxt*.

Anförande nr 179
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Till att börja med får man väl tacka Charlotte Broberg för att du bekräftar den bild som Miljöpartiet hela tiden har haft av att om invånarna måste välja mellan utbyggd kollektivtrafik och utbyggd förbifart väljer man kollektivtrafiken.

Från Miljöpartiets sida kan jag säga att vi är det parti som tydligast tar ställning för en samhällsutveckling där vi möter vår tids stora framtidsutmaning, klimatfrågan. Enligt Naturvårdsverket, som har gjort mätningar på regional nivå, behöver Stockholmsregionens klimatpåverkan minska från 13 till 5 ton koldioxid per capita fram till år 2020 och med totalt 90 procent från dagens nivåer till 2050 för att vi på allvar ska kunna säga att vi har tagit vårt klimatansvar.

På den punkten, kära åhörare, skiljer sig Miljöpartiet stort från den övriga Alliansen. I underlaget till den kommande RUFS-processen beskriver Alliansen Stockholmsregionen som ett föredöme inom klimatområdet. Den slutsatsen kan man komma till bara om man aktivt definierar bort de utsläpp som varje invånare i regionen genererar i takt med sin konsumtion. Att vi skulle vara ett föredöme beror på att vi har en struktur i vår arbetsmarknad där vi har relativt lite inomläns industriproduktion. Det har alltså inte att göra med vilken klimatpåverkan som vi faktiskt har utifrån de aktiviteter som sker i regionen.

För att vi i Stockholmsregionen ska kunna säga att vi tar vårt klimatansvar behöver vi rikta våra insatser mot det som skapar en klimatneutral och klimatsmart region. Jag skulle vilja visa några bilder. Steg 1 är, som jag ser det, att bygga ut den förnybara energiproduktionen, såväl inom som utom länet. Många av er tänker kanske: Varför är det en landstingsfråga? Bilden jag visar är från Västra Götalandsregionen. Det är framsidan av deras program för hållbar energi. Tydligt är att det finns andra delar av landet som kan ta ett stort regionalt ansvar för de här områdena.

Vi behöver inte bara minska klimatpåverkan från energin utan behöver också minska klimatpåverkan från transporter. Nu fungerar det inte riktigt med visningen av bilder. Annars hade ni kunnat se en bild med framsidan av Västra Götalandsregionens

handlingsprogram för hållbara transporter, vilket visar på att man också inom detta område kan ta ett tydligt initiativ på regional nivå.

Något som däremot verkar vara positivt – om man ska avsluta med det – är vad Alliansen har tagit till sig. Det handlar om några av de saker som Gustav Hemming lyfte fram i sitt anförande. Jag är glad över att regionplaneringen nu verkar ha kommit ur den moderata tvångströja som har funnits under de senaste fyra åren, så att det framgår att man verkligen vill göra saker inom det här området.

Det du nämner och som står i ert budgetförslag handlar om EU:s olika forskningsprogram. Betyder det att vi i så fall aktivt kommer att engagera oss för att söka medel ur det som kallas Horizon 2020 och som vi tidigare från Miljöpartiet har lagt skrivelser om i landstingsstyrelsen? I så fall tycker jag att det är mycket positivt och mycket välkommet. Där skulle jag vilja be om ett förtydligande från dig, Gustav Hemming.

För övrigt kan jag säga att det även inom det området finns initiativ från samma ställe i landet om hur man kan nyttja detta, så vi behöver inte uppfinna det hjulet en gång till.

Jag är som sagt glad för att vi nu kan ta offensiva steg i den framtida regionala planeringen, och jag hoppas att det blir en bra och konstruktiv dialog inom den kommande RUFS-processen.

Anförande nr 180
Mattias Lönnqvist (FP): ”Trafiken dånade fram över Kungsbron, bropelarna liksom sviktade till för de stora tunga trådbussarna. Ett godståg rullade norrut och pustade fram väldiga rökslingor som förenade sig med röken från de otaliga skorstenarna bortom Torsgatan. Några solstrålar hade hittat en glugg i morgondiset och gnistrade i Gasverkets fönster, skenet gav brinnande reflexer, långa skimrande tappar som doppades i Klara sjös blålila vatten.”

Jag ville inleda med att citera Per Anders Fogelström från *Stad i världen*, s. 21, inte bara därför att jag tycker att det är en bra text utan därför att texten knyter an till mycket av det här segmentet. Det knyter an till det pass som vi hade innan, när vi pratade om trafik, men det knyter framför allt an till det här området: tillväxt, region och miljö.

Det knyter an till tillväxt därför att det Stockholm som Per Anders beskriver är ett Stockholm som förändras, ett Stockholm som förbättras tack vare den tillväxt som skedde då, ett Stockholm som fortsatt förändras, fortsatt förbättras, tack vare den tillväxt som har skett efter att den här boken kom ut.

Det knyter an till regionen därför att Stockholms stad är en mycket viktig del av den region som vi har att styra över när det kommer till landstinget, och det knyter an till miljö därför att Fogelström i sin berättelse visar hur vår miljö påverkas av den teknik som vi har och det samhälle som vi har, både hur det såg ut då och framför allt hur det kan se ut nu.

Låt mig stanna kvar i frågan kring miljön och hur tekniken påverkar miljön. Det framställs ibland som om det skulle finnas en motsättning mellan teknik och innovation å ena sidan och miljö och livsvillkor å andra sidan. Det finns politiker som hävdar att det motsatsförhållandet gör att vi ska skippa all utveckling och ska ta ett steg tillbaka. Vissa hävdar att det rör sig om några år, vissa att det rör sig om 50 år, andra att det rör sig om 1 000 år – det enda som skiljer är hur många år tillbaka i tiden vi ska gå.

För att återknyta till budgeten: Den är präglad av en sak, nämligen en attraktiv, hållbar och tillgänglig storstadsregion. Vad innebär det? Jo, det innebär att vi måste ha någon form av tillväxt. Vi måste ha en Stockholmsregion som fungerar som tillväxtmotor för hela landet.

Det gläder mig att Socialdemokraterna har velat lyfta fram just tillväxt som en viktig aspekt. Jag tycker bara att det är lite synd att Socialdemokraterna så hårt fokuserar på regionfrågan och inte så mycket på annat. Men det gläder mig att Socialdemokraterna faktiskt är med på tillväxttåget.

Som politiker gäller det att komma ihåg att vi aldrig skapar tillväxt. Vi kan skapa förutsättningar för tillväxt. Vi kan hindra tillväxt. Vi kan stoppa tillväxt. Men vi kan inte skapa tillväxt.

Tillväxt i sig har ett värde därför att det skapar ökade skatteintäkter, som vi behöver för en ökande befolkning, för ökade kostnader för vård för denna befolkning, för ökade kostnader för trafik för denna befolkning, för ökade kostnader för kultur för denna befolkning.

Ett sätt att skapa de här förutsättningarna handlar om livsvillkor och att få nöjet att flytta in i regionen. Då kommer vi in på det som handlar om bostadsbyggande. Bostadsbyggande underlättas av flera saker. En viktig aspekt handlar om en sammanhållen tanke kring hela länet. Här spelar RUFS stor roll, för det är den sammanhållande tanken.

I RUFS knyter vi ihop tankar om tillväxt, knyter ihop tankar om regionen, om bostadsbyggande, om miljö. Jag ser extra mycket fram mot det arbete som kommer att ske under nästa år, när vi ska uppdatera RUFS och ta fram en ny version som tar hänsyn till de förändringar som har skett de senaste åren.

Låt mig avsluta det här inlägget med miljön. Jag nämnde att Fogelströms berättelse visar hur vår miljö påverkas av vår samtid. Vi påverkar både vår samtid och vår framtid och, för alla som har barn, våra barns framtid genom hur vi planerar bostäder och genom hur vi planerar infrastruktur.

Vi vet från mycket forskning exempelvis att resandemönster etableras när någon flyttar till ett område. Om detta område redan har en fungerande kollektivtrafik, fungerande gångvägar och fungerande cykelvägar etablerar man ett resandemönster som är mer klimatvänligt och mindre trängselskapande än om detta saknas.

Lite kort om cykling: Jag skulle hävda att det framför allt är en kommunal fråga. Men landstinget kommer in när det handlar om att samordna kommunerna, att skapa möjligheter för kommunerna att samverka. Det hjälper ju inte så mycket om min kommun, Sundbyberg, har jättebra cykelvägar om de slutar i Solna exempelvis.

I en region som växer och där vi får fler boende och bygger fler bostäder måste vi också värna våra gröna kilar. De spelar en viktig roll, tillsammans med det arbete som kommunerna själva gör när det handlar om parker och andra gröna oaser. Vi måste ha gröna kilar för att skapa de här gröna oaserna. Vi kan inte ha en stad som bara är en stad – det måste finnas grönt i den också.

Jag hoppas givetvis att vår samtid kan ge upphov till litterära skildringar i samma klass som de skildringar som Fogelström har skrivit. Men oavsett vilka litterära alster som vår tid genererar är jag glad och stolt över att vi här har en budget för tillväxt, en budget för regionen, en budget för miljön.

Jag vill därmed yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 181
Anna Sehlin (V): Jag vill tacka föregående talare för en bra inledning till det här blocket, regionblocket. Jag ser med stort intresse och tillförsikt på arbetet med en ny RUFS. Men jag tycker också att vi ska se tillbaka lite på de utmaningar som vi har med nuvarande RUFS.

För indikatorerna miljö och klimat i RUFS går utvecklingen åt rätt håll. Men det räcker inte för att vi ska nå målen. Det är ett stort problem som vi har nu.

Transportsektorns utsläpp ökar, och kollektivtrafikandelarna är inte tillräckligt höga. Där har vi mycket att jobba med. Vi har också problem med att EU:s partikelnormer och miljökvalitetsnormer överskrids på flera gator i länet. Det är något som vi måste ta tag i. Om det ska vara dubbdäcksförbud, dubbdäcksavgift eller minskad trafik låter jag vara osagt, men något måste göras.

Regionens stora underskott av bostäder har inte åtgärdats. Befolkningen har vuxit snabbare än förväntat enligt RUFS 2010. Bostadsbyggandet har inte legat på tillräckligt hög nivå. Andelen hyresrätter i regionen har dessutom minskat radikalt.

Vi var lite inne på de internationella jämförelser som görs med Stockholmsregionen och andra likvärdiga europeiska städer. Där kan man se att vi fortfarande har några utmaningar, även om vi är på rätt väg för att nå höga jämförelsetal i de jämförelserna. Det handlar om energianvändningen inom transport- och bostadssektorn, transportsektorns utsläpp av växthusgaser, bostadsbyggandet, som måste vara fortsatt högt, insatser för att öka kollektivtrafiksandelen och att unga människor måste få snabbare genvägar in på arbetsmarknaden.

Det är problemet med SL-bussarna med nya människor som återkommer. I de SL-bussarna finns det nyfödda. Vi har varit inne på att de kan bo hos sina föräldrar. Men där finns också många som kommer från andra delar av världen. De människorna kan inte efterfråga de nya bostäder som byggs. Dyra bostadsrätter och hyresrätter med höga hyror kan inte efterfrågas av människor som kommer in med de här SL-bussarna.

Det är ett jätteproblem. Vi måste pressa byggpriserna samtidigt som vi tar vårt ansvar för att bygga ett energieffektivt bostadsbestånd. Vi har också stora renoveringsprojekt att genomföra, till exempel miljonprogrammets renovering. Vi måste ta lärdomar från Hammarby Sjöstad och Norra Djurgårdsstaden och använda dem i praktiken. Vi måste ha ett tänk att inget bostadsområde och inget nytt stadsutvecklingsområde ska byggas utan bra kollektivtrafik när de första flyttar in, för det är då som vanan sätts. Hur människor reser och tar sig till fritid, jobb och utbildning etableras när människor flyttar dit. När människor skapar nya vanor måste det finnas bra kollektivtrafik och bra cykelinfrastruktur.

För att kunna öka andelen för kollektivtrafiken måste också kollektivtrafiken byggas ut. Det känns som att vi har en samsyn när det gäller tunnelbanan och till viss del också när det gäller spårvägar. Men det måste ökas på även här, och det måste investeras mycket pengar.

Där har Vänsterpartiet sitt svar på frågan: Trängselavgifterna ska användas till utbyggnad av kollektivtrafik. De ska inte låsas i Förbifart Stockholm. De ska absolut inte låsas i Österleden. De ska gå till kollektivtrafiken, så som det stod på valsedlarna 2006 när vi folkomröstade – det man i dag inte vill omförhandla, som vi har pratat om.

Vi måste också öka attraktiviteten för att åka kollektivt. Enhetstaxa är en sådan åtgärd. Det ska vara smidigt, enkelt och överskådligt för sällanresenärer och för dagliga resenärer. För dem med månadskort är det ganska smidigt, men för dem som reser sällan är det mindre smidigt. Det är komplicerade zoner – bort med dem!

Det är samma sak med spärrarna. De är inte vänliga. De är inte öppna. De är stängda. De ger inte ett öppet, tillgängligt intryck. De är svåra att komma förbi, speciellt om man har matkassar, barnvagn, hund eller rullator. Bort med spärrarna!

När det gäller den ökade miljömässigt och socialt hållbara utvecklingen för nuvarande och kommande RUFS måste kollektivtrafiken byggas ut. Det måste samordnas med bättre fysisk planering. Jag vet inte om det är en region som är lösningen – jag håller öppet för det. Men vi måste ha större regional samordning när det gäller bostadsbyggandet. Vi måste ha en struktur där vi faktiskt ser behoven. Alla människor kan till exempel inte bo i Stockholms stad. Det finns ett ansvar för alla kommuner att bygga bostäder. Som jag var inne på: Det gäller att bygga bostäder som många i befolkningen kan efterfråga: små, yteffektiva bostäder, stora, flexibla bostäder, kanske bärande ytterväggar och flexibla innerväggar, vem vet – bra bostäder som människor kan bo i.

För ett hållbart bostadsbyggande skulle jag tyvärr, Gustav, säga att Bromma flygplats måste läggas ned. Vi måste använda den marken. Vi har inte så mycket mark. Vi ska använda Bromma flygplats, och vi ska använda de lärdomar som vi har fått i andra stadsutvecklingsprojekt. Vi ska bygga en hållbar stadsdel på Bromma flygplats dit man kan ta sig kollektivt med spårväg och dit man kan cykla. Det tycker jag är en spjutspets för Stockholmsregionen – att verkligen visa att vi kan. Vi har visat att vi kan, men vi kan mer. Det är inte en symbol, utan det är något mycket konkret.

Vänsterpartiet har många gånger kallats tillväxtkritiskt. Det har sagts att vi inte kan förena tillväxt med det regionala utvecklingsarbetet och så vidare. Den skepsisen kanske finns kvar. Men jag är beredd att ompröva. Jag vill gärna se att myterna om Förbifart Stockholm sågas ned en efter en – det är jag beredd på. Jag kan ta in ny information. Jag har beskyllts för tunnelseende i dag. Men jag kan titta på nya rön om till exempel Stockholmstrafikens utveckling, hur mycket intäkter från trängselavgifterna det blir, hur människor reser och sådana saker. Jag är beredd att titta på det.

De utredningarna som jag har sett nu när det gäller Förbifart Stockholm visar på högre utsläpp, ökat trafikarbete och nya resmönster som mycket beror på bilresande. Men visa mig gärna annat!

Elbilar har också nämnts. Visa mig den elbilsmarknad som kommer att vara färdig när Förbifarten öppnar, så är jag beredd på det! Jag är också absolut beredd att diskutera trängselavgifter som ett styrmedel – kanske Norra länken, kanske Förbifart Stockholm. Vi har ett viktigt verktyg i våra händer.

Som avslutning yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 182
Maria Fälth (KD): Herr ordförande, fullmäktige! Jag vill inledningsvis yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag i det här avsnittet.

Det är inte helt ovanligt att när medborgare tänker på landstinget, om de över huvud taget gör det, tänker de på kollektivtrafik och först och främst på sjukvård. Regionplaneringen är ett mycket viktigt område som många missar. Jag tycker att det är tråkigt, för landstingets ansvar som regionplanerare är av största vikt för att hålla ihop en region som växer rekordsnabbt.

Under 2015 kommer vi att ta fram en ny regional utvecklingsplan som kommer att tackla spännande frågor som bostadsbyggande och samhällsplanering ur ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Jag tycker att det är jättespännande, inte minst för min

hemkommun Upplands Väsby, att den nya planen också kommer att innehålla en landsbygdsstrategi. Vi kommer också att öka fokus på planering för goda cykelkommunikationer över hela länet, liksom sammanhållna gröna kilar, en vattenförsörjningsstrategi och en utvecklad, tillgängliggjord skärgård. Som ni hör är det ganska många av Stockholmsregionens unika egenskaper som kommer att hanteras i detta viktiga framtida arbete.

För mig är det särskilt viktigt att betona landstingets stora ansvar för miljöfrågorna. Vi har sett en lång rad banbrytande miljösatsningar inom exempelvis förlossningsvården, ambulansvården och naturligtvis kollektivtrafiken. Det arbete som bedrivs här i landstinget är en av huvudorsakerna till att Stockholm och Stockholmsregionen så ofta prisades för sitt fina arbete under 2014. Under 2015 fortsätter detta viktiga arbete. Det är något som jag verkligen, som ny landstingsfullmäktigeledamot, ser fram emot.

Återigen bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 183
Ulf Landström (SD): Ordförande! Jag har fått uppdraget att presentera Sverigedemokraternas syn på regionplanering och miljö. Det är en hyfsat stor uppgift. Jag kan inte ge er någon fullständig redovisning på sju minuter, utan jag har plockat ut några punkter som jag hoppas att ni finner något så när intressanta.

Vi delar i stort det som Alliansen framför, men vi har en del avvikande åsikter och kompletteringar.

Vi ser inget värde i sig i en snabb befolkningsökning. På riksnivå har vi sagt att hela Sverige ska leva, varför vi anser att regionen ska utvecklas på ett ansvarsfullt sätt, där man tar hänsyn till de nuvarande invånarnas behov och intressen.

Landstinget är på sitt sätt ett Sverige i miniatyr. De nuvarande invånarna har behov av förbättrade transporter, fler bostäder och en väl fungerande sjukvård, för att ta några exempel.

Ett praktiskt problem är att de nuvarande invånarna hela tiden konkurrerar med nyinflyttade om till exempel bostäder. När miljonprogrammet genomfördes, för att möta den tidigare snabba befolkningsökningen, skapade man bostadsområden som inte var de bästa ur ett miljöperspektiv. Det vill vi inte vara med om att upprepa.

Vår uppfattning är att RUFS 2010 har varit bra för planeringen, och vi ser fram emot RUFS 2016.

Eftersom vi är ett oppositionsparti vill jag ta fram några punkter där vi inte delar Alliansens uppfattning i alla delar.

Vi saknar en redovisning av hur Alliansen tänker hantera länets utanförskapsområden i RUFS. Vi anser att det är viktigt att ta fram strategier för det. Gör man inte det är risken påtaglig att segregationen ökar inom länet.

Till följd av att miljöfrågorna påverkar havsnivåerna anser vi att detta borde inrymmas inom RUFS när det gäller vattenstrategier och sorgligt nog också skärgårdsstrategier. När havsnivåerna stiger med till exempel 2 meter är det mycket som påverkas. Det är dags att ta denna del av planeringen på allvar. Inget tyder på att världen genomgår radikala förbättringar. Vår slutsats är att det behövs mer forskning regionalt, nationellt och internationellt för att möta hotet från de stigande havsnivåerna.

RUFS bör också innehålla strategier för hur man skapar fler naturreservat för rekreation och naturupplevelser. Naturreservaten bör om möjligt ingå i de gröna kilarna. Naturreservaten bör inte enbart ses som ett sätt att skydda naturområden utan också som ett sätt att skydda kulturlandskap.

Vi delar uppfattningen att det behövs ett ökat bostadsbyggande i regionen och att detta behöver kompletteras med någon form av god infrastruktur, så att man kan främja resandet. Därför vill vi välja bort spårvägssatsningar i innerstaden och i stället satsa på snabba lösningar i form av långa bussar drivna med till exempel miljödiesel eller något annat miljövänligt bränsle.

När det gäller miljöarbetet saknar vi strategier för återbruk och möjligheten att förlänga livslängden på till exempel fordon och apparater genom löpande uppdateringar. Att nytillverka och slänga saker kräver mycket energi.

Vi vill också lyfta över tunga transporter från lastbilar till järnväg och sjötransporter. Vi vill att landstinget ska verka för att återupprätta den kustsjöfart som fanns tidigare men som i stort sett har försvunnit.

För att undvika alla missförstånd vill vi också säga att vi vill bevara Bromma flygplats och bygga Förbifart Stockholm.

Eftersom vi inte har lagt något eget budgetförslag har jag inte heller något förslag att yrka bifall till.

Anförande nr 184
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Jag är glad, Gustav, över dina ambitioner. Dem är det inget fel på. Men vi kan också konstatera, både du och jag, att miljömålens genomförandegrad haltar beroende på att det inte är ett tillräckligt skyndsamt arbete. Vi kan konstatera att det är ganska många parter i infrastrukturprojekt som ska samverka, och ibland finns det också planeringsmässiga förutsättningar som är svårhanterade.

Vi vet att det finns ett antal delar av RUFS – som för övrigt är väldigt bra – där vi skulle kunna öka genomförandetempot och se till att samordningen fungerar bättre.

Bostadsbyggandet är något som vi har haft uppe i diskussionen tidigare. Där kan vi se ganska låga tal över tid, även om det senaste året har varit betydligt mer gynnsamt.

När det gäller regionfrågan vet jag att ni tidigare har haft en positiv hållning. Min fråga till dig är: Är ni beredda att sätta er ned vid förhandlingsbordet och nu göra en gemensam ansökan om att få bilda Region Stockholm?

Anförande nr 185
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Svaret för Centerpartiets del är att vi är för en regionbildning. Men vi tror också att det går att använda den befintliga särlagstiftningen till väldigt mycket.

Vi tycker nog att om man sitter i majoritet diskuterar man de här frågorna också internt, även om det naturligtvis är bra ju fler som deltar i en sådan diskussion. Vi får väl se vad de diskussionerna kan medföra.

Det finns mycket som talar för att det, i ett läge när det är en uppsplittrad bild av vilka som styr i olika kommuner och på olika nivåer, kan vara en fördel att åtminstone arbeta för starkare strukturer kring hur man samverkar i regionen.

Förste vice ordföranden: Då får Gustav Hemming replik på Tomas Eriksson.

Anförande nr 186
Landstingsrådet Hemming (C): Tomas Eriksson! Du hänvisar till höga koldioxidutsläpp som – om jag förstår saken rätt, fast du inte säger där – inkluderar så kallade ekologiska fotavtryck, det vill säga den miljöpåverkan som kommer av den konsumtion som våra invånare har.

Jag skulle vilja fråga dig: Vilka möjligheter ser du egentligen att vi i Stockholms läns landsting och den nationella regeringen i Sverige har att påverka den del av befolkningens klimatpåverkan som kommer från konsumtion? Jag anser personligen att ekologiska fotavtryck är ett pedagogiskt mått men att de är politiskt odugliga för att försöka styra miljöpolitiken.

Anförande nr 187
Tomas Eriksson (MP): Ett kort svar på frågan: Nationellt delar jag inte din uppfattning. Där finns det faktiskt stora möjligheter att vidta åtgärder i sak för att minska konsumtionens klimatpåverkan. Det kan man göra genom lagstiftning och på andra sätt.

Regionalt kan vi främst jobba direkt i landstinget genom vår egen upphandlingsverksamhet. Det är dock en ganska liten påverkan – det kan jag hålla med om. Men det är kanske symboliskt viktigt.

Vad vi framför allt kan och bör göra – och vad vi i Miljöpartiet vill att vi ska göra – är att kompensera detta genom åtgärder på de områden där vi har större påverkan, det vill säga med utbyggd kollektivtrafik, förbättrade transporter, förbättrade energisystem med mera.

Anförande nr 188
Landstingsrådet Hemming (C): På dessa områden kan förbättringar göras när Stockholmsregionen ligger unikt lågt i både internationell och svensk jämförelse. När det gäller påverkan på konsumtionen: Visst ska vi beakta detta på olika sätt. Men anser du att det är Sveriges regering som har ansvaret för de utsläpp som sker i tillverkningsindustrin i Kina, eller är det Kinas regering som har det ansvaret?

Anförande nr 189
Tomas Eriksson (MP): Jag skulle säga att Sveriges regering har ett stort ansvar för att påverka den klimatpåverkan som vi i Sverige är upphov till genom vår konsumtion och genom direkta utsläpp.

Anförande nr 190
Charlotte Broberg (M): Tomas! Du missuppfattade mig något. Jag tror i och för sig att det var högst medvetet, men jag vill ändå förtydliga. Stödet för Förbifarten är åtta stockholmare av tio. Jag har rapporten på mitt bord. Du kan få ta del av den. Du kan på s. 75 läsa att åtta av tio stockholmare stöder Förbifarten.

Sedan kan jag erkänna att det är något fler – nio av tio – som är för tunnelbanan. Men åtta av tio stockholmare stöder alltså Förbifarten. Det tycker jag tål att upprepas.

Sedan vill jag säga: Det är kul att du använder så många exempel från Västra Götalandsregionen. Gillar du samarbetet i Västra Götalandsregionen, så välkommen över till Alliansen, Miljöpartiet!

Anförande nr 191
Tomas Eriksson (MP): Jag gillar alla former av samarbete.

Viktor Barth-Kron gjorde en liknelse vad gäller Förbifarten som jag tycker är fantastisk. Du kan nog applicera den på dina egna barn, Charlotte, om jag får dra in dem i sammanhanget. Frågar du dem om de vill ha glass kommer de att säga ja. Frågar du dem om de vill ha godis kommer de att säga ja. Men om de måste välja mellan glass eller godis kanske du får ett något mer nyanserat svar.

Måste man välja mellan kollektivtrafik och Förbifarten finns det opinionsmätningar som visar att stockholmarna tydligt prioriterar kollektivtrafiken.

Anförande nr 192
Charlotte Broberg (M): Det är där du har fel. Man måste inte välja mellan vägar och tunnelbana. Man kan faktiskt få både och. För många år sedan använde jag i en debatt en liknelse där man skulle säga till en förälder: Vill du att dina barn ska få gå i förskolan eller i skolan? Det är samma val som när du säger att man ska få välja antingen kollektivtrafik eller vägar.

Jag säger att man kan få både och. Man kan inte be föräldrarna att välja mellan förskola eller skola för sina barn.

Anförande nr 193
Tomas Eriksson (MP): Då säger jag: Ska vi uppnå klimatmålen för den här regionen och för nationen som helhet måste man välja.

Anförande nr 194
Pehr Granfalk (M): Herr ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till Alliansens budgetförslag.

Jag vill som väldigt många andra lyfta upp det viktiga arbete som ligger framför landstinget när det gäller att samordna och koordinera det tillväxtarbete och den tillväxt som sker runt om i regionen.

Jag har förmånen att jobba i en kommun som får mycket tillväxt av landstinget. Vi har investeringar på ungefär 55 miljarder som landar i min kommun inom loppet av tio år. En stor del är såklart Nya Karolinska, Hagastaden, tunnelbaneutbyggnaden och Tvärbanan.

Det är viktigt att sätta det i ett större sammanhang, vilket man behöver göra också beträffande RUFS-arbetet, det vill säga se vad som händer runt om i regionen, koordinera det och samordna det men också lyfta fram de möjligheter och problem som tillväxten medför.

Det är inte bara fördelar att växa så fort som en kommun som till exempel Solna gör. Däremot är det oerhört viktigt att landstinget i det arbete som ligger framför oss visar vägen, hur vi kan få ut mesta möjliga av tillväxten och på ett bra sätt se till att fler får del av de fördelar som en växande Stockholmsregion har. Det handlar om fler bostäder, hållbart byggande, fler i arbete, att bryta utanförskap och att se till att den här kommunen växer mer men också på ett bättre sätt.

Utifrån det kommer det, precis som Charlotte säger, att skapas fler möjligheter att bygga ut tunnelbana, vägar och kollektivtrafik men också att hitta bättre sätt att bygga en hel region. Den är i dag väldigt fragmenterad och uppdelad.

Med tillförsikt om att vi har en stor utmaning som sannolikt kommer att bli väldigt bra, om vi gör detta på ett bra sätt, vill jag återigen passa på att yrka bifall till Alliansens budgetförslag, som ger stora förutsättningar för en fortsatt växande Stockholmsregion, som kan växa med tillförsikt men också anta de stora utmaningar som vi har framför oss.

Anförande nr 195
M e e r i W a s b e r g (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag kommer att uppehålla mig vid en av Stockholms läns stora tillgångar, nämligen skärgården. Skärgårdens olika kvaliteter är besjungna otaliga gånger, och många är de som vittnar om den rikedom som Stockholms skärgård innebär för alla som bor, lever och verkar i vår region. Landstingsfullmäktige är inget undantag, och det måste anses vara glädjande.

Skärgården ses också av många som ett viktigt skyltfönster för besöksnäringen. Men för att det ska fungera behövs det något mer än bara kala klippor. Om inte annat behöver man faktiskt kunna ta sig dit.

Jag vill ändå säga att det är glädjande att en viss kursändring kan skönjas. Men det finns nog ändå anledning att konstatera att det även fortsättningsvis finns mycket stora behov för att en levande skärgård inte bara ska bli fina ord.

Vi är väldigt många som – inte minst genom egen erfarenhet – vet att detta är oerhört komplexa frågor som kräver en god samverkan mellan många olika parter. Det är alltför lätt att komma in i en negativ spiral där samhällsservicen börjar sviktar, och när den kanske till sist sviker drabbar det naturligtvis dem som bor och verkar i skärgården året om. Frågan kan bli ifall de har möjlighet att bo kvar. Om samhällsservicen sviker kommer det till sist att drabba dem som vistas eller skulle vilja vistas i skärgården från tid till annan.

Landstinget måste enligt oss socialdemokrater ytterligare utveckla sin roll i skärgårdspolitiken. Landstinget förfogar faktiskt över flera betydelsefulla verktyg i det sammanhanget. Fraktstödet och skärgårdsanslaget är två exempel på detta som behöver utvecklas ytterligare.

Det finns väldigt mycket för Stockholmsregionen att hämta i skärgården, inte minst vad gäller utveckling av besöksnäringen. Här kan landstinget spela en viktig roll, inte minst genom det jag nämnde tidigare om fraktstödet, där intentionerna handlar om att bidra till att stödja näringslivsverksamheten och förbättra utvecklingsmöjligheterna i skärgården. Stockholmsregionen har inte råd att avstå från en fortsatt tillväxt i skärgården. Därför är det nödvändigt att landstinget tar sin del av ansvaret.

Därmed vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 196
A m a n d a P a l m s t i e r n a (MP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! I början av november var det en debatt om landstingets miljöredovisning. Det kom upp många kloka ståndpunkter då, precis som det har kommit upp i dag.

Något som både oppositionen och Alliansen har tagit upp är att miljöarbete inte är något som vi gör bara därför att det är kul eller för dess egen skull, utan därför att det är en grundförutsättning för vår hälsa och för regionens attraktivitet.

Jag vill ta upp två områden som särskilt pekar på det och där det i dag finns ett arbete men där arbetet definitivt behöver skärpas och förbättras. Det ena gäller antibiotika. Jag blev väldigt glad att Gustav tog upp just det området. Här ser vi fram emot ett konstruktivt arbete för att skärpa det arbete som görs i dag.

I fråga om receptförskrivning är det en sjunkande trend, men vi ligger fortfarande över riksgenomsnittet och en bra bit över det nationella patientsäkerhetsmålet. Här behöver vi skruva åt ännu mer.

Jag instämmer också i det som sagts om antibiotika som konsumeras av djur. För att producera billigt kött använder man ju en massa onödig antibiotika. Vi behöver använda mer ekologiskt kött i landstingets upphandlingar. Vi har i dag ett mål på 30 procent och har nått upp till 29 procent, så det säger sig självt att målet är på tok för lågt satt. Vi behöver skärpa målet mycket mer. Här är vi inte ett föregångslän i dag, men vi kan bli det framöver.

Jag vill också ta upp ett annat område som många har varit inne på i dag. Det är gröna kilar. Här har landstinget jobbat länge och på ett bra sätt i samarbete med kommuner och länsstyrelser. Men en sak som man lite grann har missat – och som är väldigt basalt – är en länstäckande vegetationskarta för de gröna kilarna. Man vet helt enkelt inte vad som finns i de gröna kilarna, och det är väldigt olika karterat i olika kommuner. Det finns många vita fläckar.

Vi ser i dag att det gör planprocessen mycket långsammare än vad den skulle behöva vara och att det försvårar samarbetet mellan kommuner. Landstinget har gett bidrag till det arbetet, men jag tror att man skulle behöva ta ett mycket större ansvar och verkligen se till att en länstäckande kartering kommer på plats. Det skulle ge väldigt mycket. Det hämmar i dag tillväxten, skulle jag vilja säga.

Självklart ska man göra detta i nära samarbete med kommunerna och länsstyrelsen. Om vi skärper till de här två områdena rejält kan vi bli ett riktigt bra föregångslän även här.

Anförande nr 197
T h o m a s M a g n u s s o n (V): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Den här debatten har handlat otroligt mycket om tillväxt. Man kan väl uttrycka det lite stillsamt: Det ska bli spännande att arbeta med det kommande RUFS-arbetet för att se hur vi ska hantera den tillväxten och på vilket sätt vi ska möta de utmaningar som finns.

Jag tror att det är viktigt att vi i det arbetet bär med oss framför allt hur vi ska jobba med bostadsfrågan. Det är en stor fråga ute i kommunerna. Vi måste hitta olika sätt att samverka på ett bra sätt så att vi kan mäta det, alldeles oavsett varifrån de som sitter i de två SL-bussarna med nya till vårt län kommer.

Bostadsbyggandet är väsentligt, och en väsentlig del i bostadsbyggandet är vad vi kan göra själva på vår egen mark och på våra egna områden.

Vänsterpartiets budgetförslag innehåller fortfarande förslag på att vi ska bygga Karolinastaden. Vår skiss gäller 5 000 nya lägenheter. Vi kan väl ha en diskussion om den siffran, om den är rimlig eller inte. Det viktiga är att vi faktiskt kan bygga väldigt många lägenheter där.

Men det jag störs av i debatten är att vi ofta pratar bara om bostäder och inte pratar om upplåtelseformen. Som Anna Sehlin sade tidigare i debatten handlar det om att alla de som kommer också ska ha möjlighet att flytta in i de bostäder som byggs. Ett sätt handlar om att bygga hyresrätter.

Vi bör bygga hyresrätter därför att det är viktigt att se till att alla har möjlighet att bo. Men hyresrätten gynnar också rörligheten i en storstadsregion där folk flyttar ut och flyttar in. Hyresrätten gynnar till och med valfriheten, när man kan välja upplåtelseform. I dag kan man ofta inte göra det, eftersom det bara finns bostadsrätter att välja på.

Detta kan man ha lite olika ingångar till. Men jag tror att vi har en hel del vad gäller bostadsbyggande framför oss, med stora utmaningar. Med den utgångspunkten yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 198
Christina Eklund (M): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Tillväxt är ett ord jag gillar. Om man googlar kommer det upp tilltagande, ökning, växande, expansion med mera. Allt det är representativt för hela Stockholmsregionen.

Kommunerna upplever behov av mer – mer av allt. Det handlar om fler bostäder, mer och bättre infrastruktur, mer av hälso- och sjukvård, en hållbarhet i det vi gör, som ger kommande generationer en stolt grund att stå på, en miljö som ger oss fler och bättre upplevelser, där flora och fauna hanteras på ett optimalt sätt. Här har landstinget ett stort ansvar.

Vi har också det regionala perspektivet, med en helhetssyn på hälsa, välfärd, arbetsplatser och resandeförutsättningar, en hälso- och sjukvård i världsklass med patienten i centrum, där den enskilde har möjlighet att själv påverka var och hur man får sina oavsett tillgodosedda och trafiklösningar som är beslutade och andra som behöver hanteras som är oerhört väsentliga för att alla stockholmares vardag ska fungera.

Alliansens budgetförslag har rubriken *En budget för hälsa och tillväxt*. Hållbar tillväxt handlar om god livskvalitet för våra invånare. Vad är då god livskvalitet? Jag ska ge ett eget exempel. Det har ju funnits andra exempel på hur det ser ut på akuten.

Jag besökte akutmottagningen på KS Huddinge en lördagseftermiddag för ett tag sedan – jag mådde ganska dåligt. Jag fick ett fantastiskt mottagande. Det var många patienter där, men det var en tydlig struktur och en tydlighet i bemötandet. Det var frånvaro av kaos och närvaro av vänlighet. Och framför allt: Allt flöt på. Det är vad jag kallar kvalitet.

Vi är en tillväxtregion. Många arbetar här, och många har goda jobbförutsättningar. Vi ska också komma ihåg att en grund för bra jobbförutsättningar är att ha ett bra utbildningssystem. Då vill jag bara påminna om att vi har en gymnasieregion som sträcker sig över länet. Det är något mycket väsentligt för våra ungdomar. Vi har inte haft det under så många år, men vi har det sedan ett antal år tillbaka, och det ska vi väldigt rädda om. Våra ungdomar ska antingen läsa vidare eller börja arbeta efter sina studier.

Miljön är mycket viktig. Ett effektivt miljöarbete finns beskrivet i olika delar i vårt pass och andra delar av hela budgetförslaget. Vårt miljöarbete är vida känt. Att vi ska öka energibesparingen i våra lokaler, minska klimatpåverkan och öka andelen ekologiska livsmedel är naturliga prioriteringar för oss.

Förutom det ger vår kollektivtrafik den största miljönyttan. När den är effektiv och attraktiv ger vi våra invånare det bästa av moderna trafiklösningar. Den spårbundna trafiken är ett klimatsmart resande, och Stockholms län har redan i dag en hög andel spårbunden kollektivtrafik. Jag utnyttjar kollektivtrafiken dagligen och ser alla möjligheter som finns.

Jag har en dotter som är yrkeschaufför, och en annan dotter reser mycket i tjänsten runt Stockholm. De vet mycket väl varför Förbifarten behöver byggas. Jag är helt överens med mina döttrar och många andra: Vi avskyr utsläppen men inte bilarna.

Socialt ansvarstagande har vi en rubrik om. Det tycker jag är väldigt viktigt, och en del av er har varit inne på detta. Det är viktigt att vi behandlar alla invånare lika. Här ska vi utveckla vårt systematiska arbete med kvalitetssäkring. Alla ska känna sig välkomna i vårt trafiksystem, och man ska också känna sig trygg i sitt resande.

Tillgänglighet till och i trafiken ger möjligheter. Vi i Alliansen vill arbeta för fler möjligheter.

Det finns mycket mer att utveckla i tankar och ord, men jag stannar här och yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 199
C a r i n a P a u l s s o n (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Stockholmsregionen är en fantastisk region att bo, leva och arbeta i. Regionen växer med omkring 40 000 personer varje år. Omkring 30 procent av Sveriges bnp skapas i länet, och 22 procent av landets jobbtillfällen återfinns här. Stockholmsregionen är den huvudstadsregion som växer snabbast i Europa. En växande befolkning behövs för att skapa tillväxt. Men den skapar också nya utmaningar för länet.

För att regionen ska fungera krävs att alla nya stockholmare har någonstans att bo och har en möjlighet att resa tryggt och effektivt genom regionen. Demografin är mer gynnsam hos oss än i andra regioner. Men många unga står utan bostad. Mer än hälften av ungdomarna under 27 år saknar bostad, och många studerande väljer bort Stockholm.

Tillväxten är bunden av att människor vill finnas i vår region men definitivt också av att företag kan rekrytera arbetskraft. I dag tvingas människor tacka nej till arbete i länet på grund av att de inte har någon bostad och inte kan flytta inom regionen till jobbet.

Vi är beroende av att företag vill etablera sig här, investera och växa. Jag har mött ett flertal företag, såväl svenska som utländska, som är uppriktigt förtvivlade över vår bostadspolitik och vår oförmåga att bygga fler bostäder och att bygga rätt sorts bostäder. Företagen har själva tvingats lösa bostadsbristen genom att skaffa hundratals andrahandskontrakt åt sina ingenjörer, it-utvecklare, städare, kockar och många andra yrkesgrupper.

Ett lågt bostadsbyggande riskerar att Stockholm går miste om företag som vill etablera sig här och därmed de arbetstillfällen som vi så väl behöver. Bristen på bostäder är akut och beräknas leda till ett tillväxtbortfall på 21 miljarder kronor per år enligt Swedbank eller 250 miljarder kronor i tillväxtbortfall fram till år 2030 enligt Stockholms Handelskammare.

Kollektivtrafik och infrastruktur är en grundbult i en fungerande storstadsregion. Inte minst gäller det arbetsmarknadens funktionssätt och utveckling. Trafiksystemet är en storstads blodomlopp och ser till att människor kommer i tid till sina arbeten och att varor levereras på utsatt tid.

Vi ser nu att det finns en tendens till att regionen delas upp i olika arbetsmarknadsområden och att bostadsbristen, kapacitetsbristen i tunnelbanan och en otillräcklig kollektivtrafik bidrar till att det är svårt att rekrytera rätt kompetens och försvårar en funktionell arbetsmarknad.

Att företag inte levererar varor och tjänster till platser som är norr eller söder om företagets egen placering på grund av långa transporttider och därmed inkomstbortfall är förödande och riskerar en mindre rörlig arbetsmarknad med färre jobb och sämre tillväxt.

Dessa inlåsningseffekter måste tas på allvar. Det behövs en betydligt större initiativförmåga. Vi Socialdemokraterna tror på Stockholm och vill att regionen fortsätter att vara Sveriges största tillväxtmotor. Vi behöver en sammanhållen region där kollektivtrafiken byggs ut, är säker och går att lita på. Vi behöver stora investeringar i bostadsbyggande och en fauna av olika typer av bostäder men framför allt mindre hyreslägenheter.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 200
T h o m a s B e n g t s s o n (MP): Fru ordförande, bästa fullmäktige! På två minuter hinner man säga något. Jag är tacksam för att jag har fått lite hjälp med problembeskrivningen och många av utmaningarna illustrerade av mina kolleger. Utmaningarna är ju både miljömässiga och sociala. Vi har en illustration på skärmen bakom mig som visar att Stockholmsregionen är större än Kungsholmen, större än Södermalm, större än Kungsholmen och Södermalm tillsammans. Den rymmer ju även en skärgård. Ibland finns den med i vårt medvetande. Däremot har vi inte pratat så mycket om skärgården och hur vi ska göra den levande och tillgänglig.

Fraktbidraget är en viktig faktor för att det ska vara möjligt att leva och vara verksam i skärgården. Skärgårdsstiftelsen är också viktig för att hålla den fantastiska naturen tillgänglig för många. Landstinget har en viktig roll och borde stärka sitt ägaransvar långsiktigt. Skärgårdsstiftelsen behöver en starkare finansiering. Vi behöver en bättre samhällsplanering för regionen i stort. Det har Kristoffer Tamsons varit inne på. Det har Gustav Hemming varit inne på. Vi behöver se utmaningar som trafik, bostäder och arbetsplatser tillsammans. Vi behöver en samplanering av sådana utmaningar.

Detta illustreras till en del i RUFS:en. ”RUFS:en” säger ju byråkrater och politiker, arkitekter och kanske trafikplanerare. Det är alltså den regionala utvecklingsplanen. Det är ett bra dokument till stora delar, men ibland kan man se att det är en papperstiger. Om vi ska göra mer verklighet av de ambitioner som vi har i RUFS:en och stärka den samordning som behövs vore ett naturligt steg att bilda region Stockholm inom länet, med samma geografi som vårt landsting. Det innebär också att vi övertar det regionala utvecklingsansvaret, initiativet, från länsstyrelsen. Min fråga till Gustav Hemming är: Kommer du att ta det initiativet tillsammans med oss under den kommande mandatperioden?

Anförande nr 201
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Jag har nu fått till uppgift att yrka bifall till den del i Socialdemokraternas budget som heter Aktivt miljöarbete. Vi har diskuterat miljön tidigare, och flera partier har väldigt bra och fina ambitioner. Jag tycker dock tyvärr att vi inte når hela vägen fram. En bra del av er budget är att ni börjar prata om solceller på byggnader. Egen energiproduktion är ju sådant som vi har debatterat ganska många gånger här. Jag skulle gärna se att det togs ett ännu större grepp så att vi också fick in SL i sådana planer. Det kan jag kanske hjälpa till och ta ett eget ansvar för. Det lovar jag att göra, men det vore bättre om vi tyckte det gemensamt.

En klimatfärdplan är också sådant som det skrivs om i den borgerliga budgeten. Det har vi också efterfrågat länge. Men den ska gälla för målåret 2050. Vi har faktiskt redan nu i vår gällande regionala utvecklingsplan klimatmål om 30-procentiga minskningar till 2030 och mål för hur många ton per invånare vi ska släppa ut år 2050. Jag skulle vilja att den här färdplanen snarare handlade om konkreta åtgärder och strategier för att faktiskt nå dit och inte mer av något större, fluffigt dokument. Det är ju ganska ofta så när det gäller både miljöprogrammet och RUFS:en att det är genomförandet som inte riktigt sker. Där kan vi ha en högre ambitionsnivå. Det har vi i vårt förslag Aktivt miljöarbete. Jag yrkar bifall till det.

Anförande nr 202
F r e d d i e L u n d q v i s t (S): Ordförande, ledamöter! Stockholmsregionen växer med 40 000 nya invånare varje år, mer än tidigare prognoser faktiskt har förutspått. Det ställer krav på att samhället klarar av att möta upp med utbyggd infrastruktur, bostäder och samhällsservice.

Bostadsbyggandet släpar efter. Det är helt klart. Det hämmar tillväxten och möjligheterna till en hållbar utveckling. Det är en styrka om Stockholmsregionen utgör en sammanhållen bostads- och arbetsmarknad. Länet får inte dras isär.

Mest akut är bostadsförsörjningen. Glappet mellan befolkningsökning och bostadsbyggande är stort. På den senaste RUFS-konferensen, som säkert många av er var på, lades den bild som ni kan se här upp. Där kan man se att befolkningstillväxten, om man säger så, är galopperande uppåt, medan bostadsbyggandet ligger på en oroväckande låg nivå. Dessutom kan den uppmärksamme notera att sedan 2006 har gapet ökat katastrofalt. Gissa i vilka kommuner det fanns tung alliansmajoritet, vem som styrde länet, vem som styrde riket och vad som hände sett till bostäderna! Bristen på hyresrätter är alltså stor i regionen samtidigt som bland annat arbetsgivare och universitet skickar larmsignaler om den svåra situation de har när det gäller att locka hit människor att anställa och studenter.

Vi socialdemokrater är övertygade om att det går att vända den här utvecklingen. Vi vill se en offensiv för tillväxt i vår region med kraftfulla satsningar på bostäder och kommunikationer. Den passivitet som präglat den styrande alliansens arbete med regionens gemensamma utmaningar har varit förödande. Huvudansvaret för markplanering och bostadsförsörjning åligger kommunerna. Det är alla överens om. Men landstinget måste bevaka och driva det regionala perspektivet i bostadsförsörjningsfrågorna. Att detta är en viktig fråga för väljarna framgår inte minst av den valundersökning som Stockholms läns landsting låtit göra. Där kan man se att det är väldigt viktigt för 84 procent av dem som deltog i undersökningen att få bostäder byggda, medan endast 4 procent tycker att det är oviktigt. Detta visar hur viktig väljarna anser bostadsförsörjningen vara.

Vi tycker att det ska sättas upp ett konkret mål om 300 000 nya bostäder till 2030 som utgångspunkt för trafik- och regionplanenämndens arbete.

Anförande nr 203
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag skulle just säga att det var en mycket bra debatt som bådar väldigt gott för den nya nämnden. Jag tycker ändå att de två senaste anförandena kan kräva en kort kommentar. Bostadsbyggandet har faktiskt ökat mycket, inte minst genom de insatser som landstinget har gjort för att driva på den utvecklingen och inte minst på grund av de insatser som alliansregeringen har gjort för att underlätta byggandet.

Genomförandekraften i vårt miljöarbete tycker jag att det är ganska verklighetsfrämmande att tala om.

Slutligen vill jag påminna om att vi här i församlingen behöver en bra debatt. Men vi får aldrig glömma att arbetet ska göras tillsammans med kommunerna och många andra aktörer. Där behövs en lyhördhet.

Anförande nr 204
T h o m a s B e n g t s s o n (MP): Presidiet och fullmäktige! Det är dumt att slarva bort några sekunder i onödan, och jag glömde att yrka bifall till vilket budgetförslag jag nu väljer. Jag väljer Miljöpartiets förslag till budget och verksamhetsplan för landstinget. Jag yrkar alltså bifall till Miljöpartiets förslag.

Kulturnämnden

Anförande nr 205
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Fru ordförande, åhörare! Debatten i dag inleddes med några kulturpolitiska inlägg som inspirerade. Tack för det! I vårt landsting, Stockholms läns landsting, pågår en fantastisk utveckling av hälso- och sjukvården. Samtidigt pågår en inte riktigt lika känd satsning som inom sin sfär ändå har alla förutsättningar att bli epokgörande, för just nu genomförs den största konstsatsning som någonsin har gjorts i vårt land kopplad till ett och samma projekt. Det är förstås Nya Karolinska i Solna som jag talar om som får en mycket intressant konstnärlig gestaltning i flera steg. Det första kan vi redan nu beskåda. Det är en 80 meter lång kakelmosaik, signerad Kristofer Zetterstrand, som beskriver medicinhistorien, och den ska följas av mycket mer. Samtidigt pågår konstprojekt på varje akutsjukhus som byggs om och renoveras. Både inhemska konstnärer från vår region och hela landet och internationella konstnärer bidrar till detta.

Ibland får jag höra att det är slösigt att satsa på konst i vården. Men den kritiken tar jag lätt på, för jag vet att vårdmiljöer spelar roll. En värdig och vacker vårdmiljö kan bidra till välbefinnande även hos den som är svårt sjuk. Det är väl egentligen inget nytt med den insikten. Redan Florence Nightingale visste att omväxling för det svältande ögat är lika viktigt som mat för den svältande magen. Och på 30-talet, när man byggde nuvarande Karolinska sjukhuset, fanns insikten om hur konsten kan spela roll. Det var sin tids stora konstprojekt. Se er omkring nästa gång ni besöker ett sjukhus och ni kommer att upptäcka en konstskatt.

Kultur som medicin, kan det vara möjligt? Ja, aktuell forskning visar på ett tydligt positivt samband, och biverkningarna lär vara få. Men vad vet vi egentligen om detta? Vi vet en hel del. Vi vet i dag att kulturella upplevelser stimulerar hjärnan och bidrar till hälsan, och landstinget stöder kunskapsspridningen på det här området genom Den kulturella hjärnan, kulturellahjarnan.se.

Vi har en lång och stolt historia av insatser med Kultur i vården. Det har vi gjort som en kulturpolitisk prioritering. En av de viktigaste uppgifterna i kulturpolitiken är att skapa möjligheter även för den som inte själv kan ta sig till kulturlivet att få tillgång till

kulturupplevelser av hög kvalitet. Det är ett sätt att berika det sociala livet i vården och omsorgen och ett sätt att låta även den som är sjuk vara en hel människa med vanliga mänskliga behov av kultur.

Nu vet vi att kulturen kan bidra också till den goda vården. Då blir det kanske en ännu viktigare fråga än innan. Att koppla vetenskap till vård är ju självklart och nu gäller det även kulturen. Bland annat används film i vården, och ett nytt projekt på Danderyds sjukhus ger patienterna möjlighet att med kulturens hjälp få extra skjuts i rehabiliteringen på Danderyds smärtrehab.

Men kulturens eget värde då, som någon nämnde på förmiddagen. Det kan man ju invända. Vad har blivit av den? Ni kan vara lugna. Kulturens värde står sig starkt och det finns ingen motsättning. Värdet förminskas inte därför att vi också i dag kan se kulturens positiva effekter på hälsan och välbefinnandet.

Stockholms konserthus – kanske kan man kalla det juvelen i landstingets kulturpolitiska krona, det vackra blå huset som bildar fonden till handeln på Hötorget och på vars trappa så många gärna slår sig ned en sommardag. Men innanför de blå vackra väggarna skapas magi, musikmagi. Jag är stolt över att vi i landstingets kulturnämnd kan ge Konserthuset sådana förutsättningar att utveckla och arbeta långsiktigt som andra konserthus och kulturinstitutioner i vårt land bara kan drömma om.

Men den här åldrande skönheten vid Hötorget behöver lite omvårdnad. Därför avsätts också medel för nödvändig upprustning. En långsiktig underhållsplan ska tas fram. Men framför allt står vi inför att teckna ett nytt flerårigt avtal med Konserthuset och de kungliga filharmonikerna. Därmed kan stockholmarna, liksom många hitresta besökare, se fram emot många fantastiska musikupplevelser även i framtiden. Huset erbjuder något för alla, även barn och unga. Gammalt och nytt, lättsmält och lite mer krävande, internationella gäster på scenen liksom traditionell svensk musik, alla hittar vi någonting i Konserthuset. Men allt vi hittar där har något gemensamt. Det håller högsta tänkbara kvalitet och utmanar oss i publiken att vilja lite mer.

Den som blir sugen på en musikupplevelse men inte kan ta sig till Hötorget kan i stället gå in på Konserthusetplay, en ny service där vi kan få uppleva konserter på nätet. Generöst, öppet, välkomnande och riktigt, riktigt bra, så ska Konserthuset vara.

Liberal kulturpolitik står för frihet, tillgänglighet och kvalitet. Det fria ordet står naturligtvis i centrum. Kulturpolitik får aldrig reduceras till att bli någonting som man använder för att befrämja sådant som man själv tycker är nyttigt, kanske med ideologiskt snäva ramar. Konsten måste vara fri. Det tror jag att de flesta av oss kan enas om.

Men jag är oroad. Vi ser i dag förslag om hur vi kan begränsa och snäva in kulturen, hur vi kan styra kulturen för att passa de politiska idéer vi står för. Det gäller inte de flesta av oss, men det gäller ett parti i Sveriges riksdag. Det ska bli intressant att se hur det kommer att ta sig uttryck även i vårt landsting. En politik som ska ”befrämja kulturyttringar vars syfte är att glädja, försköna och skapa gemenskap”, som det står i Sverigedemokraternas kulturpolitiska program, skrämmer mig. I denna enkla mening reduceras kulturen till något allmänt trivselskapande, kanske som en kanelbulle till eftermiddagskaffet. Ett sådant land vill inte jag leva i. Kulturen ska berika oss. Den berikas av mångfalden som låter många olika traditioner och kulturyttringar mötas och berika varandra. Konst och kultur som kan utmana och förflytta perspektiv, provocera oss lite grann, skapa debatt, ge en del svar men ställa väldigt många fler frågor, det mår vårt samhälle bra av. Det mår vår demokrati bra av. Den demokrati och den mångfald som jag förknippar med min svenskhet, den svenskhet som är min och som är allas er också, ska vi arbeta för även i vårt landsting.

Kulturen utvecklas hela tiden. Det gör den förmodligen alldeles oavsett vad vi hittar på att besluta i den här salen. Men vi kan bidra. Vi kan bidra till ett vitalt kulturliv och låta kulturens kraft bli än starkare. Att vi i det här sammanhanget prioriterar barn och unga känns självklart i den moderna kulturpolitiken för vårt län. Därför finns barnen som en självklar publik och aktör inom våra olika länsuppdrag, inom scenkonstssatsningen för barn, Film Stockholm, Konserthuset och så vidare. Lika självklart är det att vi ska bejaka kraften i mångfalden och låta människors olika erfarenheter och kulturella uttryck ta plats i det offentliga rummet.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 206
Robert Johansson (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tack, landstingsrådet, för en bra inledning! Äntligen, som radiojournalisten Gert Fylking sade till Horace Engdahls förtret, ska vi få diskutera kultur. Mycket i kulturen är vi överens om med den styrande minoriteten. Vårt budgetförslag skiljer sig dock på några punkter. En av dessa tänkte jag prata om. Det är en sak som står mig väldigt varmt om hjärtat, nämligen scenkonsten.

Vid en utvärdering av länsfunktionerna som gjorts bland länets kommuner framkom att 46 procent vill starta en ny länsfunktion. Av dessa 46 procent sade hälften att det borde vara för teater. I Socialdemokraternas budgetförslag vill vi ta ett första steg mot detta. Det gör vi genom att införa en regional scenkonstsamordnare med särskilt ansvar för utveckling av ett långsiktigt samarbete med kommunerna och en samverkan inom regionen på scenkonstområdet.

Jag har tänkt ta två exempel på varför det skulle vara bra. Det första är att skolor ute i vårt län skulle kunna få hjälp med att hitta scenkonst som man kan konsumera. Det är också någonting som har efterfrågats, i alla fall i Stockholms kommun. Dessutom tror jag att man med samordning mellan länets kommuner skulle kunna förenkla granskningen av ansökningar och därmed spara tid och pengar både åt landstinget och åt kommunerna.

Men, fru ordförande, eller min ordförande! Björn Söder är inte min talman. Nu kanske man undrar vad det har med det här att göra. Jo, Björn Söder började sin karriär som landstingspamp i Region Skåne. Därför är han det närmaste jag kommer en sverigedemokratisk kulturpolitik, då de inte har något eget budgetförslag. Vad är då deras kulturpolitik? Den kan sammanfattas i ett ord: Censur. Konstprojekt som provocerar ska inte få pengar. Folkhögskolor som ger folkbildning, kritiska perspektiv och möjlighet till högre studier eller kanske jobb ska nedmonteras. Den politiken kommer jag att ta strid emot. Att börja censurera kultur är ett av de första stegen mot ett totalitärt samhälle.

Jag vill yrka bifall till Socialdemokraternas budget.

Anförande nr 207
Rickard Wessman (M): Fru ordförande! Så här i juletid vill man gärna komma med glädjebud. Här kommer mitt: Stockholm flödar över av kultur. Kulturlivet i vår stad och i vår region formligen väller fram. Det sprudlar och det sprakar. Det forsar genom vår stad. Det går inte att missa. Ingen kan ta del av allt, men ingen kan heller missa vad som pågår eller ta del av något. Det är som en flod som flödar genom vår region. Man kan undra var den här kulturfloden egentligen har sin upprinnelse. Är det här i landstinget? Är det med den kulturbudget som nu kommer till? Anna var inne på det. Jag tror att den kommer att flöda vad vi än kommer fram till här. Jag tror att människan till sin natur har det här i sig och att vi alltid kommer att berätta historier för varandra. Det är någonting som inte går att hejda.

Det gäller inte bara invånarna i Åsö med omnejd, som jag representerar, utan hela regionen. Det finns till och med invånare i Täby som vill uttrycka sig kulturellt.

Det här överflödet av kultur som präglar vår region kommer sig så klart av att det är en storstad, men det existerar i hela regionen. En särskilt påtaglig grej är barnkulturen. Hemma hos oss har det gått så långt att vi måste ransonera intaget av barnkultur. Ungarna skulle aldrig gå ut om vi inte tog ifrån dem paddorna eller mobilen någon gång. De skulle sitta inne och överdosera den barnkultur som väller över dem.

Det roliga med den här tiden vi får leva i tycker jag är att det finns fler och fler sätt att uttrycka sig på. Fler och fler kan också göra det och dessutom hitta sin publik. Det är en deltagarkultur som vi ser växa fram. Alla har sin egen följarskara. Alla har sitt eget lilla flöde. Vissa är mer talangfulla än andra, det får man medge, men gränsen mellan vem som är konstnär eller vem som är publik, vem som är proffs eller vem som är amatör håller på att lösas upp.

Våra museer i Sverige, till exempel Fotografiska museet, har tagit konsekvenserna och börjat ställa ut Instagrambilder. Folk skickar in bilderna som får en professionell bedömning och sedan ställs ut. På Fotografiska museets höstsalong här i Stockholm hängde en serie selfies som fotografen tagit av misstag av sig själv med en felvänd mobilkamera. Allt det här är tecken på att någonting håller på att hända med kulturen och hur vi konsumerar och producerar den.

Tillgängligheten är någonting som har sysselsatt kulturpolitiker i evigheter. Vi har dragit upp planer, byggt hus och beslutat om budgetar. Allt mycket lovvärt, och kulturen är inte långt borta heller. Det finns böcker och skivor bara något kvarter bort. Kanske inte just den skiva du söker, men det finns någon skiva att låna, om den inte är utlånad. Vi kan jämföra det här med Spotifys tillgänglighet. Jag läste precis i The New Yorker att Daniel Ek som villkor för att grunda det här företaget hade att det skulle gå att ladda ned låten och få den tillgänglig på 200 millisekunder. Det är hälften av den tid det tar att blinka. Det är tillgänglighet, tycker jag. Sedan skrev han avtal med alla skivbolag, och nu har vi alltså nästan alla världens låtar som någonsin har spelats in 200 millisekunder bort. Det är verkligen tillgänglighet. Allt det här sker alltså någon annanstans än just här.

Musiken var först, men nu kommer allt det här till böcker, tidningar, scenkonsterna och filmen. Allt detta finns nu direkt tillgängligt. Det har påverkat oss. Vem var det som först märkte av streamingtjänsten Spotify? Det var biblioteken. Skivutlåningen har gått ned dramatiskt.

Jag tycker att landstinget är bättre rustat än många andra aktörer när det gäller att ställa om till den nya kulturella ekonomin. Nu gäller det att inte driva egen verksamhet i så hög utsträckning. Vi är bättre rustade därför att vi har en god strategisk inriktning. Jag måste stämma in i Annas beskrivning. Vi satsar på Kulturhuset. Det kommer alltid att vara ett stort offentligt åtagande att bidra till bildningen och den klassiska kulturen. Samma sak är det med barnen, att ge dem verktyg att orientera sig i den kulturella ekonomi som växer fram. Kultur i vården har ju en självklar plats i ett landsting som i huvudsak bedriver vård.

När jag tittar på oppositionens alternativ saknar jag lite av den här strategiska inriktningen och tänket. Det är många nya institutioner som ska till. Miljöpartiet bedriver ju en överbudspolitik som inte liknar någon annan. Det ska vara institutioner i varje stadsdel. Miljöpartiet var ändå sprunget ur någon slags lovsång till det småskaliga, till det annorlunda, till det som var frihetligt. Nu förespråkar man regionalstyrda infrastruktursatsningar inom kulturområdet, en digitaliseringsinfrastruktur. Det är väldigt mycket tro på politiken och på lösningar här inne. Det tycker jag faktiskt är lite beklagansvärt.

Jag tror i stället på den politik som låter det fria flödet runt omkring oss fortgå. Jag tror att vi ska låta kulturen fortsätta välla fritt. Vi ska inte bygga upp politiska fördämningar. Låt floden pågå! Låt den gå! Laissez faire!

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 208
Tomas Melin (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är med stolthet vi i dag för landstingsfullmäktige kan presentera Miljöpartiets budgetalternativ på kulturområdet. Ännu ett år är det Miljöpartiet som tydligast står upp för kulturens värde. I vårt budgetförslag ökar kostnadsramarna för kulturnämnden med över 100 miljoner kronor jämfört med budgeten 2014. Det är en anmärkningsvärd siffra som visar hur vi gröna värderar kulturen.

Jag tycker inte att Alliansens budget möjliggör den utveckling av kulturen i regionen som jag skulle önska. Samtidigt kan jag se att min frustration över bristande resurser i kulturnämnden bleknar i jämförelse med den kulturskymning som nu råder på riksplanet när statsbudgeten blivit Alliansens och SD:s gemensamma kärleksbarn. Riksdagens kulturutskotts hantering av kulturbudgeten är deprimerande. Det behöver man inte vara miljöpartist för att tycka. Flera tunga kulturpolitiker från Alliansen har varit tydliga i sin dräpande kritik. När Alliansens främsta kulturpolitiska motto att skattesänkningar också är kulturpolitik drar så långt att till och med Lena Adelsohn Liljeroth tycker att det blir pinsamt har man gått över någon typ av gräns. Jag får väl vara glad över att vi i landstinget ändå har en relativt stor samsyn i kulturfrågorna, för det har vi haft under den gångna mandatperioden. Även om kulturnämndens ordförande Anna Starbrink väljer att lämna de tunga kulturfrågorna och trappa ned med de mer lättsamma sjukvårdsfrågorna i stället är det min förhoppning att det samarbetet kommer att kunna fortgå.

En av de saker vi är överens om är det som Rickard Wessman efterfrågade, att landstinget behöver en regional kulturstrategi. Vi i Miljöpartiet vill att den regionala strategin ska inventera och analysera förutsättningarna för ett levande kulturliv i regionen samt bygga ut vägar framåt med målet att Stockholmsregionen ska bli ett internationellt erkänt kulturcentrum. Landstingets kulturförvaltning har under flera år påpekat att kulturen som en del av regionutvecklingen försvann som perspektiv i den regionala utvecklingsplanen 2010. Därigenom hamnade vi hopplöst efter i en utveckling där fler och fler ser att det inte bara är bostäder, trafik och VA-system som krävs för att skapa ett samhälle som människor vill bo i utan också en god tillgång på kultur. Genom en regional strategi för kulturen som en del i kommande RUFS kan vi råda bot på detta misstag.

Men vi är inte överens om allt. Det finns flera områden där Miljöpartiet fortsätter att driva på för att kulturen i landstinget ska kunna utvecklas vidare där den ännu inte fått gehör. Tid för bot och bättring finns fortfarande. Miljöpartiet lägger fram ett kulturpolitiskt förslag med 34 miljoner mer än i Alliansens dito. Då får vi råd att stärka biblioteken och läsfrämjandearbetet. Då får vi råd att utveckla Kultur i vården ytterligare. Vi får råd att utveckla danskonsulenterna. Vi får råd att införa fler förmedlade läsfunktioner, till exempel för teater, och vi får råd att öka resurserna till barns och ungas kultur. Vi får råd med allt det för de extra miljonerna som i landstingssammanhang inte är särskilt mycket att prata om, men som för kulturen i regionen skulle betyda så himla mycket.

Det är en stolt grön kulturpolitik vi lägger fram förslag till i dag och som jag med glädje yrkar bifall till.

Anförande nr 209
Kerstin Burman (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! I den här salen är de flesta medvetna om vilka hälsofrämjande effekter kulturen kan ha och att det därför är viktigt att satsa på kultur i sjukvården. Men kulturen bidrar också till att ge människor tillgång till sina egna kulturella uttryckssätt, vilket blir ett sätt att hitta sin röst. Kulturen är en livlig del av samhällsdebatten, och den som får vara med i och ta del av den debatten har också helt andra förutsättningar att vara med och påverka framtiden. Att ta del av kultur är att ta del av samhället och livet självt. Därför är kulturen också nära sammankopplad med demokrati.

Vi tycker inte att det finns något som heter ett överflöd av kultur. Däremot ska kulturpolitiken vara en del av flödet av kultur. Vi kan kalla det att vi vill hänga med i stället för att skära ned. Kulturpolitiken ska vara aktiv och skapa förutsättningar för kultur som både underhåller och roar, men också provocerar, retar och upprör. Kulturen i ett demokratiskt samhälle försvarar varje människas lika värde och olika gruppers rätt till val av liv, religion och tradition, samtidigt som universella mänskliga rättigheter värnas. Som Sveriges näst största parlament har vi därför ett ansvar och en fantastisk möjlighet att se till att invånarna i Stockholms län får tillgång till olika former av kulturyttringar.

Med dessa värden i beaktande lägger Vänsterpartiet 10 miljoner kronor mer på kultur i Stockholms län än Alliansen gör i sin budget. Det är också med viss lättnad som vi kan konstatera att de stora kulturnedskärningar som KD gick till val på inte verkar ha fått genomslag i den här alliansbudgeten.

Jag vill särskilt nämna två viktiga utgångspunkter när det gäller Vänsterpartiets kulturpolitiska förslag. Den första är att fler ska få tillgång till kultur i Stockholms län och den andra är att både tillgången till sin kultur och kulturutövandet i sig ska återspegla de invånare som bor här. Vänsterpartiet vill införa kultur på våra bussar och busshållplatser. Konsten på sjukhus och i tunnelbanestationer har blivit naturliga inslag. Nu menar vi att det är dags att öka den regionala spridningen och använda oss av våra busshållplatser, bussar och väntplatser, som är naturliga mötesplatser för människor och därför också blir utmärkta ställen för kulturupplevelser och kulturmöten. Det här är en del av en aktiv regionpolitik och det skulle bidra till ökad kultur både i tätort och i glesbygd, i såväl socioekonomiskt svaga som starka områden. Det skulle innebära en ökad demokratisering av kulturen och nå ut till fler och nya grupper.

Vänsterpartiet vill att landstingets kultursatsningar också återspeglar dem som bor här i länet och den mångkultur som vårt samhälle präglas och berikas av. Det är också en fråga om demokrati. Det handlar om att få känna igen sig i kulturella uttryck, men också att ens eget kulturarv blir erkänt, belyst och bevarat. Det handlar helt enkelt om att få vara en del av det här samhället. Därför vill Vänsterpartiet att kulturnämnden aktivt ska arbeta för en kulturell infrastruktur som innefattar glesbygd och tätort, olika socioekonomiska grupper, kvinnor, män och personer med queera uttryck, barn och vuxna. Särskilt andra kulturer än den som kan klassas som traditionellt västerländsk eller svensk ska uppmärksammas. Vänsterpartiet vill därför tillsätta en särskild handläggartjänst som har ett sådant integrations- och mångkulturellt uppdrag.

En aspekt av kulturen är att den bör återspegla de invånare som bor här. Det innebär också att vi måste höja bidragen till föreningslivet, särskilt de föreningar som sysslar med folkbildning. Det måste vi göra i takt med att befolkningen i länet ökar och att föreningslivet därmed också byggs ut. Stödet har legat still i flera år, trots att invånarantalet har ökat. Det finns inget som helst utrymme för nya projekt eller nya föreningar utan att någon annan måste åka ut. Mer stöd till föreningslivet helt enkelt!

Som en del av att uppmärksamma alla människors kulturella arv vill vi också inrätta ett kvinnomuseum liknande det som finns i Umeå. Vänsterpartiet anser i och för sig att alla museer behöver ha ett jämställdhetsuppdrag, men det här är mycket bredare.

I en tid då högerextrema krafter vill definiera vad som är riktiga eller bra kulturyttringar har vi en möjlighet att vässa vår kulturpolitik. Med detta yrkar jag också bifall till Vänsterpartiets förslag.

Anförande nr 210
Fredrik Wallén (KD): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag har fått förmånen att representera oss kristdemokrater i denna kulturdebatt och börjar därför med att stolt och glad yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag i allmänhet och stycket om den goda kulturen i synnerhet. För mig som kristdemokrat är kultur viktigt samtidigt som omtanken om att alltid använda skattekollektivets medel på rätt sätt är en hederssak.

Vi bor alla i en region med ett fantastiskt kulturutbud, med scenkonst i världsklass och en mångfald i kulturutbudet som är väldigt stor. Vi i Alliansen har därför i budgeten valt att fokusera på att öka möjligheterna till kultur för de grupper som av olika skäl kan ha svårt att ta del av kulturmångfalden. Detta fokus yttrar sig i vår satsning på Kultur i vården, vår satsning på kultur till barn och unga och, det viktigaste, hur det civila samhället också har kontaktytor mot inte minst ungdomar. När det gäller Kultur i vården är jag förväntansfull inför att arbetet med kulturen i vården kommer att utvecklas till ett kompetenscentrum för kultur i vård och äldreomsorg just för att kunna lyfta nivån i hela länet, inte knutet till speciella institutioner i vissa delar av länet.

Samverkan med hela Stockholms län är ett viktigt tema i denna budget. Därför ska vi i alla fall utreda förutsättningarna för att kunna införa den samverkansmodell som ibland kallas portföljmodellen eller koffertmodellen, där landstinget skulle få ökat inflytande över hur de statliga anslagen till regional kulturverksamhet i vårt län ska fördelas. Det är ett arbete som är spännande att följa. Det är infört i praktiskt taget hela det övriga landet.

Jag är också glad att vi fortsätter på den inslagna vägen att landstingets kulturnämnd ska stötta kulturverksameter men inte styra över utförarna. Det är en viktig princip och den förstärks i vår budgettext.

Sedan vill jag också särskilt lyfta fram vårt ansvar för Konserthuset. Det är en av de absolut viktigaste kulturinstitutionerna i Sverige. I Alliansens budgetförslag noteras tydligt att vi avsätter pengar till renoveringar. Det är ett pågående arbete som handlar om tillgänglighetsanpassning, asbestsanering och andra viktiga insatser. Därför blev jag lite förvånad när jag läste Socialdemokraternas säryrkande nr 1 under LS Övrigt, att varje investering som ska genomföras ska kunna påvisa att ett effektivare användande av landstingets resurser ger mer vård och ökat resande i kollektivtrafiken. Det är ett väldigt pretentiöst säryrkande utifrån perspektivet att om det skulle införas skulle det inte bli speciellt mycket pengar till asbestsanering, tillgänglighetsanpassning eller renoveringar över huvud taget av det viktiga Konserthuset, för hur viktigt Konserthuset än är kan ingen påstå att nödvändiga investeringar där påvisar mer vård och ökat resande i kollektivtrafiken. För alla oss som vet att vårt ansvar för Konserthuset handlar både om förnyelse och om förvaltning av en viktig kulturinstitution är det tur att vi har alliansspartiernas budgetförslag att hålla oss till.

Med detta sagt är det väl bra att sluta där jag började, med att yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 211
Henrik Vinge (SD): Fru ordförande! Vad roligt det är att få stå här och prata om just kultur. Det är uppenbarligen någonting som väcker starka känslor hos många här inne. Det får man väl säga bådar gott inför den kommande mandatperioden. Det ska bli intressant att få arbeta med det här.

Sedan är det också så att Stockholms län är ett väldigt tacksamt län just för kulturpolitik. Det finns en stor kulturell rikedom här och en stor kulturell mångfald med enorma kontraster. Vi har en europeisk storstad med allt vad det innebär, inte minst med en 800-årig historia. Dessutom har vi helt orörda, världsunika naturmiljöer inte alls långt bort. Jag tänker till exempel på Stockholms skärgård. Det är någonting som vi är väldigt glada över och som jag tycker att vi ska ta till vara och använda oss av.

I Stockholms län finns det också helt unika kulturhistoriska lämningar. Ett exempel som är viktigt för mig är Järfälla, där jag är uppväxt. Där finns det en nästan helt bevarad järnåldersborg som heter Gåseborg. Mycket av det som utgör vår gemensamma historia, vår gemensamma kultur finns att besöka i Stockholms län. Det finns att se här, det finns att titta på, det finns att ta del av. Det är någonting som för oss sverigedemokrater är väldigt viktigt att tillgängliggöra därför att det är en del av det vi har gemensamt. Då bör det också vara tillgängligt för alla.

Tillgängligheten är också väldigt viktig vad gäller den kultur som vi bedriver inom landstingets verksamhet, inom ramen för kollektivtrafiken, inom ramen för sjukvården. Inom ramen för de här verksamheterna har vi på något sätt möjlighet att låta människor komma i kontakt med kultur i vardagen, i vardagliga situationer. Eftersom det är vi här i landstingsfullmäktige som ansvarar för de här verksamheterna får vi också ett stort ansvar just för att ta till vara den här möjligheten. Jag hoppas verkligen att vi som sitter här inne ska kunna hitta samverkansformer över partigränserna där vi faktiskt kan utveckla den här delen av landstingets verksamhet, för den är viktig.

Som exempel på någonting som vi ser väldigt positivt på kan jag nämna det man har pratat en del om tidigare, nämligen satsningar på utökade resurser till kultur inom vården. Det är någonting som vi sverigedemokrater ser väldigt positivt på. Jag har ett personligt exempel från ett äldreboende som jag besökte för inte alls länge sedan. Där hade man ett ganska stämningsfullt luciafirande. Man hade en del föreläsningar där man pratade om traditioner. Man pratade om julen. Man hade en skolklass där som genomförde ett luciatåg. Några av de äldre boende fick läsa upp ett par dikter. Det här är en väldigt enkel sak, det är ingenting komplicerat, men jag såg att det var väldigt uppskattat. Jag såg att det var någonting som förbättrade vardagen för dem som bodde där. Det gjorde dem glada. Vi ska liksom inte underskatta kulturens och traditionernas betydelse för människor, inte minst i de stunder i livet då vi kanske är som svagast. Det är då den kan stärka oss. Det är då den också kan visa att vi befinner oss i ett sammanhang. Det är där någonstans som vi här inne kan göra skillnad. Det kommer också att vara min ambition under den här mandatperioden att vi ska kunna göra det.

Anförande nr 212
Fredrik Lindstål (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Eftersom jag är ny i talarstolen måste jag säga varifrån mitt engagemang kommer. Det var faktiskt kulturen som fick mig att lyfta blicken i en värld som då kändes ganska stängd. Det var musiken som kom först. Sedan kom konsten. Efter det kom litteraturen, och sist kom faktiskt politiken. För mig handlar kulturen i dag liksom politiken om att vara en del av sin samtid och att påverka, men också om att ha visioner av att genomföra den under hållbara, inkluderande och demokratiska förutsättningar.

Alliansens budget är en fortsättning på arbetet med just det demokratiska och tillgängliga kulturlivet. Prioriteringsgrupperna är tydliga, liksom vikten av kulturens närvaro i ett öppet samhälle.

Att satsa på film är tydligt i Alliansens budget, och vi fortsätter att verka för lokala filmare. Arbetet med att lyfta fram och skapa bra förutsättningar för debutanter fortsätter. Vi satsar på lokala filmaktörer och det har många dimensioner. Men det faktum som är mest värt att lyfta fram är att med ökat engagemang höjs kvaliteten och med ökad samverkan kring distributionen når vi ut till en större publik. Med långsiktighet lockar vi flera större filmprojekt till Stockholmsregionen för att åter befästa oss som den filmregion vi var och den filmregion som vi förtjänar att vara.

Landstingets konst är något som vi också ska vara stolta över. Landstinget har en samling med över 60 000 konstverk – en samling att vara stolt över, men ingenting att gömma i katakomberna! Här måste vi göra mer för att öka tillgängligheten, både i vården men också för allmänheten. Konst kräver en betraktare.

Låt oss därför fortsätta att söka möjligheter för hur verken kan tillgängliggöras, så att fler får se den konstskatt som landstinget besitter!

Vikten av utbildning för dem som hanterar våra konstsamlingar är också avgörande för att skapa bra, sammanhållande och attraktiva utställningar. Låt oss därför arbeta för att både beställare och kuratorer av landstingets konst eftersträvar de krav på standard som våra museer och gallerier ställer.

Kulturen i stadsbilden och i kollektivtrafiken är viktig. På många sätt är den viktigare än någonsin i en tillväxtregion som Stockholm. Att planera in kulturuttryck kommer att vara lika viktigt som att planera den praktiska infrastrukturen i sig, därför att en modern och kreativ stad kan mätas i sina offentliga kulturuttryck. En sömnig stad kräver ingen kultur, den kräver ingen musik, den kräver ingen konst. En region som vill mer, däremot, definieras av sin vilja att våga prioritera kultur i det urbana rummet, och där måste landstinget vara delaktigt – inte minst i våra nya tunnelbanestationer, som potentiellt kan bli nya mötesplatser för kulturuttryck. Där vill också Centerpartiet skapa möjligheter för gatukonsten att verka, som med sina urbana rötter har ett behov av en tillgänglig och laglig plats i det offentliga rummet. Till alla gatuskeptiker ber jag att få låna några ord av min egen kulturguru, Walt Whitman: Var nyfiken, inte dömande!

Samarbete mellan kultur och näringsliv är och fortsätter att vara viktigt, framför allt för att skapa tillgänglighet och skapa nya arenor för kultur. Inte minst måste vi titta på hur vi kan hjälpa arrangörer av kulturevenemang. Genom att vi tillhandahåller strukturer skapar vi förutsättningar för kulturentreprenörer. Vad är då det för strukturer? Det kan vara kulturstöd. Det kan vara samverkan mellan olika stöd. Det kan vara något så enkelt som en elstolpe, en högtalaranläggning eller en bioprojektor för utomhusbruk – eller varför inte digitala lösningar? – eller markupplåtelse, samarrangemang och tillgängliggörande av nätverk.

Jag yrkar bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 213
Robert Johansson (S): Jag vill ta replik på Rickard Wessman. Rickard sade att han saknade det strategiska i oppositionens budgetar. Jag vet inte om det var mer en känga till andra partier än till mitt parti, men det finns ett jättefint säryrkande, nummer 2: att ge kulturförvaltningen i uppdrag att arbeta fram en regional strategi för kulturen. Jag ser väldigt gärna att Moderata Samlingspartiet röstar ja till det.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budget och vårt säryrkande 2.

Anförande nr 214
Rickard Wessman (M): Fru ordförande! Som i fråga om så mycket inom kulturpolitiken är vi ganska överens här. Vi vill gärna utveckla den regionala samverkan, men vi har ju gjort det genom vårt förslag att utreda den modell som togs fram av den föregående regeringen och den föregående kulturministern Lena Adelsohn Liljeroth, nämligen samverkansmodellen. Vi får väl se om den passar i vår region, men vi har ganska stora förhoppningar för den har varit en succé ute i landet, där den har genererat massor av olika dynamiska effekter som ingen riktigt kunde förutse.

Vi har valt den vägen, och jag ser inget riktigt motsatsförhållande till ert förslag. Stöd oss i stället!

Anförande nr 215
Benjamin Dousa (M): Fru ordförande! I debatter som den här är det lätt att hamna i diskussioner om procentsatser, kronor och ören och detaljer. Jag tror att vi i landstingsfullmäktige kan kosta på oss att lyfta blicken lite i just kulturdebatten.

Är Stockholms läns landstings kulturbudget och verksamhet det enda kulturella vi stockholmare tar del av? Kan vi verkligen sätta likhetstecken mellan budgeten vi nu diskuterar och kultur i Stockholm? Sanningen är att vi tyvärr inte kan göra det, trots att vi i landstingsfullmäktige gärna tror det.

Kultur är någonting subjektivt och föränderligt. Personligen spelar jag ibland det klassiska datorspelet Battlefield 2. Ibland går jag på bio, exempelvis Hunger Games – jag ska inte spoila någonting härifrån talarstolen. Och ibland kan jag till och med kosta på mig att köpa en och annan serietidning – Tintin och Kalle Anka är mina personliga favoriter. Allt finansieras av mitt eget extrajobb. Sedan har vi en annan person med andra preferenser. Hen går ibland någon kurs på folkhögskolan i Jakobsberg, hen tycker om scenkonst och tar gärna del av det utbud som finns i Stockholms län och hen är sedan länge en engagerad scout. Jag tror att det är farligt att påstå att viss kultur är finare än annan kultur – men tyvärr är det vad vi i landstinget och vi politiker ibland gör.

När Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill ta extra skattekronor från mig och andra studenter så är det man egentligen tar ytterligare en minut från mitt Battlefield 2-spelande, och annan kultur.

När jag läser Miljöpartiets budget – som i sig är en surrealistisk kulturell upplevelse – så kan jag dessutom konstatera att man vill inkludera stöd till studentorganisationer i kulturbudgeten eftersom de jobbar för ökad tillgång på bostäder. Jag ska berätta en sak för er i Miljöpartiet – ni kan ta det som ett litet tips till extravalet: Det vi studenter vill ha är ökat byggande, inte lussekatter på våra möten. Därför är ni hemskt välkomna att faktiskt ta del av de förslag vi lägger i Sverigebygget – men det är en annan debatt.

Därför säger Moderaterna och den allians vi ingår i i stället: Låt oss prioritera dem som tyvärr inte är alltför kapitalstarka, barn och unga. Vi säger: Satsa på konst i de stora byggen som landstinget bedriver, och låt oss stötta Kultur i vården och koppla den närmare till forskningen, så att människor som inte är kapitalstarka och som befinner sig i ett svagt skede i livet faktiskt kan ta del av det som vi andra kan finansiera själva!

Det som man ser är fler kronor, ören och procentsatser i landstingets kulturbudget. Det som man inte ser är mindre Battlefield-tid och färre biobesök. Bifall till Alliansens förslag!

Anförande nr 216
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Tack, ordförande! Det är kanske inte lätt att tro sina ögon när jag begär replik på en Allianskamrat, men jag vill vara tydlig med att Alliansens uppfattning är inte att vi ska prioritera de mindre kapitalstarka eller så i kulturpolitiken. Vi ska prioritera det fria kulturlivet, vi ska stödja en fri kultur.

En annan prioritering får Moderaterna stå för alldeles själva!

Anförande nr 217
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Ja, kulturen har alltid spelat en roll genom historien, mer eller mindre. Fel använd har kulturen stått för förtryck, för exkluderande, för diskriminering och för marginaliserande. Rätt använd har kulturen varit en frigörelseprocess och stått för frihetsbegreppet i form av att man ska kunna erövra nya språk, känna gemenskap med andra och lära av varandra, känna stolthet över att utvecklas, hitta nya uttrycksformer för den man är men kanske inte alltid har vetat – självkännedom, självkänsla.

Kulturen har ett egenvärde, säger vi ju, och kulturen har därför sitt berättigande just som kultur. Friheten, pratade andra om i sin inledning, är därmed också helt avgörande för en kultur som har möjlighet att utvecklas.

Ibland tycker jag att vi stannar lite väl mycket för att vara rädda för att se kulturen som påverkanskraft. Vi kan se kulturen som en otrolig motor för pedagogisk utveckling i de skolor som vågar ta ut svängarna och där man inte är hämmad av diverse nyliberala experiment att dra ned på estetiska ämnen, vi kan se att vården gynnas av att ha kultur som ett aktivt redskap, och vi kan se hur Richard Florida har beskrivit kulturens roll inom näringspolitiken och möjligheten att få människor att samlas och intresset av att flytta till vissa platser därför att det där finns ett aktivt kulturliv att samlas kring.

Men kulturen har framför allt sitt berättigande i att vara ett demokratiskt forum och en demokratisk möjlighet. Det är där vi hämtar inspiration och kraft att också våga.

Jag har nu haft glädjen att få sitta i kulturnämnden i åtta år och har precis avgått därifrån. Det har varit ett otroligt inspirerande arbete med all den viktiga verksamhet som sker, från Kultur i vården till Konserthusets verksamhet och vår hemslöjdsverksamhet, med mera – filmen inte glömd.

Vi är ett rikt län när det gäller kulturverksamhet, det är bara det att den är ganska ojämnt spridd. Vi kan se att rikedomen finns där, ute i våra stadsdelar. I spänningen mellan religioner, olika kulturer och internationella möten som sker utvecklas människor och den aktiva kulturrollen. Men alla delar av länet är inte täckta. Vår roll som kulturpolitiker i landstinget måste vara att se till så att alla som betalar landstingsskatt har samma rättigheter till vår förlängda arm i kulturpolitiken som landsting.

Därför kommer Socialdemokraterna att ta initiativ till och fortsätta kräva ett uppbyggande av regionala kulturcentra runt om i länet. Vi tror det är viktigt att kommunerna tillsammans med landstinget ute i de olika delarna av vår region får ett aktivt arbete där vi samlas kring att ge inte minst barn och ungdomar denna rättighet. Vi tror också att landstinget ska ha en roll att ge ett slags kulturell allemansrätt, precis som en del kommuner har infört detsamma – möjligheten att under sina år i gymnasietid ta del av och aktivt vara en del i kulturverksamheten.

Vi har också sagt att vi tycker det är viktigt att införa samverkansmodellen. Det nämndes tidigare att vi är den enda regionen som inte har infört detta, och det är hög tid att vi samlas kring detta – det står inte emot en gemensam kulturstrategi.

Låt mig slutligen nämna att Stockholms stad nu kommer att ta sitt aktiva inträde i Filmregionen Stockholm–Mälardalen. Jag tycker det vore lämpligt att också den största aktören, i form av landstinget, tar detta inträde.

Jag yrkar därmed bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 218
Aviva Barczewska (MP): Kära ledamöter och ordförande! Jag tänkte faktiskt slänga in några siffror, nämligen procentsatsen för hur stor del av landstingsbudgeten som kulturnämnderna får i landets tre storstadsregioner.

Vi börjar med Västra Götalandsregionen – som för resten har ett blågrönt styre. De är ganska duktiga. De tycker att regionens kultur är viktig. Av de 45,5 miljarder som Västra Götalandsregionen har att röra sig med lägger de 2,3 procent, det vill säga 1 054,4 miljoner, på kulturnämnden. Det är inte det enda landstinget som lägger runt 2 procent på kulturen.

Region Skåne är inte lika duktiga. Av de 33,3 miljarder som de har i budgeten läggs 299,5 miljoner på kulturen – det är 0,9 procent.

Vi i Stockholms landsting då – Stockholm som ändå är den största och snabbast växande regionen, hela Sveriges tillväxtmotor? Vi har en budget på cirka 82 miljarder. Alliansen vill lägga 429,6 miljoner på kulturen. Det är 6 ½ promille! Ja, vi ligger lägst av alla storstadsregionerna.

Miljöpartiet vill tillföra 34 miljoner. Det skulle knuffa upp kulturens andel till 7 promille – fortfarande blygsamt! Ändå yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag till budget.

Anförande nr 219
Rickard Wessman (M): Fru ordförande! Jag vill ta tillfället i akt att påminna om att det finns en oerhörd samsyn i den här lokalen om kulturens vikt och bildningens värde. Jag vet att det ibland kan låta som om vi har olika åsikter, men vi har bara lite olika ingångar till exakt samma värdeord, tror jag. Förutom att man kanske blandar ihop promille och procent i de siffror som nu nämndes har vi lite olika anslag – men vi lever ändå i Sveriges kulturhuvudstad. Vi har ändå det rikaste kulturutbudet, och det hänger inte på hur mycket pengar som går ut härifrån.

Jag har tagit till min uppgift i de här debatterna att lyfta in de förändringar som sker där ute i hur folk konsumerar kultur. Här inne tycker jag att det råder ett starkt producentperspektiv, nämligen hur vi ska kunna producera mer och mer kultur. Men jag skulle vilja lyfta fram de mer strategiska aspekterna på Alliansbudgeten, där vi vill utreda dels Kultur i vården och forskningen kring den, dels samverkansmodellen men också den bidragsöversyn som Anna tog initiativ till för något år sedan, som kan göra våra bidrag mer relevanta där ute och passa bättre in på konsumenterna och på hur kulturen konsumera i vår region.

Jag vill återigen yrka bifall till Alliansens förslag till beslut och landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 220
Tomas Melin (MP): Tack, ordförande! Det har varit så i flera budgetdebatter jag har varit med om under den senaste mandatperioden, att Moderata Samlingspartiet – och innan fru ordföranden stoppar mig där vill jag bara säga att i de stadgar som ligger på Moderaterna hemsida så heter det Stadgar för Moderata Samlingspartiet – har gått ut och pläderat för en kulturpolitik som inte är Alliansens kulturpolitik. Benjamin kallade MP:s budget för ”surrealistisk”, men för mig är det inte surrealistiskt att driva en aktiv kulturpolitik. Det surrealistiska är att gå upp och attackera oss för en politik som ni själva står bakom!

Den regionala strategin, Rickard Wessman, står inte emot samverkansmodellen, och så sent som i slutet av november stödde ni ett sådant yrkande i kulturnämnden, och det var efter en motion från just Miljöpartiet, som är under behandling i nämnderna nu. Så när du attackerar oss för bristande strategisk inriktning kan jag tycka att det är lite märkligt.

Desto större anledning att nu stödja det när det kommer upp som yrkande!

Anförande nr 221
Robert Johansson (S): Jag har massor av tid kvar, och jag tänker att folk ska inte få gå hem än! Skämt åsido – jag hade hoppats på en lite hetare debatt om dem som är lite mer strikta och som inte tror på kulturrelativism.

Jag tänkte ändå säga en sak till om vår budget, och det är att vi också skulle vilja ge Cirkus Cirkör ett utvecklingsuppdrag. Vi har ju en väldigt framstående verksamhet i Botkyrka. Varför då inte ge dem ett konstnärligt utvecklingsuppdrag? Det skulle jag vilja se.

Vi skulle också vilja utveckla de kreativa näringarna – helst med ett handlingsprogram, men det får jag väl återkomma med, jag är ju ganska ny på de här frågorna.

Och eftersom jag är ganska ny och bara har suttit i nämnden i ett halvår vill jag också önska Anna lycka till med sina nya frågor. Jag säger som Tomas – jag förstår inte riktigt varför du lämnar de här tunga frågorna för något så lätt som hälso- och sjukvården. Men lycka till – vi ses i fullmäktige!

Revisorskollegiet

Anförande nr 222
Ordföranden Annika Sandström (M): Här ger jag ordet till mig själv, om det är korrekt. Jag yrkar bifall till de tre föreslagna att-satserna. Det är det enda förslag som finns för närvarande. Det gäller alltså att fastställa budgetram för revisorskollegiet för 2015 och ramarna för 2016, 2017 och framåt.

Nu var det meningen att Thomas Magnusson från Vänsterpartiet skulle yrka någonting, men han vill inte ha ordet. Tråkigt, när det står så i manus. Men vi är överens.

Ordföranden: Vi har en särskild debattöverenskommelse som innebär att tjänstgöring och byte av tjänstgörande ledamöter och ersättare sker mellan blocken, ej under blocken. Det hoppas jag att alla nu känner till. Det är den gjorda debattöverenskommelsen.

Hälso- och sjukvård

Anförande nr 223
Landstingsrådet Starbrink (FP): Ordförande, ledamöter! Hälsa är det som människor prioriterar allra högst. Vi är nog många som håller med om den slutsats som redan de gamla grekerna hade om rangordningen – hälsa går före både skönhet och rikedom. Hälsa är också huvudfrågan i det budgetförslag som vi nu ska ta ställning till.

Hälsa och utveckling går hand i hand. Alla landstingets verksamheter kan bidra till både hälsa och utveckling av regionen. Det är ingen tillfällighet att det är den rubrik som vi har satt på vårt budgetförslag, Hälsa och utveckling.

Sjukvårdens insatser har stor betydelse för länets befolkning, den gör att vi faktiskt mår allt bättre. Det handlar om allt från vaccination på BVC till avancerade operationer och transplantationer på akutsjukhusen som var omöjliga att genomföra för bara några decennier sedan.

Men hälsan bestäms faktiskt framför allt av att vi har ett gott samhälle att leva i, en bra skola, att vi kan lita på de ekonomiska trygghetssystemen, att vi har hyfsad tillit till varandra som människor i samhället och att vi har starka sociala nätverk omkring oss och så, förstås, att vi slipper att uppleva våld och krig.

Alliansens budget är framtidsinriktad och med ambitionen att tänka både nytt och lite djärvt alltid utifrån patientens behov av delaktighet och valfrihet. Och våra förslag bygger förstås vidare på tidigare Alliansbudgetar för sjukvården. Vi förädlar det vi uppnått och vi utvecklar det som kan göras bättre.

Jag kan också se att oppositionen lägger flera konstruktiva förslag till förbättringar som vi gärna kan mötas kring i det fortsatta arbetet. Men det finns, som vi alla här i salen vet, inget samlat förslag från den rödgröna oppositionen. Skatten och ambitionerna rörande utvecklingen skiljer sig åt, och det är helt i sin ordning, men det innebär också att allt prat som vi hörde i går från Sverigedemokraterna om sin viktiga vågmästarroll faktiskt inte är reell i dagens debatt.

Jag vill i mitt inledningsanförande för er presentera några nyheter i budgeten för hälso- och sjukvården. En nyhet är att vi ökar budgeten med drygt 2 miljarder till totalt cirka 53 miljarder kronor för år 2015.

Det kommer att krävas nya arbetssätt, nya sätt att organisera vården på.

1,2 miljoner stockholmare har valt privat vårdcentral och ca 17 000 kvinnor i vårt län har valt privat mödravård. Under åren har förstås många, många fler kvinnor gjort detta val, och jag och Folkpartiet tycker att vi ska respektera det. Valfriheten är här för att stanna.

Dessbättre har ju, som bekant, regeringen misslyckats i sina försök att strypa valfriheten och försvåra för aktörer att bidra till mer hälso- och sjukvård. Att människor har makt över sin vård och sin vardag bidrar till hälsan och välbefinnandet. Det borde omfatta fler patienter. Alliansen kommer att gå vidare. Vi kommer att införa fler vårdval därför att det ökar den enskilda människans patientmakt och det stimulerar aktörer att erbjuda vård.

Ett annat område som jag vill ta upp till diskussion i dag är beroendevården i vårt län som är den mest ambitiösa i landet, vågar jag påstå. Det finns gott om lokala beroendemottagningar och specialiserade behandlingsprogram. Organisationen har vuxit fram under de senaste tjugo åren, till stor del i samverkan med kommunernas socialtjänst. Men utvecklingen av effektiva behandlingar går också framåt, och dryckesmönster och attityder förändras. Det

krävs därför en modernisering av hela beroendevården när det gäller i synnerhet alkoholberoendet både för riskbrukare och för missbrukare.

Vi vill ha en första linjens beroendevård i primärvården, och vi vill ha vårdmiljöer som välkomnar och signalerar att alla patienter, oavsett sjukdom och egna förutsättningar, är lika viktiga för vården, att alkoholberoende inte är något att skämmas för och att man inte behöver vara socialt eller ekonomiskt utslagen som människa för att söka vård, tvärtom. Ju förr desto bättre. Ju förr man söker vård desto bättre är det för hälsan och de sociala relationerna och möjligheten till jobb och en bra framtid, förstås.

Mottagningen på Riddargatan, som har blivit enormt populär, har fått två efterföljare. Den här riskbruksmottagningen ska tjäna som modell för effektiva behandlingsmetoder och gott bemötande i vårdmiljöerna.

Ett annat område som jag vill ge uppmärksamhet är ersättningen till vårdgivarna. Det är ju ett kärt ämne som vi ofta diskuterar här i salen. I vårt budgetförslag är vi tydliga med att vi så långt det är möjligt vill utveckla ersättningar till vårdgivare som bygger på kvalitet och värden för patienterna, men det ska ske utan att vi förlorar tillgänglighet i sjukvården för patienten när hon eller han behöver det.

Vi har varit framgångsrika i arbetet med att bekämpa köer, och det arbetet ska vi fortsätta. Såväl avtalen med akutsjukhusen som ersättningsmodellerna för primärvården och övriga vårdvalsområden behöver utvecklas och förändras, dels för att möta förändringsbehovet i vården, dels för att möta patienternas behov av vård och stötta deras strävan efter hälsa.

Övervikt och fetma är två allvarliga problem för enskilda människor. Bristen på hälsa som det här leder till är ett problem för samhället och för sjukvården, förstås. Vi löser inte det här med ännu en ny variant av bantningstips à la kvällstidningarna. Däremot löser det sig delvis genom enskilda människors egna ansträngningar och förändrade levnadsvanor rörande kost och fysisk aktivitet. Men det kräver också stöd i form av långsiktigt, metodiskt och vetenskapligt förankrat hälsofrämjande arbete.

Ett ljusningstecken har vi sett, och det är att viktökningen hos fyraåringarna tycks ha upphört, i alla fall vid den senaste mätningen. Men vi kan inte slå oss till ro med detta, vi behöver arbeta vidare. Metodutveckling och insatser, framför allt för barn och unga, ska vara i fokus för vårt fortsatta arbete och utökade satsning mot övervikt och fetma. Det är metoder som behöver finnas på alla slags vårdmottagningar men framför allt i mödravården, på barnavårdscentraler och på vårdcentraler. För personer med flera olika hälsoproblem startar vi också specialiserade mottagningar. De inrymmer hälsa och levnadsvanor, och dit kan husläkarna remittera patienter. Det är också mottagningar som ska gå i bräschen för en utveckling och implementering av nya metoder.

Det finns väldigt mycket mer att säga om det budgetförslag som vi nu ska diskutera, och jag får återkomma i kommande inlägg. Men nu vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag! Jag vill också passa på att tacka såväl tomten som presidiet för julklappen! Den bidrar kanske inte till vår hälsa men väl till vårt välbefinnande.

Anförande nr 224
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Tack, Anna, för ett trevligt sätt att öppna sjukvårdsdebatten på! Jag tror att vi alla är lite uppfyllda av att det har varit valrörelser, och många tänker också på en extravalrörelse som kommer. När man inser det inser man också att det är 1 361 dagar kvar till nästa landstingsvalrörelse. Det gör att jag inte tänker börja med att tala om vad jag tycker är fel med ert budgetförslag, det kommer jag att

återkomma till. Jag tänker börja med att tala om vad som faktiskt förenar oss och de frågor där vi faktiskt är överens.

Jag är helt övertygad om att vi alla önskar att sjukvården och kollektivtrafiken ska fungera väl, och att vi ska kunna hushålla med skattebetalarnas pengar. Jag är väldigt glad över den samsyn som finns över Framtidens hälso- och sjukvård också det gemensamma projektet att konstruera Nya Karolinska sjukhuset. Det är sådant som förenar oss.

Jag är också stolt över att vi har lyckats med arbetet med den nationella vårdgarantin. Vi behöver göra ytterligare arbete på det området för att få bort eventuella undanträngnings-effekter, men köproblematiken är inte lika allvarlig som den var för några år sedan.

Jag tror också att de flesta av oss som är ute och besöker verksamheter känner en väldig stolthet över kvaliteten i sjukvården och över det enastående engagemang som personalen visar för att se till att våra medborgare får god sjukvård. Men samtidigt kan man konstatera att när personalen ställer upp så skulle man kunna önska att vi som arbetsgivare också skulle kunna ställa upp i motsvarande mån. Det finns mycket att göra för att förbättra Stockholms läns landsting som arbetsgivare. Vi behöver arbeta med arbetsmiljön och vi behöver arbeta med löneutvecklingen.

Ordförande, vården i Stockholm har ändock, trots det som förenar oss, väldigt mycket att hantera framöver. Jag har tidigare talat om det oroväckande bekymmer som vi har när bemanningskostnaderna ökar med 8 procent om året samtidigt som sjukvårdsproduktionen sjunker. Vi har 260 stängda vårdplatser, vilket motsvarar ett helt S:t Görans sjukhus, samtidigt som vi har överfulla akutmottagningar.

SÖS-akuten hamnar i Socialstyrelsens nyligen presenterade genomgång på jumboplats när det handlar om hur lång tid det tar innan man får träffa en läkare på akuten.

Vem bär ansvaret för att det ser ut på det sättet i Stockholms sjukvård? Är det sjukhus-ledningarna, som ett före detta sjukvårdslandstingsråd alltid brukade säga, eller är det vi som är folkvalda, vi som sitter i den här salen, som bär det yttersta ansvaret för att med-borgarna i Stockholm får god vård?

Om det nu är som så att det är vi folkvalda som bär ansvaret, är det då rimligt att eventuellt ge sjukhusledningarna order om att mörklägga de ekonomiska bekymmer som sjukhusen har att hantera, vilket ABC rapporterar? En första förutsättning är väl ändå att vi öppet och ärligt redovisar hur läget faktiskt är på våra sjukhus och att vi vågar se sakernas tillstånd och vågar debattera dem.

Sedan år 2008 då Vårdval Stockholm infördes har vi ett stort bekymmer i vårt landsting. Vi kan se att vi har en befolkningsökning i vårt landsting på i runda slängar 2 procent om året, men samtidigt har antalet besökare på våra akutsjukhus ökat med 6 procent om året. Om den utvecklingen fortsätter så kommer Framtidens hälso- och sjukvård inte att hjälpa. Inga budgettillskott eller budgetbesparingar kommer heller att kunna lösa situationen. Då kommer överbeläggningar och sjukhuskaos att permanentas.

Vi behöver inse att sjukhusen inte ensamma kan hantera de utmaningar som de står inför. Vi behöver jobba med hela sjukvårdssystemet i Stockholm. Några inspel som vi social-demokrater vill göra i den diskussionen är för det första att vi behöver se till att vi får en fungerande primärvård i hela Stockholms län. Medborgarna i hela länet ska kunna lita på och kunna rekommendera sina vårdcentraler. Det är inte acceptabelt att vi har en situation där 93 procent av patienterna är nöjda med Djursholmsdoktorn medan bara 57 procent av patienterna är nöjda med Rinkeby vårdcentral. I många områden i Stockholm litar folk inte på sin primärvård.

Vi måste göra sjukhusen till bättre arbetsgivare än vad de är i dag. Vi behöver få fungerande akut omhändertagande utanför sjukhusen, men vi behöver också se till att vi får bättre geriatrisk omvårdnad i Stockholm. Det är inte rimligt att våra akutmottagningar är överfyllda av åttioplussare som sitter där och som skulle kunna få ett bättre omhändertagande någon annanstans.

Stockholmslandstinget särskiljer sig på många sätt. På många sätt är vi bäst. På andra sätt är vi bara avvikande. En av de punkter där vi är avvikande är att vi är det enda landsting i Sverige som har planerat att införa nya vårdval inom specialistsjukvården. Jag tror att det beror på att det råder ideologisk förblindelse i delar av den här församlingen.

Jag skulle faktiskt vilja mana till lite grand av pragmatism. Själv har jag en ganska pragmatisk inställning till vårdval. Jag har själv varit med och aktivt understött och röstat för införande av en del av vårdvalen. Vårdval höft och knä samt vårdval logopedi är vårdval som vi har stött och som vi tycker fungerar bra. Men vad blir svaret om ni på allvar frågar er själva om ni verkligen är nöjda med vårdval förlossning?

Om nu vårdval ska leda till ökad patientmakt och ökad möjlighet för medborgarna att välja själva, så är det bara att konstatera att valfriheten för blivande föräldrar i Stockholm har minskat sedan vårdval förlossning infördes. År 2005 var det 5 procent av de blivande föräldrarna som inte kunde välja var någonstans man skulle föda barn. År 2009, då vårdval förlossning infördes, steg siffran till 6 procent, och nu, första halvåret i år är det 8 procent av de blivande föräldrarna som inte kunde välja vilken förlossningsklinik de ville åka till.

Fram till september blev 1 797 blivande föräldrar hänvisade till annan förlossningsklinik än den som de själva hade valt. Det går att jämföra med 1 599 motsvarande period förra året. Vårdval förlossning har inte lett till ökad valfrihet, snarare tvärtom, vilket jag beklagar.

I andra fall brukar man ofta hävda att vårdval leder till att trycket på sjukhusen minskar. Men låt oss då titta på vårdval hud. Där har situationen lett till att produktionen av hudsjukvård har ökat med 114 procent utanför sjukhusen. Samtidigt har sjukhusproduktionen sjunkit med 1 procent. Det är fullt möjligt att det är många människor som inte har fått hudbehandling tidigare som har fått det nu, och i så fall gläds jag, men det är klart att man borde ställa frågor när hudsjukvårdens kostnader utanför sjukhusen ökar med 154 procent på två år.

Vi har dubbelt så höga kostnader som intäkter här i landstinget. Vi alla sitter och funderar över hur sjukhusen ska kunna hantera sin kostnadsökningstakt, men ingen vågar ställa frågan om det inte också är rimligt att även vårdvalssystemen ska visa kostnadsmedvetenhet.

Ordförande, vi står inför dubbla uppgifter. Vi måste få kontroll över sjukvårdens kostnader, men vi måste också leva upp till medborgarnas förväntningar och krav. Det är inte rimligt när fyraåriga Lilly, cancersjuk, tvingas resa land och rike runt för att Stockholmssjukvården inte förmår att ge henne cancerbehandling. Det är inte acceptabelt att min gode vän Harald oroligt frågar mig om hans cancersjuka hustru Karin verkligen kommer att kunna få cancersjukvård på Radiumhemmet när Radiumhemmet genomför stora besparingar. När Elisabeth Sandlund i dagens Svenska Dagbladet undrar om hennes sjuka dotter enbart räknas som en kostnadspost på hematologen, då blir man ju skakad.

Jag tror inte att panikbesparingar är lösningar på vårdens utmaningar och problem. Jag tror att god hushållning och förmåga att se de strukturella problemen är det som vi behöver göra. Det är en viktig utmaning. En av de viktigaste indikatorerna på om människor litar på vården är ju om folk faktiskt ser att den solidariska sjukvården fungerar och slipper att teckna en privat vårdförsäkring.

De senaste tio åren kan vi se att andelen medborgare som har privat vårdförsäkring har ökat från 177 000 till 578 000. Om folk inte litar på vården, om människor söker sig privata lösningar för att finansiera sjukvården, då tror jag att vi kommer att få ett sjukvårdssystem i Sverige som jag faktiskt tror att ingen i den här salen egentligen vill ha.

Därmed yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 225
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag tycker att det var bra, Dag, att du tog avspark i det som vi var eniga om, åtminstone var det där du började. Resten får vi återkomma till senare.

Några av er lyssnade på den allmänpolitiska debatten i går. Då pratade jag om Framtidens hälso- och sjukvård, ett koncept som vi nu sjösätter, som vi har jobbat med tillsammans sedan år 2011. Det sätter patienten i centrum, gör att nätverket runt patienten samarbetar med varandra så att vården blir ändå mer säker, trygg och kommer närmare patienten. Framtiden är faktiskt redan här, och nu är vi framme vid morgondagen och de fantastiska möjligheter som den för med sig.

Någon frågar sig kanske varför vi gör så här. Det är för att vi står inför stora utmaningar med en ökande befolkning där bland annat den goda hälso- och sjukvård som vi har gör att vi lever längre och kan komma att behöva mer vård. Det är glädjande men ställer också sjukvården inför stora utmaningar, utmaningar som inte i första hand handlar om pengar. Vi står inför andra utmaningar. Här gäller det att tänka nytt. Här är det vårdpersonalen som är experter och det är den som vi måste lyssna på.

När vi talar om framtidsplanen kan det låta som om vi bara pratar om de stora systemen, och visst finns det systemvinster med framtidens hälso- och sjukvård, men främst handlar det faktiskt om patienten, om den enskilda individen. Patienten är i centrum, vården samarbetar för att den enskilda individen ska få den absolut bästa vården.

Framtiden är viktig för oss oavsett om man är ung eller gammal, oavsett om man har lång eller kort framtid framför sig. Jag har under många år mött äldre, framför allt damer men också någon herre, som har varit oroliga för sin framtid. Man vill gärna bo kvar hemma men man är rädd, rädd att falla, rädd att vara ensam, rädd att tvingas flytta, att inte kunna få bo kvar, att tvingas in i ett boende som man inte känner att man vill till.

Rädslor kan förstås vara helt olika men det finns en gemensam punkt, och det är att det runt de här gamla personerna alltid finns anhöriga, det finns vårdpersonal, hemsjukvård, hemtjänst som ser det här men som inte riktigt vet hur man ska hantera situationen. Ofta leder det till akuta besök, ofta nattetid, på akutmottagningarna. Sjukdomen är allvarlig men den är inte akut, man blir liggande, man får vänta, man blir uttorkad, kan inte gå på toaletten själv, vet inte riktigt var man är eller varför.

Ingen av oss vill uppleva detta. Varken för vår egen del eller för någon som vi känner och inte för någon annan heller för den delen.

Därför måste vi hitta modeller som gör åldrandet mycket, mycket tryggare. De måste leda till bättre samarbete mellan hemtjänsten och sjukvården, till att patienten får ett tidigare möte med geriatriken och till vård som kommer hem och möter den gamla patienten i dess egen miljö. Det kan vara jourläkarbilar, husläkare, någon från geriatriken. Vårdcoacher och direktintag på geriatriken har vi infört. Det har varit effektivt, men det behöver utvecklas ännu mer.

Rullande röntgen som kan komma hem och undersöka patienten i patientens eget hem eller på det boende där patienten finns tror jag är en alldeles utmärkt idé som vi ska titta närmare på. Sammantaget ger det här ett bättre liv för sjuka äldre.

Nu gör jag ett hopp till ett annat ämnesområde. Många unga upplever psykisk ohälsa. Våra riktade mottagningar för unga vuxna är en väg att hjälpa dem till bättre hälsa och till att komma till rätta med sina livsstilsproblem. Skolhälsovården börjar få en allt viktigare roll som länk mellan skolans elev och vår sjukvårds patient.

För många ungdomar är ungdomsmottagningen den vård som man känner sig mest trygg med och som man vänder sig till inte bara när det gäller sexuella frågor. Det här måste vi ta på fullt allvar och se till att mottagningarna finns där på de ungas villkor. Därför är det ännu viktigare att vi ser till att ungdomsmottagningarna är öppna på den tid då ungdomarna vill besöka dem, när de inte går i skolan utan på kvällar och på helger.

Patientens möte med vården ska vara förtroendeingivande. Den nya patientlagen ger patienten rätt att välja vård var man vill i Sverige, och rätt till en *second opinion*. Lagen ställer krav på behandlande vårdgivare att ge patienten information så att denne kan vara delaktig i besluten om den vård och behandling som just hon eller han får. Ökad delaktighet leder till att patienten blir tryggare, har bättre förståelse för vad, varför och hur behandlingen ska göras. Förmodligen minskar detta patientens behov av *second opinion* även om man får större rätt till det. Jag tror också att det minskar onödiga remitteringar, utredningar och behandlingar – men framför allt ökar det förutsättningarna för ett lyckat resultat när man själv som patient är delaktig och vet varför man får den här vården.

Sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande perspektiv ska ingå i patientens möte med vården. Tidiga insatser för att upptäcka patienter i riskzonen är betydelsefulla, ibland faktiskt helt avgörande, för resultatet. Minskad rökning, minskad alkoholkonsumtion, ökad fysisk aktivitet, förbättrade kostvanor och åtgärder mot psykisk ohälsa är livsstils-förändringar som dramatiskt kan förbättra folkhälsan. Vi har på det här området ett ansvar för att utveckla sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbetssätt.

E-hälsotjänster behöver vi utveckla så att patienten får enklare att nå vården, får lättare att boka tid, lättare att hålla kontakt med behandlande läkare och på så sätt få större delaktighet i den egna vården. Det kan också vara ett stöd för de patienter som vill få utföra mer av den egna vården i sitt eget hem, för det kan man nämligen göra med stöd av behandlande läkare.

Resurserna ska riktas till patienter med stora behov. Ett exempel är att husläkarmottag-ningarna får högre listersättning när de möter patienter som är multisjuka, när de möter äldre eller när de möter personer som behöver tolk.

Riskpatienter ska få stöd och uppföljning för att undvika komplikationer och följd-sjukdomar, något som också ska kunna ske genom hembesök. Vårdcoacher kan här vara hjälp och stöd för patienter att hantera sin situation och att koordinera sina vårdkontakter, för det är inte alltid så lätt. Det vill vi utveckla ännu mer, inte minst för äldre, för kroniker och för personer med funktionsnedsättningar.

När varje patient ges vård på rätt nivå leder det till att akutsjukhusens uppgift kan renodlas till att ta hand om de patienter som kräver just akutsjukhusets resurser och dess speciella kompetens. En upprustning av akutsjukhusen har påbörjats, och under de närmaste åren kommer denna upprustning och tillbyggnad att fortsätta. Dessutom byggs flera mindre sjukhusbyggnader, de byggs till, de byggs om och de rustas för att kunna ta emot ännu fler patienter i en modern vårdmiljö. Även övriga vårdgivare rustar sig för att kunna ta emot fler patienter. Det är nämligen så att alla vårdnivåer, alla vårdgivare är lika viktiga länkar och delar i länets sjukvård.

Målet att ge rätt vård i rätt tid innebär att rätt patient ska vårdas på rätt plats. Det innebär också att ingen ska behöva vänta på medicinskt motiverad vård. Ingen ska heller behöva resa längre än man själv önskar för att få vård och behandling. Därför vill vi utveckla det akuta omhändertagandet inom hela sjukvårdsstrukturen, inom 1177 Vårdguiden, primärvården, närakuterna, inom den geriatriska vården, inom psykiatri och inom den specialiserade vården både inom och utanför akutsjukhusen.

Uppdraget för Karolinska Universitetssjukhuset förutsätter att övriga akutmottagningar i länet kan ta emot fler patienter. Arbetet med att förbereda detta kommer vi att intensifiera under år2015. Vårdvalet är faktiskt en motor i hela det här arbetet. Vi har under de senaste åren infört trettio nya vårdval, det har lett till fler nya aktörer som patienterna kan välja mellan, men det har också gett personalen fler arbetsgivare och det har dramatiskt förkortat de vårdköer som vi säkert allihop minns fanns för cirka nio år sedan. Vi har god vård i Sverige och inte minst här i Stockholms län. Den ska vi värna. Den ska vi utveckla med omsorg så att den blir ännu bättre.

Framtiden är här och med den startar Framtidens hälso- och sjukvård, kanske vår största satsning någonsin på en modern och säker vård.

Anförande nr 226
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, övriga presidiet, fullmäktigeledamöter och åhörare! Miljöparitet vill att alla politiska beslut som fattas i Stockholms läns landsting ska främja jämlik hälsa och livskvalitet hos länets invånare. Ersättningssystemen ska främja rättvis fördelning av resurser och mer jämlik folkhälsa.

För att möta framtidens utmaningar måste vården moderniseras. I många avseenden sker detta redan, men det finns områden som är eftersatta och som vi vill stärka ytterligare.

En modern vård har fokus på kvalitet. Vi vet att vården som bedrivs med patienten i fokus också uppvisar bättre kvalitet.

I dag finns det svårigheter med samverkan mellan olika vårdgivare. Detta är framför allt ett problem för särskilt utsatta vårdtagare, såsom multisjuka äldre eller människor med svår psykisk ohälsa.

I ett modernt sjukvårdssystem ska strukturerna anpassas för människors behov, inte tvärtom. Var du är född, var du bor eller vilken sexuell läggning du har ska inte spela någon roll för den sjukvård du får.

Vi i Miljöpartiet vill att landstingets analyserar resursfördelningen i länet och planerar så att allas behov och tillgång till sjukvård säkerställs. Vårdvalen ska syfta till att förbättra folkhälsan. För att komma till rätta med orättvist fördelade resurser och ojämlikhet i vården behöver ersättningen i alla vårdval bättre anpassas efter behov.

Hälso- och sjukvården i Stockholms län står inför stora utmaningar, och situationen på akutsjukhusen är ansträngd. Överbeläggning och underbemanning är vanligt förekommande. Överbeläggning under fem månader under år 2014 på tre enheter vid Karolinska låg på över 125 procent. Genomsnittet på enheterna var 105 procent. Samtidigt som den allmänna rekommendationen ligger på 85 procent.

Detta är ett hot mot patientsäkerheten men det är också ett hot mot arbetsmiljön, mot vårdens personal, och det försämrar förutsättningarna för Stockholms läns landsting att vara en attraktiv arbetsgivare.

Vi är glada över att Alliansen äntligen har lyssnat på det som vi väldigt länge har hävdat och som vi nu verkar få gehör för, nämligen att det totalt ineffektiva besparingskravet på 2 procent som har varit ålagt akutsjukhusen måste tas bort i budgeten för år 2015. Det är inte exakt klart hur de nya avtalen för sjukhusen ska utformas, men det vi vet är att sjukhusen ska få mer långsiktiga ramar, och det är bra.

Även om vi är positiva till att besparingskravet i sjukhusavtalen nu tas bort så måste vi ändå påpeka att detta rent resursmässigt är en teknikalitet. För när vi i vår budget har räknat på hur mycket detta nej till besparingar kostar så ser vi att beräkningen blir att det kostar 340 miljoner kronor per år. Men Alliansen ämnar genomföra den här åtgärden utan att samtidigt tillföra mer resurser till akutsjukhusen, så vi undrar hur detta kommer att lösa de strukturella problem som råder på sjukhusen. Den notan består ju i att vårdpersonalen går på knäna för att klara av att leverera vård. Faktum kvarstår, akutsjukhusen kommer också detta år att gå med underskott. Enligt prognosen i oktober prognostiseras akutsjukhusen gå back med hela 672 miljoner kronor för år 2014. Hur ska detta täckas?

Vi kommer därför att noga bevaka akutsjukhusens situation och inväntar en utvärdering av hur den ansträngda situation som råder på länets akutsjukhus ska förbättras genom den här åtgärden utan att Alliansen nu tillför några som helst pengar.

Från Miljöpartiets sida väljer vi att skjuta till de 400 miljoner kronor som saknas inom sjukvården. Med detta vill vi i Miljöpartiet anställa mer personal såsom sjuksköterskor, barnmorskor och undersköterskor. Att underbemanna eller använda sig av inhyrd personal är en kortsiktig lösning som driver på kostnaderna ytterligare. Med mer personal får Stockholms läns landsting till stånd bättre arbetsmiljö och bättre patientsäkerhet, och akutsjukhusen kan spara pengar på att få ner budgetposten för inhyrd personal.

Redan i februari i år uppmanade vi i Miljöpartiet landstinget att tillsätta en kriskommission för att skapa fler vårdplatser och komma till rätta med underbemanningen. Vi kan inte ha en hälso- och sjukvård där våra medarbetare i sitt dagliga arbete riskerar att själva bli sjuka när de ska ta hand om patienter på sjukhusen.

Målet är, som vi har sagt tidigare, Framtidens hälso- och sjukvård, men just nu kommer både patienterna och personalen i kläm i den här processen. Vi behöver se till att vården planeras så att sjukvårdspersonalens rätt till fritid och återhämtning respekteras. Därför anser vi i Miljöpartiet att en skattehöjning behövs för att vi ska kunna trygga till exempel cancervården för cancersjuka barn, för att vårdens medarbetare inte själva ska bli sjuka av sitt jobb och för att tillgodose kravet på en barnmorska per födande kvinna – för medborgarnas, personalens och patientsäkerhetens skull.

Vi i Miljöpartiet vill satsa på medarbetarna i vården, inte tvinga dem att springa fortare. Vi i Miljöpartiet vill att cancersjuka och födande kvinnor ska tas om hand i länet, inte hänvisas till andra landsting. Vi i Miljöpartiet vill arbeta förebyggande och hälsofrämjande åtgärder. Vi vill spara lidande och kostnader. Vi i Miljöpartiet vill minska den psykiska ohälsan, ge tydligare uppdrag till primärvården. Vi i Miljöpartiet vill bygga ut förlossningsvården – en barnmorska per födande kvinna. Med det yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 227
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Vänsterpartiets budgetförslag heter Låt hela länet leva och handlar om att människor ska kunna leva och ha god hälsa och tillgång till god sjukvård var än i länet man bor. Vårt budgetförslag ger oss möjlighet att göra vården olika utifrån människors olika behov, utifrån vårdtyngd, diagnos. Genom att göra vården olika blir vården jämlik.

I Norrtälje möts du av ett permanentat Tiohundra, ungdomar som besöker en ungdomsmottagning i City i Stockholm möts av generösa öppettider, i södra delen av länet, i Skärholmen, öppnar vi ett närsjukhus med inriktning mot de boende, gärna med migrationshälsa.

I Husby–Rinkeby öppnar vi åter familjecentraler och självfallet ska du som kvinna och bor i Botkyrka kunna välja en kvinnlig gynekolog i ditt närområde. I Nynäshamn öppnas ett närsjukhus som samarbetar med Södertälje sjukhus. Vi vidareutvecklar tiohundratanken från Norrtälje till Nynäshamn.

Det var någon som i går i den allmänpolitiska debatten verkade tro att vi ska bygga nya byggnader i Skärholmen och i Nynäshamn. Vi vänsterpartister vet bättre, vi bygger på de strukturer som redan finns. Därför blir det enkelt att öppna de här nya närsjukhusen.

Vårt budgetförslag är en verktygslåda för både sjukvård och hälsa i hela länet, för nog behövs både verktyg och resurser, satsningar och näst intill katastrofhjälp.

För hur mår vården i Stockholm i dag? Den har väldiga problem, inte minst akutsjukvården. Och av någon ofattbar anledning är det sjukhusen i Stockholm som har nedprioriterats. I dag har akutsjukhusen stora underskott, inte minst Karolinska Universitetssjukhuset. Det är fler stängda vårdplatser, bland annat inom cancervård, hematologin. Och senast i går fick vi höra att neurokirurgin, som har ett regionuppdrag, ska spara 30 miljoner. De har tio platser i dag, de skulle behöva dra ned till fem platser. Det innebär att de inte klarar sitt uppdrag, eller så säger man, inte på allvar kanske, att de skulle behöva minska personalstyrkan med 8 procent.

Ja, under bara förra veckan, tror jag att det var, så kom det till vår kännedom att det planeras tre olika neddragningar och stängningar av sjukvård. Detta sker av de fyra partier som anklagade – felaktigt men mycket medvetet – Vänsterpartiet för att vilja lägga ned vård när vi inte ville att skattepengar avsedda för vård skulle gå till skatteparadis. Ni hade väldigt fel, för vänsterpolitik är att utveckla och bygga ut välfärden och sjukvården.

Dessa partier verkar även ha glömt den jämställdhetsdebatt som fördes i valrörelsen, för hur ska jag annars tolka att det är just kvinnliga patienter som drabbas av de här neddragningarna när Alliansmajoriteten stänger gynakuten på Karolinska sjukhuset Solna, när södra BB ska dra ned och det dessutom sker stora besparingar på onkologen. Allt detta skedde under samma vecka.

Vänsterpartiet väljer att tillföra 500 miljoner kronor mer än Alliansen till hälso- och sjukvården genom skattehöjningar. Här återfinns pengar som möjliggör en höjning av sjuksköterskors ingångslöner, och genom att tillföra resurser möjliggör vi öppning av fler vårdplatser.

Men det är inte bara ekonomiska resurser som måste till, för under åtta års Alliansledning har vi sett barnmorskeuppror, läkaruppror, psykiatriuppror, erfarna sjuksköterskor som ryter ifrån. Nej, det behövs ett nytt anslag, ett nytt sätt att arbeta, dialog och framför allt att låta proffsen vara proffs.

I dag stänger lab och röntgen inom primärvård redan kl. 15:30. Vi föreslår att man redan i dag öppnar lab och röntgen mer generöst så som framtidsplanen förespråkar så att vi kan avlasta akutsjukhusen. Vi föreslår att man även utreder Vänsterpartiets idé att öppna en primärvårdsakut som är öppen hela dygnet. Låt oss inspireras av den distriktssköterskeledda akutmottagningen i London – även om jag vet att London är en mycket större stad än Stockholm. Låt även Astrid Lindgrens lättakut ha öppet 24 timmar, inte minst nu när virus- och infektionssäsongen börjar starkt här under vintern. Låt äldre slippa ta vägen över akuten

och bli nedprioriterade patienter! Låt hemsjukvården bli ett eget heldygnsuppdrag i primärvården.

Vänsterpartiet säger nej till den kommunalisering som ni föreslår ska genomföras nu till hösten 2015. Man har ju redan utrett och kommit fram till att det av olika anledningar inte går här i Stockholms län. Det har inneburit att hemsjukvården står still i sin utveckling. Det är dags att uppvärdera hemsjukvården.

Mycket fokus läggs nu på Nya Karolinska Sjukhuset, framtidsplanens slutenvårdsplatser, men vi får inte glömma bort att bygga ut annan vård, som exempelvis missbruksvården, psykiatrin och ungdomsmottagningar. Vi avsätter 20 miljoner kronor till att öppna två nya ungdomsmottagningar och stärka de redan befintliga.

Det här länet ökar med ungefär 40 000 nya invånare per år, och ungefär 30 000 är nyfödda. Då är det inte konstigt att det är tryck på förlossningsvården. Vi föreslår att landstinget ska börja planera en barnmorskeledd mottagning på Huddinge sjukhus, och vi behöver ha en långsiktig utredning om hur vi ska kunna få personal till dessa utökade förlossningsenheter. Inte minst behöver man vara vaksam på att det blir brist på neonatalläkare.

I valrörelsen överträffade alla partier varandra med förslag på nya förlossningskliniker, och alla verkade vara överens om att alternativ i förlossningsvården var önskvärt. Därför blir det ju väldigt märkligt och till och med absurt att den alternativa förlossningsenhet som redan finns i dag, Södra BB, ska dra ned med två platser. Det innebär att man riskerar att slå sönder Södra BB. Vi rödgröna öppnade Södra BB under vår mandatperiod och Vänsterpartiet tänker ta strid för att den ska finnas kvar med sina tio platser.

Jag ska säga att vi ger er ett erbjudande till er i Alliansen, för vi möjliggör det för er Alliansparti att visa att ert tal i valrörelsen om alternativ inte bara är tomma ord. Vi kommer att begära votering i frågan om Södra BB, att-sats 35, om att bevara södra BB:s tio platser. Om ni röstar nej till den att-satsen, alliansparti, då är ju er trovärdighet när det gäller alternativ i förlossningsvården rätt så tom.

Jag vet att barnmorskor och Vårdförbundet kommer att följa den voteringen. Det ska bli väldigt intressant att se hur det går.

Ordförande, fullmäktigeledamöter, jag har hittills i mitt anförande talat väldigt mycket om de utmaningar som sjukvården står inför, men en utmaning, om inte den största, är väl den ojämlika hälsan, skillnaden mellan vårdkonsumtion och vårdutnyttjande som finns i länet. Medellivslängden skiljer fem till sju år beroende på var du bor i länet. Det skiljer i vårdkonsumtion mellan norra och södra delen av länet. Innerstadsbor går ungefär två och en halv fler gånger till vården än de som bor i Rinkeby och Tensta.

Vi föreslår att man ska tillsätta en kommission för att minska ohälsan, gärna med inspiration från Malmökommissionen. Enligt Riksrevisionens rapport har dessutom primärvården blivit mindre jämlik efter införande av vårdval. Riksrevisor Jan Landahl säger att det är allvarligt att prioriteringarna inom primärvården i dag i större utsträckning görs av patienternas efterfrågan och inte utifrån vem som är i störst behov av vård. Det är inte i enlighet med de etiska principer som ska styra vården, säger riksrevisor Jan Landahl.

Vi i Vänsterpartiet menar att det är oacceptabelt att vi har fri etablering för privata vårdföretag som leder till överutbud i innerstaden där det bor människor med god hälsa och till mindre vård i områden med sämre hälsa.

Egentligen tycker jag att det är fel fokus. Hur utvecklar vi vårdvalen är temat för olika lobbyorganisationers seminarier. Jag anser att det är fel fokus. Jag skulle i stället vilja ha seminarier om hur vi utvecklar primärvården. Vårdvalen är en upphandlingsmetod. Hur ser morgondagens primärvård ur? Hurdan är morgondagens vårdcentral, morgondagens patient? Det är mer intressanta frågor, och därför föreslår Vänsterpartiet att man inför Hälsoval Stockholm. Helt kortfattat har det ett helt annat ersättningssystem med fokus på diagnos och vårdtyngd. Därmed uppmuntras också alternativ och innovationer i primärvården. Mycket fokus är på det hälsofrämjande arbetet. Därav ordet hälsoval.

Jag har nämnt några guldkorn ur vårt budgetförslag för att få hela länet att leva och må bra. Därmed yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag och kan avisera att mina kamrater i Vänsterpartiet kommer att återkomma och i talarstolen och berätta detaljer.

Jag ska avsluta med något som vi är överens om. Rullande röntgen, som låter som en talövning, på den punkten är jag och Marie fullkomligt överens.

Anförande nr 228
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, landstingsledamöter och åhörare! Jag vill inleda med att yrka bifall till Alliansens förslag till budget för hälso- och sjukvården för år 2015. När vi i Alliansen tog över majoriteten här i landstinget efter vänsterpartierna i september 2006 – det är nu över åtta år sedan – då hade 41 procent av alla patienter väntat i över nittio dagar på operation eller behandling! I dag är den siffran 16 procent. Andelen personer som har väntat över 90 dagar på operation eller behandling har alltså mer än halverats på åtta år. Det här är en mycket positiv utveckling! Målet är så klart en helt köfri hälso- och sjukvård här i Stockholms län, men skiftet från kö till vård är tydlig.

Genom vårt förnyade mandat har stockholmarna visat att de uppskattar vår politik.

I det nya politiska landskap som gäller i salen vill jag påtala vikten av att Stockholm förblir en öppen, tolerant och generös region som välkomnar nya invånare med öppna armar. Inflyttningen till Stockholms län är en förutsättning för att vården ska få fortsatt finansieringsgrund och ha högt förtroende. Huvudstadsregionens tradition av öppenhet och mångfald ska vi värna. Oron inför den andre, den olike, den okände får aldrig hindra oss att markera kraftigt mot rasism, förtryck av immigranter och flyktingar som kommer till vårt län. Dels som vårdarbetsgivare dels i vår budget kan och kommer vi bidra till att inbegripa att alla medborgare och försäkra oss om att alla oavsett bakgrund, etnicitet, sexuell läggning får jämlik tillgång till god vård.

Vård för papperslösa är fortsättningsvis en rättighet i Alliansens förslag till budget för år 2015. Det här är jag väldigt, väldigt glad över. Alliansens första budget för kommande mandatperiod är en budget som fortsätter i samma tradition av tillgänglighet i kombination med hög patientsäkerhet och medicinsk utveckling.

Under de perioder då vårt landsting har haft borgerliga majoriteter har epokgörande reformer initierats. Grunden här är Framtidens hälso- och sjukvårdsplan. Visionen är nära sjukvård utifrån patienten och hennes behov. Utflyttningen av slutenvården till öppenvården är en väldigt stor omställning som vi kommer att bevittna under de kommande åren.

Nyligen besökte jag Ersta sjukhus. Jag har den här hösten prioriterat att vara mycket ute i våra verksamheter där jag träffar vårdpersonal, patienter och anhöriga. På Ersta sjukhus utför man i dag många kirurgiska ingrepp som tidigare gjordes på våra akutsjukhus. Det här är en väldigt, väldigt bra utveckling eftersom kostnaderna minskar, patienterna inte blir inneliggande och vi minskar risken för resistenta bakterier och för olika vårdskador.

Ungefär 65 procent av primärvården bedrivs i dag i privat regi. Vårdföretag ses som naturliga inslag av de flesta, med undantag för den rödgröna regeringen. Den rödgröna regeringen försöker på alla sätt och vis att avskaffa människors rätt och frihet att välja. Men om nu socialministern inte vill lyssna på mig eller mina allianskollegor så bör han låna sitt öra till fack och profession, för de har sagt att valfriheten inom primärvården inte ska avskaffas. Valfrihet och patientmakt efterfrågas av länets invånare, och landstingsalliansen ska se till att det så förblir och på det sättet möta behoven utifrån de förutsättningarna.

Inför år 2015 kommer mycket av mitt fokus att ligga på kvinnosjukvården och förlossningsvården. Redan i dag står regionen för 25 procent av barnafödandet i hela landet. Förra året stod födelsenettot för ungefär 38 procent och inflyttningsnettot för ungefär 62 procent av befolkningsökningen i länet. Men om bara tio år kommer siffrorna att vara de omvända. Då kommer alltså födelsenettot att stå för 62 proc. Detta var bakgrund till att Alliansen beslöt och oppositionen anslöt sig till bygga ett nytt BB på S:t Göran. Vi satsar 240 miljoner på det. Det skulle stå klart år 2016.

4 000 förlossningar per år i länet är en utökning som nu stoppas till följd av ett överklagande enligt plan- och bygglagen. Jag kan bara beklaga att en bostadsrättsförening, i det här fallet, har överklagat bygget.

Det oförutsedda finns alltid där, men då kontrar vi med ett budgetförslag med det förutsägbara. En utbyggd förlossningsvård planeras i budgeten och även på Karolinska Huddinge där nya arbetssätt och organisationsformer ska uppmuntras, exempelvis genom barnmorskeledda enheter. Barnmorskeledda enheter är något som vi säger i budgeten ska uppmuntras. Det finns ingen politisk konflikt i det här fallet. Jag vet att oppositionen gärna vill ha det, men så är det inte.

Den här professionen, barnmorskorna, tror jag behöver få ett större erkännande, för de spelar en oerhört viktig roll. Låt mig berätta lite om Jenny. Jenny jobbar på en förlossningsklinik här i länet. Hon har varit barnmorska i fem och ett halvt år, och hon är mycket engagerad. Hon trivs med sitt arbete. Jag träffade henne förra veckan. Hon berättade att den satsning som vi har gjort på löner faktiskt har gjort skillnad. ”Jag ser det i lönekuvertet” säger hon. Jag är väldigt glad över att vi i vår budget föreslår att fullmäktige ska uppdra åt landstingsstyrelsen att fortsätta denna viktiga lönesatsning på specialistutbildade sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och barnmorskor i förlossningsvården. Det har betydelse och det gör skillnad.

För att avlasta förlossningsenheterna från akuta återbesök utvecklas uppdraget för mödravårdscentralerna där mödravårdscentralernas barnmorskor kan komma hem och göra hembesök hos nyblivna mammor efter tidig hemgång. Trygghet och tillit.

Två grupper ökar snabbast i vårt län: de unga men också de äldre. Vi har fokus även på de äldre, de allra äldsta äldre. Vi vet att under det första levnadsåret och under det sista levnadsdecenniet är man som mest vårdintensiv. Vården av våra äldsta ska vara lättillgänglig och säker, och den ska ges med stöd av de prioriteringar som ges i hälso- och sjukvårdslagen.

Antalet äldre i befolkningen växer. Därför måste vi fortsätta att arbeta för kortare väntetider och en säkrare vård, en samverkan som är nyckeln för välbefinnande hos de multisjuka äldre patienterna.

Utbyggnaden av vården för den äldre befolkningen fortsätter i enlighet med framtidsplanerna, med ombyggnationen av de sjukhus där vi ska bedriva vårdspecifik geriatrisk vård. Direktintag till geriatriska kliniker eller det vi brukar kalla gräddfilen för äldre är numera en etablerad praxis. ASIH, avancerad sjukvård i hemmet, får fortsatta

expansionsmöjligheter. I Alliansens budget möjliggör vi också för husläkarmottagningarna att specialisera sig på just vård och behandling av multisjuka äldre. Det är en kristdemokratisk framgång.

Alliansens budget tryggar de äldres patientmakt och plats i nätverkssjukvården, allt för att fortsatt kunna minska återinläggningarna, arbeta riskförebyggande och underlätta direktinläggningar på geriatriken samt ge vård med god tillgänglighet och kontinuitet.

I det budgetförslag som vi i dag behandlar lovar Alliansen att tillgängligheten och kvaliteten i rehabiliteringsvården ska förbättras. Det har på några områden införts genom vårdval och det finns också möjlighet att gå vidare den vägen, men det behövs också mer. Med en särskild fokusering på att förstärka rehabiliteringsinsatserna kommer vi att öka antalet vårdplatser i väsentlig grad.

Avslutningsvis: Investeringarna i hälso- och sjukvården är rekordstora. Den kommande mandatperioden kommer vi att investera 37 miljarder kronor för en bättre sjukvård. Nya akutmottagningar, ombyggnader av operationssalar och nya, moderniserade vårdplatser finns med i vår budget, för att alla invånare i länet ska känna sig trygga i visshet om att de får tillgång till god hälso- och sjukvård oavsett om vi talar om vårdcentraler, sjukhus eller akutsjukhus.

Med detta, fru ordförande, vill jag yrka bifall till budgetfullmäktiges absolut bästa förslag till sjukvårdsbudget, nämligen Alliansens.

Anförande nr 229
P e r C a r l b e r g (SD): Fru ordförande, ledamöter! Hälso- och sjukvården är lindrigt sagt ett mycket omfattande område. Vi har hört om olika vägar och olika tillvägagångssätt för att göra vården till den bästa, tryggaste och effektivaste och för att personal och de olika kategorierna av anställda ska få det bättre.

Alla är vi besjälade av en vilja att förbättra vår hälso- och sjukvård för stockholmarna. Detta manifesteras i de fyra budgetar som presenteras under dessa två dagar.

Det som skiljer oss sverigedemokrater från övriga partier är just en fråga, nämligen den skenande befolkningsökningen i Stockholms län. Verkligheten överträffar alla prognoser om befolkningsökningen i länet. Då sjukvården redan är hårt ansatt, tunnelbanor och bussar är fyllda till bristningsgränsen och bilar står still i köer är en befolkningsökning av den storlek som förväntas och som pågår det minsta som Stockholmsområdet behöver i dagsläget.

Med ökad befolkning kommer också skatteintäkterna att öka, påstås det. I teorin kan det vara så. Men verkligheten ser lite annorlunda ut. En stor del av den inflyttning som kommer till Stockholm kommer inte att innebära mer resurser genom skatteintäkter utan snarare innebära ett ökat tryck på våra gemensamma resurser.

Om det fortsätter så – vi såg nu att ekonomin inte är den bästa – kommer snart en skattehöjning inte att kunna undvikas. Efter den kommer ytterligare en, och i en inte alltför avlägsen framtid kommer skattkistan att vara tom, och systemkollapsen blir ett faktum. Vi måste därför redan i dag – helst i går – ta ansvar för stockholmarnas ekonomi och trygga vår och kommande generationer stockholmares framtid.

Sverigedemokraternas målsättning är att den svenska hälso- och sjukvården ska hålla hög internationell kvalitet och kunna erbjuda patienter de allra senaste kunskapsmetoderna och de bästa behandlingsmetoderna för att kunna bota, lindra och förebygga sjukdomar.

Samtidigt ska vården präglas av hög säkerhet, tillförlitlighet, evidensbaserad forskning och god uppföljning.

Tillgängligheten måste förbättras och väntetiderna inom akutsjukvården kortas. Det kan vi göra genom att utveckla fler snabbspår inom vården.

Vi sverigedemokrater ser också behovet av en eller flera psykogeriatriska vårdavdelningar i länet. I dagsläget är det ett stort tryck på kommunerna. De privata aktörerna är liksom fel boende, och personal som inte har mentalskötarutbildning tar hand om dessa boenden, så det blir fel på många sätt. Landstinget bör därför se över möjligheterna att starta någon form av större psykiatriska geriatriska boenden på både norrsidan och södra sidan.

Vidare ser vi det mycket positivt att det ska ges kompetenshöjning till specialistsjuksköterskor och att även undersköterskorna tas med – de glöms ofta bort, men de gör ett stort och bra arbete.

En överblick över hur många nya ambulanser som kan tänkas rulla i Stockholm skulle vara intressant. Det är en viktig och aktuell fråga. Det skulle tas i bruk ett stort antal. Det behöver utredas hur många ytterligare som verkligen behövs.

Mobil röntgen tycker vi är en mycket bra verksamhet. Den tycker vi att landstinget ska satsa mer på.

De ambulerande läkarbilarna har mest stått i garaget och inte kommit upp i sin fulla potential. Jag läste att det var 2 600 läkarbesök förra året. Här borde en satsning göras, så att bilarna får lämna garaget och göra lite nytta. Man borde kunna försöka sikta på åtminstone det dubbla. Det skulle avlasta akutsjukvården när gamla och barnfamiljer slipper åka in till akuten utan får en läkarbil hem till sig själva i stället.

Den här gången presenterar vi sverigedemokrater ingen egen budget. Men nästa gång, i juni 2015, när vi samlas för nästa budgetdebatt, kommer vi i vårt budgetförslag att presentera konkreta förslag för bättre sjukvård, bättre trafik och en bättre framtid för stockholmare.

Jag yrkar inte bifall till något förslag. Vi får senare se om vi blir vågmästare eller inte i någon spännande fråga – det kan man inte veta innan.

Anförande nr 230
Karin Fälldin (C): Ordförande, ledamöter! Det är sällan man som människa är så utlämnad som när man förlorar sin hälsa och behöver söka vård. Det är vid sjukdom och olycksfall som sårbarheten är som allra störst och man står som mest maktlös inför politiska beslut och prioriteringar som står över den egna viljan och de egna önskemålen.

Vård efter behov är en allmän regel. Men det räcker inte. Vi måste också se till de mänskliga, sociala och psykiska behoven – en vård som är till för den enskilda patienten och som ser till hennes individuella behov och egna önskemål. Maktlöshet inför ett system där beslut fattas över ens huvud är inte en bra miljö för att återfå sin hälsa.

Vi som styr över sjukvården har ett otroligt stort ansvar och en skyldighet att både ge en säker vård med hög kvalitet och skapa system för att varje patient i så stor utsträckning som möjligt får vara delaktig i vad som sker med hennes liv och hälsa. Det handlar om att få ta del av kunskap, att ha rätt att välja vårdgivare, att bli lyssnad på och att den personliga integriteten respekteras – att helt enkelt få de bästa förutsättningarna för att återfå sin hälsa.

Stockholms läns landsting har varit en föregångare vad gäller att öka makt och delaktighet för patienten, men vi är inte klara än. Vi måste hela tiden utveckla, analysera och förbättra våra system.

Det fanns en tid då politiker beslutade om precis allt när det handlade om vilken doktor man fick träffa. Patienten hamnade i underläge. Man var rädd för att fråga eller ifrågasätta doktorns bedömning, rädd för att ställa krav och osäker på sina rättigheter.

I dag ser det tack och lov annorlunda ut. Patientmakten har stärkts. Vårdmöten sker nu på mer jämlika villkor. Patienten är mer än någonsin tidigare delaktig i sin vård och behandling.

Vården utformas mer och mer utifrån patienternas enskilda behov snarare än utifrån politikernas system. Det har förändrat vården i grunden. Det politiker valde förr väljer nu patienterna. Det tycker vi i Centerpartiet är väldigt bra.

Frihet att själv få välja vilken läkare man har förtroende för och frihet att välja var man känner störst trygghet när barnen ska födas är en valfrihet som borde vara självklar, men konstigt nog vet vi att oppositionspartierna till stor del är emot vårdvalet.

Centerpartiet driver på för att Stockholms läns landsting ska fortsätta att våga gå före, tänka nytt och bryta ny mark för ökad valfrihet och nya områden där valfrihet kan införas. Vi är därför väldigt glada att vi i budgeten har fått igenom att det ska ske en utredning vad gäller IVF-behandling.

Vi ser många vinster i vårdvalet i vårt län vad gäller kvalitet, effektivitet, tillgänglighet och bemötande. Många vårdföretag som konkurrerar om patienter har gett oss nya, moderna recept att organisera vården, att förbättra flöden och vårdkedjor. Vårdvalet har också gett oss fler vårdcentraler i länet. Köerna har minskat, och tillgängligheten har ökat. Vårdgivare som inte ger patienter bra bemötande har snart inga patienter kvar.

Med detta sagt behöver vi självklart hela tiden utvärdera och förbättra systemen, kanske skruva i utformningen av ersättningsmodeller och komma ut med information bättre till allmänheten om de olika vårdval som finns.

Att systemet inte är perfekt är dock inte någon anledning till att branscher som har öppnats upp ska beläggas med kollektivt näringsförbud. Det leder inte till fler jobb, utveckling eller lika möjligheter oavsett var man bor i länet. Tvärtom ska vi utveckla systemet och göra det bättre och bättre för varje år och varje budget som vi antar här i salen.

Ett annat revolutionerande område för ökad patientmakt, effektivitet och kvalitet är det arbete som sker med e hälsa och olika e tjänster i landstinget. Det ger patienten ökad insyn i sin behandling genom att själv kunna skicka olika hälsovärden till sin doktor och följa sin sjukdomsbild men också genom att snart kunna ta del av sin journal digitalt. Arbetet med Mina vårdkontakter är jätteviktigt och ska fortsätta att utvecklas.

Att utveckla e hälsan har många olika fördelar. Man kan genom fler digitala kontakter och mätmetoder minska de besök i vården som görs av dem som är allra friskast. Mer tid kommer alltså att frigöras för dem som har större behov av att komma till vården rent fysiskt. Vad e hälsa också kan göra är att förenkla och förbättra vardagen för dem med speciella behov, att det blir en del av habiliteringen, verktyg för en tillgängligare vardag.

E-hälsa ger oss också helt andra förutsättningar att utveckla och förbättra den förebyggande vården just genom att möjliggöra ett stöd för den egenvård som är så viktig i många tillfriskningsprocesser. Att satsa pengar på förebyggande vård är ett sätt att spara pengar för

framtiden. Men framför allt är det ett sätt att öka hälsan och livskvaliteten för människor. Vi har till exempel handlingsprogrammet för övervikt och fetma hos barn och unga i den budget som vi nu ska anta.

Ett område där vi också behöver mer förebyggande vård är missbruksvården. Riskbruk och missbruk ska behandlas och tas på allvar i goda vårdmiljöer inom framför allt primärvården. Den med kommunerna gemensamma missbrukspolicyn ska ses över. Det sprututbytesprogram som vi har kommer att utvärderas 2016. Vi måste ta den höga dödligheten bland injektionsmissbrukare på allvar. Att rädda liv är alltid prioriterat. Missbrukare har rätt till en god vård och ett professionellt omhändertagande.

Innovationer inom vården har alltid varit och kommer alltid att vara det som gör att vi har pengar och kunskap att erbjuda den bästa vården. Förutom ny högteknologisk utrustning och mediciner är också vårdens organisering ett stort område för utveckling och innovation, både för en ökad effektivitet och för ett bättre patientbemötande.

På många områden lever gamla, hierarkiska strukturer kvar som en bromskloss mot ny, modern organisering av personal. De olika yrkeskategorierna inom vården besitter olika typer av kunskap. Det är inte så att en sjuksköterska eller en tandhygienist vet mindre än en läkare eller tandläkare generellt. Det är klart att de vet mindre om många saker. Men de vet också mer om andra saker. Det är något som inte tillvaratas korrekt inom den vårdorganisation som vi ser i dag. Vi går miste om kunskap och tid och i förlängningen också pengar.

Med den här budgeten och budgetarna före det tar vi steg efter steg för att förändra den omoderna organiseringen. Vi arbetar för att alla yrkesgrupper ska jobba på toppen av sin kompetens. Det ger en mer utvecklande och dynamisk arbetsplats för personalen och större kvalitet och säkerhet för patienten. Vi använder också våra skattepengar på bästa sätt när moderna flöden och vårdkedjor effektiviserar vården utan att personalen ska springa fortare eller ta kortare raster.

Här gäller det också att satsa på arbetsmiljön och villkoren för vår personal, att rekrytera och behålla duktig personal. Det återkommer jag till när vi debatterar personal lite senare i dag.

Ytterligare effektiviseringar av vården handlar om att hänvisa patienter rätt. Här är arbetet med 1177 Vårdguiden mycket viktigt. De som kan få råd om egenvård över telefon behöver inte ens göra ett besök till vården. De som inte är akut sjuka ska uppsöka de närakuter som vi satsar på, alternativt de lättakuter som vi har startat vid vissa av akutsjukhusen. Att de som inte behöver uppsöka akuten kommer rätt från början sparar pengar och ger också bättre och snabbare omhändertagande av patienten. Närakuter ger också en större spridning av akutmottagningar över hela vårt län.

Slutligen vill jag säga några ord om miljösatsningar inom vården. Miljöpolitik är ytterst en fråga om människors hälsa. Därför är det enligt Centerpartiet viktigt att både de offentligt drivna och de privat drivna vårdgivarna har ett ansvar för att bidra till en hållbar utveckling av ett grönt Stockholm. Vi vill se ett grönt Stockholm där en god miljö- och klimatpolitik står i fokus även inom hälso- och sjukvården.

Vi är glada över de framgångar vi har med minskade lustgasutsläpp i Stockholms läns landsting. Med full kraft tar vi oss också an uppdraget att minska läkemedelsutsläppen och förskrivningen av antibiotika.

Vad gäller antibiotika ska man inte heller glömma bort all den mat som serveras i landstingets regi. Vi kommer därför att arbeta vidare med att ytterligare utveckla de krav som ställs utifrån minskad antibiotikaanvändning och minskad miljö- och klimatpåverkan från mat samt högre djurskydd i livsmedelsproduktionen.

Sammanfattningsvis vill vi i Centerpartiet se en god vård med hög kvalitet och säkerhet, en vård som är tillgänglig för patienten, där man får ett bra bemötande och känner förtroende för sin vårdgivare. Vi vill också se en vård där flera olika alternativ tillhandahålls, där en mångfald av vårdgivare gör att man som patient kan välja bort en vårdgivare som man inte trivs med, välja en vårdgivare i en annan stadsdel eller i en annan stad än där man själv bor, välja en vårdgivare med kortast köer och så vidare.

Det handlar om en mångfald som snabbar på utvecklingen av en modern organisering av vården, där innovationer och e hälsotjänster utvecklas och där man tar till vara sin personals kompetens för en effektiv och säker vård.

Därför yrkar jag bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 231
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag har en fråga till sjukvårdslandstingsrådet, som förespråkar att vi ska införa många fler vårdval och inte ser några bekymmer med vårdvalen.

För ett tag sedan kom Riksrevisionens rapport om vårdvalen i primärvården. Riksrevisionen konstaterar att väntetider och tillgänglighet förbättrades redan före vårdvalsreformerna – det är det första de konstaterar. Det andra de konstaterar är att antalet besök inom SLL – det handlar inte om första besöket – har ökat med 19 procent och att grundorsaken är att ersättningen totalt sett har legat stilla och att vi har extremt hög besöksersättning. Det tredje de säger är att läkarlistning är extremt ovanligt i Stockholms utsatta områden, där man i princip får lista sig bara på vårdcentral.

Då undrar jag om Anna Starbrink drar några slutsatser av Riksrevisionens granskning av vårdvalen i primärvården och vårdvalen i Stockholms län.

Anförande nr 232
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Tack för din fråga, Dag! Jag har läst Riksrevisionens rapport och har också läst de tidigare rapporterna om vårdval. Min hållning är att vi naturligtvis ska vara beredda att göra justeringar när det behövs, och jag tror att det behöver göras en del justeringar.

Riksrevisionens slutsatser är jag intresserad av att fullfölja. Det handlar till exempel om att se över ersättningsmodellerna för att få en bättre styrning. Jag är fullt beredd att vi ska göra det, och det finns också texter om det i vårt budgetförslag. Jag tror att vi behöver se över ersättningsmodellerna, så att de styr på ett sätt som gör att patienterna får goda möjligheter att komma till primärvården i hela länet.

I tidigare undersökningar och utvärderingar konstaterar man att tillgängligheten har blivit betydligt bättre. Det är inte bara i områden som hade bra tillgång till läkare tidigare, utan det är faktiskt rätt väl spritt över länet. Det ska vi gärna bygga vidare på.

Det korta svaret är väl: Javisst drar vi slutsatser av detta, och när jag lyssnar på dig låter det som om vi kommer att kunna få en konstruktiv diskussion om hur ersättningsmodellerna bör gestaltas i framtiden.

Anförande nr 233
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Våra egna och Karolinska Institutets utvärderingar visar att antalet besök har ökat mest bland högutbildade och har ökat mindre bland lågutbildade. Det gäller i hela länet, även i områden som är utsatta. Det är alltså de högutbildade bosatta i utsatta områden som har ökat sin konsumtion.

Jag gläds ändock åt att Anna Starbrink säger sig vilja genomföra en översyn av hur ersättningssystemet i primärvården ser ut. Jag tror att det behövs och är en av nyckelfaktorerna, om vi ska få sjukvården totalt sett i Stockholm att fungera så att medborgarna i hela Stockholms län kan lita på att de har en god, fungerande primärvård nära där de bor.

Anförande nr 234
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): I mitt anförande hade jag valt att ha med en del om akutsjukhusen. Det var bland annat det besparingskrav som ni säger att ni har tagit bort men där ni inte skjuter till ytterligare pengar. Vi har räknat på det besparingskravet, och det beräknas ligga på 340 miljoner kronor. Vi undrar hur ni har tänkt i er budget. Ni säger att ni stryker det, men samtidigt skjuter ni inte till ytterligare pengar för att verkligen lösa de strukturella problem som finns på våra sjukhus.

Det finns en delfråga som egentligen är lite större, för det andra gällde bara besparingskrav. Nu är prognosen när det gäller akutsjukhusen att de kommer att gå back 672 miljoner kronor. Det är en uträkning från oktober. Då är frågan: Hur täcker ni upp detta?

Anförande nr 235
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Tack för din fråga! Jag vet inte om du har läst vår budget. Vi skjuter till 2,1 miljarder till hälso- och sjukvården. Det är en rätt kraftig utökning av resurserna till hälso- och sjukvården, där naturligtvis akutsjukhusen är en del.

Jag är helt med på att det 2-procentiga effektiviseringskrav som du kallar besparingskrav inte är det bästa sättet att styra, i den tid som vi går in i nu, när vi genomför framtidens hälso- och sjukvård.

Från Miljöpartiets sida säger du: Vi skjuter till pengar för att täcka det underskott som finns i dag. Sedan gör du en lång uppräkning av allt som pengarna ska räcka till. Du ska anställa massor med ny personal och göra en hel del andra åtgärder – det var en ganska lång förteckning. Men det går inte ihop. Antingen får du kasta in pengarna i det underskott som finns eller göra nysatsningar. Du kan inte använda pengarna till båda sakerna.

Däremot måste vi vara helt glasklara med att sjukhusen måste effektiviseras. De måste arbeta mer effektivt än i dag, för produktionen är för låg. Takten i kostnadsökningarna – där har ni missat även från den rödgröna sidan – är besvärlig, och den måste hanteras. Annars går man in i ett läge där vi verkligen kommer att vara illa ute.

Signalen från mig är att 2 procent som en regel i våra avtal inte är något bra sätt att styra. Men självklart måste sjukhusen jobba med effektiviseringar – allt annat vore ohållbart. Det hoppas jag verkligen att Miljöpartiet instämmer i.

Anförande nr 236
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Alla verksamheter, oavsett vilket företag man vänder sig till, jobbar alltid med verksamhetsutveckling, med forskning och med utveckling. Givetvis ska våra akutsjukhus jobba med det. Det innebär vanligtvis också men inte alltid effektiviseringskrav. Givetvis jobbar vi även från Miljöpartiets sida med utveckling.

När det gäller att anställa personal är en faktor att vi har en mängd inhyrd personal. När man anställer de personerna finns det en besparing i det. Det innebär att man faktiskt kan förändra strukturen för sjukhusen genom att ha egen personal. Det är en satsning, javisst, men det är en satsning för att få ned kostnaderna på ett annat konto.

Jag fick inget svar på hur vi ska täcka upp den förlust på 672 miljoner kronor som är prognostiserad. Vi får väl avvakta och se. Det kanske kommer senare under dagen.

Anförande nr 237
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Jag har en fråga till Anna Starbrink. Jag noterar – och det tycker jag är bra – att du är öppen för att ändra ersättningsmodellerna. Samtidigt säger du: Vi går vidare med vårdval.

På bilden som jag visar nu ser man att hälso- och sjukvårdsförvaltningen, vår duktiga förvaltning, har tittat på ersättningsmodellerna. De skriver att de kräver omfattande registrering och därmed omfattande administration, hämmar innovationer och införande av nya, effektivare omhändertaganden.

Vad tycker innovationslandstingsrådet om det? För svaga incitament att prioritera kroniskt sjuka och vårdtunga patientgrupper talar också förvaltningen om. Då tänker jag: Ska man inte åtgärda det först, innan man går vidare med nya vårdval?

Anförande nr 238
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Min uppfattning är att vårdval gynnar oss väl. Det gynnar oss väl som patienter, och det gynnar också landstinget väl som organisation. Den stora poängen med vårdval är att människors egen makt över sitt eget liv, sin egen vård, förstärks. Det är ett mål i sig som går utanpå väldigt mycket annat. Det betyder oerhört mycket för patienterna.

Jag delar inte uppfattningen att vårdval på något vis hämmar innovationer. Däremot kan våra ersättningsmodeller hämma innovationer. Det är väl en av orsakerna till att jag är väldigt öppen för att vi ska se över hur vi kan ersätta inom vårdvalen på ett sätt som gör att vi tar den stora fördelen med tillgängligheten som vårdvalen har inneburit men också adderar nya värden.

Jag vill gärna ha en värdebaserad ersättningsmodell. Men jag vill också ha en ersättningsmodell som stimulerar till ännu fler innovationer. Det är faktiskt så i dag att våra ersättningsmodeller gör att det inte är möjligt att driva innovationer på det sätt som vi skulle vilja. Att utveckla nya e hälsotjänster betalar sig helt enkelt inte.

Anförande nr 239
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Då hörde man Anna säga att vårdvalet har gynnat landstinget. Men genom bilden jag visade nyss tyckte jag att jag visade: Har vårdvalet gynnat kroniskt sjuka och vårdtyngda patienter?

Anna vet också att Vårdval vårdcentral inte har löst husläkarmottagningarnas utmaningar. Vi har i dag tio vårdcentraler som drivs med hyrläkare som påverkar den fasta läkarkontakten. En vårdmottagning har hyrpersonal helt.

Nej, vårdvalen är inte lösningen på sjukvårdens utmaningar, Anna.

Anförande nr 240
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Fru ordförande! Jag vill vända mig till dig, Dag. Du tog i ditt inledningsanförande upp – det tyckte jag var mycket bra – frågan om vad som händer på Karolinska, någon konstig film som har lagts ut på temat att man ska mörka information. Det var bra att du tog upp det, och jag vill gärna säga några ord om det.

Jag tycker att detta är helt förkastligt. Så här får man inte göra. Vi ska stå för öppenhet. Det tror jag att vi alla kan skriva under på. Jag kan försäkra dig, Dag, och alla andra att i de sammanhang där jag har varit involverad och haft den här typen av information har vi varit öppna med den. I produktionsutskottet har vi haft ensidesrapporter där man kan följa hur det går med sjukhusen. Vi har i våra ägardialoger haft en mycket öppen diskussion om detta, och där har både majoritet och opposition varit med.

Det vore bra om vi gemensamt, allihop, kunde vara tydliga i signalen att vi inte accepterar att man mörkar. Den här informationen är mycket viktig. Vi förväntar oss ju att Karolinska sjukhuset arbetar med den som utgångspunkt för sitt förändringsarbete för att få kontroll över kostnadsutvecklingen.

Öppenhet ska gälla. Whistle-blowers ska vi vara rädda om. Den information som finns tillgänglig ska användas i förbättringsarbetet och ska inte mörkas.

Anförande nr 241
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Det gläder mig, Anna, att du tar upp den saken. Jag är nämligen väldigt oroad själv, utifrån inslaget i ABC. Själv möter jag som oppositionspolitiker tyvärr ofta företrädare för vården som berättar för mig om missförhållanden. När jag säger att de ska gå ut och berätta om detta, gå till medierna och säga detta, möter jag ofta reaktionen: Jag vågar inte, för jag tror att jag kommer att bli bestraffad av mina chefer.

Jag tror att vi behöver jobba oerhört mycket med den tystnadens kultur som finns här och var i vården. Är det missförhållanden ska våra medarbetare våga berätta om det.

Jag tror faktiskt inte alls – jag vill understryka det – att du, Anna, har varit inblandad i den eventuella cover up som har ägt rum när det handlar om hur Karolinska sjukhusets ekonomi har sett ut. Jag skulle vilja rikta strålkastarljuset åt annat håll än mot just dig.

Anförande nr 242
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Tack för det, Dag! Jag tycker att det är bra att du tar upp detta, att man som medarbetare måste känna tryggheten att man kan tala fritt. Allra mest önskvärt är det att man kan börja med att tala fritt med sin närmaste chef, för det är ju där man borde ha diskussionerna om hur man ska arbeta på sin egen arbetsplats.

Men om inte det fungerar måste man känna sig trygg i att gå vidare. Det står var och en alldeles fritt att kontakta mig, dig eller medierna, och det tycker jag att varenda medarbetare i vår organisation ska känna sig helt trygg med.

Det är skönt att vi kan vara eniga i den frågan.

Anförande nr 243
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Låt mig då ta ett exempel. På försommaren blev jag kontaktad av en medarbetare på transplantationsverksamheten på Karolinska i Huddinge som berättade för mig hur illa det stod till, hur det var med stängda vårdplatser och hur illa det såg ut för framtiden för den verksamheten. När jag hörde det uppmanade jag personen att prata med medierna och lyfta frågan också med sin chef men möttes av en skräckslagen medarbetare som inte vågade gå vidare.

Därför måste vi arbeta på djupet med att stärka medarbetare som vill peka på missförhållanden och också förklara för våra chefer att det är okej att enskilda läkare och enskilda sjuksköterskor berättar om när vården misslyckas. Det är själva grundförutsättningen för att saker och ting i landstinget ska kunna bli bättre.

Där vill jag gärna hjälpa dig så att vi tillsammans kan se till att folk vågar säga som det är.

Anförande nr 244
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Fru ordförande! När du, Dag, pratade förut sade du, lite fritt återgett: Folk litar inte på primärvården. Det tycker jag är lite tråkigt, för det stämmer inte. De undersökningar som vi gör visar att ungefär 89 procent litar på primärvården och tycker att den är bra, mycket bra eller alldeles utmärkt.

Jag håller med om att vi ska se till att de som klagar på vården får berätta vad de tycker, för det ska vi dra lärdom av. Men jag upplever att det blir lite av en smutskastning av vården, och det tycker jag är lite synd

Efter det att förslagen från regeringen om att minska möjligheterna till vårdval kom har vi sett att de vårdgivare som vi har upplever att möjligheterna har minskat och inte vågar investera och utöka sin verksamhet. Man kan titta på hur dina kompisar i Stadshuset styr. De börjar nu ta tillbaka. De tar tillbaka äldreboenden, barnomsorg och annat som drivs i privat regi med LOV som stöd.

Jag är oerhört bekymrad och skulle vilja att du reder ut det, så att våra vårdgivare kan våga satsa på att vara vårdgivare också i Stockholm.

Anförande nr 245
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag är glad, Marie, att du ställer en fråga till mig om detta, för då får jag chansen att säga det jag sade – och inte något annat – och får chansen att säga det en gång till.

Problemet är att vi har olika kvalitet i primärvården i olika delar av vår region. I de områden i vår region där bland annat ditt parti råkar ha många väljare är 90–95 procent av medborgarna nöjda med sina vårdcentraler. I andra områden, exempelvis i min gamla hembygd Rågsved, ligger nöjdhetstalen på omkring 55 procent. Det är det som är bekymret.

Om vi ska hantera sjukhusens situation tror jag att vi måste höja kvaliteten i primärvården i hela länet, inte bara i moderata väljarnästen som Danderyd och Täby, där 90–95 procent är nöjda, utan även i Rågsved, Botkyrka och Skärholmen. Där borde vi också se till att få en välfungerande primärvård.

Anförande nr 246
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Det är klart att vi ska ha en jämlik vård, och det är klart att alla ska kunna lita på primärvården i alla delar av länet. Jag kommer också från det område – Högdalen och Rågsved – och ser att vi har en fantastiskt bra vård där. Jag känner till många människor som är nöjda med den.

Jag tror att det var du som sade att den ökning som har skett i olika områden har gällt bara människor med hög inkomst eller hög utbildning. Jag tror inte att det stämmer. Vi ska titta lite på de siffrorna, men jag tror inte att det stämmer.

Tidigare var det så att man i höginkomstområdena gjorde väldigt mycket läkarbesök, medan man i andra områden gjorde oerhört få. Men så ser det inte ut i dag. I dag har ökningen varit fantastiskt stor också i de områden som du kallar socioekonomiskt utsatta områden. Men så många personer med hög inkomst och hög utbildning finns det nog inte där, så att det kan vara förklaringen.

Jag tror faktiskt att Vårdval Stockholm har lett till att många människor kommer till vården som aldrig gjorde det förut.

Anförande nr 247
Landstingsrådet Larsson (S): Jag kan bara konstatera att Marie Ljungberg Schött tycker att det är bra och okej att 55 procent av Rågsveds medborgare litar på Rågsveds vårdcentral och skulle vilja rekommendera den till någon annan och tycker att det är okej att 95 procent av Danderydsborna litar på sina lokala vårdcentraler.

Jag ser problemet. Marie Ljungberg Schött säger att det är okej primärvård i hela länet.

Anförande nr 248
Landstingsrådet Bohlin (KD): Jag vill kommentera det som Håkan Jörnehed tog upp, nämligen situationen på Södra BB. Jag vill först och främst göra väldigt klart för dem som är oroliga kring Södra BB att vi i Alliansens budget har sagt att barnmorskeledda enheter ska uppmuntras. Jag vill uppmana oppositionen återigen att läsa s. 55 i vår budget. Det finns ingen politisk konflikt kring att detta är en bra verksamhet.

Det handlar inte om en nedmontering av Södra BB. Bakgrunden är att ledningen på SÖS vill låna två rum och göra en omorganisation. Bakgrunden till det är att man har mycket hänvisningar från SÖS till andra förlossningskliniker i länet. Det handlar alltså om en organisationsförändring.

Jag är glad och stolt över den verksamhet som bedrivs på Södra BB. Jag har själv varit där, träffat personalen och träffat ledningen. Vi har en god dialog. Jag hoppas verkligen att vi kan landa i en bra lösning.

Det som Håkan Jörnehed och Vänsterpartiet försöker göra är att kidnappa frågan genom att begära att förslaget ska ställas under särskild proposition. På det sättet kommer vi inte att komma framåt, utan man tar en hög risk. Du säger, Håkan, att du har bättre kompetens än ledningen på SÖS. Du ikläder dig rollen som medicinskt ansvarig.

Jag tycker inte att vi politiker ska göra det. Vi politiker är här för att ta politiskt ansvar. Senast i går hörde jag Erika Ullberg från Socialdemokraterna säga att vi måste lämna mer makt till professionen. Vi politiker ska inte detaljstyra vården. Det tror jag att de flesta i salen håller med om. Vi ska inte ikläda oss rollen som medicinskt ansvarig och göra medicinska bedömningar. Jag tycker att det agerandet är tråkigt.

Det handlar om en patientsäkerhetsfråga där läkarna och de som har ledningen på SÖS har bedömt att en viss omorganisation är nödvändig. Jag hoppas som sagt att vi kan fortsätta att ha en dialog kring detta och att vi kan landa i en god lösning.

Låt mig återigen understryka att Södra BB har en fantastiskt fin verksamhet. Vi uppmuntrar fler sådana. Vi skriver det i vår budget. Det finns ingen politisk konflikt i den här frågan, hur gärna Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna än skulle önska det.

Anförande nr 249
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Det är en politisk styrd organisation som vi befinner oss i. Det är politiker som bestämmer. Det är inte fritt valt arbete runt verksamheterna.

Antingen får man bestämma sig för att ha Södra BB med tio förlossningsplatser eller inte. Om man går ned till åtta platser blir det en nedmontering – de kvinnor som väljer Södra BB kommer att bli hänvisade därifrån.

Du skulle i stället, Ella Bohlin, kunna se till att tillskjuta resurser till förlossningsenheten på SÖS så att de kan öppna avdelning 53, som de har stängt.

I valrörelsen sade du, när du diskuterade BB Sophia: Vi lyssnar bara på läkarna. Har du lyssnat på barnmorskorna, som nu är rädda för att den här enheten kommer att försvinna? Det är därför jag tycker att det är viktigt att ställa den här att-satsen under särskild proposition och våga ta politiskt ansvar, så att det inte bara blir en massa tomt prat om att vi ska alternativ inom förlossningsvården. Ni kan du visa vad du sade i valrörelsen genom att rösta på vår att-sats.

Anförande nr 250
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag tycker att jag var tydlig i mitt inledningsanförande om att vi verkligen uppmuntrar barnmorskeledda enheter och lyssnar på professionen.

Jag har träffat många fler barnmorskor än läkare under min period här som landstingsråd. Jag sitter och lyssnar på personalgrupper och tar in vad de har att säga. Vi har en nära och god dialog. Den här frågan kommer att få en god lösning – det är min stora förhoppning. Det är inte en resursfråga, utan det är en organisatorisk fråga. Jag tror att den kan få en annan lösning än vad som nu är föreslaget.

Vi ska som politiker akta oss noga för att gå in och ta medicinskt ansvar och göra medicinska bedömningar. Det är inte vår roll. Det är inte vår uppgift.

Anförande nr 251
K a r i n F ä l l d i n (C): Jag tänkte replikera till Dag. Det känns som om vi håller med varandra i mångt och mycket. Vi ser vissa brister i vården, och där vill vi åstadkomma utveckling. Vi vill till exempel se över vissa vårdval. Men i största allmänhet kan patienter känna sig tryggare i Stockholms läns landsting än i många andra landsting.

Jag tycker att Dag beskriver det så att Alliansen genomför för stora besparingar. Man kan ifrågasätta om det är rätt beskrivning av Alliansens vilja att resurser ska användas mer effektivt, speciellt som vi nu satsar mer pengar på vården.

Men framför allt kan man ifrågasätta Dag Larssons trovärdighet när han försöker göra resursfrågan till en stor skiljelinje mellan Socialdemokraterna och Alliansen. Vi har faktiskt samma förslag på skattesats. Vad jag ser handlar det om era satsningar, som att dra ned på odefinierade konsulter.

Jag skulle önska att vi i stället tog fasta mer på det som förenar oss, hur vi får en smartare vård, personal som utvecklas och trivs bättre och jobbar på toppen av sin kompetens och så vidare.

Anförande nr 252
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Tack, Karin, för en utvecklande frågeställning! Jag anser att vi måste få ned kostnadsökningstakten. Det är inte rimligt att ha en situation där sjukhusens kostnader ökar med 8 procent om året samtidigt som sjukhusproduktionen faller.

Men det kan inte heller vara så – jag hoppas att ni kan vara tydliga om det – att om Karolinska sjukhuset ska genomföra dramatiska besparingar i storleksordningen 400 miljoner kronor kommer det inte att vara lösningen. Jag tror att vi står inför ett mycket större systemproblem i vården. Vi måste bland annat kunna bygga sjukvård utanför akutsjukhusen. Men då måste den hålla hög kvalitet för alla medborgare i Stockholms län.

Vad jag har försökt säga i mitt anförande här i dag är att vi måste agera långsiktigt och ta tag i de strukturella problemen. I annat fall kommer det inte att fungera.

Anförande nr 253
K a r i n F ä l l d i n (C): Jag håller med om att vi behöver ett systemskifte beträffande hur vården organiseras för att den ska bli mer effektiv. Det handlar om att bygga ut fler närakuter och så vidare, hur man hänvisar patienter, vård i hela länet.

Jag vill ändå trycka på att jag inte ser en så stor skillnad rent resursmässigt mellan Socialdemokraternas och Alliansens budget.

Anförande nr 254
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Vi fick höra att en av lösningarna är att vi ska starta närakuter i Stockholms län. Det är den ryckigheten som är så förödande. Bland det första som ni gjorde – då var du inte med här i församlingen – var att ni stängde de välfungerande närakuter som avlastade Stockholms sjukhus med 300 000 besökare per år. Sedan har vi hamnat i en situation där besöksantalet på sjukhusen har ökat med 6 procent om året, vilket går att jämföra med befolkningsökningen på 2 procent, och där sjukhusen går på knäna.

Nu kommer ni igen och ska starta närakuter och närsjukhus som ska ha närakuternas uppgifter. Jag kan lova er på förhand redan nu: År 2018, när det blir maktskifte i det här huset, tänker vi inte hålla på att stänga några närsjukhus eller närakuter. Vi behöver jobba långsiktigt med vårdens struktur för att kunna hantera de långsiktiga utmaningarna. Där är jag gärna med och hjälper till.

Men om man exempelvis tror att vårdval i alla dess former alltid är lösningen på vårdens alla problem tror jag att man går in i en mörk säck av ytterligare problem.

O r d f ö r a n d e n : Då har Dag Larsson replik på Marie Ljungberg Schött.

Anförande nr 255
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag vill ställa en fråga till Marie Ljungberg Schött. Den rör det som Anna Starbrink frågade mig om.

Jag blir våldsamt upprörd när jag tittar på nyheterna i ABC. Jag vet att Marie har jobbat nära förra sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt. Hur reagerar du på de uppgifter som förekommer i ABC? Det gäller de uppgifter där divisionschefer säger: Vi får inte berätta hur stora de ekonomiska problemen är på våra sjukhus, för då ställer vi till problem i valrörelsen.

Anförande nr 256
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Det är klart att man som anställd i sjukvården måste få berätta. Jag håller fullständigt med om det som Anna sade. Det är klart att man måste få berätta hur man upplever att vården fungerar, hur man upplever att arbetssituationen är, både bra och dåliga saker – absolut!

Anförande nr 257
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Man får onekligen en del funderingar. Utan att säga att jag vet hur det är kan man fundera över hur det kan komma sig att ni avvek från normala budgetrapporteringsprinciper, som innebär att man får halvårsrapporten i augusti. Helt plötsligt beslutade ni att halvårsrapporten för hur det ligger till på sjukhusen skulle avges efter valet.

Man slås av funderingar. Vi får också signaler från medarbetare på sjukhusen som talar om för oss att det har tagits kontakter från vissa partikanslier i det här huset om att man inte ska berätta hur det är därför att man ställer till bekymmer i valrörelsen.

Jag hoppas, Marie, att du och dina kompisar i ditt parti hjälper till att se till att vi har en ton där medarbetarna i vården vågar berätta om ekonomiska resultat och hur verksamheten utvecklar sig och inte tar partitaktiska hänsyn, för då är vi på ett farligt plan.

Anförande nr 258
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Medarbetarna i vården ska visst ha rätt att berätta hur det ser ut och vad de tycker. Men jag vidhåller det jag sade till dig förut: Vi får inte heller skrämma patienter genom att berätta saker som inte är sanna. Vi måste också få en arena där vi kan berätta för patienterna att de kan vara trygga med den vård som vi erbjuder.

Jag tycker att vi också i debatten här och nu får en svartmålning från oppositionspartierna. Jag tycker att vi ska vara försiktiga med det. Det är farligt, Dag, att säga att vårdcentralerna inte fungerar. Det gör att människor inte litar på dem. Vi får vara jätteförsiktiga. Det var det vi talade om i vår förra replik – du ser förvånad ut.

Självklart får alla medarbetare berätta precis vad de tycker om vården. Det får också oppositionen göra. Men vad jag försöker säga är att vi också ska hjälpa befolkningen att känna att det finns en trygg vård, för det gör det. Vi har en fantastiskt bra vård i vårt land, vår stad och vårt län. Vi håller på att utveckla den med framtidens hälso- och sjukvård på ett sätt som jag tror att vi är väldigt överens om, där jag är övertygad om att det som redan är bra kommer att bli oerhört mycket bättre.

Anförande nr 259
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Av det Marie säger just nu drar jag slutsatsen att det är fel att berätta om att Karolinska sjukhuset eventuellt ska gå med 400 miljoner kronor i underskott i augusti, för då kan patienterna/väljarna bli skrämda, men att det är okej att berätta om det nu i december.

Anförande nr 260
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Nej, så är det inte. Man får berätta, och man får berätta när man vill. Men vi ska inte i onödan skrämma patienter. I sjukvården ska man också ta ansvar för den vård som man levererar.

Anförande nr 261
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ella! Jag hörde dig förut prata intresserat och engagerat om förlossningsvården och hur beklagligt det är att S:t Görans förlossningsklinik antagligen kommer att få öppna först 2022, vilket beror på att grannarna har överklagat.

Jag blir så konsternerad. Jag var och träffade S:t Görans ledning för en vecka sedan. De berättade för mig att det inte är några problem utan att man är överens med grannarna. Det var infarten till akuten som var problemet, för det skulle komma ambulanser och köra in där. Men nu kommer man att köra igång somatisk sjukvårdsverksamhet i de fastigheter som det var tänkt att det skulle bli förlossningsverksamhet i. Det kommer att köras igång ganska snart.

Men du hävdar att det är överklaganden som gör att vi inte kan ha förlossningsverksamhet där. Någonstans stämmer det inte.

Anförande nr 262
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Som jag har förstått det handlar det om två delar. Det handlar dels om akutdelen, den del av sjukhuset där det ska vara ett nytt akutintag, dels en annan del för förlossningen. Det är den andra delen som en bostadsrättsförening inte är helt nöjd med. Men vi kan se till att få fram mer underlag och information kring detta.

Jag tror i alla fall att vi är helt överens om att Stockholm växer rekordsnabbt och att det behövs fler förlossningsplatser. Det jag hör, när jag är ute och träffar personal och blivande mammor och föräldrar, är att det tryck som vi har sett i förlossningsvården faktiskt har lättat sedan vi öppnade BB Sophia men också efter den planering som vi har gjort och allt det som ligger i framtidsplanen.

Jag upplever att det är en något lättare börda på förlossningsvården än vi hade för bara ett antal månader sedan. Det tycker jag är positivt och något att ta fasta på.

Anförande nr 263
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag kan citera mig själv från mitt eget anförande för en stund sedan: Fram till september i år, som är de senaste siffror vi har, är det lite mer än 1 700 blivande föräldrar som hänvisas till en annan förlossningsklinik än de själva har valt. Förra året vid samma tid var det 1 500. Det är svårt att se hur trycket har minskat.

Det handlar faktiskt om samma lokaler. I de lokaler där vi hade tänkt starta förlossningsverksamhet kommer man enligt sjukhusledningen att starta somatisk sjukvård i någon gång under september-oktober nästa år.

Jag tror snarast att problemet ligger i att vi har ett vårdvalssystem på det här området som gör att det rent juridiskt är svårt att se till att sjukhuset kan starta förlossningsverksamhet här, vilket borde vara det enda rimliga.

Anförande nr 264
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Det är klassiskt av Socialdemokraterna och oppositionen att skylla allt som inte fungerar på vårdvalet. Jag har läst ert budgetförslag. Ni vill lägga ned Vårdval förlossning, och det vill de andra oppositionspartierna också. Det tycker jag är synd.

Jag kan bara beklaga att vi inte har nått dit att alla som har valt en förlossningsklinik som man från början vill ha kan komma dit. Jag önskar att vi så småningom kommer dit, men jag tror inte att lösningen är att lägga ned Vårdval förlossning. Snarare behöver vi jobba på att utöka den modellen. Vårdvalet ska enligt Alliansen omfatta fler områden.

Anförande nr 265
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag kan konstatera att vi skulle få igång en ny förlossningsklinik på S:t Görans sjukhus. Ella Bohlin påstår att det är omöjligt eftersom det finns någon form av överklagande gällande de lokalerna. Men i samma lokaler kommer somatisk sjukvårdsverksamhet att öppna nästa höst. Något stämmer inte i resonemanget.

Anförande nr 266
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Det du säger stämmer inte. Jag har aldrig sagt att det är omöjligt. Vi har sett en försening. Det kommer att tillkomma nya förlossningsplatser på S:t Görans sjukhus. De ska kunna ta 4 000 förlossningar per år.

Det jag har pratat om är en försening, och det är den som jag bara kan beklaga. Sedan vill jag hänvisa till den rapport om sommarmånaderna som vi fick från hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Enligt den hade vi bara fyra hänvisningar utanför länet, och det är ett gott framsteg.

Anförande nr 267
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Vallöftet var att starta en ny förlossningsklinik på S:t Görans sjukhus. Nu försenas det fram till 2022, av skäl som åtminstone för mig är helt outgrundliga.

Anförande nr 268
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Per Carlberg från Sverigedemokraterna! Jag hörde ditt anförande. Jag hörde också er sverigedemokrater i går, när ni pratade om inflyttningen och befolkningsökningen i vårt län. Men precis som jag har sagt i en replik med exempelvis Ella Bohlin är den stora utmaningen att det föds så många bebisar i länet: 30 000.

Då undrar jag vad ni vill göra åt det. Det är ju utmaningen. Jag tycker personligen att det är trevligt med barn och med barn i framtiden. Men jag undrar hur ni tänker. Ska det vara p piller i vattnet, eller hur funderar ni?

O r d f ö r a n d e n : Jag kan inte se Per Carlberg i salen.

Anförande nr 269
Lotta Lindblad-Söderman (M): Herr ordförande, fullmäktige! Under de tre senaste mandatperioderna har jag följt sjukvårds och omsorgsfrågorna i de 13 norra kommunerna i vårt län. Fördelen med att sitta i en sjukvårdsstyrelse är att man har nära kontakt med verkligheten. Man kan få svar på frågorna: Hur fungerar sjukvården ur kommunens perspektiv? Och framför allt: Hur fungerar den för våra invånare? Hur fungerar samverkan mellan landstingets sjukvård och kommunens omsorg?

Vid kontakter med kommunerna lyfts ofta frågan om samverkan och samarbete upp, och fokus kommer därför i framtiden att behöva ligga på att utveckla det arbetet över huvudmannagränserna och mellan de olika omsorgs- och sjukvårdsutförarna.

Vi ser att det på flera håll ute i kommunerna och inom vår förvaltning pågår ett gediget och mycket nytänkande arbete för sammanhållna vårdkedjor där man fokuserar på patientens väg genom vården. Det har inte alltid varit så. Här finns bland annat en önskan om att äldre patienter i större utsträckning ska slippa akutmottagningarna och i stället komma direkt in på en geriatrisk avdelning. Då mildras lidandet och oron för den äldre, och akutsjukhusets vårdplatser frigörs för de patienter som är sjukast.

Jag hoppas också att vi i framtiden ska kunna överföra delar av tänket i cancerplanens framgångsrika arbetssätt, nämligen med en patientansvarig läkare, en sjuksköterska, en undersköterska eller en patientansvarig vårdcoach även när det gäller övrig vård och även primärvården. Det ska bli spännande att se hur innovationerna inom e hälsan kan stödja kommunikationen med och kring patienten.

Flera har varit inne på det, men det är viktigt att säga att för att nå målen i framtidsplanen behöver bland annat sjukhusens vårdplatser öka och en utbyggnad av öppen- och slutenvård ske utanför akutsjukhusen. Jag säger mycket som du har sagt, Dag, så därför tittar jag på dig också. Stora ombyggnationer och investeringar genomförs nu, som vi vet, och flera av sjukhusen kommer också att få förändrade uppdrag.

Sedan ungefär 2008 har vårdval införts inom ett 30-tal områden – det har vi också hört talas om. Bara i norra länet har 69 vårdcentraler startat inom vårdvalet för husläkare. De är ganska jämnt fördelade över kommunerna. Det har inneburit större valfrihet, nya mottagningar, kortare köer och fler nöjda patienter. Genom att låta fler utföra vård har dessutom köerna inom specialistvården nästan försvunnit helt och inom andra delar minskat så mycket som med 90 procent.

Så har det inte alltid sett ut. I dag är jag glad att tillhöra en allians som trodde på att förändra systemet, så att tillgängligheten kunde öka och patienterna blev mer nöjda.

Det fanns en tid innan vårdvalet för husläkarna då det inte gick att komma fram ens per telefon till vårdcentralen. Det är lätt att glömma bort det, men så var det. Det kunde ta fem telefonmorgnar med sjuka barn innan jag lyckades komma fram på doktorns telefontimme – det gick inte. Det kunde ni inte lösa. Att jag och mina barn skulle tillhöra en viss vårdcentral och dessutom en vårdcentral som inte var tillgänglig när jag behövde den som mest var det som gjorde att jag engagerade mig i sjukvårdsfrågorna.

I dag ska en patient få kontakt med vårdcentralen samma dag och få träffa en husläkare inom fem dagar. Oftast går det mycket fortare än så. Men ändå är vi inte helt nöjda. Vårdvalen kommer kontinuerligt att behöva utvecklas och anpassas till patienternas förväntningar och behov. Det är ett område som jag ser fram emot att få arbeta med under de kommande åren.

Till slut vill jag nämna något om Tiohundraprojektet och Norrtälje sjukhus. Hur kommer Norrtäljes invånare av påverkas av framtidsplanen? Jag kan bara kort säga att sjukvårds- och omsorgsverksamheten i Norrtälje finansieras gemensamt av landstinget och kommunen, för dem som inte vet det, och har drivits i projektform sedan 2006. Tydliga vinnare i projektet är den stora gruppen äldre som bor i Norrtälje kommun. Jämförbara mätningar, som i dag fungerar mycket bra, visar på höga nöjdhetssiffror.

Unikt för projektet är ett så kallat kundval, där hemsjukvård, hemtjänst och hemrehabilitering erbjuds inom samma vårdval. Vi är också nöjda med att vi i vår stora kommun – som har ovanligt stor yta, en tredjedel av länet – kan erbjuda sjukvård i ett antal filialer för att bättre möta behovet av tillgänglig vård.

Vi kan stolt konstatera att husläkarmottagningen på Blidö – för dem som inte vet det kan jag berätta att det är en ö i skärgården – för något år sedan utsågs till bästa vårdcentral i hela landet! Här hittar den engagerade personalen anpassade lösningar och jobbar mycket framtidsinriktat via Internet och e-hälsolösningar. Man har också den servicen att man håller öppet två timmar varje vardagsförmiddag, vilket är ett önskemål från patienterna och mycket uppskattat.

Ekonomin har genom utökade satsningar i Alliansens budget här i landstinget och från kommunen nu fått förutsättningar att jobba vidare med att utveckla arbetet med samverkan mellan vården och omsorgen i Norrtälje.

Projektet Tiohundra bör ju få landa och de goda idéerna och erfarenheterna tas till vara, men hur den politiska överbyggnaden ska se ut är en fråga som nog måste få en mer genomtänkt lösning.

Norrtälje sjukhus har i Alliansens budget samma mandat att ge samma långsiktiga förutsättningar som landstingets övriga akutsjukhus. Sjukhuset har en viss överkapacitet som kan komma väl till pass vid genomförandet av Framtidens hälso- och sjukvård, och sjukhuset har också påbörjat ett nära samarbete med Danderyds sjukhus inom vissa områden.

Själv ser jag fram emot att få jobba med speciellt två av uppdragen i Alliansens budget, nämligen att utveckla uppföljningen av vårdvalen där patientnöjdhet ska prioriteras, och att få stödja och utveckla de viktiga områdena kring samverkan mellan vårdgivarna för att få hållbara vårdkedjor. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 270
Landstingsrådet Sjöström (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tillgång till rätt utbildad personal för de arbetsuppgifter som man ska utföra måste vara en självklar utgångspunkt för att bedriva en patientsäker och högkvalificerad vård. Rätt kompetens för rätt arbetsuppgifter är också en viktig utgångspunkt för att öka vår produktivitet och bidrar till att vi får mer vård för de skattekronor som vi satsar. Att läkare och annan vårdpersonal utför till exempel administrativa uppgifter leder såväl till högre kostnader som till att vårdpersonalens tid för patienterna minskar.

Att vår personal utför arbetsuppgifter som de inte är utbildade för eller anställda för leder också till oklara professionsroller och till att man kanske till och med väljer en annan arbetsgivare för att få jobba med just det som man en gång utbildat sig till. Att vara en attraktiv arbetsgivare handlar om att kunna erbjuda stimulerande arbetsuppgifter, möjlighet till personlig yrkesutveckling, delaktighet och förutsägbar löneutveckling.

Vi ser i dag flera bristyrkesgrupper för kommande år – förutom specialistutbildade sjuksköterskor kan jag också nämna ortopeder, allmänläkare och barnläkare. Allians-minoriteten har under sina åtta år vid makten utformat ett vårdvalssystem som i många delar har saknat tydliga krav och som inte är styrande. Styrande är frågan om var någonstans i vårt län som vården ska utföras liksom krav på vad som ska utföras. Det finns avtal där landstinget inte är tydliga med vilka krav som ställs när det gäller samverkan, vilka förebyggande insatser som ingår eller vilken kompetens som krävs för att möta kroniker-patienter.

I samtal med företrädare för läkarförbundet uttrycks en stark oro över avsaknaden av krav på privata vårdgivare att delta i utbildningssystemet. När 70 procent av primärvården utförs av privata vårdgivare blir det påtagliga konsekvenser i form av brist på AT-platser och specialisttjänstgöring när det inte finns krav i avtalen på att detta ingår. Vissa privata BVC-mottagningar vägrar ta emot läkare under utbildning trots vetskapen om bristen på barnläkare. I samtal med företrädare för Vårdförbundet uttrycks stark oro för att för få sjuksköterskor vill specialistutbilda sig på grund av att förutsättningarna är att man ska kombinera utbildning samtidigt som man behövs på arbetsplatsen, och detta leder till svåra val.

Man pekar också på högskoleämbetets kritik om brister i den akademiska nivån när det gäller handledning ute i verksamheterna. Vårdförbundets förslag om att införa ett system för akademisk specialisttjänstgöring för specialistsjuksköterskor tycker vi måste prövas. Då måste också krav ställas på att privata vårdgivare omfattas att delta i detta.

För en vecka sedan valde Alliansen och Sverigedemokraterna att fälla den rödgröna regeringens budget. Med detta försvann också ett ansenligt antal utbildningsplatser för sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor. Stockholms läns landsting, som ansvarig för vården för våra egna medborgare men även med ett stort nationellt ansvar, måste skapa ett hållbart system för långsiktig kompetensförsörjning som innebär att alla som utför skattefinansierad verksamhet har krav på sig att bidra till att tjänstgöring under utbildning kan fullföljas. Det är hög tid att avtal utformas som ställer krav på vilken vård skatte-betalarna ska få för sina skattepengar, var i länet den ska utföras och vilket ansvar alla har för vår långsiktiga tillgång till utbildad personal.

Låt mig avslutningsvis i min roll som oppositionslandstingsråd med ansvar för personal-politik uttrycka mitt ogillande över de uppgifter om nu åter rapporteras och som nyss har debatterats i medierna om försöken att tysta personalen på KS om den ekonomiska situation som rått och råder.

Sverige har en lång tradition av öppenhet och meddelarfrihet som hämtar sin utgångspunkt i vår grundlag. Mitt krav och min tydliga signal till den styrande Alliansminoriteten är att omedelbart tydliggöra för samtliga ledningar i alla våra verksamheter att denna munkavle är helt oacceptabelt!

Ordförande, bifall till Socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 271
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande! Jag antar att Jens inte lyssnade på förra replikskiftet då vi diskuterade den här frågan. Jag uppfattade då total enighet om att öppen-het gäller för våra medarbetare.

Jag vill egentligen kommentera den viktiga fråga som du tog upp, Jens, som handlar om hur vi får alla aktörer i det stora hälso- och sjukvårdssystemet i Stockholm att vara delaktiga när det gäller utbildning. Det gäller när det gäller det som jag uppfattar som den

verksamhetsförlagda delen av utbildningen och AT-tjänster, ST-tjänster och specialistutbildning för sjuksköterskor och så vidare.

Det är oerhört viktigt att hela systemet är med och verkar för detta. Jag delar helt din uppfattning om att detta måste tydliggöras i avtalen. Det finns formuleringar i dag men de följs inte upp och är inte tillräckligt tydliga, de förpliktigar inte tillräckligt.

Detta är en fråga som vi ska arbeta vidare med i våra avtal från HSN:s sida. I den frågan behöver vi säkert samarbeta med det nya personalutskottet också.

Anförande nr 272
Landstingsrådet Sjöström (S): Ordförande! Jo, Anna, jag hörde mycket väl det tidigare replikskiftet, jag var närvarande under hela den seansen.

Låt mig bara säga att vad jag kräver är er tydliga signalgivning direkt ut till alla de ledningar som finns i vår verksamhet.

Vi är helt överens när det gäller utformningen av avtalen, och jag hoppas verkligen nu att ni bjuder in till så kallad breda samtal om vilka brister vi ser i de nu gällande avtalen. Personalförsörjningen är ett stort problem, inte bara begynnande utan också pågående.

Anförande nr 273
Michel Silvestri (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill inleda med att redan nu önska alla god jul och gott nytt år. Den önskan riktar jag dels till hela vår hälso- och sjukvård personal, dels till våra patienter och deras anhöriga. Anledningen är att vi alla kommer att behöva det väldigt väl, med tanke på de väldigt stora utmaningar som vi står inför.

Det jag tänker på i första hand är det som vi har debatterat lite grand redan nu och som vi säkerligen återkommer till nämligen framtidsplanen, Framtidens hälso- och sjukvård, och nätverkssjukvården. Jag ska lägga på en bild här som ni säkert känner igen.

Bilden handlar om patienten i centrum och sammanhållna vårdkedjor så att patienten verkligen känner sig trygg och omhuldad och omhändertagen på allra bästa sätt. Något skämtsamt däremot har en annan bild beskrivits i stället. Den visar att patienten är insnärjd i detta nätverk och har svårt att ta sig fram till rätt vårdgivare och rätt vårdnivå.

Det här är någonting som jag tycker att vi ser en del av redan i dag. Jag har själv tyvärr egna erfarenheter av detta när det gäller en nära anhörig, och det är plågsamt, kan jag säga, både för den drabbade patienten och för de anhöriga.

Som sagt, vi får verkligen hoppas att den framtida hälso- och sjukvården inte kommer att se ut på det här viset. Det är en vilja som vi alla har. Definitivt!

En del i den besvärliga omställningen är ju den här omskiftningen eller utskiftningen av patienter och vård från slutenvård till öppenvård och primärvård. I det sammanhanget kommer ofta Nya Karolinska Solna och nuvarande Karolinska Universitetssjukhuset på tal. Det ger en lite felaktig uppfattning som vi nog alla egentligen inser. Utskiftningen handlar snarare om att föra ut vård från de nivåerna. Oftast hamnar fokus på fel saker, tycker jag. Vi borde i mycket, mycket större omfattning diskutera primärvårdens utveckling och samverkan med kommuner med mera.

Om vi ändå håller oss lite grand till akutsjukvården, akutsjukhus och Karolinska Universitetssjukhuset så tror jag att vi alla delar uppfattningen att det är en besvärlig situation i dag – ekonomiskt, bemanningsmässigt och kanske till och med patientsäkerhetsmässigt.

När det gäller de här frågorna så har ju Miljöpartiet föreslagit, och det finns i vårt budgetförslag, att landstinget ska slopa effektiviseringskravet på 2 procent. Nu säger ryktet att Alliansen har hörsammat detta förslag och tagit till sig det, vilket vi från Miljöpartiet naturligtvis applåderar. Det är ju alldeles lysande! Däremot verkar det vara lite oklart hur detta ligger i budgeten, hur det finansieras.

I sammanhanget, om vi håller oss till akutsjukvården, så är det viktigt att alla människor lika värde. Vi har hört några andra patientexempel tidigare här. Jag ska inte berätta om någon Patrik eller Lisa, någon som jag känner eller har hört talas om, däremot tycker jag att ett väldigt bra sätt att studera ett samhälles välfärdsnivå och kanske hur väl hälso- och sjukvården är utvecklad är att studera möjligheterna för våra allra mest utsatta att få vård på lika villkor som alla andra och i rätt tid. Jag tänker då på till exempel de papperslösa som vi har i vårt samhälle. Dem går det inte att bortse från. I det fallet är Miljöpartiet väldigt tydligt i budgetskrivningarna. Där säger vi under ett särskilt stycke som berör de här frågorna att vård på lika villkor för papperslösa ska säkerställas redan i dag.

Papperslösa omnämns även i landstingsstyrelsens förslag till budget, Alliansens budgetförslag, vilket gläder mig även om det inte är lika kraftfullt formulerat. Där står det i stället att det är viktigt att fler asylsökande tillståndslösa och papperslösa erbjuds en hälsoundersökning. Det är vackert så, men jag tycker att formuleringen fler papperslösa erbjuds borde ersättas med orden alla papperslösa erbjuds om man verkligen menar allvar med detta.

Det gläder mig återigen att Ella Bohlin i alla fall nämnde papperslösa i sitt anförande, men jag vill ändå rikta en fråga till ansvarigt landstingsråd om hur man ser på de här frågorna, hur man tänker tydliggöra det här och verkligen stå bakom kravet om att det ska vara lika vård för alla inklusive de mest utsatta i vårt samhälle.

Avslutningsvis yrkar jag bifall, kraftfullt, till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 274
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Herr ordförande! Tack, Michel, för medskicken! Jag vill bara kommentera den bild som du lade upp på den möjligtvis trassliga nätverkssjukvården. Nätverkssjukvården ska ju inte innebära att patienten ska fastna i nätet utan att man ska använda nätet för att kunna ta sig fram och navigera bättre i hälso- och sjukvården.

Som alla Alliansens företrädare har beskrivit satsar vi nu ganska stora summor pengar på inte bara planen för Framtidens hälso- och sjukvård med den utflyttning och omorganisering av verksamheterna som nu sker, utan också på att ge det stöd som patienten behöver för att enklare navigera till rätt vårdnivå, att kunna använda våra smarta tjänster på Internet för att kanske inte ens behöva besöka en fysisk vårdcentral till exempel, och även att veta hur man väljer rätt nivå, rätt kvalitet och rätt ställe att söka vård på.

Du kan vara trygg med att Alliansen kommer hörsamma detta och se till att den trassliga bilden inte kommer att bli verklighet. Vi kommer att se till att e-hälsa blir det som binder samman och guidar patienten framåt, inte trassla till det.

Anförande nr 275
Michel Silvestri (MP): Tack, Daniel Forslund! Naturligtvis har vi samsyn i den här frågan, frågan om hur det bör fungera. Det är i frågan om vägen dit som uppfattningarna skiljer en del.

Det är återigen ännu en stor utmaning att vägleda patienten på bästa möjliga sätt, genom e-hälsa och andra kommunikationsvägar. Jag vill i sammanhanget ändå påminna om den rätt så kraftfulla kritik, faktiskt, som landstingsrevisorerna nyligen gav i en rapport som egentligen rörde främst kontinuiteten i primärvården. I den rapporten uttalar de kraftig kritik mot just 1177 och den bristfälliga och den faktiskt ibland felaktiga information som finns däri. Åter en gång, med risk för att vara tjatig, säger jag att vi har stora utmaningar framför oss på flera olika områden.

Anförande nr 276
Landstingsrådet Forslund (FP): Precis! Och vi kommer också att hörsamma den oro som har framförts av revisorerna.

Vi tittar nu på det beslutsstödssystem som telefonsjuksköterskorna använder vid 1177 för att kunna ge mer korrekta råd om vård när man ringer 1177.

Vi kommer också att skärpa styrningen av hela landstingets arbete med e-hälsa och IT-utveckling, så att vi under landstingsstyrelsen också kan koordinera och samla de investeringar som nu görs på det här området. Vi kommer alltså att jobba med både styrningen och innehållet i de här tjänsterna.

Anförande nr 277
Landstingsrådet Bohlin (KD): Ordförande, ledamöter! Vi fick en fråga från Michel Silvestri om vad vi menar när vi talar om vård för papperslösa i budgeten.

Jag tror inte att vi behöver politisera den här frågan. Jag tror att det finns en god överenskommelse och enighet i samsynen vad som gäller.

Anledningen till att vi skriver som vi gör, just att fler asylsökande, tillståndslösa, papperslösa och nyanlända ska erbjudas hälsoundersökningar handlar helt enkelt om att vi kanske behöver bedriva mer uppsökande verksamhet. Många av de människorna kommer från länder som är krigsdrabbade, de kanske har dåliga erfarenheter av myndigheter och myndighetspersoner och därför tror vi att vi behöver intensifiera det här arbetet.

Vi har i Stockholms län en väldigt generös syn och det är någonting som vi ska fortsätta att ha.

Detta är alltså det som vi avser och menar.

Anförande nr 278
Michel Silvestri (MP): Tack, Ella! Ambitionen finns där, men den kunde vara tydligare och mer kraftfullt uttalad, definitivt. Vi får väl se hur det blir att gå från ord till handling, helt enkelt.

Anförande nr 279
Amelie Tarschys Ingre (FP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Det här är min första budgetdebatt i just denna församling, och det känns väldigt roligt och utmanande att få tala om Framtidens hälso- och sjukvård.

Vi blir allt fler och vi lever allt längre. Det är positivt, men det ställer också vården inför nya utmaningar. Den medicinska utvecklingen går framåt, och vi kan göra allt mer för att både bota och lindra, men det betyder också att det finns ett stort behov av förändringar i vården och ett behov av att tänka nytt inför vårdens framtida utmaningar.

Jag tycker att det är en fantastisk förmån att få bo och arbeta i ett växande och så framtidsinriktat landsting som detta! Framtidens hälso- och sjukvård handlar om hur vi ska organisera och utforma vården för att alla människor ska få bästa möjliga vård utifrån den senaste och mest uppdaterade kunskapen och tekniken. Det innebär en möjlighet att satsa på innovation, nytänkande och utveckling.

I Framtidens hälso- och sjukvård står patienten i centrum. Det kan låta som ett slitet begrepp, men det är sant och nödvändigt. Vården ska organiseras i nätverk runt patienten. Det är inte minst viktigt för personer med långvarig och/eller många sjukdomar och diagnoser.

Genom att främja samarbete och forskning kring till exempel beroendevård eller somatisk vård och psykiatri kan vi hitta samsjuklighet. Och genom att se hela människan i stället för delarna kan vi få mycket bättre kvalitet i vårdsystemet. Det är också utgångspunkten för Nya Karolinska, ett av världens mest avancerade högspecialiserade universitetssjukhus. Det är väldigt spännande.

Dagens och framtidens patienter vill välja vård. Vänsterpolitiker må drömma sig tillbaka till en tid då politiker bestämde ovanför människors huvuden, men vi vet att valfriheten är här för att stanna. Att försöka backa bandet är både oklokt och svårgenomförbart. Jag tror inte, som Håkan Jörnehed säger, att vårdval är hela lösningen men att det är en viktig del av lösningen på framtidens vård. Vi folkpartister vill gå vidare med vårdval inom fler områden. Vi vet att stockholmarna vill välja, och vi ska ge dem möjlighet att göra det. Sedan gäller det förstås att arbeta med både ersättningsmodeller, kravställande, uppföljning och kontroll för att garantera bästa möjliga vård för våra stockholmare.

Vården ska också utföras på rätt nivå. På universitetssjukhusen ska man få den mest avancerade vården. Akutsjukhusen med sina stora resurser ska ta hand om de patienter som behöver den hjälpen, men mycket mer kan ske utanför de stora sjukhusen, närmare patienterna. Det blir både bättre för patienterna och mer effektivt för vården.

Husläkarna och distriktssjuksköterskorna har en nyckelroll i Framtidens hälso- och sjukvård. De är den första kontakten och guiden in i vården, men patienterna ska alltid guidas rätt oavsett var man kommer in i vården. Sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrink talade tidigare i dag om vikten av god hälsa och långsiktigt hälsofrämjande arbete. I detta arbete har husläkarna och distriktssjuksköterskorna en viktig uppgift. Allra närmast patienterna finns det man kan och vill göra själv med hjälp av nya smarta e-tjänster och IT-lösningar. E-hälsa är inget tvång, ingen ska någonsin tvingas söka sina vårdkontakter via nätet, men det är en möjlighet.

Innovationslandstingsrådet Daniel Forslund brukar tala om att underlätta kontakterna med vården genom att till exempel kunna boka tid direkt i mobilen när man befinner sig i tunnelbanan på väg till jobbet och slippa passa alla dessa telefontider. Framtiden handlar om att man själv ska få inflytande över sin egen vård, att själv kunna rapportera in hälsodata och annat relevant. Det handlar om att hitta smarta hälso- och sjukvårdsappar som hjälper

just dig. Här finns massor av spännande möjligheter för förbättrad framtida vård och service för stockholmarna.

Den nya budgeten ger goda förutsättningar för framtida vård i världsklass för stockholmarna. Med de orden yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 280
Pia Ortiz Venegas (V): Vi har hört mycket om vårdval och husläkare här. Hur många fler vårdcentraler vi har fått har vi hört ältas i ett antal år, det är väl snart åtta år.

Det finns 240 vårdcentraler i Stockholms län, enligt Vårdguiden i dag, men var finns de någonstans? Det syns ju ganska tydligt på den här bilden att det råder en ganska stark koncentration till Stockholms innerstad. Framför allt: på vilket sätt skiljer de sig åt? Vad är det egentligen man väljer mellan?

Den fria etableringsrätten ger egentligen vårdgivarna rätten till valfrihet och inte till patienten. Det har blivit vård efter efterfrågan och inte efter behov, och det har blivit kvantitet i stället för en satsning på kvalitet. I Vänsterpartiets Hälsoval har vi vård efter behov och vi har verklig valfrihet för patienterna. Vi har jämställd och jämlik vård, och vården ges efter behov och där behoven finns.

Vi vill ta bort den fria etableringsrätten. Det innebär inte att vi vill stänga en massa mottagningar eller förbjuda privatdriven vård även om sådant har påståtts i hela valrörelsen. Vi vill ta bort vinstsyftet i vården, och vi välkomnar aktiebolag med särskild vinstbegränsning, så kallade SVB-bolag. Vi välkomnar kooperativa lösningar och annat.

Vi vill att politiken ska styra vården dit där behoven är som störst, och vi vill införa en ny ersättningsmodell med utgångspunkt utifrån vårdtyngd, diagnoser, ålder och kön och efter socioekonomiskt index. Jag har ett lästips till Anna Starbrink över julen. Du ska få den här i julklapp, den handlar om hälsovalet som Vänsterpartiet har utarbetat. Så där fin är den.

I Hälsovalet vill vi ha ökad verklig valfrihet för patienterna. Det handlar om verklig mångfald. Vi vill ha profilerade vårdcentraler som har möjlighet att profilera sig efter olika diagnoser som till exempel diabetes, KOL och allergier. De ska kunna specialisera på till exempel geriatrik och bli äldrevårdscentraler. Man kan specialisera sig på öppettider till exempel, kvällar och helger. Vi vill ha jouröppna närakuter och fler närsjukhus och de ska ha akutmottagning med lab, röntgen och barnläkare och finnas på de platser i länet där de behövs mest.

Vi vill också skapa teamarbete där olika professioner kan samverka på våra vårdcentraler. De får utforma den typen av teamarbete alldeles själva utifrån det behov som de ser hos sina patienter och utifrån sitt befolkningsantal.

Hälsovalet innebär verklig valfrihet för patienterna och inte främst för vårdgivarna. Det innebär ett brett vårdutbud med olika inriktningar, fler specialister i primärvården och team med olika kompetenser representerade. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag!

Anförande nr 281
Landstingsrådet Starbrink (FP): Tack för julklappen! Jag lägger den i den hög med läsning som jag hoppas blir stor till julen.

I frågan om vårdval har vi helt olika syn. Du säger att ni vill ha verklig valfrihet, men det ni gör är ju att ni säger att ni vill ta bort det som man kan välja mellan, nämligen vårdgivarna.

Jag tycker att det är viktigt att vi har många olika aktörer, och de får gärna vara framgångsrika och göra viss vinst på sin verksamhet.

Det är ju så att om man startar ett företag, kanske belånar sitt hus, satsar allt man har och lägger ner mycket tid, pengar och kraft i detta så är det självklart för mig att man ska kunna få avkastning. Det är inte alls något kontroversiellt i det.

Det som vi ska sträva efter är ju att se till att det finns god kvalitet och mångfald. Man får gärna profilera sig med olika inriktningar, mot olika patientgrupper eller med olika former av service. Det är jättebra! Men avskaffa inte den verkliga valfriheten, den valfrihet som patienterna efter frågar! Över 2 miljoner människor har valt vård i privat regi och behöver få fortsätta att göra det i framtiden också.

Ta inte bort valmöjligheterna! Krångla inte till det hela med era hälsoval som betyder att ni ska strypa antalet utförare och så ska man få välja det som inte alls är det viktiga, nämligen vilken läkare eller vilken distriktssjuksköterska man vill söka sig till!

Anförande nr 282
Pia Ortiz Venegas (V): Anna, det här känns lite som att tala för döva öron. Jag ser fram emot att träffa dig efter jul då du har läst min fina julklapp.

Vi tar inte bort en massa vårdgivare, det sade jag ju alldeles tydligt. Vi kommer inte att stänga en massa vårdcentraler. Vi fokuserar på skillnad i innehåll. Det är innehållet i vården som man behöver välja mellan.

Det är inte vilken vårdgivare man har som är den första valfriheten. De flesta patienterna är inte så jättenoga med vem som driver vårdcentralen, utan de vill ha tillgång till ett bra innehåll på sin vårdcentral.

Anförande nr 283
Landstingsrådet Starbrink (FP): Hur vet du det? Hur kan du ha mage att tala om vad patienterna vill och inte vill!

Jag är också patient. Det är klart att jag vill välja till vilken vårdcentral till exempel som jag ska gå. Det är oerhört förmätet av politiker att tala om för patienterna vad de vill och inte vill välja.

Jag tycker att man ska få välja bland olika vårdgivare, och man ska också ha stort inflytande över den vård som ges.

Försök inte blanda bort korten! Ni har inte gjort annat än att tjata om att ni vill minska antalet privata aktörer i välfärden. Ni har tillsammans med regeringen gjort tappra försök att sabotera valfriheten genom att sjabbla bort LOV till exempel.

Dessbättre har ni varit exempellöst klantiga på nationell nivå, så ni har inte kunnat genomföra det hela. Det är jag och, tror jag, väldigt många andra patienter mycket tacksamma över.

Anförande nr 284
Pia Ortiz Venegas (V): Men, Anna, nu får du väl ändå lyssna!

Vi har sagt att man ska få välja vårdcentral. Vi har sagt att man ska kunna välja utifrån vilket innehåll som man vill ha och inte efter vilken vårdgivare som driver vårdcentralen. Det är alltså utökad valfrihet som man får med vårt hälsoval. Det är fortfarande så att det är vinstsyftet som vi har talat om att ta bort, inte det privatdrivna.

Anförande nr 285
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Herr ordförande! Jag säger som Anna: Blanda inte bort korten, Pia! När vi införde Vårdval Stockholm så tillkom det 40 nya vårdcentraler. Det blev ett fritt val, människor kan välja att gå precis vart de vill och få vård precis var de vill. Oerhört många har utnyttjat det. Oerhört många har fått tillgång till en vård som de aldrig tidigare hade drömt om, allra störst har ökningen varit i områden med låg socioekonomisk faktor.

Förra gången som dina kompisar hade makten här i landstinget så var det jättelånga köer. Man kom inte åt en husläkarmottagning. Det gör man i dag. Man kunde ringa, men man fick vänta i timmar. Det var helt galet!

Om du hade fått bestämma nu – jag är oerhört glad över att det inte är så – så hade ni direkt infört ett vinstförbud i vården. Och så säger du att det är klart att ni vill att de privata vårdgivarna ska vara kvar!

Drivkraften för de privata vårdgivarna är ändå vinsten. Det är inte fult så länge man utför uppdraget väl och så länge man utför arbetet på det sätt som stockholmarna och befolkningen behöver.

Om du hade fått till stånd ett vinstförbud – jag blir så upprörd att jag nästan inte kan prata! – så hade det lett till att de privata vårdgivarna hade försvunnit. Det hade inte längre funnits någonting att välja mellan, vi hade varit tillbaka till de där köerna som fanns för åtta nio år sedan. Jag är så glad att det blev så här!

Anförande nr 286
Pia Ortiz Venegas (V): Om jag ska börjar att tala om vinstsyftet, så är det så att det finns gott om privata vårdgivare som har ett helt annat syfte med sin verksamhet än att driva den med vinst. Det är dessutom så att SVB-bolag tillåter vinstuttag, men inte i vilka mängder som helst.

Det finns gott om länder i Europa som ställer de här kraven redan, och det finns gott om privatdriven vård i de länderna.

Anförande nr 287
Kent Ivarsson (C): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Akutsjukvården behöver förbättras, det är ett påstående som jag tror att alla partier i den här salen ställer sig bakom. Influensatoppar, semestrar och vissa tider på dygnet kan våra akutmottagningar vara hårt belastade.

Vi har gjort en del, vi har vårdcoacher som minskat behovet av akuta inläggningar och ökat upplevd livskvalitet för patientgrupper som tidigare varit mångbesökare i sjukvården. Vi har ökat direktintaget till geriatriken så att fler av våra äldre ska kunna bli omhändertagna på ett värdigt och snabbt sätt i stället för att behöva vänta.

Jag vill ta upp en pusselbit som jag tror blir avgörande inför framtiden. Det är en fråga som ligger Centerpartiet varmt om hjärtat, nämligen våra närakuter. Samtidigt som många akutmottagningar är hårt belastade vet vi att närakuterna har kapacitet att ta emot fler patienter. Vi har i dag 19 stycken, och fyra av dem är utrustade med röntgen och vissa specialistkompetenser. Det som brister är människors kunskap och kännedom om närakuterna, och vi vill arbeta för att det ska bli en förändring.

Vi har föreslagit och fått gehör för att vi ska göra en översyn av närakuterna, och vi vill se större enhetlighet i form av den service som man kan förvänta sig när man besöker en närakut. Det är också viktigt att se över den geografiska placeringen av dessa och i vissa fall öppettiderna så att de används optimalt. Jag noterade att Dag Larsson började sin fråga i repliken med Karin Fälldin.

Herr ordförande, jag är glad över att utvecklingen av husläkarverksamheten under år 2015 kommer fokusera bland annat denna fråga. Det är en viktig dellösning för att minska trycket på våra akutmottagningar samtidigt som människor får bättre tillgång till vård i närheten av sina bostäder.

Med detta yrkar jag bifall till Alliansens och därmed landstingsstyrelsen förslag till budget!

Anförande nr 288
Gunilla Helmerson (M): Fru ordförande, landstingsfullmäktige! Först vill jag kortfattat förtydliga att Tiohundra nu permanentas. Jag tycker inte att det har framkommit i debatten hittills.

I vårt län ökar antalet barn men också antalet äldre mycket snabbare än vad andra åldersgrupper ökar. Därför är det viktigt att äldre som behöver akutsjukvård i större utsträckning slipper att via akutmottagningarna nå avdelningarna utan i stället får komma direkt till en geriatrisk avdelning, eller kanske ännu hellre, där så är möjligt, får vård direkt på sitt äldreboende.

Även de som bor i eget boende måste i större utsträckning kunna få hjälp i hemmet av till exempel akutbilarna. Det gäller förstås även barnfamiljer.

Vårdval IVF är efterlängtat av väldigt många. Det har under många år varit en trång sektor i det här landstinget som vi på olika sätt har försökt lösa, bland annat genom att under vissa tider upphandla sådana behandlingar av Uppsala läns landsting.

Då det gäller mödravården utökas uppdraget till att göra hembesök i familjer där mor och barn har gått hem tidigt från BB. Det ger ett bra stöd till familjen i vad det avser eftervården, och man behöver inte åka in till sjukhuset. Det finns också tankar på att viss specialistmödravård ska kunna flytta ut närmare patienterna och inte behöva ske på sjukhusen.

I vårt budgetförslag framgår det att arbetet med att göra mer vård tillgänglig för våra invånare genom att både nu och framöver se till att allt fler verksamheter etableras ute i våra kommuner i länet.

Inom det område som jag har jobbat med i många år nu, framför allt Sjukvårdsstyrelse söders ansvars- och geografiska område, de tio kommunerna söder om Stockholm, så har vi fått 25 nya verksamheter under det senaste året – då talar jag inte om nya husläkarmottagningar utan om andra typer av verksamheter.

Många ungdomar beskriver upplevd psykisk ohälsa och oro. Därför är det väldigt glädjande att tilläggsuppdraget har kunnat godkännas som innebär första linjens vård vid psykisk ohälsa hos barn och ungdomar, hittills vid ett antal mottagningar. I södra delen av länet är vi ganska välförsedda, det har tillkommit två mottagningar i Haninge och mottagningar i Huddinge, Nacka, Södertälje och Värmdö. I norra delen av länet finns för närvarande fem sådana mottagningar och i Stockholm finns elva stycken från Hässelby och Bromma i väster via innerstaden ända till Farsta.

Det är också mycket positivt att både patienter och personal har fått och även i fortsättningen kommer att få ökad valfrihet och mångfald.

Patientens ställning i vården stärks från och med den 1 januari då den nya patientlagen träder i kraft. Det är en skyldighetslag. Den bygger alltså på att vårdgivare och hälso- och sjukvårdspersonal har skyldighet gentemot patienten att informera och ge patienten möjlighet att själv vara delaktig och välja den vård man vill ha. Det ska alltså beslutas tillsammans med patienten.

Våra invånare och patienter har också möjlighet att från och med den 1 januari välja öppenvård i hela landet. Detta tror jag inte heller har nämnts i debatten hittills i dag.

Barns delaktighet ska också med den nya patientlagen underlättas och deras bästa ska förstås vara vägledande. Kravet på samtycke förtydligas och hälso- och sjukvård får alltså inte ges utan patientens samtycke, bara nödvändig vård vid akut fara om man inte kan fråga patienten själv.

Framtidsplanen tar ett samlat grepp om utvecklingen för en mer patientrelaterad, effektiv och jämlik vård där målen också innefattar patientens delaktighet och en säker vård med stor tillgänglighet.

HSN ska sedan löpande utveckla ersättningssystemen, och det har vi talat om tidigare.

Medicinska uppföljningar är viktiga av många olika skäl, inte minst därför att resultatet av uppföljningarna blir ett alldeles utmärkt underlag för framtida nödvändig utveckling av hälso- och sjukvården.

Alliansens budgetförslag är väl genomtänkt, det är en budget som ger förutsättningar för ett genomförande av hela framtidens hälso- och sjukvård med en delvis helt ny organisering av sjukvården närmare våra invånare och med mycket större tillgänglighet. Vad vårt län behöver är mer vård, inte mindre. Bifall till Alliansens och därmed landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 289
P e t r a L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Den 14 september var en väldigt viktig dag för alla oss, men för mig var den dagen extra speciell för då födde jag min son. Att få barn är en av de absolut största upplevelserna i livet. Allting förändras, man får massor med känslor – rädsla, oro, glädje, lycka och en enorm kärlek till både det lilla barnet och partnern.

Tyvärr är det så att väldigt många kvinnor är oroliga just när det gäller förlossningen. De är oroliga över att inte få plats på det BB som de har valt att föda på, och det var också en av mina största rädslor inför förlossningen. Jag valde att föda på Södra BB, och vi har hört talas mycket om Södra BB här i dag. Jag är inte en av de 1 797 kvinnor som inte fick plats på den förlossningsklinik som de hade valt, jag hade faktiskt turen att få plats att föda på Södra BB.

På Södra BB har de bestämt att de ska följa kvinnan från mödravården, genom förlossningen och eftervården. Det är en väldigt bra tanke. Man föder på ett rum som man inte behöver flytta ifrån. Man är kvar på samma rum där man har fött. Vi tycker att det här är en mycket bra verksamhet, och vi vill utveckla den verksamheten och skapa en ny barnmorskeledd verksamhet på Karolinska Huddinge.

Vi vill också genomföra en översyn av vårdval förlossning. Som det är nu är det som sagt inte ett extra val; man gör ett val men man vet inte om man får det valet. Man står där och blir hänvisad, man får inte komma till det BB som man har valt.

Vi vill göra en översyn och en utvärdering av vad vårdval förlossning har inneburit. Vi vill också använda oss av professionen i detta arbete. Det är klart att de som arbetar i verksamheten ska vara med och utveckla den. Så ska det vara för att vårdval förlossning ska bli ett verkligt och riktigt val.

När man blir förälder kan man behöva stöd, både under graviditeten och efter förlossningen. Vissa föräldrar behöver mer stöd än andra föräldrar. Därför skulle vi också vilja få till stånd en utveckling av familjecentralerna. Familjecentralerna är ett nära samarbete mellan kommun och landsting där man har samverkan mellan mödravårdscentral, barnavårdscentral, öppna förskolan och socialtjänsten, i vissa fall även med psykiatrin.

Genom att ha familjecentraler i framför allt de stadsdelar där människor har det lite tyngre i socioekonomiskt hänseende, så kan vi också förhindra många tragedier där familjer kan få hjälp i ett tidigt skede och där trösklarna är låga för att faktiskt söka hjälp och ta till sig den hjälp som man kan få.

Detta är bra inte bara för barnen så klart, utan även för föräldrarna, och framför allt för samhället.

När min son var sex veckor gammal blev han förkyld. Som förstagångsförälder och ganska nervös och osäker på hur man hanterar små barn och sjukdomar ringde jag 1177 Vårdguiden. Där fick jag rådet att åka in till akuten. Då bedömde jag att han inte var så sjuk att jag skulle åka in till akuten med en sex veckor gammal bebis sent på kvällen. Jag samrådde med dem. De tyckte att jag, om jag skulle åka till akuten, inte skulle sitta i väntrummet: Håll dig borta från väntrummet för där blir din son sjukare.

Jag bestämde mig för att stanna hemma, men det var en natt full av oro. Nu har jag bara ett barn, förvisso ett litet barn, men bara ett barn. Tänk på alla dem som är ensamstående eller av annan anledning hemmaensamma med barn och kanske har sjuka barn! Att då få någon som kommer hem till en och tittar och gör en bedömning av barnens hälsotillstånd skulle underlätta enormt! För mig skulle det ha varit jätteskönt om någon kunde komma hem till mig så att jag skulle slippa att åka in med min lille son.

Jag vet att det finns, men jag vet också att detta inte utnyttjas. Jourläkarbilar för barn finns tyvärr inte. Det skulle också avlasta akutmottagningarna enormt mycket.

Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 290
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag är glad att du, Petra, fick en plats på Södra BB! Det är en fantastiskt fin verksamhet!

Som jag tidigare har sagt i mina anföranden så vill Alliansen värna den verksamheten och vi har också föreslagit att fler sådana verksamheter ska startas inom Stockholms läns landsting. Det är faktiskt inte alla landsting som är lika framsynta som Stockholm är i det här fallet.

Vi vet att det föds många barn, och många av de här klinikerna är väldigt efterfrågade, vi ser samma efterfrågan även på BB Stockholm som drivs av Danderyds sjukhus fast Praktikertjänst är huvudägare. Vi ser också att BB Sofia har blivit väldigt populärt. Öppnandet av BB Sofia innebar också en viss avlastning för den övriga förlossningsvården i Stockholm.

Vi vill uppmuntra de barnmorskeledda enheterna. Det finns ingen politisk konflikt i den frågan. Vi vill värna dem och vi vill att fler ska kunna föda på Södra BB.

När det gäller jourläkarbilarna så finns det en sådan som är till för barn. För att få en sådan jourläkarbil behöver man ringa till 1177 och då dirigeras man och man får tala med en sjuksköterska som bedömer om de kan skicka en bil. Vi säger att den här bilen ska kunna vara hemma hos dig inom ungefär en timme.

Varför det inte utnyttjades i det här fallet är en fråga som jag inte kan svara på. Det är väldigt svårt att bemöta personliga erfarenheter och berättelser av det här slaget och gå in i enskilda fall, men vi har en form av jourläkarbil som är till för barn. Förmodligen behöver man som patient stå på sig och fråga om detta, men så ska det naturligtvis inte vara. I så fall behöver vi mer informationsinsatser, utbildningar, för dem som också är sjuksköterskor inom 1177 Vårdguiden så att de kan upplysa om att jourläkarbilarna finns tillgängliga.

I det här sammanhanget vill jag slå ett slag för närakuten. Jag är själv småbarnsförälder och jag har flera gånger argumenterat och diskuterat en del med sjuksköterskorna på andra sidan, på Vårdguiden. Jag har sagt att jag vill komma till en närakut i stället. Det är jätteenkelt att få en tid där.

Jag kan rekommendera till exempel Sabbatsbergs närakut. Det går att få en tid inom ungefär en eller två timmar, oftast har jag varit helt ensam i väntrummet med mina små barn. Man får en tid, får komma in till en läkare som kan bedöma att det är en öroninflammation. Tjugo minuter senare är vi klara och har hämtat ut medicinen.

Vi får inte glömma våra närakuter, för jag håller med om att små barn och gamla och skröpliga inte ska sitta och vänta på akuten. Vi behöver titta på vad vården i Stockholms läns landsting erbjuder. Vi har jourläkarbilarna och närakuten som är en fantastiskt fin verksamhet och där är det oftast inte någon kö alls. Vi behöver se till att den vården verkligen nyttjas.

Anförande nr 291
P e t r a L a r s s o n (S): Vi vill göra en översyn av vårdval förlossning för att se till att vårdvalet verkligen blir ett vårdval så som det ska vara, där man faktiskt kan välja och där man kan få en plats. Vi vet tidigt i graviditeten vilken förlossningsklinik som man vill välja. Vi vill skapa bättre förutsättningar för personalen att arbeta och även se över ersättningssystemen eftersom det är de som är de stora problemen med vårdvalen.

När det gäller jourläkarbilarna så finns de, men de används inte. Det skulle vara intressant att se vad ni ska göra åt detta. Det ska inte vara så att jag ska behöva veta att jourläkarbilarna finns och behöva argumentera med Vårdguiden för att det ska komma en bil hem till mig. Dessutom finns det inga barnläkare i de jourläkarbilarna, inte såvitt jag vet i alla fall.

När det gäller närakuterna så är de självklart jättebra och jätteviktiga. Vad som är ännu bättre är faktiskt de barn- och ungdomsmedicinska mottagningarna, BUM:arna, som egentligen har jouransvaret för små barn. Inte heller det känner Vårdguiden till. När jag har ringt Vårdguiden så har de inte haft en aning om att BUM:arna finns – dem har jag fått kännedom om av våra sjukvårdspolitiker här. Tack för det, Tove!

En översyn av vårdvalet behövs, och vad tänker ni göra åt problemet att jourläkarbilarna inte kommer ut till dem som de ska komma till?

Anförande nr 292
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Vi kan bara konstatera att det finns en förbättrings-potential när det gäller utbildning och information på 1177 Vårdguiden. I det fallet får vi nog jobba tillsammans för att de ska bli ännu bättre.

När ni socialdemokrater säger att ni ska se över vårdval förlossning så blir jag faktiskt orolig. Jag tror faktiskt inte att målet är att fler ska kunna välja var de vill föda. Jag är rädd för att ni menar att ni ska begränsa, minska och snäva till vårdvalet. Jag är inte övertygad om att ni verkligen vill utöka vårdvalet på det här sättet, alltså genom en översyn. Det kanske låter bra, men jag är oroad över att det bara blir en begränsning därför att ni i grunden inte gillar valfrihet för enskilda patienter.

Så, tyvärr, accepterar jag inte riktigt det du säger. Jag tycker att det är mycket bättre att, som Alliansen föreslår, utöka vårdvalet, och studera vilka områden ytterligare som kan omfattas av vårdval och se till att vi lägger mer makt hos patienten och inte hos oss politiker. Vi ska inte detaljstyra, utan patienten ska vara delaktig i sin egen vård.

När ni säger översyn så blir jag faktiskt orolig och drar öronen åt mig.

Anförande nr 293
P e t r a L a r s s o n (S): Nu är det ju så att har valfriheten tyvärr snarare minskat än ökat sedan vårdvalet infördes. År 2005 var det 5 procent som inte kunde välja, år 2009 då vårdvalet infördes var det 6 procent som inte kunde välja. Så valfriheten var bättre innan. Jag hänvisar till Dag Larssons tidigare inlägg. Tack för ordet!

Anförande nr 294
S h a d i L a r s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det här är ett exempel på brister i cancervården och psykvården. För ett år sedan fick en lycklig familj i vårt län beskedet att mannen i familjen har cancer. Innan familjen kunde smälta beskedet fick de dessutom veta att mannens cancer hade spridit sig och att han kanske inte hade långt tid kvar att leva.

Kvinnan i familjen blev så stressad och deprimerad av beskedet att hon så småningom hamnade i psykvården. Hon fick ont i delar av kroppen, hon fick sömnproblem och blev heltidssjukskriven. Hon hade ett mycket bra jobb i ledande position. Barnen led också av föräldrarnas ohälsa.

Mannen trodde inte på beskedet och ville vänta med medicinering till dess att han fått en undersökning med magnetröntgen och krävde att få detta. Efter flera månader blev han äntligen undersökt med magnetröntgen, och när svaret kom visade det sig att hans cancer inte hade spridit sig. Det hade kunnat bli ett lyckligt slut för honom och familjen eftersom han fick rätt behandling och blev frisk, men hans partner kunde inte återhämta sig helt och är fortfarande, efter ett år, sjukskriven.

Fel diagnos innebar en förlust för företaget som hustrun arbetade på, en kostnad för samhället, onödigt lidande för kvinnan och dålig ekonomi för familjen.

Det här är en verklig och sorglig händelse som vi politiker har makt att förändra, för det handlar inte om otur. För mannen handlar det om att få fel diagnos, och han behövde kämpa för att få rätt form av undersökning. För kvinnan handlar det om att patienten, kvinnan, tas på allvar och i tidigt skede får korrekt behandling. För politiken handlar det om att se att vissa undersökningar är dyra men ändå kan löna sig. Om de inte används kan det bli ännu dyrare för samhället. Därför behöver vi se över ersättningssystemet så att rätt ersättning ges för att ta hand om människor med tyngre diagnoser.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 295
H a n s A n d e r s s o n (FP): Ordförande, fullmäktige! Det har sagt så väldigt många kloka saker här att jag nästan undrar om jag behöver gå upp och säga något. Det verkar finnas en enorm kunskap här i salen.

Det här är min första mandatperiod här i landstinget så jag ska försöka fokusera de områden som jag har hanterat tidigare. Vi kan minska skalan på sjukvård och omsorg, för jag har varit ordförande och vice ordförande i Norrtälje sjukvårds- och omsorgsnämnd. Där fungerar man väldigt patientnära och medborgarnära i verksamheten. Jag har bott där i princip i hela mitt liv och är även aktiv inom idrottsrörelsen. Jag får många telefonsamtal när saker och ting inte fungerar så som medborgarna tycker att de borde fungera.

Jag ska tala om de områden som jag tror att vi måste försöka att hantera i framtiden. Om jag då börjar med vårdvalen så vill jag säga att jag tycker att vårdval tillhör framtiden, men evolutionen har ju lärt sig att man måste anpassa sig till verkligheten. Det kan vara så att man ser att det finns justeringar som behöver göras i vårdvalen, att tillgängligheten behöver ökas eller att man behöver kontrollera om kvaliteten fyller de krav som leveransbeskeden säger att de ska göra. När det gäller vårdval tycker jag att Anna har sagt bra saker. Vi ska ha ett öppet sinnelag, men vårdvalen ska utvecklas och inte avvecklas.

Vi kommer att möta en annan demografi här i Sverige, och vi i Norrtälje kommun som jag kommer från, har sett att vi nästan nått den situation som några är rädda skulle inträffa om tjugo år. I Norrtälje är 6 procent av befolkningen 85 år eller äldre. 25 procent är 65 år eller äldre.

För att möta de utmaningar som blir följden gäller det att man så att säga dockar ihop landstingsvården med den kommunala omsorgen. De som ramlar mellan stolarna och åker fram och tillbaka mellan akutsjukhusen och säbo:n eller ordinärt boende kommer att dränera budgeten, och dessutom kommer det att leda till ett otroligt mänskligt lidande som skapar otrygghet. Och otrygghet i sig skapad ökad vård- och omsorgskonsumtion.

Därför är jag glad att i fyra år få sitta som ordförande i norra sjukvårdsstyrelsen, och då ska jag försöka implementera vissa av de kunskaper som jag har fått i det här lilla sjukvårdområdet där vi jobbar på ett sätt som leder till att ingen ska falla mellan stolarna. Vi har inte lyckats fullt ut, men vi är på god väg. Våra kundnöjdhetssiffror visar det. Vi har en husläkarmottagning som är rikets bästa och så vidare. Vi har låga standardkostnader inom omsorgen. Jag tror att det är den vägen vi måste gå.

Några har nämnt ett annat område. De absolut sköraste människorna är kanske de som vi inte är så vana vid. Att vi blir äldre det märker vi varje morgon som vi går upp och tittar oss i spegeln. Apoteken försöker fördröja det nu, för deras sortiment är väl mer inriktat mot att hålla åldrandet borta än att göra hälsan starkare.

Inom psykiatrin är detta ett väldigt viktigt område och ett svårt område. Jag satt och läste en bok om funktionsnedsättningar och då blev det tydligt att det bland annat är lättare att tala om att man har problem med ett ben eller har fått en protes, men om själen får en knäck så är det mycket svårare att tala om, och svårare att hantera för både människor och de sociala nätverk som man befinner sig i.

Om man säger att vi ska möta framtiden kan det vara bra att veta lite om historien, för det är bara femtio–sextio år sedan som vi avvecklade vår syn på rashygien och hade steriliseringsprogram för dem som hade vissa funktionsnedsättningar. Det är områden som vi som förtroendevalda verkligen måste skaffa oss kunskaper om, för där finns de sköra, de svaga nätverken.

Jag har inte mycket taletid kvar, men jag vill hinna med att förtydliga en sak när det gäller Tiohundraprojektet, som jag har haft förmånen att få vara med och leda. Under alla år har vi äntligen kommit fram till att Tiohundraprojektet ska vara en del av den ordinarie verksamheten, och vi har fått en finansiering som kommer att hantera sjukvårds- och omsorgsbehoven i Norrtälje.

Jag vill verkligen förtydliga att detta kommer att bli en ordinarie del av landstingets verksamhet och Norrtälje sjukvårds- och omsorgsnämnd. När vi ska hantera detta under det här året hoppas jag att de som är beslutsfattare ser över lednings- och styrningsorganisationen lite, för den har inte varit riktigt öppen för medborgarna. Det tycker jag att det ska vara när det är så medborgarnära som i Norrtälje.

Anförande nr 296
Isabelle Flygare (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi har talat en hel del om Vårdvalet, och jag tänkte fortsätta att tala om vilken värld som är möjlig. Jag tänkte tala om vad en bättre prioriterad primärvård skulle kunna åstadkomma för ett område som Södertälje, ett av de ställen som har de sämsta folkhälsotalen i Stockholmsområdet.

Vad är då en bra prioritering inom primärvården? Det har vi varit inne på ganska mycket. Det handlar om en träffsäker fördelning med avseende på rätt tillgång – den ska finnas där behoven finns. Och då menar vi också i närheten av skolor, i samarbete med skolor, i samarbete med MVC och BVC, där vi har våra familjer, och också där vi har våra äldre – där vårdbehoven finns, både vad gäller regionen och lokalt i regionen.

Vi ska ha rätt typ av insatser i förhållande till de behov som finns. Där behoven är som störst ska också insatserna vara som mest omfattande, naturligtvis.

Anna Starbrink tar glädjande nog upp att man vill se över ersättningsmodellerna. Pia Ortiz Venegas har bland annat tagit upp att vi har ett förslag på en bra ersättningsmodell – det lade vi redan 2010, och det heter Hälsoval Stockholm. Det innehåller just sådana förslag som gör att vi kan få en mer rättvis och klokare fördelning.

För Södertäljes del skulle de här modellerna innebära att vi skulle kunna bygga ut det redan befintliga samarbete som finns inom psykiatrin mellan kommun och landsting, vi skulle kunna fördjupa det och få in vårdcentralerna på ett naturligt sätt. Vi skulle kunna skapa helhetslösningar med familjecentra. Tyvärr har vi i Södertäljes område varit tvungna att lägga ned våra familjecentraler och landstinget har haft en stor del i de svårigheter som vi

har haft att samarbeta, på grund av de ekonomiska resurser som nu är tilldelade. Vi skulle också kunna samverka för att titta på äldrevårdscentraler, precis som vi redan har varit inne på.

Det här är ett klokt sätt att fördela pengarna. Det är medmänskligt klokt, och det är också ekonomiskt klokt. Så jag hoppas verkligen, precis som Pia sade, att ni nu tar hem och läser på Hälsoval Stockholm och tar lärdom av detta!

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 297
Inger Akalla (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Mycket bra har gjorts under de senaste åren för att förbättra tillgången till sjukvård för alla länets invånare. Ett av målen har varit att korta kötiderna till vården. Det har vi lyckats med – dock inte tillräckligt inom alla områden, och det beklagar jag, men de är något som vi arbetar vidare med.

Med min yrkesbakgrund som gymnasierektor, men också som speciallärare i botten, blev jag mycket glad när de tidigare mycket långa väntetiderna för barn och ungdomar som skulle få en dyslexiutredning minskade drastiskt – ja, de till och med nästan försvann i och med att vårdval infördes för området logopedi.

Vad som än har sagts här i dag så har införandet av vårdval på ett 30-tal områden under de senaste åren inneburit större valfrihet, nya mottagningar, fler nöjda patienter och kortare köer. Vårdvalet och den införda vårdgarantin, som också fokuserar på tillgänglighet, har gjort att nio av tio patienter i dag får tid hos husläkaren inom vårdgarantins fem dagar. Även till flera specialiseringar inom vården, till exempel höft- och knäoperationer, har tillgängligheten och tillgången ökat.

Apropå landstingsrevisorernas rapport, som nämndes förut, svarar vår mycket kompetenta förvaltning att den nuvarande ersättningsmodellen för husläkarmottagningar faktiskt har stimulerat till en ökad tillgänglighet och mångfald av vårdgivare. Men förvaltningen säger också att det finns behov av att vidareutveckla modellen, och därför har man i samarbete med KI påbörjat ett arbete med att ta fram ett förslag till en mer värdebaserad ersättningsmodell. Och att vi ska se över ersättningsmodellen har ju både Anna, Ella och Marie redan förmedlat här i dag.

Men det finns områden som måste förbättras när det gäller tillgänglighet, och det finns också planering för detta i framtidsplanen. Nu under våren 2015 planeras till exempel införandet av en modell för uppföljning av återbesök på sjukhusen.

I Alliansens budget får sjukvården ett tillskott på över 2,1 miljarder jämfört med 2014, och två områden får speciella satsningar för att alla patienter ska få rätt vård i rätt tid och på rätt plats är e-hälsoutvecklingen och nätverkssjukvården. Nätverkssjukvården syftar ju till en sammanhållen vårdprocess som utgår ifrån patienternas behov.

De tre sjukvårdsstyrelserna i landstinget har regelbundet samrådsmöten med länets kommuner och med de olika stadsdelarna i Stockholms stad. Målsättningen för de här samrådsmötena är att vi ska ha ett bättre samarbete mellan landstinget och kommunerna respektive stadsdelarna. Patienter, särskilt de äldre och de multisjuka, som skrivs ut från sjukhusen har ju ofta behov av både hemsjukvård och hemtjänst, och för dem är det otroligt viktigt att samarbetet mellan landstinget och kommunen fungerar väl. Det är också betydelsefullt att beredskap finns, så att inte utskrivningsklara patienter ligger kvar på sjukhus. Det är inte bra för patienten, och det är inte heller bra för antalet platser på sjukhusen. Samrådsmötena har i hög grad medverkat till att detta fungerar mycket bättre.

Samråden kommer att fortsätta och utvecklas vidare. Dessutom kommer lokala samverkansprogram mellan landstinget och kommunerna att utvecklas, och då särskilt kring sammanhållna vårdprocesser, beroendevården, barn i behov av särskilt stöd och rehabiliteringsvården. Det är fyra mycket viktiga områden för framtidens hälso- och sjukvård.

Flera egna initiativ inom primärvården och akutsjukvården har skapat och skapar nya arbetssätt som kan ge både bättre arbetsmiljö för personalen men också en mycket mer patientsäker och effektiv vård.

I sjukvårdsstyrelsen Stockholm–Ekerö, där jag har funnits med nu, har vi fått ta del av några sådana initiativ. Det är mycket bra att man också har startat med ett strukturerat erfarenhetsutbyte. Vårdgivare som har lyckats bra med sitt förändringsarbete delar med sig av sina erfarenheter och förbättrade arbetssätt till andra vårdgivare med samma uppdrag.

De kommande åren för hälso- och sjukvården präglas också av en ökad satsning på hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder. Alldeles nyligen har två hälsomottagningar öppnats, en i Handen och en i Södertälje, och nästa år startar en i Rinkeby-Kista. Hälsofrämjande åtgärder är otroligt angelägna för våra invånare, inte minst med tanke på hälsoläget hos både barn och vuxna och den ökande befolkningstillväxten i vårt län.

Alliansen tar ett stort ansvar för att utveckla det hälsofrämjande arbetet genom olika handlingsprogram och genom att verka för att hela hälso- och sjukvården ska arbeta hälsofrämjande. Detta ska också framgå i alla avtal med vårdgivare.

Med detta yrkar jag bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 298
Jonas Lindberg (V): Ordförande, ledamöter och Inger! Jag har en kort fråga. Riksrevisorerna, som du pratade om, och även andra rapporter, har visat att det här vårdvalet har gjort att en del patienter med kroniska besvär upplever att man måste söka läkare fler gånger för samma åkomma nu mot tidigare. Jag undrar lite: Vad tänker ni om det?

Anförande nr 299
Inger Akalla (M): Nu talade inte jag om riksrevisorerna utan om landstingsrevisorernas rapport. Riksrevisionens rapport ägnade sig inte speciellt åt Stockholm, utan det gällde andra delar av landet. Men den är naturligtvis ändå väl värd för oss att ta del av och fundera över. Det handlar väl om just den översyn som vi talar om, som ju måste göras så att det inte blir som du nu säger – som jag för resten hoppas det inte är i Stockholm.

Anförande nr 300
Jonas Lindberg (V): Jo, det är i Stockholm. Det finns faktiskt erfarenheter i Riksrevisionens rapport som handlar om Stockholm, även om man primärt har tittat på andra regioner. Så ta åt er av det som står där och fundera på vad ni kan göra åt det!

Anförande nr 301
Inger Akalla (M): Men man har faktiskt inte gjort undersökningen här i Stockholm. Det är idéer som man själv har dragit slutsatser av.

Anförande nr 302
J o n a s L i n d b e r g (V): Åhörare, ordförande och ledamöter! Jag tänkte i mitt anförande gå över från frågan om primärvård och vårdval till akutsjukvården och fördjupa mig i detta ämne.

I förra veckan kunde vi läsa i tidningarna om total kris på Radiumhemmet och personal som säger upp sig. Vi ser att den högspecialiserade, tunga intensivvårdens situation i Stockholm i dag är värre än vad den någonsin har varit, enligt flera verksamhetschefer som jag har pratat med i veckan.

De absolut sjukaste och mest hjälplösa patienterna i det här landstinget flyttas i dag runt nedsövda mellan våra akutsjukhus i en flyttkarusell utan dess like, för att kortsiktigt lösa en ohållbar vårdplatssituation. Alla dessa transporter medför, enligt flera forskningsrapporter, flera instanser och medicinskt ansvariga läkare, en högre dödlighet och betydligt längre vårdtider för de här patienterna. Till detta kommer den tragedi och den oro som det innebär för alla de anhöriga som varje gång får meddelat: I dag kommer vi att flytta din sjuka vän eller din sjuka mamma till Huddinge sjukhus från Karolinska i Solna. Det här är inte värdigt vår sjukvård!

Vår största intensivvårdsavdelning i Stockholm flyttade i vår över 65 patienter – nedsövda – i den här intensivvårdsambulansen som Anna Starbrink var med och invigde på grund av egen resursbrist. Jag fick berättat om skallskadade Niklas, 17 år, som under en vecka fick byta intensivvårdsavdelning sex gånger, varav två gånger under samma dag. Svenska Intensivvårdsregistret har bra fakta, som vi borde titta närmare på, nämligen att intensivvårdens resursbrist under sex år har ökat med över 100 procent, och särskilt i storstadsregionerna och i Stockholm.

Våra akutmottagningar är hårt pressade och tar emot betydligt fler patienter än de är dimensionerade för. Vårt största universitetssjukhus i Stockholm blöder – miljarder i underskott! En halv miljard i alla fall.

När vi tittar närmare på vad det innebär, så är det till exempel att den unika neurointensivvårdsavdelningen som finns på Karolinska i Huddinge, som har ett regionsuppdrag, som är den enda avdelningen som opererar hjärnkirurgi, neurokirurgi och tar hand om svåra hjärnblödningar, kanske behöver halvera sina platser från tio till fem.

I går fick jag höra att verksamhetschefen på akutkliniken i Solna meddelat att han avgår från sin tjänst på grund av att han inte kan stå för de besparingar som han nu är ålagd att genomföra, som kommer att gå ut över patienternas rätt till god vård och säker vård på våra akutmottagningar.

Ordförande! En katastrof eller en allvarlig händelse kännetecknas enligt sjukvårdens egna kriterier av en situation där behoven kraftigt överstiger de faktiska resurserna som är tillgängliga. Det börjar kanske bli dags att faktiskt kalla situationen inom Stockholms läns landstings akutsjukvård för dess rätta namn, om inte den här situationen reds upp. Eller vad tycker ni själva om den färska uppgiften att SöS akutmottagning nyligen hade besök av över 430 patienter över ett dygn – detta på en akut som annars är dimensionerad för knappt 200 besök per dygn? Vi har lika många vårdplatser stängda i landstinget som motsvarar ett helt S:t Görans sjukhus. Detta får ödesdigra konsekvenser!

I dag har ni stått och sagt att Vänsterpartiet vill stänga ned privata alternativ och minska vårdutbudet. Men när hundratals vårdplatser har varit stängda i över ett år och olika avdelningar stängts och slagits ihop, och gör det än i dag, så undrar man faktiskt: Vem är det som är i full färd med att stänga ned fungerande sjukvård, om inte ni?

Inom akutmottagningarnas värld finns det något som kallas triagesystem, där patienter prioriteras beroende på sjukdom. De allvarligaste tas om hand omedelbart, de som har lindrigare skador och sjukdomar kan vänta. Ni har med er politik implementerat ett nytt triagesystem i Stockholms län, där den tyngsta akutsjukvården prioriteras sist. I stället får de friska patienterna i innerstaden allt ert fokus. Hade detta politiska triagesystem gällt även på våra akutmottagningar, så hade det manifesterats genom att kvinnan med akut hjärtinfarkt och andnöd får vänta i fem timmar medan killen med bruten tå får träffa läkare omedelbart.

Vi behöver avlasta våra akuter. Vi föreslår att utveckla projekt med rullande röntgen, vi föreslår en effektivare prehospital vårdkedja, vi föreslår nattöppna lättakuter och att utreda möjligheten till fler sjukhus. Det är att ta ansvar för akutsjukvården och de svårast sjuka patienterna.

Bifall Vänsterpartiet!

Anförande nr 303
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande! Tack, Jonas Lindberg, för ditt inlägg. ”Friska patienter i innerstaden har allt vårt fokus” – det där är bara skitsnack, ursäkta ordvalet! I Stockholms län ska alla ha tillgång till en väl fungerande hälso- och sjukvård. Men vi har stora utmaningar, inte minst på akutsjukhusen. Det är också därför som väldigt starkt fokus läggs just på att utveckla sjukvården.

I Framtidens hälso- och sjukvårdsplan finns många av lösningarna. Det handlar både om att bygga ut sjukhusen och göra dem rymligare för att kunna ha fler vårdplatser och modernare akutmottagningar, men det handlar också om att utveckla arbetssätt och metoder – och förstås att jobba med rekryteringen av personal.

Men det handlar också om att hjälpa patienterna till rätt vårdinstans. Jag delar din uppfattning att det inte får vara så att man kommer till akuten och där blir en nedprioriterad patient och får vänta under lång tid, när man lika gärna och mycket hellre kunde ha fått en adekvat vård någon annanstans. Jag är en stor anhängare av att man ska kunna komma direkt till exempelvis geriatriken och det arbete som pågår på bland annat Danderyds sjukhus med att man ska kunna ”runda akuten” och komma in i vården även med andra bekymmer som till exempel misstänkt stroke. Rullande röntgen är ett mycket viktigt förslag, där vi kommer att komma fram i närtid, och det finns många, många andra lösningar för att slippa den här ansamlingen av patienter som skulle kunna få en mycket bättre vård någon annanstans än på akutmottagningarna.

Men du vulgariserar hela vårddebatten, tycker jag, när du påstår att hela vårt intresse och fokus skulle handla om några friska människor i innerstaden. Jag ser mycket seriöst på mitt uppdrag och på allas vårt gemensamma ansvar att utveckla hälso- och sjukvården i hela länet.

Anförande nr 304
J o n a s L i n d b e r g (V): Helt kort. Det är inte jag som står och vulgariserar över att fokus hamnar på innerstaden och friska patienter – jag tror alla i dag har sett kartorna över var de nya vårdcentralerna etableras och vi har sett rapporterna från Riksrevisionen och andra forskningsgrupper som visar att ert vårdval just har flyttat fokus från svårt sjuka patienter till friska patienter. Det är en medicinsk kritik som finns hos läkarkåren, hos distriktssköterskor och hos oss som jobbar på sjukhusen. Det är inget konstigt.

Sedan håller jag helt med dig om att vi ska se till så patienterna hamnar på rätt ställe. Men väldigt många patienter som är på akuten ska också vara på akuten – men de blir kvar där därför att det inte finns vårdplatser att lägga dem på. Det måste vi ta ett större ansvar för!

Anförande nr 305
Olle Reichenberg (M): Fru ordförande, fullmäktige! Den 1 januari 2008 genomgick sjukvården i Stockholms län något av en revolution. Då infördes nämligen Vårdvalet och länets invånare gavs möjlighet att själva välja husläkarmottagning, mödravårdscentral, barnavårdscentral, logopedi och fotsjukvård. Utvecklingen därefter har gått fort. Vårdvalet har byggts ut till att omfatta alltfler områden, till exempel höft och knä, förlossning, katarakt och tandvård.

Vårdvalet har i stort sett raderat ut vårdköer, samtidigt som invånarna överlag är nöjda. Och det kanske inte är så konstigt, då tillgängligheten till vården är betydligt bättre nu än före Vårdvalets införande. I dag finns till exempel runt 200 husläkarmottagningar i länet jämfört med runt 160 innan Vårdvalet i primärvården infördes.

För ganska precis ett år sedan, i december 2013, publicerades en mycket omfattande utvärdering av Vårdvalet i primärvården. Utvärderingen gjordes av ett antal forskare verksamma vid bland andra Karolinska Institutet, och de hade då studerat Vårdvalets effekter under en så lång period som fem år, det vill säga sedan införandet 2008. Resultaten i denna utvärdering är till stor del mycket positiva. Antalet husläkarmottagningar har, som jag sade, ökat liksom befolkningens läkarbesök. Särskilt intressant är att se vilka grupper det är som har ökat antalet läkarbesök enligt den här utvärderingen. Här finns till exempel invånare med kroniska diagnoser som hjärtproblem och personer över 85 år. Invånare med låg inkomst träffar oftare läkare jämfört med hög- och medelinkomsttagare.

Forskarna som har gjort den här utvärderingen menar att Vårdvalet i primärvården har bidragit till att göra vården i Stockholms län mer jämlik och tillgänglig.

Vårdvalet har alltså inneburit mycket positivt för invånarna i vårt län. Därmed är inte sagt att allting fungerar perfekt. Självklart kan vården och vårdval utvecklas ytterligare. Vi i Alliansen ser gärna att vårdval införs inom fler områden, och ett område vi pekar ut i vår budget som särskilt intressant är IVF-behandlingar – det tycker vi bör utredas under den nya mandatperioden. Men det är också viktigt att kontinuerligt följa upp och vidareutveckla de vårdval som redan införts, så att vi successivt förbättrar dessa ännu mer och höjer kvaliteten för invånarna.

Ordförande! Vi i Alliansen gillar normalt inte revolutioner, men den tillgänglighetsrevolution som införandet av vårdval har inneburit gillar vi, den bejakar vi och den vill vi utveckla vidare. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 306
Christina Enocson-Mårtensson (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Som alla redan har sagt är en av våra stora utmaningar här i landstinget vården av våra äldre och multisjuka. Det är en grupp som har stort behov av en väl fungerande sjukvård, och det är en sjukvård som vi borde förbättra och utveckla.

Ett av förbättringsområdena är en samordning som måste ske mellan olika vårdgivare inom landstinget, mellan olika vårdnivåer och med kommunerna. Vi behöver skapa vårdkedjor som håller ihop och som har möjlighet att även kopplas ihop med en annan huvudman. Det måste finnas sammanhållna vårdkedjor med läkare som tar ett helhetsansvar för vården, som planerar vårdtillfällen, som samordnar med olika vårdspecialiteter och mellan

sjukvården och kommunerna. För patienten behöver se ett sammanhang mellan de olika vårdenheterna. Patienten behöver få en sammanhållen vård, få känna sig trygg och få ett bättre inflytande. En helhetssyn kan bara främja vårdinsatsen och öka kvaliteten.

Men det saknas fortfarande incitament som främjar en sammanhållen vårdkedja för våra äldre och multisjuka. Stockholm har ju inte lyckats med att kommunalisera vår hemsjukvård.

En grupp som tillbringar mycket tid på akutmottagningarna är också våra äldre. Och väntetiden är lång, mycket lång. Mer än hälften uppger att väntetiden uppgår till mer än fyra timmar på våra akutmottagningar. Så här kan det inte fortsätta, att en så skör grupp får vänta så länge! Därför måste vi se på andra lösningar. Vi måste öka direktinskrivningen till geriatriken. Vi måste se till andra goda exempel som finns, en inskrivningskedja för höft- och lårbensfraktur, till exempel, och hur vi kan använda ASIH på ett annat sätt.

Den geriatriska kompetensen i vården behöver förstärkas. Vi behöver geriatriker, specialistsjuksköterskor och undersköterskor både inom geriatriken och på våra husläkarmottagningar. Och vi måste stärka de incitament som kan göras för ST-tjänstgöring för läkare och specialisttjänstgöring för sjuksköterskor.

Men vi behöver också titta på våra husläkarmottagningar, för där behövs en god kompetens om äldre och multisjuka, mottagningar där man har tid för förebyggande arbete för att motverka ohälsa för äldre, för konsultation, för läkemedelsgenomgångar, för hembesök och vårdplanering och för samverkan – husläkarmottagningar som verkligen fungerar som den lots eller koordinator som de skulle kunna vara. I dag på våra husläkarmottagningar prioriteras de snabba läkarbesöken, det förekommer inga eller få hembesök av läkare i hemsjukvården, man deltar inte i vårdplanering och samverkan fungerar inte bra.

Så varför inte ge äldrevårdscentralerna en chans? Där fanns både tid och kompetens om äldre, och samverkan var för dem en nödvändighet.

Men för att kunna ge äldrevårdscentralerna en chans behöver ersättningssystemet inom Vårdvalet förändras. Det måste bli möjligt för våra vårdgivare att utveckla verksamheten så att vårdutbudet går från likriktning till mångfald, från snabba besök till vård efter behov och kvalitet.

Jag har letat bland 15 slumpvis utvalda husläkarmottagningar, både våra egna och privata, för att se vilken information jag skulle få fram om vad de kan erbjuda äldre och multisjuka. Jag letade utifrån att jag har en pappa som är äldre och multisjuk. Hos endast en av dessa 15 hittade jag någon text om äldre, och det var en mottagning som hade en inriktning mot äldres hälsa. Det här gör att det inte är så lätt att välja. Det stämmer verkligen, att för mig blev vårdvalet ett vårdkval. Hur skulle jag kunna välja en husläkarmottagning eller läkare för min pappa, när jag inte vet någonting om dem? Hur skulle jag kunna få information om vad som fanns just på den vårdcentralen?

Så låt oss lämna det här vårdkvalet och ge vårdgivarna möjlighet till mångfald och utveckling, att utveckla specialiteter som till exempel äldrevårdscentraler!

Alla ska kunna erbjudas en jämlik vård, oavsett bostadsort – det är vi alla överens om. I Framtidsplanens steg 3 nämns om de investeringar som måste göras, allt ifrån skapande av närsjukhus och utveckling av platser inom geriatriken. Jag undrar lite över Handens sjukhus. Det nämns ett utredningsuppdrag för att hitta en ersättning för nuvarande Handens sjukhus, men när kommer svaret från den utredningen? Och vad ska det sjukhuset innehålla? Det är en viktig fråga för alla som bor i den delen av vår region: Var ska deras geriatriska sjukhus finnas, och kan vi verkligen lita på att det kommer att finnas kvar i

Handen? Det är en viktig fråga för de äldre, och för de anhöriga, som ju är de som ska besöka de äldre när de ligger inne.

Med detta vill jag yrka bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 307
Marie-Helena Fjällås (MP): Tack så mycket, fru ordförande! Jag tänkte också prata lite om Vårdvalet. De flesta av er vet ju att vi i Miljöpartiet värnar patienternas och medborgarnas rätt att välja vårdgivare, när de har möjlighet. Vi vill dock att Vårdvalet ska syfta till en ökad folkhälsa och en ökad jämlikhet inom vården och vi ser problem i det system som vi har i dag. Man kan läsa i Alliansens budget att Vårdvalet har inneburit större valfrihet, nya mottagningar, kortare köer och fler nöjda patienter. Det är inget fel med det, men vi saknar meningen att det också har inneburit en mer jämlik hälso- och sjukvård.

Vi har i dag pratat en hel del om Riksrevisionens rapport. De som inte har läst den själva har väl snart fått höra i princip hela rapporten. Jag tänkte också ta upp några exempel därifrån. Förvisso avser den Skåne och Västra Götaland, men förutom dialekterna skiljer det sig inte så himla mycket från Stockholm. Skåne och Västra Götaland jämförs också med Stockholm, där de två tidigare använder en sorts kapitationsersättning och Stockholm har haft besöksersättning. Skillnaden man har kunnat se är att antalet besök i Stockholm har ökat med 19 procent medan det har varit 13 respektive lägre än 10 i Skåne och Västra Götaland. Man slår också fast att de vårdcentraler med besöksersättning måste producera fler besök för att öka sina intäkter.

Under förra mandatperioden gjorde vi en förhandling med Alliansen som innebär att man får mer ersättning för vårdtyngd. Det har ännu inte utvärderats i någon större omfattning, men vi hoppas att man kommer att kunna se positiva effekter av det. Kan vi inte det så är vi naturligtvis beredda att omförhandla, och vi är glada att höra att även Alliansen kan öppna för sådana förhandlingar.

Det man har kunnat se är att de områden med minst förväntat vårdbehov även i Stockholm enligt Riksrevisionens rapport har 12 procent större läkartäthet än de områden som har störst förväntat vårdbehov. Det är ju ett konkret område som man skulle kunna jobba med, att försöka få upp läkartätheten i de områden där vi ser ett ökat vårdbehov.

Framför allt skulle jag vilja att Alliansen förutom att vara beredd att förhandla om primärvårdens vårdval kan tänka sig att ha samma inställning i alla andra vårdval man inför, att alla vårdval ska syfta till en ökad folkhälsa och ökad jämlikhet i sjukvården och vara beredd att förhandla med oss om ett ersättningssystem som faktiskt bidrar till det och tar hänsyn till socioekonomiska faktorer även i alla andra vårdval.

Anförande nr 308
Tove Sander (S): Tack, fru ordförande, fullmäktige och åhörare! I vårt land har den generella folkhälsan ökat under många år, men det finns en grupp som utmärker sig och det är att mellan låg- och högutbildade kvinnor ökar hälsoklyftorna.

Nu är vi ju i juletid och då ska man vara lite snäll, så jag ska börja med att faktiskt berömma majoriteten för att ni har tagit bort avgifterna inom mammografin. Det har varit lyckosamt och det har ökat deltagandet, och det vill jag verkligen ge er en eloge för. Men det är fortfarande så att det är alldeles för lågt deltagande, både på cellprovstagning och på mammografi. Och det skiljer sig mycket åt mellan stadsdelar och kommuner.

Förra året var andelen kvinnor som gick på cellprovstagning i Botkyrka drygt 60 procent. I Danderyd var deltagandet nästan 80 procent. Bryter vi ned detta på stadsdelar och på ålder kan vi se att för åldrarna 23–50 år var det bara drygt 50 procent av kvinnorna i Spånga-Tensta som deltog i screeningen förra året.

Om man vill öka deltagandet i screeningprogram för utrikes födda och för låginkomsttagare, så krävs det vilja, idéer och engagemang. Tyvärr är det så att ert engagemang verkar rikta sig mot välutbildade kvinnor i Täby och Danderyd, och idéerna är ganska enkelspåriga.

Tyvärr är det nog inte så att vårdval kommer att öka deltagandet i screeningprogram – man måste tänka annorlunda. Ett bra sådant exempel är projektet Ta med en vän, som startades vid Angereds närsjukhus för att få fler kvinnor i invandrartäta stadsdelar att komma på cellprovstagning. Där valde man inte att se problemområden, utan man valde att hitta lokala styrkor. Man valde att samarbeta med andra grupper än den ordinarie sjukvården för att nå ut med information om provtagning. Under projektperioden ökade andelen tagna cellprover med 42 procent! Projektet har sedan tilldelats Guldskalpellen.

Ett annat område där jag kan tycka att ni behöver tänka lite annorlunda är förlossningsvården. Ni har infört vårdval och öppnat nya kliniker, men ni har inte gjort en långsiktig analys av behov och effekter. I dag är förlossningsvården i gungning, personalen far illa, de blivande föräldrarna är oroliga – och Stockholms läns landsting har ingen strategi för hur vi ska bemanna förlossningsvården i framtiden. Den som har följt nyhetsflödet i dag vet att Socialstyrelsen säger att andelen svåra bristningar ökar, och Stockholm är värst i landet. Det kanske är så, som den stressade personalen redan har larmat om: de räcker inte till, och då blir vårdskadorna fler.

Jag skulle vilja fråga Ella Bohlin: Om det nu är så att vi är överens om att barnmorskeledda förlossningsplatser är bra, varför har det då inte tillkommit en enda sådan plats i det här landstinget på tio år? Och varför finns det inte ett enda förslag i er budget? Om du tycker att det är bra, Ella, borde du bifalla vårt förslag om en ny enhet på Karolinska sjukhuset i Huddinge.

Uteblivna strategier känns lite som ett genomgående tema för ert styre. Det är ogenomtänkta plåster på såren i stället för välplanerade operationer.

Ett exempel till på hur det kan bli fort och fel är Framtidsplanen för hälso- och sjukvården. Den handlar ju i grunden om ett nytt sätt att ta hand om patienterna, och framför allt dem som använder sjukvården mest. Det är en förändring av var och hur vården utförs, och i praktiken är en stor del av den förändringen att sjukvård flyttas ut från sjukhus för att i stället bedrivas i specialiserad öppenvård.

För oss socialdemokrater är Framtidsplanens självklara uppgift ett utökat samarbete mellan sjukvårdens aktörer, för patientens bästa och med patienten i centrum för sjukvårdens arbete.

När sjukvård ska flyttas ut från sjukhus, då måste man ha en plan för det. Man måste ha en plan för vad som ska flyttas. Här har ni släppt taget. Ni tror att utflyttning kan lösas av sig självt, genom vårdval. Det innebär att vårdkedjor bryts och att patienterna måste gå till flera olika vårdgivare, som inte samarbetar med varandra. Ni väljer att fragmentisera vården, i stället för att ta vara på en fantastisk möjlighet att utveckla den sammanhållna vården.

Och ni har börjat i fel ände, för ert fokus ligger på att bygga nytt och att bygga om hus. Det är inte fel vare sig att bygga nytt eller att bygga om, men om byggnaderna som man investerat i ska användas till sjukvård så vore det nog klokt att börja med en nyttokalkyl och fundera över om de här investeringarna leder till bättre vård för patienterna. Ni har lokaliserat vilka

fysiska byggnader vi har och investerat i dem, i stället för att fundera över var vården borde vara. Ett väldigt bra exempel på det är geriatriken på Danderyds sjukhus. Ni har konstaterat: Japp, vi har Sollentuna sjukhus! Vips är det en bra idé att flytta geriatriken dit – i stället för att fundera på vad som är bäst för de patienter som i dag tillhör geriatriken i Danderyd. Vet ni, Sollentuna är väldigt långt bort om man bor i Österåker eller i Vallentuna. Hade ni haft en långsiktig plan, utifrån patientens behov, ja då hade ni nog planerat för ett sjukvårdskluster längs E18 i stället för att välja en befintlig byggnad.

Vi måste lägga ett större fokus på innehållet i vården än på byggnaderna, för sjukvårdslokalerna är verktyget – de är inte målet. Målet i Framtidsplanen är en sjukvård som är tryggare, säkrare och bättre än dagens för de patienter som behöver den. Vi måste använda de samhälleliga resurserna på bästa sätt, och det måste vi fundera över när vi bygger framtidens hälso- och sjukvård.

Med det vill jag yrka bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 309
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Det är fascinerande att lyssna på socialdemokraterna. Ni tillskriver politiker så oerhört mycket makt och ansvar, och det låter som om vi förstår bäst och gör allting bäst. Här pratar vi mycket om patientmakt, om nätverkssjukvård, om patientinvolvering och om valfrihet, men det verkar liksom inte gå in.

Jag kan erkänna att jag inte tror att det hade blivit något bra om vare sig jag eller Tove hade gått ut och öppnat en barnmorskeledd förlossningsenhet på något av sjukhusen. Det vi gör från Alliansen – återigen, läs sidan 55 i vår budget! – är att säga att barnmorskeledda enheter ska uppmuntras, men det vi inte vill är att vi politiker ska bestämma var, när och hur, utan vi ger möjligheterna. Vi politiker skapar förutsättningarna att se till att det funkar – men det är ju inte vi som är vårdpersonalen. Vi ska ge vårdpersonalen tillbaka makten. Det är de som ska organisera vården.

Jag tror inte att jag kan vara tydligare än så.

Jag tycker inte heller att det är särskilt sjyst att i debatten beskylla mig för saker som inte har hänt för tio år sedan. Jag tillsattes den 21 oktober – låt mig påminna om det.

Anförande nr 310
T o v e S a n d e r (S): Jag är väl medveten om när du tillsattes. Du har inga förslag i den budget som du just har yrkat bifall till. Ella, vi är folkvalda just för att ha makt och inflytande och skapa de bästa möjliga förutsättningarna för sjukvården i Stockholms län.

Anförande nr 311
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Vi ska ge *förutsättningarna* för barnmorskeledda enheter, men det är inte vi som ska gå ut och starta dem. Där har vi en helt annorlunda syn än vad ni har.

Anförande nr 312
T o v e S a n d e r (S): Och du ger inte heller förutsättningarna, Ella.

Anförande nr 313
Shakhlo Altieva (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Sjukvården är en av de viktigaste funktionerna i vårt samhälle. Vården ska fungera bra. Den som behöver vård ska kunna lita på att få professionell vård i rätt tid. Den som blir sjuk ska få vård av hög kvalitet oavsett vilken kommun eller kommundel man bor i. Det ska inte ta flera veckor att få komma och träffa sin husläkare. Ja, ni hörde rätt – flera veckor! Tyvärr ser verkligheten ut så där jag bor, i förorten Fittja i Botkyrka.

Sjukvården måste bli bättre, inte sämre. Men eftervårdsundersökningen från Stockholms läns landsting visar att av dem som svarat på frågan om sjukvården blivit bättre eller sämre uppgav 38 procent att sjukvården i Stockholms län på det hela taget blivit sämre under de senaste åren.

Förlossningsvården i Stockholmsregionen är hårt ansträngd. Tusentals kvinnor får föda på en annan klinik än den de valt. Förlossningsvården ska inte bli bättre för den som är rik och välutbildad jämfört med den som är fattig och lågutbildad, den ska ges på samma villkor oavsett vem man är och var man bor.

Miljöpartiet har länge arbetat för en bättre och tryggare förlossningsvård. Det finns behov av att utbilda fler barnmorskor. Därför behövs det fler utbildningsplatser och ett nytt sätt att utbilda specialistsjuksköterskor.

Som Fittjakvinna känner jag många personer med utländsk bakgrund som kom till Sverige med barnmorske- och sjuksköterskeutbildning, men kompetensen tas inte till vara. Dessa färdigutbildade barnmorskor som ofrivilligt står utanför arbetsmarknaden bör komma till nytta och deras erfarenhet tas till vara bättre.

Jag läser ofta i tidningarna att barnmorskor beskriver en arbetssituation som är mycket allvarlig. När en barnmorska springer mellan flera kvinnor som föder samtidigt riskerar man patientsäkerheten. Det får inte fortsätta på det viset. Därför vill vi införa en barnmorska per födande kvinna. Och mer personal ger bättre arbetsmiljö.

Med detta yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 314
Maria Fälth (KD): Herr ordförande, fullmäktige! Jag har haft förmånen att som patient uppleva effekterna av Alliansens införda vårdval – ett vårdval som ska öka min och andra patienters tillgänglighet till vård och förbättra kvaliteten i sjukvården. Oppositionens syn på Vårdvalet och den ökade mångfalden inom primärvården verkar under samma period ha varit något kluven. Alliansen å andra sidan har tagit fasta på vad patienterna själva tycker, vilket är redovisat i många enkäter. Patienterna är alltså nöjda med vårdvalet, innebärande ökad tillgänglighet och större mångfald inom primärvården – och det är ju ändå patienterna som är våra uppdragsgivare.

Vårdvalet ska fortsätta utvecklas och bli ännu mer kvalitetsinriktat och anpassat efter den enskilda patientens vårdbehov, och från och med 2015 ska alla vårdval ske i samspel med utbildning och forskning.

Sedan är jag extra stolt över nyheten att vårdval inom IVF-behandlingar bör utredas under 2015. Vi vill kunna erbjuda många fler IVF-behandlingar, och vi vill få fler alternativ att erbjuda barnlängtande att vända sig till.

Men i andra ändan av barnlängtan har vi en annan viktig aktör, och det gäller preventivmedelsrådgivning på ungdomsmottagningarna. Undersökningar som har gjorts bland ungdomar ute i länet visar på en stor nöjdhet och goda betyg för i stort sett alla ungdomsmottagningar i länet. Det är siffror på mellan 88 och 96 procents nöjdhet, och det är glädjande eftersom ungdomsmottagningarna ofta är ungdomarnas första egna erfarenheter av att söka sig till landstinget.

Vi har många barnavårdscentraler i länet. BVC:s och MVC:s, det vill säga mödravårdscentralernas, uppdrag är i dag sådana att de kan ägna mer tid åt sina patienter. Rådgivning om preventivmedel och abortfrågor förblir också, oavsett vårdgivare eller personalkategori, avgiftsfri. På nästan alla nivåer är barnsjukvården avgiftsfri, även på akutsjukhusen när man blir hänvisad dit från första eller andra linjens sjukvård.

En viktig fråga för oss här i landstinget är att vi har en avgiftsfri barnsjukvård. Storleken på föräldrarnas plånbok ska aldrig få avgöra om ett barn ska få tillgång till vård eller inte.

Alliansen har även under året, 2014, återinfört ett glasögonbidrag för barn – ett bidrag som avskaffades under nuvarande oppositions majoritetsledning – detta för att vi förstod att allt fler barn hade svårt att exempelvis följa med i skolarbetet därför att föräldrarna inte hade pengar till glasögon. Ett bidrag är alltid ett bidrag, och vi vill att våra barn ska få goda skolresultat. Kan glasögon bidra till det så är vi väldigt nöjda.

Framtidens hälso- och sjukvård är ett exempel på hur vi skapar en gemensam vision om vårdens struktur i framtiden. Vi kristdemokrater tror på att de nya specialistcentra som årets budget öppnar upp för ska kunna börja byggas upp kommande år och ge ett bra omhändertagande av både kropp och själ. Tanken att samlokalisera olika öppenvårdsinsatser för barn, unga och äldrevård med olika specialiteter och olika yrkesgrupper är en styrka.

Budgeten för 2015 från Allianspartierna innehåller det Stockholms läns patienter och anhöriga förväntade sig när de lade sin röst på Kristdemokraterna: fortsatt utveckling av primärvården, mer investeringar på en hälsofrämjande sjukvård, utveckling av vårdens innehåll inom geriatriken och mer patientmakt.

Avslutningsvis är jag både glad och stolt över att vi kan inleda en försöksverksamhet med allergikonsulenter. En ökad kompetens inom sjukvården som kan ge allergisjuka en bättre anpassad vård är något som har efterfrågats länge av denna patientgrupp.

Med det yrkar jag bifall till Alliansens förslag till budget för 2015.

Anförande nr 315
V i c t o r H a r j u (S): Herr ordförande! På tal om det Maria Fält just sade: Om drygt två timmar så röstar folkpartister, centerpartister, kristdemokrater, moderater och sverigedemokrater tillsammans ned avgiftsfri medicin för barn. Man röstar också ned mer pengar till förlossningsvården. Jag vill börja med att konstatera att det är sorgligt för invånarna i Stockholms län.

Men det mitt anförande egentligen ska handla om är att hälso- och sjukvården i Stockholms län är ojämnt fördelad. Vi ser en underproduktion av sjukvård på södra sidan, och det är vi alla medvetna om. Något som vi pratar mindre om är den underproduktion som sker i den nordvästra delen av länet, i Järfälla och i Upplands-Bro inte minst. Tittar vi på besluten som tas i Sjukvårdsstyrelse Norr så ser vi ideligen beslut om nyetableringar i Täby, i Danderyd och i Solna, men väldigt sällan i den nordvästra delen av länet.

Att vårdvalssystemen inte på något sätt vårdproduktionen, var vi producerar vård i Stockholms läns landsting, är djupt problematiskt. Jag tror ändå att några av Alliansens ledamöter här inne kan se den problematiken. Vi måste börja göra någonting åt det här!

Nu står vi inför ytterligare en mandatperiod med tandlösa sjukvårdsstyrelser, som inte har mandat att se över hur vården ska fördelas, men inte heller har mandat att se över de etableringar som sker, och utan reell makt till uppföljning – vi har extremt dålig uppföljning i de här styrelserna – eller att över huvud taget bryta avtal. Det finns nästan inte ett enda fall, och jag har väldigt svårt att tro att det knappt finns ett enda fall i hälso- och sjukvården där det skulle behövas att se över ett avtal.

Huvudsakligen går min fråga till Marie Ljungberg Schött: Varför vägrar ni utvärdera vårdvalen, varför står ni fast vid tandlösa uppdrag till sjukvårdsstyrelserna och varför ska politiken inte kunna styra var produktionen sker på primärvårdssidan?

Anförande nr 316
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Ordförande! Nej, jag tycker inte att våra sjukvårdsstyrelser har tandlösa uppdrag. Jag har suttit som ordförande i en av dem och jag tycker att vi har ett ganska bra uppdrag. Vi tittar till och följer upp exempelvis hur våra husläkarmottagningar eller våra vårdvalsområden fungerar. Det är inte tandlöst på det sättet.

Däremot vill vi inte bestämma var man ska etablera sig. Till skillnad från hur ni tänker är vi ganska övertygade om att när man ska etablera sig som vårdgivare så tittar man efter var det finns ett behov – vart kommer patienterna att vilja gå? Och eftersom vi har denna fantastiska vårdvalsmöjlighet där man som patient kan välja vård precis var man vill är det inte något jättestort problem.

Våra vårdcentraler och andra mottagningar som etablerar sig enligt vårdvalsmodellen gör det där behoven är som störst.

Anförande nr 317
Victor Harju (S): Och på de fantastiska samrådsmöten som vi har skriker kommunerna efter etableringar! Titta på Upplands-Bro, till exempel, som har ett problem på tandvårdssidan och vi inte på något sätt kan styra tandvård till Upplands-Bro. Det är ett problem. Vi måste börja hantera det.

Anförande nr 318
Johan Sjölander (S): Stort tack, herr ordförande, fullmäktige! Jag tänkte prata lite om diabetessjukvården, ett angeläget och viktigt område. Diabetes är en av våra riktigt stora folksjukdomar och tyvärr växande – en sjukdom som dels drabbar människor så klart men också har en tydlig social profil. Vi kan se att den har en klassmässig bakgrund.

Numera tycks det finnas en samsyn i de här frågorna, om jag har förstått Ella Bohlin rätt – välkommen till det – om att vi har stora problem med hur diabetessjukvården fungerar i Stockholms län. Den är sämst i Sverige, tror jag fru Bohlin formulerade det i somras inför valet. Det är en välkommen kritik, för det finns onekligen en stor utvecklingspotential när det gäller hur vi hanterar vår diabetesvård här i Stockholm.

Ganska länge har vi varit överens om att vi borde ha ett diabetessjukhus här i staden. Det skulle kunna ge Stockholm något viktigt och riktigt bra. Vi har skakat hand om det mellan opposition och majoritet med Ella Bohlins företrädare Stig Nyman, som sade att vi borde ha

ett sådant sjukhus men än så länge finns det inget. Jag anar från Twitter att någonting är på gång men att landstingsråden inte riktigt kan berätta så mycket för media, och att det är lite hemligt kan jag förstå – men kanske landstingsrådet ändå kunde berätta lite för fullmäktigeförsamlingen om hur det går med diabetessjukhuset? Jag tror att vi alla är väldigt intresserade av hur det ligger till. Det är angeläget, vi har länge varit överens om det och det behövs verkligen. Kan du inte berätta för bara den här församlingen om det blir något diabetessjukhus, eller är de här löftena lika lite värda som Ella Bohlins företrädares löften? Jag hoppas verkligen inte det utan att vi kommer framåt.

Min andra fråga till landstingsrådet gäller den kraftiga kritiken mot diabetessjukvården, som vi tyvärr kan känna igen oss i, och som också är en ganska kraftig kritik mot hur majoriteten under åtta år har styrt diabetesvården här. Vad ska ni tänka nytt? Har du fått med dig dina kolleger, som har haft ansvaret i åtta år, på att lägga om politiken i syfte att skapa en bättre diabetessjukvård med mer förebyggande, en sammanhållen sjukvård och eventuellt ökad kompetens så att i framtiden kanske våra diabetespatienter kan få kunskap om var det finns bra vård så att man kan göra informerade val och slipper chansa på det sätt som man måste göra i dag?

Två frågor: Blir det något diabetessjukhus och när kommer det, och vilka stora omläggningar av politiken tror du att du kommer att kunna få med dig dina kolleger i Alliansen på i den här nya mandatperioden?

Anförande nr 319
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Tack för frågan, men jag vet inte om det är så mycket hemlighetsmakeri egentligen. Jag kan nästan bara läsa innantill i budgeten, där vi säger att arbetet med ett specialistcenter för diabetes ska fortsätta. Bara de senaste veckorna har jag haft ett antal väldigt spännande möten både med aktörer som är intresserade av att sätta upp och driva ett sådant center och med förvaltningen och andra intressenter. Så arbetet fortsätter, och jag är väldigt förhoppningsfull att vi kan komma i gång så snart som möjligt.

Jag skulle vilja säga att vi i Allianspartierna är nytänkare när det gäller den här frågan. Vi har pratat om innovationsupphandling bland annat – kanske någonting som min kollega Daniel kommer att kommentera när vi kommer till det block där vi ska diskutera innovation.

Nytänkande? Ja, absolut!

Anförande nr 320
J o h a n S j ö l a n d e r (S): Tack. Då hoppas jag bara att fortsättningen på det arbetet inte blir en evig fortsättning. Vi har nämligen hört det förr. Det är inte ett nytt beslut, man har bara inte kommit till skott. Där är det bara att hålla tummarna.

Jag är rädd för att diabetesvårdens utmaningar är större än att det räcker med att eventuellt överväga att fundera på att någon gång i framtiden ta upp innovationsupphandlingar. Men jag lovar att vi kommer att bidra från vår sida med konstruktiva tips och idéer om en riktig omläggning av diabetesvården tills vi får en vård i världsklass och inte i botten. Det tycker jag Stockholms läns medborgare och inte minst våra diabetespatienter är värda!

Anförande nr 321
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Herr ordförande, åhörare och fullmäktigeledamöter! Jag byter tema lite grann, eftersom jag nu vänder mig till äldre med anledning av det stycket.

Landstinget har i dag svårt att erbjuda äldre och multisjuka den rätta vården. Dessutom har vi brist inom den kommunala äldreomsorgen, som gör att trycket ökar på akutsjukvården. Här kommer vi in på problematiken från det haveri som man väl ändå får säga att det blev av hemsjukvården och den skatteöverföring som skulle ske från landstinget till kommunerna. Där havererade hela den skatteväxling som var på gång och som vi arbetade med under två års tid. Så här har vi en hel del arbete att göra framöver från landstingets sida och se till att vi har ett gott samarbete över gränsen mellan landsting och kommun. En del är på gång, men vi har mer att göra.

En del är på gång, men det finns mer att göra. Från Miljöpartiets sida säger vi att när det gäller de äldre bör vi se dem som en resurs. Vi behöver se det friska och stärka det för att man ska mäkta med det sjuka. Det är på samma sätt som vi talar om fram tidens hälso- och sjukvård: Hur stärker vi det friska för att man ska orka med att vara kroniker och äldre?

Äldre är särskilt utsatta vid felaktig läkemedelsanvändning, speciellt inom den psykiatriska vården. Där använder man väldigt mycket psykofarmaka, medan KBT är näst intill obefintligt för de äldre, liksom annan typ av samtalsbehandling. De äldre är underrepresenterade i psykiatrin även om de använder 50 procent av vår hälso- och sjukvårdsresurs. Socialstyrelsen har i undersökning visat att ångestdämpande och lugnande medel, inklusive sömnmedel, egentligen inte bör ges till äldre. De medför risk för biverkningar som minnesstörningar och fallbenägenhet. Socialstyrelsen tar också upp misstankarna om att man slentrianmässigt använder detta vid demenstillstånd.

Här behöver vi ta krafttag från landstingets sida och se till att vi styr efter behov och att vi har rätt patient i rätt vård, liksom att vi har ett tydligare stöd till de äldre med både öppen- och slutenvårdsmottagningar för äldre över 65. Det är också viktigt att vi arbetar förebyggande för att ta hand om de äldre, vars antal växer. Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 322
I f r a h - D e g m o M o h a m e d (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! För att vården ska finnas där behovet är störst krävs politiska beslut som sätter människors behov i centrum. VI vill att vårdcentralerna etablerar sig där behovet är störst. Vi vill ändra ersättningssystemet för vårdcentralerna, så att det blir självklart att prioritera de patienter som har störst behov, som multisjuka äldre.

Det behöver finnas en kontinuitet i mötet med vård och omsorg för att undvika att äldre faller mellan stolarna. Den uppstickande organisationen försvårar för vårdcentraler, äldreomsorg och specialistsjukvård att samverka kring patienterna. Vi är oroliga för att den planerade kommunaliseringen av hemsjukvården kommer att komplicera ännu mer. Därför vill vi öppna vårdcentraler med särskild kompetens när det gäller de äldres behov i samverkan med kommunerna och i samlokalisering med hemtjänsten.

Vi anser att närsjukvården är en avgörande faktor för att de äldre ska bibehålla sin livskvalitet och funktion i vardagen så länge som möjligt. Det är inte mänskligt eller patientsäkert att låta sjuka äldre vänta i timmar på akuten. Det behövs större fokus på gott omhändertagande som tillgodoser de äldre patienternas behov.

Vi gläds åt att landstinget nu inför vårt förslag med rullande röntgen, så att till exempel en äldre som ramlar på ett äldreboende inte behöver tas till akuten för röntgen. Vi vill i stället att rullande röntgen ska finnas på äldreboenden i landet, så att de äldre bara behöver åka till akuten om skadan kräver det.

Avslutningsvis vill jag säga att vi accepterar att privatdrivna vårdverksamheter finns, men det vi inte accepterar är om drivkraften är vinster i stället för att sätta den sjuka patientens behov i centrum. Vi vill att patienten ska ha verklig valfrihet, vilket många av mina partikamrater har påpekat. Det handlar till exempel om att ha geriatrik som specialisering. Det blir då möjligt att öppna en äldrevårdcentral för att ge snabb vård när behov uppstår.

Med detta vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets förslag.

Anförande nr 323
T o r b j ö r n L a r s s o n (KD): Herr ordförande! Jag skulle först vilja rikta en eloge till Christina Enocson Mårtenson, vars analys jag gillar. Den typen av reflekterande fundering skulle inte vara så dumt att få ta del av lite oftare.

Det är lite kul med detta med äldrecentraler. Det heter ju inte så i budgetförslaget, men på s. 54, punkt 7.5.1, hittar ni innehållet. Där står det om äldrecentraler.

Ingmar Skoog, forskare i Göteborg, har hållit på mycket med äldreforskning. Han har visat att en 70-åring i dag är som en 50-åring för några decennier sedan. Vi har blivit otroligt mycket äldre i Europa och mycket friskare och lyckligare. Vi har längre relationer och mer sex. Allting verkar gå åt rätt håll för oss när det gäller åldrandet.

Det betyder också att utmaningarna när det gäller äldresjukvården och kronikersjukvården är stora. Där går det inte att luta sig mot slagord. Kärnan i budgeten är att rätt vård ska bedrivas på rätt plats, och rätt plats är sällan vårt älsklingssjukhus, utan det är någon annanstans. Rätt tid är alltid så snart som möjligt.

Vi fortsätter satsningen på direktintag i geriatriken. Samarbetet med kommunerna om utskrivning förstärks för att säkerställa att så få som möjligt bollas fram och tillbaka. Samtidigt förtydligas rollen för de geriatriska klinikerna så att nätverkssjukvården fungerar och man kan minska återinläggningarna, arbeta riskförebyggande och underlätta direktinläggning.

Vi fortsätter att bygga ut den geriatriska kompetensen, för den är naturligtvis för liten. Det är svårt att få geriatriker, men det är i mycket en utbildningsfråga.

Kvaliteten i läkemedelsgenomgångarna har tagits upp här. Det är alldeles rätt att den måste förbättras och förstärkas. Det är en kunskapsfråga som i mycket gäller utbildning hos doktorerna.

Tillsammans med kommunerna ska vi arbeta för att förbättra den palliativa vården, så att den finns överallt och för alla, och den avancerade vården i hemmet, som vi nog borde tycka ännu mer om därför att den är billig.

Gemensamt för våra satsningar i alliansbudgeten är att vi vill flytta fokus till patientens delaktighet. Det är inte en maktfråga, utan det handlar om att faktiskt få vara med och ha åsikter om och ge bidrag till sin egen vård. Över allt i hela världen går tendensen åt samma håll: Om patienten är med i sin egen vård blir det bättre och billigare.

När det gäller de stora folksjukdomarna är den stora satsningen på cancervård som nu genomförts särskilt viktig. Det regionala cancercentret i Stockholm kommer att leda till avsevärda förbättringar. Särskilt stolt är jag över att cancerpatienter kommer att få en patientansvarig läkare som kompletterar det arbete som utförs av kontaktsjuksköterskorna. Det betyder att vårdkedjeproblematiken kanske löses.

Av stor vikt är också att vi satsar på vårdförloppet, så att vårdtiderna blir kortare. Sådant tar tid.

Ella var inne på satsningen på diabetes och diabetessjukvård. Det är klart att vi ska gå åt det hållet, men även det tar tid. Problemet är växande.

Jag är stolt över den budget som ligger – för de stora folksjukdomarna, för de äldres sjukvård. 80 procent av all sjukvård handlar om detta. Om man ser till talartiden här skulle man kunna tro att Stockholms storas problem är barnafödandet, men det är det faktiskt inte. 80 procent av sjukvården handlar om äldre. Det är viktigt. Det är säkert inget att se fram emot att bli gammal och krasslig, men det kommer att bli bättre och bättre. Jag yrkar verkligen bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 324
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag ska vända mig till landstingsrådet Starbrink. Jag såg i går Novus väljarbarometer i tidningarna. Där hade vi ökat med 3,7 procent medan ni har minskat och ligger på 4 procent.

Vi har haft stor hjälp av Folkpartiet i valen. Jag tror att de uttalanden du har gjort sedan valet och fram till nu har varit till stor fördel för oss. Likadant var det i valet i september. Då hade vi Bagdad Bob, alltså Erik Ullenhag, som for omkring och pratade i landet. Hans uttalanden var sådana att när han hade varit på ett ställe ökade våra sympatier där. Det är bra för oss om du kan fortsätta med dina uttalanden.

I går sade jag att det kommer att komma 300 000 nya människor, invandrare, till Sverige nästa år i och med anhöriginvandringen. Du sade att det bara handlar om barnafödande. Om du åker till Södertälje kan du få höra vilka problem de har där med att ordna bostäder, sjukvård och så vidare.

Det måste tas på allvar att det kommer så många människor till vårt land. Vi redovisar vilka resurser vi måste sätta in för att möta detta, och hjälpa dem, naturligtvis. Men det är ingen som vill låtsas som om det kommer folk som behöver sjukvård. De ska ju ha hälsoundersökning direkt när de kommer. De ska ha rätt till tandvård. Det är klart att det måste märkas någonstans, och vi måste ta det på allvar och kanske budgetera mer pengar för detta.

Jag vet inte hur mycket man ska tro på folkpartister. Här har jag en artikel om sjukvårdslandstingsrådet Birgitta Rydberg. Det är ett par år sedan hon talade om läkarbilar och läkarbesök. 2013 skulle det finnas kapacitet för 6 000 hembesök. De kunde ökas till 12 000. Så ser vi att det i år har varit 2 800. Bilarna står och skrotar. Är det så med hela er budget, att det inte finns någon substans i den, är det ju stora problem! Jag kanske kan få ett svar på vart de 12 000 hembesöken tog vägen.

Detta är viktigt både för äldre och för ensamstående med barn. Vi sverigedemokrater tror mycket på läkarbilarna just för de grupperna. I artikeln sades också att man inte behöver ha något handikapp eller vara äldre, utan vem som helst som inte orkar ta sig till sjukhus ska ha rätt till ett hembesök från läkare. Där har det brustit mycket.

Anförande nr 325
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande! Jag ska vara alldeles tydlig: Jag kommer aldrig någonsin att anpassa mina ståndpunkter eller uttalanden här i fullmäktige efter vad ett rasistiskt parti tycker att man ska göra!

Jag kommer aldrig att böja mig för politiker som har hittat sin näring i den nynazistiska rörelsen. Jag kommer aldrig någonsin att ställa upp på ditt partis människosyn, Dan Kareliusson!

Som liberal kommer jag alltid att stå upp för att vi är många människor med olika bakgrund med olika framtid som kan leva sida vid sida tillsammans. I en tid när människovärdet ifrågasätts och vi kan ha en vulgär debatt om vilka som ska inkluderas eller inte i det svenska samhället kommer jag att stå på den sida som säger att det finns plats för alla här.

Anförande nr 326
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Du missförstod mig. Jag är nöjd och glad om du fortsätter på det sätt som du har gjort, för det gynnar oss. Det är många som genomskådar detta.

Detta med Bagdad Bob, alltså Erik Ullenhag, ska jag klargöra lite. Det fanns ju en propagandaminister i Bagdad som…

[Landstingsrådet S t a r b r i n k : Erik Ullenhag är inte här i salen.]

Nej, men han ska ju inte svara på något heller. Man måste väl få nämna namnet.

[O r d f ö r a n d e n : Det är bra om ditt inlägg handlar om sådant som debatten enlig rubriken ska handla om.]

Jag är nöjd med ditt svar, Anna Starbrink. Det är jättebra om du kan fortsätta på det sätt du har gjort. Men det är ett sätt att bortse från problem som landet har. Det strömmar in massor av människor, och alla behöver sjukvård. Men ändå är det ingen som vill ta upp detta som ämne i debatten.

Rasist kan du väl få säga. Det spelar ingen roll. Men det stämmer inte. Våra väljare anser inte det, och det är en allt större grupp som stöder oss och våra värderingar. Vi säger inte nej till främmande människor, men vi vill ha reda på om vi har resurser för detta och om vi har avsatt pengar för vård så att det räcker. Det är väl detta som är problemet med akutsjukhusen och närvården. Det är ett stort problem att ni bortser från verkligheten. Många som kommer hit behöver sjukvård direkt.

Anförande nr 327
S a o u s a n A l M e r a i (C): Herr ordförande! I dag gör jag min debut här. Jag vill börja med att tacka för en bra och givande debatt så här långt. För dem som lyssnar på debatten kan det låta som om att alla vill väl. Alla vill jobba för att förbättra vården över alla områden. Nog är det så, men det är vägarna till målet om en god sjukvård som skiljer.

Vi har en utmanande mandatperiod framför oss med många förändringar i sjukvården. Jag har förhoppning om att den goda tonen i debatten ska kunna göra att vi kan samarbeta i de avgörande frågorna.

Jag vill nämna några hjärtefrågor i denna budget. Vi har alla upprörts över att barn med cancer tvingas åka till andra länder för att få vård. Så vill ingen av oss ha det. Vi har ett stort landsting, och vi ska kunna klara av detta. Det kommer vi också att göra. Det är jag övertygad om.

Vi vet också att det delvis handlar om att vi måste finna kompetent personal till barnonkologen. Jag är frustrerad över att man inte lyckas rekrytera tillräckligt med kompetent specialistsjuksköterskor för att hålla vårdplatserna öppna. Det måste vi prioritera ännu mer. Barnfamiljer med svårt sjuka barn ska vara vårdens vip-patienter.

Individuella vårdplaner efterfrågas av många patienter men erbjuds i dag ett fåtal. Likaså saknas inom vissa diagnoser individuellt anpassad skriftlig information. Sådant kan öka patienternas möjligheter att vara delaktiga och utföra egenvård.

Jag är glad över att man i budgeten nu prioriterar att få en fungerande verksamhet med kontaktsköterskor och individuella vårdplaner för cancerpatienter. Det är viktigt för att inte patienterna och deras närstående ska känna onödig oro utöver själva sjukdomsdiagnosen.

För mig och Centerpartiet är det självklart att vården ska organiseras kring de svårt sjuka, men för att vården ska fungera behövs också nära och tillgänglig primärvård för att avlasta men också upptäcka symtom tidigt.

Ett annat område som jag brinner för är barn och vuxna med autismtillsånd och ADHD. Köerna är nu korta, och utredningar görs, men det behövs mer. Många patientorganisationer påpekar ofta att när patienterna får diagnosen och blir utredda vet de inte hur de ska gå till väga. De vet inte vart de ska vända sig för att få tillgång till habilitering och stöd. Det ska vi ändra på genom att stärka tillgången till behandling, råd och stöd och kunskapsöverföring för barn och vuxna med autismtillstånd och ADHD samt stöd till deras närstående, så att de också vet hur de ska gå till väga. Detta är en viktig pusselbit för att patienter och närstående ska kunna känna trygghet.

Anförande nr 328
C a t a r i n a C a r b e l l (S): Ordförande, fullmäktige! Jag ska prata en stund om den stora grupp i min ålder som är hyggligt klara och klarar oss själva till stor del. Aktiv kropp och knopp ger ett bättre åldrande. De allra flesta som har yttrat sig här har talat om alla oss äldre som är skröpligare. Få har talat om hur vi bibehåller vårt aktiva liv. Detta är något som vi har uppmärksammat i vår budget.

Redan i början av budgeten, under det vi kallar ”smarta investeringar”, skriver vi: ”I vårt landsting bor ungefär 400 000 personer som är 65 och äldre, och ungefär 90 procent av dem klarar sig själva till allra största del.” Det är många. För alla i denna stora grupp av äldre vore det klokt att investera i stöd och hjälp för ett aktivt åldrande som motvikt mot en passiv livsstil. Det skulle både de själva, deras nära och kära och samhället tjäna på.

Stora investeringar måste göras de kommande åren för att framtidens behov i hälso- och sjukvården, och detta ställer nya krav på landstinget. Vi måste hålla i åtanke att det krävs mer förebyggande vård och omsorg. Det kom till mig i går som ett brev på posten, nämligen i form av den eftervalsundersökning man har gjort. Där säger så många som 68 procent att de tycker att landstinget ska satsa mer på förebyggande vård.

Inspirationen till vår skrivning i budgeten om aktiva äldre har vi hämtat ur ett av våra program som heter *Folkhälsa för äldre.* Det programmet omfattar allt från förberedelse till livet som pensionär till vård i livets slutskede. I ett samhälle där andelen pensionärer ökar blir hälsan allt viktigare ur såväl ett mänskligt som ett samhällsekonomiskt perspektiv. Jag yrkar bifall till vårt förslag.

Anförande nr 329
L a r s H a m s - R i n g d a h l (MP): Ordförande, ledamöter! Jag har lyssnat på debatten denna den första gång jag sitter i den här salen. Det är mycket intressant och spännande, och man får mycket tankar. Det finns mycket vi är eniga om här.

Många talar om att patientsäkerheten ska vara hög. Det verkar alla vara helt eniga om. Men när den brister får vi vårdskador och vårdrelaterade infektioner. Drygt 9 procent av alla inlagda patienter drabbas av vårdrelaterade infektioner. Det är långa väntetider i cancervården. Där betyder tiden väldigt mycket. Många dör antagligen på grund av långa väntetider i cancervården. Det finns psykiatripatienter som begår självmord på grund av att psykiatrin inte fungerar.

Uppskattningsvis – det finns studier om detta – dör det 700 personer i vården i vårt landsting, och ca 20 000 drabbas av vårdskador. Detta är alltså ett stort problem som vållar mycket lidande, men det syns inte på ytan. Det är inte som med trafikskador, där det syns. Det dör dubbelt så många i vården i vårt landsting som i alla trafikolyckor i Sverige sammanlagt.

Detta kostar dessutom väldigt mycket. För vårt landsting kostar vårdskadorna ungefär 1 500 miljoner varje år.

Slutsatsen av detta är att patientsäkerheten inte är tillräckligt bra. Miljöpartiet menar att den måste stärkas, förbättras och göras effektivare. Detta ska inte ses som en engångskostnad, utan att förbättra säkerheten är ett långsiktigt arbete som motsvarar en investering eller en löpande kostnad. Det är en kostnad som man får igen.

Det har talats mycket om vårdval och patientens rätt att välja. Jag tycker att alla patienter borde ha rätt att välja en säker vård, men bland dem som hamnar på sjukhus är det ungefär var tionde som inte får göra det valet.

I Alliansens budget finns en halv sida om förbättringar av patientsäkerheten. Mycket av det som står där är bra, men frågan är vad det blir av det hela. Däremot tycker jag att ambitionsnivån får sägas vara låg. Exempelvis sänks målet när det gäller vårdrelaterade infektioner med en tiondels procent mellan 2014 och 2015 trots att detta är ett stort problem.

Samtidigt ställs krav på vården. Man ska spara och effektivisera. Ganska ofta görs det akut för att man ska kunna hålla budgeten. I förra veckan talade jag med en god vän som är läkare. Han har varit timanställd som pensionär, men från den ena dagen till den andra fick han sluta. Han har varit specialist på att vårda aidspatienter. Hans grupp av patienter får ingen kontinuerlig läkarkontakt på grund av en kortsiktig besparing.

Dessa besparingskrav kommer att ändra på många sätt, både långsiktigt och akut. Jag kommer från en värld där man sysslar med industriella risker. Där gör man alltid ordentliga riskanalyser och konsekvensanalyser innan man genomför stora förändringar. Det borde vården göra mycket bättre i det här landstinget. Jag och Miljöpartiet tycker att vi bör kräva mycket bättre konsekvens- och riskanalyser innan man gör alla dessa ändringar.

Särskilt vill jag yrka bifall till yrkande 21, som handlar om ambitionsnivån att minska vårdrelaterade infektioner. Det kan vara en första början.

Anförande nr 330
Petteri Louhema (V): Ordförande, åhörare! Mycket bra har redan sagts här. Jag skulle egentligen hålla ett inlägg om de stora folksjukdomarna, men jag har inte så mycket att tillägga där. Vi kommer väl att fortsätta att diskutera detta framöver.

Jag vill ändå betyga min värme till dig, Anna Starbrink, med anledning av det senaste replikskiftet du hade. Jag delar din inställning fullt ut.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 331
Cecilia Löfgren (M): Fru ordförande, ärade fullmäktigeförsamling! Det finns kanske begränsningar med vad man kan bidra med efter några timmars sjukvårdsdebatt, men jag får väl göra ett försök i alla fall.

Jag tänkte fokusera lite på arbetet med psykiatri i landstingets verksamhet. Man kan konstatera att det finns ett stort behov av stöd och behandling vid psykisk ohälsa. För att kunna möta detta bättre avser vi att utveckla husläkarverksamheten under nästa år, bland annat med att fokusera på första linjens psykiatri. Det innebär att den psykologiska behandlingsinsatsen i ökad utsträckning ska kunna utföras vid husläkarmottagningarna. Det är ofta där som patienten har sitt första möte med vården.

Detta ger också bättre förutsättningar att, tillsammans med husläkarmottagningen, kunna arbeta med patienternas eventuella fysiska besvär. Man kan anta att det inte är helt ovanligt att dessa två till viss del följs åt. Om man inte mår bra psykiskt kan det göra att fysiska åkommor förstärks. Det motsatta kan också vara ett faktum. Problem med sjukdomar kan också leda till att man mår sämre psykiskt.

Kanske i synnerhet när det gäller är psykiatrin är det ett svårt steg att söka sig till sjukvården. Det kan vara lättare med förkylningskänningar eller brutet ben att förstå att man behöver vända sig till vården för att få hjälp. Därför är det också viktigt att fortsätta utveckla mötet med dessa patienter och exempelvis kunna möta dem via Internet och skapa nya mötesplatser och mötesformer, men man måste också kunna möta upp genom hembesök och ett mobilt team. Det är några av de utvecklingar som vi ser för 2015.

Fru ordförande! Jag skulle också vilja ta upp ett annat ämne och ställa en direkt fråga till dem som varit uppe i sjukvårdsdebatten för vårt nyaste parti här i fullmäktige. Jag är lite nyfiken på av vilken anledning man väljer att ställa upp i valet till Stockholms läns landstingsfullmäktige, den instans som ändå har sjukvårdspolitik som sitt största område. Det enda jag har uppfattat att man har att framföra är att man har en fundering om befolkningsökningen i Stockholmsregionen och att den till viss del består av människor som kommer utifrån. Det är faktiskt inte någon fråga som Stockholms läns landsting har att ta ställning till. Vi arbetar med sjukvård, kollektivtrafik, kultur och en del andra frågor, men det är inte landstinget som bestämmer vilka medborgare som faktiskt har rätt till de tjänster och den service som vi bidrar med.

Jag blir rätt förvånad över att det är ett parti som går upp i debatten och inte fokuserar på hur man vill utveckla sjukvården utan i stället ser det som ett problem att det är fler människor som behöver vård.

Även om jag inte håller med om allt som sägs från oppositionens talarstol har vi ändå en gemensam målbild, att vi vill utveckla sjukvården i Stockholmsregionen. Jag är otroligt stolt över det arbete som Alliansen har gjort under de senaste åren, med kortare köer och ökad tillgänglighet i vården. Jag är glad över att vi ser ut att ha förutsättningar att fortsätta den utvecklingen. Därför vill jag yrka bifall till Alliansens förslag till budget.

Anförande nr 332
Dan Kareliusson (SD): Fru ordförande! Det är klart att det antal människor som kommer har med oss att göra. Vi måste anslå medel till sjukhusen. Om det inte finns medel kan de inte ta emot dessa människor. Vi vet att de kräver mer sjukvård än de ordinarie, eller vad vi ska kalla dem, medborgare som redan finns. Då måste det väl ändå vara landstingets sak att avsätta medel för att förstärka sjukvården för denna grupp. Det är en stor grupp.

Anförande nr 333
Cecilia Löfgren (M): Fru ordförande! Man kan absolut ha olika uppfattning i sakfrågan, men det är inte den vi är här för att diskutera i landstingsfullmäktige. Landstinget har att förhålla sig till de personer som befinner sig inom de gränser som landstinget har. Vi ska säkerställa att det finns kollektivtrafik och sjukvård.

Vi har gjort rekordstora satsningar för att det ska bli mer sjukvård åt de människor som finns i Stockholmsregionen, men det finns inget utrymme för oss att börja värdera vilka personer och i vilken omfattning de ska få tillgång till sjukvård i landstinget. Därför tycker jag att de formuleringar som du väljer, Dan Kareliusson, inte riktigt hör hemma i sjukvårdsdebatten i Stockholms läns landsting.

Vi anslår rekordmedel till sjukvården och har lyckats göra så varje år tack vare ordning i ekonomin, att fler människor har kommit i jobb och att Stockholmsregionen är en region som växer. Men Stockholms läns landsting kan inte ta hänsyn till vilka som kommer hit. Det ska vara lika sjukvård för alla som är här. Därför förstår jag inte resonemanget eller vad det ska leda till. Det är utmärkt att man vill anslå medel, men jag har inte uppfattat var skiljelinjen ligger.

Anförande nr 334
Dan Kareliusson (SD): Vi har väl samma åsikter där. Jag har inget emot att de får sjukvård. Men man måste väl veta hur många som ska ha sjukvård? Det måste väl ändå vara landstingets sak att göra en bedömning av om man klarar detta eller om människor kommer att stå utan vård därför att vi inte har tagit hänsyn till detta och ökat anslaget?

Anförande nr 335
Cecilia Löfgren (M): Det är ju bland annat därför som landstinget är med och tar ledartröjan i regionalplaneringen, för att se hur flödet av människor i Stockholmsregionen ökar. Det är också bland annat därför som vi har utvecklat vårdvalet för att ha en god försörjning av sjukvård i Stockholmsregionen för alla som finns här. Men, återigen: Jag ser inte vad Dan Kareliussons debattinlägg grundar sig på. Där skiljer vi oss åt.

Anförande nr 336
Victor Harju (S): Fru ordförande! Vi fortsätter på temat alla människor lika värde. Alliansens budget nämner en enda gång HBT. Det är en kort passus i den HBT-policy som vi gemensamt antog över blockgränserna. Det är inga direkt progressiva tankar i budgeten på det området, samtidigt som vi vet att HBTQ-personer har en sämre psykisk ohälsa, inte

minst när det gäller unga. Här måste Stockholms läns landsting göra mer, och jag hoppas att vi delar den uppfattningen.

Socialdemokraterna vill påbörja en massiv kunskapsökning inom landstinget. Vi vill på sikt att alla vårdverksamheter ska vara HBT-certifierade eller – diplomerade. För oss handlar det om kunskap och trygghet, och det är en förutsättning för en jämlik hälso- och sjukvård.

Den som har en partner av samma kön eller inte tillhör den så kallade cis-normen, det vill säga att man inte har någon erfarenhet av könsöverskridande identitet, ska också känna sig väl bemött, även i den geriatriska vården eller vilken annan del av vården det kan vara. I vår budget vill vi börja med att HBT-certifiera all förlossningsrelaterad vård, som MVC, BVC och så vidare. När familjebildningarna förändras måste också landstinget försöka komma i kapp verkligheten.

Jag ska också snabbt säga något om transvården. Det finns en oklarhet som vi inte riktigt adresserar i budgeten, nämligen det nya riksavtalet, som innebär att alla invånare i Sverige kommer att få söka sig till den vård man ser är bäst. Där är vi i Stockholms län i framkant och ska så vara. Men där har vi inte heller en förberedelse för detta i snacket om FOS, och där ser vi en stor utmaning. Om det söker sig många fler hit måste vi ta höjd för det. Bifall till Socialdemokraternas budget.

Anförande nr 337
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Bra att de här frågorna lyfts i debatten! Precis som Victor påpekar krävdes det ju en alliansmajoritet i Stockholms läns landsting för att vi skulle få en HBT-policy på plats. Det är klart att arbetet med att komma vidare med att få vården att arbeta för denna policy kommer att ta lite tid och kräva en del insatser.

Jag är dock lite nyfiken. Hur mycket pengar är det som Socialdemokraterna anslår till utbildningar och insatser för kompetenshöjning i primärvården och andra delar av vården för att klara av HBT-certifieringarna? Vi har ganska stora förväntningar på att vår hälso- och sjukvård ska leva upp till många viktiga policyer. Därför skulle det vara intressant att få veta om ni har några spännande utökningar här och vad det kan vara för resurstillskott som behövs.

Anförande nr 338
V i c t o r H a r j u (S): Vi ser detta i första skedet som något vi vill starta en process kring. Vi återkommer i budgeten i vår med en del pengar till utbildningsinsatserna. Vi menar att det ryms inom ramen för den nuvarande när det gäller första steget. Sedan återkommer vi med mer pengar. Jag tar med det som ett löfte till mitt parti att rota fram pengar till det. Jag tror att vi har något att jobba vidare på gemensamt, och jag hoppas att den här frågan inte behöver vara skiljande. Jag tror att du och jag delar uppfattningen att det här är viktigt och behöver prioriteras.

Anförande nr 339
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Det är naturligtvis väldigt viktigt att vi har en hälso- och sjukvård som ser människor sådana de är och ser de individuella skillnaderna. En utmaning som vi har är att många olika policyer som landstinget antar, med goda, välvilliga och självklara intentioner, behöver stödja varandra, inte minst de som har med människovärdesfrågor att göra. Har man 42 olika policyer att hålla reda på i verksamheterna – jag tror att detta är den siffra som landstingsstyrelsen räknat fram – blir det efterhand svårt att hålla koll på att man verkligen lever upp till alla.

Arbetet är viktigt, och vi bör kanske fundera lite på hur vi kan få ihop de olika delarna av värdegrundsarbetet i vården.

Anförande nr 340
Karin Michal (MP): Ordförande, ledamöter! Jag tänkte komma tillbaka tillpsykiatrin, som vi var inne på förut. Jag gläds åt att det verkar finnas en viss samsyn här.

Runt 40 procent av de sjukskrivna har en diagnos med psykiatrisk anknytning. Det är inte de svåra psykiatriska sjukdomarna, utan det är de som kommer av långvarig stress. Det är tillstånd och symtom som uppstår: utmattningssyndrom, depression, panikångest och arbetsoförmåga. Arenorna för stressen är runt omkring oss alla hela tiden. Det kan handla om familjen, klassrummet, jobbet eller politiken. Vi har ställt till det för oss på något sätt.

Dessvärre lider också den psykiatriska vården av stress, framför allt på grund av personal- och kompetensbrist. Då blir det lätt så att den hjälpsökande människan reduceras till sin hjärna och sina signalsubstanser och får medicin, men själva psyket kommer liksom bort i brådskan. Det är därför många klagar på psykiatrin. Man vill ha någon att tala med, och helst samma som man talade med förra gången.

Därför gläds jag åt att de flesta här vill, precis som Miljöpartiet, tillföra fler psykologer till psykvården, inte minst under primärvårdens tak. Psykologer är billigare än läkare. I Stockholm finns det gott om psykologer, och de brukar stanna på sitt jobb. Jag har inte hört talas om någon stafettpsykolog. De vet också att kontinuitet och trygghet är själva förutsättningen för en behandling.

Men fler psykologer på till exempel vårdcentralerna kräver också ett justerat ersättningssystem. Det är bra att flera här är inne på det. Det kan inte vara så att ett psykologbesök på 45 minuter ersätts med betydligt mindre än ett läkarbesök på 15 minuter, som det är nu.

Miljöpartiet vill verka för att vårdgarantin i psykiatrin utvidgas till att också gälla psykoterapi. Vi tycker att det är orimligt att patienter får vänta i flera år på den behandling som Socialstyrelsen rekommenderar. Här har vårdvalet gått bet.

Miljöpartiet vill också verka för fler psykologer inom slutenvården. De behövs där både som behandlare och handledare för övrig personal, också för att avlasta läkarna. I våra nordiska grannländer har de kliniska psykologerna en helt annan och mer ansvarsfull roll än de tillåts ha här i Sverige, och de avlastar läkarna i många uppgifter. Det verkar fungera bättre än hos oss, så detta är något för oss att titta på.

För vänner av vårdval kan jag tipsa om Skåneregionen. Där har man ett vårdval för psykiatri. Efter remiss från vårdcentralen får patienten söka bland ett stort antal legitimerade psykoterapeuter runt om i regionen som tar emot på sina egna mottagningar. Det är legitimerade personer som använder evidensbaserade metoder, och patientnöjdheten är stor, såvitt jag har förstått. Det är den inte i Stockholm, där många klagomål handlar om bristen på psykoterapi.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetalternativ.

Anförande nr 341
Jessica Eriksson (FP): Vi delar inte på något sätt den bild som Sverigedemokraterna målar upp av att invandrare är en kostnad. Vi ser alla människor som resurser, oavsett ursprung. 25 procent av våra anställda har invandrarbakgrund. En utveckling av regionen, samhället och inte minst av vår sjukvård förutsätter invandring. Med detta sagt vill jag gå vidare till det som jag faktiskt är här för att prata om i dag, nämligen sjukvården.

Det har gått ungefär 10 år sedan jag kom in på en psykiatrisk mottagning för första gången. Den här gången var jag ute för att diskutera en rehabiliteringsplan med en läkare och en patient. Lokalerna var slitna. På golvet låg det knähöga travar med journaler i pappersmappar. Killen vi skulle träffa var knappt 20. Han var deprimerad och hade svår ångest. Han var homosexuell. Han hade råkat väldigt illa ut både i hemmet och utanför. Han hade ett klart mål: Han ville ha ett jobb på ICA eller Posten. Läkaren tyckte inte riktigt att någon annan form av behandling än medicinering var aktuell för honom. Hon tyckte heller inte att hans mål var speciellt bra. Personer som han hade ju smak, så han borde väl sikta på att jobba med mode eller som frisör.

Det har hänt jättemycket inom vården sedan dess, inte minst inom psykiatrin. Jag är jätteglad över det. Det handlar om bemötandet, HBT-kompetens, evidens – hela kittet. Jag tror att den här patienten hade kommit tillbaka till ett andra möte i dag. Han hade definitivt fått ett bättre bemötande, en bättre situation och bättre förutsättningar att komma vidare.

Samtidigt finns det mycket kvar att göra. Många unga skadar sig själva. Det finns många människor som inte ser något annat alternativ än att ta sitt eget liv. Var tredje sjukskrivning bland kvinnor handlar om psykisk ohälsa. Vi kan inte säga att vi är färdiga. Däremot kan vi säga att vi i och med den här budgeten tar flera viktiga steg framåt.

Nu slår vi en gång för alla fast att människor som lider av psykisk ohälsa har rätt till en lika bra vård som dem som drabbas av fysisk sjukdom. Ökade satsningar på primärvården och första linjens psykiatri med fler psykologer och KBT-terapeuter är en viktig del av arbetet. Det ökar tillgängligheten och gör att fler människor får ett bra stöd tidigt.

Om behandlingsmöjligheterna inom primärvården ökar kommer också den specialiserade psykiatrin att kunna avlastas. Det kommer att göra att de kommer att kunna erbjuda ett bättre stöd till de patienter som behöver det. En bättre tillgång eller närhet mellan husläkaren och behandlaren kommer också att göra att de äldre har större möjligheter att erbjudas stöd. Jag tror att det löser många knutar, men det är naturligtvis inte tillräckligt.

En lika god vård vid psykisk som vid fysisk ohälsa förutsätter ett bättre samarbete mellan den psykiatriska och den somatiska vården. Många drabbas av både fysisk och psykisk ohälsa. Det måste vården bli mycket bättre på att hantera. Nu ger vi bättre förutsättningar för vården att ta sig an den utmaningen. Men vi stannar inte där. Den utbredda psykiska ohälsan vill vi möta med särskilda mottagningar för unga vuxna för att brygga över glappet mellan barn- och vuxenpsykiatrin. Vi gör utökade satsningar vid ätstörningar och självskadebeteende. Behoven finns, och vi behöver svara upp mot dem. Detta är delar, men det finns mer, inte minst i projektform.

Vi har det ganska bra – eller riktigt ruskigt jäkla bra – sett till hur det ser ut i vår omvärld. Vi mår också väldigt bra, både nationellt och internationellt sett. Folkhälsan har förbättrats de senaste åren. Samtidigt är ganska bra inte tillräckligt. Vi har obefogade skillnader mellan olika delar av länet, mellan kvinnor och män och mellan hög- och lågutbildade. Det har med det hela att göra.

I Folkpartiets och majoritetens Stockholm har alla rätt till en vård som är utformad från de egna behoven, förutsättningarna och önskemålen. Delaktighet ger hälsa.

Vi har i dag att ta ställning till en budget som prioriterar en jämställd hälsa, där det förebyggande och hälsofrämjande tänket löper som en röd tråd. Vi lägger in att hela hälso- och sjukvården ska arbeta hälsofrämjande. Vi lyfter in flera bra faktorer som vi vet har gynnande effekter: bemötande, goda vårdmiljöer, schysta måltider, kultur och flera andra insatser. Hälsa är ett komplicerat begrepp, och komplicerade sammanhang kräver att man drar i flera tåtar samtidigt. Det gör vi här. Därför yrkar jag med glädje bifall till vår budget.

Anförande nr 342
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Det är väldigt fint det du säger, Jessica, om HBTQ-personer och deras psykiska ohälsa. Jag vill egentligen inte ställa frågor utan säga att jag tycker att detta är väldigt bra. Här finns det en gräns som jag tycker att vi ska sträcka vår hand över.

Du har nämnt behovet av att vi utvecklar det här arbetet, och Gustav har också gjort det. Jag hoppas att översynen av policyn som vi antog 2011 inte innebär att den går i stå när det gäller HBTQ, bemötande, ifrågasättande och osynliggörande i hälso- och sjukvården utan att vi verkligen införlivar den. Det är något som vi i Miljöpartiet lyfter fram. Vi behöver införliva detta och göra det till en naturlig del av det utvecklingsarbete vi gör och göra en uppföljning av det.

Här kan politiken göra skillnad bara genom att bevisa att vi går över gränserna. Vi vill detta gemensamt, och då synliggör vi detta genom att understryka hur viktigt det är att ta till sig den policy vi har. Här skulle jag önska att vi kan samarbeta.

Anförande nr 343
B i r g i t t a S e v e f j o r d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill säga hej till Jessica och tacka för hennes inlägg. Det ska bli spännande att jobba tillsammans med dig när det gäller att utveckla psykiatrin i Stockholms läns landsting framöver. På drygt 20 år har ungefär 70 procent av alla vårdplatser i psykiatrin försvunnit i Sverige. Det är bara två länder i Europa som har färre vårdplatser än Sverige per 100 000 invånare, och det är Italien och Ungern. Samtidigt vet vi att vi har stor brist på specialister inom psykiatrin, och det gäller både sjuksköterskor och läkare. Här har vi mycket att göra framöver.

Inom kroppssjukvården har dödligheten minskat dramatiskt på många områden, till exempel när det gäller cancer eller hjärt- och kärlsjukdomar. Men samma utveckling finns tyvärr inte inom psykiatrin. En människa som i dag drabbas av schizofreni riskerar att förlora 20 år av sitt liv jämfört med övriga befolkningen. Psykiskt sjuka människor dör i mycket större utsträckning av cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Här har vi också mycket att göra.

Skälet till att det ser ut så här är, precis som du sade, Jessica, en undermålig koppling mellan somatik och psykiatri. Det måste vara ett av de absolut viktigaste områdena att jobba med under de kommande fyra åren. Det kräver inte stora kostnader, men det kräver en viss kreativitet att göra detta.

Vi i Vänsterpartiet menar också att vi måste tillföra psykiatrin ytterligare resurser och ganska stora sådana, speciellt när det gäller slutenvården. Vi vill att man ska bygga små enheter, inte de större enheter som vi har i dag. Genom små enheter där vi kan differentiera vården får vi mycket bättre psykiatri inom slutenvården än vi har i dag. Vi menar också att Psykiatrins Hus, som alla i den här församlingen står bakom utom kanske Sverigedemokraterna, måste påskyndas. Som det ser ut i dag verkar det vara först under nästa mandatperiod som Psykiatrins Hus på S:t Göransområdet kommer att förverkligas. Det betyder i praktiken att de som i dag befinner sig inom psykiatrin på S:t Göran befinner

sig i lokaler som är undermåliga och egentligen helt oacceptabla för sjukvårdande behandling. De ska inte under ytterligare fyra fem år behöva vistas i den miljön.

När det gäller missbruk och beroendevård har vi också mycket att göra. Det ligger ju under psykiatrin. Sverige är ett av de få länder i Europa som inte talar om beroende som en sjukdom. Ofta har vi talat om det som ett socialt problem som individen har ett stort egenansvar för. Det synsättet har till exempel lett till att den som är beroende av narkotika kan stängas av från behandling vid återfall eller om man begår en brottslig handling. Det finns inget annat område i sjukvården där man avbryter behandling därför att patienten missköter sig. Se till exempel på diabetiker. Det skulle inte falla oss in att säga till en diabetiker: Du får ingen behandling, för du missköter din diabetes. Men så behandlar vi människor som har beroendeproblematik.

Vi måste alltså ändra vår syn på människor som har ett beroende. Människor med missbruksproblem måste ses utifrån samma medicinska etik som alla andra som har en sjukdom. Vi måste frigöras från den blandning av personligt tyckande, förbud och moralism som så länge har styrt beroendevårdens utveckling och förhindrat en utveckling av beroendevården.

Därför menar Vänsterpartiet att vi redan nu ska förbereda öppnandet av fler sprutbytesmottagningar, av det enkla skälet att sprutbyte räddar liv. Ett av hälso- och sjukvårdens absolut viktigaste uppdrag är att rädda liv. Därför behöver vi fler sprutbytesmottagningar.

Vi vill också att vårdgarantin inom somatiken också ska omfatta missbruksvården. Så är det inte i dag. Vi vill rusta upp och förstärka beroendeakuten. Den är undermålig. Den är i så dåligt skick att vi borde skämmas.

Avslutningsvis: Vi i Vänsterpartiet vill också att vi tar upp ett genusperspektiv inom beroendevården. Vi tror att ungefär en tredjedel av de som har ett beroende i dag är kvinnor, och därför menar vi att man borde tillskapa särskilda behandlingsplatser för kvinnor. Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 344
Alfonso Morales (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Folkhälsan är en viktig del av Stockholms läns landstings arbete. Det arbetet måste prioriteras på riktigt. Skillnaden i hälsa eller ohälsa växer i Stockholms län. Skillnaden mellan den kommun som har den högsta medellivslängden, Danderyds kommun, och den med den lägsta medellivslängden, Sundbybergs kommun, är 4,3 år för kvinnor respektive 5 år för män. Det är ett ganska illustrativt exempel.

Vilka faktorer är det som gör är ojämlikheten i hälsa växer i Stockholms län? Det kan vara socioekonomiska skillnader, utbildningsnivåer och bostadssituation. Det spelar alltså roll var man bor för vilken sorts hälsa man har.

Den växande ojämlika ohälsan i länet kostar otroligt mycket för samhället. Utöver det mänskliga lidandet, som är svårt att värdera i monetära termer, orsakar ohälsan samhällsekonomiska kostnader i form av inkomstbortfall, sjukvårdskostnader, rehabiliteringskostnader och förlorade levnadsår.

Vi måste göra något för att förändra verkligheten. Vi måste jobba mer förebyggande för att undvika att barn och unga i länet drabbas mer av psykisk ohälsa. Därför vill vi socialdemokrater att Stockholms läns landsting tar initiativ till en regional jämställdhetskommission, typ Malmökommissionen.

Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 345
Adriana Haxhimustafa (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill börja med att tacka Anna Starbrink och Cecilia Löfgreen för deras senaste anföranden. Att värna om mångfald och alla människors lika värde är något som vi alla bör vara stolta över. Tack!

Jag vill också yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Jag har en fråga till landstingsmoderaterna. Redan sommaren 2013 skrevs en avsiktsförklaring mellan Haninge kommun och landstinget om ett nytt närsjukhus i Haninge centrum. Det som sades då var att beslut i ärendet skulle fattas under 2014. Min fråga är: Vad hände med beslutet? Vart har sjukhuset i Handen tagit vägen?

Jag vill avsluta med att uttrycka min besvikelse över att ni landstingsmoderater föreslår en kraftig höjning av egenkostnaden för köp av subventionerade preventivmedel från 60 kronor till 100 kronor. Det är inte jämlik vård.

Som ung kvinna vet jag hur viktigt det är att alla unga får möjlighet att på ett enkelt sätt ta del av preventivmedel. En dubblering av kostnaden är inte ett beslut i rätt riktning. Tvärtom är det inte jämlik vård. Det blir särskilt tydligt på vissa områden, som när Moderaterna höjer priset på p piller och inte prioriterar kvinnosjukdomar som endometrios.

Anförande nr 346
Karin Fälldin (C): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag, som kommer att vara ordförande för tandvårdsberedningen den här perioden, får nu nöjet att bryta av med lite tandvårdsfrågor.

En god tandhälsa grundläggs i unga år. Tandhälsan hos barn och ungdomar i Stockholms län är generellt sett god, men det finns undantag. Det finns ett starkt samband mellan socioekonomiska förutsättningar och tandhälsa, inte bara i Stockholm utan i hela landet. Därför satsar vi de största resurserna på de barn som har den sämsta tandhälsan.

Vi kommer att se över både den förebyggande vården och ersättningsmodellen för barn och ungdomar. Vi har projektet Stop Caries Stockholm, som vid den första utvärderingen tyvärr inte visar någon signifikant skillnad i resultat. Men vi kommer att fortsätta att prioritera kariesprevention och ökad tandhälsa för barn, framför allt i utsatta områden i länet.

Samarbetet med skolorna är jätteviktigt vad gäller både informationsspridning och fluorsköljning, som ska fortsätta och utvecklas. Den antifluortrend som vi nu ser kommer alltmer i samhället är olycklig och är inte heller baserad på seriös forskning. Vi står inför en kraftigt försämrad tandhälsa för barn och unga om tandvården inte klarar av att kommunicera fluorets centrala ställning när det gäller att undvika karies.

Målet är att alla 19-åringar som lämnar barntandvården har god tandhälsa, har tillräcklig kunskap och motivation till egenvård för en fortsatt god hälsa och också förstår värdet i att fortsatt prioritera den förebyggande vården, vilket gör att de regelbundet kommer tillbaka på kontroller även i vuxentandvården. Att 19 åringar ska få den informationen om den egna tandhälsan och också systemet för den subventionerade vuxentandvården har vi sett till är inskrivet i förfrågningsunderlaget för alla kliniker.

Vad som gör mig glad är att tandvård är det äldsta och minst ifrågasätta vårdvalet av alla. Det har också bidragit till en modernare organisering av tandvården, med teamtandvård men också olika sätt att ta till vara kompetensen i de olika yrkesgrupperna. Det är något som fortfarande pågår och blir bara bättre och bättre.

En annan grupp som är i behov av mycket tandvård är äldre, framför allt de som får uppsökande vård och bland annat bor på särskilt boende. Här krävs ett bra samarbete med kommunerna. Nyckeln till en ökad hälsa för den här gruppen är att personalen är med på tåget. Den egenvård som de äldre får rekommenderad är ofta något som de inte själva klarar av utan hjälp från personalen. Det är något som jag också vill jobba med under den här perioden.

Jag ser fram emot att leda arbetet för en ökad tandhälsa i hela länet.

Anförande nr 347
T a r a T w a n a (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det här är mitt första inlägg i landstingsdebatten. Jag ser verkligen fram emot en givande debatt om tandhälsovården.

Tandhälsa är en klassfråga. Det finns stora skillnader i tandhälsa mellan olika grupper. Lågutbildade, låginkomsttagare och utlandsfödda uppger att de har dålig tandhälsa i högre utsträckning än andra målgrupper i samhället. Många äldre har i dag stora problem med sin tandhälsa. Det riskerar att påverka och försämra livskvaliteten och i längden leda till undernäring. Drygt fyra av tio pensionärer upplever att de har problem med mun och tänder. Många äldre har problem med förlorade tänder, muntorrhet och hål i tänderna. Problem med proteser och svårigheter att äta är ytterligare problem.

Sveriges Tandläkarförbund och pensionärsorganisationerna har flera gånger konstaterat att det är långt kvar innan information om och hjälp med munhygien är en självklar del av omvårdnaden om äldre. Samtidigt får endast hälften av de äldre information om vad som händer med mun och tänder när de blir äldre och vad man bör tänka på för att ha en god tandhälsa.

De äldre personer som har hemtjänst eller bor i äldreboende är däremot inte fullt lika nöjda med hjälp för att sköta sin munhygien. De äldre i särskilt boende har ofta svårt att ta sig till tandvårdsmottagningarna. Därför vill vi socialdemokrater arbeta med uppsökande tandvård för vissa äldre och äldre som har funktionsnedsättning.

När individen är som svagast ska samhället självklart vara som starkast. Det är dags för Stockholms läns landsting och borgarna att ta sitt ansvar och visa att vi verkligen prioriterar våra mest sjuka äldre. Omhändertagande av våra äldre är en fråga om värdighet.

Med det yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 348
S a n d r a I v a n o v i c (MP): Jag ska också prata om tandvård. Vi i Miljöpartiet ser också att mun- och tandhälsan är en viktig del i det hälsofrämjande arbetet. Vi ser dessutom att det krävs ett aktivt arbete för att förbättra tandhälsan. Det gäller att tidigt etablera förståelse hos ungdomar om att det är viktigt att gå till tandläkare för att behålla god tandhälsa.

Vi ser att tandläkarbesöken halveras när den fria tandvården upphör. Vi vill se på möjligheterna att införa fri tandvård för unga vuxna. Vi vill arbeta förebyggande tidigt inom barntandvården. Vi vill också att fler vårdinstanser ska samverka, så att fler medborgare, till exempel äldre eller personer inom psykiatrin, ska få rätt till samma tandhälsa som vi andra.

Anförande nr 349
Karin Fälldin (C): Ordförande, ledamöter! Väldigt mycket har vi gemensamt, och det tycker jag är kul. Men det jag ifrågasätter är fri tandhälsa för unga vuxna. Vi har ett system där det statliga stödet gäller från 20 år och uppåt. Vårt ansvar som landsting gäller just till 19 år.

Det är mycket vi vill satsa på i landstinget. Några ytterligare år gratis tandvård gör inte så mycket. Vi måste satsa på att de 19 åringar som lämnar ska ha en god tandhälsa.

Anförande nr 350
Sandra Ivanovic (MP): Karin! När man är 19 år är man fortfarande inte någon ekonomiskt stark medborgare. Det gäller speciellt i Stockholm, där boendet kostar mycket pengar. Vi tror att några år skulle göra stor skillnad. Det gäller att våga etablera att ungdomar fortsätter att gå till tandläkare, att våga steget till att på egen hand våga ta sig dit och etablera egna tandläkarkontakter.

Anförande nr 351
Karin Fälldin (C): De har redan egna tandläkarkontakter. De har ju gått någonstans under barndomen.

Visst har vi problem med att unga vuxna faller ur vuxentandvården. Det är därför vi stärker informationen till 19 åringar. Det gäller också att uppmuntra professionen. De har ju lyckats väldigt bra med den frisktandvård som de erbjuder. Många fler unga har hakat på frisktandvården, vilket gör att de kommer till tandvården.

Det finns sätt att komma åt problemet utan att lägga mer av våra skattepengar på att ge gratis tandvård några år till för dem som är 20, 21, 22 eller 23 år. Det är också ett problem var man ska dra gränsen och varför man ska göra det. Jag saknar också studier på området.

Jag vill understryka att det finns viktigare saker att lägga våra skattepengar på.

Anförande nr 352
Sandra Ivanovic (MP): Det kanske är så, Karin, att jag håller med dig fullständigt – jag vet inte. Vad vi vill är att man utreder och tittar på den här möjligheten. Det vi har sett är att 40 procent av 20 åringarna halverar sina besök. Det är en stor mängd. De är 19 år. De är inte så ekonomiskt starka. Man har också sett att tandvårdsförsäkringarna tyvärr inte lyckas få över dem på trygghetsgränsen för återbesök. Det är två anledningar.

Jag är inte säker på om vi kommer fram till detta i mitt parti, men vi är öppna för att titta på det, eftersom vi ser det som ett problem. 40 procent är ändå mycket.

Anförande nr 353
Hanna Stymne-Bratt (S): Ordförande, fullmäktige! Det är spännande att stå här. Det är min första debatt i landstingsfullmäktige. Jag ska inte prata om tandvård utan prata om något som vi pratade om på förmiddagen, nämligen Tiohundra. Det är en unik vårdmodell som bygger på att vårdgivarna har ett gemensamt ansvar för hela befolkningens hälsa.

En hel del har sagts om Tiohundra tidigare i dag, och jag ska inte upprepa allt. Med samordning, samverkan och helhetsansvar ökade kundnöjdheten och kostnaderna minskade. Dock medförde införandet av Vårdval Stockholm även i Norrtälje att

samordningen försvårades. Det har varit svårt att få ihop arbetet med sammanhållna vårdkedjor.

Vi vill återgå till grundtanken inom Tiohundraprojektet, att få ihop vårdkedjorna. Det är något som vi eftersträvar. En mätning 2013 som heter Tiohundrabarometern visade på ett sjunkande förtroende för hela projektet på en rad viktiga områden. Det är en utveckling som vi vill vända.

Vi vill hitta ett alternativ till nuvarande vårdvalsmodell. Norrtälje kommun är till ytan en tredjedel av Stockholms län, och en stor del av befolkningen är över 65 år. Det innebär andra förutsättningar än för övriga delar av länet. Det är också en stor utmaning för den samlade vården inom kommunen. Det är inte rimligt att tro – som en del har sagt – att en mängd olika utförare skulle stå i kö för att driva verksamheter i de mest glesbefolkade delarna av kommunen.

Vi vill se ett alternativ till Vårdval Stockholm, med bättre helhetsperspektiv och större fokus på hälsofrämjande insatser.

Mycket har sagts om Norrtälje sjukhus. Vi är glada att man kommer att se till att det får jämförbara förutsättningar med övriga akutsjukhus.

Jag vill yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag och förslaget att Tiohundra ska permanentas.

Anförande nr 354
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Tack till Hanna, som gjorde en så bra inledning åt mig, som också ska prata om Norrtälje och Tiohundraprojektet.

Flera har i dag nämnt samverkan mellan kommuner och landsting och hur det måste förbättras. Jag säger bara: Tiohundra. Vänsterpartiet föreslår i sitt budgetförslag en permanentning och en utveckling av Tiohundraprojektet samt att vi ska se över en liknande lösning för Nynäshamn. Några representanter från Alliansen har här i dag verkat vara inne på samma linje. Men var i Alliansens budget kan vi se detta?

Jag tror att vi måste inse att samarbete på riktigt är nödvändigt för att vi ska kunna erbjuda en tillgänglig vård även i mindre folktäta områden i vårt län. Att kunna behålla och utveckla vården genom integrering och samverkan var ett av syftena då Tiohundraprojektet startades 2006.

Ett annat syfte var att flytta besluten närmare dem som bodde i kommunen och kände till de förhållanden som rådde, olika förutsättningar och eventuella svårigheter. Norrtälje ser inte ut som centrala Stockholm. Det ser inte heller ut som en förort med tunnelbana. Olika förutsättningar kräver olika lösningar.

Tiohundraprojektet har lett till ett antal lyckade samverkanslösningar, till exempel för äldre, för barnfamiljer och inom psykiatrin. Det är också vetenskapligt utvärderat. Mycket av detta har kunnat ske till följd av att det fanns lokalkännedom som har tagits till vara. Efter nio år tycker vi att det är dags att bestämma sig för en permanentning.

Jag visar här upp Norrtelje Tidning från veckan. Ambulanspersonalen i Hallstavik i norra länet larmar om svårigheter att hinna ut på larm. Ambulanser fördelas efter befolkningsstorlek utan hänsyn till avstånd och utan hänsyn till att Norrtälje kommuns befolkning tredubblas under sommaren.

Slimmade verksamheter och dåligt fungerande system är en följd av konkurrens, ensidiga ideologiska satsningar på privatiseringar och likriktning. Vad vi behöver är en vård som är anpassad utifrån olika förutsättningar. Vänsterpartiet menar att detta krävs för att skapa en jämlik vård.

Låt hela länet leva! Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 355
P i a H e l l e d a y (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska tala lite om patientnämnden. Vi har talat mycket om sjukvården här i dag. Vi vet att våra invånare får möjlighet till massor av vårdinsatser. De blir behandlade. De får träffa läkare och vårdpersonal. De är ofta nöjda med den goda vård som de får.

Men ibland blir det inte så bra. Patienterna tycker inte att den behandling eller det bemötande som de har fått har varit så bra. Det är viktigt att de då kan få yttra de synpunkterna och tala om vad som har gått fel och få en rättvis bedömning. Det bästa är naturligtvis om man kan göra det direkt med vårdgivaren, och det fungerar ofta, så att det kan rättas till. Men när det inte går behövs det kanske vägledning för hur man kan gå vidare.

Patientnämnden har under de senaste åren bedrivit ett mycket aktivt arbete för att sprida information om vad de kan hjälpa till med, hjälpa patienter och anhöriga som vill få deras tjänster och få hjälp. Inte minst kan vi ute på vårdcentraler se hur det ligger broschyrer om patientnämnden som är enkla och jättefina att läsa. Det har också gjort att man har närmat sig andra. Man har spridit information till vårdgivare och patientgrupper, och vi politiker får ta del av patientnämndens arbete.

Årligen kommer patientnämnden med sin rapport. Den för 2014 har inte kommit, utan den kommer i februari. Det är en sammanställning. Det är patienternas egna berättelser och vårdgivarnas svar om vad de har åtgärdat. Det finns statistik och mycket annat som går att ta del av och som är viktig information för oss, oavsett om vi bedriver någon verksamhet eller är på den politiska nivån.

Jag tog del av förvaltningens månadsrapport i november. Man räknar nu med att det blir ett ökat antal ärenden under 2014. Det är en ökning eftersom man bland patienter och anhöriga känner till patientnämnden. Men en ökning måste alltid ses som en signal. Vi får se när rapporten kommer och återkomma till den senare under året.

När något inträffar vill man som patient och anhörig få en upprättelse. Man kanske vill ha en ursäkt eller en förklaring. Men jag tror ibland att man vill bidra med information. Man vill inte att det ska hända igen. Man vill inte att andra ska få vara med om detsamma. Man vill tala om att rutinerna inte fungerade så bra och att bemötandet och tillgängligheten kunde vara bättre. De medverkar alltså till att vi får information och kan göra vården bättre.

Patientnämnden återkopplar alltid till verksamheterna, så att de har möjlighet att vidta förbättringsåtgärder. Jag tycker att det är en positiv utveckling med den återkopplingen. Det är nog en information som är viktig i deras arbete, inte minst i deras kvalitets- och utvecklingsarbete.

I årsrapporten för 2012 står det på framsidan att många ärenden ledde till förbättringsåtgärder. På rapporten för 2013 står det att vart fjärde ärende har lett till förbättringsåtgärder. Rapporten för år 2014 har jag läst men inte sett i tryck. Det sägs att nästan vart tredje ärende har lett till förbättringsåtgärder. Det tycker jag säger rätt mycket om hur betydelsefullt patientnämndens arbete är.

Jag vill också gärna lyfta fram resultatet av deras kampanj för att rekrytera fler stödpersoner inom psykiatrin. Om man är tvångsvårdad inom psykiatrin har man rätt till en stödperson. Det är patientnämnden som hjälper till att ordna med detta. Här har man efter insatser och samtal med vården och chefsläkare bidragit till en 30-procentig ökning av antalet personer som vill vara stödpersoner, och tillströmningen fortsätter. Det känns väldigt roligt att den förändringen har skett.

Nästa mandatperiod är jag ny ledamot i patientnämnden. Jag ser fram emot arbetet där och inte minst att man från statens håll håller på med en klagomålsutredning. Det är en utredning som ska ta fram hur vi bättre ska förstå patienter i enskilda ärenden och hur vi ska kunna fortsätta med utredningar på ett enkelt och effektivt sätt, när det finns klagomål.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 356
Eleonor Eriksson (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Till patientnämnden kan man vända sig om man som patient eller anhörig är missnöjd med vården. Enligt den lagtext som träder i kraft den 1 januari 2015 ska patientnämnden tillhandahålla och hjälpa patienter att få den information som patienterna behöver för att kunna ta till vara sina intressen i hälso- och sjukvården. Patientnämnden ska också bedriva en utåtriktad verksamhet för att informera allmänheten och hälso- och sjukvårdspersonalen om sin verksamhet.

Som det är nu ökar ärendemängden år från år. Under hösten har man sett en enorm ökning av antalet ärenden. En betydande ökning kommer från akutsjukvården. Ärendena handlar ofta om vård, behandling och bemötande.

Ökningen av antalet ärenden beror förstås på flera saker. Till en del beror den på att de informationsinsatser som patientnämnden har gjort har bidragit till att göra nämnden mer känd bland både patienter och vårdpersonal. Det har lett till att flera har möjlighet att anmäla. Det är jättebra. Vi tycker att man ska satsa på att öka kunskapen om patientnämnden.

Ytterligare orsaker till den ökande ärendemängden är med stor säkerhet att det finns kvalitetsbrister i vården som drabbar patienterna. Det är inte orimligt att tänka sig att de brister i vården som vi har pekat på i dag har inverkan.

Det gäller till exempel bristen på helhetsansvar kring patienten, ökad stress och arbetsbelastning på akutsjukvården, att sjukvården har blivit uppstyckad mellan olika aktörer som konkurrerar med varandra i stället för att ta ett helhetsansvar kring patienten och att ersättningssystemet innebär att det är mer lönsamt att ha många korta besök än att ta hand om en patient med flera eller svåra besvär som tar längre tid. Detta kan naturligtvis också påverka ökningen av antalet anmälningar till patientnämnden.

Men oavsett vad som står för ökningen av antalet ärenden måste vi se till att alla har samma möjlighet att anmäla till nämnden om man upplever brister. Det ska inte bero på var i länet man bor, men i dag ser vi att det gör det.

Med det vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 357
Lars Harms-Ringdahl (MP): Ordförande, ledamöter! Vi har hört mycket gott om patientnämnden, och jag har precis samma bild.

Miljöpartiet har nu fått en ledamot i patientnämnden för kommande period, vilket är bra. Det är en fristående nämnd med massvis av uppgifter. Jag läste i stadgarna. Man har 14 olika uppgifter och funktioner, så det handlar om mycket mer än att bara ta emot klagomål.

Det första är att stötta patienterna när något har blivit fel. Vi hörde att det är 6 000 anmälningar man har fått i år. Jag tror att det är bra, för det är ändå bara en del av dem som har fått problem. Ju fler anmälningar man har, desto fler patienter kan man hjälpa.

Det andra är att tala om för vårdgivarna när något blir fel, vilket är en viktig funktion. Den funktionen finns egentligen inte annars. Som enskild patient blir man ofta sedd som klagande, men kommer synpunkterna via nämnden tar det mycket bättre. Man åstadkommer mycket förbättringar. Jag hörde en uppgift i går om att ungefär 2 000 förbättringar genomförs bara under 2014.

Det finns en tredje uppgift som jag skulle vilja lyfta fram och som jag hoppas att vi ska kunna utveckla ihop. Det är att arbeta förebyggande. Det finns också med i stadgarna och reglerna. Man ska förebygga skador. Det andra som jag har pratat om är ju att man hanterar skador.

Man har mycket god ordning på sitt material. Man har klagomål och anmälningar sedan tio år tillbaka. Det är en stor databank. Det är en viktig informationskälla för patientsäkerheten. Man har nyligen gjort en studie och kommit fram till mycket intressanta svar. Jag har förstått att det finns en klar ambition åtminstone från kansliet att arbeta mycket mer förebyggande än man gör i dag, alltså inte bara hantera klagomålen utan verkligen jobba proaktivt. Det tycker jag är värt allt stöd.

I nuvarande budget kan man inte se en sådan utveckling, men jag skulle gärna se att man skapade betydligt mer medel till denna nämnd. Det är dessutom en mycket billig nämnd. Den kostar 20 miljoner kronor per år, vilket är en struntsumma jämfört med alla de andra siffrorna.

När jag hör mina kolleger, som jag förmodar kommer att sitta i nämnden, tänker jag att vi nog i första hand känner oss som representanter för patienterna och inte för partierna. Det är en bra förutsättning, hoppas jag, och det borde öka möjligheterna att få stöd för ett mer förebyggande arbete. Vi kommer nog tillbaka nästa budgetår.

Anförande nr 358
Eva Lannerö (KD): Fru ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Alliansens budgetförslag, särskilt den del som gäller patientnämnden.

Jag är för närvarande ordförande i patientnämnden och tycker att det var trevligt lyssna till de tre föregående talarna. Jag har ganska lite talartid, men jag ska ändå försöka ta fram det jag har tänkt på.

Verksamheten i patientnämnden har utvecklats till att mer analysera och se vad vi kan göra med de klagomål som kommer in, för att svara på frågan: Leder det någonvart att man kommer med ett klagomål? Det är ju det som är meningen. Vi vet att klagomålen i en tredjedel av de skriftliga ärenden som handläggs leder till klara förbättringar inom vården.

För att kvalitetssäkra nämndens egen verksamhet görs vart tredje år en enkät. Då tillfrågas patienterna om hur de uppfattar patientnämnden. I år var det dags igen. 95 procent ansåg att patientnämnden hade gjort ett bra jobb.

Patientnämnden har också fått positiv respons från vården i en återkommande vårdgivarenkät där vården tillfrågas om hur de ser på patientnämndens arbete. 80 procent anser att verksamheten är viktig för vården. 90 procent anser att patientnämndens arbete är viktigt för patienterna.

För patienter som tvångsvårdas inom psykiatrin är det en laglig rätt att få en stödperson. De ärendena har ökat kraftigt. Det har avspeglats i budgeten med en kraftig ökning.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till det budgetförslag som har lagts för patientnämndens del.

Anförande nr 359
Anna Bredin (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Svensk sjukvård är generellt mycket bra. Det tror jag att vi alla här inne kan vara överens om. Men jag skulle vilja ta tillfället i akt att prata om ett problem som många ändå möter, nämligen att vården är krånglig. Vården måste bli enklare för vanliga patienter. Inte minst vårdens långt gångna specialisering har gjort att den har blivit krånglig, komplicerad och svår att överblicka.

De allra flesta som söker vård söker vård väldigt sällan, de söker inte för samma sak flera gånger, och de är inte experter på sjukvård. En annan relativt liten andel av befolkningen konsumerar en förhållandevis stor andel av sjukvården, och de tvingas i sin tur bli experter på sjukvård. Likheten mellan de båda grupperna är att de upplever att vården är krånglig. Inte minst samarbetet mellan olika instanser fungerar inte alltid som det ska. Det är resurskrävande och leder till onödigt lidande för patienten.

Hur är det då med lösningarna? Hur gör man för att vården ska bli enklare? Lösningarna är såklart olika för olika grupper och för olika patienter. En viktig bit som redan finns på plats är det fria vårdvalet inom primärvården. Det har varit en revolution som har lett till att vårdcentralerna har blivit lättare att förstå och lättare att nå.

Några andra mycket viktiga delar är satsningar på vårdcoacher, inte minst för de mest sjuka, utvecklade e tjänster för oss alla, fördjupad samverkan med kommunerna, inte minst för de mest sjuka äldre, och utvecklade vårdval inom specialistvården.

De exemplen och många andra sätt som man kan göra sjukvården enklare på finns i Alliansens förslag till budget. Därför är jag glad att kunna yrka bifall till det.

Anförande nr 360
Arvid Öhlin (M): Fru ordförande, bästa landstingsfullmäktige! Jag vill passa på att prata lite om tandvården, eftersom jag kommer att sitta i den nämnden. Jag tror att det är ett område där vi med god informationsinsats och en hjärtlig ansträngning av närvaro hos våra patienter och unga kommer att vinna stora fördelar. Det finns stor potential i folkhälsan att vinna när det gäller olika personer: unga människor och äldre människor, framför allt de äldre, som lider mest efter ett långt liv av eftersatt munhälsa och som med sviktande funktion inte kan ta hand om sin munhälsa alls. Jag ser dagligen i mitt arbete som sjuksköterska hur många patienter lider av sin munhälsa.

Jag och min grupp tror att vi kommer att kunna ta hand om att personalen får en bättre kontakt med patienterna om man lägger sig vinn om att ta hand om människors munhälsa. Det är en knepig bit, för det är en intim del av kroppen, och det är många som tycker att det är obehagligt ur ett personalperspektiv. Jag tror att man behöver få bättre återkoppling om att de insatser som vi gör lönar sig. På så vis får man både bättre kontakt med patienterna och kan bidra till ett bättre välbefinnande.

Därför är min tro att vi kan arbeta med relativt små medel och med en god återkoppling till våra patienter och anhöriga och att även personalen får ökade utbildningsinsatser på tandvårdens område. Det är så vår budget ser ut i dagsläget.

Jag vill därför yrka bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 361
Anne-Marie Larsson (M): Fru ordförande! Jag har valt att fokusera på att prata om våra äldre. Det kommer lite i elfte timmen, men det är ju en otroligt viktig grupp som också konsumerar den största delen av vår sjukvård.

I Stockholm ökar antalet barn och äldre snabbare än andra åldersgrupper. De två befolkningsgrupperna har samtidigt större behov av hälso- och sjukvård än andra grupper. Befolkningstillväxt och ökad förmåga att behandla sjukdomstillstånd är positivt, men de ökade behoven är en utmaning för sjukvården.

För att möta dessa behov har landstinget fastställt en framtidsplan för hälso- och sjukvården. Genom planen tar landstinget ett samlat grepp om utvecklingen av en mer patientcentrerad, effektiv och jämlik vård.

Jag vill peka på några viktiga saker när det gäller de här frågorna. Husläkarmottagningarna ska kunna specialisera sig för att bland annat behandla äldre och multisjuka. De ska alltså kunna gå in speciellt och ansöka om att få ägna sig åt den gruppen.

I Stockholms läns landsting har vi valt att behålla geriatriken som en specialitet. Det är en bra förutsättning för att kunna fortsätta med god samverkan mellan primärvård, akutsjukvård, hemtjänst och anhöriga. Här vill vi särskilt peka på hur viktig denna samverkan är kring de äldre, för alla dessa aktörer finns på banan. Samverkan är nyckeln till välbefinnande hos den multisjuka äldre patienten. Utbyggnaden av vården för den äldre befolkningen fortsätter i enlighet med framtidsplanen, med ombyggnationer av de sjukhus som ska bedriva vårdspecifik geriatrisk vård.

En annan viktig del är kvaliteten i läkemedelsgenomgångarna för äldre i primärvården. De måste säkerställas. Det är oerhört viktigt att förtydliga den roll som de geriatriska klinikerna förväntas ha i nätverkssjukvården för att kunna minska återinläggningarna, arbeta riskförebyggande och underlätta direktinläggningar på geriatriken samt ge vård med god tillgänglighet och kontinuitet.

En särskild översyn görs av uppdraget om specialiserad palliativ slutenvård. Översynen syftar till att belysa de patienter som vårdas inom ASIH men som inte är i livets slutskede och som ska kunna inkluderas bättre. Detta arbete sker i nära samverkan med kommunerna.

Jag vill än en gång särskilt understryka det arbete vi verkligen vill intensifiera. Det är samverkan och förebyggande vård.

Jag vill yrka bifall till Alliansens förslag till mål och budget.

Anförande nr 362
Landstingsrådet Jörneheed (V): Ordförande! Så bra att det talades om hbtq-personer. Men man kan inte bara prata om det, utan man måste tillskjuta resurser också. Vi har tillskjutit 5 miljoner till HBT-hälsan, så att de kan ta emot det uppdrag som de har att ta emot transpersoner. Ger vi inte resurser kan vi inte hålla på att prata. För övrigt tillkom HBT-hälsan efter en motion från mig, Gustav Hemming.

Anförande nr 363
Michel Silvestri (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill följa upp inlägget av min partikollega Lars Harms-Ringdahl angående patientnämnden. Lars har själv lång erfarenhet som riskforskare, och vi är väldigt glada att ha honom som representant för Miljöpartiet i det här sammanhanget och ser fram emot ett gott samarbete. Patientnämndsfrågorna är ett trevligt område som det råder stor enighet om betydelsen av, samtidigt som budgeten är blygsam, som Lars påpekade.

När det gäller patientnämndens ärenden vet vi att en stor andel av ökningen av antalet ärenden handlar om just bemötande, vilket också har nämnts här tidigare. Bemötande handlar inte bara om klagomål från patienternas sida, utan det är mycket mer betydelsefullt och allvarligt än så. Det finns till och med vetenskapliga studier som visar att patienter som har upplevt gott bemötande i vården är sjukskrivna kortare tid – de tillfrisknar fortare. Det har alltså stor betydelse att patienterna får ett gott bemötande i den hälso- och sjukvård som vi ansvarar för.

Samtidigt ökar problematiken med just dåligt bemötande av patienterna, åtminstone så som patienterna upplever det. Vad beror det på? I grund och botten kan man naturligtvis ana att det är ett systemfel. Vi har tidigare under den här långa debatten berört att hälso- och sjukvården är pressad i många avseenden, inte minst i vår region. Vi vet att vårdpersonalen är stressad och upplever att de inte räcker till fullt ut. Vi har också en brist inom vissa yrkeskategorier som bidrar till problematiken. Det är klart att det många gånger kan färga av sig som bristande bemötande gentemot patienterna, när personalen inte riktigt mäktar med.

Från Miljöpartiets sida vill vi förbättra den situationen genom att vi i vårt budgetförslag har tagit bort effektiviseringskravet på akutsjukhusen, det tvåprocentiga spararbetinget. Återigen: Det gläder oss om även Alliansen har beslutat sig för att följa samma linje i det fallet. Det är i alla fall ett litet steg i rätt riktning i en lång process framöver för att förbättra situationen.

Jag vill avsluta med några ord om tandvården. Det blir väl lite hopplock här på slutet, av naturliga skäl. Jag skulle vilja rikta en fråga till ansvariga på allianssidan. En viktig del av flera när det gäller tandvården är tandteknikerna. I vår region har man beslutat att lägga ned tandteknikerutbildningen på Karolinska Institutet. Det har väl egentligen redan skett.

Från Miljöpartiets sida har vi framfört vår oro och också föreslagit att man skulle genomföra en konsekvensanalys innan det skedde och att landstinget skulle ta reda på vad det kan innebära när det gäller tandteknikerdelen av tandhälsan.

Då framfördes det att detta kommer att lösa sig ändå och att det inte är några problem, att man numera kan få dentala material billigt från utlandet. Det är ett synsätt som vi från Miljöpartiets sida inte tycker verkar riktigt seriöst, och vi är bekymrade över vad det kan innebära rent hälsomässigt för de patienter som ska få en bra tandvård, vilket vi ytterst ansvarar för.

Anförande nr 364
Karin Fälldin (C): Ordförande, ledamöter! Jag är beredd att ge dig en typ av svar, i alla fall. Jag kan ärligt säga: Jag är ny, och vi har vårt första möte efter årsskiftet, så jag har inte information specifikt om tandteknikerna. Men jag lovar att kolla upp det och att vi i nämnden ska titta på den frågan.

Det är det svar som jag kan ge. Om någon annan av dem som har varit med längre har något annat svar kan de svara också.

Anförande nr 365
Michel Silvestri (MP): Då tackar jag för det och önskar lycka till i den viktiga uppgiften.

Anförande nr 366
Landstingsrådet Larsson (S): Ordförande! Ofta när jag är ute och pratar med medborgare om sjukvården brukar jag stanna upp en stund och uttrycka stolthet över vad som ibland sker i cancersjukvården. Vi har en mycket bra cancersjukvård i Sverige, och jag tycker också att det regionala cancercentrumet gör ett fantastiskt arbete när det handlar om att utveckla cancervården i vårt län.

Men det är klart att det finns ytterligare utmaningar och ytterligare saker som behöver göras. Det kanske inte minst illustreras av den rapport från Socialstyrelsen om väntetider i cancervården som kom i slutet på förra veckan, där Stockholm på många sätt och vis faller väl ut.

Men på två områden finns det skäl för förbättringar. Det ena handlar om bröstcancer. Man har tittat på hur lång tid det tar från första besöket hos en specialist tills behandlingen inleds. Där är det sorgligt nog så att Stockholms läns landsting hamnar på tredje plats från botten, vilket gör mig förskräckt och får mig att fundera över vilka åtgärder vi skulle kunna vidta på det området.

Det andra område där Stockholm inte står sig särskilt väl är prostatacancer. Där kan man se att väntetiden från remiss fram tills behandlingen startar är 160 dagar i riket men i Stockholm är 210 dagar. Det finns alltså behov av att i vårt landsting försöka förbättra cancervården på de två områdena.

Socialstyrelsen har också kommit med rapporter som handlar om cancer och jämlikhet. Där visar det sig, när de tittade på de 30 vanligaste cancerförekomsterna i Sverige, att dödligheten är mycket större bland låginkomsttagare än bland höginkomsttagare – för samtliga 30 av de vanligaste cancerformerna. Socialstyrelsen och för den delen också jag tror att det har att göra med hur vi når ut och hur sjukvården är tillgänglig för olika befolkningsgrupper. Det finns mycket mer att göra på det området generellt sett.

På nationell nivå pratar man ofta om problemen med de regionala skillnaderna. Socialstyrelsen har tittat på vad det skulle innebära om vi hade lika bra cancersjukvård i hela landet som vi har på de tre bästa sjukhusen i hela Sverige. Då skulle dödligheten i cancer minska med 800 personer om året.

Socialstyrelsen har också tittat på vad som skulle hända om vi hade lika bra cancervård för alla i Sverige som för den rikaste tiondelen av landets befolkning. Då skulle vi kunna undvika 2 000 dödsfall om året. Det finns ett rakt samband mellan samhällsklass-samhällstillhörighet och om man faktiskt får tillgång till cancersjukvård och kan överleva cancersjukdom.

Jag tycker att det borde vara en av landstingets största utmaningar att försöka se till att vi får en jämlik cancersjukvård i vårt land.

Vi socialdemokrater har lagt några förslag. Vi vill ha en regional cancerstudie. Vi vill ha en garanti om längst fyra veckor innan behandlingen kommer igång. Vi vill också titta närmare på det danska systemet med pakkeforløb som vi tycker är bra och som fanns med i den socialdemokratiska regeringens förslag till budget men som tyvärr försvann. Jag hoppas ändå att vi ska kunna komma fram på den vägen.

Vi har en bra cancervård, men det finns väldigt mycket mer att göra, inte minst sett ur jämlikhetsaspekt.

Jag vill också passa på att för Socialdemokraternas räkning tacka för en väldigt bra debatt så här långt. Jag har hört många spännande och kunniga inlägg från representanter för olika politiska partier. Om vi håller den här debattnivån i sjukvårdsdebatten framöver tror jag att vi alla har mycket att lära av varandra, och det gläder mig.

Anförande nr 367
Fredrik Saweståhl (M): Fru ordförande! Det lyftes tidigare från några håll upp hbtq-frågor, så jag tänkte att jag skulle beröra det med några ord.

Det är inte genom att ställa sig i talarstolen i landstingsfullmäktige och utlova att det ena eller det tredje ska utbildas och certifieras till höger eller vänster som man löser problemet att många hbtq-personer upplever ett dåligt bemötande i vården, och det är inte heller det sättet som löser de utmaningar som vi har på det här området.

Vi vet att många unga har sämre hälsa. Det finns mycket att göra åt det. En lösning är naturligtvis: Stockholms läns landsting har i bred samverkan tack vare alliansstyret har tagit fram en hbt-policy som handlar om just detta. Om vi jobbar efter den löser vi också steg för steg dessa problem, för den möjliggör fuller väl för verksamheter att certifiera sig, att bli diplomerade och att bli bra på olika sätt.

Det är fel att stå och säga att vi nu ska göra allt på ett visst sätt när det finns olika sätt att arbeta på. Låt nu tusen blommor blomma även på detta område!

Den policy på hbt-området som vi har här i landstinget är faktiskt en förebild i Sverige. Det är inte särskilt många andra som har jobbat lika mycket med detta och kommit lika långt som vi. Jag tror att lösningen är att vi alla tillsammans fortsätter att arbeta på i den riktningen, går på i det hjulspåret.

Då kommer det att bli bra. Då kommer jag och alla andra i den här situationen att uppleva ett bra bemötande i landstinget på olika sätt. Jag vill instämma i det Gustav sade tidigare: Det är faktiskt Alliansen som levererar även på det här området. Låt oss fortsätta att göra det!

Anförande nr 368
Landstingsrådet Hemming (C): Det finns ibland en vildsinthet från politiker när det gäller att försäkra sig om att de politiska motståndarna inte är lika goda ivrare som man själv för de frågor som man brinner för. Tyvärr, Håkan, gav du – med all respekt – ett sådant intryck genom ditt visserligen av tidsmässiga skäl ganska forcerade inlägg.

Eftersom jag har varit vittne måste jag korrigera den historiebild som du ger. Det var inte tack vare din motion – även om det var bra att du motionerade – som Alliansen beslutade att det skulle inrättas en hbt-policy. Jag tror att jag vågar anföra vittnesmål från Anna Starbrink, som var med i rummet, att detta är en fråga som Centerpartiet och Folkpartiet har drivit inom ramen för Alliansen. Detta hade genomförts alldeles oavsett om din motion hade kommit eller inte, och jag tror inte heller att beslutet fattades som ett omedelbart utflöde av detta.

Det är faktiskt så att allianspartier känner ett starkt engagemang i de här frågorna. Det är också påfallande att många av de reformer som har kommit på det här området har drivits fram av allianspartier, framför allt Folkpartiet och Centerpartiet, som under hela 2000-talet har varit pådrivande i de här frågorna framför till exempel Socialdemokraterna.

Vi har gott samvete. Jag ska inte förlänga debatten mer än genom att konstatera att goda idéer har många föräldrar. Det kan vi som liberaler välkomna. Dåliga idéer brukar däremot i allmänhet vara föräldralösa. Dem kan vi väl då önska en lycklig adoption.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 369
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Fru ordförande! Om ni inte tycker att vi har varit helt glasklara i vad vi har sagt om Tiohundra ska jag försöka tydliggöra det nu.

Tiohundra är en gemensam nämnd som landstinget har tillsammans med Norrtälje kommun. Från vår sida vill vi att det ska vara en permanentning. Det vill man säkert i Norrtälje också. Men vi kan inte sitta här i dag och besluta att det ska bli en permanentning, utan det måste föregås av förhandlingar med Norrtälje kommun, för det måste vara en överenskommelse mellan två parter. Sådana förhandlingar hoppas jag kan sätta fart nu, efter de tydliga viljeinriktningar som har kommit här i dag om att detta såklart måste bli permanent.

Sedan vill jag passa på, i den här sista stunden, att tacka för en oerhört bra, spännande och engagerande debatt som vi har haft här i dag, där människors hälsa och sjukvården har varit i fokus på ett bra sätt.

Allra sist: År 2015 börjar snart. Det är ett år när mycket kommer att hända. Framtidens sjukvård är här. Patienten blir i centrum. Patienten blir mer delaktig. Vården arbetar i nätverk med ett tydligt samarbete runt patienten, tillsammans med patienten, för patientens allra bästa. År 2015 är också det år då vi förbereder oss för att den första patienten ska kunna komma till Nya Karolinska Solna 2016.

Tack för en jättebra debatt!

Anförande nr 370
Landstingsrådet Starbrink (FP): Ordförande, ledamöter! Tack för en givande debatt om hälso- och sjukvården i vårt län! Vi står inför många viktiga förändringar de kommande åren. Jag ser fram emot att få ta på mig ansvaret som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden under mandatperioden.

Jag kan inte lova att vi kommer att vara överens om precis allting, och det är väl inte heller meningen. Men att vi ska ha konstruktiva diskussioner både här i salen och i nämnden vågar jag lova.

Jag inledde med att slå fast att för mig är hälsa för invånarna huvudfokus under mandatperioden. Det är naturligtvis ett brett perspektiv och rymmer många åtgärder som jag vill att vi ska vidta.

Att förebygga ohälsa behöver vi arbeta med, och vi behöver fortsätta arbetet med att stödja människors egna hälsosträvanden. Vi behöver se till att vi har en fortsatt väl fungerande och alltid uppdaterad, modern beroendevård och en psykiatri som möter patienternas behov, inte minst i första linjens psykiatri på våra vårdcentraler. Vi behöver utöka valfriheten och

utvecklingen genom både fler vårdval och de vårdval som redan finns, så att de fungerar ännu bättre, med ersättningsmodeller som ger mer värde för patienterna.

Mer tid i vården efterfrågar både våra medarbetare och patienterna. Det måste vi också arbeta för. Det finns många saker att göra. En är att lyfta fram de medicinska sekreterarna, som kan avlasta vårdens personal. En annan är att angripa utmaningen med de stressande it-systemen.

Genomförandet av Framtidens hälso- och sjukvård och sjösättandet av Nya Karolinska blir en central uppgift för oss alla att ta oss an under den här perioden med många stora och viktiga utmaningar.

Innovationer, e-hälsa och utveckling av vårdens IT-system är strategiska frågor som vi också ska ta itu med med extra tyngd. Det markerar vi dels genom att frågorna får en annan plattform i det politiska systemet med en egen beredning under landstingsstyrelsen, dels genom att vi har ett nytt landstingsråd, det första i Sverige som har just detta ansvarsområde. Det känns riktigt bra.

Jag vill som avslutning på debatten passa på att tacka er alla för uppmuntrande ord som jag har fått både i talarstolen och lite mer personligt för den debatt som vi har haft här i dag. Det känns väldigt betryggande att veta att de allra flesta av oss står enade i synen på våra medmänniskor och att de meningsskiljaktigheter som vi har och ska ha handlar om hur vi ska forma vården så att den blir så bra som vi vill. I det fallet grundar sig våra uppfattningar förstås i våra olika ideologier. Så ska det vara.

De meningsskiljaktigheter som de flesta av partierna här har handlar inte om synen på människors lika värde. Det känns riktigt, riktigt skönt, tycker jag. Det känns bra för alla de innevånare som vi har i länet som har bakgrund i andra länder och som måste känna tillit i att landstinget ställer upp för dem, men det är också en oerhört viktig signal till de ungefär 11 000 anställda som vi har i vår organisation och som har sina rötter i något annat land.

Stort tack för en givande debatt, och på återseende på olika barrikader framöver i hälso- och sjukvårdsdebatten! Jag avslutar med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Forskning och innovation

Anförande nr 371
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Det är spännande att tala om forskningsfrågor. Vi är ju alla verksamma i Stockholms län som växer i rekordtakt. Varje år ökar länet med nästan 40 000 människor. Vi tycker att det är fantastiskt att så många väljer att bo och arbeta i vår region. Man studerar och bildar familj här. Jag tycker också att Moderaternas och Alliansens politik visar att vi är på rätt väg för att behålla regionens attraktivitet och position som landets tillväxtmotor.

Den kraftiga expansionen i länet ställer naturligtvis höga krav på oss som är verksamma och som arbetar med länets utveckling. Det gäller samhälleliga funktioner som hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Därför är det viktigt att Stockholms läns landsting ligger i framkant och aktivt deltar i frågor om forskning för att utveckla hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken, men även för att skapa förutsättningar för en stabil och hållbar tillväxt i regionen.

Alliansens mål är att detta arbete ska intensifieras ytterligare och bli ännu mer framgångsrikt de kommande fyra åren under mandatperioden med tydliga mål om utökat samarbete med akademi och näringsliv, vilket givetvis är viktigt inom detta forsknings-

område. De här satsningarna kommer att skapa ny och bättre kunskap, nya produkter, rutiner och bättre arbetsformer för diagnostiken inom sjukvården främst.

Landstinget är Sveriges i särklass viktigaste sjukvårdshuvudman inom den medicinska forskningen. Genom nydanande forskning får invånarna i länet liksom i övriga Sverige och omvärlden tillgång till ständigt bättre läkemedel, till säkrare behandlingsmetoder och till smartare teknik.

Vi behöver också fördjupa samarbetet med akademi och näringsliv i vad det gäller forskningen på kollektivtrafiksidan. Genom bättre och modern teknik kan nya och klimatsmarta bränslen utvecklas för att ytterligare minska miljöbelastningen samtidigt som ny teknik kan bidra till förbättrad trafik- och störningsinformation, till exempel en dag som i dag med lite lätt snöfall.

För att landstinget ska fortsätta att ha en världsledande forskningsmiljö behöver vi ytterligare fördjupa samarbetet med olika lärosäten och olika näringslivsföreträdare. Ett nära samarbete med näringslivet är viktigt för att vidareutveckla forskningsresultat och säkerställa att de kan kommersialiseras och därmed skapa nytta i samhället. Kommersialiseringen krävs för att vi ska få ut forskningsresultaten där de behövs. Målet är att Stockholmsregionen ska vara ett biomedicinskt kluster i världsklass.

Stor vikt läggs vid patientnära forskning och att de nya forskningsresultaten snabbt kommer hälso- och sjukvården till del samt vid ökad forskning om de stora folksjukdomarna.

Under år 2015 kommer därför en ny strategi för forskning och utveckling, innovationer och utbildning, alltså FoUU-strategi att utarbetas. Vi har en i dag men vi ska utarbeta en ny strategi som läggs fram under nästa år. I en allt mer globaliserad värld är det viktigt att även delta i internationella fora, att vidga våra vyer från landstingets sida och öka närvaron i till exempel *Horizon 2020* och olika regionalfonder inom EU.

Landstinget har under de senaste åren stärkt sitt samarbete också med Kungliga Tekniska Högskolan, det känner ni till, men även med Chalmers och med flera stora läkemedelsbolag som är verksamma i Sverige. Där finns även statliga forskningsfinansiärer. Målet är att under år 2015 även teckna ett samarbetsavtal med Stockholms universitet.

Landstinget och Karolinska Institutet driver sedan en tid tillbaka gemensamt ett utvecklingsprojekt inom ramen för det som kallas 4D, det gäller hjärtsvikt, reumatologi, bröstcancer och diabetes typ 2. Den här typen av forskningsprojekt är helt centrala om Stockholms läns landsting även framåt i tiden ska ha en framträdande roll i forskningen såvitt gäller hälso- och sjukvårdsfrågorna.

Nya Karolinska i Solna är ett exempel där vi ser att regionen har en verklig chans att gå i bräschen för forskning och utveckling. Det är en av de största satsningar som vi har gjort på förbättrade forskningsmöjligheter någonsin i Sverige. När landstinget bygger ett nytt sjukhus från grunden har såväl forskningen som utbildningen setts som en helt integrerad del av vården, och sjukhuset är därför planerat därefter. Ni som har lite koll på hur det byggs vet att det är genomtänkt in i minsta detalj, får vi hoppas.

Särskilt viktigt är det att utveckla en stabil forskningsinfrastruktur med fokus på innovation, ändamålsenliga journalsystem med strukturerade kvalitetsregister. Inte minst den satsning som nu pågår med en regional biobank är viktig för att höja forskningen ytterligare. Under år 2015 ska verksamheten formas och bemannas för att klara sitt landstingsövergripande uppdrag.

I dag bedrivs universitetssjukvård endast vid Karolinska i Solna och i Huddinge samt vid så kallade upplåtna enheter vid SLSO. Det här nya ALF-avtalet, som vi har berört tidigare i fullmäktige, definierar just universitetssjukvården i termer av kvalitet på forskning och utbildning. Dessutom fokuserar man samverkan med näringslivet och patientorganisationer.

För landstinget kommer detta att innebära fler vårdgivare än de fyra som jag nu pekat på och de nuvarande enheterna, och fler kommer att få möjlighet att kvalificera sig för att bedriva universitetssjukvård. Under år 2015 inleds arbetet med att organisera den nya universitetssjukvården.

Under nästa år ska också en översyn av de kliniska prövningsverksamheterna i landstinget genomföras. Målet är att förstärka och förbättra möjligheterna för landstinget att medverka i kliniska studier i framtiden. Det innefattar även ett arbete för att öka andelen patienter som vill delta i forskning och utveckling i form av medverkan i det som är viktigt såsom kvalitetsregister, biobanker och kliniska prövningar. Men det kräver givetvis en patientsamverkan för att de här projekten ska bli lyckosamma.

Under de senaste åren har Stockholms läns landsting förstärkt forskningsnärvaron inom olika områden som i mindre utsträckning varit föremål för forskning tidigare, till exempel geriatriken. Andra områden som Alliansen vill att landstinget ska fokusera är till exempel nutrition och suicidprevention, och det är två områden som har tydlig koppling till vårt övergripande arbete för att förbättra folkhälsan i hela länet. Därför kommer två nya akademiska vårdcentraler att öppna. Ett nytt forsknings- och utbildningscenter inom psykiatri ska också inrättas.

Alliansen vill också att jämställdhetsarbete ska ges utrymme inom ramen för forskningen, och därför kommer forskningsprojekt som kartlägger och jämför kvinnors och mäns sjuklighet att ges stöd.

Landstinget satsar således mycket på att regionen även i fortsättningen ska ligga långt framme när det gäller den här forskningen inom hälso- och sjukvården och fokuserar också kollektivtrafiken. Vi vill också öka och fördjupa samarbetet med akademi och näringsliv.

Det här skapar givetvis arbetstillfällen för länet. Det bidrar till att stärka regionens attraktionskraft, attraktivitet och konkurrenskraft inom hälso- och sjukvård och inom kollektivtrafiken, och vi ska hålla världsklass med patienter och resenärer i centrum.

Anförande nr 372
V i c t o r H a r j u (S): Fru ordförande! Innovation tänkte jag framför allt tala om. Nu är vi i det här härliga gränsdagningsområdet mellan forskningsberedning och innovationsberedning. Jag ska försöka beröra lite av bådadera.

När man hör landstingsrådet Carpelan är det lite som att höra en väderleksrapport: väldigt mycket sol, inga moln just nu. Jag hoppas att vi landar där någonstans, men vi ser ändå vissa orosmoment när vi ser framåt, inte minst på forskningssidan.

Vi är oroliga när länet tappar på forskningssidan, när det är färre anställda och mindre klinisk prövning. Vi menar att vi måste satsa ordentligt på båda de här områdena, både den långsiktiga forskningen och innovationer och vilka lösningar vi kan hitta där.

Vi vet att Moderaterna tidigare har varit föga intresserade av forskning, innovationer och utveckling. Jag har läst mig till att tidigare landstingsråd har stått i budgetdebatter i den här salen och hävdat att detta är frågor för regering och riksdag. Helene Hellmark Knutsson i all

ära, men vi måste också göra en hel del själva! Men det låter i alla fall annorlunda nu, och jag hoppas verkligen att det ger genomslag.

Jag har lyckats tajma in en del seminarier samtidigt med innovationslandstingsrådet Daniel Forslund. Det låter väldigt bra. Äntligen, säger vi socialdemokrater, har man börjat jobba med forskning och framför allt innovation på riktigt. Som Daniel ofta säger i panelsamtal är det inte bara de 10 miljoner som landstingsalliansen nu avsätter i en budget för innovationsfrågor, utan det är ju hela landstingsbudgeten som ska jobba för innovationsfrågorna. Problemet är att detta framgår väldigt tunt i er budget, så jag hoppas att det inte bara är en sak att säga i paneler utan att det ger genomslag på riktigt. Vi ser fram emot att de här frågorna tar en större plats i landstinget och i politiken.

Vi har däremot några saker som vi är lite oroliga inför. Det ena är att den nya innovationsberedningen ska bli isolerad och inte få ett reellt mandat att faktiskt implementera de nya delarna i vården eller bli en del i vårdvalens förfrågningsunderlag. Det andra är att trafiken och regionfrågorna står helt utanför.

Så det här blir både en fråga till sjukvårdslandstingsrådet, om vårdvalen kommer att få en större del av innovation och om förfrågningsunderlagen faktiskt anpassas till detta, och även en fråga till trafiklandstingsrådet: Kommer du att släppa in innovationer i trafiken?

Vi socialdemokrater vill satsa dubbelt så mycket på de riktade pengarna, men vi håller fast vid, på samma sätt som Daniel Forslund har sagt i andra sammanhang, att det är hela landstinget budget som måste jobba för det här. Vi måste hitta system där vi kan få alla delar av sjukvården att aktivt jobba med innovation, det ska stöttas, och vi måste hitta ersättnings- och incitamentssystem som faktiskt lever upp till detta.

Det handlar också om direktiven till våra bolag och förvaltningar, att faktiskt ge dem ett tydligare mandat, ett tydligare uppdrag, att det här ska vara en riktig del av verksamheten.

Så ska jag säga något kort om IT-system också. Om vi ser till användarvänligheten så måste IT-systemen börja prata mer med varandra. Systemen ska inte bara utvecklas uppifrån av IT-tekniker utan måste i högre grad utvecklas tillsammans med professionen.

Det handlar framför allt om personalens situation. Systemen är många gånger krångliga, och när de inte pratar med varandra skapar det mycket mertid som vår personal lägger framför datorer i stället för att vara ute bland patienter.

Men det handlar också om att patienten ska kunna ta kontrollen över sitt eget vårdbehov. Att kunna boka besök, att kunna lista sig, att kunna se provsvar och mycket mer – det förväntar sig invånarna i vårt län. Försök att hitta kontaktuppgifter till våra egenregiverksamheter på nätet! Det går knappt att mejla en vårdcentral inom SLSO i dag, det går knappt att höra av sig. Det är ett enormt problem. Vi matchar inte de förväntningar som våra invånare har.

E-hälsa måste få ett större fokus. Stockholms läns landsting ska vara en motor för utvecklingen inom sjukvården både i Sverige och i Europa. Vi har förutsättningarna – det är dags att börja leverera!

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till presidiets innovativa förslag om nya stolar och den innovationsrika socialdemokratiska budgeten.

Anförande nr 373
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag kan glädja Victor Harju med att vi har innovationer även inom kollektivtrafiken. Nu kommer den första – i hela Europa, tror jag – reguljära elbussen att börja köra i innerstaden. Det vill säga att även kollektivtrafiken ligger väl framme i ett Moderat- och Alliansstyrt landsting.

Anförande nr 374
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Under snart två dagars budgetdebatt har vi alla lyft fram ett antal vardagsproblem i våra verksamheter, stora som små. Och det är vår uppgift som landstingspolitiker att göra just detta – att lyfta fram och synliggöra problem som våra verksamheter, vår personal och våra patienter faktiskt möter ute i vardagen. Men det är ännu viktigare att vi också fokuserar på de möjliga lösningarna på dessa vardagsproblem, att fokusera vår energi på att skapa förutsättningarna för att detta faktiskt ska ske, att vi ska ha möjlighet att förändra verksamheterna och också att frigöra den innovationskraft som finns både i vår egen verksamhet och ute i samhället.

Innovation erbjuder inte bara nya lösningar rent tekniskt eller i produkter och tjänster utan också metodiken vi behöver för att möta många av vårdens och trafikens vardagsproblem.

Innovation handlar om att snabbare omsätta allt det som landstingsrådet Carpelan talar om, den nya forskningen, den nya tekniken, det som tas fram av både företag och forskare. Vi måste snabbare se till att det skapar nytta ute i vårdens verksamheter och i trafikens verksamheter. Och det är precis det vi nu gör i SNL, genom att Stockholm är det första landstinget i Sverige som tar det här stora, samlade greppet kring innovationsfrågorna. Vi skapar en särskild landstingsrådspost, min egen, för området och vi skapar en ny beredning under landstingsstyrelsen som fokuserar på innovation.

Är då allt löst bara för att det finns ett innovationslandstingsråd? Kan alla andra landstingsråd luta sig tillbaka och säga att nu hanterar Daniel de här frågorna? Nej, tvärtom! Jag hoppas det inte kommer som en överraskning för någon här att vi nu höjer tempot i innovationsarbetet och forskningsarbetet i verksamheterna. För innovation och forskning berör alla i det här rummet, berör alla som arbetar i landstinget.

Därför tar vi nu också ett stort steg när det handlar om styrningen. I budgeten för 2015 säger Alliansen: ”Stockholms läns landsting ska präglas av en kreativ och innovationsfrämjande kultur, där nytänkande belönas och innovation och ständigt förbättringsarbete ses som en del av kärnuppdraget.” Här har vi också svaret på en av Victor Harjus frågor, för det sistnämnda, att innovation nu är en del av vårdens och verksamheternas kärnuppdrag, är viktigt. Det här är inte längre en sidouppgift utan det ska faktiskt finnas med i allting vi gör.

Vad menar vi då konkret? Det viktigaste är nog att faktiskt frigöra den kreativitet som vi redan har. Vården och trafiken sjuder av innovationskraft, av idéer och eldsjälar som jobbar hos oss. Vi har också i vårt län väldigt många forskare, entreprenörer och innovatörer som har idéer. Vi måste släppa in dem för att lösa vårdens och trafikens problem. För tro det eller ej, vi politiker kan mycket men vi kan inte allt, och vi måste bli mer öppna för lösningar som finns ute i samhället.

Vi har också en skyldighet att styra smartare, att ibland kanske styra mindre detaljerat, för att just frigöra denna idérikedom ute i våra verksamheter, att skapa ett klimat i vård och trafik där man får tänka nytt och där man faktiskt får göra fel ibland för att göra mer rätt i framtiden. Vi måste se till att vår personal känner att de kan påverka, att de kan utmana, att de kan utveckla – att de bjuds in för att medskapa framtidens lösningar.

Detta gör vi genom en rad konkreta insatser. Det ena är att vi stärker de innovationsfrämjande miljöer som redan finns: Innovationsplatsen på Karolinska, idérådet på hälso- och sjukvårdsförvaltningen och SLL Innovation som har ett landstingsövergripande uppdrag. Dessa kommer att stärkas; idérådet permanentas. Vi kommer också att se till att de tillsammans samspelar bättre och skapar ett regionalt innovationssystem som inte bara fungerar som isolerade öar, utan det här ska samspela på ett helt annat sätt.

Vi ska också ändra landstingets beteenden på en rad områden i vår styrning. Vi upphandlar för gigantiska belopp varje år. Vi har nu skrivit in i budgeten att innovationsupphandling och innovationsvänlig upphandling ska vara kärnan när vi upphandlar i framtiden. Vi ska använda partnerskap med företag för att hitta nya sätt att driva fram ny medicinteknik. Vi ska använda innovationstävlingar för att inkludera studenter och andra personer i lösandet av samhällsutmaningar.

Vi ska också jobba med ägarstyrningen. Vi ska jobba med våra vårdvalsavtal. Vi ska jobba med ägarstyrning inom vår egen verksamhet för att den ska främja innovation. Ersättningen till våra utförare ska se till att man skapar utrymme för innovation och nytänkande.

Avslutningsvis vill jag säga att vi som sagt nu har en stark styrning och starka verktyg för att jobba med de här frågorna. Vi har också en ny innovationsfond, som kommer att smörja det här arbetet, men det är nog ingen som tror att 10 miljoner i en innovationsfond löser landstingets alla utmaningar, utan det är som Victor Harju sade: Vi ska se till genom vår styrning att landstingets alla 85 miljarder jobbar för innovation och förnyelse, för forskning och utveckling, för förbättring av vår verksamhet. Vi kan göra mycket i den här salen, men vi måste också känna ansvar för att stockholmarna ska känna att i Stockholms läns landsting sker det stor utveckling. Då kan Stockholmsregionen bli en globalt attraktiv testmiljö, som drar till sig de mest dynamiska företagen och de ledande forskarna – och det kommer alla Stockholms patienter att vinna på.

Anförande nr 375
Victor Harju (S): Du säger ”när vi upphandlar i framtiden”. Innebär det att ni kommer att anpassa ersättningssystemen inom vårdvalen för att premiera innovation?

Anförande nr 376
Landstingsrådet Forslund (FP): Svar ja. Det är vår tydliga ambition.

Anförande nr 377
Michel Silvestri (MP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag vill faktiskt börja med att gratulera den styrande minoriteten, Alliansen till sin första innovation under den här mandatperioden, och det är just Daniel Forslund som innovationslandstingsråd. Vi från Miljöpartiet tycker det ska bli spännande att följa både ditt arbete och innovationsberedningens arbete.

Sedan har vi ju ett forskningslandstingsråd. Jag har själv stått i den här talarstolen tidigare och kritiserat Alliansen för stuprörstänk när det gäller utbildning kopplat till kompetensförsörjning och bemanning. Det är ju så att du som forskningslandstingsråd också ansvarar för utbildningsfrågor – man kanske kopplar ihop dig med rollen som personallandstingsråd. Utifrån det perspektivet tycker jag att det är glädjande att Alliansen har hörsammat de signalerna från Miljöpartiets sida.

När det gäller den FoU-strategi som nämns ska det ju nu tas fram en reviderad och uppdaterad version, och det ser vi också fram emot. Även det är glädjande att se, jämfört med den som har gällt så här långt som så gott som uteslutande haft fokus på FoU kopplad till hälso- och sjukvård, att man i den nya kommer att bredda sig mer och ta större hänsyn till landstingets totala verksamhetsområden, det vill säga inklusive trafikfrågor, energi, miljö med mera.

Återigen: Detta är någonting som vi från Miljöpartiet har lyft som förslag flera gånger, inte minst i forskningsberedningen, så det gläder oss att ni har hörsammat det.

Vi ser också fram emot att få vara delaktiga från den rödgröna sidan i att finmejsla den – om man får uttrycka sig så – FoUUI-strategi som väl egentligen ska vara färdig till sommaren 2015, om jag har förstått det rätt. På det viset är det ett brådskande arbete.

I underlaget till dagens beslut står det mycket kring FoU-strategin om att man ska öka samverkan med industri och näringsliv. Även det tycker vi är bra. Det vi tycker att man kanske har missat lite grann i det sammanhanget är väl att också värna och utveckla samverkan med patientorganisationer i detta viktiga arbete.

Tittar man tillbaka på FoU-budgeten historiskt är det tyvärr så att man måste konstatera att den under flera år har urholkats successivt. Det är en urholkning som vi tyvärr inte ser återhämtas än på ett tag. Det är olyckligt med tanke på hur viktigt det är med forskning, utveckling, utbildning och innovation.

Som man brukar säga: Dagens forskning är morgondagens hälso- och sjukvård, och dagens studenter – oerhört viktiga i det här sammanhanget – är morgondagens hälso- och sjukvårdspersonal. Så det vi missar i de här delarna kommer att straffa oss i ett senare skede.

Innovationsfond och annat har diskuterats. Som sagt, det är spännande – vi ser fram emot vad som kommer att hända med det – men lite farhågor har vi ändå. För om nu vår hälso- och sjukvårdspersonal ska vara innovativ så gäller det också att man har tid och förutsättningar för att vara det – man behöver tid att tänka, inte minst! Där ser vi nog alla att det i dag är alltför lite luft i systemet. Från Miljöpartiets sida har vi föreslagit att slopa effektiviseringskravet på 2 procent för akutsjukhusen för att skapa ytterligare luft i systemet. Det var intressant att se att Alliansen tidigare röstade ned det förslaget från vår sida, så det är lite olika signaler kring den frågan kan man säga. Sådant förvirrar, tyvärr.

Avslutningsvis vill jag bara säga någonting om privata vårdgivare i sammanhanget, betydelsen av att få in det här i avtal och så vidare. Där finns fortfarande mycket att göra, inte minst att följa upp det uppdraget från olika vårdgivare – inklusive våra egna utförare och enheter, om man ska vara ärlig.

Som en fråga i det sammanhanget vill jag bara höra: I underlaget framgår det att man nu äntligen har tecknat en överenskommelse med Capio S:t Görans sjukhus, som ju är en av våra stora utförare. Det var en nyhet för mig, måste jag säga. Jag skulle gärna vilja veta lite mer om det. Det står att det bara är för 2014 – hur tänker man där lite mera långsiktigt? Det vore intressant att veta.

Till allra sist yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 378
Petteri Louhema (V): Ordförande, åhörare! Ja, det här blir väldigt spännande framöver. Min resa här i landstinget är lite av samma resa som den landstinget är på. Jag går ju från forskningsberedningen till innovationsberedningen, och det känns som ”söndrade de falla, enade de härska” så att säga. Forskningen står ju för evidens, och när vi pratar om innovation så handlar det om förändringsarbete, att skapa nya värden och liknande. Innovation utan evidens kan löpa amok och forskning utan vilja att förändra blir konserverande, helt enkelt. Därför ser jag mycket fram emot det här arbetet, och jag kommer att driva att de här beredningarna ska jobba intimt med varandra – kanske att vi en gång per termin har gemensamma möten eller liknande.

Jag vill också säga att mina fyra år i forskningsberedningen har varit väldigt positiva. Det har varit jättebra klimat i diskussionerna och vi har alla verkligen bidragit. Med den nuvarande parlamentariska situationen är det än viktigare att vi fortsätter det positiva arbetet. Jag vill faktiskt hålla med alla föregående talare – de har sagt mycket vettigt.

Men jag har ändå vissa farhågor. En farhåga är att innovation har blivit mycket av ett modeord, och det finns en risk att man snävar in sig på samma sätt som ordet entreprenörskap snävade in sig under tiden jag gick på handelshögskolan i Jönköping. Exempelvis hade en herre vid namn Gustaf Douglas en föreläsning om entreprenörskap i ägandet. De teser som han där framförde tog han med sig till regeringsarbetet 2006, och vilka nya värden det entreprenörskapet i ägandet skapade på vissa kanalöar har vi sett!

Jag tänker så här. Innovation i vid bemärkelse är jättebra, så länge det leder till positiva utveckling i stort som smått. Därför är jag glad att det också finns röster som talar för att det handlar om den praktiska förmågan att åstadkomma förändringsarbete i hela landstinget, egentligen, att ta in det i styrsystem och annat. Och därför tycker jag att vi ska se över styrsystemen, för det funkar inte så bra inom primärvården som det är nu. Man kan inte utveckla en app som går stick i stäv med de rådande ekonomiska incitamenten, där man vill ha så mycket besökare som möjligt, medan en app gör att man inte blir sjuk. Detta måste vi verkligen se över.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag. Det kommer att bli väldigt kul att sitta i innovationsberedningen! Jag ser fram emot det.

Anförande nr 379
Thorbjörn Larsson (KD): Det verkar som om vi alla är ganska eniga om att forskning är viktigt. Vad är det då för slags forskning vi bör ägna oss åt, och varför? Det finns väl flera skäl, men jag vill nämna tre.

Tills alldeles nyligen trodde väl vi svenskar att vi var bäst i världen när det gäller forskning. Så är det inte riktigt, utan vi håller på att halka efter. Det är ett gott argument för att satsa ordentligt just nu.

För så där tio år sedan kom en forskningsrapport som visade att från det att vi har kommit på någonting nytt inom sjukvården tar det 17 år innan det används. Det är ett argument för att jobba inte minst med det som kallas för transaktionsforskning.

För tio femton år sedan trodde vi att när man ska göra en operation, inte minst av mag-tarmpatienter, så ska de fasta, och sedan måste de ligga alldeles stilla – då går det bra. I dag vet vi att det är precis tvärtom: man måste ha ätit ordentligt, och man måste stiga upp så fort det går – det har forskningen lärt oss.

I det här rummet är det inte alla beslut vi fattar som handlar om kunskapsbaserat beslutsfattande, utan det förekommer helt andra ingredienser. Därför behövs forskning, och vi kan vara stolta åt att vi satsar mycket på det nu i nästa års budget och att faktiskt vårt landsting blir en motor för den kliniska forskningsverksamheten i Sverige. Hälften av alla publicerade peer review-artiklar kommer från oss. Det är någonting att vara stolt över!

Under 2015 kommer vi att ta fram en ny strategi för forskning, utveckling, innovation och utbildning. Min målsättning handlar mycket om det som har att göra med att gå från god vård – det vet de flesta vad det är – och komma till god hälsa. För det är ibland en helt annan sak. Det är det den transaktionella forskningen handlar om.

Detta ska kombineras med banbrytande arbete när det gäller 4D-projektet, som ju handlar om att titta på de stora folksjukdomarna – bröstcancer, diabetes, artrit och hjärtsvikt. Den satsningen kommer inte bara att ge resultat i Stockholms läns landsting utan i hela Sverige.

Det finns en mytisk bild som handlar om den forskande enstöringen, en slags Newton som får ett äpple i huvudet eller en Arkimedes som upptäcker fysiska principer i badkaret. Det är just en myt! I dag är forskning inte bara nationell utan internationell, och där ska vi satsa stort. Vi hörde tidigare om Horizon 2020, samarbete med industrin och samarbete med internationella aktörer. Här ska vi verkligen visa både oss själva vad vi kan och Sverige att vi vill gå i bräschen för det.

Och det är klart, Daniel, att vi är väldigt stolta att det finns ett innovationsforskningslandstingsråd! Det är viktigt med innovation. Jag tror inte att innovation är en aktivitet som tar extra tid vid sidan om arbetet, utan det är en inställning. Innovation handlar om att ha drivkraften att förbättras, och där går ingen fri.

Jag tycker vi ska gratulera oss till den här budgeten, för den gör att vi tar ett ordentligt steg framåt på forskningens område, och jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 380
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Ja, det är bara att instämma om den här budgetens betydelse för hur vi kan arbeta framåt med de här frågorna. Som regionplaneansvarigt landstingsråd vill jag verkligen trycka på insikten att innovation och forskning hör till de absolut viktigaste faktorerna bakom Stockholmsregionens ekonomiska välstånd. Vi kan svårligen tänka oss en framgångsrik utveckling för Stockholmsregionen om vi inte gör det bästa av de resurser och möjligheter vi har för att skapa ett innovativt och forskningsvänligt klimat.

Jag ska också säga att det naturligtvis blir en viktig del i den nya regionala utvecklingsplanen som ska tas fram, att stödja det här arbetet och länka ihop landstinget insatser med de insatser som kan ske i näringslivet, i kommunerna och på olika sätt för att skapa starka kluster och en så stark användning av medlen som möjligt.

Landstinget är ju i hög grad initiativtagare till att vi i Stockholmsregionen ska bli bättre på att ta till vara de möjligheter som olika EU-fonder ger för finansiering av olika saker. Det är inte bara programmet Horizon, som särskilt riktas mot forskning, som kan vara aktuellt och som kan bidra till att stödja innovativt arbete, utan det är en ambition som vi också finner i socialfonden, regionalfonden och de interregionala fonderna, att öka innovationsvärdet. Och vi ska förhoppningsvis få ihop de här delarna på ett bra sätt så att vi verkligen använder de möjligheter och de resurser som förstås ytterst skattebetalarna har betalat in och som vi måste se till att få nytta av i regionen.

Jag vill också uttrycka min glädje över ett av utflödena av en av mina egna innovationer från förra mandatperioden, nämligen arbetet kring företagsklimat i vården. Där upptäckte vi att just att hitta slussar för tjänsteinnovationer var väldigt efterfrågat. Det var en stor brist i landstinget, det fanns ingen bra väg in för människor som kanske jobbade i vården, bedrev företag i vården eller var externa aktörer att lämna förslag till landstinget hur man kan organisera till exempel vården bättre. Det här idérådet kommer nu att permanentas, vilket är otroligt glädjande.

Jag vill lägga in en viktig brasklapp också från det arbetet, som även Daniel var inne på. Vi måste tänka oss noggrant för innan vi rycker in och med detaljreglering försöker förebygga eventuella brister i vården. Det är inte bra när man bestämmer, till exempel från riksdagen eller här ifrån landstinget, hur många personer som ska göra en viss arbetsuppgift och i vilken ordning. Det stänger utrymmet för innovationer.

Miljöarbetet i Stockholms läns landsting har faktiskt varit en viktig innovationsdrivkraft. Vi ställer ju höga miljökrav genom våra miljöprogram, och nyligen införde vi ett miljöpris som resulterade i att en rad stora miljöinnovationer kom upp till ytan – faktiskt så bra innovationer att SLL Innovation tillsammans med miljöförvaltningen beslutade sig för att inrätta en särskild tjänst för att jobba med de miljöinnovationer som kommer fram i landstinget. Jag tror att vi har mycket att vinna på att stärka det arbetet, inte minst i trafiknämndens förvaltning, ytterligare – något som vi har noterat när vi har beordrat fram elbåtar och annat. Det är inte alltid så lätt för idéerna att komma in i förvaltningarna.

Slutligen vill jag trycka på att ska vi vara en innovativ region så måste vi ha en stor internationell tillgänglighet, och då är flyget – det miljövänliga, innovativa flyget – en väldigt viktig del om vi ska kunna fortsätta konkurrera.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 381
T h o m a s E r i k s s o n (M): Ordförande, ledamöter! Jag får väl börja med att i likhet med Vänsterpartiets tidigare talare säga att det ska bli väldigt kul – för min del att sitta i forskningsberedningen, vilket är någonting helt nytt för mig.

Stockholms läns landsting är ju den största huvudmannen när det gäller sjukvård i Sverige, så vi har väldigt speciella förutsättningar. Vi har stora möjligheter att förena forskning, klinisk behandling och utbildning. Därvidlag har vi en unik situation. I Alliansens budget ingår ökad samverkan med universitet och högskolor och näringsliv, som kan ge möjligheter att förena just klinisk verksamhet, forskning och utbildning. Syftet är att höja den tvärvetenskapliga kompetensen, att minska avståndet mellan forskningen och den kliniska verksamheten – att komma närmare patienten med forskningen.

Flera av Alliansens satsningar har redan nämnts, så jag ska bara nämna ett par stycken som jag tycker är värda att nämna särskilt: dels forskningsnärvaron i den geriatriska verksamheten, dels också satsningen på ett center inom psykiatrin. Jag hade tillfälle att lyssna på en engelsk forskare kopplad till psykiatri och kunde då konstatera att av dem som har psykiska problem i vuxen ålder har ungefär hälften haft sådana upplevelser i sin barndom, men det är en väldigt liten del av barnen som på något sätt söker hjälp på grund av psykiska problem. Så inom psykiatrin finns ett stort utrymme att öka kompetensen, och där välkomnar jag verkligen initiativet i budgeten.

Jag vill med de orden yrka bifall till Alliansens budget.

Anförande nr 382
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag lyssnade en gång till ett föredrag av länspolismästaren Carin Götblad. Hon berättade att hon hade varit bekymrad över jämställdhetsarbetet. På den tiden hade polisstationen en person som ansvarig för jämställdhetsfrågorna som var väldigt hängiven, som gjorde upp jämställdhetsplaner och ordnade seminarier, men det hände inte så mycket. Då tog hon den mest motsträvige medarbetaren på hela stationen och gjorde hen till ansvarig för jämställdhetsfrågorna. Det tog ett tag, men till sist blev det faktiskt praktisk jämfigurering och det började hända saker med arbetsmiljö, rekryteringsläge och attityder.

Att ha en specifik person som är ansvarig för ett ansvarsområde är väldigt viktigt. Man visar på frågornas betydelse.

Jag vill därför från Socialdemokraternas sida gratulera Daniel Forslund till att ha blivit det första innovationslandstingsrådet. Du kan väl fundera själv över den liknelse jag just gjorde, om du var den mest motsträvige eller om du kanske var den person som riskerar att hamna med att få jobba med hjärtefrågor som inte genomsyrar allting annat. Flera har redan tagit upp det, och jag tror vi är helt överens om att så inte får ske. Vi tyckte det var konstigt att man i ett så sent skede bytte namn på e-hälso- och IT-beredningen till innovationsberedningen. Det är bra att vi kan lova varandra att det här arbetet, som vi har höga ambitioner för, verkligen kommer att påverka inte bara Peter Carpelans arbete utan också Marie Ljungberg Schötts och Torbjörn Rosdahls.

Vi har ju under de snart två dagar som budgetdebatten har pågått diskuterat effekterna av våra ersättningssystem. Håkan Jörnehed visade på förmiddagen sin bild av Vårdval Stockholm som just visar hur ersättningssystemet begränsar innovation, och jag tyckte det var allvarligt. Men nu har vi, på Victors fråga, fått ett löfte från Daniel om att ersättningssystemet ska förändras, såväl inom Vårdval, förstod jag, som inom primärvården, för att främja innovation. Du sade: Det är vår ambition. Jag kan högtidligt lova att vi kommer att följa upp att denna ambition också omsätts i praktiken! Annars, om man bara pratar om ett område men inte skapar förutsättningar för det, så tror jag att det blir ungefär lika effektivt som att lägga en blöt filt på ett adventsljus.

Men vi har lagt många konkreta förslag i vår budget för att stimulera forskning, utveckling och innovation – exempelvis våra 100 miljoner mer, men också pengarna till Innovationsfonden. Vi vill också, precis som Peter tog upp, utveckla arbetet med de akademiska vårdcentralerna. Jag tror att det också kan öka attraktionskraften för forskningsintresserade läkare att jobba inom primärvården, vilket vore väldigt bra.

Sedan är det de här IT-systemen som Victor tog upp. Det är så sorgligt att höra hur de icke sammanhållna, icke ändamålsenliga IT-systemen utgör ett sådant hinder för vårdpersonalen och för vår forskning och utveckling. Därför vill vi också satsa extra på detta och hoppas att vi får en bra samsyn om det.

Det som är klurigt är, som bland andra Miljöpartiet har tagit upp, när marknaden tillåts styra sjukvården för mycket och vi får den här fragmentiseringen och kortsiktigheten – precis det som liksom är motsatsen till forskning och utveckling långsiktigt. Vi har styckat upp sjukvården mellan aktörer som konkurrerar med varandra i stället för att samarbeta för patientens bästa.

Här måste vi få till stånd ett förbättrat och fördjupat samarbete mellan akademi och näringsliv, som har nämnts, universitet och sjukvård – hela den breda life science-sektorn. Det är klart att staten har ett viktigt ansvar, men som det största landstinget måste också vi ta ett stort ansvar, och jag tror – avslutningsvis – att Astra Zenecas nedläggning startade en otroligt viktig debatt inte bara i regionen utan i hela landet. Vi ligger fortfarande bra till, som

flera har varit inne på, men tecknen är dessvärre många på att vi är på väg i fel riktning, att Stockholm tappar i den internationella konkurrensen, och vi ser också att just implementeringen och kontakterna mellan forskning, life science och sjukvård är för svaga.

Det här ska vi prata mer om. Vi ska hitta blocköverskridande lösningar. Stockholm är alltså, som jag ser det, en förebild, ett draglok och en påtryckare mot staten. Vi kan klara det här – men då ska innovation inte bara vara ett vackert ord utan också någonting som vi lever efter varje dag!

Anförande nr 383
Lars Harms-Ringdahl (MP): Det var väldigt roligt att höra detta. Jag var faktiskt också med på den delen av seminariet. Framför allt är ambitionerna höga, i synnerhet inom det naturvetenskapliga och medicinska området. Det finns ju många andra forskningsområden, och ni har tagit upp en del som jag tycker verkar mycket lovande.

Tittar man lite historiskt så står det i FoU-strategin från 2011 att forskning på patientsäkerhet skulle vara ett prioriterat område, men det har blivit väldigt lite av det. Jag har frågat runt, och det görs väldig få insatser. Tar det 17 år innan de kommer verksamheten till del så är det nog inte mycket värt! Sådan forskning är ju av lite annan karaktär än naturvetenskaplig forskning, det krävs en annan typ av kompetens. Det gäller i synnerhet hur man söker kunskap och hur man tillämpar den. Miljöpartiet vill lyfta fram patientsäkerhet som ett separat forskningsområde, så att det inte försvinner. Eftersom det är ett så pass stort problemområde kan det lätt drunkna bland allt annat – vilket det redan har gjort. Sådan här forskning skulle vara långsiktig och ett huvudsyfte skulle vara att minska antalet vårdskador och dödsfall i vården.

Förra året så här dags hade landstinget patientsäkerhetsdagar. De är välbesökta och populära. Det fanns två seminarier som var helt fulla, med 150 personer utifrån vården som ville jobba med patientsäkerhet. Det finns alltså ett väldigt stort tryck underifrån att vilja gå ut och rätta till saker. Det fanns en fantastiskt bra posterutställning, där folk kunde ställa ut. Och det finns ett tryck nerifrån, och med god handledning både för metodik och tillämpning skulle det här engagemanget kunna leda riktigt långt.

Det finns alltså resurser. När jag hörde dagens seminarium och vårt nya innovationslandstingsråd funderade jag på om man inte ska byta om och inte kalla det för forskning om patientsäkerhet utan innovation i vårdsäkerhet, och sedan lyfta statusen och få betydligt fler miljoner kvar att verka. För det är en väldigt liten budget i förhållande till problemets storlek. Alla de här projekten leder ju inte till doktorsgrader, men de kan vara till stor nytta.

En annan prioritering man har gjort i forskningen handlar om hur man leder och styr verksamheten. Det var ett annat prioriterat forskningsområde i den förra planen också. På samma sätt skulle man kunna föra en sorts diskussion om breddforskning, i stället för att ta in konsulter och forskare.

Anförande nr 384
Birgitta Sevefjord (V): Tack, ordförande! Forskning, utveckling, innovation och utbildning är viktigt. Hittills har vi hört tio män prata och en kvinna. Jag har inte hört någon lyfta jämställdhetsperspektivet inom det här oerhört viktiga området. Här har vi uppenbarligen mycket att göra!

Mycket av det som har sagts har haft en övergripande karaktär. Jag tycker det låter väldigt spännande. Jag ska sitta i forskningsberedningen. Jag är verkligen inte expert, men jag lovar att jag ska lära mig mycket under den här fyraårsperioden.

Jag skulle däremot vilja lyfta en väldigt konkret sak i detta mitt första inlägg i denna fråga. Det handlar om Centrum för genusmedicin. Jag lyfte det i en debatt med sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrink för någon månad sedan därför att det där finns en stor oro över att det inte är finansierat och en del av verksamheten nu läggs ned. Det är ett centrum som bildades 2001, det första i Europa – vi ska vara stolta över det. Allt de gör kanske inte är jättebra, men det är ändå en väldigt viktig verksamhet. Sedan 2007 har man haft finansiering från Stockholms läns landsting. Nu verkar det som om den finansieringen försvinner.

I Alliansens budget för nästa år står det på sidan 89: ”Forskning som inriktas på att kartlägga och jämföra kvinnors och mäns sjuklighet ges stöd. Det är viktigt att öka kunskapen om könsskillnader och ouppfyllda behov av olika behandlingar.” Där har man alltså ett genusperspektiv, ett könsperspektiv, och det är det jag har fastnat på. Men hur stämmer då det överens med det som händer vid Centrum för genusmedicin?

Om jag har förstått saken rätt när jag har lyssnat runt, är det så att man tidigare har haft fyra forskningstjänster knutna till dess verksamhet. Nu är de här forskningsuppdragen avslutade och inga nya har tillkommit. En webbkurs som man har hållit om genus, kön och hälsa som har rullat i flera år och som har varit den första i sitt slag i Europa kommer nu att läggas ned, för det finns ingen som kan sköta den verksamheten framöver eftersom man inte har några resurser. Verksamheten går nu på sparlåga eftersom det är oklart vilka resurser man kommer att ha för 2015, men man har uppmanats att söka medel för 2016. En koordinatorstjänst som man har haft under flera år har nu dragits in.

Det är den information jag har fått. Jag hoppas att jag har fel. Det är därför jag lyfter frågan nu.

Varför pratar jag så mycket om detta? Jo, därför att jag tycker att detta är en viktig verksamhet, någonting vi ska vara stolta över – att vi har ett centrum för genusmedicin, det första i Europa – men också att jag som vänsterpartist menar att vi alltid ska ha genusglasögonen på oss, oavsett vad det är för verksamhet som vi bedriver, men inte minst när det gäller forskning, utbildning och innovation.

Anförande nr 385
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Fru ordförande! Jag ska börja med att svara på Birgitta Sevefjords fråga om Centrum för genusmedicin.

Pengarna finns kvar till forskningen på genusområdet. Det vi gör är att vi inte låser dem till just den här centrumbildningen, utan vi vill konkurrensutsätta det så att vi maximerar kvaliteten på den här forskningen. Vi vill säkerställa att den verkligen skapar nytta för genusforskningen i länet.

Jag kan stanna där om du vill ha en replik.

Anförande nr 386
B i r g i t t a S e v e f j o r d (V): Förmodligen är centret lika förvirrat som jag. Du säger att pengarna finns men det ska konkurrensutsättas. Vad betyder det i praktiken?

Anförande nr 387
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Det betyder att de kan söka på samma villkor som alla andra.

Anförande nr 388
B i r g i t t a S e v e f j o r d (V): Jag har visst några sekunder kvar.

Men om man inte får några pengar, läggs centret ned?

Anförande nr 389
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Jag ska nu summera lite frågor och kommentarer som tagits upp under debatten.

Bara det faktum att nästan alla partier tog upp innovation i sitt inledningsanförande i går tycker jag borgar för att redan att vi nu har pekat ut innovationsfrågorna som viktiga faktiskt har skapat en ny dynamik i den här grupperingen. Jag tycker också att det finns en lovande enighet i de här frågorna som gör mig hoppfull att vi faktiskt kan ta oss an det ambitiösa greppet att gå på djupet och verkligen adressera de stora och svåra strukturfrågorna i hur vi styr och hur vi agerar.

En forskningsberedning skulle aldrig kunna ta sig an ett samlat grepp kring teknikutvecklingen i landstinget, ersättningssystem, styrning och upphandling – det kan bara en innovationsberedning göra. Så jag kan lugna Socialdemokraternas oro att det här skulle vara någon sorts separat enhet som inte är kopplad till forskning, för det kommer den att vara. Det kommer att vara väldigt synkat – det kommer att vara samma sekreterare, och vi kommer till och med att ha gemensamma möten ibland.

Det finns också ett starkt fokus på IT-systemen. Jag berättade under den allmänpolitiska debatten i går om våra ambitioner där. Vi har mycket tankar kring just att samla styrningen för IT-systemen, utveckla dem tillsammans med professionerna och se till att det blir ett användarfokus. Du ska kunna kontakta din vårdcentral på nätet via smarta e-tjänster eller via e-mail. Det finns ett sådant arbete som pågår, och det kommer att växlas upp.

Jag tycker mig se en hög mognad i den debatt som vi har här, och jag hoppas att vi kan se till att föra detta vidare under de kommande åren. Jag kommer inte att ge mig!

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 390
Landstingsrådet C a r p e l a n (MP): Fru ordförande! Jag känner mig lätt tårögd över vilken konsensus vi har här i fullmäktigesalen när jag hör den här typen av frågor beträffande forskning och innovation. Precis som Daniel Forslund var inne på tror jag att det visar att vi går tillsammans, i en sorts samverkansanda, in i den här mandatperioden. Jag tror att detta är ett tecken på det – i vart fall hoppas jag det.

Vad som präglar det som finns i forskningsavsnittet i den budget vi lägger är också att vi ser en samverkan från landstingets sida, från lärosäten och från näringsliv men inte minst att vi måste hålla fokus på den internationella forskningen och att vi i Stockholmsregionen ska vara en del av den, för det tror jag kommer att gagna både industrin, arbetstillfällena och den utveckling som behövs för att Stockholmsregionen ska ligga i framkant både i Sverige och i världen.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag och tackar för en bra och spänstig debatt.

Anförande nr 391
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack så mycket, Peter, och tack för en bra debatt!

Det är klart att vi är väldigt överens. Jag tror också att det vi behöver bevaka är hur det funkar i klustren kring life science och våra sjukhus, och de svårigheter som de annonserar att de förväntar sig att vi är med och löser så att vi också skapar förutsättningar för tillväxt och fler arbetstillfällen, vilket jag vet att det finns en gemensam vilja till.

Men ska vi bli riktigt eniga så önskar jag, när jag nu yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget inom detta område, förstås att ni stöder våra säryrkanden om mer pengar till innovationsfonden och ett innovationsråd. Det kanske ni är mogna för nästa år, när debatten är ännu mer mogen så att säga?

Tack för nu.

Personalfrågor

Anförande nr 392
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Herr ordförande, fullmäktige! Stockholms läns landsting är en av Sveriges största arbetsplatser. I en kraftigt växande region med nya och växande krav på hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken är kompetensförsörjningen en av våra största och viktigaste utmaningar. Landstinget ska vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare. Därför arbetar vi kontinuerligt för att förbättra och utveckla chefs- och ledarskap samt arbetsmiljö inom landstingets olika verksamheter.

Det är också viktigt att vi har en bredd av kompetenser och människor med olika bakgrund i våra verksamheter. Arbetsplatserna ska vara både jämlika och jämställda.

Kompetensförsörjningen är en av våra mest prioriterade frågor. Landstinget samverkar med lärosäten och skolor i länet för grund- och specialistutbildning av olika yrkesgrupper, samtidigt som vi bedriver en kompetensutveckling och fortbildningsinsatser, framför allt för personalen inom hälso- och sjukvården.

Landstinget ska ha en hälso- och sjukvård och en kollektivtrafik i världsklass – det är Alliansens och Moderaternas ambition. Därför är det viktigt att vi kan locka till oss de bästa kompetenserna och de bästa medarbetarna, och de ska ha de bästa förutsättningarna för att möta de professionella krav som ställs på dem nu och i framtiden.

En central del i att vara en attraktiv arbetsgivare och för att utbildning och ett väl utfört arbete ska löna sig är att skapa ett system där medarbetarnas kompetens och insatser kopplas till deras löneutveckling. Inom de landstingsägda bolagen och i förvaltningarna sätts löner utifrån lokala förutsättningar och inom ramen för de riktlinjer som finns i till exempel budget, kollektivavtal och personalpolicy. Vi ser också ett behov av att arbeta med lönebildning ur ett mer strategiskt perspektiv för att utveckla processer för arbetsvillkor, lönebildning och lönestrukturer för att därigenom bättre stödja kompetensförsörjningen, den lokala lönebildningen och en god löneutveckling för landstingets medarbetare.

Landstingets särskilda lönesatsning på specialistutbildade sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och barnmorskor i förlossningsvården kommer även att fortsätta under 2015. Riktlinjerna kommer att ses över för att på bästa sätt stödja lokala modeller för kompetens-

och löneutveckling. Med det menar jag att vi ska trycka ut dem till de enheter som bäst kan sköta den saken, i stället för att vi från centralt håll ska peta i alltför många detaljer.

För medarbetarna och för verksamheten i landstinget är det viktigt att ledarskapet är väl fungerande. Det måste tydligt framgå hur bolag och förvaltningar arbetar med chefs- och ledarskap. Under nästa år ska därför särskilt fokus ligga på att följa upp och få ökad kunskap om chefsrörligheten i landstinget, i syfte att på sikt få ett hållbart chefskap med en bra balans mellan rörlighet och stabilitet.

I arbetet med att förverkliga framtidsplanen för hälso- och sjukvården, som vi tidigare i dag berörde krävs det att cheferna inom bolagen och förvaltningarna har den kompetens som krävs för att driva och genomföra förändringar. Därför ska cheferna delta i landstingets samordnade och riktade utvecklingsinsatser. För att ytterligare säkerställa att vi har rätt kompetens kortsiktigt och långsiktigt ska 70 procent av landstingets bolag och förvaltningar har påbörjat införande av KOLL-modellen under 2015.

Moderaterna anser att arbetsmiljön är en av de viktigaste faktorerna för att kunna erbjuda landstingets medarbetare attraktiva arbetsplatser. Genom landstingets treåriga projekt Arbetsmiljölyftet satsas sammanlagt 150 miljoner under åren 2015–2016 för att stödja lokala initiativ för att förbättra arbetsmiljön. Vi behöver också arbeta strategiskt för de yrkesgrupper som har hög sjukfrånvaro för att se på vilka sätt man kan minska frånvaron i dessa grupper, som dessutom ofta är kvinnodominerade. Därför ska vi tillsammans med Försäkringskassan vidareutveckla det arbetslivsinriktade rehabiliteringsarbetet för att stödja och underlätta en tidig återgång till arbetet.

För att locka fler grupper av unga till landstinget startar vi under nästa år särskilda introduktions- och utbildningsinsatser för undersköterskor vi akutsjukhusen. Verksamheterna ska i dessa fall erbjuda praktikplatser och bistå med handledare. Landstinget ska också erbjuda ungdomar sommarjobb och prao, där ungdomar med funktionsnedsättning ska vara en prioriterad grupp.

För att locka unga akademiker till landstingets olika verksamheter inrättas ett traineeprogram för akademiker inom ekonomi, juridik, teknik och IT. Traineeprogrammet är ettårigt, och rekryteringen ska ske till ordinarie tjänster inom landstingets bolag och förvaltningar.

Landstingets verksamheter ska präglas av jämställdhet och mångfald, som vi belyste under forskningsdelen. Verksamheterna ska bedriva ett aktivt arbete för att underlätta rekrytering av personer med funktionsnedsättning till våra verksamheter. Genom en särskild satsning i år, alltså 2014, har landstinget kunnat erbjuda traineeplatser för personer med funktionsnedsättningar. Satsningen kommer att fortsätta genom ytterligare 9 miljoner kronor under 2015–2017. Alliansen tycker också att det är särskilt viktigt att ta vara på kompetensen hos dem som flyttar till Sverige från länder utanför EU och EES. Landstinget ska fortsätta sitt arbete med att tillhandahålla auskultations- och praktikplatser för att till exempel läkare från tredje land ska kunna komma in på arbetsmarknaden.

Här är det också viktigt att regeringen och Socialstyrelsen tar sitt ansvar och påskyndar valideringsprocessen, som det kallas. Vi vet att välutbildade personer som behövs i vården snabbt behöver få komma ut i arbete och få en egen försörjning men att det går alldeles för långsamt.

För att landstingets medarbetare ska fördjupa sig i frågor som rör jämställdhet och mångfald ska verksamheterna erbjuda sina anställda att genomgå till exempel certifierade jämlikhets- och jämställdhetsutbildningar. Alla anställda ska ha möjlighet att genomgå våra webbaserade utbildningar inom mångfaldsområdet.

För att motverka osakliga löneskillnader ska chefer med löneansvar få möjlighet att genomgå utbildning med lönesättnings- och löneöversynsdelar.

I en kraftigt växande region ställs allt högre krav på landstingets olika verksamheter. Inom hälso- och sjukvården behöver vi fler medarbetare, samtidigt som ny teknik och nya behandlingsmetoder ställer krav på ny kompetens. För att utveckla hälso- och sjukvården i enlighet med visionen om framtidens hälso- och sjukvård är personalen den viktigaste resursen för att säkerställa en god vård med patienten i centrum.

Landstinget arbetar på flera fronter för att vara en attraktiv arbetsgivare. Som exempel kan jag nämna att de medarbetare som önskar arbeta heltid ska erbjudas den möjligheten.

För att öka kollektivtrafikresandet och minska miljöbelastningen vill vi också utreda möjligheten att erbjuda grupper av medarbetare SL-kort under kortare perioder.

Arbetet med att hitta nya arbetssätt inom ramen för framtidens hälso- och sjukvård kommer att intensifieras under de kommande åren under mandatperioden. I detta arbete är KOLL-modellen tillsammans med ett it-stöd avgörande nyckelfaktorer för det lokala utvecklingsarbetet, arbetsgivarens dialog med medarbetare och landstingsövergripande åtgärder.

Kompetenskartläggningen i kombination med olika prognosmodeller gör en systematisk analys av vilka kompetenser det råder brist på, så att landstinget tillsammans med lärosäten och skolor kan rikta specifika utbildningsinsatser mot bristområden och så att vi har fakta att luta oss mot när vi gör det i stället för bara allmänt tyckande.

Under 2015 ska it-stödet successivt bli heltäckande tillsammans med bättre och modernare it-system och administrativt stöd i form av medicinska sekreterare. Så frigör man också mer tid för patientarbete för våra medarbetare.

Husläkarverksamheten kommer att utvecklas med fokus på första linjens psykiatri. I det arbetet kommer en kartläggning av behov av psykologer att genomföras. Detta arbete ska ingå i arbetet med kompetensförsörjning inom framtidens hälso- och sjukvård som jag tidigare berörde. För att vården och patientomhändertagandet ska vara i världsklass, vilket är vår ambition, är det också viktigt att vårdens olika professioner arbetar i team. Det kräver en samordnad planering av professionernas arbetstider. Därför lägger vi också ett uppdrag som fullmäktige förhoppningsvis antar, att landstingsstyrelsen får i uppdrag att kartlägga de lokala avtalen och de regler som ligger till grund för schemaläggning och införa enhetliga regler inom landstinget.

Landstinget har dessutom upphandlat ett it-stöd, Gat, för personalplanering, resursplanering och schemaläggning av läkare. Landstingsstyrelsen ska ta fram en plan för ett införande av systemet, i första hand inom akutsjukvården, men målet är att det ska vara heltäckande till 2018.

För att Stockholms län även i fortsättningen ska ha en hälso- och sjukvård i världsklass är det viktigt att även regeringen tar sitt ansvar och fortsätter det som alliansregeringen har haft ambitionen att göra, nämligen att bygga ut läkar-, sjuksköterske- och barnmorskeutbildningarna vid universitet och högskolor. Sedan får vi se vilken regering vi har efter mars.

Vårdutbildningarna måste dimensioneras för att möta framtidens och Stockholms läns kompetensbehov. Från landstinget ska vi säkerställa att alla vårdaktörer medverkar för att möta behovet av praktikplatser och utbildningstjänster. Landstingets satsning med uppdragsutbildningar för sjuksköterskor som väljer att specialisera sig ska fortsätta. Den ska

också utvecklas efter verksamheternas olika behov. Landstingsstyrelsen ska också få i uppdrag att ta fram ett förslag till åtgärder för bättre samverkan mellan lärosätena och vårdverksamheten när det gäller sjuksköterskor och verksamhetsförlagda studier.

Anförande nr 393
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Många av oss ser nu fram emot den begynnande julledigheten – att få tillbringa lite extra tid med familjen, umgås med vänner och bara koppla av. Vi ser fram emot att komma tillbaka utvilade till jobbet med ny kraft inför det nya arbetsåret.

När vi nu summerar det år som gått och blickar fram emot nästa är jag nog inte ensam om att känna viss oro. Jag delar oron med all del vårdpersonal som varje dag gör sitt yttersta för att bedriva en bra och patientsäker vård i vårt län. De känner bävan för att inte räcka till, trots att de gör sitt yttersta. Det finns en stark yrkesstolthet och yrkesetik men också en känsla av maktlöshet inför alla de fel man ser har konstruerats av den styrande minoriteten under åtta år och som riskerar att leda till en systemkollaps. Man ser ersättningssystem som man upplever premierar fler besök framför en helhetssyn på patienten. Man ser personal som arbetar med andra uppgifter än de är utbildade för. Man ser dåliga it-system som leder till mer administration och mindre tid för patienten.

Vårdbehoven är stora samtidigt som 200–300 vårdplatser är stängda. Patienter får åka till andra län för vård eller läggs på fullbelagda avdelningar. Patienter och medborgare är de stora förlorarna som inte får den vård som de betalar för, men personalen är de som upplever problemen dagligen. Som arbetsgivare har vi ett ansvar att ge dem goda förutsättningar att utföra sitt arbete och må bra i sin dagliga arbetsmiljö.

Vårt svar på vårdpersonalens krav på en fungerande arbetsmiljö är tydligt: Ni ska vara delaktiga i verksamhetens utveckling, ha inflytande och kunna påverka schemaläggning och arbetstider. Ni ska få nya arbetskamrater, så att alla får jobba med det som de är utbildade för. Rätt bemanning på rätt plats. Låt proffsen vara proffs. Det kräver att vi anställer fler yrkeskategorier.

Inga medarbetare ska behöva arbeta mer än två av fem helger. Minska treskiftet! Vi vet att stressiga arbetsförhållanden med långt mellan ledigheterna leder till minskad levnadstid, faktiskt, och livskvalitet.

Mycket av de utmaningar som vården och landstingets samlade ekonomi står inför åvilar det nyinrättade personalutskottet. Det handlar om att skapa helhetssyn inom den gemensamma koncern som Stockholms läns landsting är men också i samverkan med andra vårdgivare säkra tillgången på olika professionsgrupper.

Vi är folkvalda och har det yttersta ansvaret för att säkra kompetensförsörjning och bemanning. Flera strategier, planer och policyer måste samverka i detta arbete: Kompetenskartläggning för att säkra att personalens arbetsinnehåll motsvarar den yrkesroll man har, kompetens- och bemanningsplaner för att säkra att våra team runt patienterna har rätt sammansättning och stöder varandras professioner, utbildnings- och fortbildningsstrategi för att på kort och lång sikt säkerställa tillgången till rätt personalgrupper och en lönebildningspolicy som utgår från kunskap, erfarenhet, kompetensutveckling, ansvar och prestation och är förutsägbar och tydlig när det gäller hur löneutveckling kan ske.

En strategisk kompetensförsörjningsplan är därför en förutsättning för att man ska kunna säkra patienternas rätt till en bra och säker vård i världsklass. Den ska hindra att bristyrkesgrupper uppstår med stängda vårdplatser som följd, och den är en förutsättning

för att också framtidsplanens utflyttning av vård ska kunna fullföljas.

Vårt svar på stängda vårdplatser till följd av brist på personal är:
Ta fram en strategisk kompetensförsörjningsplan för hela landstinget samlat.
Tillsätt en effektivitetskommission för minskad administration och ökad produktivitet.
Anställ fler sjuksköterskor och undersköterskor i vården.
Anställ fler medicinska sekreterare och annan personal i verksamheterna som kan avlasta läkare och annan vårdpersonal.

Förbättra och tydliggör löneutvecklingen, inte minst för sjuksköterskor och undersköterskor. Öka möjligheten för undersköterskor att specialisera sig.
Använd en modell med studielön för fler specialistutbildade. Pröva modellen med verksamhetsförlagd akademisk specialisttjänstgöring för specialistsjuksköterskor.

Som socialdemokrat är det en självklarhet för mig att stå för en bra arbetsmiljö, rätten att påtala brister, rätten till avtalsenlig lön och rätten att påverka sitt arbete.

Vi får rapporter om ambulansförare som somnat under utryckning på grund av långa arbetspass och anställda som får uttalandeförbud när det gäller brister i verksamheten. Den styrande minoriteten har kategoriskt sagt nej till att införa krav på kollektivavtal vid upphandlingar och vid tecknande av avtal med leverantörer, vilket är graverande. Det är frågan om värnandet om den personal som jobbar med och under skattefinansierad verksamhet för andra arbetsgivare. Men det är också en fråga om stabilitet i verksamheten för patienter och resenärer, så att inte dessa påverkas negativt vid verksamhetsövergång. Därför kommer också vi under personalutskottets roll att kräva personalpolitiska riktlinjer vid upphandling och skrivande av leverantörsavtal.

Nu är det som sagt snart jul, med välförtjänt ledighet för vila och glädje, med smak av julglögg och pepparkakor. Glöm då inte också att vi har ett ansvar för att alla våra anställda ska kunna få hämta ny kraft, få bra förutsättningar att orka och kunna utföra sitt arbete på allvar. Det är vi här inne som sätter spelreglerna för detta. Till alla medarbetare runt om i Stockholms län säger jag: god jul och gott nytt år! Vi är tacksamma för att ni finns och gör ett enastående jobb! Vi ska ta vårt ansvar för att det också blir ett gott nytt år. Bifall till Socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 394
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Här i Stockholms läns landsting har vi till uppgift att skapa goda förutsättningar för våra medarbetare att erbjudas både kompetensutveckling och specialisering med bibehållen lön. Det ska finnas utrymme att sätta löner utifrån medarbetarnas kompetens och utbildningsnivå. Vi tycker också att framtidens hälso- och sjukvård kräver att politiken och verksamheten medvetet söker optimala arbetsmetoder.

Vi måste jobba metodiskt när det gäller verksamhetsutveckling i syfte att öka kvaliteten för dem som söker vård akut.

Landstinget ska värdesätta alla de olika yrkeskompetenser som finns i vården, och vi ska vara med och skapa förutsättningar för att de används. Varje yrkeskategori fyller en viktig roll och är bäst på sitt område. En effektiv vård innebär att medarbetarna får fokusera på sin profession och det de är bäst på.

Medarbetarna på akutsjukhusen har kompetens och kunskap. Det måste vi också ta till vara. Vi måste vara en attraktiv arbetsplats där alla medarbetare ges förutsättningar att göra det jobb som behöver göras, men samtidigt ska de ha möjlighet till personlig utveckling. Det

betyder att vi måste erbjuda goda arbetsvillkor och en trygg arbetsmiljö, vilket är grundstommen också i en patientsäker vård. Det är detta vi vill uppnå som ett mål.

Samtidigt är situationen på våra akutsjukhus just nu ansträngd. Det är överbeläggning, och underbemanning är vanlig. I dag finns det lediga vårdplatser som inte används, för det saknas bemanning.

Från Miljöpartiets sida har vi de senaste dagarna kollat upp detta med hyrpersonal. Vi har haft en prognos från augusti, men nu finns det också en prognos från oktober. Prognosen visade på en kostnad totalt 443 miljoner för hyrpersonal inom hälso- och sjukvården. Tittar man enbart på hälso- och sjukvårdsprofessionerna ligger summan på 393 miljoner kronor. Detta är en ökning med 110 miljoner sedan år 2013.

I Alliansens budget ligger 190 miljoner. Man hade kanske kunnat trycka ned kostnaden från 283 till 190 miljoner, men i stället har den exploderat och gått åt andra hållet, alltså ökat ytterligare. Här finns det en hel del att göra. Det har kommit till min kännedom att det till och med finns hela enheter som alltigenom drivs av hyrpersonal. Det är inte långsiktigt hållbart vare sig arbetsmiljömässigt, patientsäkerhetsmässigt eller ekonomiskt. Det är inte en god ekonomisk hushållning med vare sig mänskliga resurser eller med pengar.

Från Miljöpartiet har vi sagt att vi skjuter till de 400 miljoner som saknas inom akutsjukvården, med fokus på personalsidan – sjuksköterskor, barnmorskor och undersköterskor. Inhyrd personal är en kortsiktig lösning. Man är inte lika intresserad av att jobba med att utveckla arbetsmiljön eller att jobba med verksamhetsutveckling, forskning eller innovation när man vet att man har ett kort kontrakt. Vill vi ha en god verksamhetsutveckling behöver vi egen personal.

Sommarbemanningen 2013 var generellt ansträngd. Sommaren 2014 saknades sjuksköterskor och barnmorskor. Det är inte så att det finns för få barnmorskor i Stockholms län, men det finns för få barnmorskor som vill jobba som barnmorskor i Stockholms läns landsting. De väljer att göra något helt annat. Under 2014 sköt man till 16 miljoner extra för att ändå via hyrpersonal kunna råda bot på problematiken över sommaren. Är detta något som vi måste fortsätta göra sommar efter sommar?

Vi har nu ett personalutskott. Det var verkligen på tiden, och jag hoppas verkligen att vi kan jobba konstruktivt i det. Vi behöver titta på kompetensförsörjningsplan och helheten. Det handlar inte bara om ledarna utan också om hard work, sjuksköterskor, undersköterskor och annan personal. Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 395
N i n o s M a r a h a (FP): Ordförande, fullmäktige! Stockholms läns landsting har runt 43 000 medarbetare. Här finns mycket kunnande men också en hel del utmaningar, inte minst nu när länet växer, organisationen sväller och förändringens tid är här. När framtidsplaner ska genomföras krävs engagerad personal som ser sin framtid här och som vill vara med och transformera landstinget in i en ny era, där kollektivtrafiken växer både utåt och inåt, Nya Karolinska Solna växer fram, akutsjukhusen byggs om och nya sjukhus byggs upp. Det krävs motiverad personal när infrastrukturen förändras för både vården och kollektivtrafiken.

Men hur mår vår personal i dag? Frågan kan säkert generera olika svar beroende på vem man ställer den till och i vilket forum. När personalen besvarar arbetsgivarens personalenkät får vi dock ett bra betyg som arbetsgivare. Då svarar man att man mår bra. Så är det i alla fall enligt det medarbetarindex som vi kan utläsa och använda för att jämföra med andra landsting och andra branscher.

Vi måste utveckla detta. Vi måste skapa förutsättningar för att personalen ska må bra och må ännu bättre i framtiden. Det är viktigt. Därför är det också viktigt att vi fortsätter investera i våra anställdas arbetsmiljö och utvecklingsmöjligheter och stimulerar personal i att vara delaktig i utvecklingen av hälso- och sjukvården. Vi behöver inte minst investera i ledarskap, precis som Peter Carpelan var inne på.

Det finns otroligt många chefer i landstinget, och de behövs. De behöver stöd och de behöver utbildas i sitt ledarskap, så att de kan genomföra alla de förändringar som finns framför oss inom ramen för framtidens hälso- och sjukvård. Därför känns det också bra att kunna yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Alliansen gör många viktiga satsningar i landstinget. Bland annat fortsätter vi lönesatsningen när det gäller specialistutbildade sjuksköterskor. Vi satsar på uppdragsutbildningar där vi finansierar sjuksköterskornas specialistutbildning, och vi har verksamhetsförlagda studier för sjuksköterskor. Vi satsar på utbildningar för undersköterskor på akutsjukhusen, och vi vill anställa fler medicinska sekreterare än vad som finns i organisationen i dag för att kunna hjälpa och avlasta läkare och annan vårdpersonal i det administrativa arbetet och frigöra läkares och annan vårdpersonals tid till att vara mer med patienterna.

Vi får inte glömma att vi också måste modernisera vårt it-system hela tiden och att det också kommer att frigöra mer tid för möten med patienten.

Den förra alliansregeringen byggde ut utbildningarna för läkare, sjuksköterskor och undersköterskor under förra mandatperioden. Det hoppas jag att nuvarande regering också fortsätter med. För att klara framtidens kompetensförsörjning krävs dock att vi vet vilka kompetenser som behövs i framtiden. Därför känns det bra att vi breddinför de kompetensverktyg som finns i landstinget och som har utarbetats under flera års tid. I kombination med en prognosmodell är de nu redo att sjösättas på bred front. Det ska hjälpa oss att analysera, kartlägga och ha bra koll på kompetensförsörjningen.

Genom dessa verktyg kan vi också se vilka behov vi har i framtiden. Vi kan bedöma om vi också kan koordinera utbildningsinsatser för att möta dessa behov.

En personalkategori som definitivt måste kartläggas är psykologer. Vi har infört första linjens psykiatri i öppenvården, vilket kommer att öka tillgängligheten till psykologer för allmänheten. Det tycker jag är positivt.

Landstinget gör också många viktiga insatser även för arbetsmiljö och jämställdhet. Jämställdhetsutbildning finns för alla chefer, och den är väldigt uppskattad. Den lär ut ett normkritiskt tänkande, vilket är viktigt. Samtidigt ska vi självklart se till att skapa karriärvägar för våra medarbetare. Det ska löna sig att utbilda sig. Det ska löna sig att göra en bra insats, och man ska kunna få en högre lön och göra lönekarriär.

Slutligen, för att utveckla hälso- och sjukvården krävs också att vi blir bättre på att ta upp de idéer som finns hos personalen och att vi skapar en kultur som premierar nya arbetssätt som effektiviserar vården.

Anförande nr 396
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har ju flera gånger i dag sagt att Vänsterpartiets budgetförslag heter Låt hela länet leva. För särskilt vårdpersonal handlar det nog i dag om att överleva och orka fortsätta – att inte lämna vården, som många gör, eller åka till Norge och arbeta. Vi ser hur vårdpersonal väljer att gå ned i tid då de inte orkar arbeta heltid på grund av det hårda trycket.

Både sjukskrivningar och sjuknärvaro ökar.

Att lösa personalbrist med inhyrningar har blivit allt vanligare och är närmast ett normaltillstånd. Vet ni att det finns avdelningar på Södersjukhuset och Danderyd som bemannas alltigenom av hyrpersonal? Gastro på Huddinge har i över ett år haft bara hyrpersonal. Då har det varit samma personal som har fått gå på schema, men de har tjänat mycket mer. Det visar väl att bara man betalar löner får man personal.

Stockholm har hundratals stängda vårdplatser. Det beror främst på att det är svårt att rekrytera sjuksköterskor. Vänsterpartiet Stöder kravet på minst 25 000 kronor i ingångslön för nyutexaminerade sjuksköterskor och har lagt 130 miljoner i budgeten för en sådan löneanpassning. Det är den siffra vi har fått från personalavdelningen på vad det skulle kosta.

En annan allvarlig brist är den som gäller specialistsjuksköterskor. Vänsterpartiet vill ge sjuksköterskor möjlighet att specialisera sig på samma sätt som läkarna, genom akademisk specialisttjänstgöring. För den som utbildar sig till specialistsjuksköterska måste även de tidigare åren inräknas vid lönesättningen. Det ska inte vara som i dag. I dag kan en nyutbildad specialistsjuksköterska anställas som nyanställd och får alltså gå ned i lön i förhållande till vad lönen var innan man påbörjade utbildningen.

I dag har akutmottagningarna en enorm genomströmning av personal. Det är väldigt hårt tryck, och mottagningarna är inte dimensionerade för alla de patienter som kommer. På en akutmottagning på ett av våra sjukhus har så många som en tredjedel av sjuksköterskorna slutat under ett år. Det kostar oerhört mycket att skola in nya.

Vi avsätter resurser för en sänkning av heltidsmåttet med bibehållen lön för undersköterskor, barnmorskor och sjuksköterskor på akutmottagningar och förlossning. Vi måste få tillbaka attraktiviteten till dessa arbetsplatser. I går hörde vi någon borgerlig debattör som oroade sig för detta med arbetstidsförkortningen, men jag hoppas att Peter, som verkar så ivrig, kan följa med och besöka ortopeden på Mölndals sjukhus. Där har man gjort en arbetstidsförkortning, ökat kvaliteten och har fått fast personal. Samtidigt har det inte kostat mer.

Sjuknärvaron kan vara ett problem inom vården. Jag tycker att man måste analysera sjuknärvarons konsekvenser, till exempel infektionsrisker. Som vårdpersonal går man också ibland sjuk till jobbet för att man vet att arbetslaget får jobba ännu hårdare om man stannar hemma. Detta måste vi göra något åt. Vi vill också ersätta för karensbortfall på akutmottagningarna.

Vi har diskuterat privatiseringar och vårdval i många debatter om sjukvården, men vårdvalet har inte bara splittrat vården, utan det har också påverkat tillgången till utbildningsplatser och möjligheten för vården att ta emot elever. I Dagens Medicin kunde man i förra veckan läsa ett stort reportage där man skriver att vårdvalet sätter ST-läkaren i väntrum. En del privata vårdgivare har sagt att de gärna tar emot elever, men bara om de får betalt.

Det som är en självklarhet i den offentliga vården ska ekonomiskt ersättas i den privata vården. Vänsterpartiet menar att det ska in i alla avtal med privata entreprenörer att de ska ta emot elever, och det borde ha gjorts redan för åtta år sedan, när man drog i gång detta.

Jag skulle säga att vi under de gångna åtta åren tydligt har sett hur alliansmajoriteten nedprioriterat personalfrågorna, för vi har ju detta kaos i dag. Man verkar resonera som om det hela är någon annans ansvar – utförarens eller arbetsmarknadens parters – samtidigt som vi politiker i landstingsfullmäktige ju faktiskt är en part på arbetsmarknaden.

Vi hoppas mycket på personalutskottet. Jag vet att för några år sedan föreslog just Vänsterpartiet i sitt budgetförslag att vi skulle inrätta ett personalutskott som tog de övergripande strategiska personalfrågorna. Vi är glada för att det kommer.

För oss vänsterpartister är det självklart att det i en politiskt styrd verksamhet som landstinget ytterst är ett politiskt ansvar vilka förutsättningar vi ger personalen att utföra sitt arbete.

Låt hela länet leva, och låt alla leva i länet. Och låt vår personal överleva!

Anförande nr 397
Aram El Khoury (KD): Herr ordförande! Personalen är vår viktigaste resurs. Jag är mycket stolt över alla våra medarbetare i Stockholms läns landsting. Med ca 43 000 anställda är vi en av Sveriges största arbetsgivare. Personalen hjälper, peppar, botar och tröstar tusentals människor varje dag.

Jag har i mitt yrkesliv haft ett gott och nära samarbete med sjukvårdsmedarbetare. Jag har praoat inom sjukvården och som sjukvårdspolitiker haft mycket goda erfarenheter av vårdpersonalen. Samtidigt vill jag understryka att det finns en hel del utmaningar inom detta område.

Det finns vissa personalgrupper där vi har stora brister och andra områden där prognoserna varnar för stora brister. Alliansen har tagit fram ett batteri av åtgärder för att komma till rätta med dessa brister.

Kompetensutveckling, utbildning och fortbildning har strategisk betydelse för landstinget. Landstinget samverkar med lärosäten och skolor i länet för grund- och specialistutbildning av olika yrkesgrupper samt driver kompetensutvecklings- och fortbildningsinsatser. Jämställdhetsutbildning för chefer är en annan viktig satsning, detta i syfte att säkerställa att medarbetare och chefer har rätt kompetens och bästa möjliga förutsättningar att möta de professionella krav som ställs på dem.

Vi har genomfört en historisk lönesatsning för att höja lönerna för specialistutbildade sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och barnmorskor i förlossningsvården. Satsningen fortsätter under 2015. Vi tar eget ansvar genom att utbilda sjuksköterskor eller sköterskor inom bristyrken, och vi satsar stort på vård- och omsorgscollege och har samarbete med flera vårdgymnasier.

I våra undersökningar ser vi att Stockholms läns landsting är en attraktiv arbetsgivare, men det finns fortfarande mer att göra. Vi gör därför en satsning på att förbättra arbetsmiljön i vården. Vi genomför ett arbetsmiljölyft, där vi under tre år satsar 150 miljoner kronor på att stödja lokala initiativ inom landstingets verksamheter för att förbättra arbetsmiljön. Dessutom ska medarbetare inom landstingets verksamheter som önskar arbeta heltid erbjudas den möjligheten.

Jag är övertygad om att möjligheten att söka jobb hos olika arbetsgivare är en viktig faktor för många, och vi ser också att de vårdvalssystem som vi har infört inte bara leder till bättre vård utan även till mer karriärmöjligheter för personalen i allmänhet och för kvinnliga chefer i synnerhet. Det är för mig faktiskt obegripligt att många på vänsterflanken vill omkullkasta dessa möjligheter.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 398
Karin Fälldin (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Ett av landstingets viktigaste uppdrag är att rekrytera och behålla kompetent personal för att förmedla de tjänster vi faktiskt är skyldiga att förmedla. Den satsning vi nu ska göra på ett traineeprogram för unga akademiker tror jag verkligen kommer att bidra till detta. Det bästa av allt är att rekryteringen sker till ordinarie tjänster – det är inga hittepåjobb eller praoplatser, utan tjänsterna hade besatts med vilken personal som helst annars.

Oavsett om det gäller vård, kollektivtrafik eller övrig personal gäller ofta devisen att nöjd personal ger nöjda brukare. En förutsättning för ett bra bemötande inom till exempel vården är att vi tar hand om vår personal på ett bra sätt.

Jag vill ägna lite extra tid åt sjuksköterskornas situation. Det är en yrkesgrupp som bär upp den vård vi erbjuder i landstinget men som länge varit undanskuffad. Vi måste börja utnyttja den kompetens som de olika yrkeskategorierna besitter. Det gäller rent allmänt, men det gäller i synnerhet sjuksköterskor och undersköterskor. Att läkare har arbetsuppgifter som sjuksköterskor har kompetens att utföra eller att sjuksköterskor utför undersköterskors arbetsuppgifter ger många negativa effekter. Arbetet blir inte lika utvecklande för den anställde. Statusen och lönen speglar inte det ansvar man har i sin yrkesroll. Patientens omhändertagande blir lidande då man inte får träffa rätt vårdgivare och så vidare.

Vi vill jobba tydligt med chefsansvaret här. Alla ska jobba på toppen av sin kompetens. Det är en självklarhet, och det är något som vi måste fortsätta jobba med. Det löses inte över en natt.

Individuell lönesättning måste användas offensivt för att spegla det ansvar man faktiskt har. Alla olika yrkeskategorier ska ha möjlighet att bli chef och få stöd i sitt chefskap. Vi vet att vårdens strukturer ofta kan vara väldigt hierarkiska och tyvärr inte alltid ge de förutsättningar man behöver för att vara en bra chef. Den med flest år och längst akademisk utbildning är inte alltid den som är bäst på logistik, personalfrågor, ledarskap och annat man behöver för att vara en bra chef. Löner och karriärvägar ska förbättras för alla olika yrkeskategorier.

När det gäller sjuksköterskor har vi nu satsningar på högre löner för vissa specialistsjuksköterskor och möjligheter till ekonomisk ersättning för vidareutbildning till olika specialiteter. Centerpartiet vill fortsätta utveckla stödet för vidareutbildning. Här finns också skäl att analysera det resultat vi får av satsningen och se om det är bra eller om vi behöver andra lösningar i framtiden.

I budgeten satsar vi nu också på ett idéråd där vårdpersonal kan vara med och utveckla vårdens flöden och vårdkedjor. Det handlar om en bättre arbetsmiljö men också om en effektivare vård. SLL Innovation, som är motsvarigheten för tekniska innovationer, finns också kvar och fyller en viktig funktion för att utveckla vården, förbättra arbetsmiljön och också göra personalen mer delaktig. Det öppnar också möjligheten för fler entreprenörer i vårt län.

Vi ser positivt på den mångfald av vårdföretag som det fria vårdvalet har gett oss. Fler innovativa sätt att organisera vården sprids också till den vård som drivs i landstingets regi. Personal kan växla arbetsgivare och ta med sig goda idéer som kan förbättra vårt landsting. Ett större urval av potentiella chefer finns att tillgå, då vårt län är fullt av duktiga ledare för privat drivna vårdenheter. En helt ny sektor av framför allt kvinnliga företagare har byggts upp och fortsätter att växa.

Något jag också vill ta upp som en viktig satsning är att vi ska erbjuda fler människor med olika funktionsnedsättningar jobb inom landstinget. Vi ska vara ett föredöme när det gäller att motverka alla former av diskriminering och kränkande särbehandling. Det gäller så klart inom alla områden men specifikt inom arbetsmarknadsområdet.

Sammanfattningsvis ska vi ta till vara den kompetens vi har, vara en attraktiv arbetsgivare, satsa på specialistsjuksköterskor och erbjuda fler karriärvägar som också påverkar lönerna. Därför yrkar jag bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 399
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Tack, Peter Carpelan, för en bra inledning! Jag tycker att det bådar gott för ett fortsatt bra samtal under mandatperioden. Jag gläds också åt att personalutskottet nu är återinrättat efter ett antal år ute i kylan. De här frågorna är alltför viktiga för att vi inte ska ha en tydlig politisk ledning.

Både du och Ninos har talat om behovet av och önskvärdheten i att den rödgröna regeringen fortsätter det som alliansregeringen påbörjade när det gäller utbildningsinsatser. För någon vecka sedan fällde Alliansen tillsammans med Sverigedemokraterna regeringens budgetproposition. Det har på utbildningsområdet gett som konsekvens att 175 nybörjarplatser på grundkursen för sjuksköterskor därmed inte blir av, att 150 platser i specialistsjuksköterskeutbildningen inte blir av och att det blir 53 färre platser på barnmorskeutbildningen. Samtidigt är detta våra främsta bristyrkesgrupper, och bristen på den personalen gör att vårdplatser på våra akutsjukhus i dag hålls stängda.

Då blir min fråga till dig, Peter: Hur ser du på detta i ljuset av vad du alldeles nyligen sade om behovet av att fortsätta de ambitioner som alliansregeringen hade? För mig framstår det som att med den alliansbudget som riksdagen nu antagit har utbildningsplatserna snarare minskat med 360, vilket är en ganska stor numerär.

Anförande nr 400
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Herr ordförande! Som jag uppfattar det kommer Alliansen att fortsätta sin satsning på utbildningsplatser. Där har vi från landstingets sida stöttat upp genom att köpa egna utbildningsplatser för att täcka det behov vi har haft i Stockholm. Jag förutsätter att det kommer att vara så i fortsättningen också.

Det är klart att det finns osäkerhetsmoment i budgeten, inte minst inför ett stundande val. Vad kommer att hända då?

Vi kan dock konstatera att vi aldrig har haft så många sjuksköterskor i Stockholms läns landsting som i dag. Något har alltså hänt på den sidan. Det kan vi konstatera. Sedan finns det många delfrågor att diskutera när det gäller hur vi arbetar och hur bristsituationen ser ut, särskilt på sjuksköterskesidan. Där måste man nog arbeta med utbildningsplatser, som du, Jens, var inne på, och titta på våra arbetssätt inom sjukvården: Vilka arbetsmetoder har vi, och kan vi med stöd av teknisk utveckling arbeta på ett annat och modernare sätt? Kanske kan vi arbeta på ett helt annat sätt? Jag återkommer i annat sammanhang till de uppfattningar jag har där.

Anförande nr 401
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Herr ordförande! Jag hoppas då att du, Peter, också påverkar dina allianskolleger nationellt. Det som nu har antagits i Sveriges riksdag innebär att man har 90 platser i stället för 125 på barnmorskeutbildningen, och man har 150 platser i stället för 300 på specialistsjuksköterskeutbildningen. På grundutbildningen till

sjuksköterska har man inga ytterligare platser över huvud taget i stället för de 175 som var föreslagna. Jag hoppas att du tar med dig denna fråga, för den är otroligt viktig för personalförsörjningen i landstinget.

Jag ska ställa en sista fråga. Du talar om behovet av validering. Vi är helt överens om att validering behövs. Men är det inte lite märkligt att ett av de första beslut som den borgerliga regeringen tog när den tillträdde var att lägga ned det nationella valideringscentret? Är det inte lite kontraproduktivt mot bakgrund av vad du nyss sade?

Anförande nr 402
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Jag tror inte att det blir kontraproduktivt. Det har ju legat under Socialstyrelsen i huvudsak. Jag instämmer i kritiken att man sannolikt inte inom ramen för Socialstyrelsens verksamhet har varit tillräckligt effektiv, antingen på grund av att man inte har varit snabb nog eller inte prioriterat frågan eller på grund av att man inte haft tillräckliga resurser. Men oavsett om regeringen är socialdemokratisk eller borgerlig måste processen speedas upp. Det finns välutbildade människor från andra länder som behöver komma ut i arbete. Oavsett vem som ansvarar för valideringen – nu är det Socialstyrelsen – måste man bli bättre.

Anförande nr 403
N i n o s M a r a h a (FP): Jag tycker att du, Jens Sjöström, gjorde ett bra första inlägg, och jag ser fram emot arbetet i personalutskottet så småningom.

Det finns en hel del positivt i er budget. Ett kapitel handlar om ökad delaktighet och ökat inflytande för personalen. Det är något som vi också skriver att vi vill ha. Men jag delar inte er slutsats. Ni hemfaller åt en enkel, till synes socialdemokratisk, lösning där facken ska få inflytande över de politiska besluten. Jag skulle vilja höra dig utveckla lite hur ni tänker kring det.

Jag anser att det är vi här inne som ska förhandla om de politiska besluten, och vi ska inte involvera facken i det. Givetvis ska facken informeras och hålla sig informerade. Det sker ju i dag. Men att de ska få inflytande på strukturella och övergripande beslut låter konstigt i mina öron. Du får gärna utveckla detta.

Anförande nr 404
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Inflytande över de politiska besluten har vi som är folkvalda. Det är vi som avgör vad vi ska tycka och inte. Däremot ser vi positivt på en nära samverkan med de olika organisationer som är personalföreträdare. Vi tror i grunden på att personalen har väldigt mycket att bidra med när det gäller verksamhetsutveckling, att hitta nya innovationer, förbättra verksamheten och att ha en dialog med cheferna om strukturella frågor.

Det handlar om det normala samspelet, som innebär att personal i organiserade former – man är ju också organiserad i fackliga organisationer – har ett samtal med oss som arbetsgivare. Jag tycker att det är rimligt och bra. Jag tror att vi får en mycket stabilare utveckling av verksamheten, vilket till syvende och sist gagnar patienten och kvaliteten på vården.

Anförande nr 405
N i n o s M a r a h a (FP): Grundidén i ditt resonemang om att personalen ska få ökat inflytande skriver jag under på. Men ni skriver att ni vill att landstinget ska ingå samverkansavtal med de fackliga organisationerna som omfattar även strukturella beslutsprocesser på övergripande nivå. Det låter ändå som om ni menar att facken ska få inflytande över de politiska besluten, och det vore en olycklig utveckling, tror jag.

Vi lyssnade på innovationsdebatten för en stund sedan. Där fanns många goda idéer. I den budget som vi har lagt fram skriver vi att vi ska hitta nya arbetssätt och arbeta innovativt. Det måste finnas större tilltro till oss politiker att ge inriktning och inspiration att förändra kulturen i landstinget. Det är det som krävs. Det handlar om att skapa en kultur där man premierar nya arbetssätt. Det är det som skapar nya, innovativa arbetssätt.

Anförande nr 406
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ninos, jag tror att vi blandar äpplen och päron i diskussionen. Vi syftar nog på olika saker.

Om vi menar allvar med att personalen ska kunna bidra och ha inflytande över sin verksamhet vill vi att det ska ske under ordnade former. Det tror jag att du också vill. Jag tror inte att du vill ha oordnade former. Det är bättre med avtalade former när det gäller på vilket sätt personalinflytande i den dagliga verksamheten ska vara strukturerat. Det är framför allt detta som åsyftas här.

Återigen: Det är vi som fattar de politiska besluten, men dialog är nödvändig för att verksamheten ska utvecklas på ett bra sätt.

Anförande nr 407
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Du, Ninos, talade ganska mycket om möjligheten till utbildningsinsatser. Då blir min fråga till dig väldigt enkel. Det handlar om behovet av en verksamhetsförlagd akademisk specialistutbildning för distriktssjuksköterskor. Är ni beredda att införa och pröva den modellen i verksamheten? Det är ett starkt önskemål från Vårdförbundet. I flera andra partier menar vi att detta vore en bra modell att pröva. Vi ser att andra yrkesgrupper, till exempel läkare, har detta i dag. Det skulle också gagna möjligheten att vara kvar ute i vården med en bra handledning.

Anförande nr 408
N i n o s M a r a h a (FP): Vi är definitivt överens om att vi måste uppvärdera sjuksköterskornas status. Detta är en fråga som har diskuterats, men vi har inte riktigt landat i ett ställningstagande än. Jag avser att återkomma till detta under kommande mandatperiod. Inte minst kan vi diskutera denna typ av frågor i personalutskottet. Det är en bra fråga som du lyfter, Jens!

Anförande nr 409
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tack för svaret! Jag hoppas att du återkommer och tydliggör din uppfattning positivt.

Anförande nr 410
J o h a n S j ö l a n d e r (S): Herr ordförande! Det är många frågor som rör sig när man träffar personal och diskuterar med vårdanställda. Det handlar om vårdplatser, arbetsvillkor, tjänstgöringstider och löner. Det finns också en lite djupare fråga om hur

vården styrs och hur det är att jobba inom vården: vilket utrymme får man som utbildad professionell i vården för att verkligen arbeta på det sätt man är utbildad för? Man har en omfattande kritik av det styrsystem som vi med en teoretisk med samtidigt populariserad term kallar *New public management,* och upplever att det är ekonomistiska styrsystem med pengamodeller som styr snarare än vården egen etiska grund.

Jag hittade en artikel i SvD som är skriven av tre representanter för Svenska Läkaresällskapet. Den är några år gammal, men jag skulle ändå vilja läsa upp några citat ur den:

”Svenska Läkaresällskapets kärnvärden är vetenskap, utbildning, kvalitet och etik. Det är, som vi ser det, de fyra grundläggande faktorerna för en kvalitativt god sjukvård. Vi har försökt att förstå vilka kärnvärden som styrningen av dagens sjukvård enligt NPM-konceptet vilar på och har kommit fram till kontroll, detaljstyrning, kvantitativ mätning och kommersialism. Sjukvården styrs alltmer enligt marknadsmässiga principer framtagna för varuproduktion. Resultatet har blivit ett styrsystem i vården vars tillämpning på välfärdssektorn starkt kritiseras, också från många ekonomer och statsvetare. NPM representerar en logik som är främmande för sjukvårdens inre arbete.”

Artikeln fortsätter: ”Konsekvenserna av den ekonomistiska styrningen av hälso- och sjukvården är allvarliga genom att läkarens professionalitet urholkats och därmed fått ett snävare utrymme. Det är därför så många nickar igenkännande till Zarembas artiklar. Det är också en orsak till att en oroväckande andel av nyutbildade läkare överväger att byta yrke. Det är inte yrket i sig som skapar denna önskan utan det är mötet med sjukvårdssystemet som upplevs som problematiskt. Detta är djupt allvarligt och oroande inför framtiden.”

Jag tror ärligt talat att alla vi som har varit ute i verksamheterna känner igen bilden. Vi får den inte bara från läkare utan från vårdens olika professioner. Jag tror att det är ett bekymmer att vi har ett styrsystem som är artfrämmande i förhållande till hur sjukvårdsprofessionerna vill jobba. Det är jätteviktigt att vi skapar en vård där man verkligen känner att man får utöva sitt yrke enligt den etiska grund man står på.

Med detta vill jag fråga personallandstingsrådet: Förstår du denna kritik, som i det här fallet framförs av representanter för Svenska Läkaresällskapet? Instämmer du i den, och ämnar du i så fall göra något åt den?

Anförande nr 411
S a n d r a I v a n o v i c (MP): Ja, vi vårdpersonal, Herregud! Att denna bubbla har hållit har handlat om att vi har sprungit fortare, ätit mindre och sovit mindre. Det går till viss del, men det går definitivt inte längre. Av tio avdelningar är åtta kraftigt underbemannade, en dräglig och en bra.

När man talar om effektivisering inom vården är tanken egentligen mycket god. Det är mycket vi kan effektivisera, men det innebär inte avveckling, som den borgerliga alliansen verkar ha trott. Det är precis det utfallet som har blivit.

Utan mat och sömn och med alldeles för många patienter, utan tvådagarsledigheter och närt man är underbetald är man själv en vandrande katastrof för patienterna. Det är vid flera tillfällen vi lever på hoppet om att den där patienten man inte kunnat titta till på flera timmar fortfarande lever. Det händer att de inte gör det. Det är skam för Sverige och Stockholm.

Peter, jag välkomnar med största allvar det här initiativet. Jag hoppas verkligen att ni gör något vettigt åt det. Jag hoppas för vår yrkeskår och för våra medborgare, för förhållandena är totalt oacceptabla.

Just nu är desperationen stor. Jag jobbade först inom landstinget för 22 500 kronor. Sedan hoppade jag vidare till ett bemanningsföretag, där jag fick 28 500. Nu har jag kommit tillbaka som landstingsanställd på timmar, och om jag hade haft en heltidslön skulle jag där få 32 500. Detta kan man tycka är roligt för min personliga löneutveckling, men det talar också om att budgeten för personalkostnaderna inte håller. Här vill jag också rikta vädjande ord till den styrande majoriteten: Detta är en kris, och den måste tas på allvar. Det är en post som måste stiga högt för att vi över huvud taget ska kunna ha öppna vårdplatser.

Jag är också väldigt glad över att Anna visade stor ödmjukhet när vi talade om hälso- och sjukvård tidigare i dag. Hon kunde verkligen se med öppna ögon att göra om och göra rätt när det gäller sådant som inte blivit så bra, som till exempel vårdvalet. Även du, Ella, visade en öppenhet och menade att här kan vi samarbeta, och det måste vi göra, för läget är akut, och det kommer att kosta jättemycket i både människoliv och pengar. Så allvarligt är det.

Anförande nr 412
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande, ledamöter! Aram och Peter stod här och sade att vi är en attraktivarbetsgivare. Om det vore så kanske vi inte skulle ha alla de problem vi i dag ser i vår sjukvård.

Vi är genuint oroade, inte bara vi i Vänsterpartiet utan, tror jag, även medborgare och vårdpersonal, för att vi står på tröskeln till en framtid där vårt nya Karolinska sjukhus' fina lokaler riskerar att eka tomma eftersom vi I dag inte har tagit större ansvar för vår personalförsörjning och arbetsmiljö.

Låt mig ta ett konkret exempel på hur den havererade lönebildningen vid våra akutsjukhus ser ut. Jag har nyligen handlett en sjuksköterska under vidareutbildning i intensivvård. Låt oss kalla henne Anna. För två år sedan jobbade Anna som sjuksköterska på en kirurgisk vårdavdelning på Karolinska i Solna. Hon trivdes bra, och hennes lön var 23 200 efter fem år i sjukvården. Hon skolade in en rad inhyrda bemanningssjuksköterskor som köptes in för att täcka de luckor som blev fler och fler. De tjänade alla över 30 000. Anna sade då upp sig i protest, tillsammans med åtta andra sjuksköterskor som är fast anställda. Senare blev hon anställd genom ett bemanningsföretag, som hyrde ut henne till en krisande vårdavdelning i Huddinge. Hon får då 35 200 i lön.

Det är orimligt att detta pågår. Att detta är en orsak till att kostnadsutvecklingen på sjukhusen skenar är helt solklart.

Ni i Alliansen säger att ni värnar konkurrens som drivkraft, att det är viktigt att kunna välja mellan olika arbetsgivare för att få upp sin lön. Hur kan ni få ihop detta att landstinget ska vara en attraktiv arbetsgivare med det faktum att ni i budgetbeslut och egentligen order till våra sjukhus förbjuder dem att verka för lönekonkurrens inom sina verksamheter? Vi vet i dag att HR avdelningarna på olika sjukhus gaddar ihop sig och sätter i princip samma lön överallt. Det är inte att främja en individuell lönesättning, som ni säger er verka för.

Låt mig berätta om en annan sjuksköterska. Hon heter Ines. Hon jobbade för två år sedan på en operationssal på Karolinska i Solna där hon sövde patienter. Hon tog beslut om att byta jobb och gå till avdelningen bredvid och väcka patienterna i stället. Där sökte man hennes kompetens. Men hennes chef sade: Du kan inte få en enda krona mer om du kommer från narkosen till oss. Hon blir uppmanad att söka ett annat sjukhus under ett år för att sedan komma tillbaka. Det gör hon. Hon försvinner iväg, orsakar det nya sjukhuset dyr inskolning

och kommer sedan tillbaka efter ett år, som är den karenstid som Karolinska har för medarbetare som söker sig iväg för att komma tillbaka för högre lön.

Denna karusell kostar hundratusentals kronor i dubbla inskolningar och luckor i schemarader. Ines och Anna är två av många som kommer ur den här situationen. Det är dags att göra något åt detta. Varför ska inte en kompetent sjuksköterska få högre lön om hen efter flera års klinisk tid på en operationsavdelning väljer att söka jobb på en annan enhet inom samma sjukhus?

Därför yrkar jag för Vänsterpartiets del att det ska bli möjligt med lönekonkurrens inom landstinget. Det är dags att stärka vår bild av att kunna vara en attraktiv arbetsgivare. I kombination med ökade resurser för högre sjuksköterskelöner, en översyn av och åtgärder för att göra något åt arbetstiderna och en akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor tar vi ansvar för att NKS inte kommer att eka tomt.

Bifall till Vänsterpartiets förslag!

Anförande nr 413
Rickard Wessman (M): Herr ordförande, åhörare! Stockholms läns landsting är en riktig stor arbetsgivare – det har sagts många gånger från den här talarstolen i dag. Störst är inte liktydigt med bäst – det kanske vi fick kvitto på genom ett tidigare inlägg. Men det kommer ett riktigt stort ansvar när man är en stor arbetsgivare, ett ansvar för att erbjuda goda arbetsvillkor för breda och vitt skilda yrkesgrupper.

Svårigheten att leva upp till detta ska man inte underskatta, inte minst därför att landstinget bedriver en så bred och i många stycken disparat verksamhet. Vi har ju inte bara hälso- och sjukvården, även om den givetvis är störst. Vi har också personalansvar för högt kvalificerade personer inom kultur, regionplanering, fastighetsförvaltning, ekonomi och juridik. Kompetenslistan är lång, och verksamhetsområdena i Stockholms läns landsting är oerhört vida. Det är svårt att hitta en organisation med motsvarande verksamhetsmix någon annanstans.

Under de fyra år då jag satt som ersättare i produktionsutskottet kom jag ändå att känna stor tillit till den stora professionalitet som präglar landstingets anställda men också den professionalitet som kännetecknar landstingets personalpolitik och hur man försöker möta de krav och förväntningar som ställs på en så stor arbetsgivare. Medarbetarundersökningar har gjorts, och de har visat bra resultat. Insatser för delaktighet, flexibla och attraktiva arbetsvillkor, insatser för vidareutbildning – det görs mycket på de områdena, och mycket är på gång.

Kompetensförsörjningen har varit på agendan under lång tid i produktionsutskottet. Den som lyssnade på Peter Carpelan hörde också att det alltjämt är starkt fokus på det. Processer för gapanalys har tagits fram, för att säkerställa att kompetensbrist hanteras proaktivt. För närvarande finns det definitivt ett gap mellan behov av och tillgång på välutbildad personal inom sjukvården. Det är inget som landstinget kan lösa helt på egen hand. Utbildningsinsatserna är viktiga, och dem rår vi inte över helt och hållet. Som också har nämnts har alliansregeringen i alla fall bidragit till att öka antalet utbildningsplatser.

Det är också viktigt att lyfta fram att nya vårdgivare innebär nya arbetsgivare. Alternativ på marknaden tror jag är bra. Vi pratar om lönekonkurrens. Jag tror att de nya vårdval som vi har arbetat med under de senaste åren också har inneburit en möjlighet för sjukpersonal att välja andra arbetsgivare. I det korta perspektivet är detta en svårighet för landstinget. Men i det långa perspektivet bidrar detta till att öka statusen för de yrkesgrupper som vi försöker

locka till oss. Det leder också till att landstinget får incitament till att skärpa sig som arbetsgivare och bidra till att vi blir en attraktiv arbetsgivare i det långa loppet.

Det hörs mycket bra tongångar från oppositionen. Mycket av det som hörs härifrån har jag också hört från Peter Carpelan. Det är bara lite annan begreppsapparat. Jag tror att det finns goda förutsättningar för att personalfrågan kommer att bli väl omhändertagen i personalutskottet.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 414
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Det är intressant att ni moderater säger: Bara det blir fler arbetsgivare, då kommer löneutvecklingen. Vi har i dag ett privat sjukhus som vi har haft i femton år. Men fortfarande har alla sjuksköterskor samma ingångslön. Hur kommer det sig, Rickard?

Det är 65 procent av alla vårdcentraler som är privatiserade. När kommer den här enorma löneutvecklingen på grund av de privata aktörerna? Hur många år till ska vi vänta på den? Hur många år till ska ni stå och säga detta?

Anförande nr 415
R i c k a r d W e s s m a n (M): Herr ordförande! Jag vet inte om löneförhandling är det här forumets bästa gren, om jag ska vara ärlig. Men statusen för de yrkeskategorier som får nya arbetsgivare att välja mellan tror jag påverkas av hur många arbetsgivare som finns. Den som väljer yrkesbana i 20-årsåldern tror jag tittar på hur yrkeslivet kommer att se ut.

Jag tror att det kommer att se mer attraktivt ut om det finns flera yrkesvägar, flera karriärvägar och flera arbetsgivare att välja på. Det tror jag kommer att gagna statusen. Men jag tänker inte stå här och utlova högre löner, för det gör ju Håkan så bra.

Anförande nr 416
E l o f H a n s j o n s (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det krävs inte mycket för att oro och slutenhet ska ta över en organisation. En känsla av att den som är till lags blir befordrad tenderar att fortplanta sig. Därför blev jag mycket bekymrad över att ta del av uppgifter om att helt vanlig ekonomisk rapportering tystas ned. Därför är det otroligt viktigt att meddelarfrihet ska gälla fullt ut i offentlig finansierad verksamhet, och därför är kollektivavtal viktigt.

Antalet personer som jobbar i landstinget motsvarar en större svensk kommun. Deras vardag ska präglas av en känsla av frihet och inflytande. Då växer de. Den ska präglas av erkännande, kompetens och status.

Vi socialdemokrater har många viktiga förslag för att förbättra för personalen. Jag yrkar bifall till dem.

Men minst lika viktigt är det politiska ledarskapet, att vi är mycket tydliga med att vi uppskattar en professionell bedömning. Man ska känna sig trygg att dela med sig av kunskap om ekonomiska eller verksamhetsmässiga problem. Låt oss vara tydliga med det. Professionalism snarare än slutenhet ska vara det vi politiker önskar.

Anförande nr 417
Michel Silvestri (MP): Ordförande! Det har varit diskussion om validering av utländska examina, dimensionering av utbildningsplatser och lite annat. Till vardags är jag yrkesverksam på ett medicinskt universitet i Solna inte långt härifrån. Jag är en av dem som på uppdrag av Socialstyrelsen granskar vissa legitimationsansökningar.

Jag håller med Peter Carpelan om att man gärna skulle vilja påskynda processerna med att utfärda legitimation till vårdens yrken. Det finns många som är kvalificerade. Men samtidigt handlar det om en avvägning. Man får inte fatta alltför förhastade beslut, för det skulle äventyra patientsäkerheten.

Beträffande dimensionering av utbildningsplatser har även vi en stor önskan om att platserna ska utökas. I min yrkesverksamhet har jag stor erfarenhet av det också. Jag känner till fall där studenter på sjuksköterskeprogrammet har kommit till en vårdutförare för att påbörja sin kliniska utbildning men har fått vända i dörren därför att vårdgivaren har vägrat att ta emot. Det finns tyvärr många exempel på att det inte har fungerat med den kliniska utbildningen.

Med tanke på det skulle vi inte kunna utöka antalet utbildningsplatser i dag. Redan med de siffror vi har i dag mäktar landstinget inte med att ta emot studenterna i klinisk utbildning på ett bra sätt.

Med anledning av det vill jag avslutningsvis återigen ta upp betydelsen av att utbildning och forskning finns med i alla avtal med vårdutförare inklusive våra ägardirektiv till våra egna enheter. Det är vi egentligen rörande eniga om. Då är det märkligt att Alliansen för en liten stund sedan röstade ned ett sådant förslag från den rödgröna sidan.

Jag upprepar min fråga rörande en av de större privata utförarna, nämligen Capio S:t Görans sjukhus. Där har Miljöpartiet tidigare, bland annat här i salen, påtalat att vi under ett par års tid hade en avtalslös relation när det gällde FoUU.

Jag läste i underlaget att det finns ett sådant avtal. Men det står att det är tecknat för 2014. Det året slutar om två veckor. Är det en felskrivning?

Anförande nr 418
Landstingsrådet Carpelan (M): Herr ordförande, ledamöter! Först och främst vill jag påtala en sak. Jag har som tur är goda medarbetare som kollade upp lite hur det är med platserna till sjuksköterskeutbildningar, som Jens var inne på. Platserna har snarare utökats. Det är 24 nya barnmorskeplatser som har tillkommit höstterminen 2014 och 8 platser som tillkommer under vårterminen 2015. Det är sammanlagt 32 platser. Det är alltså en utökning och inte någon neddragning i den delen, Jens.

Det är alltid intressant att diskutera hyrpersonal. Vad kostar då hyrpersonalen egentligen? Om vi tittar på det lite grann ser vi att den totala lönekostnaden för landstinget är – om jag har räknat rätt – 17,4 miljarder. Endast 1,6 procent av det går till hyrpersonal – så att vi inte pratar om konstigheter.

Den som ibland besvärande pratar om konstigheter är Jonas Lindberg från Vänstern – ursäkta språkbruket. Han är en osedvanlig svartmålare och näst intill dödgrävare, får jag ändå säga. Allt är kris och katastrof enligt honom.

Stora löneskillnader är det intressant att höra om, eftersom han från vänsterns håll för ovanlighetens skull säger att det ska vara löneskillnader, precis som vi från Alliansen tycker att det ska löna sig att göra ett bra arbete. Då ska det också märkas i lönekuvertet. Det är

bra. Lönekonkurrensen har gagnat sjuksköterskorna, även om det har kostat en smula för landstinget.

Det andra intressanta från vänstern gäller arbetstidsförkortningen. Alla är vi överens om att det behövs fler armar, mer personal i vården. Men vad vill Vänstern göra? Jo, man vill i stället minska personalen i sjukvården genom att säga: Ni ska arbeta mindre. Det är totalt kontraproduktivt i mina ögon, och det gagnar inte något som har med patienten att göra. Jag tycker att det är ett märkligt och felaktigt synssätt. Bara den delen talar för att det givetvis är Alliansens budget som ska gå igenom i kväll.

I övrigt vill jag, herr ordförande och ledamöter, tacka för en spänstig och bra debatt. Det är alltid kul att debattera de här frågorna. Mer kommer att komma.

Anförande nr 419
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Peter! Jag vill inleda med att tacka för en bra debatt och diskussion. Som jag sade tidigare tror jag att detta kommer att vara till gagn för framtiden, för en mer stabil och utvecklad personalpolitisk. Det känns bra.

Låt mig ändå säga: Vi pratar om två olika saker. De siffror som du hänvisar till är de som har legat i plan. Vad jag pratade om är de siffror som handlar om hur budgetalternativen ser ut inför det kommande året.

Då kan jag konstatera att det skiljer sig så till vida att den satsning som den rödgröna regeringen lade på 175 ytterligare grundplatser är borta. Jag kan konstatera att ni i er budget har 90 platser för barnmorskeutbildningen. Vi har 125. Jag kan också konstatera att vi i vår budget, som fälldes, har 300 platser till specialistsjuksköterskeutbildningen, medan ni har 150.

Landstingsstyrelsen

Anförande nr 420
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Vi har nu under nästan två dagar diskuterat landstingets driftbudget ur en rad olika perspektiv. Det har varit bra och givande diskussioner där åsikter har brutits mot varandra

Men om verksamheterna ska kunna utvecklas, om vi ska kunna möta behoven från en växande befolkning och om vården ska kunna följa med i den medicinsk-tekniska utvecklingen kan vi inte bara fortsätta som förut utan måste också satsa på framtiden. Därför kommer vi under den närmaste knappa timmen att ägna oss åt framför allt investeringsbudgeten.

Under de kommande fem åren är den beräknade investeringsvolymen närmare 75 miljarder kronor. Bara nästa år är det nästan 16 miljarder kronor som vi ska spendera på investeringar. Det är oerhört stora belopp. Vår förmåga att klara av den utmaningen är beroende av att vi har en ekonomi i balans.

Alliansens samtliga bokslut de senaste åtta åren har visat på överskott. I dag lägger vi fram vår nionde budget i balans. För att möta de omställningskostnader som uppstår de närmaste åren i samband med ny- och ombyggnationer har vi också avsatt 5,3 miljarder kronor. Det har vi kunnat göra eftersom vi har sunda finanser och inte lovar allt till alla.

Landstingets ökade investeringsbehov gör investeringar till ett mycket betydelsefullt område. Vi måste löpande analysera investeringsbehovet, liksom noga följa upp projekten, så att vi får rätt leverans i rätt tid till rätt kostnad. Till grund för våra investeringar ligger den investeringsstrategi som landstingsfullmäktige beslutade om redan 2011.

Låt mig börja med hälso- och sjukvården, där investeringarna ska bidra till att tillgodose behovet av lokaler enligt framtidsplanen. Därutöver behöver den befintliga infrastrukturen rustas upp och moderniseras för att säkerställa driften av den moderna sjukvården.

Det största investeringsprojektet är naturligtvis Nya Karolinska Solna, som kommer att bidra till en världsledande vård i Stockholmsregionen under lång tid framöver. Arbetet följer tidsplanen och fortsätter under 2015. Byggnationen av försörjningsbyggnaden är klar, och den driftsattes i början av 2014. Under 2015 fortsätter utrustningsprojekten för medicinsk teknik och informations- och kommunikationsteknik samt inredning. En ombyggnation av thorax- och laboratoriekvarteret behövs också för att uppnå den önskade kapaciteten på det nya sjukhuset.

Nya Karolinska Solna tas i drift successivt från 2016. Sjukhusets inriktning på avancerad, högspecialiserad vård påverkar även vårdinnehållet för övriga sjukhus inom landstinget. Därför har en omfattande upprustning av akutsjukhusen påbörjats. Det handlar bland annat om nya akutmottagningar och behandlingsbyggnader på Södersjukhuset, Danderyds sjukhus och S:t Görans sjukhus.

Under de närmaste åren kommer denna upprustning och utbyggnad att fortsätta i enlighet med inriktningen i den långsiktiga investeringsplanen. Dessutom byggs flera mindre sjukhusbyggnader om och rustas upp för att man ska kunna ta emot fler patienter i en modern vårdmiljö. Vid sidan av Nya Karolinska satsar vi 25 miljarder kronor på att bygga ut och modernisera sjukvårdens lokaler under de närmaste åren.

Den senaste mandatperioden har även rekordstora satsningar på en utbyggd och moderniserad kollektivtrafik genomförts. En överenskommelse mellan stat, kommuner och landsting är på plats och möjliggör den största utbyggnaden av tunnelbanan på 40 år, med 9 nya stationer, 19 kilometer räls och planer på 78 000 nya bostäder i vår region. Överenskommelsen innebär att blå linjen förlängs till både Barkarby och Nacka, samtidigt som en helt ny sträckning, gula linjen, byggs till Arenastaden i Solna via Hagastaden och Nya Karolinska Solna.

Den existerande spår- och stomnätsstrategin ska under kommande mandatperiod kompletteras med en strategisk tunnelbaneutredning som belyser de behov och utmaningar som tunnelbanan står inför i en av Europas snabbast växande storstadsregioner.

Vårt mål är att under kommande mandatperiod ta beslut om ytterligare tunnelbane- och spårutbyggnader i länet. I det arbetet är det viktigt att regeringen tar sitt ansvar och fullföljer samt fortsätter att medfinansiera utbyggnaden av kollektivtrafik och infrastruktur i Stockholmsregionen.

Vid sidan om tunnelbanesatsningen och Citybanan – som när den öppnas 2017 kommer att ha en avsevärd betydelse för utvecklingen av pendeltågstrafiken, med tiominuterstrafik, nattrafik och förbättrade kommunikationer i hela Mälardalen – återfinns en rad andra viktiga satsningar i årets budget, såsom uppgradering av röda linjen, ny bandepå i Hammarby, kapacitetsförstärkning av Roslagsbanan, Lidingödelen av Spårväg City, som öppnar i mars, färdigställande av Solnagrenen av Tvärbanan, Tvärbana Norr, Kistagrenen, Spårväg Syd och Tvärbanans förlängning till Sickla station, liksom nya bussdepåer.

En möjlighet som landstinget har för att förverkliga ambitionsnivån i investeringsplanen är ökad medfinansiering. Ett sådant exempel är just överenskommelsen kring den nya tunnelbanan. Därtill kan mark som frigörs exploateras, vilket ytterligare kan bidra till finansiering av våra investeringar. Det kan också bli aktuellt att omprioritera investeringar över tid eller hitta andra, mer rationella lösningar.

En fortsatt balanserad kostnadsutveckling och god kostnadskontroll är en förutsättning för planens genomförande. En fortsatt hög kostnadsutveckling, framför allt inom hälso- och sjukvården, skulle däremot innebära att landstingets ekonomi för kommande år blir ansträngd. Därför är det av avgörande betydelse att verksamheterna arbetar aktivt med att införa nya arbetssätt, använder kompetensen rätt och hittar vägar för att sänka kostnadsökningstakten, så att den kan ligga på maximalt 3,5 procent per år. Investeringarna som sådana måste också hålla sig inom angivna ramar, så att vi klarar våra finansiella mål och säkerställer en fortsatt stabil ekonomi för landstinget.

Med detta, fru ordförande, vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 421
Landstingsrådet Ullberg (S): Fru ordförande! Tack, Paul Lindquist, för inledningen! Det stämmer att Stockholm växer, och det ställer stora krav på en utbyggnad av inte minst vår infrastruktur.

Jag har en konkret fråga till dig som jag inte fick något svar på från Torbjörn Rosdahl i går. Det saknas närmare 8 miljarder för trafikinvesteringar i er budget. Vilka projekt är det som ni utlovade i valet men som ni inte kommer att fullfölja?

Anförande nr 422
Tomas Eriksson (MP): Fru ordförande! Erikas fråga kanske var för svår. Då testar vi den här varianten i stället.

Vi har i investeringsbudgeten sett att vissa projekt skjuts på framtiden. Till exempel är det på SÖS en stor renovering som flyttas fram i tiden och kanske inte alls blir av. Kan du, Paul, garantera att alla de investeringar som vi nu har planerat i närtid för våra akutsjukhus kommer att bli av och genomförs i tid?

Anförande nr 423
Rolf Lindell (S): Fru ordförande! Vi socialdemokrater är mycket positiva till att fastighets- och investeringsberedningen nu har återuppstått. Under förra mandatperioden hade den några års liv, men sedan försvann den. Den var lite mindre än den nu planerade. Man lade in den under arbetsutskottet, vilket jag tror var lite synd. I och med att man lade den där drunknade den bland hundratals andra viktiga uppgifter som arbetsutskottet har.

Därför tror jag att det är bra att man nu låter den återuppstå och breddar den. Den investeringsstrategi som man har arbetat fram, delvis inspirerad av den som har funnits i Stockholms stadshus, är mycket bra. Den är helt nödvändig om man ska klara den enorma volym av investeringar som vi pratar om nu.

Paul talade om 75 miljarder kronor under en femårsperiod. Det är en mycket stor summa. Den senaste uppgift som man kan hämta hem i dag är att om man räknar tio år framåt från i dag kanske det handlar om bortåt 106 miljarder kronor. Det innebär naturligtvis att vi från landstingets sida kommer att ta på oss ett enormt ansvar för att kunna finansiera alla de viktiga investeringar som vi vill få liv i.

Det är viktigt att vi kan behålla det fina rykte som vi har inte minst internationellt när det gäller att ta upp lån, vilket kommer att behövas. Vi får hoppas att vi också kan se till att ha säkerhet i detta. Den nollränta som vi har just nu kommer ju inte att vara för evigt.

För alla de investeringar som vi gör kommer också en driftskostnad som ett brev på posten. Det är oerhört viktigt att vi i det fortsatta arbetet med fastighets- och investeringsberedningen verkligen håller koll på allt det som vi kommer att behöva låna upp och alla de satsningar som vi gör.

I tillskott till det Paul nämnde vill vi från vår sida föra fram en ny dragning av tunnelbanan – vi har lanserat den lila linjen – för att man ska kunna avlasta T centralen till exempel.

Vi kommer också om en stund att rösta om satsningar på närakuter, som vi tycker är oerhört viktiga och som ingår i den strukturomvandling av sjukvården som bland annat NKS för med sig.

Vi tror att det är viktigt att vi får en bra dialog, får en bra uppbackning av förvaltningen och hela organisationen, så att fastighets- och investeringsberedningen kan arbeta på det konstruktiva sätt som vi hoppas att den ska arbeta på och som det låter som när Paul Lindquist torgför det hela. Från vår sida kommer vi naturligtvis att arbeta konstruktivt och samarbetsinriktat för att målen ska kunna uppnås i nämnder och styrelser.

Med det, fru ordförande, yrkar jag bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 424
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande, kära fullmäktige, åhörare! Man kan väl erkänna att det kanske är en utmaning att efter nästan två dagars debatterande säga något som inte har sagts redan innan, i en eller annan form. Men några saker tycker jag ändå förtjänar att förtydligas eller sägas om igen.

Det första handlar om kostnadsökningstakten. Den prognos vi har i dag pekar på nästan 6 procent i kostnadsökning. Vi behöver ta upp det även här, för de investeringar som vi gör i dag måste nyttjas på ett sådant sätt att de bidrar aktivt till att vår vård blir effektivare och att vi på bättre sätt får fler resenärer i vår kollektivtrafik, kort sagt att vi nyttjar investeringarna för att bryta den höga kostnadsökningstakten. Det är otroligt centralt för landstingets framtida ekonomiska utveckling.

Det andra jag vill ta upp gäller vårdplatserna. Under en stor del av dagen i dag och även en del av dagen i går har vi pratat om behovet av tillgängliga vårdplatser. Vi ser nu hur infasningen av Nya Karolinska kommer allt närmare i tid. Det är ett sjukhus som är hypermodernt. Men hur hypermodernt det än är innehåller det de facto färre befintliga vårdplatser är nuvarande Karolinska.

Detta har vi pratat mycket om och försöker möta genom utfasning av vård bort från akutsjukhusen, ett arbete som bedrivs i stor konsensus här i salen. Men faktum är att vi behöver ta fram en plan för att säga hur vi ska möta detta från investeringshållet. Vi vill titta på om det behöver tidigareläggas investeringar för att upprätthålla den nivå av vårdplatser som krävs för att ge invånarna i Stockholms läns landsting den vård som de förtjänar.

Till sist en tredje sak: energieffektiviseringen. Jag är glad för att vi här i salen nu verkar bli överens om att det behöver tas fram ett långsiktigt mål för energieffektivisering i landstingets befintliga fastigheter. Jag hoppas även att det innebär att beslutet om att alla nya fastigheter i landstinget ska vara guldklassade kvarstår. Jag ser fram emot – måste jag säga – att se fler nya solceller på landstingets fastigheter.

Jag vet inte, Paul, om du har ambitionen att här i salen bära vidare arvet från Filippa Reinfeldt att gå upp och hålla anföranden och sedan inte svara på frågor, men jag hoppas att så inte är fallet. Jag hoppas att vi kan ha en mer givande debatt i de här frågorna under den här perioden.

Anförande nr 425
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Jag hade förväntat mig att ni från oppositionen först skulle redogöra för era förslag och att vi sedan skulle ha en replikomgång. Ni verkar inte ha någon politik att presentera på det här området utan gick direkt på frågorna, så jag blev lite tagen på sängen, måste jag säga.

Men jag kan ge dig svar på den fråga som du ställde kring sjukvårdens investeringar. Det är bekant att vi har flera överklaganden av detaljplaner som påverkar tidsplanen för när vi kan genomföra olika saker.

När det gäller SÖS finns det en viss problematik med byggnaden som vi måste titta närmare på. Det är inte helt osannolikt att vi måste ompröva en del av tankarna kring hur den ska byggas om. Men det får vi återkomma till längre fram.

Jag hoppas att det är svar på din fråga.

Anförande nr 426
N i n o s M a r a h a (FP): Fru ordförande, fullmäktige! Vi har stora investeringar framför oss och befinner oss i en väldigt viktig brytpunkt just nu. Då tycker jag att det är otroligt viktigt att vi har gjort strukturella förändringar i hur vi ska styra landstinget. Att vi har en ägarstruktur som har vässats är bra, och det är helt nödvändigt för att hålla ihop landstingets alla delar, inte minst när kostnaderna ökar snabbare än intäkterna och vi ska genomföra framtidsplanen och investera i framtidens och morgondagens kollektivtrafik.

Jag vill ägna någon minut åt att prata lite om hur vi ska styra inte minst akutsjukhusen och de stora investeringar som vi har framför oss vad gäller att bygga ut nya sjukhus. Det kommer till att börja med att krävas att vi kan ge våra akutsjukhus långsiktiga, stabila förutsättningar för att nå sina verksamhetsmässiga och ekonomiska mål men också att vi ger dem ett tydligare ansvar för ekonomin och uppföljningen av uppdrag och den ekonomiska utvecklingen. Det tycker jag är viktigt, och det stipulerar vi i budgeten.

Samtidigt måste både hälso- och sjukvårdsnämnden och landstingsstyrelsen gemensamt med sjukhusledningarna identifiera vilka verksamheter som kan flyttas ut och drivas utanför akutsjukhusen. Det är helt i enlighet med de idéer och tankar som vi har i framtidsplanen. Det är också viktigt att vi har avtal och ersättningsmodeller som bättre styr mot högre effektivitet och förbättrad kvalitet inom sjukvården.

Precis som vi har varit inne på tidigare i dag men också i går måste vi bli bättre på att hitta nya sätt arbeta på, nya sätt att utveckla både kollektivtrafiken och hälso- och sjukvården. Landstingsstyrelsen har det uppdraget från landstingsfullmäktige. Vi måste bli bättre på att styra genom de olika styrmedel som finns till vårt förfarande. Slutligen måste vi också bli bättre på den interna styrningen och kontrollen.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 427
Gunilla Roxby Cromvall (V): Fru ordförande! Vi i Vänsterpartiet har förlorat varje omröstning i fullmäktige hittills. Jag tror inte på tomten, men jag tror att vi kommer att förlora de framtida omröstningarna också – de få vi har kvar.

Men vi i Vänsterpartiet är kreativa och ser framåt. Vi tror och har alltid trott på utbyggd tunnelbana, som jag visar en bild på nu. Ni som vill studera bilden lite närmare är väldigt välkomna upp på mitt rum. Där har jag choklad som jag har fått här i dag som jag kan bjuda på, och då kan vi diskutera.

De gula markeringarna på bilden har jag pratat om tidigare när vi pratade om trafiken. Det är kopplingar och fiffiga lösningar som underlättar stockholmarnas vardag, där vi vårdar varje skattekrona. De är gula, men de ska inte blandas ihop med gula linjen. För övrigt hade vi gärna velat att den nya linjen skulle bli röd, men den färgen var ju upptagen.

Förutom vad den här kartan visar tror vi i Vänsterpartiet på en tunnelbanelinje från Älvsjö över Västberga industriområde och Liljeholmen och över Saltsjö-Mälarsnittet till Fridhemsplan. Hur den linjen ska gå sedan är vi väldigt öppna för förslag om.

Jag ser fram emot att få sitta i den strategiska utredningen där vi tydligen ska vara kreativa långsiktigt.

Men det är inte nog med det. Jag har börjat valarbetet. Vi är för valfrihet. På bilden jag visar nu ser ni en trådbuss. Jag kan säga att det är den tråkigaste trådbuss som vi har kvar efter valrörelsen som var. Alla de fina trådbussarna, som finns i Dubai och på andra ställen, gick åt. Folk snodde dem av oss eller frågade om de inte kunde få dem, och vi gav naturligtvis bort dem.

Detta är en trådbuss i en inte så snygg design – det finns läckrare. Men ni kan se alla dörrar och det låga insteget. Man ser faktiskt ingen skillnad mot en spårvagn. Och vet ni vad, fullmäktige, om man skulle dra Spårväg Syd med trådbuss skulle man kunna göra det 7 miljarder billigare. Det är häftigt, med tanke på de stora investeringsutgifter som vi har i både sjukvården och kollektivtrafiken.

För sakens skull yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag. Jag tror att vi blir nedröstade, men jag är inte ledsen för det.

Anförande nr 428
Aram El Khoury (KD): Fru ordförande, ledamöter! Stockholm växer, och det ställer höga krav på viktiga investeringar inom trafik och infrastruktur, såväl som på ny- och ombyggnationer inom hälso- och sjukvården. Det känns glädjande att Alliansen genomför och planerar långsiktigt för stora satsningar de närmaste åren.

De pågående beslutandeobjekten uppgår under perioden till 20,7 miljarder kronor, och närmare 60 procent avser pågående investeringar för nybyggnationer, utrustning, inredning, information och kommunikationsteknik inom NKS. Resterande pågående objekt uppgår till närmare 8 miljarder kronor. Det handlar om Södersjukhuset, Danderyds sjukhus, Södertälje sjukhus och Löwenströmska sjukhuset, i enlighet med investeringsplanen.

De strategiska investeringarna inom vården är kopplade till konsekvenser av Nya Karolinska Solna och de behov som beskrivs i framtidsplanen för hälso- och sjukvården för att möjliggöra nätverkssjukvård och demografiska förändringar. Vidare behöver den befintliga infrastrukturen rustas upp och moderniseras för att vi ska kunna säkerställa modern sjukvård även i framtiden.

Viktiga satsningar görs när det gäller tunnelbanan. Vi gör investeringar i uppbyggnad av blå linjen och nya gula linjen. Pendelbåtstrafik gör vi satsningar på. Det är lovvärt. Det är i sammanhanget oerhört viktigt med god kostnadskontroll och att hejda kostnadsökningstakten. Omställningskostnader för ombyggnationer och andra investeringar måste säkerställas och uppföljning av projekten göras kontinuerligt.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 429
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Vi har haft en lång landstingsfullmäktigedebatt där sannerligen nästan allt som har varit tänkbart att säga har blivit sagt. Men det finns ändå anledning att återigen trycka på det viktiga faktum att vi gör mycket stora investeringar i kollektivtrafikutbyggnaden. Jag är som centerpartist väldigt stolt, inte minst därför att vi har fått upp tunnelbaneinvesteringarna på agendan och har kommit fram till bra planer framåt.

Sedan finns oron som gäller om landstinget kommer att klara de stora investeringar som ligger framför oss och kommer att klara ytterligare investeringar i till exempel vad en framtidsutredning kring tunnelbanan skulle kunna komma fram till och peka på som önskvärt och viktigt.

Det är naturligtvis mycket viktigt att se till att vi klarar den balansen. Samtidigt tycker jag att vi har all anledning att vara optimister. Vi lever ändå i en rik och framgångsrik region. Precis som med den tunnelbaneöverenskommelse som vi nyss har lyckats snickra ihop kommer mycket att hänga på den kreativitet som vi har i regionen. Det gäller att hitta synergierna mellan olika aktörer, med landstinget som kollektivtrafikleverantör, bostadsmarknaden och möjligheterna och bygga mer bostäder men kanske också med andra aktörer.

Resurserna finns här. Om vi gör rätt typ av investeringar tillför de mer samhällsvärden än vad de kostar. Då handlar det bara om att hitta de riktigt smarta strategierna för att se till att de skapade samhällsvärdena också kan komma landstingets investeringsbudget till del i slutändan.

Jag ser fram emot att tunnelbaneutredningen ska kunna leda till att vi får ytterligare tunnelbaneutbyggnad på agendan. Jag ser också fram emot att vi kan få en regionplanering, en investeringsberedning och en trafikförvaltning med ett modigt ledarskap som kommer att vara skickliga i att snickra ihop de samhällsekonomiska finansieringslösningar som säkerligen ligger och väntar på oss, om vi gör vårt arbete rätt runt om i en framgångsrik Stockholmsregion.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 430
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Vi har under snart två dagar diskuterat bland annat styrningen av landstingets verksamheter, som måste förbättras. Under förra fullmäktigesammanträdet beslutade vi därför om en ny organisation som ska möjliggöra en effektivare ägarstyrning. Verksamheter som inte levererar utlovade resultat trots resursökningar varje år har inte i första hand ekonomiska problem, utan de har styrningsproblem.

Även om ansvaret och verktygen för att klara den lokala situationen måste ligga lokalt är det genom ägarstyrning som landstinget som helhet kan få en samlad verksamhet som drar åt samma håll.

När alla seriösa bedömare dessutom är överens om att verksamheternas kostnadsökningstakt är det främsta hotet mot en långsiktigt hög standard i sjukvård och kollektivtrafik blir det ännu tydligare att problemet inte kan lösas genom att vi ger ökade resurser. Lösningen ligger i att bättre använda de resurser som vi redan har. Det är den stora utmaningen. Det är förbättrad och mer effektiv styrning som är svaret.

Att ägarstyrningen blir mer effektiv är ännu viktigare denna mandatperiod, när landstingets verksamheter står inför så stora förändringar. Nu ska den största utbyggnaden av tunnelbanan ske sedan 70-talet. Nya Karolinska Solna ska färdigställas och tas i drift. De övriga sjukhusen ska moderniseras, samtidigt som uppbyggnaden av nätverkssjukvården ska genomföras.

För att få den tydligare ägarstyrningen kommer LISAB och ägarutskottet att få en aktivare roll att styra, samordna och följa upp bolagen respektive de nämnder som drivs i bolagsliknande former, det vill säga Karolinska universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO.

En första viktig arbetsuppgift för LISAB och ägarutskottet är att ta tag i den ekonomiska situationen för akutsjukhusen och särskilt Karolinska. Den har förvärrats under hösten. Förutom de handlingsplaner för att få ordning på ekonomin som ledningarna för de största akutsjukhusen nu tar fram och genomför ska alla akutsjukhus få mer långsiktiga spelregler i och med de nya avtalen.

Varje akutsjukhus kommer att få ett tydligt ansvar och en ekonomisk ram under perioden 2015–2019 där det ska framgå tydligt vilken kostnadsmassa och produktion som verksamheten ska ha 2019. Varje sjukhus har även ansvar för ekonomiska överskott och underskott under perioden. Detta kommer vi att följa upp i varje delårs- och helårsbokslut.

Jag uppskattar den utsträckta handen från de rödgröna och ser fram emot att ägarutskottet gemensamt får ordning på de skenande kostnaderna och ser till att vi kommer att ha en ekonomi i balans. Jag ser fram emot det samarbetet.

Anförande nr 431
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande! Tack för ditt inlägg, Torbjörn! Det är precis som du säger: vi är helt överens om behovet av förstärkt ägarstyrning. Vi är glada över de organisatoriska förändringar av landstinget som nu har skett.

Jag skulle dock vilja tala lite om den verktygslåda och det ansvar som vi har här inne för att verkligen få press bakom orden att minska kostnadsökningstakten för våra akutsjukhus. Vilka konkreta åtgärder känner du att ni formulerar i den här budgeten? Är du beredd att se över konsekvenserna av vårdvalen eller ersättningssystemen? Eller vad har du i åtanke? För att det verkligen är angeläget kan vi verkligen vara överens om. Och kan du också svara på frågan om de 7,6 miljarderna i trafik investeringar. Vilka av vallöftena får stryka på foten?

Anförande nr 432
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Jag har inte lärt känna dig riktigt än, men du verkar vara ett riktigt envist oppositionslandstingsråd. Du vet svaren på väldigt många av de här frågorna. Det vet också vilka skillnader som föreligger rent ideologiskt.

Det jag kommer att trycka på, förhoppningsvis tillsammans med dig, är att vi ska se till att man inte har högre kostnadsökningstakt än den vi har råd med. Vi är ett av få landsting, kanske det enda i Sverige, som har tillväxt, som inte behöver minska kostnaderna. Det vore väl sjutton om vi inte skulle kunna få ordning på vår verksamhet när vi satsar 2,1 miljarder

mer på sjukvården, en halv miljard på kollektivtrafiken! Det är klart att vi ska kunna ordna detta, men vi måste bli en tydligare ägare, och det är det som jag upplever att den nya organisationen ska hjälpa oss med.

Anförande nr 433
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Okej, Torbjörn, då gör vi så här. När vi ses i juni igen för att tala om budgeten för år 2016, då kan vi vara överens om att inte ta en halv miljard från det egna kapitalet, utan då har vi sänkt kostnadsökningstakten och då talar vi om andra åtgärder som landstinget måste vidta, för det finns ett politiskt ansvar i den här frågan. Det kommer vi inte undan, även om du säger att det vore sjutton om vi inte klarar det. Vi ska absolut klara det här, men det gör sig inte av sig självt.

Anförande nr 434
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Vi har kanske pratat i tjugo timmar, men jag har en del energi kvar, för jag ska tala om tunnelbanan.

Under det här blocket ska vi ju debattera den nya förvaltningen för utbyggd tunnelbana och den beredning som hör till. Jag tycker att det ska bli intressant att se om det här nya sättet med en helt ny egen förvaltning för det här stora utbyggnadsprojektet kan leda till ett bättre genomförande än vad vi är vana vid i landstinget, och om det kan bli mer likt de projekt som Vägverket har haft på sistone, till exempel Citybanan och Norra länken där man verkar bli klar både före utsatt tid och med kostnader som ligger under de budgeterade.

På det sättet är vi inte alls vana vid att investeringsprojekten här i Stockholms läns landsting och inom SL har fungerat, tyvärr. Snarare har det varit så att vi inte har fått projekten klara i tid, och vi har i trafiknämnden fått återkommande ärenden om ökade kostnader.

Huvuduppgiften under mandatperioden är ju att se till att den beslutade utbyggnaden genomförs snabbt och bra, så att vi verkligen får den efterlängtade tunnelbaneutbyggnaden. Det är ju huvuduppgift nr 1.

Huvuduppgift nr 2 är att studera nästa steg. Det här är nämligen bara ett steg att komma tillbaka, att komma ikapp den eftersatta tunnelbaneutbyggnaden.

Vi har flera olika förslag för nästa steg. Det handlar om att totalt sett utöka systemet genom en ny tvärgående linje. Vi började kalla den för den lila linjen, sedan har andra gett samma linjesträckning andra färger, men jag väljer att kalla den för lila ett tag till. Den ska gå från Hagsätra i söder och knyta ihop Liljeholmen och Fridhemsplan och fortsätta norrut. Vi skulle vilja börja med sträckan Hagsätra–Älvsjö så snart som möjligt.

Vi vill också bygga tunnelbana till Barkarby från både Akalla och Hjulsta, för att på så sätt knyta ihop Järvafältet och ge möjlighet till genomgående tåg. Vi vill se en tunnelbanelinje till Täby och på sikt även till Arninge. Dessutom borde vi studera vad vi kan göra i befintligt system för att minska trängseln och öka kapaciteten på kort sikt. Det är därför som vi under lång tid har föreslagit en strategisk tunnelbaneutredning.

Jag är glad över att man i alliansöverenskommelsen har sagt att man vill ha en strategisk tunnelbaneutredning. I budgetförslaget står ändå bara att man ska ha en sådan under kommande mandatperiod, och ni har inga pengar till en sådan i budgetförslaget. Som utredningsanslag finns däremot 40 miljoner kronor för en innerstadsspårväg. Det är tråkigt.

Jag har en fråga till Moderaterna: När kommer den strategiska tunnelbaneutredningen att sättas i gång?

Anförande nr 435
Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande! Stockholmsregionen måste, mer än vad som nu sker, röra sig i riktning mot ett hållbart samhälle. Detta blir särskilt viktigt om den befolkningsökning som vi har i dag fortsätter.

Hållbarheten gäller ekologiska aspekter såväl som ekonomiska och sociala. När utrymmet minskar så måste kunskaperna om sammanhållning, miljö och ekonomisk planering öka och tas till vara i alla sammanhang. De beslut som vi fattar i dag kommer att verka under lång tid och det gäller särskilt investeringar och upphandlingar. Därför är det väldigt viktigt att tänka och agera hållbart så att både vi som lever här och nu får goda levnadsvillkor och de som kommer efter oss får lika goda levnadsvillkor som vi har.

För att nå hållbarhet krävs att varje investering noga granskas för att kunna påvisa bättre användning av landstingets resurser i vården och i kollektivtrafiken. Samhällsnyttan och miljönyttan ska gå hand i hand och vara viktiga grunder vid prioriteringar av investeringar.

Kvalitetsarbetet, miljöarbetet och hållbarhetsarbetet måste förstärkas i landstinget. Det innebär till exempel att vi inte i första hand genomföra besparingar i form av personalminskningar, dåliga löner eller genom att jaga personalens arbetstid i effektivitetsivern. I stället finns det kostnadstjuvar som bestått under åren och som kräver helt andra åtgärder och en genomtänkt strategi. Jag tänker på vårdorsakade infektioner och felbehandlingar som, om de minskade till det bästa landstingets nivå, skulle spara miljarder till vårt landsting.

Jag tänker också på bättre framkomlighet, vilket skulle kunna underlätta för kollektivtrafiken och minska sjukligheten bland busschaufförer som sitter i köerna och blir vansinniga. Jag tänker på hur planerade upphandlingar skulle kunna spara miljoner till landstinget. Just när det gäller upphandlingar finns det nu också mycket större möjlighet att genom de nya EU-direktiven ställa krav på miljövänlighet och krav på social rättvisa.

Jag tänker även på att helt frisläppt etableringsrätt och valfrihet för producenter är mycket kostnadsdrivande och inte genomgående ger valfrihet åt konsumenterna.

Slutligen är det mycket viktigt att kostnadsutvecklingen inom landstinget bryts. År 1988 omfattade driftbudgeten drygt 20 miljarder. I dag, 26 år senare, är driftbudgeten fyra gånger så stor! Det är faktiskt läge att återuppliva ett gammaldags ord: sparsamhet. Därmed yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 436
Victor Harju (S): Fru ordförande! Hälso- och sjukvårdsnämndens nuvarande ordförande – i alla fall ett par dagar till – Filippa Reinfeldt, gjorde i valrörelsen ett utspel om ett nytt sjukhus i Barkarbystaden utan någon egentlig förankring hos vare sig kommun, hälso- och sjukvårdsnämnden eller övriga alliansparti er så som vi har förstått saken.

Min fråga är om det nya hälso- och sjukvårdslandstingsrådet, fastighetslandstingsrådet eller någon annan som känner sig berörd har för avsikt att bygga ett nytt sjukhus på Barkarbyfältet eller låta någon annan göra det. Om svaret är ja, så undrar jag vad det i så fall innebär för den planerade renoveringen av Jakobsbergs sjukhus som ska vara avslutad år 2019.

Det känns inte riktigt som om någon ansvarar för frågan, och det förs inte heller någon dialog med berörd kommun, vilket känns ganska allvarligt. Järfälla är en av de kommuner i regionen som kommer att växa allra mest framöver. Det här påverkar verkligen de planerna. Jag önskar ett svar.

Anförande nr 437
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag ser att Moderaterna har väldigt kort taletid kvar. Jag tycker att det här är en principiellt väldigt intressant diskussion, särskilt med tanke på att Victor Harju nyligen i debatten beklagade sig över bristen på vård i just den länsdel där Barkarbystaden ligger.

Landstinget har naturligtvis bara investeringsansvar för de byggnader där landstinget planerar att etablera vård.

Däremot måste vi väl rimligen se det som positivt att det finns aktörer som tror att det finns marknadsmässiga möjligheter att bedriva vård i områden som enligt debattören själv har underetablering av vård. Jag tycker alltså att det här helt och hållet är en fråga för privata entreprenörer att ta ställning till.

Vi i landstingsalliansen ser ju positivt på att etableringar sker där aktörer upplever att det finns ett behov. Bland annat genom de insatser som gjorts under den lilla projektgruppen kring företagsklimat i vården under förra mandatperioden har vi också säkerställt att informationen, statistiken och kunskapen om hurdana vårdbehoven är lättare kommer producenterna till del så att de kan planera och etablera sig där behov finns.

Anförande nr 438
V i c t o r H a r j u (S): Tack så mycket! Jättebra, men det är inte svar på frågan. I planen för Framtidens hälso- och sjukvård skriver ni själva dessutom att dessa önskemål står emot varandra. Det är i grunden två geriatriska sjukhus vi talar om. Vi kan inte genomföra det, för då blir det en extrem överetablering i området. Vi måste välja. Och på den punkten har ni inget besked att ge. Kommunen undrar vad ni vill göra. Vilken väg ska vi gå?

Den nya blocköverskridande majoriteten i kommunen, där även Gustavs parti ingår tillsammans med Socialdemokraterna, vilket fungerar väldigt bra, är redo för ett nytt sjukhus men då måste det finnas en viljeinriktning, och den frågan måste upp på dagordningen här i landstinget. Så länge den frågan inte behandlas famlar kommunen i mörkret. Hemse, som är den entreprenör som är intresserad av att bygga i mörkret, undrar vad vi vill. Vad vill Stockholms läns landsting? Det finns ingen inriktning nu.

Anförande nr 439
L a r s T u n b e r g (FP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Vi har ju hört vilka enorma investeringar som landstinget ska genomföra. Några har vi redan satt i gång med. Det vi gör nu är att bygga lokaler. Lokaler måste medge flexibla lösningar, vara miljöanpassade och väl utrustade. Det är väldigt höga krav, och det är en väldigt lång projektlista. Det betyder att den organisation som ska genomföra de här olika projekten måste fungera oklanderligt.

Lokalerna är helt enkelt kritiska punkter för vårdens funktionssätt, för att kunna skapa läkning och inte minst för att förhindra smittspridning.

I den snabbt föränderliga värld som vi lever i måste så klart lokalerna också kunna ställas om. Varje sparad krona är viktig i nuvarande budgetläge.

Även jag vill betona den strategiska utredningen om tunnelbanan. På sätt och vis tycker jag inte att den riktigt behövs för att vi ska kunna fatta beslut om just tunnelbanan till Täby.

Anförande nr 440
Karl Henriksson (KD): Ordförande, ledamöter! Paul Lindquist inledde med att räkna upp en lång rad av alla de investeringar som vi i landstinget är på väg att fatta beslut om och som vi i många fall har fattat beslut om. Det är investeringar som kommer att vara oerhört viktiga för Stockholm i framtiden. Det är en fantastiskt imponerande samling av investeringar som vi gör.

Jag har nyligen blivit invald i den nya beredningen för utbyggd tunnelbana, och det är ju ett spännande uppdrag som handlar om en av de absolut största investeringar som vi här i landstinget gör, och som vi gör tillsammans med staten och inte minst i samarbete med ett antal av kommunerna i länet. Jag tycker att det är en spännande utveckling som visar hur vi kommer att jobba i framtiden.

Men vi vet också att Stockholms tillväxt inte slutar här. Arbetet slutar inte med att vi drar tunnelbana till Nacka och till Arenastaden. Vi måste gå vidare.

I det här sammanhanget finns en del frestelser som till exempel att i den här församlingen, utan någon egentlig föregående utredning, lägga fram olika förslag till dragningar: ”Här ska tunnelbanan dras i framtiden!” Det är lätt att rita kartor, och jag ska erkänna att jag älskar att gör det jag också.

Jag älskar de möjligheter vi har att se hur vi ska kunna utveckla Stockholm i framtiden, men just nu är inte rätt läge att fatta beslut om de nya tunnelbanedragningarna.

Det som vi först behöver är den strategiska planen för tunnelbaneutbyggnaden, och det är något som vi kristdemokrater har talat om länge och som jag är stolt över nu kommer i gång och som jag ser som en del av det arbete som förvaltningen för utbyggd tunnelbana kommer att jobba med. Jag yrkar därmed bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 441
Landstingsrådet Wikholm (S): Det är härligt att det råder stor uppslutning bakom förslaget om en strategisk tunnelbaneutredning! Vi har ju ett säryrkande i den frågan som man skulle kunna rösta för. Då skulle det arbetet kunna inledas redan nästa år.

I annat fall kan du vara en av dem som kan berätta för mig när det arbetet ska bli av, eftersom ni i ert budgetförslag bara säger att det ska arbetet påbörjas någon gång under mandatperioden, vilket jag tolkar som att det inte ska ske under nästa år. Jag kan ju ha fel.

I annat fall tycker jag att det vore trevligt med ett enigt beslut här i landstingsfullmäktige om att sätta i gång den strategiska tunnelbaneutredningen för att ta nästa steg i Stockholms utveckling.

Anförande nr 442
Karl Henriksson (KD): Det här är ju en fråga som faktiskt finns med i vårt budgetförslag, alltså att vi ska arbeta med en strategisk utvecklingsplan. Det behövs inget särskilt beslut i den frågan. Det är naturligt att det ligger inom det som förvaltningen för utbyggd tunnelbana och den beredning som jag tror att både Nanna och jag kommer att sitta i, kommer att jobba med. Vi behöver satsa på en strategisk plan.

Anförande nr 443
Landstingsrådet Wikholm (S): Jag trodde att förvaltningen för utbyggd tunnelbana framför allt skulle se till att projekt som redan är beslutade kommer att genomföras.

I ert budgetförslag står det att den existerande spår- och stomnätsstrategin under kommande mandatperiod ska kompletteras med en strategisk tunnelbaneutredning. Det finns inga pengar avsatta för detta ändamål. Däremot finns det pengar avsatta, och jag vet att du tycker att det är trevligt och fint, till att konvertera linje 4 för 40 miljoner kronor. Det kan ni peka ut att ni vill utreda, men ni kan inte peka ut en enda krona till den här utredningen. När börjar det arbetet?

Anförande nr 444
Karl Henriksson (KD): Det står tydligt att vi i trafiknämnden tillsammans med landstingsstyrelsen och berörda kommuner ska börja jobba med de här frågorna.

Anförande nr 445
Tomas Eriksson (MP): Fru ordförande! Jag hade ytterligare en kort fråga som jag dock misstänker blir utan svar. En sak som man kan läsa i Alliansens budgetförslag är att ett sätt att komma undan konsekvensen av den höga kostnadsökningstakten är att sälja ett av de mindre sjukhusen för att på det sättet slippa kostnaden för det sjukhuset.

Jag skulle bara vilja veta en sak som gäller den som i så fall använder det sjukhuset. Kommer inte detta att resultera i högre hyra, och kommer inte det att i nästa steg leda till högre kostnadsutveckling?

Anförande nr 446
Landstingsrådet Lindquist (M): Fru ordförande! Det har kommit många frågor från oppositionen under den här debatten, men det har givits väldigt få besked från samma sida. Vi får säkerligen anledning att återkomma flera gånger till dessa frågor när vi återkommer till budgetdebatten i juni, då vi ska fatta beslut om budget för år 2016 och framåt.

Jag vill bara betona det som jag sade inledningsvis. Det är en stor utmaning som vi står inför med en så här stor investeringsbudget och det gäller att vi har kostnadskontroll. Alliansen har bevisat att vi kan sköta ekonomin, och det tänker vi fortsätta att göra.

Tack, alla ni som har deltagit i debatten!

Avslutning

Anförande nr 447
Landstingsrådet Rosdahl (M): Fru ordförande! Nu är budgetdebatten slut, men detaljbesluten är ändå kvar. Det är lite som när julklapparna är utdelade och öppnade, och någon måste samla ihop papperet, källsortera bort snörena och plasten och gå ut med soporna i snöslasket. Alla är inte helt nöjda med de klappar som de har fått. Trots att långa listor har lämnats in i tid blev det ändå något annat i en del paket.

Den som har tittat på skärmen under kvällen har sett att julens klassiska färger har lyst: granens gröna och en hel del tomterött. Och så lite halmgult för det traditionella pyntet. Till och med en eller annan vit flinga har från och till letat sig ned, samtidigt som det har snöat här utanför.

Vi har haft många nötter att knäcka. Och vissa ledamöter har, när talarstolen tagits i besittning, sjunkit ned så där riktigt djupt i fåtöljen som man kan göra framför brasan när det sprakar och julevangeliet reciteras eller julklappsrimmen läses upp.

Det är en stor och viktig budget som har tagits, och det betyder att vi här inne har mycket makt, vilket vi vet kan verka berusande, precis som en del kan uppleva det på julafton. Andra väljer att konsekvent avstå. Det är ett annat sätt att genomföra firandet på, men var och en måste självklart göra det som känns bäst för den egna konstitutionen.

Precis som det finns olika sätt att fira jul, olika traditioner och olika religioner har var och en här inne sina högst personliga bestämda uppfattningar om vilka pynt, ingredienser eller program som är viktigast, och man ägnar större delen av tiden åt att tala om just detta.

Detta är årets största sociala övning. Aldrig sitter vi ned längre tillsammans och pratar med varandra än just vid detta tillfälle. Även om några hade velat få något annat i en del paket har vi ändå, som jag inledde med häromdagen, varit överens om säkert 90 procent av innehållet i de stora paketen. Det hoppas jag att alla kan ta med sig som en bra start på julen.

Fru ordförande!
När landstingsfullmäktige lider mot sitt slut,
Nu, när alla ledamöter strax ska springa ut,
Vi hälsa alla en trevlig och god jul,
Och vi tacka för att debatten inte blev alltför ful.

Voteringar och propositionsordningar om vartannat,
Utan god ledning hade fullmäktige säkert stannat.

Därför riktar vi tack till vårt presidium.
Trots stor press på er har ni inte drabbats av delirium.

Till alla ledamöter, motståndare som vän,
Låt oss mötas efter nyår, vi är inte klara än!
Fyra år ligger framför oss med utmaningar och slit,
Men det klarar vi, för nu har vi tagit oss ända hit.

Hit, till landets näst största parlament,
Utan hårt arbete hade det aldrig hänt.

Tack också till vårt duktiga vaktmästeri.
Utan er hade allt slutat i haveri.

Tack till alla väljare som orkat lyssna i dagar två,
Trots rolig debatt är det inte något alla kan förmå.

Nu tackar vi för i dag och ger oss ut i kalla vinternatten,
Men vi kan dock värmas av att vi sluppit höja skatten.
Tack för i år och för i dag! God jul och gott nytt år!

Anförande nr 448
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande! Jag känner definitivt att det kommer att börja gå rykten om oss, Torbjörn. Vi har lunginflammation samtidigt. Vi kommer att rimma vid samma tillfällen. Vi får nog sluta med detta, tror jag.

Innan jag gör det ska jag säga att detta är den nya mandatperiodens första budgetsammanträde i Sveriges största landsting, som numera saknar majoritetsstyre. Jag vill verkligen tacka presidiet för detta väl genomförda budgetsammanträde, liksom säga tack

till stenograferna och vaktmästeriet. Jag vill också tacka köket för pepparkakorna och potatisgratängen, som faktiskt var väldigt god. Tack igen för att vi inte fick julmat i år!

Nu vänder jag mig särskilt till ledamöterna.

Jag vill tacka ledamöterna i fullmäktige för bra debatter i dag och i går,
Om sjukvården och kollektivtrafik på hjul, vatten och spår.
Emellanåt kanske det har varit lite hårda tag,
Men debatten har visat att det finns många goda förslag.

Vi socialdemokrater gillar tunnelbana och föreslår nya stationer
Men det vill inte Moderaterna, som ju skapat ett underskott på 509 miljoner.

Vi socialdemokrater vill skapa en sjukvård om mer utgår från patientens behov,
Men Moderaterna säger: Stopp där! Inget kan vara viktigare än LOV!

Vi socialdemokrater vill samarbeta och räcker därför ut en hand
För att göra det bättre för den som reser kollektivt eller har ont i en tand.

För oss är samarbete ingen sensation,
Men för Moderaterna vore det en innovation.

Från Rosdahl har vi hört pratas om mer samarbete och nya tag,
Och vem vet, det kanske blir verklighet en dag.

Till alla er som vill ha julledigt och äta ris à la Malta
Ska jag avsluta och säga och säga att vi alla har ett stort ansvar att förvalta.

Till er som tillhör en allians som styr i minoritet,
Och till oss i oppositionen, som ju allting bättre vet,
Vill jag avsluta med att säga, innan jag går:
God jul och ett riktigt gott nytt år!

Anförande nr 449
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Jag vill önska er alla en riktigt god jul och ett gott nytt år! Tack för två härliga dagar, får man nog säga även om man känner sig väldigt trött både fysiskt och psykiskt, och hjärndöd också lite grann emellan.

Presidiet har gjort ett jättefint jobb. Ni har väckt leenden på våra läppar med jämna mellanrum, och det kan vi behöva när vi jobbar så här intensivt. Till oppositionen säger jag ett stort tack. Till majoriteten, eller kanske den styrande minoriteten, säger jag också stort tack.

Från oss i Miljöpartiet kommer här lite mumintroll. Jag har ju ändå en viss utsago. Jag kommer att läsa lite ur *Granen* av Tove Jansson.

Hemulen stampade vidare nerför trappan, slängde upp dörren och skrek med arg röst: Det blir jul! Jag är utlessen på er och ert sovande och nu bli det jul precis närsomhelst! Därnere låg muminfamiljen i vinteride som vanligt.

Är det redan vår, mumlade mumintrollet.
Vår? sa hemulen nervöst. Det är jul, förstår du, jul. Och jag har ingenting skaffat och ingenting ordnat och så skickar de mig för att gräva fram er mitt i alltsammans. Vantarna är antagligen förlorade. Och alla springer omkring som tokiga och ingenting är klart.

Och så stampade hemulen upp för trappan igen och tog sig ut genom takluckan.

Hemulens moster åkte förbi med en gran på sparkstöttingen.
Jasså, ni har äntligen vaknat, sa hon ointresserat. Se till att ni får tag i en gran innan det blir mörkt.
Men varför, började muminpappan.
Jag hinner inte med er nu, ropade mostern över axeln och snodde vidare.

Tror du det är meningen att vi ska gömma oss i den, undrade mumintrollet.
Det vet jag inte, sa pappan och högg ned en gran. Jag förstår ingenting alls av allt det här.

Jaha, här har vi nu granen, sa mumintrollets pappa. Bara vi nu visste vad den ska användas till. Gafsan påstår att man måste klä den.
Så stora kläder har vi inte, sa mamman bekymrat.

Titta på vår gran, ropade mumintrollet
Bevare mig, sa hemulens moster. Men ni har ju alltid varit underliga. Nu ska jag iväg. Måste laga mat till julen.
Mat till julen, upprepade mumintrollet förundrad.
Äter den också?

Tror ni julen är mycket hungrig, undrade mamman oroligt.

Hej, ropade mumintrollet sakta. Kommer det snart? Stör mig inte, sa hemulen vresigt med nosen i en lång lista där nästan allting var överstruket.
Han satte sig vid ett av ljusen och började räkna. Mamma, pappa, Gafsan, mumlade han. Alla kusinerna ... äldsta igelkotten ... de små behöver ingenting. Och jag fick ingenting av Sniff förra året. Misan och homsan, moster ... jag blir tokig av allt det här.
Vad är det? frågade Snorkfröken ängsligt. Har det hänt dem nånting?
Presenter, utbrast hemulen. Mer och mer presenter för varje jul som går.

Då gick muminfamiljen stillsamt in i huset för att leta efter presenter.

Sen satte de sig allesammans i snön och väntade på katastrofen.
Tiden gick, men ingenting hände.
Bara det lilla knyttet som druckit te stack fram bakom vedboden. Det hade tagit alla sina släktingar med sig och släktingarnas vänner och allihop var lika små och grå och ynkliga och frusna.
Glad jul, viskade knyttet blygt.
Du är verkligen den första som tycker att julen är glad, sa numinpappan. Är du inte alls rädd för vad som ska hända när den kommer?
Den är ju här, mumlade knyttet och satte sig i snön med sina släktingar. Får man titta? Ni har en så underbart vacker gran.
Och all maten, sa en av släktingarna drömmande. Och riktiga presenter, sa en annan släkting.
Jag har drömt orre att få se det här på nära håll i hela mitt liv, avslutade knyttet och suckade.

Tycker du också?
Ja, men om, invände pappan.
I alla fall, sa mumintrollet. Om julen blir arg kan vi kanske rädda oss på verandan.
Så vände han sig till knyttet och sa. Varsågod, det är ert alltsammans.
Knyttet kunde inte tro sina ögon. Det gick försiktigt fram mot granen, och efter det kom hela raden släktingar och vänner med morrhåren darrande av andakt.
De hade aldrig haft en egen jul förr.

Nu är jag lite sömnig, sa mumintrollets mamma. Och jag orkar inte fundera mera över vad allt det här kan betyda. Men det ser ju ut att gå bra.
I alla fall är jag inte rädd för julen längre, sa mumintrollet. Hemulen och Gafsan och mostern måste ha
missuppfattat saken på något sätt.

[”Granen” återges ovan med uteslutningar sådan den lästes upp. Ur Tove Jansson, *Det osynliga barnet och andra berättelser*]

Med detta vill jag önska er en fridfull jul tillsammans med familj och vänner. Hetsen hoppas jag att ni lämnar här inne i salen och tar en riktigt skön semester över jul och nyår!

Anförande nr 450
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP):

Hen pratar vind och väder.
Hen hyvlar inga bräder.
Hen garvar inget läder.
Hen sömmar inga kläder.
Hen bygger inga städer.
Hen hedrar inga fäder.
Hen sammanträder.

Jag är ingen poetissa, så jag har uppdaterat Alf Henrikson i stället. Och det är väl lite så där det kan kännas ibland när vi är samlade för att fatta många viktiga beslut – det känns på något sätt lite teoretiskt.

Kära vänner! Stort tack för två intensiva, roliga dagar med debatt och viktiga beslut!

Sanningen ska ju fram även när den är behaglig, och det är presidiet som vi får hylla för att ni har guidat oss genom de här dagarna. Det känns ju inte som att man vill mucka med ordföranden direkt, då åker man väl på en propp av något slag. Stort tack, ni har gjort det fantastiskt – och alla andra, naturligtvis, som har bidragit till att de här dagarna – mitt i allt debatterande – har blivit så trevliga och trivsamma och så smidigt genomförda.

Jag tillhör dem som har provsuttit stolen, och jag kan säga: Den tar vi!

Jag önskar er alla en riktigt skön och god jul och ett nytt, fint år. Tack ska ni ha!

Anförande nr 451
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, kära fullmäktigeledamöter! Jag har varken lunginflammation eller skrivit någon dikt. Däremot känner jag mig som ett russin i glöggen!

Om jag inte tar fel så tror jag att Askungen i Kalle Ankas julafton säger när hon tittar ut genom fönstret mot slottet: ”Vad är väl en bal på slottet?” Jag tänker så här, kära Askungen: Vad är väl ett landstingsfullmäktiges budgetdebatt i två dagar mot en bal på slottet? Vi kan vara lite glada, för om ett halvår ska vi ju göra det här igen.

Jag tänkte lite på julgran, men jag tänkte faktiskt också på julkram. För ibland tycker jag att det blåser lite kallt, så jag tycker att vi ska kramas den här julen.

Tidigare, i morse någon gång, sade jag till Marie Ljungberg Schött – vi ska ju diskutera rullande röntgen någon gång nästa år – att det låter som en talövning: rrrullande rrröntgen. Jag ska ge er en till: Julen är rrröd! En rrriktigt god, rrröd jul på er alla!

Anförande nr 452
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag vill tacka för en riktigt bra debatt med många goda argument, och trots att vi har lite olika åsikter har den hållits på en hög nivå och alla har mött varandra med stor respekt.

Tack till presidiet för ett väl utfört arbete.

Det är även mitt första budgetfullmäktige, och trots två hela dagar med sena kvällar kan jag inte säga att jag är avskräckt utan snarare känner mersmak, och det ska bli roligt att göra om det här i juni.

Så här vid årets slut är det ju populärt att göra summeringar av året och upprätta diverse listor. I går presenterade Google de mest sökta orden under året som har gått. Det är en väldigt underhållande läsning, och jag kan verkligen rekommendera den. Det är rätt mycket Paradise Hotel, I-phone 6 och Melodifestivalen. Det säger kanske någonting om svenskens sinnestillstånd.

I Ryssland har Putin tydligen blivit Årets person för femtonde året i rad. Det kan vi skratta lite åt, men det är samtidigt otroligt sorgligt. Utvecklingen i Ryssland är ju skrämmande. Jag tänker på att det fria ordet hotas, hur journalister tystas och den aggressiva militära upprustningen.

Vi däremot har förmånen att leva i ett fritt, demokratiskt land. Ingen behöver vara rädd för att kritisera till exempel den rödgröna regeringen. Det vi har gjort de här två dagarna är demokrati i sin ädlaste form, tycker jag.

The Times har också utsett Årets person, och det är de som bekämpade ebola när det var som värst. Från Stockholms län vet jag att ett antal personer åkte, främst till Sierra Leone och Liberia, via MSB, Myndigheten för samhällsberedskap, och SLL beviljade de personerna tjänstledigt. Det tycker jag är ett uttryck för stark solidaritet mellan människor.

Nu stundar julen. Vi kommer väl att äta någon pralin, och sedan laddar vi om för extraval i mars. Jag önskar er en fridfull julhelg och ett sprakande gott nytt år!

Anförande nr 453
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Jag vill tacka presidiet för den tid vi har haft här i två dagar. Vi önskar er en trevlig jul- och nyårshelg. Ha det så trevligt!

Anförande nr 454
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Tack allihopa för en, tycker jag, väldigt bra budgetdebatt. Jag tycker faktiskt vi har haft en på det hela taget hygglig ton, och en hög kunskapsnivå. Det frestar på lite grann att ge det erkännandet även åt oppositionen, men jag tycker faktiskt det.

Jag tycker också att man kan hitta en vilja att hitta gemensamma lösningar och inte bara att bedriva oppositionspolitik för sakens egen skull. Jag skulle vilja ge den uppmuntran till oppositionen, att jag tror att de av era argument som har varit goda påverkar. Och nu har vi ju några månader på oss till nästa budgetdebatt att faktiskt samverka för att hitta de gemensamma nämnarna i budgeten för 2016. Då är det ju, som har framgått, inte säkert att det är lika bekvämt för oss i Alliansen att få igenom våra förslag.

Jag vill säga ett särskilt tack till presidiet. Jag tycker att ni verkligen har bidragit till en god stämning vid detta budgetfullmäktige.

Men som centerpartist och miljö- och regionplanelandstingsråd vill jag ändå vid det här sista tillfället lyfta potentialen i att öka julens synergieffekter genom en framsynt regionplanering som koordinerar insatserna från regionens aktörer. Jag ser faktiskt väldiga möjligheter – och det gäller även Centerpartiet och Alliansen – till en grön, innovativ, attraktiv och dynamisk jul och ett hållbart nytt år!

Anförande nr 455
Ordföranden A n n i k a S a n d s t r ö m (M): Kära fullmäktigeledamöter! Egentligen skulle jag ha läst Julevangeliet. Det var inte mitt utan en Allianssysters förslag. Men jag var inte riktigt säker på hennes goda uppsåt, så jag avstod. Det jag själv skulle ha velat göra är att hålla ett linjetal om ägarstyrning, men det ska jag också avhålla mig från. Det kanske jag kan sälja till någon i ägarutskottet nästa år?

Skämt åsido: Det har varit två tunga dagar, fyllda av spännande inlägg med spänst i diskussionen. Det har varit ett nöje och en ära att få vara med och leda detta möte.

Särskilt skulle jag vilja peka på de unga ledamöterna, både till höger och till vänster, som på många sätt har varit oförvägna, väl pålästa och välformulerade och har följt min lilla önskan om att tala lite friare. Det betyder inte på något sätt att jag inte erkänner de stora insatserna från de äldre, men såsom varande äldre kan jag säga att vi ju redan kan det här så det är inget konstigt om vi gör bra ifrån oss. Det gläder mig och säkert många andra av oss äldre partiföreträdare som har varit med länge att det är en god återväxt, åtminstone på somliga håll.

Jag ska också be att få tacka alla dem som är runt omkring oss – och det är många fler än vad man vet när man sitter som vanlig ledamot – som ger oss stöd och support på alla möjliga sätt. Det är nog inte så lätt, särskilt inte med ett nytt presidium och en ordförande som – nåja, inga recensioner! De har varit fantastiskt snabba, gjort allt det här möjligt och underlättat enormt. Det är mycket mer som sker bakom kulisserna.

Nu går vi mot en jul, och sedan har vi ett valår igen. Många av oss trodde att vi nu skulle få vila från supervalåret, i någon mening, i ett par år, men det blir inte så. Det påminner mig om en av mina politiska förebilder – egentligen min enda – som jag alltid har varit fascinerad av sedan jag började med politik i någon form för snart 50 år sedan, nämligen Winston Churchill. När han hade vunnit andra världskriget 1945 och kom tillbaka skulle man ha val till Underhuset i juni det året gick det, som de flesta av er vet, inte så bra för honom i den grenen. Då sade han: ”They are perfectly entitled to vote as they please. This is democracy. This is what we have been fighting for.” Det är vad vi har kämpat för här, och jag hoppas att vi fortsätter att göra det vid varje fullmäktigesammanträde, med ett glatt humör och en stor generositet mot oliktänkande och olikvarande.

Med det vill jag, tillsammans med presidiet, önska er alla en god och vilsam jul och ett gott nytt år. Därmed avslutar jag budgetfullmäktige för 2015 och ni får gå hem.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Rosdahl (M) 8:1, 2, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 430, 432, 447
Landstingsrådet Ullberg (S) 8:3, 10, 12, 22, 24, 26, 37, 153, 155, 382, 391, 421, 431, 433, 448
Landstingsrådet Nordling (MP) 8:4, 18, 20, 226, 234, 236, 321, 342, 394, 449
Landstingsrådet Starbrink (FP) 8:5, 28, 30, 63, 205, 216, 223, 232, 235, 238, 240, 242, 271, 281, 283, 303, 325, 370, 450
Landstingsrådet Jörnehed (V) 8:6, 14, 16, 27, 29, 31, 33, 35, 227, 237, 239, 249, 268, 362, 396, 414, 451
Landstingsrådet Bohlin (KD) 8:7, 25, 32, 228, 248, 250, 262, 264, 266, 277, 290, 292, 309, 311, 319, 452
Dan Kareliusson (SD) 8:8, 324, 326, 332, 334, 453
Landstingsrådet Hemming (C) 8:9, 23, 34, 36, 38, 65, 176, 185, 186, 188, 203, 337, 339, 368, 380, 429, 437, 454
Landstingsrådet Tamsons (M) 8:39, 41, 43, 46, 67, 76, 78, 80, 82, 83, 85, 91, 93, 95, 97, 99, 112, 140, 142, 144, 149, 174,
Landstingsrådet Wikholm (S) 8:40, 42, 54, 68, 75, 77, 84, 86, 88, 90, 96, 108, 173, 201, 434, 441, 443
Landstingsrådet Larsson (S) 8:44, 47, 64, 224, 231, 233, 241, 243, 245, 247, 252, 254, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 366,
Gunilla Roxby Cromvall (V) 8:45, 50, 71, 79, 81, 98, 100, 102, 105, 107, 427
Tomas Eriksson (MP) 8:48, 179, 187, 189, 191, 193, 422, 424, 445
Landstingsrådet Forslund (FP) 8:49, 274, 276, 374, 376, 385, 387, 389,
Karl Henriksson (KD) 8:51, 72, 87, 89, 104, 106, 123, 158, 160, 440, 442, 444
Stefan Bergström (C) 8:52,
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M) 8:53, 225, 244, 246, 256, 258, 260, 285, 316, 369
Malin Karlsson (MP) 8:55, 69, 92, 94, 114, 116, 125,
Ninos Maraha (FP) 8:56, 59, 395, 403, 405, 408, 426
Pia Ortiz Venegas (V) 8:57, 157, 159, 280, 282, 284, 286,
Landstingsrådet Sjöström (S) 8:58, 177, 184, 217, 270, 272, 393, 399, 401, 404, 406, 407, 409, 419
Marie-Helena Fjällås (MP) 8:60, 307,
Anna Sehlin (V) 8:61, 66, 118, 120, 122, 127, 129, 181,
Vivianne Gunnarsson (MP) 8:62, 166, 170, 172, 435
Sara Svanström (FP) 8:70, 169, 171,
Rickard Wall (SD) 8:73
Lukas Forslund (C) 8:74, 101, 103, 109, 115, 117, 119, 121, 163,
Staffan Olsson (M) 8:110
Sven-Inge Nylund (S) 8:111, 113
Bosse Andersson (C) 8:124
Lennart Kalderén (M) 8:126, 128
Mia Wallgren (C) 8:130
Leif Gripestam (M) 8:131, 133, 135
Conny Fogelström (S) 8:132, 134, 146, 148, 150
Susanne Lund (S) 8:136
Arain Karapet (M) 8:137
Joakim Spångberg (S) 8:138
Viktor Ellström (S) 8:139, 141, 143
Mikael T Eriksson (M) 8:145, 147
Niklas Gladh (MP) 8:151
Christoffer Fagerberg (FP) 8:152, 154, 156,
Fredrik Wallén (KD) 8:161, 210
Sahir Drammeh (MP) 8:162
Curre Hansson (S) 8:164

Kjell Jansson (M) 8:165
Lars Tunberg (FP) 8:167, 439
Christina Blom-Andersson (KD) 8:168
Hans Andersson (FP) 8:175, 295
Charlotte Broberg (M) 8:178, 190, 192,
Mattias Lönnqvist (FP) 8:180
Maria Fälth (KD) 8:182, 314
Ulf Landström (SD) 8:183
Pehr Granfalk (M) 8:194
Meeri Wasberg (S) 8:195
Amanda Palmstierna (MP) 8:196
Thomas Magnusson (V) 8:197
Christina Eklund (M) 8:198
Carina Paulsson (S) 8:199
Thomas Bengtsson (MP) 8:200, 204
Freddie Lundqvist (S) 8:202
Robert Johansson (S) 8:206, 213, 221
Rickard Wessman (M) 8:207, 214, 219, 413, 415
Tomas Melin (MP) 8:208, 220,
Kerstin Burman (V) 8:209,
Henrik Vinge (SD) 8:211
Fredrik Lindståhl (C) 8:212
Benjamin Dousa (M) 8:215
Aviva Barczewska (MP) 8:218
Ordförande Sandström (M) 8:222, 455
Per Carlberg (SD) 8:229
Karin Fälldin (C) 8:230, 251, 253, 346, 349, 351, 364, 398
Lotta Lindblad Söderman (M) 8:269
Michel Silvestri (MP) 8:273, 275, 278, 363, 365, 377, 417
Amelie Tarschys Ingre (FP) 8:279
Kent Ivarsson (C) 8:287
Gunilla Helmerson (M) 8:288
Petra Larsson (S) 8:289, 291, 293,
Shadi Larsson (MP) 8:294
Isabell Flygare (V) 8:296
Inger Akalla (M) 8:297, 299, 301
Jonas Lindberg (V) 8:298, 300, 302, 304, 412
Olle Reichenberg (M) 8:305
Christina Enocson Mårtensson (S) 8:306
Tove Sander (S) 8:308, 310, 312
Shakhlo Altieva (MP) 8:313
Viktor Harju (S) 8:315, 317, 336, 338, 372, 375, 436, 438
Johan Sjölander (S) 8:318, 320, 410
Ifra Degmo Mohammed (V) 8:322
Thorbjörn Larsson (KD) 8:323, 379
Saousan Al Merai (C) 8:327
Catarina Carbell (S) 8:328
Lars Harms Ringdahl (MP) 8:329, 357, 383
Petteri Louhema (V) 8:330, 378
Cecilia Löfgreen (M) 8:331, 333, 335
Karin Michal (MP) 8:340
Jessica Ericsson (FP) 8:341,
Birgitta Sevefjord (V) 8:343, 384, 386, 388,
Alfonso Morales (S) 8:344
Adriana Haxhimustafa (S) 8:345

Tara Twana (S) 8:347
Sandra Ivanovic (MP) 8:348, 350, 352, 411
Hanna Stymne Bratt (S) 8:353
Catharina Wahlgren (V) 8:354
Pia Helleday (M) 8:355
Eleonor Eriksson (S) 8:356
Eva Lannerö (KD) 8:358,
Anna Bredin (M) 8:359
Arvid Öhlin (M) 8:360
Anne-Marie Larsson (M) 8:361
Fredrik Saweståhl (M) 8:367
Landstingsrådet Carpelan (M) 8:371, 373, 390, 392, 400, 402, 418
Thomas Eriksson (M) 8:381
Aram El Khoury (KD) 8:397, 428
Elof Hansjons (S) 8:416
Landstingsrådet Lindquist (M) 8:420, 425, 446
Rolf Lindell (S) 8:423